

๑. สุวรรณฉัตร

โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ

พิมพ์ครั้งแรก

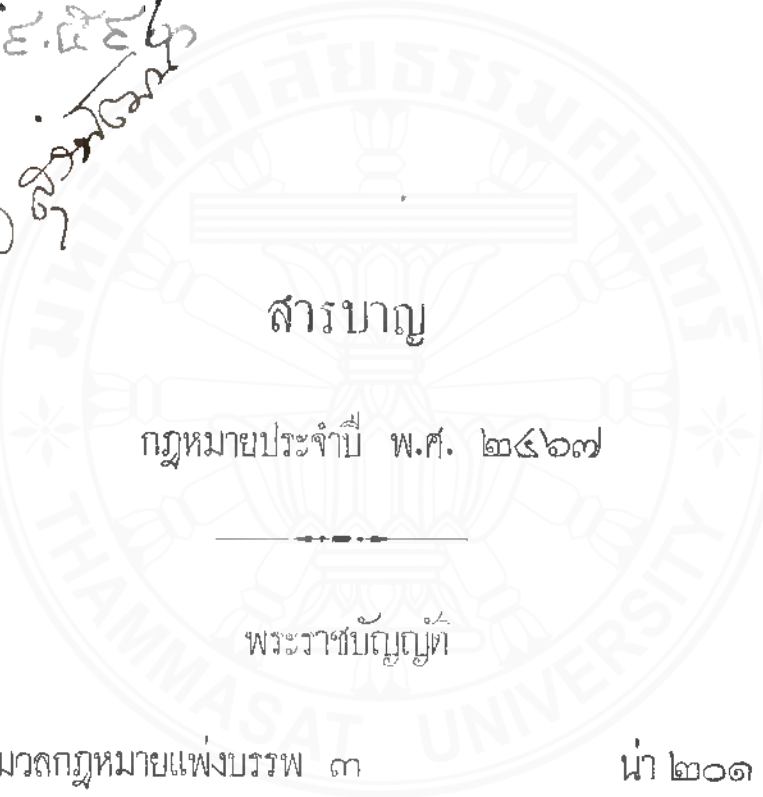
ราคา ๘ บาท

12/10/2566

๒๐๑/๓๗

มคอ.๕๕๖

๑๓๐ ๑๓๐๓

สารบัญ

กฎหมายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗

พระราชบัญญัติ

ประมวลกฎหมายแพ่งบรรพ ๓	หน้า ๒๐๑
กฎหมายห้ามจับเต่ากระอาน	หน้า ๗
พระราชบัญญัติเพิ่มเติมงบประมาณประจำปี ๒๕๖๗	หน้า ๑
พระราชบัญญัติเพิ่มเติมเรื่องการเดินทางอากาศ	หน้า ๔๐
พระราชบัญญัติภาษีชั้นในเพิ่มเติม	หน้า ๕๘
พระราชบัญญัติชนบัตร์เพิ่มเติม	หน้า ๑๕๕
พระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี ๒๕๖๘	หน้า ๕๗๕

พระราชกำหนด

พระราชกำหนดเพิ่มเติมเครื่องแบบทหารบก <small>12/10/2566</small>	หน้า ๒๗
พระราชกำหนดพระราชอภัยโทษ	หน้า ๑๖๕

๑๓๐๓

๗
พระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการตัดถนนที่ตรอกซุง นำ ๕๒๒

กฎมณเฑียรบาล

กฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ นำ ๑๗๗

สัญญา

สัญญาระหว่างสยามกับญี่ปุ่น ๑๐/๑๒/๖๖ นำ ๔๕๗

สัญญาระหว่างมลายูกับสยามเรื่องการเดินทางรถไฟ นำ ๔๘๗

ความตกลงทางเศรษฐกิจกับเยอรมนี นำ ๕๕๓

กฎเสนาบดี

กฎเสนาบดีเกณฑ์เรื่องเก็บเงินภาคหลวงเริ่ม

ตั้งสะตึกแอซิด นำ ๑๓

กฎเสนาบดีเกณฑ์เรื่องเงินค่าธรรมเนียมที่ดิน นำ ๑๖๑

กฎเสนาบดีพาณิชย์เรื่อง ชั่ง ตวง วัด นำ ๕๐

12/10/2566

ประกาศต่าง ๆ

ประกาศใช้พระราชบัญญัติรถยนต์ที่ชลบุรี นำ ๔๕

ก

ประกาศใช้พระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ ในมหาราชฎีร์ พายัพ และ บัตตานี	หน้า	๖๒
ประกาศเรื่องสร้างการทดน้ำที่เชียงรากน้อย และบางเหี้ย	หน้า	๗๒
ประกาศเปลี่ยนนามกรรมรถไฟ	หน้า	๑๕๓
ประกาศโอนหน้าที่รักษารังป่ามาชนมหาดไทย	หน้า	๑๕๘
ประกาศเรื่องเปลี่ยนนกรรมการซื้อที่ดินสร้างทาง รถไฟข้ามแม่น้ำ	หน้า	๑๕๖
ประกาศเรื่องเปลี่ยนนกรรมการซื้อที่ดินสร้างทาง รถไฟวันออกเฉียงเหนือ	หน้า	๑๕๘
ประกาศใช้สัญญาฉบับที่ ๑๐/๑๒/๖๖	หน้า	๔๕๕
ประกาศใช้สัญญาหลาย	หน้า	๔๗๕
ประกาศว่าด้วยการค้าขายทางบกกับพม่า	หน้า	๕๓๕
ประกาศให้ใช้รถไฟหลวงที่หัวหวาย	หน้า	๕๓๕
ประกาศตั้งคนกลางฝ่ายสยามณะกรุงเฮก	หน้า	๕๔๓
ประกาศใช้ความตกลงทางเศรษฐกิจกับเยอรมนี	หน้า	๕๕๑
ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติโอนมัตดินคนต่างด้าว	หน้า	๕๖๔
ประกาศแก้ไขเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชสกุล	หน้า	๕๕๑

ง

ตำราฯ

ประกาศแก้ไขเครื่องแต่งตัวตำรวจตระเวนชายแดน หน้า ๕๕

กระทรวงการต่างประเทศ

สัญญาระหว่างสยามกับญี่ปุ่น ๑๐/๑๒/๖๖	หน้า ๔๕๗
สัญญาระหว่างสยามกับสยามเรื่องการเดินรถไฟ	หน้า ๔๘๓
ความตกลงทางเศรษฐกิจกับเยอรมนี	หน้า ๕๓๓
ประกาศให้สัญญาญี่ปุ่น	หน้า ๔๕๕
ประกาศให้สัญญามลายู	หน้า ๔๘๕
ประกาศให้ความตกลงกับเยอรมนี	หน้า ๕๕๑
ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติโอนผู้คิดคนต่างด้าว	หน้า ๕๖๔
ประกาศว่าด้วยการค้าขายทางบกกับพม่า	หน้า ๕๓๕
ประกาศตั้งคนกลางฝ่ายสยามและกรุงเฮก	หน้า ๕๔๓

กระทรวงเกษตราธิการ

กฎเสนาบดีเรื่องเก็บเงินภาคหลวงแรมี่ตั้งสะตึก		
12/10/2566	แฉะคิด	หน้า ๑๓
กฎเสนาบดีเรื่องเงินค่าธรรมเนียมที่ดิน		หน้า ๑๖๑

จ

กฎเสนาบดีกำหนดค่าธรรมเนียมผ่านประตูน้ำ		
	สุพรรณ	หน้า ๕๗๑
ประกาศเปลี่ยนแปลงประเภทไม้ในสุราษฎร์		
	ตราขบุรี	หน้า ๑๑
ประกาศเพิ่มเติมไม้ประเภทหวงห้าม		หน้า ๕๓๑
ประกาศกำหนดใช้พระราชบัญญัติรักษาคลองที่		
	สุพรรณ	หน้า ๕๖๕

กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

ประกาศจำหน่ายธนบัตรหมวด ๖.		หน้า ๓๓
ประกาศเลื่อนชั้นหน้าที่สมุทรสาคร		หน้า ๓๔
ประกาศเลื่อนชั้นหน้าที่ปลวกแก้วระยอง		หน้า ๕๒๕
ประกาศอัตราเงินค่านำบ้านปรกสมุทรสงคราม		หน้า ๔๕
ประกาศเก็บเงินค่าน้ำที่เกาะช้าง		หน้า ๖๗
ประกาศงดค่าน้ำ ๕๑ ตำบลในจันทบุรี		หน้า ๖๘
ประกาศเปลี่ยนค่าน้ำที่สุพรรณบุรี		หน้า ๘๗
ประกาศเลื่อนอัตราเก็บเงินรัฐูปการที่อุบล		หน้า ๑๕๕
ประกาศเนื่องด้วยพระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม		
	ชั่วคราว ๒๔๖๑	หน้า ๕๑๓

ช

ประกาศกรมสาธารณสุขกำหนดจำนวนโคเดือน	หน้า	๖๕
ประกาศกรมสาธารณสุขกำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษ	หน้า	๕๑๔
ประกาศกรมสาธารณสุขเพิ่มชนิดยาเสพติดให้โทษ	หน้า	๑๕๐
ประกาศกรมสาธารณสุขเรื่องยาเสพติดให้โทษ	หน้า	๕๗๐
ประกาศแพนบกป้องกันโรคภัยที่ ๓	หน้า	๑๕๑
ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันไข้ทรพิษ	หน้า	๕๓๔

กระทรวงวัง

ประกาศเขตรัมฤคทายวัน	หน้า	๕
ประกาศแก้พระราชกำหนดเครื่องแต่งกายราตรี ในพระราชสำนัก	หน้า	๕๓๘

กระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ฉะเชิงเทรา	หน้า	๑๘
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ตรัง	หน้า	๒๑
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ตรัง	หน้า	๕๑
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่เชียงใหม่	หน้า	๒๒
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่สมุทรสงคราม	หน้า	๒๓

ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ปาจันบุรี	หน้า	๒๕
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ปาจันบุรี	หน้า	๑๕๓
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ปาจันบุรี	หน้า	๕๘๓
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ราชบุรี	หน้า	๓๖
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ราชบุรี	หน้า	๑๔๘
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ราชบุรี	หน้า	๕๑๐
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ราชบุรี	หน้า	๕๔๑
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ชุมชนดี	หน้า	๔๔
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ชุมชนดี	หน้า	๑๖๗
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่จันทบุรี	หน้า	๕๗
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่จันทบุรี	หน้า	๑๔๓
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่จันทบุรี	หน้า	๕๘๕
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่อุบล	หน้า	๗๑
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่อุบล	หน้า	๕๖๖
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ขอนแก่น	หน้า	๘๕
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ขอนแก่น	หน้า	๕๘๘
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่พิษณุโลก	หน้า	๑๔๖
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่พิษณุโลก	หน้า	๕๒๐
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่หนองคาย	หน้า	๑๕๔

ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่หนองคาย	หน้า ๕๓๗
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่มหาราชบุรี	หน้า ๕๐๘
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่นครราชสีมา	หน้า ๕๑๒
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่นครราชสีมา	หน้า ๕๗๗
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่เพชรบุรี	หน้า ๕๓๒
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่อยุธยา	หน้า ๕๔๕
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ลำปาง	หน้า ๕๕๖
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่กาญจนบุรี	หน้า ๕๖๕
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่นครสวรรค์	หน้า ๕๗๓

พระราชบัญญัติเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี
พระพุทธศักราช ๒๕๖๗

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า
ตามความในตอนที่ ๒ แห่งพระราชบัญญัติงบประมาณ
ประจำปีพระพุทธศักราช ๒๕๖๗ ซึ่งมีข้อความว่า “ส่วนเงินจ่าย
พิเศษจะได้ประกาศต่อไป” นั้น

บัดนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติดังต่อ
ไปนี้

12/10/2566

๒

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเพิ่มเติมพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีพระพุทธศักราช ๒๔๖๗”

มาตรา ๒ ให้ตั้งจ่ายเงินพแนกการก่อสร้างรถไฟสายอารัญประเทศเงิน ๒,๘๖๑,๐๐๐ บาท สายอุบลราชธานีเงิน ๓,๔๙๓,๐๐๐ บาท สายขอนแก่นเงิน ๑,๘๖๕,๐๐๐ บาท การซ่อมทางรถไฟ ๓,๘๑๒,๐๐๐ บาท การเปลี่ยนรางรถไฟ ๔๑๘,๐๐๐ บาท จัดการระบายน้ำ ๒,๒๐๐,๐๐๐ บาท การตรวจหาแร่เชอเพลิง ๗๐,๐๐๐ บาท การสร้างประปาในพระนคร ๑๕๐,๐๐๐ บาท รวม ๑๕,๐๒๘,๐๐๐ บาท

มาตรา ๓ ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติมีหน้าที่รักษาราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมาณวันที่ ๓๑ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๖

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๖ เมษายน หน้า ๓)

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
ยกเลิกโคเดอีนและเกลือของโคเดอีนจากпенยาหกเว่น

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ พแนกกฎษฎีกา ยกเว่นโคเดอีนและเกลือของโคเดอีน (Codeine and salts of Codeine) จากпенยาหกเว่นให้โทษอันต้องห้ามตามพระราชบัญญัติ ในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยสำหรับยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ แล้วนั้น แต่บัดนี้ไปให้ยกเลิกยาซึ่งกล่าวนี้จากประเภทยกเว่น และให้อยู่ในประเภทต้องห้ามตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

ศาลาว่าการมหาดไทย

ประกาศมาลงวันที่ ๒๙ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๖

มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๖ เมษายน หน้า ๔)

ประกาศกรมบัญชีการคณะเสื่อป่า

ให้เรียกนายเสื่อป่าคนสนิทของนายเสื่อป่าเทียบ
ชั้นผู้บัญชาการกองเสนา ที่สังกัดเหล่าราชนาวิกันายชง

ตามที่เรียกนายเสื่อป่าคนสนิท (แต่งกายสังกัดเหล่าราชนาวิกัเสื่อป่า) ของนายเสื่อป่าเทียบชั้นผู้บัญชาการกองเสนาว่า นายเสื่อป่าคนสนิทนั้นยังไม่เหมาะ ให้เปลี่ยนเรียกว่า “นายชง” ของนายเสื่อป่าตำแหน่งนั้น ๆ เช่น “นายชงของอุปนายกเสื่อป่า” หรือ “นายชงของผู้บัญชาการกองเสนาหลวงรักษาพระองค์” ตั้งแต่วันที่สั่งมานี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๕ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

โดยกระเสร์พระราชดำรัสสั่งสมเด็จพระนายกเสื่อป่า

เจ้าพระยารามราฆพ ม.ร.

นายพลเสื่อป่า อุปนายกเสื่อป่า

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๐ เมษายน หน้า ๑๑๔-๑๑๕)

เรื่องโปรดเกล้าฯ ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลง
เครื่องแต่งกายกรมเสื่อป่าราบหลวงรักษาพระองค์
ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกาย กรมเสื่อป่าราบหลวง
รักษาพระองค์ต่อไปนี้

- ๑ รัตประคต ให้เปลี่ยนเป็นใช้ พื้นเหลืองรวดดำ
- ๒ กระบี่ ให้ใช้กระบี่ฝักทองขาวสีระฆัง ชนิดมีหูห้อย
๒ หู (เช่นเดียวกับที่เหล่าน้าและพรานใช้อยู่)
- ๓ สายกระบี่สำหรับเครื่องครึ่งยศและเต็มยศ ให้ใช้พื้นดำ
ทาบแถบทองคำในเสื่อ

อนึ่งในโอกาสที่แต่งเครื่องขาว ถ้าจะใช้กระบี่ให้ใช้สายหนึ่ง
ดำคาดในเสื่อเสื่อ

ให้ใช้ได้ตั้งแต่วันที่ส่งมานี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๔ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

โดยกระแสร้พระราชดำรัสสั่งสมเด็จพระนายนกเสื่อป่า

เจ้าพระยารามราชนพ ม.ร.

นายพลเสื่อป่า อุปนายกเสื่อป่า

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมเครื่องแต่งกาย

กรมทหารรักษาวังของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ

เกล้าเจ้าอยู่หัว

ด้วยมีพระราชดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้แก้ไขเพิ่มเติมเครื่องแต่งตัวเฉพาะนายทหารกรมทหารรักษาวัง ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเภทเต็มยศขาว และ ครึ่งยศ เป็นกำหนดใหม่ดังนี้

๑ สำหรับเครื่องเต็มยศขาว ให้ใช้หมวกกันแดดขาวติดตรครุฑหน้าหมวก ขอบคอขีร เสื้อกางเกงขาว ขัดกระมีฝักโลหะขาวในเสื้อ สายกระมีใหม่ทองสลักแดง (ไม่คาดสายประคต)

๒ สำหรับเครื่องครึ่งยศ ให้ใช้เช่นเดียวกับเครื่องเต็มยศขาวที่กล่าวมาแล้ว

อนึ่งสายประคตสำหรับชั้นนายพล ซึ่งแต่เดิมใช้ใหม่ทองล้วนนั้น ให้ใช้ประคตใหม่ทองสลักแดงเช่นเดียวกับนายพันนายร้อย

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๖ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมยาภิบาล

12/10/2566

เสนาบดีกระทรวงวัง

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๑ เมษายน หน้า ๑๘๘)

กฎหมาย

ว่าด้วยการห้ามมิให้จับและทำอันตรายแก่กระออน

ในทะเลสาบเขตร้แขวงมณฑลนครศรีธรรมราช

เพื่อรักษาพืชน้พรรณค้

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ
ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

ในทะเลสาบเขตร้แขวงมณฑลนครศรีธรรมราชมีเต้าชนิดหนึ่ง
ซึ่งเป็นพืชน้พรรณค้ผิดแปลกกว่าเต้าชนิดอื่น เรียกว่าเต้ากระออน
และถึงเวลาน้ำระคู้ไขก็ขึ้นล้นยปล่อย จนถึงได้จัดให้มีผู้รับประ
มูลเก็บพ้องเต้า ได้เงินเป็นผลประโยชน์แผ่นดินเสมอมา

บัดนี้ความทราบฝ่าลอองธุลีพระบาทว่ามีผู้จับเต้ากระออนมา
กินเป็นอาหารเสียเป็นอันมาก กระทำให้จำนวนเต้ากระออนลด
น้อยลงเป็นลำดับเกิดพืชน้พรรณค้ขึ้นไม่ทัน ทรงพระราชดำริห์
เห็นว่า ถ้าจะไม่หวงห้ามบ้องกันรักษาเต้ากระออนไว้แล้ว ก็จะมี
หมดพืชน้พรรณค้ในไม่ช้า

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราบทบัญญัติไว้สืบไป
ตั้งนี้

มาตรา ๑ กฎหมายนี้ให้เรียกว่า กฎหมายรักษาพืชพันธุ์พรรณ
เต่ากระอันในทะเลสาปเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามณฑลนครราชสีมา

มาตรา ๒ ให้ใช้กฎหมายนี้ ตั้งแต่วันที่ได้ประกาศในราช
กิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดจับหรือทำอันตรายเต่ากระอัน
ซึ่งอาศัยหรืออยู่ในทะเลสาปหรือในลำน้ำและลำคลองที่ติดต่อกับ
ทะเลสาปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามณฑลนครราชสีมา และถ้าเต่า
กระอันติดขึ้นมาในเครื่องมือชนิดใดๆ ก็ให้ปล่อยลงไว้ตามเดิม

มาตรา ๔ ผู้ใดกระทำความผิดที่ผิดข้อบัญญัติในมาตรา ๓
ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับเป็นเงิน ๕๐ บาท ฤ
จำคุกไม่เกิน ๒ เดือน ฤทั้งจำและปรับทั้งสองสถาน

มาตรา ๕ ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติเป็นผู้
รักษาการให้เป็นไปตามกฎหมายนี้

ประกาศมาณวันที่ ๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปี
ที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๔๖๗)

ประกาศ

เขตราชนิเวศน์มฤคทายวัน
และห้ามมิให้ทำอันตรายแก่สัตว์

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ที่ตำบลมฤคทายวันซึ่งโปรดเกล้า ๆ ให้สร้างราชนิเวศน์เป็นที่ประทับขึ้นแล้วนั้น มีเขตด้านตะวันออกชายฝั่งทะเล ตั้งแต่วัดบางควายจดบ้านบ่อเคียบะยาว ๑๒๕ เส้น ด้านเหนือจากฝั่งทะเลยื่นขึ้นไปถึงเขาเสวยกะปิยาว ๑๕๐ เส้น ด้านใต้ยื่นจากชายทะเลขึ้นไปถึงเขาสามพระยาว ๑๗๕ เส้น ด้านตะวันตกตั้งแต่เขาเสวยกะปิถึงเขาสามพระยาว ๑๒๕ เส้น ภายในเขตที่เป็นราชนิเวศน์นั้นพระราชทานอภัยทานแก่สัตว์ที่ชนมักใช้เป็นภักษาหารทั้งจัดตบหวิบาท ที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารอยู่ จึงประกาศห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดที่มีน้ำจืดร์เป็นสัมมาทิษฐิกระทำร้ายแก่สัตว์นั้น ๆ ด้วยประการใด ๆ ในเขตที่ได้กำหนดมาแล้ว

เจ้าพระยาธรรมราชาธิราชธิบดี

เสนาบดีกระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการ
ประกาศมาณวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
ณราชนิเวศน์มฤคทายวัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม หน้า ๑๑)

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
 ยกเว้นยาเสพติดให้โทษ
 ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
 พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า
 ตามที่ได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ยกเว้นยาเสพติด
 ให้โทษในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีกระ
 รวงมหาดไทยสำหรับยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕
 แล้ว รวม ๓๑ ขนานนั้น บัดนี้ ขอประกาศยกเว้นยาเสพติด
 ให้โทษในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนา
 บัดนั้นเพิ่มเติมอีก ๑ ขนาน รวมเป็น ๓๒ ขนานดังต่อไปนี้

32. Pneumosan (Amyl-thio-trimethylamine).
 (The Pneumosan Company, London).

ศาลาว่าการมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๖
 มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช
 เสนาบดี กระทรวงมหาดไทย

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม หน้า ๑๒)

ประกาศ

เปลี่ยนแปลงประเภทไม้ ขนาด อัตรา
ค่าภาคหลวง และเพิ่มเติมชนิดไม้ประเภทหวงห้าม
ในมณฑลสุราษฎร์และมณฑลราชบุรี

ตามความในพระราชบัญญัติรักษาป่า พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๘ และ ๙ ว่า เมื่อได้กำหนดชนิดและขนาดไม้กับอัตราค่าภาคหลวงไม้แล้ว ให้เสนาบดีมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมไม้ประเภทหวงห้ามได้ตามแต่จะเห็นสมควรนั้น

บัดนี้ปรากฏว่า ประเภทไม้ ชนิด ขนาด และอัตราค่าภาคหลวงสำหรับไม้บางอย่างบางชนิดตามบาญชีที่ได้ประกาศไว้สำหรับมณฑลสุราษฎร์และมณฑลราชบุรี รวม ๒ มณฑล ซึ่งได้ประกาศไว้มาแล้วแต่เดิมเป็นเวลานานหาเหมาะแก่กาลสมัยไม่ เพราะราคาไม้ที่ซื้อขายกันในท้องตลาดย่อมเปลี่ยนแปลงไปอีกมาก สมควรจะแก้ไขบาญชีไม้และอัตราค่าภาคหลวง ตามความมุ่งหมายแห่งพระราชบัญญัติรักษาป่า พ.ศ. ๒๔๕๖

๑๒

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนแปลงประเภทไม้
ชนิด ขนาด และอัตราค่าภาคหลวง และเพิ่มเติมชนิดไม้บาง
อย่างบางชนิดรวม ๒ มณฑลที่ระบุนามมาแล้ว ให้เป็นไปตาม
บัญญัติท้ายประกาศนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

กระทรวงเกษตรราชการ

ประกาศมาณวันที่ ๘ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาพลเทพ

เสนาบดีกระทรวงเกษตรราชการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม หน้า ๑๔)

(๑๒ ก.)

บานซี่เพิ่มเติมไม้ประเภทหวงห้ามและเปลี่ยนแปลงประเภทขนาดอัตราค่าภาคหลวง ในมณฑลสุราษฎร์ และมณฑลราชบุรี

มณฑล	ไม้หวงห้าม ประเภท ชนิดที่		ชื่อไม้	ขนาดเล็กที่สุดวัดโดย รอบตรงลำต้นสูงจาก พื้นดิน ๑.๕๐ เซนติเมตร เป็นจำนวนเซนติเมตร		อัตราค่าภาคหลวงเมตร สี่เหลี่ยมลูกบาศก์				หมายเหตุ
	เดิม	แก้ไข		เดิม	แก้ไข	เดิม		แก้ไข		
						บาท	สต.	บาท	สต.	
สุราษฎร์ธานี	๒	—	๑ ไม้ยางเสี้ยน	—	—	๑	๕๐	๑	—	แก้อัตราค่าภาคหลวงเฉพาะไม้ยางเสี้ยน
ราชบุรี	๒	—	๑ ไม้ยาง	—	—	๒	—	๑	๕๐	เปลี่ยนแปลงอัตราค่าภาคหลวง
	๑	๒	๒ ไม้ตะคร้ำ	๑๕๐	๑๕๐ } ๗๕ }	๑	—	๑	๕๐	เปลี่ยนแปลงอัตราขนาดและประเภท
	—	๒	๓ ไม้เลียง	—	๑๒๕	—	—	๑	๕๐	เพิ่มเติมใหม่
	—	๒	๔ ไม้มะม่วงท่า	—	๒๐๐	—	—	๑	๕๐	เพิ่มเติมใหม่
	๒	๓	๑ ไม้มะเกลือ เลือด	๑๖๐ } ๗๕ }	๑๕๐ } ๕๐ }	๑	๕๐	๑	—	เปลี่ยนแปลงอัตราค่าภาคหลวง ขนาดและประเภท
	๓	—	๒ ไม้เหียง	๑๖๕	๑๒๕ } ๕๐ }	—	—	—	—	เปลี่ยนแปลงขนาด
	๓	—	๓ ไม้พลวง	๑๒๕	๑๒๕ } ๕๐ }	—	—	—	—	เปลี่ยนแปลงขนาด
	๓	—	๔ ไม้รักฟ้า	๑๒๕	๑๒๕ } ๕๐ }	—	—	—	—	เปลี่ยนแปลงขนาด
	๓	—	๕ ไม้ตะเคียนท.	๑๓๕	๑๓๕ } ๗๕ }	—	—	—	—	เปลี่ยนแปลงขนาด
	๓	—	๖ ไม้ซ้อย	๑๒๕	๑๒๕ } ๗๕ }	—	—	—	—	เปลี่ยนแปลงขนาด
	๑	—	๗ ไม้ขนาง	๑๒๕	๑๒๕ } ๗๕ }	—	—	—	—	เปลี่ยนแปลงขนาด
—	๓	๘ ไม้พุกกม	—	๒๐๐	—	—	๑	—	เพิ่มเติมใหม่	
—	๓	๙ ไม้คาง	—	๒๐๐	—	—	๑	—	เพิ่มเติมใหม่	
—	๓	๑๐ ไม้แฉลบแดง	—	๑๒๕	—	—	๑	—	เพิ่มเติมใหม่	
—	๓	๑๑ อ้อยช้าง	—	๑๓๕	—	—	๑	—	เพิ่มเติมใหม่	

หมายเหตุ

๑ ไม้เสาโป๊ะต่าง ๆ เดิมเก็บตามอัตราเมตรลูกบาศก์ของไม้เนื้อ ไม้เปลี่ยนเก็บ
ค่าภาคหลวงอัตรา ๑๐๐ ซัก ๑๐ ตามราคาซื้อขายกัน

๒ ไม้พื้นหรือไม้ผากาน เดิมเก็บค่าภาคหลวงเมตรลูกบาศก์ ๒๐ สตางค์
ให้เปลี่ยนเก็บค่าภาคหลวงอัตรา ๑๐๐ ซัก ๑๐ ตามราคาซื้อขายกัน

12/10/2566

กฎเสนาบดีกระทรวงเกษตรพาณิชย์การ

พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ว่าด้วยระเบียบวิธีการเก็บเงินค่าภาคหลวงแร่ต่าง ๆ

ที่มีตั้งสะสมติคแอซิด (Tungstic Acid)

ตามความในพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ มาตรา ๘๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสนาบดีมีอำนาจที่จะตั้งกฎเพื่อกำหนด ค่าภาคหลวง และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ขึ้นไว้เป็นหลัก บัดนี้ความปรากฏว่า วิธีการเก็บค่าภาคหลวงแร่ต่าง ๆ ที่มีตั้งสะสมติคแอซิด (Tungstic Acid) เช่น วุลแฟรม, ซีไลท์, และ วุลแฟรมปนดีบุก เป็นต้น ตามความในกฎเสนาบดีฉบับลงวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๑ นั้นไม่เหมาะสมแก่กาลสมัย จึงให้ยกเลิกกฎเสนาบดีฉบับที่กล่าวอ้างมานี้เสีย ให้ใช้กฎฉบับนี้สำหรับ กำหนดวิธีการเก็บค่าภาคหลวงแร่ชนิดต่าง ๆ ที่มีตั้งสะสมติคแอซิด (Tungstic Acid) เช่น วุลแฟรม, ซีไลท์ และ วุลแฟรมปนดีบุก เป็นต้น ต่อไปดังนี้—

ข้อ ๑ บรรดาแร่ต่าง ๆ ที่มีตั้งสะสมติคแอซิด (Tungstic Acid) เช่น แร่วุลแฟรม, ซีไลท์, วุลแฟรมปนดีบุก หรือแร่ชนิดเหล่านี้ปนกันก็ตาม ซึ่งนำมาจะเสียค่าภาคหลวงนั้น ให้เจ้าพนักงาน

ชั้นหัวหน้าการด้านภาษีเก็บเงินค่าภาคหลวงที่มีอัตราสูงสุดซึ่งกำหนดให้เก็บอยู่ในเวลานั้น เช่นในเวลานี้เก็บตามอัตราค่าภาคหลวงแร่ดิบทุกชนิดที่มีอัตราสูงสุด

ข้อ ๒ เมื่อผู้เสียเงินจะร้องว่าเรานั้นมีแร่ชนิดหนึ่งชนิดใดหรือในสองสามชนิดปนกันดังกล่าวมาแล้วในข้อ ๑ ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการดังนี้คือ

ก. ให้ผู้เสียเงินเขียนรายการลงในคำชี้แจงตามแบบพิมพ์หลวงเป็น ๓ ฉบับ ๆ ที่หนึ่งให้เจ้าพนักงานชั้นหัวหน้าการด้านภาษีประจำท้องที่รักษาไว้ ฉบับที่สองมอบให้ผู้เสียเงินรับไป ฉบับที่สามให้ส่งไปให้กรมราชโลหกิจและภูมิวิทยา

ข. ให้เจ้าพนักงานชั้นด้านภาษีชักตัวอย่างแร่ไว้ตามจำนวนและวิธีต่อไปนี้ คือให้ชักตัวอย่างแร่ไว้มีน้ำหนักถูกละ ๔ ตังถึงจีน โดยใช้เหล็กกลวงหรือเครื่องมือชนิดอื่น ๆ แทะลงไปจากปากถุงให้ถึงก้นถุงที่บรรจุแร่ ทุก ๆ ๑ ถุงในจำนวน ๕ ถุงหรือเศษของ ๕ ถุง ก็ให้สอดแบบพิมพ์ฉบับที่ ๓ ก็ตัวอย่างแร่บรรจุลงในซองกระดาษแล้วผนึกซอง ลงนามประทับตราเจ้าพนักงานชั้นหัวหน้าการด้านภาษีเก็บเงินค่าภาคหลวง ตรงผ่านรอยผนึกซองและลงนามเจ้าพนักงานชั้นหัวหน้าการด้านภาษีซึ่งเป็นผู้กำกับการชักแร่และลงนามผู้เสียค่าภาคหลวงด้วย แล้วบรรจุ

ของกระต่ายใส่ตัวอย่างแร่สีในถุง ซึ่งเจ้าพนักงานได้จัดการ
ไว้ในชั้นหนึ่ง แล้วเย็บถุงประทับตราประจำครั้งที่ปลาย
เชือกอีกให้เรียบร้อย

ค. การชักตัวอย่างแร่ดังกล่าวแล้วในข้อ ข. นั้น รัฐบาลจะ
ได้มีเครื่องสำหรับบดแร่ไว้ประจำที่ด่านภาษี เพราะฉะนั้นถ้าด่าน
ใดมีเครื่องบดแร่ ก็ให้เจ้าพนักงานชั้นหัวหน้าการด่านภาษีส่งให้
เจ้าของแร่พาแร่ทุกถุงที่ได้เลือกไว้สำหรับชักตัวอย่างนั้นไปบดต่อ
หน้าเจ้าพนักงานชั้นหัวหน้าการด่านภาษี และเจ้าพนักงานห้องที่
อีกหนึ่งนายขึ้นไป ให้เป็นเมล็ดมีขนาดเล็กพอสมควรทั้งหมด
แล้วเอาแร่ที่บดเสร็จแล้วนั้นมาคลุกเคล้าให้ปนกันดีเสียก่อนจึง
ชักเอาตัวอย่างแร่ภายหลัง

ข้อ ๓ เจ้าพนักงานชั้นหัวหน้าการด่านภาษีผู้เก็บเงินค่าภาค
หลวงต้องส่งถุงตัวอย่างแร่ที่ได้บรรจุไว้กับแบบพิมพ์ฉบับที่สาม
นั้นไปให้กองราชโลหกิจสำหรับ ส่งให้กรมราชโลหกิจ และภูมิ
วิทยาโดยเร็ว

ข้อ ๔ เมื่อผู้เสียเงินค่าภาคหลวงมีความประสงค์จะขอคืน
ค่าภาคหลวงดังกล่าวแล้ว ต้องส่งแบบพิมพ์ที่เขียนรายการแล้ว
ซึ่งเจ้าพนักงานได้มอบให้พร้อมกับรายการแยกธาตุของผู้ที่รับซื้อ

แระไว้ขึ้นไปให้กรมราชโลหกิจและภูมิวิททยาภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันเสียเงินค่าภาคหลวงเป็นต้นไป หรือภายในกำหนดเวลาที่กรมราชโลหกิจและภูมิวิททยาจะได้ขยายให้ ถ้ามิได้ส่งคำขอร้องคืนเงินให้ถึงกรมราชโลหกิจและภูมิวิททยาภายในกำหนดเงินค่าภาคหลวงที่ได้เสียไว้แล้วเท่าใด ให้เป็นพับไป จะเรียกร้องคืนภายหลังอีกไม่ได้

ข้อ ๕ ให้กรมราชโลหกิจและภูมิวิททยามีอำนาจเรียกหลักฐานอย่างอื่น ๆ จากผู้เก็บและผู้เสียเงินค่าภาคหลวงเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร และเมื่อกรมราชโลหกิจและภูมิวิททยาได้ตรวจสอบข้อความตามใบสำคัญที่ได้กล่าวในข้อ ๔-๕ กับลักษณะแร่รายนั้น ๆ ถูกต้องแล้ว จะได้ออกคำสั่งให้จ่ายเงินคืนให้แก่ผู้เสียเงินไป เท่าจำนวนเงินค่าภาคหลวงที่ได้เสียไว้เกินกว่าอัตราที่จะต้องเสียนั้น

ขั้น ๖ แระซึ่งอยู่ในประเภทที่รัฐบาลดำริห์คืนเงินค่าภาคหลวงนี้ ให้ถือเนกาแร่ที่ได้แยกธาตุแล้วและปรากฏว่ามีตั้งสะตึกแอซิด (Tungstic Acid) เจือปนอยู่ตั้งแต่ ๔๐ เปอร์เซนต์ขึ้นไป

๑๗

ข้อ ๗ ถ้าหากมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นถึงเรื่องการค้าเงินค่าภาค
หลวงตามความในกฎนี้แต่ข้อหนึ่งข้อใดก็ดี เสด็จนาบกระทรวง
เกษตรราชการจะได้เป็นผู้พิจารณาและตัดสินเป็นเด็ดขาด

กระทรวงเกษตรราชการ

กฏให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาพลเทพ

เสนาบดีกระทรวงเกษตรราชการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม หน้า ๑๖)

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
 เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
 ในตำบลบางกะไห อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
 ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลบางเตย

ด้วยมณฑลประจันบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบ
 ตำบลบางกะไห ท้องที่อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ไปรวม
 กับตำบลบางเตย ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้
 รวมเป็นตำบลเดียวกันนี้ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถม
 ศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ใน
 คราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติ
 ประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลบางกะไหเดิม ก็ไปรวม
 อยู่ในตำบลบางเตยแล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

พระยาไพศาลศิลปศาสตร์

จางวางโท ปลัดทูลฉลองลงชื่อแทนเสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม หน้า ๒๐)

ประกาศเรื่องเปลี่ยนระเบียบการแต่งกาย
ของสมาชิกในกองพันหลวงราชนาวีเสือบ้า

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนระเบียบการแต่งกายของสมาชิกกองพันหลวงราชนาวีเสือบ้า ชั้นสัญญาบัตร เป็นกำหนดใหม่ คือ—

๑ แต่งเครื่องยศ ให้ใช้หมวกกันแดด เสื้อขาวคอแบะ เสื้อเชิดขาวคอตั้งหรือตั้งพับมุมผูกผ้าผูกคอดำ เงื่อนหุกระต่าย อินทรธนูน้อย กางเกงขาว กระบี่สายหนังดำคาดในเสื้อ รองเท้าหนังดำ

๒ แต่งเต็มยศขาว ให้ใช้แต่งเช่นเครื่องเครื่องยศ แต่ให้เปลี่ยนใช้กระบี่สายแถบทองคาดในเสื้อ

ทั้งนี้ให้เปลี่ยนใช้ตั้งแต่วันที่ส่งมานี้เป็นต้นไป

กรมบัญชาการคณะเสือบ้า

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

โดยกระแสร่ำพระราชดำรัสสั่ง สมเด็จพระนายกเสือบ้า

เจ้าพระยามรามราชพ ม.ร.

นายพลเสือบ้า อุปนายกเสือบ้า

12/10/2566

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
กำหนดจำนวนโคเคอีนและเกลือของโคเคอีน
ให้ผู้ถือใบอนุญาตมีได้ในปีหนึ่ง ๆ

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๔๑ ลงวันที่ ๖ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ยกเลิกโคเคอีนและเกลือของโคเคอีน (Codeine and Salts of Codeine) จากประเภทยา ยกเว้น และให้อยู่ในประเภทต้องห้ามตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ แล้วนั้น แต่บัดนี้เป็นต้นไปให้เพิ่มชื่อข้างกล่าวนั้นเข้าในบัญชีประเภท ก. ทั่วยกกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย สำหรับยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ และขอมให้ผู้ถือใบอนุญาตประเภทต่าง ๆ มียานี้ได้ในปีหนึ่ง มีกำหนดจำนวนดังต่อไปนี้

- ก. นักปรังยาประกาศนียบัตร ๕๐ กรัม
- ข. นักปรังยาไม่มีประกาศนียบัตร ๕ กรัม
- ค. แพทย์ประกาศนียบัตร ๕ กรัม
- ง. แพทย์ไม่มีประกาศนียบัตร ๒ กรัม

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยาบรมราช

12/10/2566

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มิถุนายน หน้า ๒๒)

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

ในตำบลท่าจิก อำเภอทับเที่ยง จังหวัดตรัง

ซึ่งยุบไปพร้อมกับตำบลน้ำผุดเหนือ

ด้วยมณฑลภูเก็ตแจ้งว่าทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลท่าจิก ท้องที่อำเภอทับเที่ยง จังหวัดตรัง ไปพร้อมกับตำบลน้ำผุดเหนือ ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้รวมเป็นตำบลเดียวกันนี้ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลท่าจิกเดิมก็ไปรวมอยู่ในตำบลน้ำผุดเหนือแล้วด้วย

ประกาศเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในตำบลแม่ฮ่อม อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
ซึ่งยุบไปพร้อมกับตำบลต้นเปา

ด้วยมณฑลพายัพแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบ
ตำบลแม่ฮ่อม ท้องที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ไปรวม
กับตำบลต้นเปา ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้รวม
เป็นตำบลเดียวกันนี้ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียว
กันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถม
ศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลแม่ฮ่อมเดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบล
ต้นเปาแล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
เจ้าพระยาธรรมศักดิ์
จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๓ มิถุนายน หน้า ๒๕)

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

ในตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านปรก จังหวัดสมุทรสงคราม
ซึ่งแยกตั้งขึ้นใหม่

ด้วยมณฑลราชบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้แยกตำบลบางจะเกร็ง ท้องที่อำเภอบ้านปรก จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้วตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ขึ้นเป็นอีกตำบลหนึ่ง ชื่อว่าตำบลบางแก้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลบางแก้ว ท้องที่อำเภอบ้านปรก จังหวัดสมุทรสงครามด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวงเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มิถุนายน หน้า ๒๖)

๒๕

ประกาศ
เรื่องเปลี่ยนนามอำเภอบ้านนา
ในมณฑลนครศรีธรรมราช

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยรับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า อำเภอบ้านนาในจังหวัดสงขลาชื่อซ้ำกันกับอำเภอบ้านนาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำให้เกิดความเข้าใจผิดและไม่สะดวกแก่ทางราชการ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนนามอำเภอบ้านนาในจังหวัดสงขลา เรียกว่า “อำเภอจะนะ” เพื่อให้เป็นการสะดวกแก่ทางราชการตั้งแต่นั้นไป

กระทรวงมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช
เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มิถุนายน หน้า ๕๓๘)

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
 ในท้องที่อำเภอเมืองปาจันบุรี จังหวัดปาจันบุรี
 สำหรับตำบลโคกกระจะ ซึ่งยุบไปพร้อมกับตำบล
 ตลาดหน้าเมือง ตำบลธารเลาไปพร้อมกับตำบล
 เนินหอม ตำบลดงตาแทนไปพร้อมกับตำบลดงพรม
 และตำบลโคกไม้ลาย ซึ่งยุบตำบลปากพลีมารวม

มณฑลปาจันบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบล
 ในท้องที่อำเภอเมืองปาจันบุรี คือตำบลโคกกระจะไปพร้อมกับ
 ตำบลตลาดหน้าเมือง ตำบลธารเลาไปพร้อมกับตำบลเนินหอม
 ตำบลดงตาแทนไปพร้อมกับตำบลดงพรม และตำบลโคกไม้ลาย
 ซึ่งยุบตำบลปากพลีมารวมเข้าเป็นตำบลเดียวกันแล้ว

ทั้ง ๔ ตำบลนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้พระราช
 บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้ว คือ ตำบลตลาดหน้า
 เมืองประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๔ ตำบล
 เนินหอม ตำบลดงพรม และตำบลปากพลี ประกาศใช้ตั้งแต่
 วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ เหตุฉะนั้น

๑ ให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลโคกกระจะ ตำบลธารเถา ตำบลคงตาแทนเดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบลตลาดหน้าเมือง ตำบลเนินหอม ตำบลคงพรหม ตามลำดับตรงกับทำเนียบท้องที่ทางราชการฝ่ายปกครองแล้วด้วย

๒ ตำบลปากพลีซึ่งได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาแล้ว ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบไปรวมกับตำบลโคกไม้ลาย ซึ่งยังไม่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา และรวมเรียกว่าตำบลโคกไม้ลายนั้น ให้เป็นอันว่าได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้วด้วย

ประกาศมาณวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๘ มิถุนายน หน้า ๒๗)

พระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวแบบทหารบก
แก้ไขเพิ่มเติม

มีพระบรมราชโองการในพระบาท สมเด็จพระรามาธิบดี ศรี
สินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ
ให้แก้ไขข้อความในพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวแบบทหารบก
ที่ได้ตราไว้เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๒ ดังต่อไปนี้

๑) มาตรา ๒๓ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๑ แล้วใช้ความ
ใหม่ว่า “ข้อ ๑ เพิ่มผู้ชนห่านสีขาวสลับแดงสำหรับระดับยอด
หมวก

ข้อ ๒ เพิ่มหมวกสีดำระบายพับทั้ง ๒ ข้างมีผู้ชนห่านสีขาว
สลับแดงประดับ”

๒) มาตรา ๒๓ ให้แก้ไขเลขข้อ ๒,๓,๔,๕,๖ เดิมเป็น “๓,๔,
๕,๖,๗,”

๓) มาตรา ๔๑ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๔ แล้วใช้ความ
ใหม่ว่า “ข้อ ๔ ประเภทครึ่งยศและครึ่งยศขาว หมวกยอดไม้
มีผู้เสื้อเย็บหลุมผ้าขาว สหาคันจีฟ กางเกงสักหลาดสีดำ
แบบชายาวมีแถบ รองเท้าหนังดำ”

๔) มาตรา ๔๒ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๔ แล้วใช้ความใหม่ว่า “ข้อ ๔ ประเภทครึ่งยศและครึ่งยศขาว หมวกยอดไม่มีมุก เสื้อแบบหลวงผ้าขาว สพายคันทึบ กางเกงสักหลาดสีดำ แบบชายรวมแถบ รองเท้าหนังดำ”

๕) มาตรา ๔๓ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๔ แล้วใช้ความใหม่ว่า “ข้อ ๔ ประเภทครึ่งยศและครึ่งยศขาว หมวกยอดไม่มีมุก เสื้อแบบหลวงผ้าขาว สพายคันทึบ กางเกงสักหลาดสีเงินหม่นแบบขีมีขีลิบเหลืองเป็นลวดที่ตะเข็บ สนับแข้งหนังดำ รองเท้าหนังดำ”

๖) มาตรา ๔๔ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๔ แล้วใช้ความใหม่ว่า “ข้อ ๔ ประเภทครึ่งยศและครึ่งยศขาว หมวกยอด เสื้อแบบหลวงผ้าขาวไม่มีปลอกคอปลอกข้อมือ สพายคันทึบ กางเกงสักหลาดสีน้ำเงินแก่แบบกว้าง ขาสั้น หรือกางเกงแบบขีมีขีมีผ้าพันแข้งสีดำ รองเท้าหนังดำ”

๗) มาตรา ๔๕ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๔ แล้วใช้ความใหม่ว่า “ข้อ ๔ ประเภทครึ่งยศและครึ่งยศขาว หมวกยอดไม่มีมุก เสื้อแบบหลวงผ้าขาวไม่มีปลอกคอปลอกข้อมือ กางเกงสักหลาดสีดำแบบชายรวมเส้นลวดสีแดงที่ตะเข็บนอก รองเท้าหนังดำ”

๔) มาตรา ๔๖ ข้อ ๑ ให้แก้คำว่า “ปรกติประเทศหนาว” เป็น “ปรกติประเทศหนาว” ทั้ง ๔ แห่ง และให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๔ แล้วใช้ความใหม่ว่า “ประเภทสโมสร กลางวันแบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ

สโมสรกลางวันในประเทศร้อน หมวกทรงหม้อตาลขาว เสื้อแบบหลวงผ้าขาว กางเกงผ้าขาว รองเท้าหนังดำ

สโมสรกลางวัน ประเทศหนาว เหมือนปรกติ ประเทศหนาว ก.

๕) มาตรา ๔๖ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๕ แล้วใช้ความใหม่ว่า “ข้อ ๕ ประเภทราตรีสโมสรในประเทศหนาวแต่งเหมือนปรกติประเทศหนาว ก. ในประเทศร้อนแต่งเหมือนสโมสรกลางวันแต่ใช้กางเกงแบบขาขาวเสมอ กับถ้ามีกำหนดให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ต้องใช้กางเกงสักหลาดสีดำหรือสีน้ำเงินมีแถบขาขาว รองเท้าหุ้มข้อหนังดำ งดการคาดกระเป๋ได้”

๑๐) มาตรา ๔๖ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๖ แล้วใช้ความใหม่ว่า “ข้อ ๖ ประเภทครึ่งขสแบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ

ครึ่งขสขาว หมวกยอตาขาว เสื้อแบบหลวงผ้าขาว กางเกงผ้าขาว รองเท้าหนังดำ”

ครึ่งยศประเทศร่อน หมวกยอดขาว เสื้อแบบหลวงผ้าขาว
กางเกงสักหลาดสีดำหรือสีน้ำเงินมีแถบ รองเท้าหนังดำ

ครึ่งยศประเทศหนาว หมวกยอดสีดำ เสื้อสักกระหลาดสีดำ
กางเกงสักกระหลาดสีดำหรือสีน้ำเงินมีแถบ รองเท้าหนังดำ

๑๑) มาตรา ๘๖ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๗ แล้วใช้ความ
ใหม่ว่า “ข้อ ๗ ประเภทเต็มยศแบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ

เต็มยศขาว หมวกยอดขาว เสื้อแบบหลวงผ้าขาว กางเกง
ผ้าขาว รองเท้าหนังดำ

เต็มยศประเทศร่อน หมวกยอดขาว เสื้อแบบหลวงผ้าขาว
ประกอบด้วยปลอกคอปลอกข้อมือ คาดประคต กางเกงสักกระ
หลาดสีดำหรือสีน้ำเงินมีแถบ รองเท้าหนังดำ

เต็มยศประเทศหนาว หมวกยอดสีดำ เสื้อสักกระหลาด
สีดำ คาดประคต กางเกงสักกระหลาดสีดำหรือสีน้ำเงินมีแถบ
รองเท้าหนังดำ”

๑๒) มาตรา ๘๗ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๒ แล้วใช้ความ
ใหม่ว่า “ข้อ ๒ ประเภทราตรีสโมสร แบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ

ราตรีสโมสรเปิดอก หมวกทรงหม้อตาลขาว เสื้อผ้าขาว
เปิดอกปาดเอว คอแบะ เสื้อกัก เสื้อขนในนํ้าอกแข็งประกอบ

กับคอเสื้ออย่างแข็ง ผูกผ้าผูกคอสีดำเป็นหูกระต่าย กางเกงผ้า
ขาวแบบขายาว รองเท้าหนังดำอย่างหุ้มข้อ ไม่คาดกระเป๋

ถ้ามีกำหนดให้ระดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ต้องใช้กางเกง
สีกกระหลาดสีดำหรือสีเงินมีแถบแฉกทางเกงผ้าขาว

ราตรีสโมสรปิดอก เหมือนกับราตรีสโมสร ดังกล่าวแล้ว
ในมาตรา ๔๖ ข้อ ๕

ราตรีสโมสรประเทศหนาว เหมือนปรกติประเทศหนาว ก.

๑๓) มาตรา ๕๑ ให้เพิ่มความต่อท้ายข้อ ๔ ว่า “แต่เดิมกัณฑ์
หมวกยอด”

๑๔) มาตรา ๕๒ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๓ แล้วใช้ความ
ใหม่ว่า “ข้อ ๓ ประเภทครึ่งยศแบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ

ครึ่งยศขาว แต่งเหมือนกับที่กล่าวแล้วในมาตรา ๔๖ ข้อ ๖

ครึ่งยศประเทศร้อน แต่งเหมือนกับที่กล่าวแล้วในมาตรา ๔๖
ข้อ ๖ แต่ใช้หมวกพับระบายมีกู่แทนหมวกยอด

ครึ่งยศประเทศหนาว แต่งเหมือนกับที่กล่าวแล้วในมาตรา
๔๖ ข้อ ๖”

๑๕) มาตรา ๕๒ ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความว่า “เต็มยศขาวแต่ง
เหมือนกับที่กล่าวไว้ ในมาตรา ๔๖ ข้อ ๗ แต่ใช้หมวกพับระบาย

มีภู่แทนหมวกยอด” แล้วใช้ความใหม่ว่า “เต็มยสขาวแต่ง
เหมือนที่กล่าวไว้ในมาตรา ๔๖ ข้อ ๗ แต่เพิ่มภู่ที่หมวกยอด”

๑๖) ให้เต็มความลงในท้ายข้อ ๑ แห่งมาตรา ๓๔ ว่า “ชนิด
ทหารสื่อสาร สีเมล็ดมะปราง”

พระราชกำหนดนี้ให้ไว้วันที่ ๑๑ มิถุนายน พระพุทธ
ศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ มิถุนายน หน้า ๒๘)

ประกาศเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
ว่าด้วยการจำหน่ายธนบัตรราคาใบละ ๑ บาท
หมวด ว.

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ประกาศตามอำนาจ
ในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติธนบัตร รัตนโกสินทรศก ๑๒๑
ตามที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัตน
โกสินทรศก ๑๒๕ ว่าด้วยการจำหน่ายธนบัตรราคาใบละ ๑ บาท
หมวด ว. ตามความในพระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม พ.ศ.
๒๔๖๑ (ฉบับที่ ๑) ดังกล่าวต่อไปนี้

๑ ธนบัตรราคาใบละ ๑ บาท ซึ่งจำหน่ายให้แลกเปลี่ยน
ตามประกาศนี้ มีขนาด สี ลวดลาย และข้อความอื่น ๆ เช่น
เดียวกับธนบัตรราคาใบละ ๑ บาท ที่ได้จำหน่ายตามประกาศ
ลงวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ เว้นไว้แต่ ธนบัตรที่ประกาศ
จำหน่ายคราวนี้ อักษรประจำหมวด ว. เลขประจำตัวอักษรเรียง
ลำดับตั้งแต่ ๖ ถึง ๖ และเรียงเลขหมายตั้งแต่ ๐๐๐๐๑ ถึง
๑ ๕๐
๑๐๐๐๐๐ ทุกหมวด

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๗ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
ศุภโยคเกษม

12/10/2566 เสนาบดี กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ มิถุนายน หน้า ๑๕)

ประกาศ

ตั้งอัตราเงินรัฐชูปการ และอากรค่านา
กับเลื่อนชั้นที่นาบางตำบล ในท้องที่อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรสาคร

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า ทางกรมฝ่ายปกครองได้เปลี่ยนแปลงท้องที่ในอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาครขึ้นใหม่บางตำบล คือ แยกหมู่บ้านในตำบลบางกระดี่ ซึ่งจัดเก็บเงินอากรค่านาเป็นนาฟางลอยชั้นโทอัตราไร่ละ ๑ บาท ๓ หมู่บ้าน และแยกหมู่บ้านจากตำบลโคกขามซึ่งจัดเก็บเงินอากรค่านาเป็นนาฟางลอยชั้นเบญจอัตราไร่ละ ๔๐ สตางค์ ๔ หมู่บ้านรวม ๗ หมู่บ้านจัดตั้งเป็นตำบลขึ้นใหม่เรียกว่าตำบลลูกวัว และได้แยกหมู่บ้านจากตำบลโคกขามซึ่งจัดเก็บเงินอากรค่านาเป็นนาฟางลอยชั้นเบญจอัตราไร่ละ ๔๐ สตางค์ ๒ หมู่บ้านไปรวมขึ้นกับตำบลโพธิ์แจ่มที่อัตราเงินอากรค่านาเป็นนาฟางลอยชั้นโทไร่ละ ๑ บาท และการทำงานในหมู่บ้านที่แยกตั้งเป็นตำบลเรียกนามว่าตำบลลูกวัว และหมู่บ้านที่แยกมารวมขึ้นกับตำบลโพธิ์แจ่มนั้น ราษฎรทำมาหาเลี้ยงชีพ

ได้ผลบริบูรณ์ดีขึ้นกว่าแต่ก่อน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งอัตราจัดเก็บเงินอากรค่านาในตำบลลูกวัว ซึ่งจัดตั้งขึ้นใหม่นี้ เป็นนาฟางลอยชั้นโหม้ออัตราเงินอากรค่านาไร่ละ ๑ บาท และกำหนดอัตราเงินรัชชูปการในตำบลลูกวัวนี้ให้เก็บคนละ ๖ บาท กับเลื่อนชั้นที่นาใน ๒ หมู่บ้านที่แยกจากตำบลโคกขาม มาขึ้นตำบลโพธิ์เงินนี้ ขึ้นจัดเก็บเป็นนาฟางลอยชั้นโหม้ออัตราเงินอากรค่านาไร่ละ ๑ บาท ตั้งแต่พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ มิถุนายน หน้า ๓๖)

๓๖

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในท้องที่มณฑลราชบุรี

—*—

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ซึ่งว่า “ เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติม
เพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกต่อไป เมื่อเห็น
ว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนั้น ” นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลราชบุรี
เพิ่มขึ้นอีก ๔ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และ
กำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๑๔ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวงเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๒ มิถุนายน หน้า ๓๘)

๓๗

บัญชีเพิ่มเติมห้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
ราชบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	เกาะหลัก	คลองวาฬ กยเหนือ กยใต้ ทับสะแก

ประกาศ

ถอนอำนาจพิเศษซึ่งได้พระราชทาน
แก่บริษัทหัตถกรรมสยามทุนจำกัด

พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เสด็จดับกระหวงพาดิษย์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นาย ต. เเม็ง พระพิศาลสุริยศักดิ์ หลวงบริรักษ์จริยาวัตร นายบุญมี นายฉั่ว สิ้นฮวด นายสิน นายชน นายรองพลพ่าย รวม ๘ นายตั้งบริษัทอันมีนามว่า บริษัทหัตถกรรมสยาม ตามประกาศพระราชทานอำนาจพิเศษลงวันที่ ๘ พฤษภาคม รัตนโกสินทรศก ๑๓๐ นั้น

บัดนี้ปรากฏว่าบริษัทหัตถกรรมสยาม ตั้งแต่ตั้งมาหาได้ดำเนินกิจการแต่อย่างหนึ่งอย่างใดไม่ ผู้จัดการของบริษัทยื่นคำร้องขอให้ถอนประกาศพระราชทานอำนาจพิเศษ และรับรองว่าบริษัทนี้ไม่มีหนี้สินอย่างใด กับบุคคลภายนอกเลย กระหวงพาดิษย์ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ถอนอำนาจพิเศษ ซึ่งได้พระราชทานแก่บริษัทหัตถกรรมสยาม ตามประกาศลงวันที่ ๘ พฤษภาคม รัตนโกสินทรศก ๑๓๐ นั้นเสีย

ประกาศมาณวันที่ ๑๗ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

กิติยากร

เสนาบดีกระหวงพาดิษย์

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ มิถุนายน หน้า ๔๑)

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
 ยกเว้นยาเสพติดให้โทษ
 ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
 พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า
 ตามที่ได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ยกเว้นยาเสพติด
 ให้โทษในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีกระ
 รวงมหาดไทยสำหรับยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕
 แล้ว รวม ๓๒ ขนานนั้น บัดนี้ ขอประกาศยกเว้นยาเสพติด
 ให้โทษในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนา
 บัดนั้นเพิ่มเติมอีก ๓ ขนาน รวมเป็น ๓๕ ขนานดังต่อไปนี้

33. "STAFFALLENS" CHLORODYNE.
 (Stafford Allen & Sons, Limited, London.)

34. Chlorodyne. R.M.S.
 (กรมแพทย์สุขาภิบาลทหารบก)

35. Mistura Anti-cholericæ. R.M.S.
 (กรมแพทย์สุขาภิบาลทหารบก)

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย
 ประกาศมาณวันที่ ๒๗ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
 มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช

12/10/2566

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ มิถุนายน หน้า ๔๓)

พระราชบัญญัติเพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ไขความในพระราชบัญญัติการเดินอากาศ

พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรี
สินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ
ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่ได้ทรงพระราชดำริเห็นว่า การที่จะห้ามเสียซึ่งการ
บรรทุกและใช้เครื่องถ่ายรูปในอากาศยานซึ่งบินไปมาในประเทศ
สยามนั้น เป็นข้อที่พึงปรารถนา เพื่อจะได้รักษาไว้ซึ่งความ
มั่นคงแห่งพระราชอาณาเขตต์

อนึ่งโดยที่สัญญานานาชาติด้วย ข้อบังคับ สำหรับการ
เดินอากาศ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๒ ซึ่ง
ได้พระราชทานพระราชสัตยาบัน ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พระพุทธ
ศักราช ๒๔๖๒ แล้วนั้น มีข้อความบัญญัติอยู่ว่า ในการเดิน
อากาศ ประเทศซึ่งได้ลงนามในสัญญา ประเทศใดจะห้ามหรือ
วางระเบียบบังคับการบรรทุก หรือใช้เครื่องถ่ายรูปเป็นการ

ใดก็ได้ 10/2566

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้
ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
เพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ในความในพระราชบัญญัติการ
เดินอากาศ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่
ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้น

มาตรา ๓ ความในมาตรา ๑๓๓ แห่งพระราชบัญญัติการเดิน
อากาศ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ นั้นเป็นอันยกเลิก

มาตรา ๔ ภายในพระราชอาณาเขตประเทศสยาม ห้าม
มิให้ผู้ใดบรรทุกหรือใส่และห้ามมิให้ผู้ควบคุมอากาศยานอนุญาต
ให้ผู้ใดบรรทุกหรือใส่เครื่องถ่ายรูปรูปชนิดใดๆ ในอากาศยาน เว้น
ไว้แต่ผู้ซึ่งจะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรของเสนา
บดีผู้มีอำนาจก่อน ความยินยอมเช่นนี้ให้เป็นที่ไปภายในบังคับ
แห่งข้อกำหนดที่สุดแล้วแต่เสนาบดีจะเห็นสมควรวางลงไว้

แต่ท่านมิให้ ใช้มาตรานี้บังคับแก่การบรรทุกเครื่องถ่ายรูป ซึ่ง
บรรจุเข้าหีบหรือห่อมิดชิดเป็นสินค้าเพื่อประโยชน์ในการค้าขาย

โดยสุจริต 12/10/2566

มาตรา ๕ ผู้ใดละเมิดต่อบทบัญญัติแห่งมาตรา ๔ หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดซึ่งระบุไว้ในความยินยอมของเสนาบดี ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งสองสถาน

มาตรา ๖ ให้เพิ่มเติมข้อความในมาตรา ๑๒๕ วรรค ค) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเดินอากาศ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ คือแซกคำว่า “เครื่องถ่ายภาพไม่ว่าชนิดใด ๆ” ต่อเข้าหลังคำว่า “โทรศัพท์” รวมความเป็นดังต่อไปนี้ คือ

“ค) ขันตรวจตราและคันอากาศยาน ซึ่งตนมีมูลเหตุที่จะเชื่อว่ามิวัตุระเบิด อาวุธ กระสุนปืน เครื่องวิทยุโทรเลข หรือโทรศัพท์ หรือเครื่องถ่ายภาพไม่ว่าชนิดใด ๆ หรือของซึ่งกำลังนำเข้าหรือได้นำเข้าแล้วหรือกำลังนำออกนั้นได้”

มาตรา ๗ เครื่องถ่ายภาพ แผ่นกระจก ฟิล์ม หรือสิ่งอื่น ๆ อันเป็นเครื่องประกอบในการถ่ายภาพ ซึ่งได้ใช้หรือบรรทุกเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในมาตรา ๕ นั้น ให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจยึดไว้ แต่หากเป็นการซื้อของชาวต่างประเทศผู้เข้ามาในพระราชอาณาเขตด้วยอากาศยานต่างประเทศ และเสนาบดีผู้มีอำนาจเห็นที่พอแก่ใจ แล้วว่าเจ้าทรัพย์นั้นได้กระทำไปโดยสุจริต และมีได้ทราบบทข้อความแห่งพระราชบัญญัตินี้ไว้

๕๓

เสนาบดีจะสั่งให้คนเครื่องถ่ายรูป แผ่นกระจก ฟิล์ม หรือสิ่ง
อื่น ๆ อันเป็นเครื่องประกอบในการถ่ายรูปเช่นนั้นทั้งหมด
หรือแต่บางส่วนให้แก่เจ้าทรัพย์ไปก็ได้ สุดแล้วแต่จะพินิจ
เห็นสมควร

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่
๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม หน้า ๔๔)

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง การให้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
 ในตำบลกันทรารมย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 ซึ่งโอนไปขึ้นในท้องที่อำเภอห้วยเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี

ด้วยมณฑลอุบลราชธานีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้
 โอนตำบลกันทรารมย์ ท้องที่อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่ง
 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่
 ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ไปขึ้นอยู่ในท้องที่อำเภอห้วย
 เหนือ จังหวัดอุบลราชธานีแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระ
 ราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ สำหรับตำบลกันทรารมย์
 ซึ่งเดิมขึ้นท้องที่อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ก็ได้โอนไปอยู่
 ในท้องที่อำเภอห้วยเหนือ จังหวัดอุบลราชธานีแล้วด้วย

ประกาศเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

ประกาศ

ตั้งอัตราจัดเก็บเงินอากรค่านา และเงินรัฐูปการ
ในตำบลบางแก้ว ท้องที่อำเภอบ้านปรก จังหวัด
สมุทรสงคราม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นต้นไป

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโอง
การเหนือเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบ
ทั่วกันว่า ทางกรมฝ่ายปกครองได้แยกหมู่บ้านตำบลบางจะเกร็ง
ท้องที่อำเภอบ้านปรก จังหวัดสมุทรสงคราม ๑๐ หมู่บ้านไปตั้ง
เป็นตำบลขึ้นใหม่ เรียกว่าตำบลบางแก้ว ส่วนค่านา
ค่ารัฐูปการ ยังหาได้กำหนดตั้งอัตราไว้ไม่

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดเก็บเงินอากรค่านาตำบล
บางแก้ว ในอัตราณฟ้างลอยขึ้นเบญจไร่ละ ๕๐ สตางค์ อัตรา
เงินรัฐูปการคนละ ๖ บาทเท่ากับอัตราเดิมเมื่อยังรวมอยู่ในตำบล
บางจะเกร็ง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นต้นและสืบไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๗

ศุภโยคเกษม

12/10/2566

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๑ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม หน้า ๔๕)

ประกาศกระทรวงคมนาคม
พแนกไปรษณีย์

ด้วยตามประกาศลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่องพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตราไปรษณียากรราคา ๕ สตางค์ ๑๕ สตางค์ และ ๒๕ สตางค์ กับไปรษณีย์บัตรอย่างราคา ๑๕ สตางค์ ความแจ้งอยู่แล้วนั้น

บัดนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงคมนาคมออกประกาศให้ตราไปรษณียากรราคา ๓ สตางค์ สีน้ำตาล มีพระบรมฉายาสาทิสลักษณ์ประดิษฐานอยู่น่าพระครุฑพาด

ตราไปรษณียากรราคา ๓ สตางค์ที่เข้ามาแล้วนี้ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้กรมไปรษณีย์โทรเลขจำหน่ายแก่ที่ทำการไปรษณีย์ทั่วประเทศราชอาณาจักร ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๖ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๗
มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาวงษาอนุประพัทธ์
เสนาบดีกระทรวงคมนาคม

ข้อบังคับสภาภาษาสยามแก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ ๔)

ด้วยคำที่ชื่อว่า “กรรมการที่ปฤกษา” ในข้อบังคับสภาภาษาสยาม ตั้งวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ ก่อตั้ง ในข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งได้ทำขึ้นในภายหลังนั้นก็ยังไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ของกรรมการ เพราะตามความในข้อบังคับดังกล่าวแล้ว ข้อ ๒๐ และข้อ ๒๓ ย่อมแสดงให้เห็นโดยแจ้งชัดว่า กรรมการคณะนี้อำนาจครอบงำบังคับบัญชาการงานทั้งหลายของ สภาภาษาสยามด้วยไม่แต่เพียงจะให้ความแนะนำต่อเมื่อกรรมการเจ้าหน้าที่นำขึ้นหารือ

และโดยที่ในคราวประชุมกรรมการเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ได้มีข้อตกลงโดยมติของบรรดากรรมการในที่ประชุมเห็นว่า ควรให้ตัดคำว่า “ที่ปฤกษา” ท้ายชื่อกรรมการนั้นออก และให้ใช้คำว่า “กรรมการสภาภาษาสยาม” แทน

เพราะฉะนั้นฉบับนี้สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้าสว่างวัฒนา พระบรมราชเทวี องค์สภานายิกาสภาภาษาสยาม จึงมีพระกระแส

คำสั่งสังคายนา และถึงพร้อมด้วยอนุมัติและความยินยอมของ คณะกรรมการให้ชี้ชัดคำว่า “กรรมกรที่ปฤกษา” ตามที่ใช้ใน ข้อบังคับสภาภาษาชดสยาม พ.ศ. ๒๔๖๓ และในข้อบังคับแก้ไข เพิ่มเติมภายหลังนั้นออกเสีย และให้ใช้คำว่า “กรรมการสภา ภาษาชดสยาม” แทน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๗

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๐ สิงหาคม หน้า ๕๖)

ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ
ให้ใช้พระราชบัญญัติรถยนต์ ในท้องที่
จังหวัดชลบุรี มณฑลปราจีน

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรี
สินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ
สั่งว่า ตามความในมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติรถยนต์ รัตน
โกสินทรศก ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) มีว่า ถ้าจะทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ในหัวเมืองมณฑลใด เมื่อ
ใด จะได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษานั้น

บัดนี้ได้ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า มีผู้นิยมใช้รถยนต์
แพร่หลายมากขึ้นในจังหวัดชลบุรี ถึงเวลาสมควรจะใช้พระ
ราชบัญญัติ เพื่อควบคุมการเดินรถให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
และปราศจากภัยอันตราย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้
พระราชบัญญัติรถยนต์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒)
กับประกาศแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติรถยนต์ ลงวันที่ ๑๕
มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๖๐ ในท้องที่จังหวัดชลบุรี มณฑล
ปราจีน ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งเจ้าพนักงานขึ้นสำหรับ
จดทะเบียนรถยนต์ คนขับ และทำการอื่น ๆ ให้เป็นไปตาม
พระราชบัญญัติและประกาศแก้ไขเพิ่มเติมนั้น

ส่วนเงินผลประโยชน์อันจะพึงได้จากการจดทะเบียน ตาม
พระราชบัญญัตินั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
ให้เป็นรายได้ของสุขาภิบาลเมืองชลบุรี

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๗ สิงหาคม หน้า ๕๘)

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
 ในท้องที่อำเภอหนองสา จังหวัดตรัง สำหรับตำบล
 ส้มเฟือง ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลบางด้วนและตำบล
 ในควน กับหมู่บ้านที่ ๒ ของตำบลซึ่งยุบไปรวม
 กับตำบลท่าพญา

มณฑลภูเก็ตแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบล
 และหมู่บ้านบางแห่งในท้องที่อำเภอหนองสา จังหวัดตรัง คือ
 หมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ ของตำบลส้มเฟือง ไปรวมกับตำบลบางด้วน
 หมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๔ ของตำบลส้มเฟือง ไปรวมกับตำบลในควน
 และหมู่ที่ ๒ ของตำบลบางด้วนไปรวมกับหมู่ที่ ๕ ของตำบลท่า
 พญา

ทั้ง ๔ ตำบลนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้พระราช
 บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้ว คือ ตำบลส้มเฟือง
 ตำบลบางด้วน ตำบลท่าพญา ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม
 พ.ศ. ๒๔๖๔ และตำบลในควนประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐
 พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
 พ.ศ. ๒๔๖๔ ในหมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๔ ของ

๕๒

ตำบลส้มเฟืองเดิม ไปรวมอยู่กับตำบลบางด้วนและตำบลในควน
ตามลำดับ กับหมู่ที่ ๒ ของตำบลบางด้วนไปรวมกับหมู่ที่ ๕
ของตำบลท่าพญา ตรงกับทำเนียบ ท้องที่ทางราชการฝ่ายปฎิ
ครองแล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๗ สิงหาคม หน้า ๖๐)

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์
ในจังหวัดชลบุรี มณฑลปราจีน

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติรถยนต์ รตนโกสินทรศก ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) กับประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรถยนต์ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ ในจังหวัดชลบุรี มณฑลปราจีน ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ เป็นต้นไปนั้น

ได้ตั้งเจ้าพนักงาน เป็นผู้ทำการจดทะเบียน ออกใบอนุญาต และกำหนดเวลาจดทะเบียนดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี มณฑลปราจีน เป็น เจ้าที่จดทะเบียนรถยนต์ คนขับ และทำการอื่นๆ อีกตาม พระราชบัญญัติ

ข้อ ๒ คำว่า “งวด” ตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๑๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรถยนต์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ นั้น ถ้าต่อไปมิได้กำหนดเป็นอย่างอื่น แล้ว ให้ถือว่ากำหนดปีหนึ่งโดยปกติเป็นงวดหนึ่ง คือ นับ

แต่วันที่ ๑ เมษายน เป็นต้นไป จนถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ของปี
นั้นเป็นที่สุดของงวด แต่ถ้าจะขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาต
ในระหว่างงวดนั้นแล้ว ใบอนุญาตนั้นให้ใช้ได้แต่เพียงวันที่ ๓๑
มีนาคม ของปีนั้น

ประกาศมาณวันที่ ๒๒ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยามรรคา

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๔ สิงหาคม หน้า ๖๒)

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนด
เครื่องแต่งตัวตำรวจภูธร พุทธศักราช ๒๔๕๘

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อความใน พระราชกำหนด เครื่องแต่งตัว ตำรวจภูธรที่ได้ตราไว้เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๕๗ และได้ประกาศให้ตำรวจพระนครบาลรวมใช้ด้วยนั้น ดังต่อไปนี้

๑ มาตรา ๗ ให้เพิ่มความในข้อ ๑ (๒) ต่อท้ายว่า “หรือหมวกกันแดดรูปเฮลม์ดสีขาว (ตามแบบของกรมตำรวจ) มีตราประมุขอุณาโลมสายรัดคางหนังเหลือง มีผ้าขาวจันทน์รอบ และมีชายผ้าสีเลือดหมูหรือสีดำตามเหล่าตำรวจพระนครบาลและตำรวจภูธรแลสหจากผ้าจันทน์ที่เบอบนโดยรอบ” และ

๒ ให้เพิ่มความต่อท้ายข้อ ๕ ว่า “หรือเมื่อใช้กางเกงขาขาวจะสวมรองเท้าหนังดำเกลี้ยงชนิดหุ้มข้อเท้าก็ได้”

๓ มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๑ ว่าด้วยอินทรีนุสำหรับแพทย์ตำรวจที่ให้ติดตามขางม้า และความในตอนหมายเลข ๒—๓—๔ ว่าด้วยแถบพื้นหมวก แถบคางเกง ปลายข้อมือและปลายคอเสื้อเต็มยศสำหรับแพทย์ตำรวจนั้นเสีย ให้
12/10/2566
เปลี่ยนใช้ความนั้นแทน

“(๑) อีนาทรนรูป ๔ เหลี่ยมมี กว้าง ๕ เซ็นติเมตร พื้นแผ่น เป็น ๓ เหลี่ยม หุ้มผ้าสีเลือดหมูหรือสีดำตามเกล้าตำรวจพระ นครบาลและตำรวจภูธร ที่พื้นล่างมีสายสีเขียว ติดตามตรงบ่า ตั้งแต่คอไปหาไหล่” และ

“(๒) แถบที่พื้นหมวกทรงหม้อตาลและหมวกเต็มยศ

(๓) แถบกางเกงเต็มยศ

(๔) ปกอกข้อมือและปกอกข้อข้อมือสรวมกับเสื้อเต็มยศให้ ใช้สีเลือดหมูหรือสีดำ ตามเกล้าตำรวจ พระนครบาล และตำรวจ ภูธร”

๔ มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒ และข้อ ๓ ว่าด้วย กำหนดการแต่งตั้งเครื่องตำรวจสำหรับนายร้อย นายพัน และ นายพลนั้นเสีย ให้ใช้ความใหม่ต่อไปนี้แทน

๕ เครื่องแต่งตัวนายตำรวจที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่ ตาม ประกาศนี้ โดยเนกาะรองเท่าหนึ่งคำเกลี้ยงและหมวกกันแดด ขาวนั้น ผู้ใช้จะต้องจัดหาเป็นส่วนตัวเอง

ประกาศมาตวันที ๒๖ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็น ปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา) เล่ม ๔๑ วันที่ ๓๑ สิงหาคม หน้า ๖๔)

(๕๖ ก.)

ข้อ ๒ นายร้อย นายพันตำรวจ

เครื่อง	หมวด	เสื้อ	ประคต	กางเกง	รองเท้า	หมายเหตุ
เต็มยศประเภทที่ ๑	ยอด	แบบสั้นน้ำตาล สรวมปกอกคอ และปกคอข้อมือ	ไหมแดง	แถบ	หนังสีน้ำตาล	
เต็มยศประเภทที่ ๒	ยอด	แบบราชการขาว	"	"	"	
" " " ๓	กั้นแดดสีขาว	" "	—	แบบขาวขายาว	หนังดำเกลี้ยง	
ครึ่งยศประเภทที่ ๑	ยอด	" "	—	แถบ	หนังสีน้ำตาล	
" " " ๒	กั้นแดดสีขาว	" "	—	แบบขาวขายาว	หนังดำเกลี้ยง	
ราตรีสโมสรประเภทที่ ๑	ทรงหม้อตาลสีขาว	แบบแบริอกรูป ปาดเอวสีขาว	—	แถบขายาว	"	
ราตรีสโมสรประเภทที่ ๒	" "	แบบราชการขาว	—	"	"	
" " " ๓	" "	" "	—	แบบขาวขายาว	"	
ปรกติประเภทที่ ๑	ทรงหม้อตาลหรือ กั้นแดดสีขาว	" "	—	" "	หนังสีน้ำตาล สีขาว หรือ หนังดำเกลี้ยง	
ปรกติประเภทที่ ๒	" "	" "	—	แบบขาสั้นสีขาว	หนังสีน้ำตาล	ห้ามไม่ให้ใช้ผ้ากันแข็ง
" " " ๓	" "	" "	—	แบบขาสั้นสีน้ำตาล	"	
" " " ๔	ทรงหม้อตาลหรือ กั้นแดดสีน้ำตาล	แบบสั้นน้ำตาล	—	" "	"	
ฝึกหัด	ทรงหม้อตาลสี น้ำตาล	" "	—	" "	"	

12/10/2566

(๒๖ ข.)

ข้อ ๓ นายพลตำรวจ

เครื่อง	หมวด	เสื้อ	มี	กระดุม	กางเกง	รองเท้า	สายกระเป๋	หมวก
เต็มยศประเภทที่ ๑	ยอดมีผู้	ทูนิกสีน้ำตาล	ใหม่เงิน	แถบ	หนังสีน้ำตาล	ใหม่เงิน		
" " ๒	"	แบบราชการขาว	"	"	"	"		
" " ๓	กั้นแดดสีขาวย	" "	—	แบบขาวขาขาว	หนังดำเกลี้ยง	"		
ครึ่งยศประเภทที่ ๑	ยอดมีผู้	" "	—	แถบ	หนังสีน้ำตาล	"		
" " ๒	กั้นแดดสีขาวย	" "	—	แบบขาวขาขาว	หนังดำเกลี้ยง	"		
ราตรีสโมสรประเภทที่ ๑	ทรงหม้อตาลสีขาวย	แบบแบบเอกรูป ปกเดอสีขาวย	—	แถบขาขาว	"	—		
ราตรีสโมสรประเภทที่ ๒	"	แบบราชการขาว	—	"	"	—		
" " ๓	"	" "	—	แบบขาวขาขาว	"	—		
ปรกติประเภทที่ ๑	ทรงหม้อตาลหรือ กั้นแดดสีขาวย	" "	—	" "	หนังสีน้ำตาล สีขาวย หรือ หนังดำเกลี้ยง	หนังเหลือง		
ปรกติประเภทที่ ๒	" "	" "	—	แบบขาวสีขาวย	หนังสีน้ำตาล	"		ห้ามไม่ให้ใช้ที่หมวก
" " ๓	" "	" "	—	แบบขาวสีน้ำตาล	"	"		
" " ๔	ทรงหม้อตาลหรือ กั้นแดดสีน้ำตาล	แบบสีน้ำตาล	—	" "	"	"		
ฝึกหัด	ทรงหม้อตาล สีน้ำตาล	" "	—	" "	"	"		

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในตำบลเนินโพธิ์ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลหนองบัว
และตำบลคลองน้ำเค็ม ท้องที่อำเภอแหลมสิงห์
จังหวัดจันทบุรี

ด้วยมณฑลจันทบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบ
ตำบลเนินโพธิ์ ท้องที่อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งได้
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่
วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้ว คือโอนหมู่บ้านที่ ๑, ๓, ๔,
๕, ๖, ไปรวมในตำบลหนองบัว และหมู่บ้านที่ ๒ ไปรวมใน
ตำบลคลองน้ำเค็ม ซึ่งเป็นท้องที่อำเภอเดียวกัน และได้ประ
กาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาพร้อมกันแล้ว เหตุฉะนั้น
ให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ใน
ตำบลเนินโพธิ์เดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบลหนองบัว และตำบล
คลองน้ำเค็มตรงกับทำเนียบท้องที่ทางราชการฝ่ายปกครองแล้ว
ด้วย

ประกาศตั้งแต่วันที่ ๒๘ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
เจ้าพระยาธรรมศักดิ์
จางวางเอก เสนาบดี

12/10/256๘

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๔๖๘)

พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม

พุทธศักราช ๒๔๖๗

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่มีผู้คิดทุจริตหลีกเลี่ยงกฎหมายภาษีชั้นใน โดยหมักแค้นฤกดันวัดฤทำเป็นสุรา ฤไข้สุราผสมกับวัดฤอื่นแล้วนำออกขายเป็นยา ฤเป็นสุราที่แท้จริง ฤอย่างอื่น อันเป็นการเสียหายต่ออากรสุรา และการกำสุราโดยชอบด้วยกฎหมาย

และโดยที่การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภาษีชั้นในนั้นเป็นสิ่ง ที่พึงปรารถนา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๖๗” และให้ใช้เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

มาตรา ^{12/10/2566} ๒ คำว่า “น้ำสุรา” ในกฎหมายภาษีชั้นใน ปีจุลศักราช ๑๒๔๘ ก็ดี ในพระราชบัญญัติภาษีชั้นในเพิ่มเติมใด ๆ

กัณฑ์ และในกฎเสนาบดีซึ่งได้ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินั้น ๆ กัณฑ์ ให้หมายความรวมถึง วัตถุประสงค์ทั้งหลาย ญาของผสมที่มี แอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถจะดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

มาตรา ๓ ให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๘ แห่งกฎหมายภาษีสรรพสามิต พุทธศักราช ๒๔๘๘ ให้กินความถึงการทำน้ำสุรากับวิธีต่าง ๆ ทุกประการ

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๐ แห่งกฎหมายภาษีสรรพสามิต พุทธศักราช ๒๔๘๘ นั้นเสีย และให้ใช้ข้อความที่จะกล่าวต่อไปแทน

ผู้ใดขายน้ำสุราซึ่งได้ทำขึ้น ญาขึ้นทุกเข้ามา อันเป็นผิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายภาษีสรรพสามิต พุทธศักราช ๒๔๘๘ กัณฑ์ ญาพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตเพิ่มเติมใด ๆ กัณฑ์ ญากฎเสนาบดีซึ่งได้ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินั้น กัณฑ์ เมื่อชำระได้ความจริงแล้ว ให้ปรับโทษผู้หนึ่งครั้งหนึ่ง ญาเป็นเงินตั้งแต่สามร้อยยี่สิบบาท (๓๒๐ บาท) ถึงแปดร้อยบาท (๘๐๐ บาท) น้ำสุรานั้นให้เก็บริบเสีย

ผู้ใดซื้อน้ำสุราที่ได้ขาย ทำขึ้น ญาขึ้นทุกเข้ามา อันเป็นผิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายและกฎข้อบังคับที่กล่าวมาข้างต้น กัณฑ์ ญาผู้ใดมีน้ำสุราเช่นนั้นอยู่ในความยึดถือ ในความพิศมัย ญาในความคุ้มครองของตนโดยรู้กัณฑ์ เมื่อชำระได้ความจริงแล้ว

ให้ปรับโทษผู้นั้นครั้งแรกเป็นเงินไม่เกินร้อยหกสิบบาท (๑๖๐ บาท) ครั้งต่อ ๆ ไปครั้งละไม่เกินแปดร้อยบาท (๘๐๐ บาท) ฐานสุราอันให้เก็บริบเสีย

และต้องถืออยู่เสมอว่า ถ้าคนได้น้ำสุรามีปริมาณเกินกว่าห้าทนาน (๕ ลิตร) อยู่ในความยึดถือของผู้ใด ผู้นั้นต้องสำแดงให้เข้าใจชัดว่าได้ชื้อมาจากผู้ที่ควรขาย และถ้า น้ำสุรานั้นมีปริมาณเกินกว่าสิบทนาน ผู้นั้นจะต้องมีหนังสือเป็นพยานจึงจะใช้ได้

แต่ถ้าผู้ใดซึ่งต้องหาว่ากระทำผิดตามมาตรานี้ พิสูจน์ได้ว่าตนไม่ทราบว่าน้ำสุรานั้น ๆ ได้ชื้อขาย ทำขึ้น ฤๅบันทุกเข้ามาอันเป็นผิดต่อกฎหมายและกฎข้อบังคับที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วให้ยกข้อหานั้นเสีย แต่น้ำสุรานั้นคงให้เก็บริบเสีย

มาตรา ๕ ห้ามมิให้ผู้จำหน่ายน้ำสุราหมกนวดเปลี่ยนแปลงน้ำสุราโดยเอาน้ำฤๅวัตถุอย่างอื่นเจือปนลง นอกจากจะได้รับอนุญาตและได้กระทำต่อหน้าเจ้าพนักงานภาษีสุรา ค่าปรับการที่เจ้าพนักงานต้องไปควบคุมนั้น เรียกได้ไม่เกินวันละ ๑๐ บาท

ห้ามมิให้ผู้จำหน่ายน้ำสุราปลักคนใดเปลี่ยนแปลงน้ำสุราโดยวิธีดังกล่าวมาข้างต้น เว้นไว้แต่ผู้ชื้อจะได้ออกข้อให้เปลี่ยนแปลงน้ำสุรานั้นเพื่อจะดื่มกินในที่ที่

ผู้จำหน่ายน้ำสุรคนใดละเลยไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กล่าว
มาข้างต้น เมื่อชำระได้ความจริงแล้ว ให้ปรับไหมผู้นั้นครั้งแรก
เป็นเงินไม่เกินร้อยหกสิบบาท (๑๖๐ บาท) ครั้งต่อ ๆ ไปครั้ง
ละไม่เกินแปดร้อยบาท (๘๐๐ บาท) น้ำสุรานั้นให้เก็บริบเสีย

มาตรา ๖ เมื่อใดเห็นเป็นการสมควร เสนาบดีกระทรวง
พระคลังมหาสมบัติมีอำนาจที่จะออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา
ห้ามมิให้ผู้ใดค้าขายเบ็งเชื้อเข้าหมักในมณฑลใด ๆ ได้ นอก
จากจะมีใบอนุญาต ซึ่งเจ้าพนักงานภาษีสุรประจำตำบลนั้นออก
ให้ ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาตนี้ เรียกได้ไม่เกินฉบับละ
๑๐ บาท

จำเดิมแต่วันที่ได้กำหนดไว้ในประกาศนั้นเป็นต้นไป ถ้าผู้
ใดซึ่งมิได้มีใบอนุญาตดังกล่าวมาข้างต้น บังอาจทำการค้าขาย
เบ็งเชื้อเข้าหมักไซ้ เมื่อชำระได้ความจริงแล้ว ให้ปรับไหมผู้
นั้นเป็นเงินไม่เกินแปดสิบบาท (๘๐ บาท) เบ็งเชื้อเข้าหมักนั้น
ให้เก็บริบเสีย

ประกาศมาณวันที่ ๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปี
ที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศ

ให้ใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑
 ในมณฑลมหाराษฎร์ มณฑลพายัพและมณฑลปัตตานี

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ตามความในมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ มีว่า ถ้าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ในมณฑลใด เมื่อไร จะได้ประกาศในหนังสือพิมพ์ราชกิจจานุเบกษาเป็นสำคัญนั้น

บัดนี้ทรงพระราชมดำริเห็นว่า การศึกษาพระธรรมวินัยและการคณะสงฆ์ในมณฑลมหाराษฎร์ มณฑลพายัพและมณฑลปัตตานี ทั้งสามมณฑลนี้ด้วยกันสมควรจะจัดการปกครองให้เจริญได้เหมือนอย่างมณฑลอื่น ๆ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ ในมณฑลมหाराษฎร์ มณฑลพายัพและมณฑลปัตตานี ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๖ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๗ กันยายน หน้า ๑๔)

ประกาศ

เรื่องจัดการเปลี่ยนแปลงอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยรับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ท้องที่กิ่งอำเภอศรีสวัสดิ์ซึ่งขึ้นอยู่กับอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี นั้น ยังไม่สะดวกแก่การปกครอง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

- ๑ ให้ย้ายกิ่งอำเภอศรีสวัสดิ์จากอำเภอสังขละบุรี มาขึ้นอำเภอเมืองกาญจนบุรี
- ๒ ให้ตั้งกิ่งอำเภอวังกะซังขึ้นอำเภอสังขละบุรีขึ้นเป็นอำเภอ เรียกว่า “อำเภอวังกะซัง” ขึ้นจังหวัดกาญจนบุรี
- ๓ ลดอำเภอสังขละบุรีลงเป็นกิ่งอำเภอ เรียกว่า “กิ่งอำเภอสังขละบุรี” ขึ้นอำเภอวังกะซัง ส่วนกิ่งอำเภอไทรโยคที่ขึ้นอำเภอสังขละบุรีอยู่แต่ก่อนนั้น ให้ขึ้นต่ออำเภอวังกะซัง เพื่อสะดวกแก่การปกครองต่อไป

กระทรวงมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๓๐ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช

12/10/2566

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๓ ธันวาคม หน้า ๓๕)

๖๔

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
ยกเว้นยาเสพติดให้โทษ
ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า
ตามที่ได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ยกเว้นยาเสพติด
ให้โทษในประเภทจำกัด ตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดี
กระทรวงมหาดไทยสำหรับยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศั
กราช ๒๔๖๕ แล้ว รวม ๓๕ ขนานนั้น บัดนี้ ขอประกาศยกเว้น
ยาเสพติดให้โทษในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓ (ข) แห่ง
กฎเสนาบดีนั้นเพิ่มเติมอีก ๑ ขนาน รวมเป็น ๓๖ ขนาน ดังต่อ
ไปนี้

36 Syrup Codeine Compound No, 79.
(The British Dispensary, Bangkok.)

ศาลาว่าการมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๓๐ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยามรราช

เสนาบดี

ประกาศกรมสาธารณสุข
กำหนดจำนวนยาโคเดอีน (Codeine)
ที่จะต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๔๖๗

เนื่องด้วยประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ ถอนยาโคเดอีน (Codeine) จากประเภทขายกเว้น ให้อยู่ในประเภทยาต้องห้ามแล้วนั้น อธิบดีกรมสาธารณสุข ขอประกาศโดยอนุมัติของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กำหนดจำนวนยาโคเดอีน (Codeine) ซึ่งจะต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๔๖๗ ตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ดังต่อไปนี้

โคเดอีน (Codeine) ห้าร้อยกรัม (๕๐๐.๐) ในของปรุง คือ
อัลกาลอยด์ (Alkaloid)

ซัลเฟต (Sulphate)

ผง (Powder)

ไฮโดรโคโลไรด์ (Hydrochloride)

ผง (Powder)

ฟอสเฟต (Phosphate)

ผง (Powder)

๖๖

เม็ดแบนสำหรับแทงฉีด (Hypodermic Tablets)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๖ กรัม ($\frac{๑}{๕}$ เกรน)

กรมสาธารณสุข

ประกาศมาณวันที่ ๒ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

รังสิต

อธิบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๗ กันยายน หน้า ๑๓๓)

ประกาศ

ให้เก็บเงินอากรค่าน้ำในท้องที่ตำบลเกาะช้าง
จังหวัดตราด แต่ พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเห็นเกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ในท้องที่ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ซึ่งได้รับ พระมหากรุณาให้ยกเว้น การ เก็บเงินอากรค่าน้ำ ตั้งแต่ ศก ๑๑๕ (พ.ศ. ๒๔๔๓) ตลอดมา ครั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ สมุหเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรี มีใบบอกมายังกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ขอให้ประกาศเก็บเงินอากรค่าน้ำในตำบลเกาะช้าง โดยเห็นว่า การหาสัตว์น้ำได้เจริญขึ้น และมีราษฎรเข้าไปตั้งภูมิลำเนาเป็นหลักถานมากกว่าแต่ก่อน กระทรวงพระคลังมหาสมบัติจึงได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา และได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว จึงประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ในท้องที่ตำบลเกาะช้าง ให้จัดเก็บเงินอากรค่าน้ำตามอัตราที่ใช้อยู่ในมณฑลจันทบุรี ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๓ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗

สุภโยคเกษม

เสนาบดี

๖๘

ประกาศ

งดการเก็บเงินอากรค่าน้ำในมณฑลจันทบุรี
๕๑ ตำบล ตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า สัตว์น้ำที่เป็นอาหารของพลเมืองตามท้องที่ในมณฑลจันทบุรี บางตำบลยังอยู่ในเกณฑ์อัตรัดคัด ไม่สมควรจะเก็บเงินค่าอากร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้งดการเก็บเงินอากรค่าน้ำใน ๕๑ ตำบลตามบาญชีท้ายประกาศนี้ เพื่อเป็นการบำรุงตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๓ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗

ศกโยคเกษม

เสนาบดี

บัญชีรายชื่อตำบลที่ผู้บังคับการเก็บเงินอากรค่าน้ำ
ในเขตรับแขวงมณฑลจันทบุรี ตั้งแต่พระพุทธ
ศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

ตำบลตลาดจันทบุรี ตำบลฉนวนตะวันออก ตำบลฉนวนตะวันตก
ตำบลท่าช้าง ตำบลท่าเรือจ้ง ตำบลพุงทะเลหลาย ตำบลวัดใหม่
ตำบลเกาะขวาง ตำบลพลับพลา ตำบลคอบาง ตำบลโป่งแรด
ตำบลหนองซอน ตำบลคลองนารายณ์ ตำบลสบาย

ในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ตำบลยายร้า ตำบลบ่อพุ ตำบลพลอยแหวน ตำบลเขาหัว
ตำบลเขาบายศรี ตำบลหนองบัว ตำบลสองพี่น้อง ตำบลวัง
ตะโหมด ตำบลทุ่งเบ็ญญา ตำบลโฆมิง ตำบลนายายอาม
ตำบลแก่งหางแมว

ในอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

ตำบลบ่อ ตำบลตะบอน ตำบลเกวียนหัก ตำบลซึ้ง
ตำบลตรอกนอง ตำบลวังสรรพรศ ตำบลมาบไฟ ตำบลตกพรม

ในอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ตำบลแสลง ^{12419/2566} ตำบลน้ำรัก ตำบลท่าหลวง ตำบลมะขาม
ตำบลปลีถั่ว ตำบลวันจะอ้าย ตำบลวังเข้ม ตำบลพลวง ตำบล

ตะเคียนทอง ตำบลแก่งหางแมว ตำบลโป่งน้ำร้อน ตำบลทับทิม
ตำบลทรายขาว ตำบลหนองตากง

ในอำเภอท่าประดู่ จังหวัดระยอง

ตำบลทับมา ตำบลหนองบัว ตำบลไม้คอก ตำบลนาตาขวัญ
ตำบลแลง ตำบลสำนักสท้อน ตำบลห้วยโป่ง

ในอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

ตำบลบ้านค่าย ตำบลตาขัน ตำบลบ้านเก่า ตำบลหนอง
ตะพาน ตำบลหนองละลอก ตำบลบางบุตร ตำบลกระเจ็ด
ตำบลชากบก ตำบลระหาร ตำบลตาสึก ตำบลนาบข่า ตำบล
ปลอกแก้ว ตำบลหนองน้ำดำ

ในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ตำบลกองดิน ตำบลบ้านนา ตำบลประแส ตำบลชากโค่น

ในอำเภอบางพระ จังหวัดตราด

ตำบลเกาะกันเกรา ตำบลหนองเสม็ด ตำบลหนองคันทรัง
ตำบลห้วยน้ำขาว ตำบลปลายคลอง ตำบลวังเจ๊ะ ตำบลห้วยแร้ง
ตำบลท่ากุ่ม ตำบลตะกาง ตำบลจันทราภ

ในอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

ตำบลแสนหุ้ง ตำบลเขาสมิง ตำบลค่ายชุมพล ตำบลวัง
ตะเคียน ตำบลตากแก้ว ตำบลขี้เกลือ ตำบลสะตอ ตำบล
ประณีต ตำบลคลองใหญ่

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
 ในตำบลยางเครือ ซึ่งยุบไปพร้อมกับตำบลบึงแก
 ท้องที่อำเภอพิมาย และตำบลหนองหิน ท้องที่
 อำเภอลำพูน ซึ่งโอนไปขึ้นท้องที่อำเภอยะโสธร
 จังหวัดอุบลราชธานี

ด้วยมณฑลอุบลราชธานีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้
 มีการเปลี่ยนแปลงท้องที่ในจังหวัดอุบลราชธานี คือ ยุบตำบล
 ยางเครือท้องที่อำเภอพิมาย ไปพร้อมกับตำบลบึงแก ท้องที่
 อำเภอเดียวกัน และโอนตำบลหนองหิน ท้องที่อำเภอลำพูน
 ไปขึ้นอยู่ในท้องที่อำเภอยะโสธรทั้ง ๓ ตำบลนี้ได้ประกาศใช้พระ
 ราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม
 พ.ศ. ๒๔๖๕ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการ
 ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลยางเครือ
 เดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบลบึงแก และตำบลหนองหิน ก็ไป
 รวมอยู่ในท้องที่อำเภอยะโสธรตรงกับทำเนียบท้องที่ทางราชการ
 ฝ่ายปกครองแล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๕ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
 เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

12/10/2566

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๗ กันยายน หน้า ๘๓)

ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ
เรื่องขยายการทวงห้าม และจัดซื้อที่ดิน
สำหรับสร้างการทดน้ำไขน้ำในบริเวณเขียงรากน้อย
และบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี
ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือ
เกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า

จำเดิมแต่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กระทรวงเกษตร
ธิการจัดสร้างการทดน้ำไขน้ำขึ้นในแนวป่าสักตอนเหนือ ตั้งแต่
พ.ศ. ๒๔๕๘ แล้วนั้น กระทรวงเกษตรธิการได้จัดการเป็น
ผลสำเร็จลุถึงไปตอนหนึ่งแล้ว จึงทรงพระราชดำริเห็นว่า
ที่ดินในบริเวณทุ่งเขียงรากน้อยและบางเหี้ยตอนใต้ นั้น ก็มี
ปริมาณกว้างขวางโตใหญ่ ถ้ามั่วได้ขุดคลองทดน้ำส่งน้ำให้
สืบลงมาได้จากแนวป่าสักแล้ว จะเป็นประโยชน์แก่การเพาะ
ปลูกและสวดกแก่กิจการของสาธารณชนทั่วไป

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กำหนดเขตที่ดินที่จะทำ
การทดน้ำไขน้ำในเขตบริเวณท้องทุ่งทั้ง ๒ ฝั่งตามแนวเส้นสีแดง
ในแผนที่ ๒ ฉบับซึ่งอยู่ข้างท้ายประกาศนี้ เพื่อไว้สำหรับจัดซื้อ

ที่ดินทำการขุดคลองซ่อมคลอง ก่อสร้างทำนบ ประตูน้ำ ทำคันกันน้ำ ทำตลิ่งคันคลอง หรือการอื่นๆ ที่จำเป็นต้องกระทำขึ้นเกี่ยวกับการระบายน้ำเซียงรากล้น้อยและบางเหี้ย ดังมีรายการแจ้งต่อไปนี้

๑ คลองบ้านม้า (หรือคลองหันตรา) ตั้งแต่สถานีบ้านม้าของทางรถไฟสายเหนือ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอกรุงเก่า (อำเภอรอบกรุง) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลงมาตามคลองบ้านม้าทางทิศตะวันออก เกียงใต้ ต่อกับคลอง สะแก หรือ คลองกระมัง ที่อำเภออุไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามลำคลองสะแกไปทางทิศตะวันออกไปเชื่อมกับคลองช่องสะเดา กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๒ คลองช่องสะเดา ที่อำเภออุไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปทางทิศใต้ถึงคลองช่องสะเดาต่อคลองบ้านบาง ที่อำเภอวังน้อยและอำเภอบางปอน ไปตามลำคลองบ้านบางต่อคลองเสาวิงกา ที่อำเภอวังน้อยและอำเภอบางปอนไปต่อลำคลองจิก ที่อำเภอบางปอนทางทิศตะวันตกถึงทางรถไฟใต้สถานีบางปอนกว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๓ คลองบ้านโพธิ์ท้องที่อำเภอบางปอิน จังหวัดพระนคร
ศรีอยุธยา ตั้งแต่แยกคลองบ้านบาง ไปทางทิศตะวันตกจดฝั่งซ้าย
แห่งลำน้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๔ คลองบ้านสวัสดิ์ ท้องที่อำเภอบางปอิน จังหวัดพระนคร
ศรีอยุธยา ตั้งแต่คลองบ้านโพธิ์ ตำบลวัดขนอนใต้ ไปทาง
ทิศตะวันตกเฉียงเหนือจดฝั่งซ้ายแห่งลำน้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่ง
ละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๕ คลองที่จะขุดใหม่จากฝั่งตะวันตกของคลอง ๑ เหนือแยก
คลองหกวาสายบน ท้องที่อำเภอราชคราม จังหวัดพระนคร
ศรีอยุธยา กับท้องที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มณฑล
อยุธยา ไปทางทิศตะวันตกต่อกับคลองเชียงรากน้อย ไปตาม
ลำคลองเชียงรากน้อยตลอดฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยา กว้าง ๑๒ เส้น
๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๖ คลองที่จะขุดใหม่ จากฝั่งตะวันตกของคลอง ๑ เหนือแยก
คลองหกวาสายบน ท้องที่อำเภอราชคราม จังหวัดพระนคร
ศรีอยุธยา และอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มณฑล
อยุธยา ไปทางทิศใต้ ประมาณ ๓ กิโลเมตร ตามคลอง ๑
แล้วไปทางทิศตะวันตกจนถึงเขตระหว่างกลางคลอง ๑ กับทางรถไฟ
12/10/2566 กว้าง ๒ เส้น ตั้งแต่ฝั่งซ้ายคลอง ๑ และกว้าง
๑ เส้น จากศูนย์กลางคลองขุดใหม่ที่จะขุดไปทางทิศตะวันตก

๗ คลองเชียงราก ท้องที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ตั้งแต่ฝั่งตะวันตกของคลอง ๑ ไปทางทิศตะวันตกถึงที่ติดต่อกับคลองบางหลวงเชียงรากใหญ่ กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๘ คลองรังสิต ท้องที่อำเภอรังสิต จังหวัดธัญบุรี และอำเภอบางกะดี (อำเภอเมืองปทุมธานี) จังหวัดปทุมธานี ต่อจากคลอง ๑ ไปทางทิศตะวันตก ถึงฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๙ คลองเปรมประชากร ท้องที่อำเภอบางปอน และอำเภอราชคราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มณฑลอยุธยา และอำเภอสามโคก อำเภอบางกะดี (อำเภอเมืองปทุมธานี) จังหวัดปทุมธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และอำเภอบางเขน อำเภอบางซ้อ จังหวัดพระนคร ตั้งแต่คลองเปรมประชากรฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยาไปทางทิศใต้ถึงที่ติดต่อกับคลองบางซ้อ กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๑๐ คลองที่จะขุดใหม่ ท้องที่อำเภอบางเขน อำเภอบางซ้อ จังหวัดพระนคร ตั้งแต่แยกคลอง ๒ กับคลองหกวาสายล่าง ไปทางทิศใต้ถึงที่ติดต่อกับคลองถนนหรือคลองวังบัว ไปตามลำคลองวังบัวหรือคลองลาดพร้าวไปทางที่สุดแห่งทิศใต้ ไปตาม

ลำคลองลาดพร้าวหรือวังบัว ถึงแยกคลองแสนแสบ ท้องที่
อำเภอบางกะปิ จังหวัดพระนคร แล้วไปตามลำคลองแสนแสบ
ถึงแยกคลองตัน อำเภอพระโขนง จังหวัดพระประแดง ไปตาม
ลำคลองตันทางทิศใต้ที่คลองพระโขนง แล้วไปตามลำคลอง
พระโขนงทางทิศตะวันตกถึงแยกฝั่งซ้ายแห่งแม่น้ำเจ้าพระยา กว้าง
ฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๑๑ ตามคลองบางเขน ท้องที่อำเภอบางเขน บางซื่อ จังหวัด
พระนคร กับอำเภอนนทบุรี (อำเภอเมือง) จังหวัดนนทบุรี
แยกจาก คลองวังบัวไป ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงที่เชื่อม กับฝั่ง
ซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๑๒ ตามลำคลองบางซื่อ ท้องที่อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระ
นคร ตั้งแต่แยกคลองลาดพร้าวหรือคลองวังบัวไปทางทิศตะวันตก
ถึงแยกคลองเปรมประชากร กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๑๓ ตามลำคลองสามเสน แยกจากคลองลาดพร้าว ท้องที่
อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ไปทางทิศตะวันตกถึงถนนชิงเป้า
กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๑๔ ตามทิศใต้คลอง ๖ ท้องที่อำเภอลำลูกกา จังหวัด
ธัญญบุรี มณฑลอยุธยา ตั้งแต่ฝั่งใต้คลองหกวาสายล่าง ไปทาง
ทิศใต้ถึงแยกคลองสามวา มีเขตครบถ้วนในท้องที่อำเภอ

ลำลูกกา จังหวัดชัยภูมิ และอำเภอเมืองมัญรี (เมือง) จังหวัดมัญรี ลงไปทางทิศใต้ตามคลองนั้น ถึงแยกคลองแสนแสบ กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๑๕ ตามลำทรายทองดินหรือลำปลาทิว ท้องที่อำเภอเมืองมัญรี (เมือง) และอำเภอแสนแสบ จังหวัดมัญรี ตั้งแต่แยกคลองแสนแสบไปทางทิศใต้ถึงที่ติดต่อกับคลองหัวตะเข้ ท้องที่อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ไปตามลำคลองหัวตะเข้ถึงแยกคลองสำโรง กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๑๖ ตามลำคลอง ๑๖ ท้องที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก มณฑลปราจีน ตั้งแต่ฝั่งใต้คลองรังสิตมาทางทิศใต้ตามคลองหกวาสายล่างเฉียงไปทางทิศตะวันออกเฉียง คลองหกวาสายล่างติดต่อกับคลอง ๑๗ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มณฑลปราจีน ไปตามลำคลอง ๑๗ ทางทิศใต้ตลอดบางนา กว้างฝั่งละ ๓ เส้น (หรือ ๖๐ วา)

๑๗ ตามลำอายสอและบึงเทพาถึงคลองพระองค์ไชยานุชิต ท้องที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มณฑลปราจีน ไปตามลำคลองพระองค์ไชยานุชิตตลอดประเวศ ตัดตรงไปทางทิศใต้ผ่านบ้านข้างตาย ^{12/10/2566} บ้านอ้ายกันแก้ววัดกลาง คลองบางบ่อ ท้องที่

อำเภอบางเหี้ย จังหวัดสมุทรปราการ กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น
๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๑๘ จากแยกคลองเปรงที่ต่อกับคลองคอตตาบรรจบกับคลอง
บางม่อ ท้องที่อำเภอบางเหี้ย จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งแยกมา
จากคลองประเวศทางทิศใต้ ถึงแยกคลองบางเหี้ย ไปตาม
ลำคลองบางเหี้ยถึงประตูน้ำบางเหี้ยทลู่อ่าวสยาม กว้างฝั่งละ
๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๑๙ ตั้งแต่ประตูน้ำบางเหี้ยตัดเส้น ตรงไปทางทิศตะวันตก ถึง
คลองหลวงเดี่ยวไปตามลำคลองหลวงทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
ถึงจังหวัดสมุทรปราการ กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๒๐ ตั้งแต่ประตูน้ำบางเหี้ยไปทางทิศตะวันออกถึงแยกคลอง
ลาดยาวที่วัดบางเกลือ ท้องที่อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
มณฑลปราจีน ไปตามลำคลองลาดยาวถึงแยกฝั่งขวาแห่งแม่น้ำ
บางปะกง กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๒๑ ตามลำคลอง ๒๙ ตั้งแต่ต้นคลอง ในท้องที่อำเภอบ้าน
นา จังหวัดนครนายก มณฑลปราจีน แล้วไปตามลำคลองนี้
ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงแยกแม่น้ำบางปะกง ท้องที่อำเภอ
องครักษ์ จังหวัดนครนายก ตัดไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตรง

ไปคลองหัวควยถึงปลายคลองรังสิตทางทิศตะวันออก จากนั้น
ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงทิศตะวันออกเฉียงเหนือมุมคลอง
ที่ ๒๔ แล้วไปตามทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของคลอง ๒๔ ถึง
มุมทิศตะวันออกเฉียงใต้ ต่อไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงทิศ
ตะวันออกสุดเขตคลอง ๒๓ ไปตามลำคลอง ๒๓ ตัดเส้นตรงผ่าน
คลอง ๒๒ ถึงแยกคลองหกวาสายล่าง ไปตามคลองหกวาสาย
ล่างถึงฝั่งขวาแม่น้ำบางปะกง ตัดไปทางทิศใต้ตามฝั่งขวาแม่น้ำ
บางปะกงผ่านคลอง ๒๑ ที่ ๒๐ กับ ๑๙ ท้องที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว
จังหวัดฉะเชิงเทรา มณฑลปราจีน ถึงแยกปลายคลองทางทิศ
ตะวันออกของคลองบางขนาก ท้องที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัด
ฉะเชิงเทรา มณฑลปราจีน กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

ในเขตที่ดินสำหรับสร้างการทดน้ำโขงน้ำตามที่ได้กล่าวแล้ว เจ้า
พนักงานกระทรวงเกษตรธิการผู้มีหน้าที่ในการทดน้ำจะได้สำรวจ
ทำแผนที่ที่ดินและปักหลักกรุยลงไว้ให้ชัดเจน ส่วนที่ดินที่
เจ้าของมีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินอยู่แล้ว ห้ามไม่ให้เจ้าของ
โอนกรรมสิทธิ์เด็ดขาด เช่นซื้อ ขาย ให้ปัน แลกเปลี่ยน หรือ
แก่ตะเบียนชั่วคราว เช่น จำนำ ขายฝากกรรมสิทธิ์กันกับผู้หนึ่ง
ผู้ใดในระหว่าง ๒๐ ปี นับตั้งแต่วันประกาศนี้ และห้ามไม่ให้
ปลูกสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นของถาวรขึ้นในที่ดินเหล่านี้ก่อนได้

รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานใน กระทรวงเกษตรธิการโดย มีลาย
 ลักษณ์อักษร ถ้าเจ้าของที่ดินรายใดจะต้องการปลูกสร้างสิ่งหนึ่ง
 สิ่งใดให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานกระทรวงเกษตรธิการก่อน ถ้า
 เจ้าพนักงานกระทรวงเกษตรธิการจะต้องการซื้อที่ดินไว้เป็นของ
 หลวงเพื่อประโยชน์ในการสร้างการทดน้ำขึ้นก็ได้ แต่ถ้าเจ้า
 พนักงานไม่ต้องการ ที่นั้นแล้ว ก็จะได้แจ้งให้ผู้ที่เป็นเจ้าของ
 ทรัพย์โดยลายลักษณ์อักษร ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน
 ในเขตประกาศสร้างการทดน้ำขึ้นนี้ด้วยประการ ใดๆ โดยมิได้
 รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานใน กระทรวง เกษตรธิการโดย มีลาย
 ลักษณ์อักษรก่อนแล้ว ให้ถือว่า การโอนนั้น ๆ เป็นอันใช้ไม่
 ได้และที่ดินยังคงเป็นของเจ้าของเดิมอยู่ อนึ่งตั้งแต่วันประกาศ
 นี้เป็นต้นไป ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดปลูกสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นโดยมิได้
 รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานใน กระทรวงเกษตรธิการโดย มีลาย
 ลักษณ์อักษรก่อนแล้ว ผู้ที่ทำการปลูกสร้างขึ้นโดยเดิมนั้น
 ไม่มีอำนาจที่จะเรียกร้อง ขอรับ ค่าทำขวัญ หรือค่าเสียหาย อย่าง
 หนึ่งอย่างใดได้โดย

ส่วนที่เจ้าพนักงานจะได้จัดซื้อ ที่ดิน และจ่ายเงิน ค่าทำขวัญ
 หรือค่าทดแทนทั้งค่ารอลงเรือนโรงและค่าต้นผลไม้ต่างๆ นั้น
 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดเกณฑ์ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งเจ้าพนักงานสำหรับจัดซื้อที่ดินทั้ง ๒ ไร่ คือ เจ้าพนักงานกระทรวงเกษตรราชการฝ่ายหนึ่ง เจ้าพนักงานปกครองห้องที่กระทรวงมหาดไทยฝ่ายหนึ่ง ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานทำการแสวงได้จะได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาให้ทราบทั่วกัน

ข้อ ๒ ถ้าเขตที่ดินที่ต้องการสร้างการคมนานั้น ยังไม่ได้ปักหลักหมายกรุยลงไว้ชัดเจนหรือปักหลักหมายเขตแล้ว แต่หลุดตอนเสียก็ให้เจ้าพนักงานกระทรวงเกษตรราชการผู้มีหน้าที่ในการทดน้ำปักหลักเขตลงไว้ใหม่ให้ชัดเจน

ข้อ ๓ ให้เจ้าพนักงานทั้ง ๒ ฝ่ายตรวจที่ดินซึ่งต้องทำประโยชน์ในการสร้างการทดน้ำนั้นต่อหน้าเจ้าของที่ และชี้แจงให้เจ้าของที่ทราบโดยชัดเจนว่าจะต้องการเพียงใด ในการที่จะนัดให้เจ้าของที่อยู่พร้อมกันในเวลาตรวจที่ดินนั้น จะแจ้งความด้วยวาจาหรือจะมีหนังสือไปก็ได้ แต่ให้มีพยานรู้เห็นด้วยในการที่นัดหมายเจ้าของที่ดินนั้น และต้องให้ปรากฏว่า ถ้าเจ้าของที่ไม่มาเองและไม่มอบฉันทะโดย มีลายลักษณ์อักษรให้ผู้แทนมาแทนแล้วให้ถือว่าเจ้าของที่ดินแปลงนั้น ๆ ไม่มีข้อโต้แย้งอย่างหนึ่งอย่างใดในการที่เจ้าพนักงานจะกำหนดราคาให้ และจะฟ้องร้องภายหลังไม่ได้

ข้อ ๔ เมื่อได้ตรวจที่ดินเสร็จแล้ว ให้เจ้าพนักงานทั้ง ๒ ฝ่าย
 ปรีภษาหารือกับเจ้าของที่ กำหนดราคาไปตามที่เจ้าของจะได้รับ
 หนี้ลงไป ในบัญชี เว้นแต่ที่ซึ่งเจ้าของไม่พึงปรารถนาที่จะมัจ
 การเองหรือมอบฉันทะโดยมีลายลักษณ์อักษรให้ ผู้หนึ่ง ผู้ใดมา
 แทนตามนัดแล้ว ก็ให้เจ้าพนักงานทั้ง ๒ ฝ่ายกำหนดราคาได้
 โดยไม่ต้องรอปรีภษา ตกลงกับ เจ้าของที่ แต่อย่างหนึ่ง อย่างใด
 เมื่อที่ได้ตรวจเสร็จกำหนดราคาตกลงแล้ว ให้ส่งรายงาน
 มายัง กระทรวง เกษตรธิการ หรือ ผู้ซึ่งเสมาบดี กระทรวง
 เกษตรธิการตั้งแต่งให้ มีหน้าที่ใน การนี้โดย เฉพาะพิจารณาก่อน
 เมื่อได้รับอนุญาตเรื่องราคาแล้ว จึงนับว่าราคานั้นเป็นราคาที่
 ใช้ได้ต่อไป

ข้อ ๕ ถ้าการกำหนดราคาที่ดินกับสิ่งซึ่งปลูกสร้างในที่ดินไม่
 ตกลงราคากันแล้ว ให้เจ้าของที่ดินกับเจ้าพนักงานตั้งอนุญาโต
 ตตุลาการฝ่ายละคนเป็นผู้กำหนดราคา ถ้าพ้นกำหนด ๑ เดือนตั้ง
 แต่วันที่ได้นัดหมายกันเจ้าของที่ดินไม่จัดการตั้งอนุญาโตตุลาการ
 ก็ให้ฝ่ายเจ้าพนักงานมีอำนาจตั้งอนุญาโตตุลาการทำการ กำหนด
 ราคาไปฝ่ายเดียวได้ เว้นแต่เมื่อทั้ง ๒ ฝ่ายตั้งอนุญาโตตุลาการ
 แล้ว แต่ก่อนอนุญาโตตุลาการทั้ง ๒ ฝ่ายไม่ตกลงราคากัน เช่น
 นั้นแล้ว ให้ทั้ง ๒ ฝ่ายนั้นเลือกตั้งผู้ชวาทชนคนหนึ่ง เว้นแต่

อนุญาตตุลาการทั้ง ๒ ฝ่ายไม่ตกลงกันในการเลือกตั้งผู้เช่า
จึงให้เป็นที่อธิบดีศาลฎีกาเป็นผู้จัดการเลือกตั้งผู้เช่าได้ นำ
ผู้เช่าจะต้องตัดสินถ้อยเอาราคาที่คิดใกล้เคียงที่ได้ซื้อขายกัน
ในท้องตลาดเทียบตามราคาในหอทะเบียนที่ดินที่ล่วงมาก่อนวัน
ประกาศนี้ในระหว่าง ๓ ปีเป็นเกณฑ์

ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ในการเลือกตั้งอนุญาตตุลาการและผู้
เช่าให้ถือตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง

ข้อ ๖ เมื่อการว่าราคาตกลงกันโดยปรกติไปรานอมกัดี โดย
อนุญาตตุลาการตัดสินกัดี ให้บรรเทากัดียอค่าเจ้าของที่ดินคิด
ไว้ในเรื่องพร้อมทั้งบัญชี และให้หมีพยานลงนามในถ้อยคำที่
ยินยอมกันนั้นเป็นสำคัญ เมื่อได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานกระ
ทรวงเกษตรราชการหรือผู้ซึ่งเสนาบตีกระทรวงเกษตรราชการตั้งแต่ง
ไว้ให้หมีนำที่ในกิจการเช่นนี้ ว่าให้เจ้าของที่ดินที่ได้ตกลงกัน
แล้วนั้นไปรับเงินแห่งใด ก็ให้เจ้าพนักงานบอกแก่เจ้าของที่ให้
ไปรับเงินณที่แห่งนั้น ๆ เป็นราย ๆ ไป

ข้อ ๗ เมื่อการว่าราคาตกลงกันแล้ว แต่เจ้าของที่ดินยังไม่
ได้รับเงินค่าที่ไปกัดี หรือในระหว่างที่ยังไม่ตกลงในเรื่องราคา
กัดี ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจที่ดินนั้นเพื่อทำประโยชน์ในราช
การก่อนได้

ข้อ ๘ ที่ดินแห่งใดซึ่งเจ้าของที่ดินไม่มีสิ่งสำคัญหรือข้อความอันหนึ่งอันใดซึ่งจะพึงเป็นหลักฐานได้ว่า ที่ดินแห่งนั้นเป็นของตนแล้ว หรือว่าเจ้าของอพยพทอดทิ้งไป ต้องถือว่าที่นั้นเป็นที่หลวงจะคิดค่าที่ดินให้ไม่ได้ เว้นไว้แต่ว่าถ้ามีเรือนโรงหรือต้นผลไม้ปลูกสร้างอยู่ในที่นั้นบ้างก็จะได้รับผลค่าทำขวัญ แต่เฉพาะสิ่งซึ่งปลูกสร้างไว้พอควรเท่านั้น

ข้อ ๙ สิ่งซึ่งปลูกสร้างไว้ในที่ดินนั้น ต้องกำหนดราคาในสมัยเวลาเมื่อตรวจและทำ แต่การรื้อถอนสิ่งซึ่งปลูกสร้างนั้น ถ้าเจ้าของไม่ได้สั่งใดไปก็ให้ได้รับราคาเต็ม แต่ถ้าเจ้าของได้รับสั่งใดไปบ้างบางอย่าง ก็ให้คิดหักจำนวนเงินค่าสิ่งของนั้นๆ ออกจากราคาที่ซื้อขายกันในวันนั้น

ข้อ ๑๐ ถ้าเจ้าของที่ผู้ใดจงใจจัดขึ้นไม่ยินยอมให้ใช้ที่ดินสำหรับทำการสร้างการทศน้ำไขนี ตามประกาศนี้โดยไม่มีเหตุผลสมควร ให้เจ้าพนักงานเมื่ออำนาจห้องร้องขอให้ศาลขับไล่ผู้ที่จงใจจัดขึ้นนั้นออกจากที่ดินแปลงนั้น ๆ เพื่อให้เจ้าพนักงานทำการต่อไป

ประกาศมาณวันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๔ กันยายน หน้า ๘๕)

ประกาศ

ถอนอำนาจพิเศษซึ่งได้พระราชทาน
แก่บริษัทอินอินเน็บริงโซโซเอตี้ออฟสยามทุนจำกัด

พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เสนาบดีกระทรวง
พาณิชย์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ๆ ให้ประกาศให้ทราบ
ทั่วกันว่า ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ พระราชทานพระบรม
ราชานุญาตให้ นายเย. โฮมันวันเตอร์ไฮเต นายซี. ชันดารสกี
ม.ร.ว. สุวพรรณ สนิทวงษ์ ฤกรุงเทพ นายเอช นายยอนซัน
นายตี. เอช. โกล์มัน นายอี. บ็อก นายเย. แมกไก นายเย.
เป็ยชันสตราซัน นายอี. ชัลวาโตรรา นายอาร์. โลแปก นายแอล.
ดีเมอร์แอนเซน นายเอช. โปลาโน นายยอน. แอม. ดันลบ
นายอี. เอช. เมน นายซี. ดับลิว. แอนเดอร์ซัน นายเย. บ็อก
และนายเย. ดับลิว. ฮินซ์ลี รวม ๑๘ นาย ตั้งบริษัทอันมีนามว่า
บริษัทอินอินเน็บริงโซโซเอตี้ออฟสยาม ตามประกาศพระราช
ทานอำนาจพิเศษ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕
นั้น

บัดนี้ตามทางสอบสวนของกรมทะเบียนการค้า ปรากฏว่า
บริษัทอินอินเน็บริงโซโซเอตี้ออฟสยาม ตั้งแต่ตั้งมาหาได้ทำ

การค้าขายอย่างใด กิจการที่ดำเนินมาทั้งในตอนต้นก็ดำเนินการเพียง เป็นสมาคม สำหรับพวกช่างกลพบปะสนทนา แลกเปลี่ยนความรู้กัน แต่ภายในเวลา ๑๐ ปีที่ล่วงมานี้ บริษัทมิได้มีการประชุมทำกิจการค้าขายอย่างหนึ่งอย่างใดเลย แม้แต่สำนักงานก็ไม่มี ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับบริษัทนี้ ก็ไม่มีใครแสดงความปรารถนาที่จะให้ บริษัทอินอินเนียร์ริงโซโซเอตี้ออฟสยาม มีนามคงอยู่ในสมุดทะเบียนของหอทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กระทรวงพาณิชย์ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ทรงทราบใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้โอนอำนาจพิเศษซึ่งได้พระราชทานแก่บริษัทอินอินเนียร์ริงโซโซเอตี้ออฟสยาม ตามประกาศลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕ นั้นเสีย

ประกาศมาณวันที่ ๘ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

กิติยากร

เสนาบดี กระทรวงพาณิชย์

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๔ กันยายน หน้า ๘๘)

๘๗

ประกาศ

เปลี่ยนประเภทการเก็บเงินค่านา

ตำบลลฤพณา ท้องที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัด
สุพรรณบุรี เป็นนาโคกโคกข้าวโทไร่ละ ๘๐ สตางค์
ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโอง
การเหนือเกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ประกาศทราบ
ทั่วกันว่า ที่นาตำบลลฤพณา ท้องที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัด
สุพรรณบุรี ซึ่งแต่เดิมได้จัดเก็บเงินอากรค่านาในอัตรานาฟ้าง
ลอยชั้นโทไร่ละ ๑ บาทนั้น บัดนี้ความทราบฝ่าละอองธุลีพระ
บาทว่า การทำนาของราษฎรในตำบลนี้ได้ผลบริบูรณ์ดีเสมอมา
ทุกปี และทางการฝ่ายเกษตรก็ได้จัดตั้งประตูน้ำขึ้นในคลอง
สาธิตอันเป็นที่ตั้งของที่นาตำบลนี้ จึงกระทำให้ประโยชน์ของ
การทำนาในตำบลนี้เพิ่มพูนมั่นคงขึ้น ทรงพระราชดำริที่
เห็นสมควรที่จะเปลี่ยนประเภทการเก็บเงินค่านาตำบลนี้ เป็น
นาโคกโคกให้เสมอด้วยตำบลอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันนั้น จึงทรงพระ
12/10/2566
กรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้เปลี่ยนประเภทการจัดเก็บเงินอากรค่านา

๘๘

ในคำบลกฤษฎณา เป็นนาคู่โคชั้นโทอัตราไว้ละ ๘๐ สดางค์
ตั้งแต่พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ นี้เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๘ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ กันยายน หน้า ๑๐๒)

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
 ในท้องที่อำเภอพระลับ จังหวัดขอนแก่น สำหรับ
 ตำบลพระค้อ ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลโนนทัน ตำบล
 พระย่นไปรวมกับตำบลพระบุ ตำบลบึงแกไปรวมกับ
 ตำบลสำราญ และตำบลจรเข้ไปรวมกับตำบลบ้านเม็ง

มณฑลอุดรแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ย้บบางตำบล
 ในท้องที่อำเภอพระลับ จังหวัดขอนแก่นแล้ว คือ ตำบล
 พระค้อไปรวมกับตำบลโนนทัน ตำบลพระย่นไปรวมกับตำบล
 พระบุ ตำบลบึงแกไปรวมกับตำบลสำราญ และตำบลจรเข้ไป
 รวมกับตำบลบ้านเม็ง ทุกตำบลดังกล่าวนี้ ได้ประกาศใช้พระ
 ราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม
 พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เพ้นอันว่าการใช้
 พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลพระค้อ
 ตำบลพระย่น ตำบลบึงแก และตำบลจรเข้ เดิม ก็ไปรวมอยู่
 ในตำบลโนนทัน ตำบลพระบุ ตำบลสำราญ และตำบลบ้านเม็ง
 ตามลำดับตรงกับทำเนียบท้องที่ทางราชการฝ่ายปกครองแล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๒๖ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
 เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ กันยายน หน้า ๑๐๓)

กฎเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์

ฉบับที่ ๑

ออกตามพระราชบัญญัติมาตรการซึ่งดวงวัด พ.ศ. ๒๔๖๖

โดยอาศัยอำนาจที่ได้มอบหมายไว้ในมาตรา ๑๔ และ ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการซึ่งดวงวัด พ.ศ. ๒๔๖๖ เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์เห็นเป็นการสมควรที่จะออกกฎ วางระเบียบการที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามความประสงค์แห่งพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยสำนักงานกลาง และ ระเบียบการ

- ข้อ ๑ ให้สำนักงานกลางตั้งอยู่ในกระทรวงพาณิชย์
- ข้อ ๒ ให้มีแบบประดมอันเป็นจำนวนหน่วยของความยาว และของแมส และมีแบบมาตราสำหรับสอบเทียบกับเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด หั่งปวง พร้อมด้วยเครื่องมือต่างๆ ที่ต้องใช้ทดลองและให้คำรับรองเครื่อง
- ข้อ ๓ สำนักงานกลางนั้นให้อยู่ในความบังคับบัญชาของอธิบดี กรมทะเบียนการค้า ผู้ซึ่งมีหน้าที่ที่จะยังให้ การเป็นไปตาม

ความประสงค์ทั้งปวงของพระราชบัญญัติมาตราซึ่งตั้งวงวัด และมีอำนาจในการตั้งปวง มีการออกหมายค้นพิเศษตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติเห็นเป็นอาทิ

เจ้าพนักงานนั้นให้ประกอบด้วย

ก. เจ้ากรมซึ่งตั้งวงวัด มีหน้าที่รับผิดชอบต่ออธิบดีในการตั้งปวง อันเป็นส่วนเทคนิค

ข. นายตรวจมาตราซึ่งตั้งวงวัด มีหน้าที่ออกสำรวจเครื่องซึ่งเครื่องตั้งวงเครื่องวัด ที่มหาชนมีไว้ขายและใช้ ให้นำเครื่องดังกล่าวตามความประสงค์ของพระราชบัญญัติและให้ผู้ผู้ใช้ใช้ถูกต้อง

ค. ผู้สอบมาตรา มีหน้าที่ทดลองเครื่องสอบเทียบกับแบบมาตรา และทำการตั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับการให้คำรับรองเครื่อง

ฅ. นายทะเบียน มีหน้าที่รักษาทะเบียนตั้งปวงและทำการติดต่อกับเลขานุการแผนกการเงินของกระทรวงพาณิชย์

ข้อ ๔ บรรดาหนังสือสำคัญต่างๆ ที่ออกให้แก่มหาชน มีอาชญาบัตร หมายค้น และประกาศนียบัตรตั้งนายตรวจเป็นต้น ต้องมีลายเซ็นอธิบดีกรมทะเบียนการค้า จึงจะเป็นหนังสือสำคัญที่แท้จริง

ข้อ ๕ บรรดาหนังสือสำคัญตั้งปวงนั้น ต้องประทับตรากรมทะเบียนการค้าทุกฉบับ

ข้อ ๖ แบบประถมและแบบมาตราทั้งปวงของสำนักงานกลางนั้น อยู่ในความรักษาดูแลของเจ้ากรม ให้เจ้ากรมตรวจสอบด้วยตนเองทุกวัน ถ้าปรากฏว่าเครื่องมือสำหรับใช้ทดลองอันใด ฎาแบบมาตราแบบใดชำรุดเสียหาย ห้ามมิให้ใช้สิ่งนั้น ๆ ในการให้คำรับรอง และให้รายงานการชำรุดเสียหายนั้นต่ออธิบดีทันที

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด

ข้อ ๗ บรรดาเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัดทั้งปวง ที่อนุญาตให้ใช้ในพาณิชยกรรมนั้น ต้องมีลักษณะดังรายละเอียดที่ให้ไว้ในหมวดนี้

ผู้ใดประสงค์จะทำฤๅสั่ง เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัดที่มีลักษณะต่างออกไปจากที่มีบัญญัติไว้ในกฎนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบของสำนักงานกลางก่อน มิฉะนั้นห้ามมิให้เจ้าพนักงานให้คำรับรอง

ข้อ ๘ เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัดทั้งปวงต้องทำให้ถาวร และไม่เป็นเครื่องมือของการฉ้อโกงได้โดยสะดวก

ข้อ ๙ การแสดงพิกัดกำลังของเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด และอัตราน้ำหนักของตุ้มน้ำหนักนั้น ต้องแสดงให้เห็นชัด

ลบเลื่อนได้ยาก จะแสดงเป็นคำเต็มฤกษ์อักษรย่อก็ได้ แต่ต้องให้ถูกต้องตามรูปที่กฎหมายบัญญัติไว้ พิกัดกำลังและอัตราน้ำหนักนี้ ต้องแสดงเป็นตัวอักษรและเลขไทย จะใช้ตัวอักษรโรมันและตัวเลขอาระบิกกำกับด้วยก็ได้ เว้นแต่เครื่องหมายที่น้อย เช่น ไม้บรรทัดเล็ก ๆ ให้แสดงแต่อย่างเดียว

ข้อ ๑๐ ตูมน้ำหนักสำหรับใช้ในการชั่งมณีมีค่านั้น ให้แสดงอัตราน้ำหนักเป็นกะหรัด ด้านหนึ่งและเป็นน้ำหนักกรัมด้านหนึ่ง ตัวอย่าง ด้านหนึ่งแสดง “๑ กต” อีกด้านหนึ่ง “๒๐ ชก”

ข้อ ๑๑ เครื่องวัด เครื่องตวง และตมน้ำหนัก ที่ทำเป็นพิเศษสำหรับอัตราประเพณี ต้องแสดงพิกัดกำลังและอัตราน้ำหนักเป็นจำนวนหน่วยของพระราชบัญญัติ และจำนวนหน่วยของประเพณีทั้งสองอย่าง และต้องแสดงจำนวนหน่วยของพระราชบัญญัตีก่อน จำนวนหน่วยของประเพณีต้องอยู่ในวงเล็บตัวอย่าง

“๒ เมตร (วา)”

“๒ เดคาลิตร (สัดหลวง)”

“๖๐๐ กรัม (ชั่งหลวง)”

ข้อ ๑๒ เครื่องวัด เครื่องตวง และคัมมาน้ำหนักอันมีขนาด
ต่างออกไปจากที่กำหนดไว้ในบัญชีในหมวดนี้ ห้ามมิให้เจ้า
พนักงานรับไว้ให้กำรับรอง

ข้อ ๑๓ เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัดทั้งปวง ต้องอยู่
ภายในเขตรัศมีเพื่อเหลือเพื่อขาดที่กำหนดให้ ในหมวดนี้

ข้อ ๑๔ อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาดที่กำหนดให้นั้น เป็นอัตรา
สำหรับเครื่องใหม่ ส่วนสำหรับเครื่องที่ใช้แล้ว อนุญาตให้
อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาดมากกว่า อัตราเครื่องใหม่ได้ไม่เกินสอง
เท่า

เครื่องวัด

ข้อ ๑๕ เครื่องวัดนั้นให้ทำด้วยเหล็กดี ทองเหลือง งา
ไม้ท่อนแข็ง แก้วหรือพลาสติกแข็งใน ฤกษ์วัดอุณหภูมิที่
สำนักงานกลางเห็นชอบ

ข้อ ๑๖ เครื่องวัดที่ทำด้วยไม้ ฤกษ์วัดอุณหภูมิใช้โลหะ ยาว
ตั้งแต่ ๑ เมตรขึ้นไป ซึ่งจะสึกหรือได้เพราะใช้ ให้หุ้มปลาย
เครื่องวัดนี้ทั้งสองปลายด้วยโลหะที่ไม่อ่อนกว่าทองเหลืองและ
หุ้มตรงติดอย่างแน่น

ข้อ ๑๗ เครื่องวัดที่เหยียดข้อพับม้วนไม่ได้ ต้องทำให้
เกลี้ยงเรียบและตรง

ข้อ ๑๘ เครื่องวัดที่พบได้ต้องทำให้ทุกส่วนหยุดลงรอยต่อกันพอดี เมื่อเวลาที่ทางวิ่งออก

ข้อ ๑๙ ชั้นหมายเหตุ (graduations) ของเครื่องวัดนั้นต้องชัดเจน ชั้นหมายเหตุใหญ่ต้องให้เห็นถนัด และให้ยาวกว่าชั้นหมายเหตุเล็ก และชั้นหมายเหตุเล็กด้วยกันที่ต่างมาตรกันก็ต้องให้เห็นต่างกันได้ง่าย

ข้อ ๒๐ ชั้นหมายเหตุทั้งปวงต้องให้ได้มุมฉากกับริมของเครื่องวัด

ข้อ ๒๑ อัตราร่องเพื่อหล่อเพื่อขาดในเครื่องวัดทั้งปวง นอกจากร่องชนิดสายแถบ (tape) และโซ่ นั้น อนุญาตให้ผลิตทั้งฝ่ายมากและฝ่ายน้อยได้ ไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ต่อไปนี้

ขนาดพิกัดกำลัง	อนุญาต
๒ เมตร (วา)	๔ มม.
๑ เมตร	๒ มม.
๕๐ เซนติเมตร (ศอก)	๑ มม.
๓๐ เซนติเมตร	๐.๘ มม.
๒๐ เซนติเมตร	๐.๗ มม.
๑๐ เซนติเมตร	๐.๕ มม.

ข้อ ๒๒ อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาดในเครื่องวัดชนิดสายแถบ
ที่ไม่ใช่โลหะนั้น อนุญาตให้ผิดทั้งฝ่ายมากและฝ่ายน้อยได้ไม่
เกินกว่าที่กำหนดไว้ต่อไปนี้

ขนาดพิกัดกำลัง	อนุญาต	ทนตั้งได้
๕๐ เมตร	๓๐ มม.	๕๐๐ ก.
๔๐ เมตร (เส้น)	๒๐ มม.	”
๒๐ เมตร	๑๔ มม.	”
๑๐ เมตร	๑๐ มม.	”
๕ เมตร	๗ มม.	”
๒ เมตร (วา)	๔ มม.	”
๑ เมตร	๒ มม.	”
๕๐ เซนติเมตร (ศอก)	๑ มม.	”
๒๐ เซนติเมตร	๐.๗ มม.	”
๑๐ เซนติเมตร	๐.๕ มม.	”

ข้อ ๒๓ อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาดในเครื่องวัดชนิดสายแถบ
ที่เป็นโลหะและโซ่นั้น อนุญาตให้ผิดทั้งฝ่ายมากและฝ่ายน้อย
ได้ ไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ต่อไปนี้

ขนาดพิกัดกำลัง	อนุญาต	ทนตั้งได้
๕๐ เมตร	๑๕ มม.	๕ กก.
๔๐ เมตร (เส้น)	๑๐ มม.	"
๒๐ เมตร	๗ มม.	"
๑๐ เมตร	๕ มม.	"
๕ เมตร	๒ มม.	"
๒ เมตร (วา)	๑.๕ มม.	"
๑ เมตร	๑ มม.	"
๕๐ เซนติเมตร (ศอก)	๐.๖๕ มม.	"

เครื่องตวง

เครื่องตวงของเหลว

ข้อ ๒๔ เครื่องตวงของเหลวนั้นให้ทำด้วยแก้ว กระเบื้อง ดิบุก ดิบุกผสม ดิบุกผสมตะกั่ว ทองแดงผสมดิบุก ทองเหลือง ทองแดง ดิบุกชุบ โลหะขาว อลูมิเนียม นิกเกิล เหล็กดีผสมนิกเกิล เหล็กชุบนิกเกิล เหล็กแผ่นผสมนิกเกิล เหล็กแผ่นชุบนิกเกิล โลหะเคลือบ ภาวุดอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสำนักงานกลางเห็นชอบ

เครื่องที่ทำด้วยเหล็ก ภาเหล็กดี ภาเหล็กที่ชุบดิบุก ชุบสังกะสี ชุบทองแดง ภาเหล็กที่ชุบดิบุก ชุบสังกะสี ชุบทอง

แดง โลหะนั้นต้องหนาพอที่จะไม่ให้เครื่องเสีรูปร่างไปง่ายเพราะ
ใช้

ข้อ ๒๕ เครื่องตวงของเหลวนั้นต้องทำเป็นรูปกระบอก และ
เส้นผ่าศูนย์กลางภายในต้องราวครึ่งของส่วนลึก

พิถีพิถันของเครื่องนั้นให้กำหนดด้วยเต็มของให้เต็มเปี่ยม
ริม

ข้อ ๒๖ เครื่องตวงของเหลวนั้น ถ้าจะมีปลอกกรัดทำให้
เครื่องมั่นคง ปลอกนั้นต้องติดอยู่ให้แน่นภายนอกเครื่อง ห้าม
มีให้มีรอยขีดอย่างใดไว้ภายใน เครื่องเป็นส่วนแบ่งชั้นหมาย
มาตรา

ข้อ ๒๗ พิกัดกำลังของเครื่องตวงนั้น ให้แสดงให้เห็นได้
ง่ายชัดและประจำอยู่ข้าง ๆ เครื่อง เครื่องที่เป็นกระเบื้องแก้วตุ
เคลือบอย่างใด ๆ ต้องแสดงพิกัดกำลังด้วยสีต่างกับสีพื้นของ
เครื่องนั้น

ข้อ ๒๘ อัตราเพื่อหล่อเนื้อขาดในเครื่องตวงของเหลวนั้น
อนุญาตให้ผิดทางฝ่ายมากได้อย่างเดียว และไม่เกินกว่าที่กำหนด
ไว้ต่อไป

ขนาดกำลัง	อนุญาต
๒๐ ลิตร	๗๕ ชม. ^๓
๑๐ "	๕๐ "
๕ "	๒๕ "
๒ "	๑๐ "
๑ "	๕ "
๕ เศษลิตร	๕ "
๒ "	๒ "
๑ "	๒ "
๕ เซนต์ลิตร	๑ "

เครื่องตวงของแห้ง

ข้อ ๒๕ เครื่องตวงของแห้งนั้น ให้ทำด้วยเหล็กแผ่น เหล็กตีชุบนิเกิล และไม้ชุบ ดิบุกชุบ ทองเหลือง ทองแดง ผสมดิบุก ทองแดง นิเกิล อลูมิเนียม ไม้ค้ำปี ไม้แข็ง ฤๅวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งสำนักงานกลางเห็นชอบ

เครื่องนั้นจะทำให้มั่นคงขึ้นโดยชุบสังกะสีก็ได้ ฤๅโดยวิธีหนึ่งวิธีใดที่สำนักงานกลางเห็นชอบก็ได้

ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่งานให้รับรองเครื่องไม้ที่ทำขึ้นจากไม้ทั้งก่อน ฤๅไม้ที่ถู้อุ่นน้ำ

ข้อ ๓๐ เครื่องตวงของแห่งที่ทำด้วยไม้ ต้องมีปลอกโลหะรัดทั้งปากและก้นให้ ใ้ได้รูปอยู่มั่นคง

ข้อ ๓๑ เครื่องตวงของแห่ง (นอกจากเครื่องสานที่กำหนดไว้โดยจำเพาะในข้อ ๓๓) นั้น ต้องแสดงพิถัคกำลังของเครื่องให้เห็นง่ายชัดและประจำอยู่ข้าง ๆ เครื่อง เช่นเดียวกับเครื่องตวงของเหลว

ข้อ ๓๒ เครื่องตวงของแห่งดังกล่าวมาข้างต้น ต้องทำเป็นรูปกระบอก และเส้นผ่าศูนย์กลางภายในประมาณเท่ากับเส้นผ่าศูนย์กลาง

ข้อ ๓๓ ในการค้าขายข้าวสารและข้าวเปลือก จะใช้เครื่องชนิดสานด้วยไม้ไผ่และหวายก็ได้

แต่เครื่องสานนั้นต้องทำให้แข็งแรงโดยไม้เสียบรูปโค้งงายเพราะกดบีบ

ขอบบนต้องทำเป็นวงกลมติดแน่น ประจำอยู่กับตัวเครื่อง ขอบนั้นต้องหุ้มด้วยโลหะ และโลหะที่หุ้มนั้นทั้งด้านในและด้านนอกเครื่องต้องกว้างด้านละอย่างน้อย ๕ ซม. เส้นผ่าศูนย์กลางภายในของขอบต้องได้ประมาณ ๓๐ ซม.

ตัวเครื่องต้องสานให้ถี่และแน่น

เครื่องสานชนิดนี้ ให้ทำโดยขนาดเดียวที่มีพิกัดกำลัง ๒๐ ลิตร
(สัปดาห์)

เครื่องนี้ต้องหุบน้ำมันยางให้ม
พิกัดกำลังของเครื่องนี้ ต้องแสดงให้เห็นง่ายประจำไว้บน
โลหะขอบภายนอกเครื่อง และให้แสดงเป็นไทยได้อย่างเดียว
อัตราเพื่อเหลือเผื่อขาดในเครื่องสานนี้ อนุญาตทางฝ่าย
มากได้อย่างเดียว และต้องไม่เกิน ๑๘๐ ซม

เครื่องสานนี้ถ้าปรากฏว่า เสียรูปทรง ฤๅเสียหายมากแล้ว
ห้ามมิให้เจ้าพนักงานให้คำรับรองซ้ำ

ข้อ ๓๔ เครื่องตวงทั้งปวงสำหรับของแห่งนั้น ให้กำหนด
พิกัดกำลังโดยเดิมของให้เต็มเปี่ยมริม และห้ามมิให้มีส่วน
แบ่งมาตราเลย

ข้อ ๓๕ เครื่องตวงของแห่งนั้น ห้ามมิให้ทำชนิดใช้ตวง
ได้ ๒ ทาง (คือกันใส่ลิ้นเข้าไปข้างในไขกลับตวงได้) จะโดย
จุเท่ากันทั้งสองทาง ฤๅต่างส่วนกันก็ตาม

ข้อ ๓๖ เครื่องตวงของแห่งนั้น ห้ามมิให้ใช้ชนิดที่ถอด
ฤๅเลื่อนกันให้

ข้อ ๓๗ อัตราเพื่อหล่อเผื่อขาดในเครื่องตวงของแห่ง (นอก
จากเครื่องตวง) นั้น อนุญาตให้ผิดทางฝ่ายมากได้อย่างเดียว
และต้องไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ต่อไปนี้

พิกัดกำลัง	อนุญาต
๕๐ ลิตร	๒๕๐ ซม. ^๓
๔๐ " (๒ สัดหลวง)	๒๐๐ "
๒๐ " (สัดหลวง)	๑๖๐ "
๑๐ "	๑๐๐ "
๕ "	๕๐ "
๒ "	๒๐ "
๑ " (ทนานหลวง)	๑๐ "
๕ เดซิลิตร	๑๐ "

เครื่องชั่ง

ข้อบังคับสำหรับเครื่องชั่งต่างๆ ทั่วไป

ข้อ ๓๘ เครื่องชั่งทุกเครื่องต้องแสดงพิกัดกำลังของเครื่อง
โดยไม่ลบเลื่อนได้ง่าย เครื่องชนิดมีที่บอกอัตราบนคัน ฤาน่า
บัด ให้ถืออัตราจำนวนสูงสุดที่มีอยู่เป็นพิกัดกำลัง

ข้อ ๓๕ เครื่องซังทั้งปวงให้ทำด้วยลักษณะที่ใช่ซังของเต็ม
พิกัดกำลังได้โดยไม่อ้อมโค้ง ฤๅฝืนแรงส่วนใดส่วนหนึ่งของ
เครื่องเกินสมควร

ข้อ ๔๐ เครื่องซังทั้งปวงนั้นต้องทำให้คนซัง เมื่อหกไปจน
สุดเขตรที่จะไปได้แล้ว ก็นต้องกลับเข้ที่ตัวเอง

ข้อ ๔๑ ไนฟ์เอ็ดจ (knife edge) ต้องทำให้ติดแน่นกับ
ลีเวอร์ (lever)

ข้อ ๔๒ ไนฟ์เอ็ดจต้องทำด้วยเหล็กชุบให้แข็ง ต้องกลม
และจดตลอดส่วนที่ประสงค์ให้ถูกับไนฟ์เอ็ดจนั้น

ข้อ ๔๓ ทุรับไนฟ์เอ็ดจ (bearing) นั้น ต้องทำให้เรียบ
เกลี้ยงและแข็งเป็นอย่างน้อยก็ต้องแข็งเท่ากับไนฟ์เอ็ดจ

ข้อ ๔๔ ไนฟ์เอ็ดจและทุรับนั้น ต้องทำให้ได้ลักษณะซึ่งถ้า
ใส่ของลงบนลาดครั้งพิกัดกำลังแล้ว จะเลื่อนไนฟ์เอ็ดจที่ทุรับ
ไปข้างๆ ฤๅไปข้างหน้าข้างหลังตามที่จะเลื่อนไปได้ ก็ไม่ทำ
ให้ความเที่ยงของเครื่องผิดได้มาก

ข้อ ๔๕ ถ้าเครื่องใดมีที่กันเพื่อจำกัดมิให้ ไนฟ์เอ็ดจ เลื่อน
ไปทางยาว ¹²⁾ ที่กันนั้นในส่วนที่อาจถูกับไนฟ์เอ็ดจ ต้องทำให้
เกลี้ยงเรียบและแข็งเป็นอย่างน้อย ก็ต้องแข็ง เท่ากับไนฟ์เอ็ดจ

ตัวในพีเอชของนั้น ส่วนที่อาจถูกกับที่กันนี้ ต้องมีลักษณะที่
กันน้อยที่สุด

ข้อ ๔๖ เครื่องโคมมีส่วนที่ทำให้เปลี่ยนทาง ถูกกลับทางให้
ได้ ส่วนเหล่านั้นต้องมีลักษณะที่การเปลี่ยนถูกกลับนั้นไม่ทำให้
ความเที่ยงของเครื่องเสียไป

ข้อ ๔๗ ขึ้นหมายมาตรายกกันซึ่งทั้งปวงนั้น ให้ทำเป็นขีด
ถูกเป็นพื้นเลื่อย ถูกทั้งสองอย่างรวมกัน ขีดทั้งปวงต้องเป็น
สมานรูปในระยะและได้ขนาดกัน พื้นเลื่อยต้องจัดให้เรียบเท่า
กันหมด และเส้นที่ตัดเป็นพื้นลงมาต้องเป็นสมานรูปในระยะและ
ได้ขนาดกันทุกเส้น ถ้ามีทั้งขีดทั้งพื้นเลื่อย ขีดต้องอยู่ให้
ลำดับกับพื้นเลื่อย เพื่อแสดงอัตราของพื้นเลื่อยอย่างชัดเจน
และถูกต้องทุกพื้น

ข้อ ๔๘ ขึ้นหมายมาตรา และ ช่องระหว่างขึ้นบนคั่นและบน
ที่บอกอัตราทั้งปวง ต้องให้เห็นชัดและจะ

ข้อ ๔๙ บนคั่นซึ่งที่ใช้คุมพอยส์ ต้องหมายขึ้นหมายมาตรา
ที่เป็นส่วนใหญ่ทุกชั้น ในลักษณะซึ่งบอกอัตราน้ำหนักรู้ได้ว่า
เท่าใด เมื่อคุมพอยส์มาถึงชั้นนั้น

ข้อ ๕๐ คั่นซึ่งทุกคั่นต้องมีที่กันกันมิให้คุมพอยส์เลื่อนเกิน
ไปจากขั้นศูนย์ (zero) ถูกขึ้นหมายมาตราที่ต่ำที่สุด

ข้อ ๕๑ วัสดุที่ทำให้เที่ยง (adjusting material) ในคัมมุกชนิดต้องใส่ไปดีให้แน่นติดอยู่กับที่

ข้อ ๕๒ คัมพอยสันต้องทำให้ถอดแยกออกจากกันเป็นส่วนได้ง่าย

ข้อ ๕๓ คัมพอยส์สำหรับกับคันซึ่งขึ้นหมายมาตราเป็นพื้นเลื่อยต้องทำให้มีที่จิกกับร่องฟัน เพื่อให้คัมพอยส์อยู่ตรงลูกที่ทุกฟันเลื่อย และให้จิกเกาะอยู่แน่น

ข้อ ๕๔ คัมพอยส์ชนิดห้อย ที่ติดอยู่กับคันซึ่งต้องทำให้คมให้แข็ง และโดยลักษณะจะให้คัมพอยสันแวงได้ง่าย

ข้อ ๕๕ ริมสำหรับบอกอัตราน้ำหนักริม (reading edge) ฤที่ช่อตราบานหนัก (indicator) ที่คัมพอยสันนี้ ต้องทำให้คมแหลมและริมสำหรับบอก อัตราน้ำหนัก ต้องได้ขนาดกัน กับ ขึ้นหมายมาตราบนคันซึ่ง

ข้อ ๕๖ คัมพอยส์ต้องทำให้ถอดจากกันซึ่งได้ง่าย

ข้อ ๕๗ เครื่องซึ่งใดที่เกิน และฐานะของกันจากความแวงของกันเป็นที่สังเกตความเที่ยงของเครื่อง กันซึ่งนี้ในเวลาอยู่ปรกติต้องให้ไต่ระดับ และถ้าแวงก็ตองแวงไต่ส่วนกันทั้งสองข้าง^{2/1} ทั้งค้อนและไต่ระดับ

ข้อ ๕๔ ภาตสำหรับเครื่องชั่งที่ใช้ชั่งพลาสติก ภาตของเป็ยกต้องทำให้น้ำรั่วลงได้

ข้อ ๕๕ เครื่องชั่งหึ่งปวงต้องมีความรู้สึก (sensitiveness) ดังอัตราต่างๆ ที่กำหนดให้ประจำกับชนิดเครื่อง

คำว่า “ความรู้สึก” นั้นหมายความว่า น้ำหนักที่ทำให้คนภาตภาตที่มอกอัตราของเครื่องชั่ง ซึ่งกำลังชั่งของเต็มพิกัดกำลังภาตน้อยกว่าก็ตาม เคลื่อนไปจากฐานะเสมอภาค

ข้อ ๖๐ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานให้คำรับรองเครื่องชั่งที่มีส่วนถอดได้ ซึ่งการถอดออกนั้นทำให้ความเที่ยงของเครื่องเสียไป เว้นไว้แต่เป็นเครื่องชนิดที่ถ้าถอดส่วนใดออกแล้ว จะใช้เครื่องนั้นชั่งของไม่ได้เลย

ข้อ ๖๑ เครื่องใดมที่ทำให้เครื่องเที่ยง (adjusting device) ที่นั้นต้องติดแน่นอยู่ประจำที่ และทำโดยมิให้แก๊เปลี่ยนได้ง่าย

ข้อ ๖๒ ตุ่มพอยส์ชนิดเลื่อน (sliding poise) และขอห้อย (suspending hook) ต้องทำให้อยู่กับเครื่องอย่างมั่นคง

ข้อ ๖๓ เครื่องติดปลายนกันเพื่อกันมิให้ตุ้มพอยส์เลื่อนหลุดไปจากกัน ต้องติดไว้ให้แน่นกับกันอย่างมั่นคง

ข้อ ๖๔ ตั้มพอยส์ชนิดเลื่อน ต้องเลื่อนไปมาได้อย่างคล่อง
โดยมิทำให้พื้นเลื่อนบนกันสักรหรือได้เพราะใช้บ่อย

ข้อ ๖๕ ให้ใช้ข้อบัญญัติทั้งปวงที่ให้ไว้ในหมวดนี้ ตามแต่
จะใช้ได้ แก่เครื่องซึ่งทุกชนิด

เครื่องซึ่งชนิดที่ ๑

ข้อ ๖๖ เครื่องซึ่งชนิดที่ ๑ นั้น คือ เครื่องที่มันดันออกไป
จากฟิลครัม (fulcrum) เท่ากันทั้ง ๒ ข้าง และถาดซึ่งทั้ง ๒ ห้อย
อยู่ใต้กัน

ข้อ ๖๗ สายห้อยถาดซึ่งของเครื่องซึ่งชนิดนี้ ห้ามมิให้ใช้
เชือก

ข้อ ๖๘ อัตราเพื่อเหลือเผื่อขาด ทั้งฝ่ายมากและฝ่ายน้อย
และอัตราความรู้สึกนั้นอนุญาตดังนี้

ซึ่งน้ำหนักเต็มพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{1}{20000}$ ของน้ำหนัก
นั้น

ซึ่งน้ำหนักหนึ่งในห้าของพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{1}{10000}$
ของน้ำหนักนั้น

ข้อ ๖๙ เครื่องซึ่งชนิดที่ทำสำหรับใช้ซึ่งมีมูลค่า เงิน ทอง
เครื่องประดับมณีและของเล็กที่มีค่ามากนั้น อัตราเพื่อเหลือ
เผื่อขาดและอัตราความรู้สึก ดังนี้

ซึ่งนาหนักเต็มพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๕๐๐๐}$ ของน้ำหนัก
นั้น

เครื่องขงชนิดที่ ๒

ข้อ ๗๐ เครื่องขงชนิดที่ ๒ นั้น คือ เครื่องที่คั่นขนออก
ไปจากพีลคริมเท่ากับ ๒ ข้าง และลาดขง ฏาแทนขงทั้ง ๒
อยู่เหนือกัน

ข้อ ๗๑ ถ้าคั่นฏาตัวเครื่องเปนชนิดแผ่ตองมีราวคานอย่าง
น้อย ๒ อัน ึ่งรับลาดขงตองทำอย่างแข็งแรง

เสากลางตองทำโดยมิให้บิดหมุนเคลื่อนจากที่ได้

ข้อ ๗๒ ขอบและห่วงทั้งปวงในส่วนขงกระทบกับทอนตองทำด้วย
เหล็กดีอย่างแข็งฏาด้วยหินแก้ว (agate) ฏาวัลดูอนที่สำนักงาน
กลางเห็นชอบ

ข้อ ๗๓ สำหรับเครื่องที่ทำให้เที่ยงโดยไข้บาแลนขงบอชๆ
นั้นตองตองติตแน้นใต้ลาดขง และมีขนาดเพียงบรรจุกฎุ่ที่ทำให้
เที่ยงได้ไม่เกิน ๑ เปอร์เซนต์ของพิกัดกำลังแห่งเครื่องนั้น และ
จะใส่ถอดได้ก็ตองโดยใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งทำ

การทำให้เครื่องเที่ยงนั้น ห้ามมิให้ใช้วิธีอื่น

ข้อ ๗๔ แท่นขง (platform) ตองทำด้วยโลหะฏาวัลดูที่แข็ง

ข้อ ๗๔ อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาดทั้งฝ่ายมากและฝายน้อยและ
อัตราความรู้สึกนั้น อนุญาตดังนี้

ซึ่งน้ำหนักเต็มพิศกกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๕๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น
ซึ่งน้ำหนักหนึ่งในห้าของพิศกกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๒๐๐}$ ของ
น้ำหนักนั้น

เครื่องชั่งชนิดที่ ๓

ข้อ ๗๕ เครื่องชั่งชนิดที่ ๓ นั้น คือ เครื่องชั่งชั่งพัลลักรม้อย
ขึ้นไปข้างหนึ่งของคัน คันทางด้านสั้นแขวนที่รับของชั่ง (จะ
เป็นตาตุบาก็ตาม) และทางด้านยาว มีชั้นหมายมาตราและตุ้ม
พอยส์เพื่อบอกอัตราน้ำหนัก เครื่องนี้เป็นเครื่องประเภทลิเวอร์
จะใช้ชั่ง ต้องห้อยแขวน ฤๅคิดไว้กับ สิ่งอื่น อันอยู่เหนือ เครื่อง
และไม่ใช่เป็นส่วนของเครื่องนั้น

ข้อ ๗๖ คันชั่งนั้นต้องทำด้วยเหล็กเหนียวฤๅเหล็กตีฤๅวัสดุ
ใด ๆ ที่สำนักงานกลางเห็นชอบ คันนั้นทางด้านยาวต้องตรง
จริง ๆ

ข้อ ๗๗ ขีดฤๅพันเลื่อยชี้หมายมาตรานั้นต้องทำบนหน้า
เดียวให้ ได้มุมฉากกับบริเวณ

ข้อ ๗๘/2 เครื่องชนิดนี้ต้องมีขนาดพิศกกำลังต่ำกว่า ๑๐ กิโล
กรัมห้ามมิให้เจ้าหน้าที่งานให้ก็้รับรอง

ข้อ ๑๕ อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด ทั้งฝ่ายมากและฝ่ายน้อย และอัตราความรู้สึกนั้น อนุญาตดังนี้
 ชั่งน้ำหนักเต็มพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๕๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น
 ชั่งน้ำหนักหนึ่งในห้าของพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๒๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น

เครื่องชั่งชนิดที่ ๔

ข้อ ๑๖ เครื่องชั่งชนิดที่ ๔ นั้น คือ เครื่องชั่งมีทริบของชั่ง เป็นแท่นอยู่เหนือลิเวอร์อันเนื่องอยู่กับคันฤกษ์กับท่อน ซึ่งเป็นท่อนอกอัตราน้ำหนัก แท่นนี้มีท่อนอันเป็นที่รับในพีเอตซ์ ๔ ทางเป็นอย่างน้อย และที่ท่อนนี้ตั้งทับบนในพีเอตซ์ในลิเวอร์
 ข้อ ๑๗ ที่คันชั่งของเครื่องนั้น นอกจากที่รองตุ้มเคาน์เตอร์พอยส์ (counter poise) แล้ว ต้องทำมิให้มีส่วนถอดจากกันได้ง่าย

ข้อ ๑๘ ถ้ามิใช่แท่นชั่งธรรมดา จะใช้ทริบของอย่างอื่นที่ถอดได้แทน ทริบของนั้นต้องเป็นส่วนสำคัญของเครื่อง ซึ่งถ้าไม่มีสิ่งนั้นแล้ว เครื่องจะเที่ยงไม่ได้เลย

ข้อ ๑๙ ตุ้มเคาน์เตอร์พอยส์ทุกชิ้นสำหรับเครื่องนั้น ต้องมีเครื่องหมายบนตุ้มพอที่จะให้เห็นได้ว่าเป็นตุ้มประจำกับเครื่อง

ใด เครื่องหมายนั้นต้องไม่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ตั้มนั้นต้องหมายไว้ว่าจะให้แทนน้ำหนักเท่าใด

ข้อ ๘๔ ตั้มนั้นเครื่องพอยสันต้องทำรูปให้ผิดไปจากตั้มน้ำหนักธรรมดา

ข้อ ๘๕ เครื่องชั่งชนิดนี้ ถ้ามีพิกัดกำลังต่ำกว่า ๕๐ กก ห้ามมิให้เจ้าพนักงานให้คำรับรอง

ข้อ ๘๖ อัตราเพื่อเหลือเผื่อขาด ทั้งฝ่ายมาก และ ฝ่ายน้อย และอัตราความรู้สึคนั้น อนุญาตตั้ง

ชั่งน้ำหนักเต็มพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๑๐๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น

ชั่งน้ำหนักหนึ่งในห้าของพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๑๐๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น

เครื่องชั่งชนิดที่ ๕

ข้อ ๘๗ เครื่องชั่งชนิดที่ ๕ นั้น คือ เครื่องชั่ง โอโตมาติก (automatic) ที่ได้โดยมากใช้ในการชั่งเร็ว ๆ เพราะประกอบด้วยเครื่องกลอันทำขึ้นเป็นพิเศษสำหรับบอกอัตราน้ำหนักจรรวมปริมาณน้ำหนักของสิ่งใดเอง

ข้อ ๘๘ เครื่องชนิดที่ ๕ ที่มีลักษณะเข้าอยู่ไม่จำพวกเครื่อง
ซึ่งชนิดใด ต้องทดลองให้ถูกต้องตามข้อบังคับที่ไว้ด้วยเครื่อง
ชนิดนั้นทุกประการ

ตุ้มน้ำหนัก

ข้อ ๘๙ ตุ้มน้ำหนักนั้นให้ทำด้วย เหล็กดี เหล็ก ทองเหลือง
ฤๅโลหะอื่นอย่างใดอย่างหนึ่ง ฤๅโลหะผสมอย่างใดอย่างหนึ่ง
ที่ไม่อ่อนไปกว่าทองเหลือง เว้นแต่ตุ้มน้ำหนักที่มีอัตราต่ำกว่า
๑ กรัมจึงทำด้วยอลูมิเนียมได้ แต่ตุ้มน้ำหนักที่มีอัตราต่ำกว่า
๕๐ กรัม ห้ามมิให้ทำด้วยเหล็ก

ข้อ ๙๐ ตุ้มน้ำหนักนั้นต้องมีลักษณะเกลี้ยง จะทำเป็นรูป
กระบอก ฤๅเหลี่ยม ฤๅแผ่น ฤๅมันเส้นลวด ฤๅรูปหนึ่งรูปใด
ที่สำนักงานกลางเห็นชอบก็ได้

ตุ้มน้ำหนักอัตราสูงกว่า ๑ กรัม ต้องไม่มีแฉ่ฤๅมุมที่คม

ข้อ ๙๑ ตุ้มน้ำหนักต้องไม่มีสีหนาฤๅน้ำมันเหนียวอย่างใด
ทาหุ้ม

ตุ้มน้ำหนักที่เป็นสนิมง่ายต้องป้องกันสนิม โดยเคลือบสัง
กะสี ฤๅโดยวิธีหนึ่งวิธีใดที่สำนักงานกลางเห็นชอบ

ข้อ ๕๑ ตูมนำหนักเมรุไว้สำหรับเสงตบุ่น เพื่อทำให้ตูมตรงอัตรานัน ต้องทำให้มีลักษณะทงะให้ วัตถุประสงค์ประจำแนนอยู่กับที่

วัตถุประสงค์เพื่อทำให้ตูมตรงอัตรานัน ห้ามมิให้ยื่นพื้นดลภาคของตูมนำหนักเป่อ้นขาด

ข้อ ๕๓ ห่วงหวัทตูมนำหนัก ต้องเป็นห่วงที่แยกตลอดออกไปจากตูมไม้ได้

ข้อ ๕๔ ตูมที่มีอัตรานันหนักต่ำกว่า ๑ กัรัม จะแสดงอัตราด้วยจุด ขัด ตัวเลข ฤวิธใดวิธหน่งที่สมควรก็ได้

ข้อ ๕๕ อัตรานันเพื่อเหลือเผอขาดของตูมนำหนัก (นอกจากตูมที่ไซซังมดเมค) นั้น อนุญาตให้ผิดทางฝ้ายข้างมากอย่างเดี้ยว และต้องไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ต่อไปน

ขนาดอักษรน้ำหนัก	อนุญาต
๖๐ กิโลกรัม (หาบหลวง)	๑๒๐๐๐ มก.
๕๐ ”	๑๐๐๐๐ ”
๒๐ ”	๕๐๐๐ ”
๑๐ ”	๔๐๐๐ ”
๕ ”	๒๐๐๐ ”
๒ ”	๘๐๐ ”
๑ ”	๔๐๐ ”
๖๐๐ กรัม (ซังหลวง)	๒๔๐ ”
๕๐๐ ”	๒๐๐ ”
๒๐๐ ”	๒๐๐ ”
๑๐๐ ”	๑๐๐ ”
๕๐ ”	๕๐ ”
๒๐ ”	๓๐ ”
๑๐ ”	๒๐ ”
๕ ”	๑๕ ”
๒ ”	๑๒ ”
๑ ”	๑๐ ”
๕๐๐ มิลลิกรัมลงมาจนถึง ๕๐ มิลลิกรัม	๑ ”
๒๐ มิลลิกรัม และต่ำกว่า	๐.๕ ”

ข้อ ๘๖ คำนวณน้ำหนักสำหรับใช้ซึ่งมณมีค่านั้น อนุญาตให้ผิด
ทางฝ่ายซึ่งมากอย่างเดียว และต้องไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ต่อไป

ขนาดอัตราน้ำหนัก		อนุญาต
๕๐๐ กะหรีต	๑๐๐ กัรม	๕ มก.
๒๐๐ "	๔๐ "	๓ "
๑๐๐ "	๒๐ "	๒ "
๕๐ "	๑๐ "	๒ "
๒๐ "	๔ "	๑ "
๑๐ "	๒ "	๑ "
๕ "	๑ "	๑ "
๒ "	๔๐ เซนต์กัรม	} ๑ "
๑ "	๒๐ "	
๕ เตชีกะหรีต (ต กต.)	๑๐ "	
๒ "	๔ "	
๑ "	๒ "	} ๐.๕ "
๕ เซนต์กะหรีต (ช กต.)	๑ "	
๒ "	๔ มิลลิกัรม	
๑ "	๒ "	
๕ มิลลิกะหรีต (ม กต.)	๑ "	

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยอาชญาบัตร

ข้อ ๕๗ การขอใบอาชญาบัตรตามความในมาตรา ๑๕ นั้น ให้ยื่นใบขออาชญาบัตรตามแบบพิมพ์แบบที่ ๑ ทั่วยกชั้น

ข้อ ๕๘ จะออกอาชญาบัตรให้ฤๅปฏิเสธ ให้อธิบดีวินิจฉัยสั่งภายใน ๑ เดือนนับแต่วันยื่นใบขอไปทันที

ข้อ ๕๙ ถ้าอธิบดีปฏิเสธ จำขอ ผู้ยื่นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมถ้าออกอาชญาบัตรให้ ผู้ยื่นต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราในหมวด ๗

ข้อ ๑๐๐ แบบอาชญาบัตรนั้นให้เป็นแบบตั้งให้ไว้ทั่วยกชั้นอาชญาบัตรฉบับหนึ่งให้อนุญาตประเภทกรได้ประเภทเดียว

ข้อ ๑๐๑ เมื่ออธิบดีออกอาชญาบัตรให้แล้ว ให้ส่งไปยังสำนักงานที่ผู้ขอควรจดทะเบียน ให้สำนักงานแจ้งให้ผู้ได้รับอนุญาตไปจดทะเบียนแก่ผู้ถืออาชญาบัตร ผู้ได้อนุญาตที่ยังไม่ได้จดทะเบียน ไม่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ถืออาชญาบัตรโดยถูกต้องตามกฎหมาย

ข้อ ๑๐๒ การจดทะเบียนอาชญาบัตรนั้นให้จดทะเบียนที่สำนักงานกลาง ฤๅที่สำนักงานท้องถิ่น ๑ อนุญาตให้ใช้อาชญาบัตรนั้น

ข้อ ๑๐๓ การจดทะเบียนเป็นผู้ถืออาชญาบัตรนั้น ให้ยื่น
รายการเครื่องขัง เครื่องตวง เครื่องวัด ที่ผู้นั้นมีอยู่ในเวลาที่
มาลงทะเบียน และตัวอย่างเครื่องหมายส่วนตัวของผู้ถืออาชญา
บัตร

ตัวอย่างเครื่องหมายส่วนตัวนั้น ต้องเขียนภาพพิมพ์อย่าง
อยู่ได้ทน ตัวอย่างนั้นต้องทำอย่างขยายส่วนให้เห็นได้ชัด
(ผู้ชายไม่ต้องมีเครื่องหมายส่วนตัว)

เมื่อจดทะเบียนเป็นผู้ถืออาชญาบัตรถูกต้องทุกประการแล้ว
จึงให้สำนักงานมอบอาชญาบัตรให้ไปได้

ข้อ ๑๐๔ ถ้าอธิบดีกรมทะเบียนการค้า สั่งถอนอาชญาบัตร
ฉบับใดเสียตามความในมาตรา ๑๑ ให้แจ้งให้ผู้ถืออาชญาบัตร
ทราบ ผู้ถืออาชญาบัตรฉบับที่สั่งถอนแล้ว ต้องคืนอาชญา
บัตรนั้นต่อสำนักงานที่ไล่ลงทะเบียนไว้ทันที และถึงหากจะไม่คืน
ก็มีให้นับว่าผู้นั้นเป็นผู้ถืออาชญาบัตรโดยถูกต้องตามกฎหมาย

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยการให้กำรรับรอง

ข้อ ๑๐๕ ผู้ทำ ผู้ส่ง ทุกคนที่มีเครื่องขัง เครื่องตวง เครื่องวัด
ที่พระราชบัญญัตินี้อนุญาตให้ใช้อยู่แล้วเท่าใด และเครื่องเหล่านี้

นั้นยังมีได้มีคำรับรอง ต้องยื่นใบขอคำรับรองชั้นแรกต่อสำนักงานที่ตนจดทะเบียนอาชญาบัตร ขอคำรับรองสำหรับสิ่งที่มีอยู่แล้วนั้นภายใน ๑ เดือน นับแต่วันจดทะเบียนอาชญาบัตร ถ้าใดเครื่องมาภายหลัง และเครื่องนั้น ๆ ไม่มีคำรับรอง ต้องยื่นใบขอคำรับรองชั้นแรก สำหรับเครื่องที่ได้มาภายหลังนั้น ภายใน ๑ เดือน นับแต่วันที่ใดเครื่องนั้นมา

ข้อ ๑๐๖ เครื่องหึ่ง เครื่องตวง เครื่องวัดที่ผู้ทำ ผู้ส่ง ผู้ซ่อม นำส่งเพื่อขอคำรับรองนั้นต้องมีเครื่องหมายส่วนตัวที่จดทะเบียนแล้วไว้บนเครื่อง เครื่องหมายส่วนตัวนี้จะประทับชุดแกะ ฤ็หมายไว้ ฤ็จะทำโดยอาการอย่างอื่น ๆ ที่สมควรก็ได้แต่ต้องไม่ให้ใกล้เคียงอัตราตมนี้หนัก ฤ็พิศัดกำลังของเครื่องเกินไป ตมนี้หนักอัตราต่ำกว่า ๑ กรัม ไม่ต้องมีเครื่องหมายส่วนตัว

ข้อ ๑๐๗ การขอคำรับรองนั้น ผู้ขอจะเป็นผู้ถืออาชญาบัตร ฤ็มิใช่ก็ตาม ให้ใช้ใบขอแบบพิมพ์อย่างเดียวกันทั้งหมด ข้อ ๑๐๘ ใบขอคำรับรองสำหรับเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ให้เป็นตามแบบที่ให้ไว้ท้ายกฎนี้ และให้มีจำหน่ายแก่มหาชนที่สำนักงานทุกแห่ง

ข้อ ๑๐๙ เมื่อผู้สอบมาตราได้ตรวจสอบทดลอง เครื่องที่ขอ
 12/10/2566
 ให้รับรอง และเทียบกับแบบมาตราเห็นว่าถูกต้องตามความ

ประสงค์ของพระราชบัญญัติแล้ว ให้ประทับเครื่องหมายคำรับ
รองอันเป็นรูปขอบนอกของครุฑ (๒๖) ลงบนเครื่องนั้น

ข้อ ๑๑๐ เครื่องหมายคำรับรองนี้ให้มีขนาดต่างๆ สำหรับประทับ
เครื่องเล็กใหญ่ตามขนาดของเครื่อง

ข้อ ๑๑๑ การให้คำรับรองชั้นหลัง จะเป็นด้วยเจ้าพนักงาน
ให้นำมาขอคำรับรองก็ดี ฤ็เจ้าของเครื่องขอเองก็ดี เมื่อผู้สอบ
มาตราตราสอบเทียบกับแบบมาตรา เห็นว่าถูกต้องตามความ
ประสงค์ของพระราชบัญญัติแล้ว ให้ประทับเครื่องหมายคำรับรอง
ชั้นหลังรูป A ลงบนเครื่อง ใกล้เคียงกับเครื่องหมายคำรับรอง
ครั้งแรก เครื่องหมายนี้ให้ใช้ประทับทุกคราวที่ทำการให้คำรับ
รองครั้งหลัง เพื่อแสดงให้เห็นว่าได้ทำการให้คำรับรองเครื่อง
นั้นกี่ครั้งแล้ว

ข้อ ๑๑๒ เมื่อผู้สอบมาตราเห็นว่า เครื่องซึ่ง เครื่องตวง
เครื่องวัดใด ๆ ที่มีเครื่องหมายคำรับรองแล้ว แต่ไปชำรุดเสีย
ภายหลัง และเห็นไม่ควรจะอนุญาตให้ใช้เครื่องนั้นอีกต่อไป
ให้ผู้สอบมาตรานั้นประทับเครื่องหมายรูป // ลงบนเครื่อง
หมายคำรับรองเดิม แสดงว่าเครื่องหมายคำรับรองนั้น ๆ เป็นอัน
ใช้ไม่ได้แล้ว 10/2566

ข้อ ๑๑๓ การประทับเครื่องหมายกำรรับรองครั้งแรกนั้น

ก. ต้มน้หนัก — จะประทับแห่งใด ๆ ก็ได้ แล้วแต่เจ้าพนักงานจะเห็นสมควร แต่ต้องไม่ทับเครื่องหมายส่วนตัวฤกษ์อัตราน้หนัก

ข. ต้มน้หนักอัตรด้เกว้ ๑๐ เซนติกรัม — ไม่ต้องประทับเครื่องหมายกำรรับรอง

ค. เครื่องชั่ง — จะประทับแห่งใดก็ได้แล้วแต่เจ้าพนักงานจะเห็นสมควร

ฃ. เครื่องตวง — ให้ประทับภายนอกเครื่องจะประทับลงแห่งใด ๆ แล้วแต่เจ้าพนักงานจะเห็นสมควร แต่ต้องให้เห็นได้ง่าย

ง. เครื่องวัด — ให้ประทับไว้ทั้งหัวแต่ท้ายเครื่องวัดนั้น เว้นแต่เครื่องวัดชนิดลูกโซ่ จึงให้ประทับเครื่องหมายแต่ที่เดียว จะประทับบนแผ่นโลหะที่ติดกับเครื่องวัดนั้นฤกษ์บนที่ม้อลือหมุนก็ได้แล้วแต่สะดวก

หมวดที่ ๕

่ว้ด้วยกำรสำรวจ

ข้อ ๑๑๔ ^{12/10/2566}กำรสำรวจโรงร้านของผู้ออชญาบัตรี และของพ่อค้าผู้ชอขายชั่งช้ เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัดนั้น ป้หนึ่ง

ให้นายตรวจไปตรวจร้านและ ๒ ครั้ง และให้อธิบดีจัดให้มีการตรวจโดยอย่าให้รู้ตัวอีกต่างหากเป็นคราว ๆ

ข้อ ๑๑๕ การตรวจนั้นให้ตรวจจำเพาะเครื่องที่สอด ถ้าเครื่องใดสอดกระปรก นายตรวจจะให้เจ้าของทำให้เครื่องนั้นสอดก่อนก็ได้

ข้อ ๑๑๖ เมื่อนายตรวจพบเครื่องใดที่ไม่ถูกต้องตามความประสงค์ของพระราชบัญญัติและกฎนี้ นายตรวจจะยึดเครื่องนั้นนำส่งสำนักงานตามความในพระราชบัญญัติก็ได้ ฤๅจะผูกเครื่องนั้นไว้แล้วบับตราตะกั่วซึ่งมีไว้สำหรับการนี้ก็ได้ การผูกนั้นให้กระทำโดยอากรที่มิให้ใช้เครื่องนั้นได้อีกนอกจากทำให้ตราบับฉลาย

ข้อ ๑๑๗ เมื่อนายตรวจได้ผูกเครื่องและบับตราตามความในข้อ ๑๑๖ ข้างต้นแล้ว ให้นายตรวจรายงานข้อความนั้นต่อสำนักงานทันที

ข้อ ๑๑๘ เจ้าของเครื่องทั้ง เครื่องตวง เครื่องวัด ที่เครื่องของตนถูกบับตราดังกล่าวมา จะนำเครื่องนั้นส่งสำนักงานเอง ขอให้ถ้ากรให้กำรับรองเพื่อแก้ไขเครื่องนั้นให้กลับถูกต้องตามความประสงค์ของพระราชบัญญัติก็ได้

๑๒๒

หมวดที่ ๖

ตารางเทียบ

ข้อ ๑๑๙ ของที่สั่งเข้ามาในพระราชอาณาจักร และส่งออกนอกพระราชอาณาจักร เข้าหีบห่อแสดงอัตราซึ่งดวงวัดเป็นมาตราต่างประเทศ ที่พระราชบัญญัติให้แสดงปริมาณเพิ่มเติมไว้ด้วยนั้น ให้เดิมตามอัตราในตารางเทียบที่ให้ไว้ในหมวดนี้

ข้อ ๑๒๐ การเติมปริมาณตามตารางเทียบนั้น ให้เติมลงไปใกล้ ๆ ฐานมาตราต่างประเทศเพื่อให้ผู้ซื้อเห็นได้ทั้งสองอย่าง

ข้อ ๑๒๑ การเติมอัตราเทียบบนของที่กล่าวมานั้น เติมเพียงทศนิยมตำแหน่งเดียวก็ได้

ข้อ ๑๒๒ ตารางที่ปรากฏต่อไปนี้ แสดงหลักอัตราเทียบของมาตราของพระราชบัญญัติกับมาตราซึ่งดวงวัดต่างประเทศ

เพื่อความสะดวกแก่การค้าขาย มิให้พ่อค้าต้องคำนวณเองให้สำนักงานกลางทำตารางเทียบจากหลักนี้ แต่ทำอย่างพิสดารให้กันหาอัตราเทียบได้ง่ายขึ้นไว้จำหน่ายแก่มหาดชนโดยเรียกราคาพอสมควร

๑๒๓

ตารางเทียบ

ความยาว

มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราของมาตราอังกฤษ และอเมริกัน
กิโลเมตร	๐.๖๒๑ ไมล์
เฮกโตเมตร	๑๐๕.๓๖๑ ยาร์ด
เดคาเมตร	๑๐.๕๓๖ „
เมตร	๑.๐๙๔ „
เดซิเมตร	๓.๕๓๗ อีนิช
เซนติเมตร	๐.๓๙๔ „
มิลลิเมตร	๐.๐๓๙ „

มาตราอังกฤษและอเมริกัน	เท่ากับอัตราตามมาตราของ พระราชบัญญัติ
อีนิช	๒.๕๔๐ ซม.
ฟุต	๓๐.๔๘๐ ซม.
ยาร์ด	๙๑.๔๔๐ ซม.
ฟาธอม	๑.๘๒๕ ม.
โพล	๕.๐๒๕ ม.
เซน	๒๐.๑๑๗ ม.
เพอร์ลิ่ง	๒๐๑.๑๖๘ ม.
ไมล์	๑.๖๐๙ กม.

๑๒๔

ตารางเทียบ

ศกภาค

มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตราของ อังกฤษและอเมริกัน
กิโลเมตรตรงเหลี่ยม	๐.๓๑๖ สแควร์ไมล์
เฮกตาร์	๒.๔๗๑ เอเคอร์
อาร์	๑๑๕.๖๐๐ สแควร์ยาร์ด
เมตรตรงเหลี่ยม	๑.๑๕๖ "
เดซิเมตรตรงเหลี่ยม	๑๕.๕๐๐ สแควร์อินช์
เซนติเมตรตรงเหลี่ยม	๐.๑๕๕ "
มิลลิเมตรตรงเหลี่ยม	๐.๐๐๒ "

๑๒๕

ตารางเทียบ

คตภาค

มาตราอังกฤษ	เท่ากับอัตราตามมาตรา ของพระราชบัญญัติ
สแควร์อินช์	๖.๔๕๒ ซม ^๒
สแควร์ฟุต	๕๒๕.๐๒๘ ซม ^๒
สแควร์ยาร์ด	๐.๘๓๖ ม ^๒
สแควร์โพล	๒๕.๒๕๓ ม ^๒
รูต	๑๐.๑๑๗ อาร ^๑
เอเคอร์	๐.๔๐๕ เฮกตาร์ ^๑
สแควร์ไมล์	๒๕๘.๕๕๘๒ เฮกตาร์ ^๑

มาตราอเมริกัน	เท่ากับอัตราตามมาตรา ของพระราชบัญญัติ
สแควร์อินช์	๖.๔๕๒ ซม ^๒
สแควร์ฟุต	๕๒๕.๐๓๔ ซม ^๒
สแควร์ยาร์ด	๐.๘๓๖ ม ^๒
สแควร์โพล	๒๕.๒๕๓ ม ^๒
รูต	๑๐.๑๑๗ อาร ^๑
เอเคอร์	๐.๔๐๕ เฮกตาร์ ^๑
สแควร์ไมล์	๒๕๘.๕๕๘๘ เฮกตาร์ ^๑

๑๒๖

ตารางเทียบ

โวลูม

มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตรา อังกฤษ
เมตรเหลี่ยมลูกบาศก์	๑.๓๐๘ คิวบิกยาร์ด
เดซิเมตรเหลี่ยมลูกบาศก์	๖๑.๐๒๔ คิวบิกอินช์
เซนติเมตรเหลี่ยมลูกบาศก์	๐.๐๖๑ คิวบิกอินช์
มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตรา อเมริกัน
เมตรเหลี่ยมลูกบาศก์	๑.๓๐๘ คิวบิกยาร์ด
เดซิเมตรเหลี่ยมลูกบาศก์	๖๑.๐๒๓ คิวบิกอินช์
เซนติเมตรเหลี่ยมลูกบาศก์	๐.๐๖๑ คิวบิกอินช์
มาตราอังกฤษและอเมริกัน	เท่ากับอัตราตามมาตรา ของพระราชบัญญัติ
คิวบิกอินช์	๑๖.๓๘๗ ซม. ^๓
คิวบิกฟุต	๒๘.๓๑๗ ดม. ^๓
คิวบิกยาร์ด	๐.๗๖๕ ม. ^๓

๑๒๓

ตารางเทียบ

ความจุ

(วัดกิโลกรัมและแ่ง)

อัตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตรฐาน อังกฤษ
กิโลลิตร เฮกโตลิตร เดคาลิตร ลิตร เดซิลิตร เซนต์ลิตร มิลลิลิตร	๓.๔๓๓ กวอเตอร์ ๐.๓๔๔ " " ๒.๒๐๐ แกลลอน ๑.๗๖๐ ไบนต์ ๐ ๑๗๖ " " ๐.๐๗๐ จิล ๐.๐๐๗ " "
มาตรฐานอังกฤษ	เท่ากับอัตราตามมาตรฐาน ของพระราชบัญญัติ
มินิม ฟลูตแดรม ฟลูตเอานส์ จิล ไบนต์ กวอต แกลลอน เบ็ก บุเชล กวออเตอร์	๐.๐๕๕ มล. ๓.๕๕๒ มล. ๒๘.๔๑๒ มล. ๐.๑๔๒ ถ. ๐.๕๖๘ ถ. ๑.๑๓๖ ถ. ๔.๕๔๖ ถ. ๕ ๐๕๒ ถ. ๓๖.๓๖๘ ถ. ๒๕๐.๕๔๒ ถ.

๑๒๘

ตารางเทียบ

ความจุ

(วัตต-เวลา)

มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตราอเมริกัน
กิโลลิตร	๒๖๔.๑๗๘ แกลลอน
เฮกโตลิตร	๒๖.๔๑๘ "
เดคาลิตร	๒.๖๔๒ "
ลิตร	๒.๑๑๓ "ไปน့်
เดซิลิตร	๐.๒๑๑ "
เซนติลิตร	๐.๐๘๕ จิล
มิลลิลิตร	๐.๐๐๘ "

มาตราอเมริกัน	เท่ากับอัตราตามมาตราของพระราชบัญญัติ
มินิม	๐.๐๖๒ มล.
ฟลูตแดนม	๓.๖๕๗ มล.
ฟลูตเฮนส์	๒๕.๕๓๓ มล.
จิล	๐.๑๑๘ ถ.
ไปน့်	๐.๔๗๓ ถ.
ควอต	๐.๕๔๖ ถ.
แกลลอน	๓.๗๘๕ ถ.

๑๒๕
ตารางเทียบ
ความจุ
(วัดลูกแห้ง)

มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตราอเมริกัน
กิโลลิตร	๒๘.๓๓๘ บูเชล
เฮกโตลิตร	๒.๘๓๘ "
เดคาลิตร	๑๘.๑๖๒ ไบนต์
ลิตร	๑.๘๑๖ "
เดซิลิตร	๐.๑๘๒ "
เซนติลิตร	๐.๐๑๘ "
มิลลิลิตร	๐.๐๐๒ "

มาตราอเมริกัน	เท่ากับอัตราตามมาตราของพระราชบัญญัติ
ไบนต์	๐.๕๕๑ ลิ.
ควอต	๑.๑๐๑ ลิ.
เป็ก	๘.๘๑๐ ลิ.
บูเชล	๓๕.๒๓๘ ลิ.

ตารางเทียบ
เมส (ที่เรียกกันว่าน้ำหนัก)

มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตรา อังกฤษและอเมริกัน
เมตริกตัน เมตริกควินตัล กิโลกรัม เฮกโตกรัม เดคากรัม กรัม เดซิกรัม เซนติกรัม มิลลิกรัม	๐.๙๘๔ ตัน ๑.๙๖๘ ฮันเดรดเวต ๒.๒๐๕ เปาต์ ๓.๕๒๗ เอานส์ ๕.๖๔๔ แดรม ๐.๕๖๔ แดรม ๑.๕๔๓ เกรน ๐.๑๕๔ เกรน ๐.๐๑๕ เกรน
มาตราอังกฤษและอเมริกัน	เท่ากับอัตราตามมาตรา ของพระราชบัญญัติ
เกรน แดรม เอานส์ เปาต์ ฮันเดรดเวต ตัน เอานส์ (ทร้อย)	๖๔.๗๕๖ มก. ๑.๗๗๒ กิ. ๒๘.๓๕๐ กิ. ๔๕๓.๕๕๒ กิ. ๕๐.๘๐๒ กิกิ. ๑๐๑๖.๐๔๗ กิกิ. ๓๑.๑๐๓ กิ.

๑๓๑

หมวดที่ ๗

อัตราค่าธรรมเนียม

ข้อ ๑๒๓ ค่าธรรมเนียมในการออกอาชญาบัตร ให้เรียก
ตามอัตราดังต่อไปนี้

อาชญาบัตรผู้ส่ง เครื่องขังปีละ ๒๕ บาท
เครื่องตวงปีละ ๑๕ บาท
เครื่องวัดปีละ ๑๐ บาท

อาชญาบัตรผู้ทำ เครื่องขังปีละ ๒๕ บาท
เครื่องตวงปีละ ๑๕ บาท
เครื่องวัดปีละ ๑๐ บาท

อาชญาบัตรผู้ขาย เครื่องขังปีละ ๑๕ บาท
เครื่องตวงปีละ ๑๐ บาท
เครื่องวัดปีละ ๑๐ บาท

อาชญาบัตรผู้ซ่อม เครื่องขังปีละ ๑๐ บาท
เครื่องตวงปีละ ๕ บาท
เครื่องวัดปีละ ๕ บาท

ข้อ ๑๒๔ ส่วนของปีให้คิดเท่ากับเต็มปี

12/10/2566

ข้อ ๑๒๕ ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนเป็นผู้ถืออาชญาบัตรให้
คิดตามอัตราต่อไปนี้

๑๓๒

ถ้าอาชญาบัตรนั้นใช้ได้ ในจังหวัดเดียว ค่าลงทะเบียน
ฉบับละ ๕ บาท

ถ้าอาชญาบัตรนั้นใช้ได้ ตั้งแต่สองจังหวัดขึ้นไปจนถึงห้าจังหวัด
ฉบับละ ๑๐ บาท

ถ้าอาชญาบัตรนั้นใช้ได้ตั้งแต่หกจังหวัดถึง ๑๐ จังหวัด ฉบับ
ละ ๒๐ บาท

ถ้าอาชญาบัตรนั้นใช้ได้ตั้งแต่สิบเอ็ดจังหวัดขึ้นไปจนทั่วพระ
ราชอาณาจักร ฉบับละ ๕๐ บาท

กระทรวงพาณิชย์

ออกให้ไว้แต่วันที่ ๑๓ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

กิติยากร

เสนาบดี

ใบขออาชญาบัตร

วันที่

- ๑ ข้าพเจ้า (นามตัว)
- (นามสกุล)

๒ ตั้งบ้านเรือนอยู่ถนน

ตำบล

อำเภอ

จังหวัด

มณฑล

๓ ทำการหนังสือชีพ

๔ มีความปรารถนาจะทำกิจในทาง

เครื่อง

๕ ในจังหวัด

มณฑล

๑๓๔

๖ ข้าพเจ้าจะตั้งร้านยาโรงงานทำกาหรนี้ รวม.....แห่ง

คือ-

เลขที่	ถนน	อำเภอ	จังหวัด	มณฑล

ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงจากใบอนุญาตซึ่งขังบนนี้ยงใด กล่าวคือ
ย้ายสถานที่ ยาเพิ่มลดจำนวนร้านยาโรงงาน ข้าพเจ้าจะแจ้งให้
สำนักงานนี้ทราบทันที

๑๓๕

๗ ขอให้เจ้าพนักงานออกใบอาชญาบัตรให้ข้าพเจ้าตามคำขอข้างบนนั้นเป็นกำหนดเวลา.....ปี ถ้าไม่ถึงนั้นก็ตามแต่ท่านจะเห็นสมควร

๘ ข้าพเจ้าจะปฏิบัติกรของข้าพเจ้าตามพระราชบัญญัติซึ่งทรงวัดและกฎเสนาบดี ที่ออกตามพระราชบัญญัตินั้นทุกประการ
(ลงนาม).....

ผู้ขออาชญาบัตร

คำสั่งอธิบดี

๑๓๖

ปิดสแตมป์ค่าธรรมเนียม

๑๓๗

แบบ ๒

ใบขอคำรับรอง

วันที่

๑ ข้าพเจ้า (นามตัว)

(นามสกุล)

๒ ใบอนุญาตบัตรที่

๓ ตั้งรำน้อยู่ถนน

อำเภอ

จังหวัด

มณฑล

๔ มีเครื่อง

๕ ซึ่งเป็นเครื่องที่ข้าพเจ้าได้ *

วันที่

เดือน

พ. ศ.

๖ ขอให้เจ้าพนักงานทำการให้คำรับรองขึ้น

แก่เครื่องของข้าพเจ้าตามจำนวนที่ปรากฏในบัญชีต่อ

ไปนคือ

* ทำขึ้นแล้ว ๆ สังกัด ๆ ซ่อมขึ้นเสร็จ ๆ ซ่อม

๑๓๕

แบบ ๓

บัญชี เครื่องใช้ เครื่องตวง เครื่องวัด

ของ

ผู้ถืออาชญาบัตรเลขที่

เครื่องอะไร ชั่ง ตวง ถ้าวัด	ชนิด	กำลัง	จำนวน	รวมอย่าง ละเท่าใด	หมายเหตุ

บาทเศษข้างบนนี้แสดงจำนวนเครื่อง

ที่ข้าพเจ้ามีอยู่ในเวลานี้โดยถูกต้อง

12/10/2566

วันที่

(ลงนาม)

ตัวอย่างเครื่องหมายส่วนตัว

(ให้เขียนภาพพิมพ์บนกระดาษอัดอเนกประสงค์ปะลงทันที)

รูปที่ปรากฏข้างบนนี้เป็นตัวอย่างเครื่องหมายส่วนตัวของ
ข้าพเจ้า

นามตัว

นามสกุล

ใบอาชญาบัตรที่

ตั้งร้านอยู่ถนน

อำเภอ

จังหวัด

มณฑล

ขอให้เจ้าพนักงานลงทะเบียนเครื่องหมายนี้ให้ข้าพเจ้าด้วย

ข้าพเจ้าจะใช้เครื่องหมายดังตัวอย่างประทับเครื่อง.....

..... และจะประทับโดยวิธีที่กำหนดไว้ในกฎเสนา

บดีและตามคำแนะนำของเจ้าพนักงานทุกประการ

(ลงนาม)

เจ้าของเครื่องหมาย

คำสั่งอธิบดี

หัวข้อ

ใบฉีก

ที่ อาชญบัตรที่

นาม อนุญาตให้

เคหะสถาน ตั้งบ้านเรือนอยู่ถนน

..... อำเภอ จังหวัด

ประเภทการ มณฑล

เครื่อง เป็นผู้

ตำบล เครื่อง

เวลา ในเขตจังหวัด

ออกให้เมื่อ มณฑล

ใบอนุญาตนี้มีกำหนดอายุเวลา ปี

ให้ไว้แต่วันที่

อธิบดีกรมทะเบียนการค้า

คำเตือนสติ

มาตรา ๑๕ บุคคลผู้ใดปรารถนาจะทำกิจในทางทำ สิ่ง ขาย ฤฯ
ซ่อม เครื่องซ่ง เครื่องตวง เครื่องวัด จะต้องยื่นใบขออาชญา
บัตรสำหรับกิจนั้น ๆ ต่อเจ้าพนักงาน ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ออก
อาชญาบัตรตามพระราชบัญญัตินี้

อาชญาบัตรนั้นจะอนุญาตให้ใช้ทั่วพระราชอาณาจักร ฤฯใน
มณฑลหนึ่งมณฑลใด ฤฯในจังหวัดหนึ่งจังหวัดใดก็ได้

เมื่อเจ้าพนักงานได้รับใบขอ อาชญาบัตร และได้ตรวจ สอบ
สวนตามที่เห็นว่าจำเป็นแล้ว ให้ออกอาชญาบัตรให้ตามที่ขอม
แล้วให้จัดนามและรายการทั้งปวง ที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่้ออาชญา
บัตรลงในสมุดทะเบียนที่มิไว้สำหรับกรนี้ ฤฯเจ้าพนักงานอา
ปฎิเสขไม่้อออกอาชญาบัตรให้ก็ได้ แต่จะต้องแจ้งเหตุผลแห่ง
การปฎิเสขนี้ ให้ผู้ยื่นใบขอนั้นทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

อาชญาบัตรนั้นโอนกันไม่ได้เป็นอันขาด

มาตรา ๑๖ อาชญาบัตรทุกฉบับ ให้ระบุนามและตำบลที่อยู่
ของผู้ที่้ออาชญาบัตร ทั้งที่ที่อนุญาตให้ ใช้อาชญาบัตรนั้น
ประเภทกิจการที่อาชญาบัตรนั้นอนุญาตให้ทำ (จะเป็นการทำการ
สิ่ง การขาย ฤฯการซ่อมก็ตาม) และรายการอื่น ๆ แห่งเครื่อง
ซ่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ที่้อออกอาชญาบัตรให้

ให้ผู้้ออาชญาบัตรทุกคนปฏิบัติภารกิจของตนให้อยู่ใน จำเพาะ
ประเภทการ ^{12/10/2566} และในชนิดเครื่องซ่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ตาม
ที่ระบุไว้ในอาชญาบัตรดังกล่าวข้างบนนี้โดยเคร่งครัด จะทำนอก
เหนืออำนาจในอาชญาบัตรนั้นไม่ได้เป็นอันขาด

๑๔๑

แบบ ๖

สำนักงาน มาตราชั่งตวงวัด

มณฑล

วันที่

ได้ทำการให้คำรับรองแก่เครื่อง

ของ ผู้ถืออาชญาบัตรที่ คือ ←

เครื่อง

ชนิด	ขนาด	จำนวน	รวม	หมายเหตุ

ได้ประทับเครื่องหมายคำรับรองให้แล้ว

12/10/2566

(ลงนาม)

(ตราสำนักงาน)

๑๔๒

แบบ ๗

ประกาศนียบัตรตั้งนายตรวจ

ที่

ให้

เป็นนายตรวจมาตราซึ่งตวงวัด มีอำนาจและหน้าที่ตามความ
ในพระราชบัญญัติมาตราซึ่งตวงวัด พระพุทธศักราช ๒๔๖๖
และกฎเสนาบดีที่ออกตามพระราชบัญญัตินั้น

ไว้ไว้แต่วันที่

.....

อธิบดีกรมทะเบียนการค้า

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ เล่ม ๔๑ วันที่ ๓๐ กันยายน มา ๑๐๕)

๑๔๓

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

ในท้องที่มณฑลจันทบุรี

—*—

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ซึ่งว่า "เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติม
เพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้ อ้อกร้าไป เมื่อ
เห็นว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนั้น" นั้น บัดนี้สมควรใช้พระ
ราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลจันทบุรีเพิ่ม
ขึ้นอีก ๓๐ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้
ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๖ เป็นต้นไป

ประกาศแก่ในวันที่ ๑๗ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๖

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๕ ตุลาคม มา ๑๖๐)

๑๔๔

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

เขต	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
จันทบุรี	จันทบุรี	เมืองจันทบุรี	พลับพลา โป่งแรด คลองนารายณ์ เกาะขวาง คมบาง หนองซอน
		มะขาม	มะขาม ท่าหลวง น้ำรัก
		แหลมสิงห์	แสง ชำห้าน เกาะเปรียด หนองขี้ม บางสระแก้ว บางกะไชย
		ท่าใหม่	บ่อพุ พลอยแหวน ยายร้า

12/10/2566

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
จันทบุรี	จันทบุรี	ท่าใหม่	เขาวัว
	ตราข	บางพระ	เขาบายศรี
			ตะกาดงัว
			เกาะกันเกรา
			หนองคันทร
			หนองโสน
			แหลมหิน
			ท่าพริก
			ยายหลัว
		เกาะช้าง	แหลมงอบ
			บางบิต
		เขาสมิง	เขาสมิง

๑๔๖

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในท้องที่มณฑลพิษณุโลก

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ซึ่งว่า "เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติม
เพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ใต้อีกทั่วไป เมื่อเห็น
ว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนี้" นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลพิษณุโลก
เพิ่มขึ้นอีก ๑๕ ตำบล จึงทำบัญชีขยายการใช้พระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามที่ขยประกาศนี้ และกำหนด
ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๖ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๒๑ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๖
เจ้าพระยาธรรมศักดิ์
จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๕ ตุลาคม หน้า ๑๖๓)

๑๔๗

บัญชีเพิ่มเติมห้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
พิษณุโลก	พิษณุโลก	เมืองพิษ ณุโลก	วัดจันทร์ บ้านป่า บ้านกร่าง ป่าก่อก วังน้ำคู้
		ป่าหมาก	ชมพู บ้านมุง ไชยนาม ท่าหมื่นราม
	อุตรดิตถ์	ลับแล	ไชยจุมพล ห้วยไต้
		ตรอน	บ้านบัวคายน บ้านน้ำอ้อม ผักขวง บ้านนาพ

12/10/2566

๑๔๘

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในท้องที่มณฑลราชบุรี

—*—

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ซึ่งว่า “ เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติม
เพื่อขยายการใช้ ในอำเภอและตำบลอื่นๆ ได้อีกรำไป เมื่อเห็น
ว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนี้ ” นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลราชบุรี
เพิ่มขึ้นอีก ๑ ตำบล จึงทำบัญชีขยายการใช้พระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนด
ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๖ เป็นต้นไป

ประกาศตั้งแต่วันที่ ๒๑ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๖

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๕ ตุลาคม หน้า ๖๕)

๑๔๕

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ไ้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
ราชบุรี	สมุทรสงคราม	บางคนที อัมพวา	บางกระบือ บางพลับ วัดโบสถ์ ปลายบางนางลี่ สวนทุ่ง ท่าคา แควอ้อม

ประกาศกรมสาธารณสุข
 เพิ่มจำนวนและชนิดยาเสพติดให้โทษ
 ที่จะต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๔๖๗

ตามความในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ มาตรา ๕ อธิบดีกรมสาธารณสุขขอประกาศโดยอนุมัติของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษ ซึ่งจะต้องใช้เพิ่มเติม เพื่อการวิทยาศาสตร์ในพระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ดังต่อไปนี้

มอร์ฟีน	(Morphine)	๕ กรัม
นาร์โกทีน	(Narcotine)	๕๐ กรัม
โคเดอีน	(Codeine)	๕ กรัม
เทบาอีน	(Thebaine)	๕๐ กรัม
ปาปาเวอ์อีน	(Papaverine)	๕๐ กรัม
นาร์เซอีน	(Narceine)	๕ กรัม
โคคาอีน	(Cocaine)	๒ กรัม
เฮโรอีน ไฮโดรโคลไรด์	(Heroin Hydrochloride)	๒ กรัม

กรมสาธารณสุข

ประกาศมาณวันที่ ๔ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

รังสิต

12/10/2566

อธิบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๕ ตุลาคม มา ๑๖๗)

ประกาศกระทรวงมหาดไทย
พแนกป้องกันโรคร้ายที่ ๓/๒๕๖๗

ด้วยได้ทราบว่ามีโรคร้ายที่ติดต่อกันได้คือ ไข้ทรพิษ ได้เกิดขึ้นในเมืองไฮเค้าในเกาะไหหลำ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอประกาศตามข้อความในมาตรา ๒๑๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำสยาม พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ว่า เมืองไฮเค้าเป็นเมืองท่าที่มีโรคร้ายติดต่อกันได้เกิดขึ้น

ให้เรือทุก ๆ ลำซึ่งออกจากเมืองไฮเค้าซึ่งเข้ามาถึงในน่านน้ำสยามในวันหรือภายหลังวันประกาศนี้ ถ้าจะเข้ามาในเขตท่ากรุงเทพมหานครต้องแวะจอดที่ด่านตรวจป้องกันโรคร้าย ซึ่งเจ้าพนักงานแพทย์จะได้ตั้งกองตรวจอยู่ ณ จังหวัดสมุทรปราการ และให้อยู่ณที่นั้นจนกว่าเจ้าพนักงานแพทย์ จะอนุญาตให้เข้ามาจึงจะเข้ามาได้ ถ้ามีคนในเรือเป็นไข้ทรพิษหรือโรคติดต่อกันได้ อย่างอื่น เจ้าพนักงานแพทย์มีอำนาจที่จะมีคำสั่งให้ เรือปฏิบัติหรือจัดการได้ตามซึ่งเห็นจำเป็น เพื่อป้องกันมิให้โรคร้ายแพร่หลายลุกลามเข้ามาในกรุงเทพมหานคร

๑๕๒

ถ้าเป็นเรือที่ไม่เข้ามาในเขตรัฐกรุงเทพมหานคร ก็ให้แะ
จุดที่ด่านตรวจป้องกันโรคภัยและสิ่งอื่น เพื่อให้เจ้าพนักงาน
แพทยตรวจ

ประกาศมาณวันที่ ๖ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

มหาอำมาตย์โท พระยาศรีธรรมราช

ปลัดทูลฉลอง ลงนามแทนเสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๒ ตุลาคม หน้า ๑๖๘)

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในตำบลดอนใหญ่ อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี
ซึ่งยุบไปพร้อมกับตำบลดงกระทงยาม

ด้วยมณฑลปราจีนบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบ
ตำบลดอนใหญ่ อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งยังไม่ได้
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ไปพร้อมกับ
ตำบลดงกระทงยาม ท้องที่อำเภอเดียวกัน ซึ่งได้ประกาศให้ใช้
พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม
พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้ว เหตุฉะนั้นตำบลดอนใหญ่เดิมซึ่งยุบไปขึ้น
ตำบลดงกระทงยาม และรวมเรียกว่าตำบลดงกระทงยามนั้น
ก็ให้เป็นอันว่าได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.
๒๔๖๔ แล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๓๐ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๓

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

12/10/2566 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๒ ตุลาคม น้ ๑๖๘)

๑๕๔

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

ในตำบลบ้านถ่อน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

ซึ่งยุบไปพร้อมกับตำบลบ้านเตอ

ด้วยมณฑลอุดรแจ้งว่า ทงราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลบ้านถ่อน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ไปพร้อมกับตำบลบ้านเตอ ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้รวมเป็นตำบลเดียวกันนี้ได้ ประกาศให้ ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นที่อื่นว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลบ้านถ่อนเดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบลบ้านเตอแล้วด้วย

ประกาศมาณวันที่ ๓๐ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จงวางเอก เสนาบดี

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๑๓๐)

ประกาศ

เลื่อนอัตราเก็บเงินรัฐูปการในท้องที่อำเภอ
 เขมรราษฎร์กับกิ่งอำเภอกาญจนเขมิ อำเภอเขมรราษฎร์
 และตำบลโพกลอง ตำบลหนองแก่ง ตำบลนาหว้า
 ตำบลสำโรงเหนือ ตำบลห้วยยางกับหมู่บ้านตำบลปากมุล
 ในตำบลสุวรรณเวรี ท้องที่อำเภอสุวรรณเวรี จังหวัด
 อุบลราชธานีขึ้นเก็บในอัตราคนละ ๔ บาท

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโอง
 การเหนือเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศทราบ
 ท้าวกันว่า เมื่อพระพุทธศักราช ๒๔๕๔ ได้ทรงพระกรุณาโปรด
 เกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติลักษณะเก็บเงินค่าราชการ ร.ศ. ๑๒๐
 ในเขตของอุบลราชธานี และกำหนดอัตราเงินค่าราชการให้เก็บ
 คนละ ๔ บาท เว้นแต่ในท้องที่อำเภอเขมรราษฎร์กับกิ่งอำเภอ
 กาญจนเขมิ อำเภอเขมรราษฎร์ และตำบลโพกลอง ตำบลหนองแก่ง
 ตำบลนาหว้า ตำบลสำโรงเหนือ ตำบลห้วยยาง กับหมู่บ้าน
 ตำบลปากมุลในตำบลสุวรรณเวรี ท้องที่อำเภอสุวรรณเวรี จังหวัด
 อุบลราชธานี คงให้จัดเก็บในอัตราคนละ ๓ บาท ๕๐ สตางค์

บัดนี้ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า การทำมหาเส็งขัง
 ของราษฎรในท้องที่ซึ่งกล่าวแล้วนี้เจริญขึ้นกว่าแต่ก่อน และ
 ทั้งตั้งอยู่ริมลำน้ำโขงติดต่อกับตำบลที่ได้จัดเก็บเงินรัฐชูปการใน
 อัตราคนละ ๔ บาทอยู่แล้วทั้งสิ้น ทรงพระราชดำริเห็นว่า เป็น
 การสมควรที่จะเก็บเงินรัฐชูปการเพิ่มขึ้นเป็นคนละ ๔ บาทเสมอ
 ด้วยตำบลที่ติดต่อกันได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ให้จัดเก็บ เงินรัฐชูปการ แก่บรรดาชายฉกรรจ์ ใน ท้องที่ อำเภอ
 เขมรราฐกับกิ่งอำเภอชานุมานขึ้นอำเภอเขมรราฐ และตำบลโพ
 กลาง ตำบลหนามแท่ง ตำบลกะหวี ตำบลสำโรงเหนือ ตำบล
 ห้วยยาง กับหมู่บ้านด้านปากมูลในตำบลสุวรรณาวรี ท้องที่
 อำเภอสุวรรณาวรี จังหวัดอุบลราชธานีเพิ่มขึ้นเก็บในอัตราคนละ
 ๔ บาท ตั้งแต่พระพุทธศักราช ๒๔๖๘ เป็นต้นไป

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

สุภโยกเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ ตุลาคม หน้า ๑๗๒)

๑๕๓

ประกาศเปลี่ยนนามแห่งกรมรถไฟ

มีพระบรมราชโองการใน พระบาท สมเด็จพระรามาธิบดี ศรี
สินทรมหาวชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ
ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

นามแห่งกรมรถไฟตามที่ใช้อยู่ในกาลบัดนี้ ยังไม่มีสง่าเพียง
พอ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้นามว่า “ กรมรถไฟ
หลวงแห่งกรุงสยาม ” ส่วนตัวสายรถไฟก็ให้เรียกอนุโลมตาม
นามของกรมว่า “ รถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม ” หรือจะเรียกสั้นๆ
ว่า “ รถไฟหลวง ” ก็ได้ ส่วนอักษรย่อสำหรับนามรถไฟก็ให้ใช้
ว่า “ ร.ฟ.ล. ”

ทั้งนี้ให้ ใช้ ได้ตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๐ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๑ วันที่ ๒๖ ตุลาคม มา ๑๓๔)

๑๕๘

ประกาศ

เรื่องโอนหน้าที่การรักษาช้างป่าจาก
กระทรวงกระลาโหมมาอยู่ในกระทรวงมหาดไทย
และให้แก่กำบังค้ำในพระราชบัญญัติรักษาช้างป่า

พ.ศ. ๒๔๖๔

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ สั่งว่า การรักษา
ช้างป่า ซึ่งกระทรวงกระลาโหมเป็น เจ้าหน้าที่ยังตามพระราช
บัญญัติรักษาช้างป่าพุทธศักราช ๒๔๖๔ นั้น สมควรจะรวมอยู่
ในหน้าที่กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็น กระทรวงการปกครอง
ท้องถิ่นตามเดิม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้โอนหน้าที่การรักษาช้างป่า
ตามความในพระราชบัญญัติรักษาช้างป่า พุทธศักราช ๒๔๖๔ ไป
อยู่ในหน้าที่กระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่นั้นไป

และทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้แก้ไขข้อความบางแห่ง
ในพระราชบัญญัติรักษาช้างป่า พุทธศักราช ๒๔๖๔ นั้นใหม่ดัง
ต่อไปนี้

๑ มาตรา ๕ คำว่า " การดูแลช้างป่าให้เป็นหน้าที่กรมจเรสัตว์
พาหนะทหารบก (พแนกพระคชบาล) กระทรวงกระลาโหม

๑๕๘

และสมุหเทศาภิบาล ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจปกครองในท้องถิ่น” นั้น ให้แก่เป็นว่า “การดูแลข้างป่าให้เป็นหน้าที่กระทรวงมหาดไทยและสมุหเทศาภิบาลผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจปกครองในท้องถิ่น” นั้น

๒ คำว่า “กระทรวงกระลาโหม หรือเสนาบดีกระทรวงกระลาโหม” นั้น ให้แก่เป็น “กระทรวงมหาดไทย หรือเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย” ทุกแห่ง

ประกาศมาจวนวันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๖ ตุลาคม หน้า ๑๑๕)

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ยกเว้นยาเสพติดให้โทษ

ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ

พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่ได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษายกเว้นยาเสพติดให้โทษในประเภทจำกัด ตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยสำหรับยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ แล้ว รวม ๓๖ ขนานนั้น บัดนี้ ขอประกาศยกเว้นยาเสพติดให้โทษในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีนั้นเพิ่มเติมอีก ๓ ขนาน รวมเป็น ๓๙ ขนาน ดังต่อไปนี้

37. คาร์โบโซดา (Carbo-Soda)

(โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์กรุงเทพฯ)

38. Syrupus Codeinae Compositus. R. M. S.

(กรมแพทย์สุขาภิบาลทหารบก)

39. G.M. D. Chlorodyne Tablets.

(กองโอสถศาลารัฐบาล)

ศาลาว่าการมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๑๘ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

12/10/2566

มหาอำมาตย์โท พระยาศรีธรรมราช

ลงนามแทนเสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๖ ตุลาคม หน้า ๑๖๖)

กฎเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เรื่องเงินค่าธรรมเนียมที่ดิน

ตามความในพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดินรัตนโกสินทรศก ๑๒๗ (พระพุทธศักราช ๒๔๕๑) มาตรา ๗๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการมีอำนาจตั้งกฎเสนาบดีเป็นข้อบังคับวิธีจะออกกรรมสิทธิ์ที่ดิน และวิธีกระทำการแก่ทะเบียน กับกำหนดค่าธรรมเนียมสำหรับกรรมนั้น ๆ

บัดนี้เห็นว่ากฎเสนาบดี เรื่องเงิน ค่าธรรมเนียม สำหรับที่ดิน ตามที่ได้ออกใช้อยู่แล้วในปีดุษุบันนี้มีหลายฉบับด้วยกัน และอัตราที่ได้กำหนดตั้งไว้ในกฎนั้น ๆ ยังไม่เหมาะแก่กิจการ ที่ได้ดำเนินมา สมควรจะรวบรวมไว้ในฉบับเดียวกันและแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นบางอย่าง จึงให้ยกเลิกกฎเหล่านั้นเสียและให้ใช้กฎฉบับนี้แทนสำหรับเก็บค่าธรรมเนียมสืบไป

ข้อ ๑ ค่าธรรมเนียมรังวัดที่ดิน

(ก) ที่ดินในกรุงเทพมหานครที่ใช้สเกลใหญ่ตั้งแต่ $\frac{๑๐๐๐}{๑๐๐๐}$ ลงมาให้เรียกค่ารังวัดเป็นพี ศษเพิ่มขึ้นอีกทุกแปลง ๆ ละ

(จ) ค่ารั้งวัดทำแผนที่แบ่งแยกโฉนดฤาไผ่ได้ส่วนที่ดินน้อยกว่า ๕๐ ไร่แปลงละ ๓ บาท (ถ้าตั้งแต่ ๕๐ ไร่ขึ้นไปไม่ถึง ๑๐๐ ไร่แปลงละ ๔ บาท) ขึ้น ๑ บาทใน ๕๐ ไร่ไปจนถึงแปลงละ ๒๐ บาทเป็นอย่างสูง

(ค) ค่ารั้งวัดทำแผนที่ (ไม่ใช้รั้งวัดแบ่งแยกโฉนดฤาไผ่ได้ส่วน) คิดตามรายวัน ๆ ละ ๘ บาท

(ข) ค่าสอบเขตร้คดีปนรายวันละ ๔ บาท

(ง) ค่าเขียนฎีกาคัดแผนต่างๆ ตลอดถึงแผนที่หลังโฉนดเป็นต้นคิดเฉพาะแปลงน้อยกว่า ๕๐ ตารางเซ็นต์เดิมเตอร์เป็นเงิน ๑ บาท (ถ้าตั้งแต่ ๕๐ ตารางเซ็นต์เดิมเตอร์ขึ้นไปไม่ถึง ๑๐๐ ตารางเซ็นต์เดิมเตอร์เป็นเงิน ๒ บาท) ขึ้น ๑ บาทใน ๕๐ ตารางเซ็นต์เดิมเตอร์ไปจนถึงแปลงละ ๒๐ บาทเป็นอย่างสูง

ข้อ ๒ ค่าธรรมเนียมหลักเขตร้

(ก) ที่ดินซึ่งเจ้าพนักงานกำหนดหมายเขตร้ในเวลาที่ได้เดินสำรวจนั้น ให้เจ้าพนักงานเรียกค่าธรรมเนียมหลักเขตร้จากเจ้าของที่ดินรวมเป็นแปลง ๆ ละ ๓ บาทเสมอทุกแปลงไป เงินค่าธรรมเนียมอันนี้ให้บวกเข้ากับค่าธรรมเนียมรั้งวัดซึ่งเจ้าของที่ดินต้องเสียดมอัคราในหมวดที่ ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติออก

โฉนดที่ดิน ร.ศ. ๑๒๗ ให้เจ้าพนักงานรวมเรียกจากเจ้าของที่ดิน
ในเวลาที่แจกโฉนดฤาในเวลาที่เจ้าของมาขอโอนใบได้สวน

(ข) ค่าธรรมเนียม หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการรังวัด หมายเขต
สำหรับที่ดินตกค้าง ที่แบ่งแยก ที่สอยบะเขตร ฤาที่ ๆ ศาลสั่งให้
ทำก็ดี ให้เจ้าพนักงานเรียค่าธรรมเนียมหลักเกณฑ์ก่อนที่จะลง
มือทำการหลักละ ๕๐ สตางค์

ข้อ ๓ ค่าพาหนะที่เจ้าพนักงานต้องไปทำการตามข้อ ๑ และ
ข้อ ๒ ผู้ขอต้องเป็นผู้นำเจ้าพนักงานไป และต้องออกค่าพาหนะ
ให้แทนเจ้าพนักงานทั้งไปและมา

ข้อ ๔ ค่าค่าขอต่าง ๆ ในเรื่องที่ดิน เช่นขออายุดี ขอตราสัน
ขอแบ่งแยก และหนังสือมอบฉันทะเป็นต้นให้เรียกแปลง ๑
คราวละ ๑ บาท

ข้อ ๕ ประเภทออกใบแทน การออกใบแทนใบได้สวนฤา
หนังสือสอยบะเขยิบใบครอบบิณฑ์จุดคลองและกุณาสยาม ให้
เรียก ค่าธรรมเนียม เช่นเดียวกับฉบับ ออกใบแทนโฉนด ฉบับละ
๔ บาท

ข้อ ๖ ค่าประทับตรา

(ก) ค่าประทับตราประจำตำแหน่ง ซึ่งเรียกตามทูลทรัพย์
ที่ได้สัญญาตันนั้น ให้กำหนดอัตราไว้ดังนี้

จำนวนทุนทรัพย์ต่ำกว่า ๕๐๐ บาทลงมาให้เรียกร้อยละ ๕๐ สตางค์ ในจำนวน ๕๐๐ แรกและเศษที่สูงกว่า ๕๐๐ นั้นให้เรียกค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑ บาทไปถึง ๓๐ บาท เศษของร้อยละ ให้นับเป็นร้อยละ

จำนวนทุนทรัพย์สูงกว่า ๓,๒๐๐ บาทถึง ๑๑,๒๐๐ บาทให้เรียกค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๕ สตางค์ เศษของร้อยละ ให้นับเป็นร้อยละ จนถึง ๕๐ บาทเป็นอย่างสูง

ถ้าสัญญามิได้ปรากฏจำนวนเงินก็ดี ฤ็จำนวนเงิน สูงกว่า ๑๑,๒๐๐ บาทขึ้นไปอีกมากน้อยใดก็ดี ให้เรียกค่าธรรมเนียม ๕๐ บาทเป็นอย่างสูง

ถ้าเป็นสัญญาที่ก่อหลายโฉนดลงในสัญญาฉบับเดียวกัน แม้จำนวนทุนทรัพย์จะสูงฤ็ต่ำกว่า ๑,๒๐๐ บาทประการใดก็ดี ให้เรียกค่าธรรมเนียมเป็นรายโฉนด

ถ้าเป็นสัญญาเช่าให้ ลีราคาเช่าถือเป็นรายเดือน และรวมปีหนึ่งเป็นอัตราราคาทุนทรัพย์

การเรียกค่าเช่าธรรมเนียมทุนทรัพย์นั้นให้คิดเทียบตามอัตรา
 12/10/2566
 ในใบแนบท้ายกฎนี้

๑๖๕

(๗) ประเภทให้ การที่บุคคลผู้หนึ่งผู้ใดประสงค์จะโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินของตนให้แก่บุคคลอื่น ให้เรียกค่าธรรมเนียมประทับตราในประเภทให้นี้เป็นรายแปลง ๆ ละ ๒ บาท

ถ้าเป็นประเภทให้อาศัย ให้เรียกค่าธรรมเนียมเช่นเดียวกับประเภทให้

(ค) ประเภทโอนมฤก การยื่นคำขอรับมฤกที่ดินที่ผู้รับจะพึงได้นั้นให้เรียกค่าธรรมเนียมประทับตราในประเภทนี้เป็นรายแปลง ๆ ละ ๒ บาท

ข้อ ๑ ประเภททางเดิน ารจดทะเบียนทางเดิน ฤาจดทะเบียนเป็นพิเศษ อันมิได้ปรากฏว่า จะต้อง เรียกค่าธรรมเนียมในประเภทใด ๆ ที่มีบัญญัติไว้แล้ว ให้เรียกค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนเป็นรายแปลง ๆ ละ ๑ บาท

ข้อ ๘ ค่าขอคูฤาจัดทำหนังสือสำคัญ

(ก) ค่าขอคูหนังสือสำคัญซึ่ง ๑ แปลงละ ๑ บาท

(ข) ค่าขอให้เจ้าพนักงานให้คิด ๑๐๐ คำแรก ๑ บาท และต่อไปคิด ๑๐๐ คำต่อ ๒๕ คำทุก ๆ ร้อย เศษของร้อย นับเป็นร้อย

12/10/2566

๑๖๖

(ค) คำรับรอง ๒ บาท

ให้ใช้กฎนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๗

เจ้าพระยาพลเทพ

เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วั./๒๖ ตุลาคม หน้า ๑๗๘)

(๑๖๖ ก.)

อัตราค่าธรรมเนียม ค่าตราเรียกคตมทุนทรัพย์ ในการโอนแก่ทะเบียนต่อท้ายกฎเสนาบดี
กระทรวงเกษตรราชการ ฉบับที่ ๒๐/๓๓๕๐ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๗

เลขที่	จำนวนเงิน			เรียกค่า		คำอธิบาย
				ธรรมเนียม		
				บาท	สต.	
๑	ไม่เกิน	๑๐๐	บาท	—	๕๐	แต่เลขที่ ๑ ถึงเลขที่ ๓๒ คงเรียกคตม อัตราเดิม
๒	"	๒๐๐	"	๑	—	
๓	"	๓๐๐	"	๑	๕๐	
๔	"	๔๐๐	"	๒	—	
๕	"	๕๐๐	"	๓	—	
๖	"	๖๐๐	"	๔	—	
๗	"	๗๐๐	"	๕	—	
๘	"	๘๐๐	"	๖	—	
๙	"	๙๐๐	"	๗	—	
๑๐	"	๑๐๐๐	"	๘	—	
๑๑	"	๑๑๐๐	"	๙	—	
๑๒	"	๑๒๐๐	"	๑๐	—	
๑๓	"	๑๓๐๐	"	๑๑	—	
๑๔	"	๑๔๐๐	"	๑๒	—	
๑๕	"	๑๕๐๐	"	๑๓	—	
๑๖	"	๑๖๐๐	"	๑๔	—	
๑๗	"	๑๗๐๐	"	๑๕	—	
๑๘	"	๑๘๐๐	"	๑๖	—	
๑๙	"	๑๙๐๐	"	๑๗	—	
๒๐	"	๒๐๐๐	"	๑๘	—	
๒๑	"	๒๑๐๐	"	๑๙	—	
๒๒	"	๒๒๐๐	"	๒๐	—	
๒๓	"	๒๓๐๐	"	๒๑	—	
๒๔	"	๒๔๐๐	"	๒๒	—	
๒๕	"	๒๕๐๐	"	๒๓	—	
๒๖	"	๒๖๐๐	"	๒๔	—	
๒๗	"	๒๗๐๐	"	๒๕	—	
๒๘	"	๒๘๐๐	"	๒๖	—	
๒๙	"	๒๙๐๐	"	๒๗	—	
๓๐	"	๓๐๐๐	"	๒๘	—	
๓๑	"	๓๑๐๐	"	๒๙	—	
๓๒	"	๓๒๐๐	"	๓๐	—	
๓๓	"	๓๒๐๑	"	๓๐	๒๕	

เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๕ ต่ต่างคตมถึง ๕๐ บาท
เป็นอย่างสูง

12/10/2566

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

ในท้องที่อำเภอคง จังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับตำบลล้นฟ้า
ซึ่งโอนไปขึ้นอำเภอศรีษะเกษ และตำบลบัวน้อย กับตำบล
อู่ป่าด ซึ่งโอนไปขึ้นอำเภอกันทรารมย์

มณฑลอุบลราชธานีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้
เปลี่ยนแปลงท้องที่อำเภอคง จังหวัดสุพรรณบุรี คือ โอนตำบล
ล้นฟ้าไปขึ้นอำเภอศรีษะเกษ และโอนตำบลบัวน้อยกับตำบล
อู่ป่าด ไปขึ้นอำเภอกันทรารมย์ ทั้ง ๓ ตำบลนี้ได้ประกาศให้
พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑๕
ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็น
อันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ สำหรับ
ตำบลล้นฟ้า ตำบลบัวน้อย ตำบลอู่ป่าด ซึ่งขึ้นอยู่ในท้องที่
อำเภอคงเดิม ก็ได้ยกไปขึ้นอยู่ในท้องที่อำเภอศรีษะเกษ และ

๑๖๘

อภัยกันทรารมย์ ตรงกับทำเนียบท้องที่ทางราชการฝ่ายปก
ครองแล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๒๒ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๖ ตุลาคม น้ ๑๘๕)

พระราชกำหนดพระราชอภัยโทษ

พระพุทธศักราช ๒๕๖๗

สุภมัสดุ พระพุทธศาสนกาลเป็นอดีตกาล ๒๕๖๗ พรรษา
ปัตยุบันกาล มุสิกสังวัจนร เอกาทศมาสสุทิน พุศจิกายนมาส
ภุมวาร กาลกำหนด

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ เอก
อัครมหากษัตริย์บรมราชาธิราช พินิตประชานาถมหาสมมติวงศ
อดิศักยพงสวิมลรัตน วรจักรดิยราชนิกรโธดม จาตุรันตบรมมหา
จักรพรรดิราชสังกาศ ปรมเนทรธรรมิกมหาราชาธิราช บรมนาถ
บพิตร พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสถิตย์ณพระที่นั่งดุสิต
มหาปราสาทบรมราชพิมาน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณ
านุปัตาน แต่พระภิกษุสงฆ์สมณพราหมณพฤตมาโหราจารย์ ใน
จารพระราชพิธีมหกรรมเฉลิมฉัตรรัชพรรษา พร้อมด้วยพระ
บรมวงศานุวงศ์ เสนาบดีมนตรีมุขทุกกระทรวงทบวงการ ฝ่าย
ทหารและพลเรือน ชุมชนเผ่าเมืองพระบาทประวาร ทรงพระอนุ
สรณ์ถึงว่า ในปัจฉิมวถดอศกนักษัตรนี้ นับแต่สุภวารดิถีที่ได้
เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ กำหนดประมุขฉกนักษัตรได้บัณเฑรส
สมวัสดร^{๒/10/2566} เป็นมูลให้บังเกิดพระราชปรีดาปราโมทย์ โสมนัส

ทรงเลื่อมใสในพระพุทธชาติรับรัตนสรมา หากอภิบาลบำรุง
รักษา และกอบทั้งพระราชกุศลจรรยาสุจริตธรรมสัมมาปฏิบัติ
มงคลปัจจัยเป็นมโหฬาร ให้ทรงพระเกษมสุขสำราญพระศรี
ระกมล เป็นอดิเรกผลเพิ่มพูนพระวิริยอุตสาหะให้ดำรงพระ
ราชสัมภาระปราศจากสรรพทุกข์และพิพิภัย มีพระราชหฤทัย
ใคร่แผ่พระกรุณาเพื่อระงับดับเข็ญ ให้ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินได้
อยู่เย็นเป็นสุขทุกถ้วนหน้า แม้ถึงเหล่าประชาชนที่มีบาป
อกุศลเป็นบุรพกรรมนำให้นิยมหลงไปในทางอนธพาล ประ
พฤติมิจนำซึ่งอชฌาจาร ล้วงพระราชกำหนดกฎหมาย เป็น
ความผิดถึงอกุศม์โทษก็มี ทั้งโทษที่ต้องรับพระราชอาญาของ
เจ้าสังฆลิกกรรมกร ได้หรรมามานานให้อะถึงพยสวียดอย
กำลัง หลาบจำยำเกรงพระราชอาญา อนึ่งนักโทษชราทุพพลย์
อีกนักโทษพิการกายวิกลต้องทนทุกข์ชดอยู่มิได้ว่างวาย บันดา
นักโทษทั้งหลายนี้ควรโปรดพระราชทานอภัยให้ไว้ชีวิต ฤาให้
ลดโทษล้วงโทษตามสมควรแก่กรณีความผิดหนักและเบา ด้วย
อำนาจพระมหากษัตริย์ จึงมีพระบรมราชโองการสุรัสว
นาทกำรัส หนือเกล้าฯ สั่งแก่เจ้าพระยาอภัยราชบาลยุคิธรรมกร
เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ให้สำรวจเอาเบญชนักโทษที่ต้อง

รับพระราชอาญาอยู่นั้น พ้นชนาการทั่วพระราชอาณาจักร และ
พิจารณาถึงคุณแห่งโทษานุโทษว่าคนใดควรจะได้โปรดได้และมีได้
โดยพระราชกำหนดข้ายแห่งพระมหากษัตริย์ที่ตราไว้เป็นหลัก
ดังนี้ ๆ

ข้อ ๑ นักโทษจำพวกอกุศลผู้โทษอันสาละยุดิธรรมได้พิจารณา
ณคดีถึงที่สุดแล้ว พิจารณาให้ส่งพระราชอาญาประหารชีวิต
จะได้ทรงพระวิจารณ์วินิจฉัยด้วยพระญาณปรีชา ราชอาณาจักร สหิ
เป็นโสดว่ากรณีใดควรจะได้โปรดได้ โดยพระการุญอุทัยศรัทธา
ธรรมนิยม ๆ

ข้อ ๒ ในจำพวกมหันตโทษ ที่ต้องรับพระราชอาญาจำคุก
ตลอดชีวิตนั้น ให้สำรวจเอาชื่อนักโทษบ้านดาที่ ต้องจองจำ
มานานกว่า ๒๐ ปี ให้พิจารณาถึงคุณสมบัติความผิดหนักเบา
เป็นโทษกะเทาะเดียวฤหลายกะเทาะ กอบกับความปลอดภัยเรียบร้อย
หรือขัดหลาบในเวลารับพระราชอาญาอยู่นั้น ให้เสนาบตีกระ
ทรวงยุติธรรมพึงพิจารณาว่าควร อยู่ในข้ายพระมหากษัตริย์
แล้ว ให้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา เพื่อได้รับพระ
ราชทานอภัยให้ล่วงพ้นโทษ ๆ

12/10/2566

ข้อ ๓ ในจำพวกครุโทษ ที่ต้องรับพระราชอาญาจำคุกมีกำหนด
ตั้งแต่ ๑๕ ปีถึง ๒๐ ปี ให้เสนาบตีกระทรวงยุติธรรมสำรวจ

ตรวจดูแต่ผู้ที่ต้องจองจำมากกว่าครั้งแห่งเวลากำหนดโทษอัน
พิพากษา และให้ตรวจคิดเอาแต่ผู้ที่ต้องโทษกะทงเดียว ฤ
ผู้ที่ได้ถวายสัตย์สารภาพความผิดโดยซื่อตรง กอปรกับความ
ประพฤติเรียบร้อยเช็ดหลายในเวลารับพระราชอาญาอยู่นั้น พึง
พิจารณาว่าควรเข้าอยู่ในข่ายพระมหากษัตริย์ได้ ให้นำความขึ้น
กราบบังคมทูลพระกรุณา เพื่อได้รับพระราชทานอภัยให้ล่วง
พ้นโทษ ฯ

ข้อ ๔ ในจำพวกมัชฌมโทษ ที่ต้องรับพระราชอาญาของจำ
มีกำหนดแต่ ๑ ปีขึ้นไป และหย่อนกว่า ๑๕ ปี ให้เสนาบดี
กระทรวงยุติธรรมสำรวจดูผู้ที่ต้องจำมาแล้วกว่าครั้งแห่งเวลา
กำหนดโทษอันพิพากษา และให้ตรวจคิดเอาแต่ที่ค้องโทษ
กะทงเดียว ฤผู้ที่ได้ถวายสัตย์สารภาพโดยซื่อตรง กอปรกับ
ความประพฤติเรียบร้อยเช็ดหลายในเวลารับพระราชอาญาอยู่นั้น
พึงพิจารณาว่าควรเข้าอยู่ในข่ายพระมหากษัตริย์ได้แล้ว ให้ทำ
บาญชีชื่อนำขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา เพื่อได้รับพระราชทาน
อภัยให้ล่วงพ้นโทษ เว้นไว้แต่ักโทษจำพวกที่เป็นโจรสลัด
สมคบคุ่มกันเข้าอั้งยี่กั๊ต ก่อการจลาจลกั๊ต เปนผู้ร้ายวางเพลิง
กั๊ต ปลอมเงินปลอมบัตรตรากั๊ต อั้งพรางในสัตตยาธิษฐานทำ
พยานเท็จกั๊ต เปนโจรตัดช่องบ่องเบาถักถักกั๊ตยกอกกันโชคชิง

ปล้นสดมภ์ ฤาโจรสลัดก็ดี ทั้งปวงนี้เป็นกรณีโทษมิควรเข้า
อยู่ในข่ายพระมหากษัตริย์ อย่าให้เอาเข้าบาญชีสำรวจด้วยเลย ฯ

ข้อ ๕ นักโทษจำพวกลहुโทษ อันศาลยุติธรรมได้พิพากษา
สำเร็จเด็ดขาดให้ลงโทษจองจำมีกำหนดต่ำกว่าปี ๑ ลงมา ฤา
บันดาที่ต้องจำได้แทน เมื่ยปรับ เป็นพินัยหลวง และค่าฤชาธรรมเนียม
เว้นแต่กรณีโทษอำพรางสัตยาธิษฐานและโทษลอบเล่น
การพนันอันต้องห้ามตามพระราชบัญญัติ ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้า ฯ พระราชทานอภัยโทษให้ปล่อยจากเวรจำโดยพลัน แต่
วันเฉลิมฉัตรรัชพรรษาที่ ๑๑ เดือนพฤศจิกายน พระพุทธ
ศักราช ๒๔๖๗ นี้ ฯ

ข้อ ๖ บันดานักโทษทั้งหลาย ผู้ลเมิดพระราชบัญญัติลักษณะ
เกณฑ์รับราชการทหารบก ทหารเรือ ตำรวจพระนครบาล ตำ
รวจภูธรหลบหนีราชการ ต้องรับพระราชอาญาอยู่ที่เวรจำใน
กรมราชทัณฑ์ก็ดี ในกรมและกองทหารบก ทหารเรือ กรม
ตำรวจพระนครบาล ตำรวจภูธรก็ดี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
พระราชทานอภัยโทษให้ปล่อยจากเวรจำโดยพลัน แต่วันเฉลิม
ฉัตรรัชพรรษา และให้คนเข้ารับราชการประจำตามตรงเกณฑ์
กรมสี่สดนั้น ฯ

ข้อ ๗ นักโทษชรา ร่างกายทรุดโทรมภาพ ไม่ว่าจะต้องโทษหนัก
เบาสถานใด มีอายุล่วงได้ ๖๐ ปีแล้ว ทรงพระกรุณาโปรด

เกล้า ฯ พระราชทานอภัยให้พ้นจากเวรจำแต่วันเฉลิม ฉัตรรัช
พรรษา ให้ญาติมิตรรับตัวไปอุปถัมภ์บำรุงกันสืบไป ฯ

ข้อ ๘ นักโทษพิการ เพราะโรคเล็กโรคเรื้อรังบิดาทรมาณ
ต้องทนทุกข์เวทนาสาหัสอยู่มิได้วางวาย อันเสนาบดีกระทรวง
ยุติธรรมได้ให้ประชุมแพทย์ตรวจอาการ เห็นตกลงเป็นอัน
เดี๋ยว่าจะเยียวยารักษาให้ทุเลาหายมิได้นั้น ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้า ฯ พระราชทานอภัยให้พ้นจากเวรจำแต่วันเฉลิมฉัตร
รัชพรรษา ให้ญาติมิตรรับตัวไปรักษาพยาบาลกันตามควร แต่
ถ้าว่านักโทษคนใดทำมาษาสาโรรุข ตนมมิได้ป่วยไข้ได้ทุกข์เวทนา
หนักหนาแสร้งใส่โคล้ให้แพทย์ตรวจว่าบอบเจ็บพิการ ครั้น
ได้รับพระราชทานอภัยพ้นจากเวรจำให้ญาติมิตรรับไปพยาบาล
รักษามิช้าอาการไข้มายานั้นบันเทาหาย ทนงใจเชื่อตัวมีศักดิ์
สกุลชาติญาติมิตรช่วยติดตามแก้ไข มิได้กัตัญญูรู้สำนึกพระ
เดชพระคุณพระเจ้าอยู่หัว มิได้สงบเสงี่ยมเจียมตัว ออกเจ็ด
หน้าเข้าสมาคมเที่ยวเกร่อตีเสมอกับผู้สุภาพสุจริต มิรู้พรันมรู้
เข็ดมิรู้ขาม มันหมิ่นประมาทพระกรุณาทำน ประจานอาชญา
เมืองให้เสื่อมงาม ให้กระทรวงมหาดไทยคุมเอาตัวมาส่งแก่
เจ้ากระทรวงผู้ได้ บังคับบัญชาพันธนาการ เพื่อจองจำไว้ตามยถ
กรรมดังเดิม อย่าให้คนดูเยี่ยงอีกได้ ฯ

บันดำนักโทษมีชื่ออันพระพิสดัยได้คัดขึ้นบัญชีสำรวจ และ
 เสนาบดักกระทรวงยุติธรรมได้ตรวจพิจารณาเห็นว่าควรเข้าอยู่ใน
 ข่ายพระมหากษัตริย์แล้ว ได้รับพระราชทานอภัยให้ลดโทษ
 ล่วงโทษสถานใดสถานหนึ่งตั้งว่ามาข้างต้นแล้ว ให้ผู้พิพากษา
 ตุลาการศาลยุติธรรมประจำศาลที่นักโทษต้องเวรจำอยู่นั้น ออก
 หมายสั่งแก่พระพิสดัยพร้อมกันให้ปล่อยนักโทษทั้งหลายไปตาม
 พระราชกำหนดนี้ เว้นแต่ที่เป็นคดีพิเศษเหตุสำคัญเกือกว่า
 จะเป็นอันตรายแก่ความสงบของบ้านเมือง ฤๅทำให้เคืองเข็ญ
 แก่มหาชน จึงให้งดไว้ก่อน ต่อเมื่อได้ทราบพระราชวินิจฉัย
 เฉพาะคดีพิเศษว่าพ้นโทษแล้ว จึงให้รับปฏิบัติตามนั้น และ
 บัญชีชื่อนักโทษซึ่งได้รับพระราชทานอภัยทั้งหลายนั้น ให้
 เสนาบดักกระทรวงส่งไปลงประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบก
 ษาเนื่อง ๆ ให้ปรากฏชื่อและจำนวนคนที่ได้โปรดให้พ้นโทษ
 ไป ๆ

บันตามนุษหญิงชายที่ได้รับพระราชทานอภัยให้ลดโทษล่วง
 พ้นโทษทั้งนี้ จึงตั้งกตเวทียุติธรรมพระเดชพระคุณพระเจ้าอยู่หัว
 สงบ เสงี่ยมเจียมตัวเป็น สุภาพ หลาบจำ ยำเกรง พระราชอาญา
 ประพฤติตนให้สมแก่ที่ทรงพระกรุณาโปรดปรานนี้ จงละพอส
 โทษกลีต่าช้าหันเข้าทางชอบ ประกอบ เลียงชีพโดย ทรม สัจจิต

อย่าได้ขังจิตของเวรอาฆาตพยายาหาเบียดเบียนให้เดือดเนื้อร้อนใจ ขออย่าได้ประสพทุกข์ใช้ภัยพิบัติดำเค็ญรักษาตนเป็นสุขทุกเมื่อ ทวยราษฎร์ทั้งหลายจงมีจิตเอื้อเฟื้อแผ่สามัคคีรสอดออมถนอมซึ่งกันและกันทุกชั้นทุกชาติ อย่าได้วิวาทก้าเก็นก้าวร้าวแก้งแย่ง แสวงลาภที่ควรสงวนทรัพย์สุงการถึงซึ่งความสุขเกษมศานต์ สงบจบสกลราชอาณาจักร เป็นสุภักถณเณลเศรัฐสมบัตินัดิตยธาธิปัตยะจ้านง สำเร็จด้วยราชสงเคราะห์กรรมพระมหากษัตริย์บารมีซึ่งได้ทรงบำเพ็ญในอภิถักจิตสมัยนี้ ฯ

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ปี ๑๘๗๑)

กฎมณเฑียรบาล
ว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์

ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนกาล ๒๕๖๗ พรรษา บัณฑิตยัมมสมัย
พฤชจักษณมาส ทสมสุเทิน จันทวาร กาลกำหนด

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ เอก
อรรคมหาบุรุษบรมนราธิราช ผนิตประษานารถมหาสมมตวงศ
อติสัยพงศวิมลรัตน วรชัตติยราชนิโครดม จาตุรันตบรมมหา
จักรพรรดิราชสังกาศ อุภโตสุภตสังสุทธเคราะห์ณี จักรีบรม
นารถ จุฬาลงกรณ์ราชวรางกูร บรมมกุฎนเรนการสูวสันตติวงศ์
วิศิษฎ์ สุสาธิตบุรพาธิการ อุดุลยภฤชฎากินหารอดิเรกบุญฤทธิ
ธิญัลักษณ์วิจิตรโสภาคยสรรพพงก มหาชนิตตะมังคประณต
บาทบงกชชุกุลประสิทธิสรรพสุภผล อุดมบรมสุขุมालย์ ภิพย
เทพาวตาร ไพศาลเกียรติคุณอดุลยพิเศษ สรรพเทเวศรานุกรม
บุริมศักดิ์สมญาเทพทวารวดี ศรีมหาบุรุษสุดสมบัติ เสนางคกนิกร
รัตน อัศวโกศลประพนธปรีชา มัทวสมาจาร บริบูรณคุณสาร
สยามาหินคร วรุตเมกราชดิถก มหาปริวารนเขกอนันต มหันต
วรฤทธิเดช สรรพวิเศษสิรินทร บรมชนกาศิศรสมมต ประสิทธิ
วรยศมโหดม บรมราชสมบัติ นพปฎลเสวตรฉัตรดิษฐ์ตรี สิริ

12/10/2566

รัตนโปลักษณ์มหาบรมราชาภิเศกาสิต สรรพทศกวีชัชวาล
 สกลมไหสวริยมหาสวามินทร์ มเหศวรมหินทรมหารามาธิราช
 วโรดม บรมนารถชาติอชาวาไสย พุทธานิติไตรรัตนสรณารักษ์
 อุดุลยศักดิ์อรรคนเรศราชิปตี เมตตากรุณาสี่ลลหฤไทย อโน
 ปไมยบุญการ สกลไพศาลมหาวิชญาธิเบนท์ร์ ประเมนทรธรรมิก
 มหาราชาธิราช บรมนารถบพิตร พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระอนุสรคำนึงถึงการสืบราชสันตติวงศ์ ทรงพระราช
 ดำริเห็นว่า ตามโบราณราชประเพณี สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่ง
 กรุงสยามย่อมทรงพระบรมเดชาอนุภาพโดยบริบูรณ์ และทรง
 มีสิทธิอำนาจที่จะ ทรงเลือก ตั้งพระบรมวงศานุวงศ์ พระองค์ใด
 พระองค์หนึ่ง ซึ่งทรงพระราชดำริเห็นว่า มีพระปรีชาสามารถอาจ
 เป็นผู้สืบราชสันตติวงศ์ ดำรงราชตระกูล และรัฐสีมาอาณาจักร
 อารักษ์พสกนิกรสนองพระองค์ต่อไปได้นั้น จึงเป็นพระวิหยา
 ยาท โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศแก่บันดาพระ
 บรมวงศานุวงศ์และเสนาบดีข้าราชการเสวยลบบิพรา อีกรั้งสมณ
 พราหมณาจารย์ ละอองคปประชาชนดูรู้ให้ทราบทั่วกัน ว่าได้ทรง
 เลือกสรรพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์นั้นเป็นพระวิหยา ยาท และบางที
 ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานอุปราชภิเศกหรืออุปั

ราชาภิเษกด้วย ราชประเพณีที่ย่อมเป็นสิ่งซึ่งสมควรแก่พระบรม
 เสด็จานุภาพของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยแท้

แต่ก็ได้เคยมีมาแล้วในอดีตสมัย และอาจมีได้อีก
 ในอนาคตสมัยที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้ทรงเลือกและประดิษ
 ฐานพระราชทายาทขึ้นไว้อย่างเช่นที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นผลให้
 บังเกิดมีเหตุยุ่งยาก แกร่งแย่งกันขึ้นใน เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 เสด็จสวรรคตลง การแย่งชิงซึ่งพระราชอำนาจกันย่อมเป็น
 โอกาสให้บุคคลผู้มิได้ตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติ กิจขัดขวาง ต่อทาง
 เจริญแห่งราชอาณาจักร ทั้งเป็นโอกาสให้ศัตรูทั้งภายในภายนอกใน
 ได้ใจคิดประทุษร้ายต่อราชตระกูล และอิสรภาพแห่งประเทศ
 สยาม นำความหายนะมาสู่ชาติไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัวทรงพระอนุสรค่านิ่งถึงข้อความเหล่านี้ จึงมีพระราช
 ประสงค์ที่จะให้มีนิติธรรม กำหนดการ สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นไว้
 เพื่อจะได้ตัดความยุ่งยากแย่งกันภายในพระราชวงศ์ในเมื่อ
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้ทรงตั้งแต่งพระราชทายาทขึ้นไว้โดยแน
 นอน ดังกล่าวมาแล้วข้างบนนี้

อนึ่งทรงพระราชดำริเห็นว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงสยาม
 ควรต้องทรงเป็นผู้ที่อาณาประชาราชนมีความเคารพนับถือ และ
 ไว้วางใจได้ โดยบริบูรณ์ทุกสถาน ฉะนั้นจึงทรงพระราชดำริเห็นว่า
 พระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใด มีข้อบกพร่องสำคัญบางอย่างใน

พระองค์แล้ว ก็ไม่ควรให้อยู่ในเกณฑ์สืบราชสันตติวงศ์ เพราะ
อาจจะเป็นเหตุให้บังเกิดความไม่เรียบร้อย หรือเดือดร้อนแก่อา
ณาประชาชนได้ หรืออาจถึงแก่นำความหายนะมาสู่ราชตระกูล
และราชอาณาจักรได้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งอยู่ในพระอัปเปมาท
ธรรม และได้ทรงพระราชดำริห์พิจารณาโดยสุจริตแล้ว จึงทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรากฎมณเฑียรบาลไว้เป็นหลักฐาน
แถลงราชนิติธรรมดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยนามและกำหนดใช้กฎมณเฑียรบาล

มาตรา ๑ กฎมณเฑียรบาลนี้ ให้เรียกว่า “กฎมณเฑียร
บาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗”

มาตรา ๒ ให้ใช้กฎมณเฑียรบาลนี้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน
พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ข้อความใดๆ ที่มีอยู่ในพระราชกำหนดกฎหมาย
อื่น ๆ ที่แย้งกับข้อความในกฎมณเฑียรบาลนี้ ให้ยกเลิกเสีย

หมวดที่ ๒

บรรยายศัพท์

มาตรา ๔ ศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ในกฎหมายนี้ ท่านว่าให้
บรรยายไว้ดังต่อไปนี้

(๑) “พระรัชทายาท” คือเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์
พระองค์ที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
สมมติขึ้น เพื่อเป็นผู้ทรงสืบราชสันตติวงศ์สนองพระองค์ต่อไป

(๒) “สมเด็จพระยุพราช” คือพระรัชทายาทที่สมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวทรงสถาปนาขึ้นเป็นตำแหน่งสมเด็จพระยุพราช โดย
พระราชทานยุพราชภิเษกหรือโดยพิธีอย่างอื่นสุดแต่จะทรง
พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ

(๓) “สมเด็จพระนอพุทธเจ้า” คือสมเด็จพระบรมราชโอรส
พระองค์ใหญ่ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระอัครมเหสี

(๔) “สมเด็จพระอัครมเหสี” คือพระชายาหลวงของสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ตามที่ปรากฏในประกาศกระแสพระบรมราช
โองการทรงสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินี

(๕) “สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ” คือพระราชโอรสในสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระอัครมเหสี หรือพระมเหสีรอง

(๖) “พระมเหสีรอง” คือพระชายาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ที่ดำรงพระเกียรติยศรองลงมาจากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินี มีพระเกียรติยศสูงต่ำเป็นลำดับกัน คือ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชเทวี พระนางเจ้า พระราชเทวี พระนางเธอ พระอัครชายาเธอ ตั้งขึ้นเป็นต้น

(๗) “พระเจ้าลูกยาเธอ” คือพระราชโอรสในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระสนมเอก โท ตร์

(๘) คำว่า “พระองค์ใหญ่” ให้เข้าใจว่าพระองค์ที่มีพระชนมายุมากกว่าพระองค์อื่น ๆ ที่ร่วมพระมารดา

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยการทรงสมมตและทรงถอนพระราชทายาท

มาตรา ๕ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพ และพระราชสิทธิที่จะทรงสมมตเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์พระองค์ใดพระองค์หนึ่งให้เป็นพระราชทายาท สุดแต่แต่จะทรงพระราชดำริให้เห็นสมควรและเป็นที่ยอมรับของพระราชมารดาได้ ว่าท่านพระองค์นั้นจะสามารถสืบราชสันตติวงศ์สนองพระองค์

แต่การที่สมมตเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์ ให้เป็นพระราชทายาทเช่นนั้น ^{๑๕}10/25๙๑ ให้ถือว่าเป็นการแกะพระองค์ของพระราชทายาทพระองค์นั้น ^{๑๕}

มาตรา ๖ เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไต่ทรงสมมติท่านพระองค์ใดให้เป็นพระรัชทายาทแล้ว และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศข้อความให้ปรากฏแก่พระบรมวงศานุวงศ์ เสนามาตย์ ราชเสวกบริพารและอาณาประชาราษฎร์ให้ทราบทั่วกันแล้ว ท่านว่าให้ถือว่าท่านพระองค์นั้นเป็นพระรัชทายาทโดยแน่นอนปราศจากปัญหาใด ๆ และเมื่อใดถึงกาลละอันจำเป็น ก็ให้พระรัชทายาทพระองค์นั้น เสด็จขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์ สอนองพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศโดยทันที ให้สมดังพระบรมราชประสงค์ที่ได้ทรงประกาศไว้แล้ว

มาตรา ๗ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสงวนไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพ และ พระราชสิทธิที่จะทรงถอนพระรัชทายาท ออกจากตำแหน่งได้ ท่านพระองค์ใดที่ได้ถูกถอนจากตำแหน่งพระรัชทายาทแล้ว ท่านว่าให้นับว่าขาดจากทางที่จะได้สืบราชสันตติวงศ์ และให้ถอนพระนามออกเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์ อีกทั้งพระโอรสและบัณฑิตเชื้อสายโดยตรงของท่านพระองค์นั้น ก็ให้ถอนเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์ด้วยทั้งสิ้น

อนึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพและพระราชสิทธิที่จะทรงประกาศยกเว้นเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์พระองค์ใดพระองค์หนึ่งออกเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์ได้

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยลำดับชั้นผู้ควรสืบราชสันตติวงศ์

มาตรา ๘ ถ้าหากว่ามีเหตุอันไม่พึงปรารถนา คือสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตลงโดยมิได้ทรงสมมตพระราชทายาทไว้ก่อนแล้วไซ้ ท่านว่าให้เป็นที่ท่านเสนาบดีอัญเชิญเสด็จเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์พระองค์ที่ ๑ ในลำดับสืบพระราชสันตติวงศ์ ตั้งได้แลลงไว้ ในมาตรา ๘ ขันทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์สนองพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ที่ได้เสด็จสวรรคตลงแล้วนั้นต่อไป แต่ผู้ที่จะอัญเชิญขึ้นทรงราชย์เช่นนี้ต้องมีผู้ใช้ผู้ ที่ตกลอยู่ในเกณฑ์ ยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในมาตรา ๑๑ และ ๑๒ แห่งกฎมณเฑียรบาลนี้

มาตรา ๙ ลำดับชั้นเชื้อพระบรมราชวงศ์ซึ่งจะควรสืบราชสันตติวงศ์ได้นั้น ท่านว่าให้เลือกตามสายตรงก่อนเสมอ ต่อไม่สามารถจะเลือกทางสายตรงได้แล้ว จึงให้เลือกตามเกณฑ์ที่สันนิษฐานมากและน้อย

เพื่อให้สันสงสัย ท่านว่าให้วางลำดับสืบราชสันตติวงศ์ไว้ดังต่อไปนี้

(๑) สมเด็จพระหน่อพุทธเจ้า

(๒) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระหน่อพุทธเจ้าหาพระองค์ไม่แล้ว ให้
อัญเชิญพระราชโอรสพระองค์ใหญ่ในสมเด็จพระหน่อพุทธเจ้าและ

พระอัครราชยาของสมเด็จพระนพทนต์เจ้าพระองค์นั้นชน ทรงราชย์
หรือถ้าพระราชโอรสพระองค์ใหญ่แก่พระองค์ไม่แล้ว ก็ให้
อัญเชิญพระราชโอรสพระองค์รอง ๆ ค่อยไปตามลำดับพระชนมายุ

(๓) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระนพทนต์เจ้าพระองค์ไม่แล้ว และ
ไร้พระราชโอรสของท่านด้วยไซ้ ก็ให้อัญเชิญสมเด็จพระเจ้า
ลูกยาเธอพระองค์ที่ ๒ ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระ
อัครมเหสี

(๔) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์ที่ ๒ หาพระ
องค์ไม่แล้ว แต่ยังมีพระโอรสอยู่ ก็ให้อัญเชิญพระโอรส
โดยอนุโลมตามข้อความในข้อ ๒ แห่งมาตรานี้

(๕) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์ที่ ๒ ในสมเด็จพระ
พระอัครมเหสีหาพระองค์มิได้แล้ว และไร้พระราชโอรสของ
ท่านด้วยไซ้ ก็ให้อัญเชิญสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์
อื่น ๆ ในสมเด็จพระอัครมเหสี หรือพระโอรสของสมเด็จพระ
พระเจ้าลูกยาเธอพระองค์นั้น ๆ สลับกันไปตามลำดับ โดย
อนุโลมตามข้อความในข้อ ๒, ๓ และ ๔ แห่งมาตรานี้

(๖) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอในพระอัครมเหสีหา
พระองค์ไม่แล้ว และพระโอรสของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ
นั้น ๆ ก็หาไม่ด้วยแล้ว ให้อัญเชิญสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอใน

พระมหีรองค์ลงไป ตามลำดับชั้นพระอิศริยยศแห่งพระ
มรดา หรือถ้าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอหาพระองค์ไม่แล้ว ก็
ให้อัญเชิญพระโอรสของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอชั้น ๆ สลับกัน
ตามลำดับ โดยอนุโลมตามข้อความในข้อ ๒, ๓ และ ๔ แห่ง
มาตรานี้

(๑) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอในพระมหีรองค์หา
พระองค์ไม่ทันแล้ว และพระโอรสของสมเด็จพระเจ้าลูกยา
เธอชั้น ๆ ก็หาไม่ด้วยแล้ว ให้อัญเชิญพระเจ้าลูกยาเธอพระ
องค์ที่มีพระชนมายุมากที่สุด หรือถ้าพระเจ้าลูกยาเธอพระ
องค์นั้นหาพระองค์ไม่แล้ว ก็ให้อัญเชิญพระโอรสพระองค์
ใหญ่ของพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์นั้น แต่ถ้ามืดพระเจ้าลูก
ยาเธอพระองค์ที่มีพระชนมายุมากที่สุด นั้นหาพระองค์ไม่แล้ว
และพระโอรสของท่านก็หาไม่ด้วยแล้ว ก็ให้อัญเชิญพระเจ้า
ลูกยาเธอพระองค์ที่มีพระชนมายุที่ตกลงมา หรือพระโอรสของ
พระเจ้าลูกยาเธอพระองค์นั้น ๆ สลับกันไปตามลำดับ โดยอนุ
โลมตามข้อความในข้อ ๒, ๓ และ ๔ แห่งมาตรานี้

(๔) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไว้พระราชโอรสและพระ
ราชันดิดา ท่านว่าให้อัญเชิญสมเด็จพระอนุชาที่ร่วมพระราช

ชนนี้พระองค์ที่มีพระชนมายุถัดลงมาจากพระองค์ สมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ขนทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์

(๕) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระอนุชาพระองค์ที่ควรได้ทรงเป็นท
ษาหน้าหาพระองค์ไม่สิ้นแล้ว ท่านว่าให้อัญเชิญพระโอรส
ของสมเด็จพระอนุชาพระองค์นี้ ตามลำดับ โดยอนุโลมตาม
ข้อความในข้อ ๒ แห่งมาตรานี้

(๑๐) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระอนุชาพระองค์ใหญ่หาพระองค์
ไม่แล้ว และพระโอรสของท่านก็หาพระองค์ไม่อีกด้วยไซ้
ท่านว่าให้อัญเชิญสมเด็จพระอนุชาที่ร่วมพระชนนีพระองค์ที่ถัด
ลงไปตามลำดับพระชนมายุ หรือพระโอรสของสมเด็จพระอนุ
ชาพระองค์นั้น ๆ สลับกันไปตามลำดับ อนุโลมตามข้อความ
ในข้อ ๒, ๓ และ ๔ แห่งมาตรานี้

(๑๑) ถ้าแม้สมเด็จพระอนุชาพร้อมพระชนนีหาพระองค์ไม่
สิ้นแล้ว และพระโอรสของสมเด็จพระอนุชานั้น ๆ ก็หาไม่
ด้วยแล้ว ท่านว่าให้อัญเชิญสมเด็จพระเชษฐาและสมเด็จพระ
อนุชาต่างพระชนนี หรือพระโอรสของสมเด็จพระเชษฐาและ
สมเด็จพระอนุชานั้น ๆ สลับกันไปตามลำดับ โดยอนุโลมตาม
ข้อความในข้อ ๒, ๓, ๔ และ ๖ แห่งมาตรานี้

(๑๒) ^{12/19/2566}ถ้าแม้สมเด็จพระเชษฐาและสมเด็จพระอนุชาต่างพระ
ชนนีก็หาพระองค์ไม่สิ้นแล้ว และโอรสของสมเด็จพระเชษฐา

และสมเด็จพระอนุชา^๕นั้นก็ไม่ด้วยแล้วไซ้^๖ ท่านว่าให้อยู่
 เชิญพระเจ้าพี่ยาเธอและพระเจ้าน้องยาเธอ หรือพระโอรส
 ของพระเจ้าพี่ยาเธอและพระเจ้าน้องยาเธอ ตาม ลำดับ สลับกัน
 โดยอนุโลมตามข้อความในข้อ ๑ แห่งมาตรา^๗

(๑๓) ต่อเมื่อหมดพระเจ้าพี่ยาเธอและพระเจ้าน้องยาเธอ
 อีกทั้งหมดพระโอรสของท่านนั้น ๆ แล้วไซ้^๖ ท่านจึงให้อยู่
 เชิญสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอและพระเจ้าบรมวงศ์เธอ หรือ
 พระโอรสและเชื้อสายของท่านพระองค์นั้นตามลำดับแห่งความ
 สนิทมากและน้อย โดยอนุโลมตามข้อความที่กล่าวมาแล้ว
 ตั้งแต่ข้อ ๑ ถึง ๑๒ แห่งมาตรา^๗

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยผู้ที่ต้องยกเว้นจากการสืบราชสันตติวงศ์

มาตรา ๑๐ ท่านพระองค์ใดที่จะได้เสด็จขึ้นทรงราชย์สืบราช
 สันตติวงศ์แล้วที่จะไปผู้ที่มีทาสชนนับถือได้ โดยลำพัง และ
 เอนเป็นที่พึ่งได้ โดยความสุขใจ ฉะนั้นท่านพระองค์ใดมีข้อที่
 ขนหม่อมกั้นหน้าไปเป็นที่เร่ารังถึงจ^๘ ก็ควรที่จะให้พ้นเสียจาก
 หนทางที่จะได้สืบราชสันตติวงศ์^๙ เปรียบเครื่องตัดความ
 วิตกแห่งพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ องครักษ์ พระบาท และอาณา
 ประชาชน

มาตรา ๑๑ เจ้านายผู้เป็นเชื้อพระบรมราชวงศ์ ถ้าแม่ว่าเป็นผู้มึลักขวระอยู่ ึ่งใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวไว้ข้างล่างนี้ไซ้ร้ ท่านว่าให้ยกเว้นเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์

ลักษณะที่กล่าวนี้ คือ

(๑) มีพระสััญญาเวปสาศ

(๒) ต้องราชทัณฑ์เพราะ ประพฤติผิด พระราชกำหนดกฎหมายในคดีมหันตโทษ

(๓) ไม่สามารถทรงเป็นจักรพุทธศาสนาอุปถัมภก

(๔) มีพระชานาเป็นนางต่างด้าว กล่าวคือนางที่มีสัญชาติเดิมเป็นชาวประเทศอื่น นอกจากชาวไทยโดยแท้

(๕) เป็นผู้ที่ได้ถูกลอนออกแล้วจากตำแหน่งพระราชทายาทไม่ว่าการถูกลอนนี้จะได้เป็นไปในรัชกาลใด ๆ

(๖) เป็นผู้ที่ได้ถูกละลาศยกเว้นออกเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์

มาตรา ๑๒ ท่านพระองค์ใดตกอยู่ในเกณฑ์มีลักษณะบกพร่องดังกล่าวมาแล้วในมาตรา ๑๑ แห่งกฎหมายนี้ไซ้ร้ ท่านว่าพระโอรสอีกทั้งบันด เชื้อสายโดยตรงของท่าน พระองค์นั้น ก็ให้ยกเว้นเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์ด้วยทั้งสิ้น

มาตรา ๑๓ ในกาลสมัยนี้ยังไม่ถึงเวลาอันควร ที่ราชนาธิจะได้เสด็จขึ้นทรงราชย์เป็นสมเด็จพระแม่อยู่หัวบรมราชินีนาถ ผู้

ทรงสำเร็จราชการสิทธิ์ขาด อย่าง พระเจ้าแผ่นดินโดย ลำพังแห่ง
กรุงสยาม ฉะนั้นท่านห้ามมิให้จัดเอาราชนารีพระองค์ใด ๆ เข้า
ไว้ในลำดับสืบราชสันตติวงศ์เป็นอันขาด

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยเวลาที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงพระเยาว์

มาตรา ๑๔ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ใดได้เสด็จขึ้นทรง
ราชย์สืบราชสันตติวงศ์ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ คือเมื่อมีชนมายุ
ยังไม่ครบ ๒๐ พรรษาบริบูรณ์ไซ้ ท่านว่ายังทรงสำเร็จราชการ
สิทธิ์ขาดโดยพระองค์เองหาได้ไม่

มาตรา ๑๕ ถ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงพระเยาว์ ดัง
กล่าวมาแล้วในมาตรา ๑๔ แห่งกฎมณเฑียรบาลนี้ไซ้ ท่านว่า
ให้ท่านเสนาบดีพร้อมกันเลือกเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์พระ
องค์หนึ่งขึ้นเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว จนกว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะมีพระชนมายุครบ
๒๐ พรรษาบริบูรณ์ จึงให้ท่านผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระ
องค์นั้นพ้นจากหน้าที่

มาตรา ๑๖ ท่านผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน
ต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๕
แห่งกฎมณเฑียรบาลนี้ ต้องเป็นผู้ที่มีพระชนมายุเกินกว่า ๒๐
12/10/25๕5
พรรษาบริบูรณ์แล้ว และต้องไม่เป็นผู้ที่มัลักษณะบกพร่อง

อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กล่าวไว้แล้วในมาตรา ๑๑ และ ๑๒ แห่งกฎมณเฑียรบาลนี้

มาตรา ๑๗ นอกจากผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านว่าให้ท่านเสนาบดีผู้มีอาวุโสมากที่สุด ในราชการสองท่านเป็นสมุหมนตรีที่ปรึกษาของผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน และให้คงอยู่ในตำแหน่งนั้นตลอดเวลาที่ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินพระองค์นั้นอยู่ในตำแหน่งนี้

ถ้าหากว่าสมุหมนตรีคนใดคนหนึ่งถึงอสัญกรรมลงในระหว่างเวลาที่ยังคงตั้งมีผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอยู่ไซ้ ท่านว่าให้ท่านเสนาบดีผู้มีอาวุโสถัดลงมาอีกคนหนึ่งรับตำแหน่งสมุหมนตรีแทนท่านผู้ถึงอสัญกรรมลงนั้นต่อไป

มาตรา ๑๘ ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กับท่านสมุหมนตรีอีก ๒ รวมด้วยกันเป็น ๓ นี้ ท่านว่าให้ชื่อนานามเรียกว่า “สภาสำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” หรือเรียกโดยย่อว่า “สภาสำเร็จราชการแผ่นดิน”

กิจการทั้งปวง ที่โดยปกติ ตกเป็นพระราชภาระของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว^{๒/2568} ให้ตกเป็นภาระของสภาสำเร็จราชการแผ่นดิน จนกว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงพระเจริญพระชนมายุครบ ๒๐

พระราชปริบูรณ์แล้ว จึงให้สภาสำเร็จราชการแผ่นดินมอบพระ
 ราชการถวายเพื่อทรงรับ และปฏิบัติราชการตียิ่งต่อไป ตามโ
 ธานราชประเพณี

อนึ่งราชกิจที่นับว่าเป็นการดำเนินตามระเบียบอันมีแบบแผน
 อยู่แล้ว ท่านว่าให้ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบัญชาสั่ง และ ลงพระนามโดย ถ้าพึงได้
 แต่ราชการใดเป็นเรื่องที่มีปัญหาโต้แย้งก็ดี เกี่ยวกับเปลี่ยนแปลง
 หลักแห่งรัฐประศาสนโยบายก็ดี เกี่ยวกับการออกพระ
 ราชกำหนดกฎหมายใหม่ หรือแก้ไขพระราชกำหนดกฎหมาย
 ที่มีอยู่แล้วก็ดี ท่านว่าต้องให้ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระ
 องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นผู้ลงพระนามในคำสั่ง และให้
 สมุหนมตรีทั้ง ๒ ท่านลงนามกำกับด้วยจึงจะใช้ได้

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยการแก้กฎมณเฑียรบาล

มาตรา ๑๕ พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีเจ้าวิริยเทรมหาวิชรา
 วุฑพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงตรากฎมณเฑียรบาลนี้ไว้
 ให้เป็นราชนิติธรรมอันมั่นคง เพื่อดำรงพระบรมราชจักรีวงศ์
 ไว้ชั่วกาลนาน^{๖๖} และได้ทรงใช้พระวิจารณ์ญาณโดยสุขุม ประ
 ชุมทั้งโบราณราชประเพณีแห่งกรุงสยามตามที่ได้เคยมีปรากฏมา

ในโบราณราชประวัติดังที่ประเพณีตามที่โลกนิยมในสมัยนั้นเข้าไว้พร้อมแล้ว ฉะนั้นหากว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ใดในอนาคตสมัยทรงพระราชดำริที่จะแก้ไขหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดแห่งกฎหมายแต่โบราณนั้น ก็ให้ทรงคำนึงถึงพระอุปการะคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ผู้ทรงตรากฎหมายแต่โบราณนั้นไว้ แล้วและทรงปฏิบัติตามข้อความในมาตรา ๒๐ แห่งกฎหมายแต่โบราณนี้เถิด

มาตรา ๒๐ ถ้าเมื่อเมื่อใดสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริหว่ามิเห็นเหตุจำเป็นที่จะแก้ไขหรือเพิกถอนข้อความใด ๆ แม้แต่ส่วนน้อยหนึ่งในกฎหมายแต่โบราณนี้ไซ้ ท่านว่าให้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนัดประชุมองคมนตรีสภา ให้มีองคมนตรีมาในที่ประชุมไม่น้อยกว่า ๒ ส่วนใน ๓ แห่งจำนวนองคมนตรีทั้งหมด แล้วและพระราชทานข้อความอันมีพระราชประสงค์จะให้แก้ไขหรือเพิกถอน นั้นให้สภาปรึกษากัน และถายความเห็นด้วยความจริงถึงข้อสำคัญสำริด ถ้าและองคมนตรีมีจำนวนถึง ๒ ส่วนใน ๓ แห่งผู้ที่มาประชุมนั้นลงความเห็นว่าการแก้ไขหรือเพิกถอนตามพระราชประสงค์ใดแล้ว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงค่อยมีพระบรมราชโองการให้แก้ไขหรือเพิกถอน แต่สำหรับองคมนตรีที่มาประชุมนี้มีผู้เห็นควรให้แก้ไข

๑๕๔

ไขหรือเพิกถอนเป็นจำนวนไม่ถึง ๒ ใน ๓ แล้วไซ้ ก็ขอให้
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระจันต๊ะรับพระราชดำริที่ที่จะทรง
แก้ไขหรือเพิกถอนนั้นไว้เถิด

หมวดที่ ๙

ว่าด้วยผู้เป็นหน้าที่รักษาคุณน้เี่ยวบาลน้

มาตรา ๒๑ ให้เสนาบดีกระทรวงวังเป็นหน้าที่รักษาคุณน้เี่ยว
บาลน้ ให้เป็นไปสมพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวพระองค์ผู้ทรงครองราชคุณน้เี่ยวบาลน้ชนไว้นั้น จงทุก
ประการ ฯ

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน น้ ๑๕๕)

๑๕๕

ประกาศกรมบัญชีการคณะเสื่อป่า

เรื่องให้เลิกใช้ตราสมอพระมหามงกุฎติดหน้าหมวก
กันแดดเหล่าราชนาวิเสื่อป่า

ให้เลิกใช้ตราสมอพระมหามงกุฎเงิน สำหรับติดหน้าหมวก
กันแดดเหล่าราชนาวิเสื่อป่าตั้งแต่วันที่สั่งงานเป็นต้นไป

โดยกระแสพระราชดำรัสสั่ง สมเด็จพระนายกเสื่อป่า

ประกาศมาณวันที่ ๓๐ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

พระยานนทิสเรนทรภักดี

นายพลเสื่อป่า เสนาธิการเสื่อป่า

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๒)

ประกาศพระราชกฤษฎีกา

เปลี่ยนกรรมการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์
 อย่างอื่นเพื่อสร้างทางรถไฟต่อสายรถไฟหลวงฝั่งตะวันออก
 และฝั่งตะวันตกแห่งแม่น้ำเจ้าพระยา

มีพระบรมราชโองการใน พระบาท สมเด็จพระรามาธิบดีศรี
 สีนทรมหาจักรพรรดิ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวดำรงสเหือเกล้าฯ
 ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามประกาศพระราชกฤษฎีกาลง
 วันที่ ๕ ตุลาคม วันที่ ๑๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๓ ซึ่งทรง
 พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งพระยาสุรเกษตร โสภณ กระทรวง
 เกษตรธิการ ซึ่งในบัดนี้ได้เปลี่ยนบรรดาศักดิ์เป็นพระยาจักร
 ปาณศรีศิริวิสุทธี เป็นกรรมการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์
 อย่างอื่นในการ สร้างทางรถไฟต่อสายรถไฟหลวง ฝั่ง ตะวันออก
 และฝั่งตะวันตกแห่งแม่น้ำเจ้าพระยานั้น บัดนี้พระยาจักรปาณ
 ศรีศิริวิสุทธี ได้ย้ายตำแหน่งมาเป็นสมุหพระนิตินาสตรา จึง
 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาสุรเกษตร โสภณ ซึ่งดำรง

๑๕๗

ตำแหน่งเป็นอธิบดี กรม ทะเบียน ที่ดิน กระทรวง เกษตรา ธิการ
ฉบับนี้เป็นกรรมการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นแทน
พระยาจักรปาณีศรีสวัสดิ์สุทนต์ต่อไป

ประกาศมาเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็น
ปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน หน้า ๒๑๔-๒๑๕)

๑๕๘

เปลี่ยนกรรมการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์
อย่างอื่นเพื่อสร้างทางรถไฟหลวงสายตัวนอกเฉียงเหนือ

มีพระบรมราชโองการใน พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรี
สินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวดำรงสเหเนื่องเกล้า ๆ
ให้ประกาศมาให้ทราบทั่วกันว่า ตามประกาศพระราชกฤษฎีกา
ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๖๔ ซึ่งทรงพระกรุณา
โปรดเกล้า ๆ ให้ตั้งพระยาเพชรดา ๆ ล ฯ เมื่อครั้งมีบรรดาศักดิ์
เป็นพระยากำแพงสงคราม สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑล
นครราชสีมา เป็นกรรมการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์
อย่างอื่นในการสร้างทางรถไฟหลวงสายตัวนอกเฉียงเหนือนั้น
บัดนี้ พระยาเพชรดา ๆ ล ฯ ได้ย้ายตำแหน่งมาเป็นสมุหพระนคร
บาลมณฑลกรุงเทพฯ ๆ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้พระยา
เพชรบูรณ์ ๆ ล ฯ สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลนครราชสีมา
สืบมาบัดนี้ เป็นกรรมการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่าง
อื่นแทนพระยาเพชรดา ๆ ล ฯ ต่อไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๖๗
เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว

พุทธศักราช ๒๔๖๗

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรี
สินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า
เหนือกระหม่อมสั่งว่า

โดยที่ พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว (ฉบับที่ ๑)
พ.ศ. ๒๔๖๖ ได้กำหนดเวลาให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหา
สมบัติ มีอำนาจถอนเงิน สำรองธนบัตร ไม่เกินร้อยละเจ็ดสิบห้า
แห่งราคาธนบัตรที่คงออกใช้อยู่ ไปลงทุนหาผลประโยชน์
และกำหนดเวลานี้ได้ขยายต่อไปโดยพระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่ม
เติมชั่วคราว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๖๓ และมาตรา ๒ แห่งพระราช
บัญญัติธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๖๕ จนถึงวันที่ ๑๐
มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นหมดเขต

และโดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่า สมควรจะขยาย เวลาใช้
พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๔๖๐
ต่อไปอีก

๒๐๐

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า
พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๖๐
ที่กล่าวข้างต้นนั้น ให้คงใช้ต่อไปอีกสองปี นับตั้งแต่
วันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗ เป็นปี
ที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๗ ธันวาคม หน้า ๒๑๗)

๒๐๑

บรรพ ๓

เอกเทศสัญญา

ลักษณะ ๑

ซื้อขาย

หมวด ๑

สภาพและหลักสำคัญของสัญญาซื้อขาย

ส่วนที่ ๑ บทเปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๔๕๓ อันว่าซื้อขายนั้น เป็นสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์คือความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงกันว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย

อนึ่งสิทธิท่านนับว่าเป็นทรัพย์สินซึ่งขายกันได้

มาตรา ๔๕๔ การที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งให้คำมั่นไว้ก่อนว่าจะซื้อ ฤขายนั้น จะมีผลเป็นการซื้อขายต่อเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งได้บอกกล่าวความจำนงว่าจะทำการซื้อขายนั้นให้สำเร็จตลอดไป และคำบอกกล่าวเช่นนั้นได้ ไปถึงบุคคลผู้ให้คำมั่นแล้ว

ถ้าในคำมั่นมิได้กำหนดเวลาไว้เพื่อการบอกกล่าวเช่นนั้นไซ้
ท่านว่าบุคคลผู้ให้คำมั่นจะกำหนดเวลาพอสมควร และบอก
กล่าวไปยังคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งให้ตอบมาเป็นแน่นอนภายในเวลา
กำหนดนั้นก็ได้อีกว่า จะทำการซื้อขายให้สำเร็จตลอดไปฤไม่
ถ้ำและไม่ตอบเป็นแน่นอนภายในกำหนดเวลานั้นไซ้ คำมั่น
ซึ่งได้ให้ไว้ก่อนนั้นก็เป็นอย่างไรผล

มาตรา ๔๕๕ เมื่อกล่าวต่อไปเบื้องหน้าถึงเวลาซื้อขาย ท่าน
หมายความว่าเวลาซึ่งทำสัญญาซื้อขายสำเร็จบริบูรณ์

มาตรา ๔๕๖ การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ถ้ามิได้ทำให้ถูก
ต้องตามกฎหมายและกฎข้อบังคับสำหรับกรณีนั้นแล้ว ท่านว่า
เป็นโมฆะ

วิธีนี้ให้ใช้ถึงซื้อขายเรือกำปั่น ฤเรือมีวางตั้งแต่หกตัน
ขึ้นไป เรือกลไฟเรือยนต์มีวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ทั้งซื้อขาย
แพและสัตว์พาหนะด้วย

อนึ่งสัญญาจะขายฤซื้อทรัพย์สินอย่างใด ๆ ดังว่ามานี้ก็ดี คำ
มั่นในการซื้อขาย ทรัพย์สินเช่นว่านั้นก็ ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือ
ฤมิได้วางเงินมัดจำ ฤมิได้ชำระหนี้บางส่วนแล้ว ท่านว่า
เป็นโมฆะ

มาตรา ๔๕๗ ถ้าฤชากรรมนิยมทำสัญญาซื้อขายนั้น ผู้ซื้อ
ผู้ขายพึงออกใจให้เท่ากันทั้งสองฝ่าย

ส่วนที่ ๒ การโอนกรรมสิทธิ์

มาตรา ๔๕๘ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้น ย่อมโอน
จากผู้ขายไปยังผู้ซื้อในขณะเมื่อสัญญาซื้อขายสำเร็จบริบูรณ์

มาตรา ๔๕๙ ถ้าสัญญาซื้อขายมีเงื่อนไข ฤกษ์เอนเวลาบังคับ
ไว้ ท่านว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังไม่โอนไปจนกว่าการจะได้
เป็นไปตามเงื่อนไข ฤกษ์ถึงกำหนดเอนเวลานั้น

มาตรา ๔๖๐ ในการซื้อขายทรัพย์สินเป็นประเภทนั้น ท่าน
ว่ากรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปจนกว่าจะได้หมาย ฤกษ์นับ ชั่ง ตวง
วัด ฤกษ์เลือกคัด ฤกษ์ทำโดยวิธีอื่นเพื่อให้บังตัวทรัพย์สินนั้น
ออกเป็นแน่นอนแล้ว

หมวด ๒

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขาย

ส่วนที่ ๑ การส่งมอบ

มาตรา ๔๖๑ ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งขายนั้นให้แก่
ผู้ซื้อ

มาตรา ๔๖๒ การส่งมอบนั้นจะอย่างไรอย่างหนึ่งอย่างไรก็ได้ สุด
แต่ว่าเป็นผลให้ทรัพย์สินนั้น ไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ

มาตรา ๔๖๓ ถ้าในสัญญากำหนดให้ ส่งทรัพย์สินซึ่งขายนั้นจากที่แห่งหนึ่งไปถึงอีกแห่งหนึ่งไซ้ ทำนว่า การส่งมอบย่อมสำเร็จเมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขนส่ง

มาตรา ๔๖๔ ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นต้องส่งมอบให้ ตามสภาพที่เป็นอยู่ในเวลาซื้อขาย

มาตรา ๔๖๕ ในการซื้อขายสังหาริมทรัพย์นั้น

(๑) หากว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินน้อยกว่าที่ได้สัญญาไว้ ทำนว่าผู้ซื้อจะปิดเสียไม่รับเอาเลยก็ได้ แต่ผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้ ผู้ซื้อก็ต้องใช้ราคาตามส่วน

(๒) หากว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินมากกว่าที่ได้สัญญาไว้ ทำนว่าผู้ซื้อจะรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้ แต่เพียงตามสัญญา และนอกจากนั้นเบ็ดเสียก็ได้ ฤจะปิดเสียทั้งหมดไม่รับเอาไว้เลยก็ได้ ถ้าผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินอันเขาส่งมอบเช่นนั้นไว้ทั้งหมด ผู้ซื้อก็ต้องใช้ราคาตามส่วน

(๓) หากว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินตามที่ได้สัญญาไว้ระคนกับทรัพย์สินอย่างอื่นอันมิได้รวมอยู่ในข้อสัญญาไซ้ ทำนว่าผู้ซื้อจะรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้แต่ตามสัญญา และนอกจากนั้นเบ็ดเสียก็ได้ ฤจะปิดเสียทั้งหมดก็ได้

มาตรา ๔๖๖ ในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์นั้น หากว่าได้
ระบุจำนวนเนื้อที่ทั้งหมดไว้ และผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินน้อย
กว่ามากไปกว่าที่ได้สัญญาไว้ ท่านว่าผู้ซื้อจะบดเสีย ฤจะรับ
เอาไว้และใช้ราคาตามส่วนก็ได้ ตามแต่จะเลือก

อนึ่งถ้าขาดตกบกพร่องฤจำจำนวนไม่กว่าร้อยละห้าแห่งเนื้อ
ที่ทั้งหมดอันได้ระบุไว้ นั้นไซ้ ท่านว่าผู้ซื้อจำต้องรับเอาและ
ใช้ราคาตามส่วน แต่ผู้ซื้ออาจจะเรียกให้เพิกถอนสัญญาซื้อ
ขายเสียได้ ในเมื่อขาดตกบกพร่องฤจำจำนวนถึงขนาด ซึ่งจะ
ห้ามใจผู้ซื้อมิให้เข้าทำสัญญานั้นเสียแต่ต้นมือแล้ว

มาตรา ๔๖๗ ในข้อรับผิดเพื่อการที่ทรัพย์สินขาดตกบกพร่อง
ฤจำจำนวนนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่ง
นับแต่เวลาส่งมอบ

มาตรา ๔๖๘ ถ้าในสัญญาไม่มีกำหนดเงื่อนเวลาให้ใช้ราคา
ไซ้ ผู้ขายชอบที่จะยึดหน่วงทรัพย์สินที่ขายไว้ได้ จนกว่าจะ
ใช้ราคา

มาตรา ๔๖๙ ถ้าผู้ซื้อล้มละลายก่อนส่งมอบทรัพย์สินก็
ถ้าผู้ซื้อเป็นคนล้มละลายแล้วในเวลาซื้อขายโดยผู้ขายไม่รู้ก็
ถ้าผู้ซื้อกระทำให้ล้มละลายให้ไว้ เพื่อบริการการเงินนั้น

เสื่อมเสียฤๅลดน้อยลงก็ดี ถึงแม้ในสัญญาจะมีกำหนดเงื่อนไข
เวลาให้ใช้ราคา ผู้ขายก็ชอบที่จะยึดหน่วงทรัพย์สินซึ่งขาย
ไว้ได้ เว้นแต่ผู้ซื้อจะหาประกันที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๗๐ ถ้าผู้ซื้อผิดนัด ผู้ขายซึ่งได้ยึดหน่วงทรัพย์สิน
ไว้ตามมาตราทั้งหลายที่กล่าวมา อาจจะใช้ทางแก้ต่อไปนี้แทน
ทางแก้สามัญในการไม่ชำระหนี้ได้ คือ มีจดหมายบอกกล่าว
ไปยังผู้ซื้อให้ใช้ราคา และถ้ามีค่าอุปกรณ์ รวมทั้งอุปกรณ์
ด้วย ภายในเวลาอันควรซึ่งต้องกำหนดลงไว้ในคำบอกกล่าว
นั้นด้วย

ถ้าผู้ซื้อละเลยเสียไม่ทำตามคำบอกกล่าว ผู้ขายอาจนำ
ทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดได้

มาตรา ๔๗๑ เมื่อขายทอดตลาดได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่า
ใด ให้ผู้ขายหักเอาราคาและอุปกรณ์ที่ค้างชำระแก่ตนจากเงิน
นั้น แล้วส่งมอบเงินที่เหลือให้แก่ผู้ซื้อโดยพลัน

ส่วนที่ ๒ ความรับผิดชอบเพื่อชำระคบกพร่อง

มาตรา ๔๗๒ ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำรุดบกพร่อง
อย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นเหตุให้เสื่อมราคา ฤๅเสื่อมความ
เหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติก็ดี ประโยชน์ที่

มุ่งหมายโดยสัญญาที่ดี ท่านว่าผู้ซื้อ^๕มีทางแก้ตามความที่บัญญัติไว้
ไว้ในประมวลกฎหมายนี้ ลักษณะการไม่ชำระหนี้

ความที่กล่าวมาในมาตรา^๕นี้ยอมใช้^๕ได้ ทั้งที่ผู้ขาย^๕รู้^๕อยู่แล้ว
ถ้าไม่รู้ว่าความชำระ^๕บกพร่อง^๕มีอยู่

มาตรา ๔๗๓ ผู้ขาย^๕ยอม^๕ไม่ต้องรับผิดชอบ^๕ในกรณีตั้งจะกล่าว^๕ต่อ
ไปนี้ คือ

(๑) ถ้าผู้ซื้อ^๕ได้^๕รู้^๕อยู่แล้วแต่ในเวลาซื้อขาย^๕ว่ามีความชำระ^๕
บกพร่อง^๕ ถ้าควรจะได้^๕รู้^๕เช่นนั้นหากได้^๕ใช้^๕ความระมัดระวัง^๕อันจะ
พึงคาดหมายได้^๕แต่วิญญูชน

(๒) ถ้าความชำระ^๕บกพร่อง^๕นั้นเป็นอันเห็นประจักษ์^๕แล้วใน
เวลาส่งมอบ และผู้ซื้อ^๕รับเอาทรัพย์สิน^๕นั้นไว้โดยมิได้^๕อิดเอื้อน

(๓) ถ้าทรัพย์สิน^๕นั้นได้^๕ขายทอดตลาด

มาตรา ๔๗๔ ในข้อ^๕รับผิดชอบ^๕เพื่อชำระ^๕บกพร่อง^๕นั้น ท่านห้าม
มิให้^๕ฟ้องคดี^๕เมื่อพ้นเวลา^๕หนึ่ง^๕ นับแต่เวลาที่ได้^๕พบเห็นความ
ชำระ^๕บกพร่อง^๕

ส่วนที่ ๓ ความรับผิดชอบในการรอนสิทธิ

มาตรา ๔๗๕ หากว่ามีบุคคลผู้ใดมา^๕ก่อการรบกวน^๕ขัดสิทธิ
ของผู้ซื้อ^๕ ในอันจะครองทรัพย์สิน^๕โดยปกติสุข เพราะบุคคล
ผู้นั้นมีสิทธิ^๕เหนือทรัพย์สิน^๕ที่ได้^๕ซื้อขาย^๕กัน^๕นั้นอยู่ในเวลา^๕ซื้อขาย
12/10/2566

กัตติ เพราะความผิดของผู้ขายกัตติ ท่านว่าผู้ขายจะต้องรับผิดชอบ
ในผลอันนั้น

มาตรา ๔๗๖ ถ้าสิทธิของผู้ก่อการรบกวนนั้นผู้ซื้อหรือผู้เช่า
ในเวลาซื้อขาย ท่านว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๔๗๗ เมื่อใดการรบกวนขัดสิทธินั้นเกิดเป็นคดีขึ้น
ระหว่างผู้ซื้อกับบุคคลภายนอก ผู้ซื้อชอบที่จะขอให้ศาล
เรียกผู้ขายเข้าเป็นจำเลยร่วมฤ็เป็นโจทก์ร่วมกับผู้ซื้อในคดีนั้น
ได้. เพื่อศาลจะได้วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้เป็นคู่กรณี
ทั้งหลายรวมไปเป็นคดีเดียวกัน

มาตรา ๔๗๘ ถ้าผู้ขายเห็นเป็นการสมควร จะสอดเข้าไป
ในคดีเพื่อปฏิเสธการเรียกร้องของบุคคลภายนอก ก็ชอบที่จะ
ทำได้ด้วย

มาตรา ๔๗๙ ถ้าการที่บุคคลภายนอกเรียกร้องเป็นผลให้
ทรัพย์สินซึ่งซื้อขายกันนั้นหลุดไปจากผู้ซื้อทั้งหมดไซ้ร ผู้ซื้อ
ชื่อว่าถูกรอนสิทธิสิ้นเชิง

ถ้าว่าทรัพย์สินซึ่งซื้อขายกันหลุดไปจากผู้ซื้อแต่บางส่วน ฤ็
ว่าทรัพย์สินนั้นตกอยู่ในบังคับแห่งสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด อัน
เป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมเสียราคากัตติ เสื่อมความเหมาะสม
แก่การที่จะใช้ กัตติ เสื่อมความสะดวกในการใช้สอยกัตติ

เสื่อมประโยชน์อันจะพึงได้แต่ทรัพย์สินนั้นก็ดี ผู้ซื้อขอว่าถูก
รอนสิทธิแต่โดยส่วน

ในกรณีทั้งหลายเช่นว่านั้น ท่านว่าผู้ซื้อไม่จำต้องตามความ
ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้ ถ้าพฤติการณ์ไม่จำระหัด

มาตรา ๔๘๐ ถ้าอสังหาริมทรัพย์ต้องสาธยายแสดงว่าตกอยู่ใน
บังคับแห่งการจำยอมโดยกฎหมายไซ้ ท่านว่าผู้ขายไม่ต้อง
รับผิดชอบ เว้นไว้แต่ผู้ขายจะได้รับรองไว้ในสัญญาว่าทรัพย์สิน
นั้นปลอดจากการจำยอมอย่างใด ๆ ทั้งสิ้น ฤๅปลอดจากการ
จำยอมอันนั้น

มาตรา ๔๘๑ ถ้าผู้ขายไม่ได้เป็นคู่ความในคดีเดิม ฤๅถ้า
ผู้ซื้อได้ปรานีปรานอมกับบุคคลภายนอก ฤๅยอมตามต่อบุคคล
ภายนอกเรียกว่าไซ้ ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีในข้อรับผิดชอบเพื่อ
การรอนสิทธิเมื่อพ้นกำหนดสามเดือน นับแต่วันคำพิพากษา
ในคดีเดิมถึงที่สุด ฤๅนับแต่วันปรานีปรานอม ฤๅวันที่ยอม
ตามบุคคลภายนอกเรียกว่าไซ้

มาตรา ๔๘๒ ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบในการรอนสิทธิ เมื่อกรณี
เป็นดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

12/10/2566

(๑) ถ้าไม่มีการฟ้องคดี และผู้ขายพิสูจน์ได้ว่าสิทธิของผู้ซื้อได้สูญไปโดยความผิดของผู้ซื้อเอง ฤ

(๒) ถ้าผู้ซื้อไม่ได้เรียกผู้ขายเข้ามาในคดี และผู้ขายพิสูจน์ได้ว่า ถ้าได้เรียกเข้ามาคดีฝ่ายผู้ซื้อจะชนะ ฤ

(๓) ถ้าผู้ขายได้เข้ามาในคดี แต่ศาลได้ยกคำเรียกร้องของผู้ซื้อเสียเพราะความผิดของผู้ซื้อเอง

แต่ถึงกรณีจะเป็นอย่างไรก็ดี ถ้าผู้ขายถูกศาลหมายเรียกให้เข้ามาในคดี และไม่ยอมเข้า่วคดีร่วมเป็นจำเลย ฤาร่วมเป็นโจทก์กับผู้ซื้อไซ้ ท่านว่าผู้ขายคงต้องรับผิดชอบ

ส่วนที่ ๔ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๔๘๓ คู่สัญญาซื้อขายจะตกลงกันว่าผู้ขายจะไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องฤเพื่อการรอนสิทธิก็ได้

มาตรา ๔๘๔ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบนั้น ย่อมไม่คุ้มผู้ขายให้พ้นจากการต้องส่งเงินคืนตามราคา เว้นแต่จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๔๘๕ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบนั้น ไม่อาจคุ้มครองผู้ขายในผลของการอันผู้ขายได้กระทำไปเอง ฤผลแห่งข้อความจริงอันผู้ขายได้รู้อยู่แล้วและปกปิดเสีย

หมวดที่ ๓
หน้าที่ของผู้ซื้อ

มาตรา ๔๘๖ ผู้ซื้อจำต้องรับมอบทรัพย์สินที่ตนได้รับซื้อ และใช้ราคาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ลักษณะจำระหน

มาตรา ๔๘๗ อันราคาทรัพย์สินที่ขายนั้นจะกำหนดลงไว้ในสัญญาก็ได้ ฤจะปล่อยให้กำหนดกันด้วยวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งดังได้ตกลงกันไว้ในสัญญานั้นก็ได้ ฤจะกำหนดลงเด็ดขาดด้วยเจรจาว่าราคากันในระหว่างคู่สัญญาก็ได้

ถ้าราคามีได้ที่กำหนดเด็ดขาดอย่างใดดังว่ามานั้นไซ้ ท่านว่าผู้ซื้อจะต้องใช้ราคาตามสมควรแก่เหตุ

มาตรา ๔๘๘ เมื่อผู้ขายจะต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินที่ขายไป ผู้ซื้อชอบที่จะยึดหน่วงราคาไว้ได้ทั้งหมดฤแต่บางส่วน เว้นแต่ผู้ขายจะหาประกันที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๘๙ ถ้าผู้ซื้อถูกผู้รับจ้างองฤบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดขู่ว่าจะฟ้องคดีเรียกเอาทรัพย์สินซึ่งซื้อขายกันนั้นคืน ฤมีเหตุอันสมควรให้ผู้ซื้อเชื่อว่าจะถูกขู่เช่นนั้นก็ได้ ท่านว่าผู้ซื้อที่ชอบที่จะยึดหน่วงราคาไว้ทั้งหมดฤบางส่วนได้คู่กัน จนกว่าผู้ขาย

จะได้บังคับภัยอันนั้นให้สิ้นไปแล้ว ฤๅจนกว่าผู้ขายจะหา
ประกันที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๕๐ ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่าให้ส่งมอบทรัพย์สินซึ่ง
ขายนั้นเวลาใด ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเวลาอันเดียวกัน
นั้นเองเป็นเวลากำหนดใช้ราคา

หมวด ๔

การซื้อขายเฉพาะบางอย่าง

ส่วนที่ ๑ ขายฝาก

มาตรา ๔๕๑ อันว่าขายฝากนั้น คือสัญญาซื้อขายซึ่งกรรม
สิทธิ์ในทรัพย์สินตกไปยังผู้ซื้อ โดยมีข้อตกลงกันว่าผู้ขายอาจ
ไถ่ทรัพย์สินนั้นคืนได้

มาตรา ๔๕๒ ทรัพย์สินซึ่งขายฝากนั้น ถ้าไถ่ภายในเวลาที่
กำหนดในสัญญาก็ดี ฤๅภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ดี
ท่านให้ถือเป็นอันว่ากรรมสิทธิ์ไม่เคยตกไปแก่ผู้ซื้อเลย

มาตรา ๔๕๓ ในการขายฝาก คู่สัญญาจะตกลงกันไม่ให้
ผู้ซื้อจำหน่ายทรัพย์สินซึ่งขายฝากก็ได้ ถ้าและผู้ซื้อจำหน่าย
ทรัพย์สินนั้นฝ่าฝืนสัญญาไซ้ ก็ต้องรับผิดชอบต่อผู้ขายในความ
เสียหายใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น

มาตรา ๔๕๔ ท่านห้ามมิให้ใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินซึ่งขายฝาก
เมื่อพ้นเวลาดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ กำหนดสิบปีนับแต่เวลาซื้อขาย

(๒) ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ กำหนดปีหนึ่งนับแต่เวลาซื้อขาย

มาตรา ๔๕๕ ถ้าในสัญญาที่กำหนดเวลาไถ่เกินไปกว่าซึ่ง
กล่าวมาในมาตราก่อนไซ้ ท่านให้ลดเวลาลงมาเป็นสิบปีและ
ปีหนึ่งตามประเภททรัพย์สิน

มาตรา ๔๕๖ ถ้าในสัญญาที่กำหนดเวลาไถ่ต่ำกว่าสิบปี ฤ
ต่ำกว่าปีหนึ่งตามประเภททรัพย์สิน ท่านว่าหากจะขายเวลานั้น
ในภายหลังได้ไม่

มาตรา ๔๕๗ สิทธิในการไถ่ทรัพย์สินนั้น จะพึงใช้ได้แต่
บุคคลเหล่านี้ คือ

(๑) ผู้ขายเดิม ฤทายาทของผู้ขายเดิม ฤ

(๒) ผู้รับโอนสิทธินั้น ฤ

(๓) บุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยเจกาะว่าให้เป็นผู้ไถ่ได้

มาตรา ๔๕๘ สิทธิในการไถ่ทรัพย์สินนั้นจะพึงใช้ได้เจกาะ
ต่อบุคคลเหล่านี้ คือ

(๑) ผู้ขอเดิม ฤทายาทของผู้ขอเดิม ฤ

(๒) ผู้รับโอนทรัพย์สิน ฤๅรับโอนสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้น แต่ในข้อนี้ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์จะใช้สิทธิได้ต่อเมื่อผู้รับโอนได้รู้ในเวลาโอน ว่าทรัพย์สินตกอยู่ในบังคับแห่งสิทธิใดแล้ว

มาตรา ๔๔๕ สินใ้ได้นั้นถ้าไม่ได้กำหนดกันไว้ว่าเท่าใดไซ้ร้ ทำนให้ใ้ไ้ตามราคาซื้อขายฝาก

มาตรา ๕๐๐ ค่าฤๅชาธรรมเนียมการขายฝากซึ่งผู้ซื้อใ้ได้ออกไปนั้น ผู้ใ้ไ้ต้องใ้ใ้แก่ผู้ซื้อพร้อมกับสินใ้ไ้

ส่วนค่าฤๅชาธรรมเนียมการใ้ทรัพย์สินนั้นผู้ใ้ไ้พึงออกใ้

มาตรา ๕๐๑ ทรัพย์สินซึ่งใ้ได้นั้น ทำนว่าต้องส่งคืนตามสภาพที่เบ็นอยู่ในเวลาใ้ไ้ แต่ถ้หากว่าทรัพย์สินนั้นถูกทำลาย ฤๅทำให้เสื่อมเสียไปเพราะความผิดของผู้ซื้อใ้ไซ้ร้ ทำนว่าผู้ซื้อจะต้องใ้ค่าสินไหมทดแทน

มาตรา ๕๐๒ ทรัพย์สินซึ่งใ้ได้นั้น ทำนว่าบุคคลผู้ใ้ไ้ยอมใ้รับคืนไปโดยปลอดจากสิทธิใด ๆ ซึ่งผู้ซื้อเดิม ฤๅทายาท ฤๅผู้รับโอนจากผู้ซื้อเดิมก่อใ้เกิดขึ้นก่อนเวลาใ้ไ้

อนึ่งการเช่าทรัพย์สินอันใ้ได้ ลงทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
 นั้น หากมีใ้ทำงานเพื่อจะใ้ใ้เสียหายแก่ผู้ขายแล้ว ทำนว่า

กำหนดเวลาเขายังคงมีเหลืออยู่อีกเพียงใด ก็ให้ คงเป็นอัน
สมบูรณ์อยู่เพียงนั้น แต่มิให้ เกินกว่าปีหนึ่ง

ส่วนที่ ๒ ขยายตามตัวอย่าง

ขยายตามคำพรรณนา ขยายเพื่อชอบ

มาตรา ๕๐๓ ในการขยายตามตัวอย่างนั้น ผู้ขายจำต้องส่ง
มอบทรัพย์สินให้ ตรงตามตัวอย่าง

ในการขยายตามคำพรรณนา ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สิน
ให้ ตรงตามคำพรรณนา

มาตรา ๕๐๔ ในข้อรับผิดเพื่อการส่งของไม่ตรงตามตัวอย่าง
ถ้าไม่ตรงตามคำพรรณนานั้น ท่านห้ามมิให้ พ้องคดีเมื่อพ้น
กำหนดปีหนึ่ง นับแต่เวลาส่งมอบ

มาตรา ๕๐๕ อันว่าขยายเพื่อชอบนั้น ก็คือการซื้อขายกันโดย
มีเงื่อนไขให้ผู้ซื้อได้มีโอกาสตรวจดูทรัพย์สินก่อนรับซื้อ

มาตรา ๕๐๖ การตรวจดูทรัพย์สินนั้น ถ้าไม่ได้ กำหนด
เวลาไว้ ผู้ขายอาจกำหนดเวลาอันสมควร และบอกกล่าว
แก่ผู้ซื้อให้ ตอบภายในกำหนดนั้นได้ว่าจะรับซื้อหรือไม่

มาตรา ๕๐๗ ทรัพย์สินอันผู้ซื้อจะพึงตรวจดูก่อนผู้ขายส่ง
มอบนั้น ถ้าผู้ซื้อไม่รับซื้อภายในเวลาที่กำหนดในสัญญาที่

ในคำบอกกล่าวของผู้ขายก็ดี ถือว่าสัญญาซื้อขายนั้นก็เป็นอัน
ระงับสิ้นไป

มาตรา ๕๐๘ เมื่อทรัพย์สินนั้นได้ส่งมอบแก่ผู้ซื้อเพื่อให้
ตรวจดูแล้ว การซื้อขายย่อมเป็นอันบริบูรณ์ในกรณีต่อไป
นี้ คือ

(๑) ถ้าผู้ซื้อมิได้บอกกล่าวว่าจะไม่ยอมรับซื้อภายในเวลาที่
กำหนดไว้ในสัญญาในคำบอกกล่าว ฤ

(๒) ถ้าผู้ซื้อไม่ส่งทรัพย์สินคืนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว
มานั้น ฤ

(๓) ถ้าผู้ซื้อใช้ราคาทรัพย์สินนั้นเต็มเชิง ฤแต่บาง
ส่วน ฤ

(๔) ถ้าผู้ซื้อจำหน่ายทรัพย์สินนั้นฤทำประการอื่นอย่างใด
อันเป็นปริยายว่ารับซื้อของมัน

ส่วนที่ ๓ ขายทอดตลาด

มาตรา ๕๐๙ การขายทอดตลาดย่อมบริบูรณ์เมื่อผู้ทอดตลาด
แสดงความตกลงด้วยเคาะไม้ ฤด้วยกิริยาอื่นอย่างใดอย่าง
หนึ่งตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด ถ้ายังมีได้แสดง
เช่นนั้นอยู่ตราบิต ท่านว่าผู้สุ่ราคาจะถอนคำสุ่ราคาของตน
เสียก็ยังไม่ได้อันได้

มาตรา ๕๑๐ ผู้ขอในการขายทอดตลาดจะต้องทำตามคำ
 โฆษณาบอกขาย และตามความข้ออื่น ๆ ซึ่งผู้ทอดตลาดได้
 แถลงก่อนเปิดการสู้ราคาทรัพย์สินนั้นเฉพาะรายไป

มาตรา ๕๑๑ ท่านห้ามมิให้ผู้ทอดตลาดเข้าสู้ราคา ฤๅใช้ให้
 ผู้หนึ่งผู้ใดเข้าสู้ราคาในการทอดตลาดซึ่งตนเป็นผู้อำนวยความสะดวกเอง

มาตรา ๕๑๒ ท่านห้ามมิให้ผู้ขายเข้าสู้ราคาเอง ฤๅใช้ให้
 ผู้หนึ่งผู้ใดเข้าสู้ราคา เว้นแต่จะได้แถลงไว้โดยเฉพาะในคำ
 โฆษณาบอกการทอดตลาดนั้น ว่าผู้ขายถือสิทธิที่จะเข้าสู้
 ราคาด้วย

มาตรา ๕๑๓ เมื่อใดผู้ทอดตลาดเห็นว่าราคาซึ่งมีผู้สู้สูงสุด
 นั้นยังไม่เพียงพอ ผู้ทอดตลาดอาจถอนทรัพย์สินจากการทอด
 ตลาดได้

มาตรา ๕๑๔ ผู้สู้ราคาย่อมพ้นความผูกพันในราคาซึ่งตนสู้
 แต่ขณะเมื่อมีผู้อื่นสู้ราคาสูงขึ้นไป ไม่ว่าจะการที่ผู้อื่นนั้นจะ
 สมบูรณ์ฤๅมิสมบูรณ์ประการใด อีกประการหนึ่งเมื่อใดถอน
 ทรัพย์สินนั้นจากการทอดตลาด ผู้สู้ราคาพ้นความผูกพัน
 แต่ขณะที่ถอนนั้นด้วยกัน

มาตรา ๕๑๕ ผู้สุจริตที่สุดต้องใช้ราคาเป็นเงินสดเมื่อการชื้อขายบริบูรณ์ ฤตามเวลาที่กำหนดไว้ในคำโฆษณาซื้อขาย

มาตรา ๕๑๖ ถ้าผู้สุจริตที่สุดทะเลาะเสียไม่ใช้ราคาไซร์ ท่านให้ผู้ทอดตลาดเอาทรัพย์สินนั้นออกขายอีกซ้ำหนึ่ง ถ้าและได้เงินเป็นจำนวนสุทธิไม่คุ้มราคาและค่าขายทอดตลาดชั้นเดิม ผู้สุจริตคนนั้นต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาด

มาตรา ๕๑๗ ถ้าเงินรายได้ในการทอดตลาดส่วนหนึ่งส่วนใดค้างชำระอยู่เพราะเหตุผู้ทอดตลาดทะเลาะไม่บังคับตามบทในมาตรา ๕๑๕ ฤมาตรา ๕๑๖ ไซร์ ท่านว่าผู้ทอดตลาดจะต้องรับผิดชอบ

ลักษณะ ๒

แลกเปลี่ยน

มาตรา ๕๑๘ อันว่าแลกเปลี่ยนนั้น คือสัญญาซึ่งคู่สัญญาต่างยกทรัพย์สินสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้แก่กัน เพื่อได้ทรัพย์สินสิ่งอื่นมาแทน

มาตรา ๕๑๙ บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะซื้อขายนั้น ท่านให้ใช้ถึงการแลกเปลี่ยนด้วย โดยให้ถือว่าผู้เป็นคู่สัญญาแลกเปลี่ยนเป็นผู้ขายในส่วนทรัพย์สินซึ่งตนได้ส่งมอบ และเป็นผู้ซื้อในส่วนทรัพย์สินซึ่งตนได้รับในการแลกเปลี่ยนนั้น

มาตรา ๕๒๐ ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งในสัญญาแลกเปลี่ยนตกลงจะโอนเงินเพิ่มเข้ากับทรัพย์สินสิ่งอื่นให้ แก่อีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลหลายอันว่าด้วยราคาในลักษณะซื้อขายนั้น ให้ใช้ถึงเงินเช่นว่านั้นด้วย

ลักษณะ ๓

ให้

มาตรา ๕๒๑ อันว่าให้ นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้ให้ โอนทรัพย์สินของเขาให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับ และผู้รับยอมรับเอาทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๕๒๒ การให้ นั้นจะทำได้โดยพลคนให้ แก่ผู้รับ ฤด้วยชำระหนี้ซึ่งผู้รับค้างชำระอยู่ก็ได้

มาตรา ๕๒๓ การให้ นั้น ทำน่วย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินแก่ให้

มาตรา ๕๒๔ ในการให้ สิทธิชนิดที่เป็นตราสารแก่กัน ถ้าไม่ส่งมอบตราสารอันนั้นให้แก่ผู้รับ และไม่บอกกล่าวให้ ลูกหนี้แห่งสิทธินั้นทราบด้วยวิธี ทำน่วย่อมสำเร็จเป็นการให้ แก่ก็บริบูรณ์ไม่

มาตรา ๕๒๕ การให้ ทรัพย์สินสิ่งซึ่งซื้อขายกันต้องทำเอกสารต่อพนักงานนั้น ทำน่วย่อมสมบูรณ์ต่อเมื่อได้ทำต่อหน้า

พนักงานผู้เป็นเจ้าของที่ถูกต้องตามระเบียบ ในกรณีเช่นนี้ ท่านว่าการให้ ย่อมบริบูรณ์ โดยมีפקต้องส่งมอบ

มาตรา ๕๒๖ ถ้าได้ให้ทรัพย์สินด้วยทำเอกสารต่อหน้าพนักงานผู้เป็นเจ้าของที่แล้ว และผู้ให้ ไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับไซ้ ท่านว่าผู้รับชอบที่จะเรียกให้ ส่งมอบตัวทรัพย์สิน ฤราคาแทนทรัพย์สินนั้นได้ แต่ไม่ชอบที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยอีกได้

มาตรา ๕๒๗ ถ้าตกลงกันว่าทรัพย์สินที่ให้ จะพึงส่งมอบเป็นงวดๆ ท่านว่าผู้ให้จะเลิกการให้ทรัพย์สินเสียแต่งวดใด ๆ ข้างหน้าก็ได้ โดยวิธีการอันเดียวกันกับเมื่อให้

อนึ่งถ้าผู้ให้ตาย การให้ ในงวดข้างนังก้ยอมเป็นอันระงับสิ้นไป

มาตรา ๕๒๘ ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้ นั้นมีค่าภาระติดพันอันหนึ่งอันใด และผู้รับละเลยเสียไม่ชำระค่าภาระติดพันอันนั้นไซ้ ท่านว่าผู้ให้ชอบที่จะเพิกถอนการให้ นั้นเสียได้

มาตรา ๕๒๙ ถ้าทรัพย์สินที่ให้ มีราคาไม่พอกับการที่จะชำระค่าภาระติดพันไซ้ ท่านว่าผู้รับจะต้องชำระแต่เพียงเท่าราคาทรัพย์สินเท่านั้น

มาตรา ๕๓๐ การทำให้ตกอยู่ในบังคับแห่งคำการระงับคดี
 ท่านว่าผู้ให้จะต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องฤ็เพื่อการรอน
 สิทธิเช่นเดียวกับผู้ขาย แต่ท่านจำกัดไว้ว่าไม่เกินจำนวน
 คำการระงับคดี

มาตรา ๕๓๑ อันผู้ให้จะเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับ
 ประพฤติเนรคุณนั้น ท่านว่าอาจจะเรียกได้แต่เพียงในกรณี
 ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้รับได้ประทุษร้ายต่อผู้ให้เป็นความผิดฐานอาญา
 อย่างร้ายแรงตามประมวลกฎหมายลักษณอาญา ฤ็

(๒) ถ้าผู้รับได้ทำให้ผู้ให้เสียชื่อเสียง ฤ็หมิ่นประมาท
 ผู้ให้อย่างร้ายแรง ฤ็

(๓) ถ้าผู้รับได้บอกปิดไม่ยอมให้สิ่งของจำเป็นเลี้ยงชีวิต
 แก่ผู้ให้ ในเวลาที่ผู้ให้ยากไร้และผู้รับยังสามารถจะให้ได้

มาตรา ๕๓๒ ทายาทของผู้ให้อาจเรียกให้ถอนคืนการให้ได้
 แต่เฉพาะในเหตุที่ผู้รับได้ฆ่าผู้ให้ตายโดยเจตนาและไม่ชอบ
 ด้วยกฎหมาย ฤ็ได้กีดกันผู้ให้ไว้มิให้ถอนคืนการให้

แต่ว่าผู้ให้ใดผู้หนึ่งได้เสียชีวิตไปแล้วอย่างไรโดยชอบ ทายาทของ
 ผู้ให้ จะว่าคดีอันนั้นต่อไปก็ได้

มาตรา ๕๓๓ เมื่อผู้ให้ได้ให้อภัยแก่ผู้รับในเหตุประพฤตินั้นแล้วก็ดี ฤๅเมื่อเวลาได้ล่วงไปแล้วหกเดือนนับแต่เหตุเช่นนั้นได้ทราบถึงบุคคลผู้ชอบที่จะเรียกถอนคืนการให้ได้นั้นก็ดี ท่านว่าหาอาจจะถอนคืนการให้ไม่ได้

อนึ่ง ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาสิบปี ภายหลังเหตุการณ์เช่นนั้น

มาตรา ๕๓๔ เมื่อถอนคืนการให้ ท่านให้ส่งคืนทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายว่าด้วยลาภมิควรได้

มาตรา ๕๓๕ การให้อันจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านว่าจะถอนคืนเพราะเหตุเนรคุณไม่ได้ คือ

- (๑) ให้เป็นบำเหน็จสินจ้างโดยแท้
- (๒) ให้สิ่งที่มีค่าภระติดพัน
- (๓) ให้โดยหน้าที่ธรรมจรรยา
- (๔) ให้ในการสมรส

มาตรา ๕๓๖ การให้อันจะให้ไม่ผลต่อเมื่อผู้ให้ตายนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทกฎหมายว่าด้วยมรดกและพินัยกรรม

๒๒๓

ฉีกษณ ๔

เช่าทรัพย์

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๕๓๗ อันว่าเช่าทรัพย์สินนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้เช่า ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้เช่า ได้ใช้ฤๅได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งชั่วระยะเวลาอันมีจำกัด และผู้เช่าตกลงจะให้ค่าเช่าเพื่อการนั้น

มาตรา ๕๓๘ เช่าอสังหาริมทรัพย์ หากมิได้ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ

อนึ่งถ้าเช่ากันมีกำหนดกว่าสามปีขึ้นไป หากมิได้จดทะเบียนต่อพนักงานผู้เป็นเจ้าหน้าที่ด้วยไซ้ร้ ท่านว่าการเช่านั้นคงเป็นอันสมบูรณ์แต่เพียงสามปี

มาตรา ๕๓๙ ค่าฤชาธรรมเนียมทำสัญญาเช่านั้น คู่สัญญาพึงออกใช้เสมอกันทั้งสองฝ่าย

มาตรา ๕๔๐ อันอสังหาริมทรัพย์ ท่านห้ามมิให้เช่ากันเป็นกำหนดเวลาเกินกว่าสามสิบปี ถ้าได้ทำสัญญากันไว้เป็นกำหนดเวลานานกว่านั้น ท่านก็ให้ตกลงมาเป็นสามสิบปี

อนึ่งกำหนดเวลาเช่าดังกล่าวมา^{นี้} เมื่อสิ้นสุดลงแล้วจะต่อสัญญาอีกก็ได้ แต่ต้องอย่าให้เกินสามสิบปีนับแต่วันต่อสัญญา

มาตรา ๕๔๑ สัญญาเช่านั้นจะทำการเป็นกำหนดว่าตลอดอายุของผู้ให้เช่าฯของผู้เช่าก็ได้

มาตรา ๕๔๒ บุคคลหลายคนเรียกเอาสังหาริมทรัพย์อันเดียวกัน อาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย ท่านว่าทรัพย์ดังกล่าวไปอยู่ในเงื้อมมือผู้เช่าคนใดก่อนด้วยสัญญาเช่าทรัพย์นั้น คนนั้นมีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

มาตรา ๕๔๓ บุคคลหลายคนเรียกร่องเอาสังหาริมทรัพย์อันเดียวกันอาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย ท่านให้วินิจฉัยดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าการเช่านั้นเป็นประเภทซึ่งมิได้บังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องจดทะเบียน ท่านให้ถือว่าผู้เช่าซึ่งได้ทรัพย์สินไปไว้ในเงื้อมมือก่อนด้วยสัญญาเช่าของตนนั้น มีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

(๒) ถ้าการเช่าทุก ๆ รายเป็นประเภทซึ่งบังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องจดทะเบียน ท่านให้ถือว่าผู้เช่าซึ่งได้จดทะเบียนการเช่าของตนก่อนนั้น มีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

(๓) ถ้าการเช่ามีทั้งประเภทซึ่งต้องจดทะเบียนและประเภทซึ่งไม่ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายอันกันอยู่ไซ้^{12/10/2566} ท่านว่าผู้เช่า

คนที่ได้จดทะเบียนการเช่าของตานั้นมีสิทธิยิ่งกว่า เว้นแต่
ผู้เช่าคนอื่นจะได้ทรัพย์สินนั้นไปไว้ในเงื่อนไขด้วยการเช่าของ
ตนเสียแต่ก่อนวันจดทะเบียนนั้นแล้ว

มาตรา ๕๔๔ ทรัพย์สินซึ่งเช่านั้น ผู้เช่าจะให้เช่าช่วงฤ
แบ่งให้เช่าช่วงต่อไปอีกทอดหนึ่งก็ดี ฤโอนสิทธิของตนอันมี
ในทรัพย์สินนั้นไม่ว่าทั้งหมดฤแต่บางส่วนไว้แก่บุคคลภายนอก
ก็ดี ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่ เว้นแต่จะได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น
ในสัญญาเช่า

ถ้าผู้เช่าประพฤดิฝ่าฝืนบทบัญญัติอันนี้ ผู้ให้เช่าจะเลิก
สัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๔๕ ถ้าผู้เช่าเอาทรัพย์สินซึ่งตนเช่าไปให้ผู้อื่นเช่า
ช่วงอีกทอดหนึ่งโดยชอบ ท่านว่าผู้เช่าช่วงย่อมต้องรับผิดชอบ
ให้ผู้เช่าเดิมโดยตรง ในกรณีเช่นว่านี้หากผู้เช่าช่วงจะได้ใช้
ค่าเช่าให้แก่ผู้เช่าไปก่อน ท่านว่าผู้เช่าช่วงหาอาจจะยกขึ้นเป็น
ข้อต่อสู้ผู้ให้เช่าได้ไม่

อนึ่งบทบัญญัติอันนี้ไม่ห้ามการที่ผู้ให้เช่าจะให้สิทธิของตน
ต่อผู้เช่า

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่า

มาตรา ๕๔๖ ผู้ให้เช่าจำต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้เช่านั้น
ในสภาพอันซ่อมแซมดีแล้ว

มาตรา ๕๔๗ ผู้เช่าต้องเสียค่าใช้จ่ายไปโดยความจำเป็นและ
สมควรเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นเท่าใด ผู้ให้เช่าจำต้องชด
ไขให้แก่ผู้เช่า เว้นแต่ค่าใช้จ่ายเพื่อบำรุงรักษาตามปกติและ
เพื่อซ่อมแซมเพียงเล็กน้อย

มาตรา ๕๔๘ ถ้าผู้ให้เช่าส่งมอบทรัพย์สินโดยสภาพไม่
เหมาะแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้ ผู้เช่าจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๔๙ การส่งมอบทรัพย์สินซึ่งเช่าที่ดี ความรับผิด
ของผู้ให้เช่าในกรณีชำรุดบกพร่องและรอนสีที่ก็ดี ผลแห่ง
ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดก็ดี เหล่านี้ ท่านให้บังคับด้วยบท
บัญญัติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยการซื้อขาย
อนุโลมความตามควร

มาตรา ๕๕๐ ผู้ให้เช่าย่อมต้องรับผิดในความชำรุดบกพร่อง
อันเกิดขึ้นในระหว่างเวลาเช่า และผู้ให้เช่าต้องจัดการซ่อม
แซมทุกอย่างนั้นดาซึ่งเป็นการจำเป็นนั้น เว้นแต่การซ่อมแซม
ชนิดซึ่งมีกฎหมายจารีตประเพณีว่าผู้เช่าจะพึงต้องทำเอง

มาตรา ๕๕๑ ถ้าความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินที่เช่านั้นไม่
 เป็นเหตุถึงแก่ผู้เช่าจะต้องปราศจากการใช้ ฤๅการทำประโยชน์
 และผู้ให้เช่าอาจแก้ไขได้ไซ้ ผู้เช่าต้องบอกกล่าวแก่ผู้ให้
 เช่าให้จัดการแก้ไขความชำรุดบกพร่องนั้นก่อน ถ้าและผู้ให้
 เช่าไม่จัดทำให้คืนดีภายในเวลาอันสมควร ผู้เช่าจะเลิกสัญญา
 เสียก็ได้

หมวด ๓

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เช่า

มาตรา ๕๕๒ อันผู้เช่าจะใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการอย่างอื่น
 นอกจากที่ไว้กันตามประเพณีนิยมปรกติ ฤๅการดังกล่าวไว้
 ในสัญญานั้น ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่

มาตรา ๕๕๓ ผู้เช่าจำต้องสงวนทรัพย์สินที่เช่านั้นเสมอกับ
 ทั่วัญญุชณะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง และต้องบำรุงรักษา
 ทั้งทำการซ่อมแซมเล็กน้อยด้วย

มาตรา ๕๕๔ ถ้าผู้เช่ากระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา
 ๕๕๒, ๕๕๓ ฤๅฝ่าฝืนข้อสัญญา ผู้ให้เช่าจะบอกกล่าวให้ผู้เช่า
 ปฏิบัติต้องตามบทกฎหมาย ฤๅข้อสัญญานั้น ๆ ก็ได้ ถ้าและ

ผู้เช่าละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามที่บอกกล่าวไปนั้นไซ้ ท่านว่า
ผู้ให้เช่าจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๕๕ ผู้เช่าต้องยอมให้ผู้ให้เช่าฤๅตัวแทนของผู้
ให้เช่าเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เช่าเป็นครั้งคราวโดยระยะเวลาอัน
สมควร

มาตรา ๕๕๖ ถ้ามีเหตุจะต้องซ่อมแซมทรัพย์สินซึ่งเช่านั้น
เป็นการเร่งร้อนในระหว่างเวลาเช่าไซ้ ท่านว่าผู้เช่าต้องยอมให้
ผู้ให้เช่าทำการซ่อมแซม แม้การนั้นจะทำความลำบากแก่ตน
และทำให้ตนต้องปราศจากได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นไปบางส่วนก็
ต้องยอม แต่ถ้การซ่อมแซมนั้นกินเวลากว่าสี่สิบวันขึ้นไป
ท่านให้ลดค่าเช่าลงตามส่วน ถ้การซ่อมแซมเป็นสภาพถึงแก่
จะใช้ทรัพย์สินนั้นเพื่อการพักอาศัยอยู่ไม่ได้ทีเดียว ท่านว่าผู้
ให้เช่าจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๕๗ ในกรณีอย่างใด ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้ทรัพย์สินที่เช่านั้นชำรุดควรที่ผู้ให้เช่าจะต้องซ่อม
แซมก็ดี

(๒) ถ้จะต้องจัดการอย่างหนึ่ง อย่างใด เพื่อคุ้มครอง ภัยอัน
ตรายแก่ทรัพย์สินนั้นก็ดี

(๓) ถ้าบุคคลภายนอกกรุกล้ำเข้ามาในทรัพย์สินที่เช่า ฤาเรียกอ้างสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งเหนือทรัพย์สินนั้นก็ดี

ในเหตุดังกล่าวนี้ให้ผู้เช่าแจ้งเหตุแก่ผู้ให้เช่าโดยพลัน เว้นแต่ผู้ให้เช่าจะได้ทราบเหตุขึ้นอยู่ก่อนแล้ว

ถ้าผู้เช่าจะเสียหายไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัตินี้ไซ้ ท่านว่าผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ให้เช่าในเมื่อผู้ให้เช่าต้องเสียหายอย่างใด ๆ เพราะความละเลยชักช้าของผู้เช่านั้น

มาตรา ๕๕๘ อันทรัพย์สินที่เช่านั้น ถ้ามิได้รับอนุญาตของผู้ให้เช่าก่อน ผู้เช่าจะทำการตัดแปลงฤาต่อเติมอย่างหนึ่งอย่างใดหาได้ไม่ ถ้าและผู้เช่าทำไปโดยมิได้รับอนุญาตของผู้ให้เช่า เช่นนั้นไซ้ เมื่อผู้ให้เช่าเรียกร้อง ผู้เช่าจะต้องทำให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนคงสภาพเดิม ึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ให้เช่าในความเสียหายฤาบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การตัดแปลงต่อเติมนั้นด้วย

มาตรา ๕๕๙ ถ้าไม่มีกำหนดโดยสัญญาฤาโดยจารีตประเพณีว่าจะพึงชำระค่าเช่าถเวลาใด ท่านให้ชำระเมื่อสิ้นระยะเวลาอันได้ตกลงกำหนดกันไว้ทุกครั้งไป กล่าวคือว่าถ้าเช่ากันเป็นรายปี ก็พึงชำระค่าเช่าเมื่อสิ้นปี ถ้าเช่ากันเป็นรายเดือน ก็พึงชำระค่าเช่าเมื่อสิ้นเดือน

12/10/2566

มาตรา ๕๖๐ ถ้าผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่า ผู้ให้เช่าจะเลิกสัญญา
เสียก็ได้

แต่ถ้าค่าเช่านั้นจะพึงส่งเป็นรายเดือน ฤๅส่งเป็นระยะเวลา
ยาวกว่ารายเดือนขึ้นไป ผู้ให้เช่าต้องบอกกล่าวแก่ผู้เช่าก่อน
ว่าให้ชำระ ค่าเช่า ภายในเวลาใด ซึ่งพึง กำหนด อย่าให้น้อยกว่า
สิบห้าวัน

มาตรา ๕๖๑ ถ้ามิได้ ทำหนังสือลงลายมือชื่อของคู่สัญญา
แสดงไว้ต่อกันว่าทรัพย์สินที่ให้เช่ามีสภาพเป็นอยู่อย่างไร ท่าน
ให้สันนิษฐานไว้ ก่อน ว่าผู้เช่าได้ รับทรัพย์สิน ที่เช่า นั้นไปโดย
สภาพอันซ่อมแซมดีแล้ว และเมื่อเลิกสัญญา ฤๅสัญญาระงับ
ไป ผู้เช่าก็ต้องส่งคืนทรัพย์สินในสภาพเช่นนั้น เว้นแต่จะ
พิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นมิได้ ซ่อมแซมไว้ ดีในขณะที่ส่งมอบ

มาตรา ๕๖๒ ผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบในความสูญหายฤๅบุบสลาย
อย่างใด ๆ อันเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เช่า เพราะความผิดของ
ผู้เช่าเอง ฤๅของบุคคลซึ่งอยู่กับผู้เช่า ฤๅของผู้เช่าช่วง

แต่ผู้เช่าไม่ต้องรับผิดชอบในความสูญหายฤๅบุบสลายอันเกิดแต่
การใช้ทรัพย์สินนั้นโดยชอบ

มาตรา ๕๖๓ คดีอันผู้ให้เช่าจะฟ้องผู้เช่าเกี่ยวแก่สัญญาเช่า
นั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดหกเดือนนับแต่วันส่ง
คืนทรัพย์สินที่เช่า

หมวด ๔

ความระงับแห่งสัญญาเช่า

มาตรา ๕๖๔ อันสัญญาเช่านั้น ท่านว่าย่อมระงับไปเมื่อสิ้น
กำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ มีพักต้องบอกกล่าวก่อน

มาตรา ๕๖๕ การเช่าถือส่วนนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อน
ว่าเช่ากันปีหนึ่ง

การเช่านั้นก็ให้สันนิษฐานไว้ ก่อนว่าเช่ากันตลอดฤดู ทำนา
ปีหนึ่ง

มาตรา ๕๖๖ ถ้ากำหนดเวลาเช่าไม่ปรากฏในความที่ตกลง
กัน ถ้าไม่พึงสันนิษฐานได้ไซ้ ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายใดจะเลิก
สัญญาเช่าในขณะที่เมื่อสุกระยะเวลาอันเป็นกำหนดชำระค่าเช่าก็
ได้ทุกระยะ แต่ต้องบอกกล่าวแก่อีกฝ่ายหนึ่งให้รู้ตัวก่อนชั่ว
กำหนดเวลาชำระค่าเช่าระยะหนึ่งเป็นอย่างน้อย แต่ไม่จำต้อง
บอกกล่าวล่วงหน้ากว่าสองเดือน

มาตรา ๕๖๗ ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้เช่าสูญหายไปทั้งหมดไซ้ร
ท่านว่าสัญญาเช่าก็ย่อมระงับไปด้วย

มาตรา ๕๖๘ ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้เช่าสูญหายไปแต่เพียงบาง
ส่วน และมีได้เป็นเพราะความผิดของผู้เช่า ท่านว่าผู้เช่าจะ
เรียกให้ลดค่าเช่าลงตามส่วนที่สูญหายไปก็ได้

ในกรณีเช่นนี้ ถ้าผู้เช่าไม่สามารถให้สอยทรัพย์สินส่วนที่ยัง
คงเหลืออยู่นั้นสำเร็จประโยชน์ได้ ดังที่ได้มุ่งหมายเช่าทำสัญญา
ไซ้ร ท่านว่าผู้เช่าจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๖๙ อันสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์นั้นย่อมไม่ระงับ
ไปเพราะเหตุโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินซึ่งให้เช่า

ผู้รับโอนย่อมรับไม่ทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้โอนซึ่งมีต่อผู้เช่า
นั้นด้วย

มาตรา ๕๗๐ ในเมื่อสิ้นกำหนดเวลาเช่าซึ่งได้ตกลงกันไว้
นั้น ถ้าผู้เช่ายังคงครองทรัพย์สินอยู่ และผู้ให้เช่ารู้ความนั้น
แล้วไม่ทักท้วงไซ้ร ท่านให้ถือว่าคู่สัญญาเป็นอันได้ทำสัญญา
ใหม่ต่อไปไม่มีกำหนดเวลา

มาตรา ๕๗๑ ถ้าสัญญาเช่าที่นาระงับลง ฤาเลิก ฤาเพิกถอน
เมื่อผู้เช่าได้เพาะปลูกข้าวลงแล้วไซ้ร ท่านว่าถ้ายอมเสียค่าเช่า
ก็มีสิทธิที่จะครองนานั้นต่อไปจนกว่าจะเสร็จการเกี่ยวเก็บ

๒๓๓

ฉีกยล ๕

เช่าซื้อ

มาตรา ๕๖๒ อันว่าเช่าซื้อนั้น คือสัญญาซึ่งเจ้าของทรัพย์สินให้แก่ และให้ ค้ำประกันว่าจะขายทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้เช่าเมื่อใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นคราว

สัญญาเช่าซื้อนั้น หากมิได้ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ
มาตรา ๕๖๓ ผู้เช่าจะเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ ด้วยส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนให้แก่เจ้าของโดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง

เมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนเช่นว่าแล้ว ให้เจ้าของคืนเงินหนึ่งในสามของจำนวนเงินที่ผู้เช่าได้ใช้ให้ไว้ ถ้าเป็นจำนวนเงินมากน้อยเท่าใดแล้วแต่คู่สัญญาจะตกลงกัน ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม

มาตรา ๕๖๔ ในกรณีผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติด ๆ กัน ฤ็กระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะเลิกสัญญาก็ได้ ถ้าเช่นนั้นบันดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อน ให้รับเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน และเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเข้าครองทรัพย์สินนั้นได้ด้วย

12/10/2566

ในกรณีผิดนัดไม่ใช้เงินซึ่งเป็นคราวที่สุด ท่านว่าสิทธิจะริบ และกลับเข้าครองทรัพย์สินเช่นว่านั้น จะพึงใช้ได้ต่อเมื่อเวลาได้ล่วงไปแล้วเดือนหนึ่งนับแต่วันผิดนัด

ลักษณะ ๖

จ้างแรงงาน

มาตรา ๕๗๕ อันว่าจ้างแรงงานนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าลูกจ้าง ตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอื่นคนหนึ่ง เรียกว่านายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้

มาตรา ๕๗๖ ถ้าตามพฤติการณ์ไม่อาจจะคาดหมายได้ว่างานนั้นจะพึงทำให้เปล่าไซ้ร ท่านข่มขืนเอาโดยปริยายว่ามีค้ำประกันให้สินจ้าง

มาตรา ๕๗๗ นายจ้างจะโอนสิทธิของตนให้แก่บุคคลภายนอกได้ ต่อเมื่อลูกจ้างยินยอมพร้อมใจด้วย

ลูกจ้างจะให้บุคคลภายนอกทำงานแทนตนได้ ก็ต่อเมื่อนายจ้างจะยินยอมพร้อมใจด้วย

ถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดทำการฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๗๘ ถ้าลูกจ้างรับรองโดยแสดงออกชัด ๆ ฤๅโดยปริยาย ว่าตนเป็นผู้มีฝีมือเฉพาะการอย่างหนึ่งอย่างใดไซ้ หากมาปรากฏว่าไร ฝีมือเช่นนั้น ท่านว่านายจ้างชอบที่จะเลิกจ้างเสียได้

มาตรา ๕๗๙ การที่ลูกจ้างขาดงานไปโดยเหตุอันสมควร และชั่วระยะเวลาน้อยพอสมควรแก่เหตุนั้น ท่านว่าไม่ทำให้นายจ้างมีสิทธิเลิกจ้างได้

มาตรา ๕๘๐ ถ้าไม่มีกำหนดโดยสัญญา ฤๅจารีตประเพณีว่าจะพึงจ่ายสินจ้างเมื่อไร ท่านว่าพึงจ่ายเมื่อไรก็ได้แล้วเสร็จ ถ้าการจ่ายสินจ้างนั้นได้ กำหนดกันไว้ เป็นระยะเวลา ก็ให้พึงจ่ายเมื่อสุดระยะเวลาเช่นนั้นทุกคราวไป

มาตรา ๕๘๑ ถ้าระยะเวลาที่ได้ตกลงว่าจ้างกันนั้นสุดสิ้นลงแล้ว ลูกจ้างยังคงทำงานอยู่ต่อไปอีก และนายจ้างรู้อยู่ตั้งนั้นก็ไม่หักทวงไซ้ ท่านให้ สันนิษฐานไว้ ก่อนว่าคู่สัญญาเป็นอันได้ทำสัญญาจ้างกันใหม่แล้ว โดยความอย่างเดียวกันกับสัญญาเดิม แต่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะเลิกสัญญาเสียได้ด้วยการบอกกล่าวตามความในมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๕๘๒ ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดลงไว้ในสัญญาว่าจะจ้างกันนานเท่าไร ท่านว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเลิกสัญญาด้วยการบอกกล่าวล่วงหน้า ในเมื่อถึงฤกษ์ก่อนจะถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวใดคราวหนึ่ง เพื่อให้เป็นผลเลิกสัญญากันเมื่อถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวถัดไปข้างหน้าก็อาจทำได้ แต่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้ากว่าสามเดือน

อนึ่งในเมื่อบอกกล่าวดังว่านี้ นายจ้างจะจ่ายสินจ้างแก่ลูกจ้างเสียให้ครบจำนวนที่จะต้องจ่ายจนถึงเวลาเลิกสัญญาตามกำหนดที่บอกกล่าวนั้นทีเดียว แล้วปล่อยลูกจ้างจากการเสียในทันทีก็อาจทำได้

มาตรา ๕๘๓ ถ้าลูกจ้างจงใจขัดคำสั่งของนายจ้างอันชอบด้วยกฎหมายก็ดี ฤๅละเลยไม่นำพหตุคำสั่งเช่นนั้นเป็นอาชึ่งก็ดี ละทิ้งการงานไปเสียก็ดี กระทำความผิดอย่างร้ายแรงก็ดี ฤๅทำประการอื่นอันไม่สมแก่การปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ลุล่วงไปโดยถูกต้องและสุจริตก็ดี ท่านว่านายจ้างจะไล่ออกโดยมิพักต้องบอกกล่าวล่วงหน้าฤๅให้สามใหม่ทดแทนก็ได้

มาตรา ๕๘๔ ถ้าจ้างแรงงานรายใดมีสาระสำคัญอยู่ที่ตัวบุคคล ผู้เป็นนายจ้าง ท่านว่าสัญญาจ้างเช่นนั้นย่อมระงับไปด้วยการจะ
12/10/2566
แห่งนายจ้าง

มาตรา ๕๕๕ เมื่อการจ้างแรงงานสุดสิ้นลงแล้ว ลูกจ้างชอบที่จะได้รับใบสำคัญ แสดงว่าลูกจ้างนั้นได้ทำงานนานเท่าไรและงานที่ทำนั้นเป็นงานอย่างไร

มาตรา ๕๕๖ ถ้าลูกจ้างเป็นผู้ซึ่งนายจ้างได้จ้างเอามาแต่ต่างถิ่นโดยนายจ้างออกเงินค่าเค็รทางให้ไซ้ร เมื่อการจ้างแรงงานสุดสิ้นลง และถ้ามิได้กำหนดกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาแล้ว ท่านว่านายจ้างจะต้องใช้เงินค่าเค็รทางขากลับให้ แต่จะต้องเป็นดังต่อไปนี้ คือ

(๑) สัญญามีใต้เลิกการจ้างเพราะความประพฤติฤความผิดของลูกจ้าง และ

(๒) ลูกจ้างยอมกลับไปยังถิ่นที่ไ้จ้างเอามาภายในเวลาอันสมควร

ลัทธิณ ๑

จ้างทำของ

มาตรา ๕๕๗ อันว่าจ้างทำของนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจ้าง ตกลงรับจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้ ^{๑๒/10/๒566} ส่วนจ้างเหือผลสำเร็จแห่งการที่ทำงาน

มาตรา ๕๘๘ เครื่องมือ ฤๅเครื่องใช้อื่นจะต้องใช้ทำการ
งานให้สำเร็จนั้น ผู้รับจ้างต้องเป็นผู้จัดหาเอง

มาตรา ๕๘๙ ถ้าสัมภาระสำหรับทำการงานที่กล่าวนั้นผู้รับจ้าง
เป็นผู้จัดหา ท่านว่าต้องจัดหาชนิดที่ดี

มาตรา ๕๙๐ ถ้าสัมภาระนั้นผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหาส่ง ท่าน
ให้ผู้รับจ้างใช้สัมภาระด้วยความระมัดระวัง และประหยัดอย่าให้
เปลืองเสียเปล่า เมื่อทำการงานสำเร็จแล้ว มีสัมภาระเหลือ
อยู่ก็ให้คืนแก่ผู้ว่าจ้าง

มาตรา ๕๙๑ ถ้าความชำรุดบกพร่องฤๅความชักช้าในการทำ
นั้นเกิดขึ้นเพราะสภาพแห่งสัมภาระซึ่งผู้ว่าจ้างส่งให้ก็ดี เพราะ
คำสั่งของผู้ว่าจ้างก็ดี ท่านว่าผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่จะ
ได้รู้อยู่แล้วว่าสัมภาระนั้นไม่เหมาะ ฤๅว่าคำสั่งนั้นไม่ถูกต้อง
และมีได้บอกกล่าวตักเตือน

มาตรา ๕๙๒ ผู้รับจ้างจะต้องยอมให้ผู้ว่าจ้าง ฤๅตัวแทน
ของผู้ว่าจ้างตรวจตราการงานได้ตลอดเวลาที่ทำงานนั้น

มาตรา ๕๙๓ ถ้าผู้รับจ้างไม่เริ่มทำการในเวลาอันสมควร ฤๅ
ทำการชักช้าฝ่าฝืนข้อกำหนดแห่งสัญญาก็ดี ฤๅทำการชักช้า
โดยปรากฏความผิดของผู้ว่าจ้าง จนอาจคาดหมายล่วงหน้าได้
ว่าการนั้นจะไม่สำเร็จภายในกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ก็ดี ผู้

ว่าจ้างชอบที่จะเลิกสัญญาเสียได้ มีพักต้องรอกคอยให้ถึงเวลา กำหนดส่งมอบของนั้นเลย

มาตรา ๕๕๔ ถ้าในระหว่างเวลาที่ทำการอยู่นั้นเป็นวิสัยจะ คาดหมายล่วงหน้าได้แน่นอนว่า การที่ทำนั้นจะสำเร็จอย่างบกพร่อง ฤๅจะเป็นไปในทางอันฝ่าฝืนข้อสัญญาเพราะความผิดของผู้รับ จ้างชำระ ผู้ว่าจ้างจะบอกกล่าวให้ผู้รับจ้างแก้ไขสิ่งที่บกพร่อง ให้คืนดี ฤๅทำการให้เป็นไปตามสัญญา ภายในเวลาอันสมควร ซึ่งกำหนดให้ ในคำบอกกล่าวนั้นก็ได้ ถ้าและคลาดกำหนด นั้นไป ท่านว่าผู้ว่าจ้างชอบที่จะเอาการนั้นให้บุคคลภายนอก ซ่อมแซมฤๅทำต่อไปได้ ซึ่งผู้รับจ้างจะต้องเสี่ยงความเสียหาย และออกค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

มาตรา ๕๕๕ ถ้าผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระชำระ ความ รับผิดชอบของผู้รับจ้างในการบกพร่องนั้น ท่านให้บังคับด้วยบท แห่งประมวลกฎหมายนี้ ลักษณะซื้อขาย

มาตรา ๕๕๖ ถ้าผู้รับจ้างส่งมอบการที่ทำไม่ทันเวลาที่ได้ กำหนดไว้ในสัญญาก็ดี ฤๅถ้าไม่ได้ กำหนดเวลาไว้ในสัญญา เมื่อล่วงพ้นเวลาอันควรแก่เหตุก็ดี ผู้ว่าจ้างชอบที่จะได้สด ลินจ้างลง/20๒๓ ถ้าสาระสำคัญแห่งสัญญาอยู่ที่เวลาก็ชอบที่จะเพิก ถอนสัญญาได้

มาตรา ๕๕๗ ถ้าผู้ว่าจ้างขอมอบการที่ทำนั้นแล้วโดยมิได้ยึดเอาเงิน ผู้รับจ้างก็ไม่ต้องรับผิดชอบแก่ผู้ว่าจ้างนั้นซ้ำ

มาตรา ๕๕๘ ถ้าผู้ว่าจ้างขอมอบการที่ทำนั้นแล้วถึงจุดบกพร่องมิได้ยึดเอาเงินโดยแสดงออกชัด ๆ โดยปริยาย ผู้รับจ้างก็ไม่ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ความชำรุดบกพร่องนั้นเป็นเช่นจะไม่พึงพบได้ ในขณะที่มอบ ถ้าผู้รับจ้างได้ปิดบังความนั้นเสีย

มาตรา ๕๕๙ ในกรณีที่ส่งมอบเงินซ้ำไปก็ดี ถ้าส่งมอบการที่ทำชำรุดบกพร่องก็ดี ท่านว่าผู้ว่าจ้างชอบที่จะยึดหน่วงเงินค้างไว้ได้ เว้นแต่ผู้รับจ้างจะให้ประกันตามสมควร

มาตรา ๖๐๐ ถ้ามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาไว้หรือท่านว่าผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบเพื่อการที่ทำการชำรุดบกพร่องเพียงแต่ที่ปรากฏขึ้นภายในปีหนึ่งนับแต่วันส่งมอบ ถ้าที่ปรากฏขึ้นภายในห้าปี ถ้าการที่ทำนั้นเป็นสิ่งปลูกสร้างกับพื้นดินนอกจากเรือนโรงทำด้วยเครื่องไม้

แต่ข้อจำกัดนี้ท่านมิให้ใช้บังคับเมื่อปรากฏว่าผู้รับจ้างได้ปิดบังความชำรุดบกพร่องนั้น

มาตรา ๖๐๑ ท่านห้ามมิให้ฟ้องผู้รับจ้างเมื่อพ้นปีหนึ่งนับ
12/10/2566
แต่วันการชำรุดบกพร่องได้ปรากฏขึ้น

มาตรา ๖๐๒ อันสินจ้างมีพึงใช้ให้เมื่อรับมอบการที่ทำการที่ทำการนั้นมิกำหนดว่าจะส่งรับกันเป็นส่วน ๆ และได้ระบุจำนวนสินจ้างไว้เป็นส่วน ๆ ไซ้ร้ ท่านว่าพึงใช้สินจ้างเพื่อการแต่ละส่วน ในเวตารับเอาส่วนนั้น

มาตรา ๖๐๓ ถ้าผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระ และการที่จ้างทำลายตุบุดสลายลงก่อนส่งมอบโดยเหตุสุดวิสัยเหตุประการอื่นไซ้ร้ ท่านว่าความวินาศอันนั้นตกเป็นพับแก่ผู้รับจ้าง และสินจ้างก็เป็นอันไม่ต้องใช้

มาตรา ๖๐๔ ถ้าผู้ว่าจ้างเป็นผู้หาสัมภาระส่ง และการที่จ้างนั้นทำลายตุบุดสลายลงก่อนส่งมอบ ท่านว่าความวินาศนั้นตกเป็นพับแก่ผู้ว่าจ้าง หากมิได้เป็นเพราะผู้รับจ้างทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นเหตุให้วินาศ

ในกรณีเช่นว่านี้ สินจ้างก็เป็นอันไม่ต้องใช้ เว้นแต่ความวินาศนั้นเกิดขึ้นเพราะสภาพแห่งสัมภาระ

มาตรา ๖๐๕ ถ้าการที่จ้างยังไม่แล้วเสร็จอยู่ตราบใด เมื่อผู้ว่าจ้างยอมเสียค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้รับจ้างเพื่อความปลอดภัยอย่างใด ๆ อันจะเกิดแต่การเลิกสัญญาอันนั้นแล้ว ผู้ว่าจ้างก็อาจเลิกสัญญาได้

มาตรา ๖๐๖ ถ้าสาระสำคัญแห่งสัญญาอยู่ที่ความรู้ความสามารถของตัวผู้รับจ้าง และผู้รับจ้างตายก็ดี ตกเป็นผู้ไม่สามารถทำการที่รับจ้างนั้นต่อไปได้ โดยมิใช่เป็นความผิดของตนก็ดี ท่านว่าสัญญานั้นย่อมเป็นอันสิ้นสุด

ถ้าและการส่วนที่ได้ทำขึ้นแล้วนั้น เป็นประโยชน์แก่ผู้ว่าจ้างอยู่บ้างไซ้ ท่านว่าผู้ว่าจ้างจำต้องรับเอาไว้และใช้สินจ้างตามควร

มาตรา ๖๐๗ ผู้รับจ้างจะเอาการที่รับจ้างทั้งหมด ฤๅแบ่งการแต่บางส่วนไปให้ผู้รับจ้างช่วงทำอีกทอดหนึ่งก็ได้ เว้นแต่สาระสำคัญแห่งสัญญาจะอยู่ที่ความรู้ความสามารถของตัวผู้รับจ้าง แต่ผู้รับจ้างคงต้องรับผิดชอบเพื่อความประพฤติกฎความผิดอย่างใด ๆ ของผู้รับจ้างช่วง

ลักษณะ ๘

รับขน

มาตรา ๖๐๘ อันว่าผู้ขนส่งภายในความหมายแห่งกฎหมายลักษณะนี้ คือบุคคลผู้รับขนส่งของฤๅคนโดยสารเพื่อนำแห่งเป็นทางค้าปรกติของตน

มาตรา ๖๐๕ การรับขนของ ฤๅคนโดยสารในหน้าที่ของกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม และการขนไปรษณีย์ภัณฑ์ ในหน้าที่

๒๕๓

กรมไปรษณีย์โทรเลขนั้น ทำหน้าที่ บังคับตามกฎหมายและ
กฎข้อบังคับสำหรับทบวงการนั้น ๆ

รับขนของทางทะเล ทำหน้าที่ บังคับตามกฎหมายและกฎข้อ
บังคับว่าด้วยการนั้น

หมวด ๑

รับขนของ

มาตรา ๖๑๐ อันบุคคลผู้ทำความตกลงกับผู้ขนส่งเพื่อใ
ขนของส่งไปนั้น เรียกว่าผู้ส่ง ถ้าผู้ตราส่ง

บุคคลผู้ซึ่งเขาส่งของไปถึงนั้น เรียกว่าผู้รับตราส่ง

บำเหน็จอันจะต้องจ่ายให้เพื่อการขนส่งของนั้น เรียกว่า
ค่ารวางพาหนะ

มาตรา ๖๑๑ อันว่าอุปกรณ์แห่งค่ารวางพาหนะนั้น ได้แก่
ค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ตามจารีตประเพณีอันผู้ขนส่งได้เสียไปโดย
ควรในระหว่างขนส่ง

มาตรา ๖๑๒ ถ้าผู้ขนส่งเรียกเอาใบกำกับของ ผู้ส่งต้อง
ทำให้

ใบกำกับของนั้นต้องแสดงรายการต่อไปนี้ คือ

(๑) สภาพและน้ำหนัก ภาชนะแห่งของที่ส่ง กับสภาพ
จำนวน และเครื่องหมายแห่งหีบห่อ

(๒) ตำบลที่กำหนดให้ส่ง

(๓) ชื่อญาติหรือ และสำเนาของผู้รับตราส่ง

(๔) ตำบลและวันที่ออกใบกำกับของนั้น

อันใบกำกับของนั้นต้องลงลายมือชื่อผู้ส่งเป็นสำคัญ

มาตรา ๖๑๓ ถ้าผู้ส่งเรียกเอาใบตราส่ง ผู้ขนส่งก็ต้องทำให้
ใบตราส่งนั้นต้องแสดงรายการต่อไปนี้ คือ

(๑) รายการดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๑๒ อนุมาตรา ๑, ๒
และ ๓

(๒) ชื่อญาติหรือของผู้ส่ง

(๓) จำนวนคำรวางพาทนะ

(๔) ตำบลและวันที่ออกใบตราส่ง

อันใบตราส่งนั้นต้องลงลายมือชื่อผู้ขนส่งเป็นสำคัญ

มาตรา ๖๑๔ แม้ว่าใบตราส่งจะได้ออกให้แก่บุคคลผู้ใด
โดยนามก็ตาม ท่านว่าย่อมสลักหลังโอนให้กันได้ เว้นแต่จะมี
ข้อห้ามการสลักหลังไว้

มาตรา ๖๑๕ ถ้าได้ทำใบตราส่งให้แก่กัน ท่านว่าของนั้นจะ
รับมอบได้ต่อเมื่อเวนคืนใบตราส่ง

ถ้าใบตราส่งหาย ท่านว่าจะรับมอบเอาของใบได้ต่อเมื่อให้
ประกันตามสมควร

มาตรา ๖๑๖ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบในการที่ของเขาได้มอบหมายแก่ตนนั้นสูญหาย ญาบอบสลาย ญาส่งมอบซ้กซ้า เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการสูญหาย ญาบอบสลาย ญาซ้กซ้า นั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย ญาเกิดแต่สภาพแห่งของนั้นเอง ญาเกิดเพราะความผิดของผู้ส่งญาผู้ตราส่ง

มาตรา ๖๑๗ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบในการที่ของสูญหาย ญาบอบสลาย ญาส่งซ้กซ้าอันเกิดแต่ความผิดของผู้ขนส่งคนอื่น ญาบุคคลอื่นซึ่งตนหากได้มอบหมายของนั้นไปอีกทอดหนึ่ง

มาตรา ๖๑๘ ถ้าของนั้นได้ส่งไปโดยมีผู้ขนส่งหลายคนหลายทอด ท่านว่าผู้ขนส่งทั้งนั้นจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการสูญหาย บอบสลาย ญาส่งซ้กซ้า

มาตรา ๖๑๙ ถ้าของเป็นสภาพอันจะก่อให้เกิดอันตรายได้ ญาเป็นสภาพเกลือกจะก่อให้เกิดเสียหายแก่บุคคล ญาทรัพย์ สิ้นไชรั ผู้ส่งต้องแสดงสภาพแห่งของนั้นไว้ก่อนทำสัญญา ถ้ามิได้ทำเช่นนั้นผู้ส่งจะต้องรับผิดชอบในการเสียหายไม่ว่าอย่างใด ๆ อันเกิดแต่ของนั้น

มาตรา ๖๒๐ ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดชอบในเงินทองตรา ธนบัตร ธนาการบัตร^{๑๑๕} ตั๋วเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทาน

สินค้า ัญญมณเฑี และของมีค่าอย่างอื่น ๆ หากมิได้รับบอกราคาฤาสภาพแห่งของไว้ ในขณะที่ส่งมอบแก่ตน

แต่ถ้าของนั้นได้บอกราคา ท่านว่าความรับผิดชอบของผู้ขนส่งก็ย่อมจำกัดเพียงไม่เกินราคาที่บอก

มาตรา ๖๒๑ ค่าสินไหมทดแทนในการส่งมอบของชักช้า นั้น ท่านห้ามมิให้คิดเกินกว่าจำนวนเช่นจะพึงกำหนดให้ในเหตุของสูญหายสิ้นเชิง

มาตรา ๖๒๒ ของถึงเมื่อใด ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับตราส่ง

มาตรา ๖๒๓ ความรับผิดชอบของผู้ขนส่งย่อมสุดสิ้นลง ในเมื่อผู้รับตราส่งได้รับเอาของไว้แล้วโดยไม่อิดเอื้อน และได้ใช้ค่าระวางพาหนะกับทั้งอุปกรณ์เสร็จแล้ว

แต่ความที่กล่าวนี้ท่านมิให้ใช้บังคับในกรณี ที่ของสูญหาย ฤาบุบสลายเห็นไม่ได้แต่สภาพภายนอกแห่งของนั้น หากว่าได้บอกกล่าวความสูญหาย ฤาบุบสลายแก่ผู้ขนส่งภายในแปดวัน นับแต่วันส่งมอบ

อนึ่งบทบัญญัติทั้งหลายนี้ท่านมิให้ใช้บังคับในกรณีที่มีการทุจริต ฤาประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงอัน จะปรับเอาเป็นความผิดของผู้ขนส่งได้

มาตรา ๖๒๔ ในข้อความรับผิดของผู้ขนส่งในการที่ของสูญหาย ฤๅบุบสลาย ฤๅส่งชักร้า่นั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่งนับแต่ส่งมอบ ฤๅปีหนึ่งนับแต่วันที่ควรจะได้อ่างมอบ เว้นแต่ในกรณีที่มีการทุจริต

มาตรา ๖๒๕ ใบรับ ใบตราส่ง ฤๅเอกสารอื่น ๆ ทำนองนี้ก็ดี ซึ่งผู้ขนส่งออกให้แก่ผู้ส่งนั้น ถ้ามีข้อความยกเว้น ฤๅจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งประการใด ท่านว่าความนั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่ผู้ส่งจะได้แสดงความตกลงด้วยชัดแจ้งในการยกเว้น ฤๅจำกัดความรับผิดเช่นนั้น

มาตรา ๖๒๖ ตราใบใดของยังอยู่ในมือผู้ขนส่ง ตราใบนั้นผู้ส่งฤๅถ้าได้ทำใบตราส่งผู้ทรงใบตราส่งนั้น อาจจะให้ผู้ขนส่งงดการส่งของนั้นไป ฤๅให้ส่งกลับคืนมา ฤๅให้จัดการแก่ของนั้นเป็นอย่างอื่นประการใดก็ได้

ในเหตุเช่นนั้น ผู้ขนส่งชอบที่จะได้รับเงินค่ารางวัลตามส่วนแห่งระยะทางที่ได้จัดการขนส่งไปแล้ว กับทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆที่ต้องเสียไปเพราะเหตุที่บอกงด ฤๅเพราะส่งของกลับคืน ฤๅเพราะจัดการเป็นประการอื่นนั้น

มาตรา ๖๒๗ เมื่อของถึงตำบลที่กำหนดให้ส่ง และผู้รับ
ตราส่งได้เรียกให้ส่งมอบแล้ว ท่านว่าแต่ั้นไปสิทธิทั้งหลาย
ของผู้ส่งอันเกิดแต่สัญญารับขนนั้นย่อมตกไปได้แก่ผู้รับตราส่ง

มาตรา ๖๒๘ ถ้าว่าของสูญหายไปเพราะเหตุสุดวิสัย ท่าน
ว่าผู้ขนส่งไม่มีสิทธิจะได้เงินค่ารางวัลพาหนะ ถ้าและได้รับไป
ไว้ก่อนแล้วเท่าใดต้องส่งคืนทั้งสิ้น

มาตรา ๖๒๙ ถ้าการรับขนทำกันหลายต่อ และใช้วิธีส่งมอบ
ของก่อน เพื่อรับค่ารางวัลพาหนะและอุปกรณ์ต่อภายหลังไซ้
ท่านว่าผู้ขนส่งทอดหลังจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ขนส่งทอดก่อนในค่า
รางวัลพาหนะและอุปกรณ์ ซึ่งยังคงชำระแก่เขา

มาตรา ๖๓๐ ผู้ขนส่งชอบที่จะยึดหน่วงเอาของไว้ก่อนได้
ตามที่จำเป็น เพื่อประกันการไ้เงินค่ารางวัลพาหนะและอุปกรณ์

มาตรา ๖๓๑ ถ้าหาตัวผู้รับตราส่งไม่พบกัด้ ถ้าผู้รับตราส่ง
บอกบัตั้ไม่ยอมรับมอบของกัด้ ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวไปยัง
ผู้ส่งทันที และถามเอาคำสั่งของผู้ส่ง

ถ้าหากว่าพฤติการณ์ซึ่งค้ขวางไม่สามารถจะทำได้ดังนั้นก็ด้ ถ้า
ถ้าผู้ส่งละเลยเสียไม่ส่งคำสั่งมาในเวลาอันควร ถ้าส่งมาเป็น
คำสั่งอื่นไม่อาจปฏิบัติให้เป็นไปได้กัด้ ท่านว่าผู้ขนส่งมีอำนาจที่
จะเอาของไปฝากไว้ ณสำนักงานฝากทรัพย์ได้

ถ้าของนั้นเป็นหลักฐานแห่งของสละเสียได้ และการหน่วงช้าไว้
ย่อมเป็นการเสี่ยงความเสียหายไซ้ร ผู้ขนส่งจะเอาของนั้นออก
ขายทอดตลาดเสียก็ได้

อนึ่งการเอาของไปฝาก ฤฯเอาออกขายทอดตลาดเช่นว่า
นั้น ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวแก่ผู้ส่งฤฯผู้รับตราส่งทราบมิให้ชัก
ช้า เว้นแต่จะไม่สามารถทำได้ ถ้าและผู้ขนส่งละเลยเสียไม่
บอกกล่าวไซ้ร ท่านว่าจะต้องรับผิดชอบค่าเสียหาย

มาตรา ๖๓๒ เมื่อเอาของออกขายทอดตลาดแล้วได้เงิน
จำนวนสุทธิเท่าใด ให้ผู้ขนส่งหักเอาไว้เป็นเงินค้ำวางพาทนะ
และค่าอุปกรณ ถ้าและยังมีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใด ต้องส่ง
มอบให้แก่บุคคลผู้ควรที่จะได้เงินนั้นโดยพลัน

มาตรา ๖๓๓ ถ้าของนั้นได้ขนส่งไปโดยมีผู้ขนส่งหลายคน
หลายทอด ท่านว่าผู้ขนส่งทอดหลังที่สุดอาจใช้สิทธิดังกล่าว
ไว้ในมาตรา ๖๓๐, ๖๓๑, ๖๓๒ นั้น ในการเรียกเงินค้ำวาง
พาทนะและอุปกรณอันค้างชำระแก่ผู้ขนส่งทั่วทุกคนได้

หมวด ๒

รับขนเกินโดยสาร

มาตรา ๖๓๔ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบคนโดยสารในความ
เสียหายอันเกิดแก่ตัวเขา ฤฯในความเสื่อมเสียอย่างใด ๆ อัน

เป็นผลโดยตรงแก่การที่ต้องชักช้าในการขนส่ง เว้นแต่การเสียหาย ฤๅชักช้าขึ้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย ฤๅเกิดแต่ความผิดของคนโดยสารนั่นเอง

มาตรา ๖๓๕ เครื่องเครืงทางหากได้มอบหมายแก่ผู้ขนส่งทันเวลา ท่านว่าต้องส่งมอบในขณะคนโดยสารถึง

มาตรา ๖๓๖ ถ้าคนโดยสารไม่รับมอบเครื่องเครืงทางของตนภายในเวลาเดือนหนึ่งนับแต่วันเครื่องเครืงทางนั้นถึงไซ้ร้ ผู้ขนส่งอาจเอาออกขายทอดตลาดเสียได้

ถ้าเครื่องเครืงทางนั้นมีสภาพเป็นของสดของเสียได้ ผู้ขนส่งอาจเอาออกขายทอดตลาดได้ เมื่อของนั้นถึงแล้วร้ออยู่ล่วงเวลากว่าสี่สิบสี่ชั่วโมง

บทบัญญัติในมาตรา ๖๓๒ นั้น ท่านให้ใช้บังคับแก่คดีตั้งแต่วันด้วย อนุโลมตามควร

มาตรา ๖๓๗ สิทธิและความรับผิดชอบของผู้ขนส่ง เพื่อเครื่องเครืงทางอันได้มอบหมายแก่ผู้ขนส่งนั้น แม้ผู้ขนส่งจะมีได้คิดเอาค่าขนส่งต่างหากก็ตาม ท่านให้บังคับตามความในหมวด ๑

มาตรา ๖๓๘ ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดชอบในเครื่องเครืงทางซึ่งตนมิได้รับมอบหมาย เว้นแต่เมื่อเครื่องเครืงทางนั้นสูญหาย ฤๅบุบสลายไปเพราะความผิดของผู้ขนส่งฤๅลูกจ้างของผู้ขนส่ง

มาตรา ๖๓๕ ตัว ใบรับ ฎาเอกสารอื่นทำนองเช่นว่านั้น อัน
 ผู้ขนส่งได้ส่งมอบแก่คนโดยสารนั้น หากมีข้อความยกเว้นฎา
 จำกัดความรับผิดชอบของผู้ขนส่งอย่างใด ๆ ท่านว่าข้อความนั้น
 เป็นโมฆะ เว้นแต่คนโดยสารจะได้ตกลงด้วยชัดแจ้งในการ
 ยกเว้นฎาจำกัดความรับผิดชอบเช่นนั้น

ลักษณะ ๕

ยืม

หมวด ๑

ยืมใช้คงรูป

มาตรา ๖๔๐ อันว่ายืมใช้คงรูปนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคล
 คนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้ยืม ให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ยืม
 ใช้สอยทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเงื่อนไขว่า ผู้ยืมจะพึงคืน
 ทรัพย์สินนั้นเมื่อได้ใช้สอยเสร็จแล้ว

มาตรา ๖๔๑ การให้ยืมใช้คงรูปนั้น ท่านว่าย่อมบริบูรณ์
 ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้ยืม

มาตรา ๖๔๒ ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาก็ดี ค่าส่ง
 มอบและค่าส่งคืนทรัพย์สินซึ่งยืมก็ดี ย่อมตกแก่ผู้ยืมเป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๔๓ ทรัพย์สินซึ่งข่มนั้น ถ้าผู้ข่มเอาไปใช้การ
 อย่างอื่นนอกจากการอันเป็นปรกติแก่ทรัพย์สินนั้น ฤๅนอก
 จากการอันปรากฏในสัญญาก็ดี เอาไปให้บุคคลภายนอกใช้
 สอยก็ดี เอาไปไว้เกินกว่าที่ควรจะเอาไว้ก็ดี ท่านว่าผู้ข่มจะ
 ต้องรับผิดชอบในเหตุทรัพย์สินนั้นสูญหาย ฤๅบุบสลายไปอย่าง
 หนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์
 ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็คงจะต้องสูญหาย ฤๅ
 บุบสลายอยู่กันเอง

มาตรา ๖๔๔ ผู้ข่มจำต้องสงวนทรัพย์สินซึ่งข่มไปเหมือน
 เช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

มาตรา ๖๔๕ ในกรณีซึ่งหลายดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๔๓ นั้น
 ก็ดี ถ้าผู้ข่มประพฤตินั้นเป็นต่อความในมาตรา ๖๔๔ ก็ดี ผู้
 ให้ข่มจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๖๔๖ ถ้ามิได้กำหนดเวลากันไว้ ท่านให้คืน
 ทรัพย์สินแก่ข่มเมื่อผู้ข่มได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเสร็จแล้วตาม
 การอันปรากฏในสัญญา แต่ผู้ให้ข่มจะเรียกคืนก่อนนั้นก็ได้
 เมื่อเวลาได้ล่วงไปพอแก่การที่ผู้ข่มจะได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้น
 เสร็จแล้ว

ถ้าเวลาก็ได้กำหนดกันไว้ ทั้งในสัญญาก็ไม่ปรากฏว่าขี้มไป
ใช้เพื่อการใดไซ้ร้ ท่านว่าผู้ให้ขี้มจะเรียกของคืนเมื่อไรก็ได้

มาตรา ๖๔๗ ค่าใช้จ่ายอันเป็นปรกติแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สิน
ซึ่งขี้มนั้น ผู้ขี้มต้องเป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๔๘ อันการขี้มใช้คงรูป ย่อมระงับสิ้นไปด้วย
มรณะแห่งผู้ขี้ม

มาตรา ๖๔๙ ในข้อความรับผิดชอบเพื่อเสียค่าทดแทนอันเกี่ยว
กับการขี้มใช้คงรูปนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือน
นับแต่วันสิ้นสัญญา

หมวด ๒

ขี้มใช้สิ้นเปลือง

มาตรา ๖๕๐ อันว่าขี้มใช้สิ้นเปลืองนั้น คือสัญญาซึ่งผู้ให้
ขี้มโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใช้ไปสิ้นไปนั้นเป็นปริมาณมี
กำหนดให้ไปแก่ผู้ขี้ม โดยเงื่อนไขว่าผู้ขี้มจะพึงคืนทรัพย์สิน
ประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สิน
ซึ่งให้ขี้มนั้น

สัญญานี้ย่อมบริบูรณ์แต่เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ขี้ม

มาตรา ๖๕๑ ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาก็ดี ค่าส่ง
มอบและส่งคืนทรัพย์สินซึ่งขี้มก็ดี ย่อมตกแก่ผู้ขี้มเป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๕๒ ถ้าในสัญญาไม่มีกำหนดเวลาให้คืนทรัพย์สินซึ่งยืมไป ผู้ให้ยืมจะบอกกล่าวแก่ผู้ยืมให้คืนทรัพย์สินภายในเวลาอันควร ซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้นก็ได้

มาตรา ๖๕๓ การกู้ยืมเงินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไป ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญแล้ว ท่านมิให้พิสูจน์

มาตรา ๖๕๔ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี

มาตรา ๖๕๕ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระ แต่ว่าเมื่อสิ้นปีหนึ่ง ๆ ผู้เป็นคู่สัญญากู้ยืมเงินจะตกลงกันให้บวกดอกเบี้ยที่ค้างชำระเข้ากับต้นเงิน และคิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินทั้งหมดนั้นก็ได้ แต่การที่ตกลงเช่นนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๖๕๖ ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกัน และผู้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของฤๅทรัพย์สินสิ่งอื่นแทนจำนวนเงินนั้นไซ้ ท่านให้คิดเป็นหนี้เงินค้างชำระโดยจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่ง
12/10/2566
ของฤๅทรัพย์สินนั้นในเวลาและณสถานที่ส่งมอบ

ความตกลงกันใดๆ ซึ่งขัดกับข้อความดังกล่าวมานี้
ท่านว่าเป็นโมฆะ

ลักษณะ ๑๖

ฝากทรัพย์สิน

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๖๕๓ อันว่าฝากทรัพย์สิน คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ฝาก ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับฝาก โดยเงื่อนไขว่าผู้รับฝากจะพึงเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในอารักขาแห่งตน แล้วจะคืนให้

มาตรา ๖๕๔ ถ้าโดยพฤติการณ์ พึงคาดหมายได้ว่า เขารับฝากทรัพย์สินก็เพื่อจะได้รับบำเหน็จค่าฝากทรัพย์สินเท่านั้น ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ตกลงกันแล้วโดยปริยายว่ามีบำเหน็จเช่นนั้น

มาตรา ๖๕๕ ถ้าการรับฝากทรัพย์สินเป็นการทำให้เปล่าไม่มีบำเหน็จไซ้ ท่านว่าผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังสงวนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเหมือนเช่นเคยประพฤติในกิจการของตนเอง

ถ้าการรับฝากทรัพย์สินนั้นมีบำเหน็จค่าฝาก ท่านว่าผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวัง และใช้ ฝีมือ เพื่อ สงวน ทรัพย์สิน นั้น

เหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงประพฤติโดยพฤติการตั้งนั้น ทั้งนี้ย่อมรวมทั้งการใช้ ฝีมืออันพิเศษเฉพาะการในที่จะพึงใช้ ฝีมือเช่นนั้นด้วย

ถ้าและผู้รับฝากเป็นผู้มีวิชาชีพเฉพาะกิจการค้าขายอาชัวะอย่างหนึ่งอย่างใด ก็จำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ ฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะต้องใช้ และสมควรจะต้องใช้ ในกิจการค้าขายอาชัวะอย่างนั้น

มาตรา ๖๖๐ ถ้าผู้ฝากมิได้อัญญาต และผู้รับฝากเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นออกใช้สอยเอง ฤาเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย ฤาให้บุคคลภายนอกเก็บรักษาไว้ ท่านว่าผู้รับฝากจะต้องรับผิดชอบเมื่อทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นสูญหาย ฤาบุบสลายอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ทรัพย์สินนั้นก็คงจะต้องสูญหาย ฤาบุบสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๖๖๑ ถ้าบุคคลภายนอกอ้างว่ามีสิทธิแก่ทรัพย์สินซึ่งฝากและยื่นฟ้องผู้รับฝากก็ดี ฤายึดทรัพย์สินนั้นก็ดี ผู้รับฝากต้องรับผิดชอบต่อผู้ฝากโดยพลัน

มาตรา ๖๖๒ ถ้าได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพึงคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไร ท่านว่าผู้รับฝากจะคืนทรัพย์สินก่อนเวลา

กำหนดหาได้ไม่ เว้นแต่ในเหตุจำเป็นอันมิอาจจะกล่าวถึง
เสียได้

มาตรา ๖๖๓ ถึงแม้ว่าคู่สัญญาจะได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพึง
คืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรก็ตาม ถ้าผู้ฝากจะเรียกคืนใน
เวลาใด ๆ ผู้รับฝากก็ต้องคืนให้

มาตรา ๖๖๔ ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพึงคืน
ทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรไซ้ ผู้รับฝากอาจคืนทรัพย์สินนั้น
ได้ทุกเมื่อ

มาตรา ๖๖๕ ผู้รับฝากจำต้องคืนทรัพย์สินซึ่งรับฝากไว้นั้น
ให้แก่ผู้ฝาก ถ้าทรัพย์สินนั้นฝากในนามของผู้ใด คืนให้แก่
ผู้นั้น ถ้าผู้รับฝากได้รับคำสั่งโดยชอบให้คืนทรัพย์สินนั้นไป
แก่ผู้ใด คืนให้แก่ผู้นั้น

แต่หากผู้ฝากทรัพย์สินตาย ท่านให้คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่
ทายาท

มาตรา ๖๖๖ เมื่อคืนทรัพย์สิน ถ้ามีดอกผลเกิดแต่ทรัพย์สิน
ซึ่งฝากนั้นเท่าใด ผู้รับฝากจำต้องส่งมอบพร้อมไปกับทรัพย์สิน
นั้นด้วย

มาตรา ๖๖๗ ค่าคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ย่อมตกแก่ผู้ฝาก
เป็นผู้เสีย

12/10/2566

มาตรา ๖๖๘ ค่าใช้จ่ายอันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ผู้ฝากจำต้องชดใช้ให้แก่ผู้รับฝาก เว้นแต่จะโต้ตกลงกันไว้โดยสัญญาฝากทรัพย์สินว่าผู้รับฝากจะต้องออกเงินค่าใช้จ่ายนั้นเอง

มาตรา ๖๖๙ ถ้าไม่ได้กำหนดเวลาไว้ในสัญญา ฤ็ที่ไม่มีกำหนดโดยจารีตประเพณีว่า บำเหน็จค่าฝากทรัพย์สินนั้นจะพึงชำระเมื่อไรไซ้ร้ ท่านให้ชำระเมื่อก่อนทรัพย์สินซึ่งฝาก ถ้าได้กำหนดเวลากันไว้เป็นระยะอย่างไร ก็พึงชำระเมื่อสิ้นระยะเวลาอันทุกครวไป

มาตรา ๖๗๐ ผู้รับฝากชอบที่จะยึดหน่วงเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นไว้ได้ จนกว่าจะได้รับเงินปันค่าที่ค้างชำระแก่ตน เกี่ยวด้วยการฝากทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๖๗๑ ในข้อความรับผิดชอบเพื่อใช้เงินบำเหน็จค่าฝากทรัพย์สินก็ดี ชดใช้เงินค่าใช้จ่ายก็ดี ใช้ค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวแก่การฝากทรัพย์สินก็ดี ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา

หมวด ๒

วิธึเภาการฝากเงิน

มาตรา ๖๗๒ ถ้าฝากเงิน ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้รับฝากไม่พึงต้องส่งคืนเป็นเงินทองตราอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนเงินให้ครบจำนวน

อนึ่งผู้รับฝากจะเอาเงินซึ่งฝากนั้นออกใช้ก็ได้ แต่หากจำต้องคืนเงินให้ครบจำนวนเท่านั้น แม้ว่าเงินซึ่งฝากนั้นจะได้สูญหายไปด้วยเหตุสุดวิสัยก็ตาม ผู้รับฝากก็จำต้องคืนเงินเป็นจำนวนดังว่านั้น

มาตรา ๖๗๓ เมื่อใดผู้รับฝากจำต้องคืนเงินแต่เพียงเท่าจำนวนที่ฝาก ผู้ฝากจะเรียกถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ได้ ฤฯฝ่ายผู้รับฝากจะส่งคืนเงินก่อนถึงเวลานั้นก็ไม่ได้ดุจกัน

หมวด ๓

วิธึเภาสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม

มาตรา ๖๗๔ เจ้าสำนักโรงแรม ฤฯโฮเต็ล ฤฯสถานทีอนทำนองเช่นว่านั้น จะต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายฤฯบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งคนเค็รทาง ฤฯแขกอาศัยหากได้พามา

มาตรา ๖๗๕ เจ้าสำนักต้องรับผิดชอบในการที่ทรัพย์สินของ
 คนเค็รทาง ฤาแขกอาศัยสูญหาย ฤาบุบสลายไปอย่างใด ๆ
 แม้ถึงว่าความสูญหายฤาบุบสลายนั้นจะเกิดขึ้นเพราะผู้คนไปมา
 เข้าออกณโรงแรม โฮเต็ล ฤาสถานที่เช่นนั้นก็คงต้องรับผิดชอบ
 ความรับผิดชอบนี้ถ้าเกี่ยวกับเงินทองตรา ธนบัตร ตัวเงิน
 พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า ัญญมณเฑี ฤาของ
 มีค่าอื่น ๆ ไซ้ร้ ท่านจำกัดไว้เพียงห้าร้อยบาท เว้นไว้แต่จะได้
 ฝากของมีค่าเช่นนี้ไว้แก่เจ้าสำนักและได้บอกราคาแห่งของนั้น
 ชัดแจ้ง

แต่เจ้าสำนักหาต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายฤาบุบสลายอัน
 เกิดแต่ผู้ร้ายใช้อาวุธซึ่งทรัพย์สิน ฤาเกิดแต่เหตุสุดวิสัยประการ
 อื่นอย่างหนึ่งอย่างใดนั้นไม่

มาตรา ๖๗๖ ทรัพย์สินซึ่งมิได้นำฝากบอกราคาชัดแจ้งนั้น
 เมื่อพบเห็นว่าสูญหายฤาบุบสลายขึ้น คนเค็รทาง ฤาแขกอาศัย
 ต้องแจ้งความนั้นต่อเจ้าสำนักโรงแรม โฮเต็ล ฤาสถานที่เช่น
 นั้นทันที มิฉะนั้นท่านว่าเจ้าสำนักยอมพ้นจากความรับผิดชอบ
 บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗๔ และ ๖๗๕

มาตร ๖๗๗ ถ้ามีคำแจ้งความเปิดไว้ในโรงแรม โฮเต็ล ฤา
 ๑๒/10/2566
 สถานที่อื่นท่านองเช่นว่านี้ เป็นข้อความยกเว้น ฤาจำกัดความ

รับผิดชอบของเจ้าสำนักไซรั ทำหน้าที่ความนั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่คน
เค็รทาง ฎาแอกอาศัยจะไต้ตกลงด้วยขัดแจ้งในการยกเว้น
ฎาจำกัคความรับผิดชอบด้วงนั้น

มาตรา ๖๗๘ ในข้อความรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อ
ทรัพย์สินของคนเค็รทาง ฎาของแอกอาศัยสูญหาย ฎานอบ
สลายนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่
คนเค็รทาง ฎาแอกอาศัยออกไปจากสถานที่นั้น

มาตรา ๖๗๙ เจ้าสำนักชอบที่จะยึดหน่วงเอาไว้ซึ่งเครื่องเค็ร
ทางฎาทรัพย์สินอย่างอื่นของคนเค็รทาง ฎาแอกอาศัย อันเอา
ไว้ในโรงแรม โฮเต็ล ฎาสถานที่เช่นนั้นได้ จนกว่าจะไต้รับ
ชำระเงินมัดจำที่ค้างชำระแก่ตน เพื่อการพักอาศัยและการอื่น ๆ
อันได้ทำให้แก่คนเค็รทาง ฎาแอกอาศัยตามที่เขาพึงต้องการ
นั้น รวมทั้งการชดใช้เงินถึงหลายเท่าไต้ออกแทนไปด้ว

ลักษณะ ๑๑

คำประกัน

หมวด ๑

บทเปิดเสรีทั่วไป

มาตรา ๖๘๐ อันว่าคำประกันนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคล
ภายนอกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ค้ำประกัน ผู้พันตนต่อเจ้าหนคน
หนึ่ง หนึ่ง 12/10/2566 ผู้ค้ำประกันผู้พันตนต่อเจ้าหนคน
หนึ่งเพื่อรับชำระหนี้ในเมื่อลูกหนไม่ชำระหนนั้น

มาตรา ๖๘๑ อันคำประกันนั้นจะมีได้แต่เฉพาะเพื่อหนีอัน
สมบูรณ์

หนีในอนาคตกฎหมายจะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่ง
หนีนั้นอาจเป็นผลได้จริงก็ประกันได้

หนีอันเกิดแต่สัญญาซึ่งไม่ผูกพันลูกหนี เพราะทำด้วย
ความสำคัญผิด ถ้าเพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้น ก็อาจ
จะมีประกันอย่างสมบูรณ์ได้ ถ้าหากว่าผู้ค้าประกันรู้เหตุสำคัญ
ผิดผู้ไร้ความสามารถนั้นในขณะที่เขาทำสัญญาผูกพันตน

มาตรา ๖๘๒ ท่านว่าบุคคลจะยอมเข้าเป็นผู้รับเรือน คือ
เป็นประกันของผู้ค้าประกันอีกชั้นหนึ่ง ก็เป็นได้

มาตรา ๖๘๓ อันคำประกันอย่างไม่มีจำกัดนั้นย่อมคุ้มครองถึง
ดอกเบียและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนีค้างชำระ ตลอดจน
ค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนีรายนั้นด้วย

มาตรา ๖๘๔ ผู้ค้าประกันย่อมรับผิดชอบเพื่อค่าฤชาธรรมเนียม
ความซึ่งลูกหนีจะต้องใช้ให้แก่เจ้าหนี แต่หัวใจทขีพ้องคดีโดย
มิได้เรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนีนั้นก่อนไซ้ ท่านว่าผู้ค้า
ประกันหาต้องรับผิดชอบเพื่อใช้ค่าฤชาธรรมเนียมเช่นนั้นไม่

มาตรา ๖๘๕ ถ้าเมื่อบังคับตามสัญญาประกันนั้น ผู้ค้า
ประกันไม่ชำระหนี้ทั้งหมดของลูกหนี รวมทั้งดอกเบีย ค่า

๒๖๓

สินไหมทดแทนและอุปกรณ์ด้วยไซรั หนัซงเหลืออยู่เท่าใด
ทำนว่าลูกหนัซงยังกรับผิดต่อเจ้าหนัซงในส่วนที่เหลือนั้น

หมวด ๒

ผลก่อนชำระหนัซง

มาตรา ๖๘๖ ลูกหนัซงผิดนัดตกลงเมื่อใด ทำนว่าเจ้าหนัซงชอบ
ที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนัซงได้แต่เดี๋ยวนั้น

มาตรา ๖๘๗ ผู้ค้ำประกันไม่จำต้องชำระหนัซงก่อนถึงเวลา
กำหนดที่จะชำระ แม้ลูกหนัซงจะได้เสียประโยชน์แห่งเงินเวลา
ไปแล้ว

มาตรา ๖๘๘ เมื่อเจ้าหนัซงทวงให้ผู้ค้ำประกันชำระหนัซง ผู้ค้ำ
ประกันจะขอให้เรียกลูกหนัซงชำระก่อนก็ได้ เว้นแต่ลูกหนัซงจะ
ถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายเสียแล้ว ถ้าไม่ปรากฏว่า
ลูกหนัซงไปอยู่แห่งใดในพระราชอาณาเขต

มาตรา ๖๘๙ ถึงแม้จะได้เรียกให้ลูกหนัซงชำระหนัซงดังกล่าว
มาในมาตราก่อนนั้นแล้วก็ตาม ถ้าผู้ค้ำประกันพิสูจน์ได้ว่าลูก
หนัซงมีทางที่จะชำระหนัซงได้ และการที่จะบังคับให้ลูกหนัซงชำระ
หนัซงนั้นจะไม่เป็นการยากไซรั ทำนว่าเจ้าหนัซงจะต้องบังคับกับการ
ชำระหนัซงรายนั้นเองจากทรัพย์สินของลูกหนัซงก่อน

มาตรา ๖๕๐ ถ้าเจ้าหนี้ทรัพย์สินของลูกหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันไซ้ เมื่อผู้ค้ำประกันร้องขอ ท่านว่าเจ้าหนี้จะต้องให้ชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินซึ่งเป็นประกันนั้นก่อน

มาตรา ๖๕๑ ถ้าผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมไม่มีสิทธิดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๔๘, ๖๔๙ และ ๖๕๐

มาตรา ๖๕๒ อายุความสุดหยุดลงเป็นโทษแก่ลูกหนี้นั้น ย่อมเป็นโทษแก่ผู้ค้ำประกันด้วย

หมวด ๓

ผลภายหลังชำระหนี้

มาตรา ๖๕๓ ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อคืนเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น อนึ่งผู้ค้ำประกันย่อมเข้าร่วมช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บังคับตามหนี้ลูกหนี้ด้วย

มาตรา ๖๕๔ นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้ำประกันมีต่อเจ้าหนี้ นั้น ท่านว่าผู้ค้ำประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย

๒๖๕

มาตรา ๖๕๕ ผู้ค้าประกันซึ่งละเลยไม่บอกข้อต่อสู้ของลูกหนี้
ชนต่อสู้เจ้าหนี้ ท่านว่ายอมสละสิทธิที่จะไต่เบี่ยเอาแก่ลูก
หนี้เพียงเท่าที่ไม่ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตน
มิได้รู้ว่ามีข้อต่อสู้เช่นนั้น และที่ไม่รู้นั้นมิได้เป็นเพราะความผิด
ของตนด้วย

มาตรา ๖๕๖ ผู้ค้าประกันไม่มีสิทธิจะไต่เบี่ยเอาแก่ลูกหนี้
ในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าผู้ค้าประกันไม่บอกให้ลูกหนี้รู้ว่าตนได้ชำระหนี้แล้ว
และลูกหนี้เข้าชำระหนี้เพราะไม่รู้

(๒) ถ้าผู้ค้าประกันชำระหนี้ โดยมีหนี้ จะได้ถูกฟ้องเรียก
ในเมื่อลูกหนี้มีข้อต่อสู้ยอดที่จะยกขึ้นแก้คดีได้

ในกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าวมานี้ ผู้ค้าประกันจะมี
ทางฟ้องคดีได้ก็แต่เพียงฟ้องเจ้าหนี้เพื่อคืนลาภมิควรได้ เท่านั้น

มาตรา ๖๕๗ ถ้าผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้า
หนี้ได้ เพราะเหตุว่าเจ้าหนี้ได้ทำให้ทรัพย์สินอันเขาให้ไว้เป็น
ประกันแต่ก่อนฤในขณะจะเข้าค้าประกัน การชำระหนี้นั้นเสื่อม
เสียฤลดราคาไปไซ้ ท่านว่าผู้ค้าประกันยอมเป็นอันหลุดพ้น
จากความรับผิดเพียงเท่าที่ตนต้องรับความเสียหายแต่การนั้น

หมวด ๔

ความระงับสิ้นไปแห่งการรับประกัน

มาตรา ๖๕๘ อันผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด
ในขณะเมื่อหน้าของลูกหนี้ระงับสิ้นไปไม่ว่าเพราะเหตุใดๆ

มาตรา ๖๕๙ การค้ำประกันเพื่อกิจการหนึ่งกันไปหลายคราว
ไม่มีจำกัดเวลาอันเป็นคุณแก่เจ้าหนี้ นั้น ท่านว่าผู้ค้ำประกันอาจ
เลิกเสียเพื่อคราวอันเป็นอนาคตได้ โดยบอกกล่าวความประสงค์
นั้นแก่เจ้าหนี้

ในกรณีเช่นนั้น ท่านว่าผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดในกิจการ
ที่ลูกหนี้กระทำลงภายหลังกับบอกกล่าวนั้นได้ ไปถึงเจ้าหนี้

มาตรา ๗๐๐ ถ้าผู้ค้ำประกันหนึ่งอื่นจะต้องชำระเวลามีกำหนด
แน่นอน และเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ไซ้ร ท่าน
ว่าผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด

แต่ถ้าผู้ค้ำประกันได้ตกลงด้วยในการผ่อนเวลาที่ดี ฤๅศาล
อนุญาตผ่อนเวลาที่ดี ท่านว่าผู้ค้ำประกันหาหลุดพ้นจากความ
รับผิดไม่

มาตรา ๗๐๑ ผู้ค้ำประกันจะขอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่มื่อ
ถึงกำหนดชำระก็ได้

๒๖๓

ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้าประกันก็เป็นอันหลุดพ้น
จากความรับผิด

ลักษณะ ๑๒

จำนอง

หมวด ๑

บทเปิดเสรีจำนองไป

มาตรา ๗๐๒ อันว่าสัญญาจำนองนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคล
คนหนึ่ง เรียกว่าผู้จำนองตกลงจะเอาทรัพย์สินตราไว้แก่
บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนอง เป็นประกันการชำระหนี้
โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้ไว้แก่ผู้รับจำนอง

ผู้รับจำนองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อน
เจ้าหนี้สามัญ บัพัตต้องพิจารณาว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น
จะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วฤหาไม

มาตรา ๗๐๓ อันอสังหาริมทรัพย์นั้นอาจจำนองได้ไม่ว่า
ประเภทใด ๆ

สังหาริมทรัพย์ อันจะกล่าวต่อไปนี้ก็อาจจำนองได้ดุจกัน หาก
ว่าได้จดทะเบียนไว้แล้วตามกฎหมาย คือ

(๑) เรือสำเภา ฤเรือมีวางตั้งแต่หัวตันขึ้นไป เรือกล
ไฟฤเรือยนต์มีวางตั้งแต่หัวตันขึ้นไป

(๒) แพ

(๓) สัตว์พาหนะ

(๔) สंहาริมทรัพย์อื่นใด ๆ ซึ่งกฎหมายหากบัญญัติไว้ให้
จดทะเบียนเฝ้าราชการ

มาตรา ๙๐๔ สัญญาจ้างนองค้ำระบุทรัพย์สินซึ่งจ้างนอง

มาตรา ๙๐๕ ทรัพย์สินไม่ว่าอย่างใด ๆ นอกจากผู้เป็นเจ้าของ
ทรัพย์สินในปัจจุบันจะจ้างนองเอง ที่ถือว่าใครอื่นจะจ้างนองหาได้ไม่

มาตรา ๙๐๖ บุคคลมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแต่ภายใน
บังคับเงื่อนไขเช่นใด จะจ้างนองทรัพย์สินนั้นได้แต่ภายใน
บังคับเงื่อนไขเช่นนั้น

มาตรา ๙๐๗ บทบัญญัติมาตรา ๖๔๑ ว่าด้วยค้ำประกันนั้น
ท่านให้ใช้ได้ในการจ้างนองอนุโลมตามควร

มาตรา ๙๐๘ เมื่อทำจ้างนองกำหนดมีจำนวนเป็นยุดิ ต้อง
ระบุจำนวนนั้นลงไว้เป็นเรือนเงินสยามทุกรายไป

ถ้าและหนั้นมิได้มีจำนวนเป็นยุดิไซริ์ ท่านให้คู่สัญญา
กำหนดลงไว้ว่า ทรัพย์สินซึ่งจ้างนองนั้นตราไว้ เป็นประกัน
สำหรับจำนวนหนี้สูงสุดเพียงเท่าใด

มาตรา ๙๐๙ บุคคลคนหนึ่งจะจ้างนองทรัพย์สินของตนไว้
เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ก็ให้ทำได้

มาตรา ๙๑๐ ททรัพย์สินหลายสิ่งมีเจ้าของคนเดียว ๆ
หลายคน จะจำนองเพื่อประกันการชำระหนี้แต่รายหนึ่งราย
เดียว ท่านก็ให้ทำได้

และในการนี้คู่สัญญาจะตกลงกันตั้งต่อไปนก็ได้ คือว่า

(๑) ให้ผู้รับจำนองใช้สิทธิบังคับเอาแก่ทรัพย์สินซึ่งจำนอง
ตามลำดับอันระบไว้

(๒) ให้ถือเอาทรัพย์สินแต่ละสิ่งเป็นประกันหนี้เฉพาะแต่
ส่วนหนึ่งส่วนใดที่ระบไว้

มาตรา ๙๑๑ การที่จะตกลงกันไว้เสียแต่ก่อนเวลาหนึ่งถึง
กำหนดชำระเป็นข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งว่า ถ้าไม่ชำระหนี้ ให้
ผู้รับจำนองเข้าเป็น เจ้าของทรัพย์สินซึ่งจำนอง ฤกว่าให้จัดการ
แก่ทรัพย์สินนั้นเป็นประการอื่นอย่างใด นอกจากตามบท
บัญญัติทั้งหลายว่าด้วยการบังคับจำนองนั้นไซ้ ข้อตกลงเช่น
นั้นท่านว่าไม่สมบูรณ์

มาตรา ๙๑๒ แม้ถึงว่ามีข้อสัญญาเป็นอย่างอื่นก็ตาม ททรัพย์
สินซึ่งจำนองไว้กับบุคคลคนหนึ่งนั้น ท่านว่าจะเอาไปจำนอง
แก่บุคคลอีกคนหนึ่งระหว่างเวลาที่สัญญาอันยังมีอายุอยู่ก็ได้

มาตรา ๙๑๓ ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาจำนอง
ท่านว่าผู้จำนองจะชำระหนี้จำนองเป็นงวด ๆ ก็ได้

มาตรา ๗๑๔ อันสัญญาจ้างนั้น ท่านว่าต้องทำเป็นหนังสือต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ และลงทะเบียนตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับสำหรับการนั้น

หมวด ๒

สิทธิจ้างนอกรอบเพียงใด

มาตรา ๗๑๕ ทรัพย์สินซึ่งจ้างนอกรอบไปประกันเพื่อการชำระหนี้กับทั้งค่าอุปกรณ์ต่อไปไปด้วย คือ

- (๑) ดอกเบี้ย
- (๒) ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้
- (๓) ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจ้างนอกรอบ

มาตรา ๗๑๖ จ้างนอกรอบครบไม่ถึงบันดาทรัพย์สินซึ่งจ้างนอกรอบหมดทุกสิ่ง แม้จะได้ชำระหนี้แล้วบางส่วน

มาตรา ๗๑๗ แม้ว่าทรัพย์สินซึ่งจ้างนอกรอบจะแบ่งออกเป็นหลายส่วนก็ตาม ท่านว่าจ้างนอกรอบก็ยังคงครบไปถึงส่วนเหล่านั้นหมดทุกส่วนด้วยกันอยู่นั่นเอง

ถึงกระนั้นก็ดี ถ้าผู้รับจ้างยินยอมด้วย ท่านว่าจะโอนทรัพย์สินส่วนหนึ่งส่วนใดไปปลอดจากจ้างนอกรอบก็ให้ทำได้ แต่ความยินยอมดังกล่าวนี้หากมิได้จดทะเบียน ท่านว่าจะยกเอาเป็นข้อต่อสู้แก่บุคคลภายนอกหาได้ไม่

มาตรา ๑๑๘ จำนองย่อมครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งปวงอันติดพันอยู่กับทรัพย์สินซึ่งจำนอง แต่ต้องอยู่ในบังคับซึ่งท่านจำกัดไว้ในสามมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๑๑๙ จำนองที่ดินไม่ครอบไปถึงเรือนโรงอันผู้จำนองปลูกสร้างลงในที่ดินภายหลังวันจำนอง เว้นแต่จะมีข้อความกล่าวไว้โดยเฉพาะในสัญญาว่าให้ครอบไปถึง

แต่กระนั้นก็ดีผู้รับจำนองจะให้ขายเรือนโรงนั้นรวมไปกับที่ดินด้วยก็ได้ แต่ผู้รับจำนองอาจใช้บุริมสิทธิของตนได้เพียงแก่ราคาที่ดินเท่านั้น

มาตรา ๑๒๐ จำนองเรือนโรง ฤๅสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นซึ่งได้ทำขึ้นไว้บนดินฤๅที่ดิน ในที่ดินอันเป็นของคนอื่นเขา นั้น ย่อมไม่ครอบไปถึงที่ดินนั้นด้วย ฉะนั้นใดกลับกันก็ฉะนั้น

มาตรา ๑๒๑ จำนองไม่ครอบไปถึงดอกผลแห่งทรัพย์สินซึ่งจำนอง เว้นแต่ในเมื่อผู้รับจำนองได้บอกกล่าวแก่ผู้จำนอง ฤๅผู้รับโอนแล้วว่าตนจำนองจะบังคับจำนอง

หมวด ๓

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจำนองและผู้จำนอง

มาตรา ๑๒๒ ภาระจำยอมฤๅทรัพย์สินอันก่อให้เกิดขึ้นเหนือทรัพย์สินซึ่งจำนอง ด้วยสัญญาฤๅพินัยกรรม เป็นเหตุ

ให้ทรัพย์สินซึ่งจำนองเสื่อมราคานั้น ถ้าวัตถุทะเบียนภายหลัง
 จดทะเบียนจำนอง ท่านมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้รับจำนอง เว้น
 แต่ผู้รับจำนองจะได้ตกลงด้วยในการทำสัญญาอุทธรณ์กรรมเช่น
 นั้น

มาตรา ๗๒๓ ถ้าทรัพย์สินซึ่งจำนองบุบสลาย ถ้าทรัพย์สิน
 สิ้นซึ่งจำนองแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งสูญหาย ถ้าบุบสลาย เป็นเหตุ
 ให้ไม่เพียงพอแก่การประกันไซ้ ท่านว่าผู้รับจำนองจะบังคับ
 จำนองเสียในทันทีก็ได้ เว้นแต่เมื่อเหตุนั้นมีได้เป็นเพราะ
 ความผิดของผู้จำนอง และผู้จำนองก็เสนอจะจำนองทรัพย์สิน
 อื่นแทนให้มีราคาเพียงพอ ถ้าเสนอจะรับซ่อมแซมแก้ไข
 ความบุบสลายนั้นภายในเวลาอันสมควรแก่เหตุ

มาตรา ๗๒๔ ผู้จำนองใดได้จำนองทรัพย์สินของตนไว้เพื่อ
 ประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ แล้วและเจ้าชำระหนี้
 เสียเองแทนลูกหนี้ เพื่อจะบังคับผู้มีให้ต้องบังคับจำนอง ท่าน
 ว่าผู้จำนองนั้นชอบที่จะได้รับเงินใช้คืนจากลูกหนี้ ตามจำนวน
 ที่ตนได้ชำระไป

ถ้าว่าต้องบังคับจำนอง ท่านว่าผู้จำนองชอบที่จะได้รับเงิน
 ใช้คืนจากลูกหนี้ ตามจำนวนซึ่งผู้รับจำนองจะได้รับใช้หนี้
 จากการบังคับจำนองนั้น

๒๗๓

มาตรา ๓๒๕ เมื่อบุคคลสองคน ฤกว่านั้นต่างได้จ้างอง
ทรัพย์สินแห่งตนเพื่อประกันหนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวอันบุคคล
อื่นจะต้องชำระและมีได้ระบุค่าตัวไว้ไซ้ ท่านว่าผู้จ้างซึ่ง
ได้เป็นผู้ชำระหนี้ ฤว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งต้องบังคับจ้างอง
นั้นห้ามสิทธิจะไล่เบียดเอาแก่ผู้จ้างอื่น ๆ ต่อไปได้ไม่

มาตรา ๓๒๖ เมื่อบุคคลหลายคนต่างได้จ้างองทรัพย์สิน
แห่งตนเพื่อประกันหนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวอันบุคคลอื่นจะต้อง
ชำระและมีได้ระบุค่าตัวไว้ด้วยไซ้ ท่านว่าการที่ผู้รับจ้างยอม
ปลดหนี้ให้แก่ผู้จ้างคนหนึ่งนั้น ย่อมทำให้ผู้จ้างคนอื่น
หลัง ๆ ได้หลุดพ้นด้วยเพียงขนาดที่เขาต้องรับความเสียหาย
แต่การนั้น

มาตรา ๓๒๗ ถ้าบุคคลคนเดียวจ้างองทรัพย์สินแห่งตนเพื่อ
ประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ท่านให้ใช้บทบัญญัติ
มาตรา ๓๐๐ และ ๓๐๑ ว่าด้วยกำประกันนั้นบังคับอนุโลม
ตามควร

หมวด ๔

การบังคับจ้างอง

มาตรา ๓๒๘ เมื่อจะบังคับจ้างอง ผู้รับจ้างต้องมิจดหมาย
บอกกล่าวไปยังลูกหน้ก่อนว่าให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันควร ซึ่ง

กำหนดให้ ในคำบอกกล่าวนั้น ถ้าและลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจ้างจะฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้พิพากษาสั่งให้ ยึดทรัพย์สินซึ่งจ้างและให้ขายทอดตลาดก็ได้

มาตรา ๓๒๘ นอกจากทางแก่งตั้งบัญญัติไว้ในมาตราก่อนนั้น ผู้รับจ้าง ยังชอบที่จะ เรียก เอาทรัพย์สินจ้าง หลุดได้ภายใน บังคับแห่งเงื่อนไขดังจะกล่าวต่อไป

- (๑) ลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึงห้าปี
- (๒) ผู้จ้างมิได้ แสดงให้ เป็น ที่พอใจ แก่ ศาลว่า ราคาทรัพย์สินนั้นท่วมจำนวนเงินอันค้างชำระ และ
- (๓) ไม่มีการจ้างรายอื่น ฎาบุวิธีอื่นใดจัด ทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกันนี้เอง

มาตรา ๓๓๐ เมื่อทรัพย์สินอันหนึ่งอันเดียวใต้จ้างแก่ ผู้รับจ้างหลายคนด้วยกัน ท่านให้ถือลำดับผู้รับจ้างเรียง ตามวันและเวลาจดทะเบียน และผู้รับจ้างคนก่อนจักได้ รับใช้หนี้ก่อนผู้รับจ้างคนหลัง

มาตรา ๓๓๑ อันผู้รับจ้างคนหลังจะบังคับตามสิทธิของตนให้เสียหายแก่ผู้รับจ้างคนก่อนนั้น ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่

มาตรา ๓๓๒ ทรัพย์สินซึ่งจ้างขายทอดตลาดได้เงินเป็น จำนวนสุทธิเท่าใด ท่านให้จัดใช้แก่ผู้รับจ้างเรียงตามลำดับ

และถ้ายังมีเงินเหลืออยู่อีก ก็ให้ส่งมอบแก่ผู้จ้างเอง

มาตรา ๗๓๓ ถ้าเอาทรัพย์สินจ้างเองหลุด และราคาทรัพย์สินนั้นมีประมาณต่ำกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่ก็ดี ถ้าเอาทรัพย์สินซึ่งจ้างเองออกขายทอดตลาดให้หนี้ ได้เงินจำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่นั้นก็ดี เงินยังขาดจำนวนอยู่เท่าใด ท่านว่าลูกหนี้ต้องชำระครบ

มาตรา ๗๓๔ ถ้าจ้างเองทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกันหนี้ แต่รายหนึ่งรายเดียวและไม่ได้กำหนดลำดับไว้ไซ้ ท่านว่าผู้รับจ้างเองจะให้สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สินนั้น ๆ ทั้งหมดฤแต่เพียงบางสิ่งก็ได้ แต่ท่านห้ามมิให้ทำเช่นนั้นแก่ทรัพย์สินมากสิ่งกว่าที่จำเป็นเพื่อใช้หนี้ตามสิทธิแห่งตน

ถ้าผู้รับจ้างเองใช้สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สิน ทั้งหมดพร้อมกัน ท่านให้แบ่งราคเอาเงินไว้หนี้กระจายไปตาม ส่วนราคาแห่งทรัพย์สินนั้น ๆ

แต่ถ้าผู้รับจ้างเองใช้สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สิน อันใดอันหนึ่งแต่เพียงสิ่งเดียวไซ้ ผู้รับจ้างเองจะให้ชำระหนี้อันเป็นส่วนของตนทั้งหมดจากทรัพย์สินอันนั้นก็ได้ ในกรณีเช่นนั้น ท่านให้ถือว่าผู้รับจ้างเองคนถัดไปโดยลำดับย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของ ^{12/10/2566}ผู้รับจ้างเองคนก่อน และจะเข้าบังคับกับจ้างเองแทนที่คนก่อน

ก็ได้ แต่เพียง เท่าจำนวน ซึ่งผู้รับจ้างของตน ก่อนจะพึงได้รับจาก
ทรัพย์สินอื่น ๆ ตามส่วนราคาตั้งกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น

มาตรา ๗๓๕ ผู้รับจ้างคนใดจ้างจะบังคับจ้างของเขาแก่
ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจ้าง ท่านว่าต้องมีจดหมายบอกกล่าว
ความจ้างนั้นแก่ผู้รับโอนล่วงหน้าเดือนหนึ่งก่อน แล้วจึงเรียก
บังคับจ้าง

หมวด ๕

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจ้าง

มาตรา ๗๓๖ ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจ้างจะไม่ถอนจ้าง
ก็ได้ ถ้าหากมิได้เป็นသူลูกหนี้ ฤ็ผู้ค้าประกัน ฤ็เป็น
ทายาทของลูกหนี้ ฤ็ผู้ค้าประกัน

มาตรา ๗๓๗ ผู้รับโอนจะไถ่ถอนจ้างเมื่อใดก็ได้ แต่
ถ้าผู้รับจ้างได้บอกกล่าวว่ามีจ้างจะบังคับจ้างใคร ผู้รับ
โอนต้องไถ่ถอนจ้างภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันรับคำบอกกล่าว

มาตรา ๗๓๘ ผู้รับโอนซึ่งประสงค์จะไถ่ถอนจ้างต้อง
บอกกล่าวความประสงค์นั้นแก่ผู้เป็นลูกหนี้ชั้นต้น และต้อง
ส่งคำเสนอไปยังบันดาเจ้าหนี้ที่ได้จดทะเบียนไว้ว่าในทาง
จ้างฤ็ประการอื่นว่าจะรับให้เงินให้แก่จำนวนอันสมควร
กับราคาทรัพย์สินนั้น

๒๓๗

คำแนะนำนั้นให้แจ้งข้อความทั้งหลายต่อไปนี้ คือ

(๑) ตำแหน่งแหล่งที่และลักษณะแห่งทรัพย์สินซึ่งจำนอง

(๒) วันซึ่งโอนกรรมสิทธิ์

(๓) ชื่อเจ้าของเดิม

(๔) ชื่อและภูมิลำเนาของผู้รับโอน

(๕) จำนวนเงินที่เสนอว่าจะใช้

(๖) ค่าฉวยยอดจำนวนเงินที่ค้างชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่ง ๆ รวมถึงอุปกรณ์และจำนวนเงินที่จะจัดเป็นส่วนใช้แก่บ้านดาเจ้าหนี้ตามลำดับกัน

อนึ่งให้คัดสำเนารายารจดทะเบียนของเจ้าพนักงานในเรื่องทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้น อันเจ้าพนักงานรับรองว่าเป็นสำเนาถูกต้องส่งไปด้วย

มาตรา ๗๓๕ ถ้าเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดไม่ยอมรับคำแนะนำนั้นคนนั้นต้องฟ้องคดีต่อศาลภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันมีคำแนะนำเพื่อให้ศาลพิพากษาสั่งขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้น แต่เจ้าหนี้จะต้องปฏิบัติภารกิจดังกล่าวไปได้ด้วย คือ

(๑) ออกเงินทดรองค่าฤชาธรรมเนียมการขายทอดตลาด

(๒) ตั้งเงินสุรราคาเอง ภายตั้งคนเข้าสุรราคาเป็นจำนวนเงินสูงกว่าที่ผู้รับโอนเสนอจะใช้

(๓) บอกกล่าวการที่ตนไม่ยอมให้นำผู้รับโอนและเจ้าหนี้คนอื่น ๆ บันทึกลงจดทะเบียน กับทั้งเจ้าของทรัพย์สินก่อน และลูกหนี้ชั้นต้นทราบด้วย

มาตรา ๗๔๐ ถ้าขายทอดตลาดได้เงินจำนวนสุทธิลำจำนวนเงินที่ผู้รับโอนเสนอว่าจะใช้ ท่านให้ผู้รับโอนเป็นผู้ออกใช้ค่าฤชาธรรมเนียมในการขายทอดตลาด ถ้าได้ไม่ถึงลำจำนวน ท่านให้เจ้าหนี้ผู้ร้องขอให้ขายทอดตลาดเป็นผู้ออก

มาตรา ๗๔๑ เมื่อเจ้าหนี้ทั้งหลายได้สนองรับค้ำเสนอที่ทุกคนแล้ว โดยแสดงออกชัดๆโดยปริยายก็ดี ท่านว่าจำเองฎาบุริมะสิทธิก็เป็นอันได้ก่อนได้ ด้วยผู้รับโอนใช้ เงินฎาวงเงินตามจำนวนที่เสนอจะใช้แทนการชำระหนี้

มาตรา ๗๔๒ เมื่อการบังคับจำนองฎาการได้ก่อนจำนองเป็นผลถึงโอนกรรมสิทธิ์ไปยังบุคคลผู้อื่นไซ้ ท่านว่ากรรมสิทธิ์ของผู้รับโอนในทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้นย่อมสันนิษฐานไปต่อในอนาคตและบุริมะสิทธิทั้งหลาย ของเจ้าหนี้ แห่งตัวผู้รับโอนเอง แก่นทรัพย์สินนั้น ก็ย่อมเข้าอยู่ในลำดับหลังบุริมะสิทธิอันเขาได้จดทะเบียนไว้เป็นบุริมะสิทธิต่อเจ้าของทรัพย์สินก่อน

แต่กรณีนั้นก็ดี ในกรณีเช่นนี้สิทธิใด ๆ มีอยู่เหนือทรัพย์สินซึ่งจำนองเมื่อก่อนโอนอันเป็นคุณแก่ผู้รับโอน และระงับ

ไปช่วยเกลี้ยกล่อมกันหายกันเพราะการโอนนั้นไซ้ สิทธิอันนั้น
ท่านให้กลับคืนมาได้แก่ผู้รับโอน

มาตรา ๗๔๓ ถ้าผู้รับโอนได้ทำให้ทรัพย์สินซึ่งจำนองเสื่อม
ราคาลงเพราะการกระทำจากความประมาทเลินเล่อแห่งตน เป็น
เหตุให้เจ้าหนี้หลายผู้มีสิทธิจำนอง ฤ็ไม่มีบริษัทธิเหนือ
ทรัพย์สินนั้นต้องเสียขายไซ้ เมื่อเขาฟ้องเรียกค่าเสียหาย
ท่านว่าผู้รับโอนจะต้องรับผิดชอบ อย่างไรก็ดี อันผู้รับโอนจะ
เรียกเอาเงินจำนวนใด ๆ ซึ่งตนได้ออกไป ฤ็เรียกเอาค่าใช้
จ่ายที่ตนได้ทำให้ทรัพย์สินดังกล่าว ท่านว่าหาอาจจะเรียกได้ไม่
เว้นแต่ที่เป็นการทำให้ทรัพย์สินนั้นงอกราคาขึ้น และจะเรียก
ได้เพียงเท่าจำนวนราคาที่ยังงอขึ้นเมื่อขายทอดตลาดเท่านั้น

หมวด ๖

ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจำนอง

มาตรา ๗๔๔ อันจำนองย่อมระงับสิ้นไปเพราะเหตุต่าง ๆ ซึ่ง
กล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) เพราะทรัพย์สินซึ่งจำนองสูญหายหมด ฤ็ต้องบังคับ
ข้อ

(๒) เพราะหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นใด
มิใช่เหตุอายุความ

(๓) เพราะปลดจำนองให้แก่ผู้จำนองด้วยหนังสือเป็นสำคัญ

- (๔) เพราะผู้จ้างเองหลุดพ้น
 (๕) เพราะได้ถอนจ้างเอง
 (๖) เพราะขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจ้างเองตามคำสั่งศาล
 (๗) เพราะเอาทรัพย์สินซึ่งจ้างเองนั้นหลุด

มาตรา ๗๔๕ ผู้รับจ้างจะบังคับจ้างเองเมื่อหนี้ซึ่งประกันนั้นสิ้นไปโดยอายุความแล้วก็บังคับได้ แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ยที่ค้างชำระในการจ้างเองเกินกว่าห้าปีไม่ได้

มาตรา ๗๔๖ การชำระหนี้ไม่ว่าครั้งใด ๆ สิ้นเชิงฤๅแต่บางส่วนก็ดี การระงับหนี้อย่างใด ๆ ก็ดี การตกลงกันแก้ไขเปลี่ยนแปลงจ้างเอง ฤๅหาที่อื่นจ้างเองเป็นประกันนั้นเป็นประการใดก็ดี ท่านว่าต้องนำความไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในเมื่อมีคำขอร้องของผู้มีส่วนได้เสีย มิฉะนั้นท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก

ลักษณะ ๑๓

จ้มนำ

หมวด ๑

บทเปิดเสรีทั่วไป

มาตรา ๗๔๗ อันว่าจ้มนำนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้จ้มนำ ส่งมอบสิ่งหรือทรัพย์สินหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจ้มนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้

มาตรา ๑๔๘ การจําหน่ายนั้นย่อมเป็นประกันเพื่อการชำระหนี้ กับทั้งค่าอุปกรณต่อไปด้วย คือ

- (๑) ดอกเบี้ย
- (๒) ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้
- (๓) ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจํา
- (๔) ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งจํา
- (๕) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่ความ

ชำระครบพร้อมแห่งทรัพย์สินจําซึ่งไม่เห็นประจักษ์

มาตรา ๑๔๙ คู่สัญญาจําหนี้จะตกลงกันให้บุคคลภายนอก เป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินจําไว้ก็ได้

มาตรา ๑๕๐ ถ้าทรัพย์สินซึ่งจํานั้นเป็นสิทธิชนิดที่เป็น ตราสารอย่างใด ๆ และมีได้ส่งมอบตราสารนั้นแก่ผู้รับจํา ทั้ง มิได้บอกกล่าวเป็นหนังสือแก่ผู้เป็นลูกหนี้แห่งสิทธินั้นให้ทราบ การจําด้วยไซ้ร้ จําเช่นนั้นท่านว่าเป็นโมฆะ

มาตรา ๑๕๑ ถ้าเจ้าหนี้ตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลเพื่อเขา ตั้ง ท่านห้ามมิให้ชักขึ้น เป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก เว้น แต่จะโต้สู้สลักหลังไว้ที่ตราสารให้ปรากฏการจําเช่นนั้น

อนึ่งในการนี้ไม่จําเป็นต้องบอกกล่าวแก่ลูกหนี้แห่งตราสาร

มาตรา ๑๕๒ ถ้าจำนำตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลโดยนามและจะโอนกันด้วยสลักหลังไม่ได้ ท่านว่าต้องจดข้อความแสดงการจำนำไว้ให้ปรากฏในตราสารนั้นเอง และท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งตราสารฎีกุบุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้บอกกล่าวการจำนำนั้นให้ทราบถึงลูกหนี้แห่งตราสาร

มาตรา ๑๕๓ ถ้าจำนำใบหุ้น ฎีกาใบหุ้นกู้ชนิดระบุนาม ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บริษัทฎีกุบุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้จดลงทะเบียนการจำนำนั้นไว้ในสมุดของบริษัทตามบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ ๒๒ ว่าด้วยการโอนหุ้นฎีกาโอนหุ้นกู้

มาตรา ๑๕๔ ถ้าสิทธิซึ่งจำนำนั้นมาถึงกำหนดชำระลงก่อนกำหนดชำระหนี้ซึ่งปะกันไว้แล้วไซ้ร ท่านว่าลูกหนี้แห่งสิทธิต้องส่งมอบตัวทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสิทธิให้แก่ผู้รับจำนำ และทรัพย์สินนั้นก็กลายเป็นของจำนำแทนสิทธิจำนำ

ถ้าสิทธิซึ่งจำนำนั้นเป็นมูลหนี้จำนวนเงิน และถึงกำหนดชำระมาแต่ก่อนทำประกันหนี้นั้นแล้วไซ้ร ท่านว่าต้องชำระด้วยใช้เงินให้แก่ผู้รับจำนำและผู้จำนำทั้งสองคนด้วยกัน ถ้าและเขาทั้งสองนั้นไม่ปรองคองตกลงกันได้ ท่านว่าแต่ละคนชอบที่จะเรียกให้วางเงิน จำนวนนั้นไว้ ณ สำนักการฝากทรัพย์สินได้

มาตรา ๑๕๕ ถ้าจำนำสิทธิ ท่านห้ามมิให้ทำสิทธินั้นให้
สิ้นไป ถ้าแก้ไขสิทธินั้นให้เสียแก่ผู้รับจำนำโดยผู้รับจำนำ
มิได้ยื่นขอด้วย

มาตรา ๑๕๖ การที่จะตกลงกันไว้เสียแต่ก่อนเวลาหนึ่งถึง
กำหนดชำระเป็นข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งว่า ถ้าไม่ชำระหนี้
ให้ผู้รับจำนำเข้าเป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำ ฤ็ให้จัดการแก่
ทรัพย์สินนั้นเป็นประการอื่น บอกลจากตามบทบัญญัติทั้งหลายว่า
ด้วยการบังคับจำนำนั้นไซ้ ข้อตกลงเช่นนั้นท่านว่าไม่สมบูรณ์

มาตรา ๑๕๗ บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ ๑๓ นี้ ท่าน
ให้ใช้บังคับแก่สัญญาจำนำที่ทำกับผู้ตั้งโรงรับจำนำโดย อนุญาต
รัฐบาลแต่เพียงที่ไม่ขัดกับกฎหมาย ฤ็กฎข้อบังคับว่าด้วยโรง
จำนำ

หมวด ๒

สิทธิและหน้าที่ของผู้จำนำและผู้รับจำนำ

มาตรา ๑๕๘ ผู้รับจำนำชอบที่จะยึดของจำนำไว้ได้ทั้งหมด
จนกว่าจะได้รับชำระหนี้และค่าอุปกรณืครบถ้วน

มาตรา ๑๕๙ ผู้รับจำนำจ้ต้องรักษาทรัพย์สินจำนำไว้ให้
ปลอดภัย และต้องสงวนทรัพย์สินจำนำนั้นเช่นอย่างวิญญูชน
จะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

มาตรา ๗๖๐ ถ้าผู้รับจําจำอาทรัพย์สินซึ่งจําจำออกไขเอง
 ฤาเอาไปให้บุคคลภายนอกไขสอย ฤาเก็บรักษา โดยผู้จําจำมิได้
 ยินยอมด้วยไซ้ ท่านว่าผู้รับจําจำจะต้องรับผิดชอบเพื่อที่ทรัพย์สิน
 จําจำนั้นสูญหาย ฤาบุบสลายไปอย่างใด ๆ แม้ทั้งเป็นเพราะเหตุ
 สุกวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ก็คงจะต้อง
 สูญหาย ฤาบุบสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๗๖๑ ถ้ามิได้กำหนดไว้ ป็นอย่างอื่นในสัญญา หาก
 มีดอกผลดินนัยงอกจากทรัพย์สินนั้นอย่างไร ท่านให้ผู้รับ
 จําจำจัดสรรให้เป็นค่าดอกเบี้ยอื่นทั้งห้าระแเก่ต้น และถ้าไม่มี
 ดอกเบี้ยค่างห้าระ ท่านให้จัดสรรให้เงินแห่งหนอื่นใดจําจำ
 ทรัพย์สินเป็นประกันนั้น

มาตรา ๗๖๒ ค่าใช้จ่ายใด ๆ อันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์
 สินจําจำนั้น ผู้จําจำจําต้องชดใช้ให้แก่ผู้รับจําจำ เว้นแต่
 จะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา

มาตรา ๗๖๓ ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ เมื่อ
 พ้นหกเดือนนับแต่วันส่งคืน ฤาขายทอดตลาดทรัพย์สิน
 จําจำ คือ

(๑) ฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความบุบสลายอันผู้
 รับจําจำก่อให้เกิดแก่ทรัพย์สินจําจำ

(๒) พ้องเรียกให้คดีใช้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบำรุงรักษาทรัพย์สินจำนำ

(๓) พ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความปลอดภัยอันเกิดแก่ผู้รับจำนำ เพราะความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินจำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์

หมวด ๓

การบังคับจำนำ

มาตรา ๑๖๔ เมื่อจะบังคับจำนำ ผู้รับจำนำต้องจดหมายบอกกล่าวไปยัง ลูกหน้ก่อนให้ชำระหนี้ และอุปกรณ์ภายในเวลาอันควรซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้น

ถ้าลูกหน้ละเลยไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำนำชอบที่จะเอาทรัพย์สินซึ่งจำนำออกขายได้ แต่ต้องขายทอดตลาด

อนึ่งผู้รับจำนำต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้จำนำบอกเวลาและสถานที่ซึ่งจะขายทอดตลาดด้วย

มาตรา ๑๖๕ ถ้าไม่สามารถจะบอกกล่าวก่อนได้ ผู้รับจำนำจะเอาทรัพย์สินจำนำออกขายทอดตลาดเสียในเมื่อหน้ค้างชำระมาล่วงเวลาเดือนหนึ่งแล้วก็ได้

มาตรา 12/1๗๒๑๖ ถ้าจำนำตัวเงิน ท่านให้ผู้รับจำนำเก็บเรียกเงินตามตัวเงินนั้นในวันถึงกำหนดโดยไม่พักต้องบอกกล่าวก่อน

มาตรา ๑๖๑ เมื่อบังคับจำนำได้เงินจำนวนสุทธิเท่าใด ท่าน
ว่าผู้รับจำนำต้องจัดสรรชำระหนี้และอุปกรณ^๕เพื่อให้เสร็จสิ้นไป
และถ้ายังมีเงินเหลือก็ต้องส่งคืนให้แก่ผู้จำนำ ฎานกับบุคคล
ผู้ควรจะได้เงินนั้น

ถ้าได้เงินน้อยกว่าจำนวนสิ่งชำระ ท่านว่าตุกร^๕นั้นยังคงต้อง
รับใช้ ในส่วนที่ขาดอยู่นั้น

มาตรา ๑๖๒ ถ้าจำนำทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกัน^๕แทนแต่
รายหนึ่งรายเดียว ท่านว่าผู้รับจำนำจะเลือกเอาทรัพย์สินสิ่ง
หนึ่งสิ่งใดออกขายก็ได้ แต่จะขายจนเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อใช้
เงินตามสิทธิแห่งตนนั้นหาได้ไม่

หมวด ๔

ความระงับสันไปแห่งการจำนำ

มาตรา ๑๖๓ ยับจำนำก่อนระงับสันไป

(๑) เมื่อหน^๕ซึ่งจำนำเป็นประกันอยู่นั้นระงับสันไปเพราะเหตุ
ประการอื่นมิใช่เพราะอายุความ ฎา

(๒) เมื่อผู้รับจำนำยอมให้ทรัพย์สินจำนำถุก^๕ดับคืนไปสู่^๕มือ
มือของผู้จำนำ

๒๘๗

ลักษณะ ๑๔

เก็บของในคลังสินค้า

หมวด ๑

บทบัญญัติทั่วไป

มาตรา ๗๗๐ อันว่านายคลังสินค้านั้น คือบุคคลผู้รับทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อมิให้เสียหายเป็นทางค่าปรกติของตน

มาตรา ๗๗๑ บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยฝากทรัพย์นั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้าด้วย เพียงเท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในลักษณะนี้

มาตรา ๗๗๒ บทบัญญัติมาตรา ๖๑๖, ๖๑๘, ๖๒๓, ๖๒๕, ๖๓๐, ๖๓๑, และ ๖๓๒ อันว่าด้วยการรับขนนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้า อนึ่งโดยตามควรแก่บท

มาตรา ๗๗๓ นายคลังสินค้าจะต้องยอมให้ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้า ฤ็ผู้ทรงประหวนสินค้าตรวจสินค้าและเอาตัวอย่างไปได้ ในเวลาอันควรระหว่างเวลาทำงานทุกเมื่อ

มาตรา ๗๗๔ ถ้าสินค้านั้นไม่มีกำหนดเวลาส่งคืน ท่านว่าเมื่อนายคลังสินค้าได้บอกกล่าวแก่ผู้ฝากสามเดือนแล้ว จะส่งคืนสินค้านั้นเมื่อใดก็ได้

หมวด ๒

ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

มาตรา ๗๗๕ ถ้าผู้ฝากต้องการไซ้ นเบคลังสินค้าต้องส่งมอบเอกสาร ซึ่งเอาออกจาก ทะเบียนมีต้นขั้ว เฉพาะการอันมีใบรับของคลังสินค้าฉบับหนึ่ง และประทวนสินค้าฉบับหนึ่งให้แก่ผู้ฝาก

มาตรา ๗๗๖ อันใบรับของคลังสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิแก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าไปเป็นของผู้อื่นได้

มาตรา ๗๗๗ อันประทวนสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิแก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังจำหน่ายสินค้าซึ่งจดทะเบียนไว้ในประทวนได้ โดยไม่ต้องส่งมอบสินค้านั้นแก่ผู้รับสลักหลัง

แต่ว่าเมื่อผู้ฝากประสงค์จะจำหน่ายสินค้า ต้องแยกประทวนออกเสียจากใบรับของคลังสินค้า และส่งมอบประทวนนั้นให้แก่ผู้รับสลักหลัง

มาตรา ๗๗๘ ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าต้องมีเลขลำดับตรงกันกับเลขในต้นขั้ว และลงลายมือชื่อของนายคลังสินค้า

อนึ่งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้านั้น ท่านให้มี
12/10/2566
รายละเอียดดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อสัญญาหรือ และสำนักของผู้ฝาก

(๒) ที่ตั้งคลังสินค้า

(๓) คำบำเหน็จสำหรับเก็บรักษา

(๔) สภาพของสินค้าที่เก็บรักษา และน้ำหนักถาขนาด
แห่งสินค้านั้น กับทั้งสภาพ จำนวน และเครื่องหมายที่บ่อน

(๕) สถานที่และวันออกใบรับของคลังสินค้าและประทวน
สินค้านั้น

(๖) ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่าให้เก็บสินค้าไว้ชั่วคราวเท่าใด
ให้แจ้งกำหนดนั้นด้วย

(๗) ถ้าของที่เก็บรักษามีประกันภัย ให้แสดงจำนวนเงิน
ที่ประกันภัย กำหนดเวลาที่ประกันภัย และชื่อสัญญาหรือของ
ผู้รับประกันภัยด้วย

อนึ่งนายคลังสินค้าต้องจดรายละเอียดทั้งนี้ลงไว้ในต้นขั้วด้วย
มาตรา ๓๗๕ อันใบรับของคลังสินค้าก็ดี ประทวนสินค้า
ก็ดี ท่านว่าหาอาจออกให้ฤๅสลักหลังให้แก่ผู้ถือได้ไม่

มาตรา ๓๗๖ เมื่อใดผู้ฝากสลักหลังประทวนสินค้าให้แก่ผู้
รับจำนำ คู่สัญญาต้องจดแจ้งการที่สลักหลังนั้นลงไว้ในใบรับ
ของคลังสินค้านั้นด้วย

ถ้าผู้ใดเจตจำนงไว้ดังนั้น ท่านว่าการจำนำนั้นหาอาจยกขึ้น
เป็นข้อต่อสู้ผู้ซื้อสินค้าสืบไปนั้นได้ไม่

มาตรา ๑๘๑ เมื่อประหวณสินค้าได้สลักหลังและส่งมอบแก่
ผู้รับจำนำแล้ว ให้ผู้ฝากกับผู้รับจำนำจดลงไว้ในประหวณ
สินค้าเป็นสำคัญ ว่าได้ตรวจข้อความตามที่บัญญัติในมาตราก่อน
ไว้ในใบรับของคลังสินค้าแล้ว

มาตรา ๑๘๒ เมื่อใดผู้ฝากจำนำสินค้าและส่งมอบประหวณ
สินค้าแก่ผู้รับสลักหลังแล้ว ผู้รับสลักหลังเช่นนั้นต้องมีจดหมาย
บอกกล่าวแก่นายคลังสินค้าให้ทราบจำนวนหนซึ่งจำนำสินค้านั้น
เป็นประกันทั้ง จำนวน ดอกเบี้ยและ วันอันหนนั้นจะ ถึง กำหนด
ชำระ เมื่อนายคลังสินค้าได้รับคำบอกกล่าวเช่นนั้นแล้ว ต้อง
จดยการทั้งนั้นลงในต้นขั้ว

ถ้าและมีได้จดในต้นขั้วเช่นนั้น ท่านว่าการจำนำนั้นหาอาจ
จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนทั้งหลายของผู้ฝากได้ไม่

มาตรา ๑๘๓ ผู้ทรงเอกสารอันมีทั้งใบรับของคลังสินค้าและ
ประหวณสินค้านั้น จะให้นายคลังสินค้าแยกสินค้าที่เก็บรักษา
ไว้ออกเป็นหลายส่วนและให้ส่วนมอบเอกสารแก่ตนส่วนละใบ
ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ผู้ทรงเอกสารต้องคืนเอกสารเดิมแก่นาย
คลังสินค้า

หนึ่งค่าใช้จ่ายในการแยกสินค้าและการส่งมอบเอกสารใหม่นั้น ผู้ทรงเอกสารต้องรับใช้

มาตรา ๑๘๔ กรรมสิทธิ์ในสินค้าที่เก็บรักษาไว้นั้น ท่านว่าอาจโอนได้แต่ด้วยสลักหลังใบรับของคลังสินค้าเท่านั้น

มาตรา ๑๘๕ สินค้าซึ่งเก็บรักษาไว้นั้นอาจจำนำได้แต่ด้วยสลักหลังประทวนสินค้า เมื่อประทวนสินค้าได้สลักหลังแล้วสินค้านั้นจะจำนำแก่ผู้อื่นอีกชั้นหนึ่งด้วยสลักหลังใบรับของคลังสินค้าอย่างเดียวกับสลักหลังประทวนสินค้านั้นก็ได้

มาตรา ๑๘๖ ตราบใดสินค้าที่เก็บรักษาไว้ไม่ได้จำนำ ท่านว่าจะโอนใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าไปต่างหากจากกันไม่ได้อยู่ตราบนั้น

มาตรา ๑๘๗ ในการสลักหลังลงในประทวนสินค้าครั้งแรกนั้น ต้องจดแจ้งจำนวนหน้าที่จำนำสินค้าเป็นประกัน ทั้งจำนวนดอกเบี้ยที่จะต้องชำระและวันที่หนี้จะถึงกำหนดชำระด้วย

มาตรา ๑๘๘ อันสินค้าที่เก็บรักษาไว้ในคลังนั้น จะรับเอาไปได้แต่เมื่อเวนคืนใบรับของคลังสินค้า

มาตรา ๑๘๙ ถ้าได้แยกประทวนสินค้าออกสลักหลังจำนำแล้ว จะรับเอาสินค้าได้แต่เมื่อเวนคืนทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

แต่ถ้าผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าอาจให้คืนสินค้าแก่ตนได้
ในเวลาใด ๆ เมื่อวางเงินแถมยลคลังสินค้าเต็มจำนวนหนึ่งซึ่งลง
ไว้ในประทวนสินค้า กับทั้งดอกเบี้ยจนถึงวันกำหนดชำระหน
นั้นด้วย

อนึ่งจำนวนเงินที่วางเช่นนี้ นายคลังสินค้าต้องชำระแก่ผู้ทรง
ประทวนสินค้าในเมื่อเขาเวนคืนประทวนนั้น

มาตรา ๑๕๐ ถ้าหนึ่งซึ่งสินค้าจําเป็นประกันมิได้ชำระเมื่อ
วันถึงกำหนดไซ้ ผู้ทรงประทวนสินค้าเมื่อได้ยื่นคำคัดค้าน
ตามระเบียบแล้ว ชอบที่จะให้นายคลังสินค้าขายทอดตลาด
สินค้านั้นได้ แต่ห้ามห้ามมิให้ขายทอดตลาดก่อนแปดวันนับ
แต่วันคัดค้าน

มาตรา ๑๕๑ ผู้ทรงประทวนสินค้าต้องมีจดหมายบอกกล่าว
ให้ผู้ฝากทราบเวลา และสถานที่ที่จะขายทอดตลาด

มาตรา ๑๕๒ นายคลังสินค้าต้องหักเงินที่ค้างชำระแก่ตน
เนื่องด้วยการเก็บรักษาสินค้านั้นจากจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอด
ตลาดได้ และเมื่อผู้ทรงประทวนสินค้านั้นประทวนมาเวนคืน
ต้องเอาเงินที่เหลือนั้นให้ตามจำนวนที่ค้างชำระแก่เขา

ถ้ามีเงินเหลือเท่าใด ต้องให้แก่ผู้รับจํานำคนหลังเมื่อเขาเวน
คืนใบรับของคลังสินค้า ถ้าไม่มีผู้รับจํานำคนหลัง ถ้าผู้รับ

จำนำคนหลังไต้รับชำระหนี้แล้ว ก็ให้ชำระเงินที่เหลืออยู่
แก่ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้า

มาตรา ๑๕๓ ถ้าจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอดตลาดได้ไม่พอ
ชำระหนี้แก่ผู้ทรงประทวนสินค้าไซ้ นายคลังสินค้าต้องคืน
ประทวนสินค้าแก่เขา กับจดบอกจำนวนเงินที่ได้ชำระลงไว้ใน
ประทวนสินค้านั้น แล้วจดลงไว้ในสมุดบัญชีของตนด้วย

มาตรา ๑๕๔ ผู้ทรงประทวนสินค้านี้สิทธิจะไล่เบี้ยเอาจำนวน
เงินที่ยังค้างชำระหนี้แก่ผู้สลักหลังคนก่อน ๆ ทั้งหมดฤแต่คน
ใดคนหนึ่งไต้ แต่ต้องไต้ขายทอดตลาดภายในเดือนหนึ่งนับ
แต่วันคัดค้าน

อนึ่งท่านห้ามมิให้ฟ้องไล่เบี้ยเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่ง นับแต่วัน
ขายทอดตลาด

มาตรา ๑๕๕ บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้อันว่า
ด้วยตัวเงินนั้น ท่านให้ใช้ไต้ถึงประทวนสินค้าและใบรับของ
คลังสินค้า ซึ่งไต้สลักหลังอย่างประทวนสินค้านั้นด้วยเพียงที่
ไม่ขัดกับบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะนี้

มาตรา ๑๕๖ ถ้าเอกสารมีถึงใบรับของคลังสินค้าและประทวน
สินค้าฤแต่อย่างหนึ่งอย่างใดสูญหายไป เมื่อผู้ทรงเอกสาร

นั้นๆ ให้ประกันตามสมควรแล้วจะให้ขายคลังสินค้าออกให้ใหม่
ก็ได้

ในกรณีเช่นนี้ นายคลังสินค้าต้องจดหมายลงไว้ในต้นข้าวเป็น
สำคัญ

ลักษณะ ๑๕

ตัวแทน

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๑๕๗ อันว่าสัญญาตัวแทนนั้น คือสัญญาซึ่งให้บุคคล
คนหนึ่ง เรียกว่าตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคน
หนึ่ง เรียกว่าตัวการ และตกลงจะทำการดังนั้น

อันความเป็นตัวแทนนั้นจะเป็นโดยตั้งแต่งแสดงออกชัดฤ
โดยปริยายก็ย่อมได้

มาตรา ๑๕๘ กิจการอันใดท่านบังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้อง
ทำเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้น ก็ต้องทำเป็น
หนังสือด้วย

มาตรา ๑๕๙ ตัวการคนใดใช้บุคคลผู้ไร้ความสามารถเป็น
ตัวแทน ท่านว่าตัวการคนนั้นย่อมต้องผูกพันในกิจการที่ตัว
แทนกระทำ

มาตรา ๘๐๐ ถ้าตัวแทนได้รับมอบอำนาจแต่เฉพาะการ ท่านว่าจะทำการแทนตัวการได้แต่เพียงในสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้กิจอันเขาได้มอบหมายแก่ตนนั้นสำเร็จลุล่วงไป

มาตรา ๘๐๑ ถ้าตัวแทนได้รับมอบอำนาจทั่วไป ท่านว่าจะทำกิจใด ๆ ในทางจัดการแทนตัวการก็ย่อมทำได้ทุกอย่าง แต่การเช่นอย่างจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านว่าหาอาจจะทำได้ ^๔ไม่ คือ

- (๑) ขายฤจำนองอสังหาริมทรัพย์
- (๒) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กว่าสามปีขึ้นไป
- (๓) ให้
- (๔) ยอมความ
- (๕) ยื่นฟ้องต่อศาล
- (๖) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณา

มาตรา ๘๐๒ ในเหตุฉุกเฉิน เพื่อจะป้องกันมิให้ตัวการต้องเสียหาย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าตัวแทนจะทำการใด ๆ เช่นอย่างวิญญูชนจะพึงกระทำ ก็ย่อมมีอำนาจจะทำได้ทั้งสิ้น

มาตรา ๘๐๓ ตัวแทนไม่มีสิทธิจะได้รับบำเหน็จเว้นแต่จะ ^{12/10/2566}ได้มีข้อตกลงกันไว้ในสัญญาว่ามีบำเหน็จ ฤทางกรที่คู่สัญญา

ประพฤติต่อกันนั้นเป็นปริยายว่ามีบำเหน็จ ฤๅเคยเป็นจรรยา
นิยมมีบำเหน็จ

มาตรา ๘๐๔ ถ้าในสัญญาอันเกี่ยวด้วยการคนเดี่ยวยังตัวแทน
หลายคนเพื่อแก่การอันเดียวกันไซ้ ท่านให้สันนิษฐานไว้
ก่อนว่าตัวแทนจะต่างคนต่างทำการนั้น ๆ แยกกันไม่ได้

มาตรา ๘๐๕ ในกิจการอันหนึ่งอันเดียวกัน ผู้ใดเป็นตัว
แทนของฝ่ายหนึ่งอยู่แล้ว ท่านว่าจะไปเป็นตัวแทนของอีกฝ่าย
หนึ่งไม่ได้ ฤๅจะเป็นตัวแทนของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายด้วยกัน
ก็ไม่ได้

มาตรา ๘๐๖ ตัวการซึ่งมิได้เปิดเผยชื่อจะกลับแสดงตนให้
ปรากฏและเข้ารับเอาสัญญาใด ๆ ซึ่งตัวแทนได้ทำไว้แทนตนก็
ได้ แต่ถ้าตัวการผู้ใดได้ยอมให้ตัวแทนของตนทำการออกหน้า
เป็นตัวการไซ้ ท่านว่าตัวการผู้นั้นหาอาจจะทำให้เสื่อมเสียถึง
สิทธิของบุคคลภายนอกอันเขามิใช่ตัวแทน และเขาชวนขาย
ได้มาแต่ก่อนที่รู้ว่าเป็นตัวแทนนั้นได้หรือไม่

หมวด ๒

หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนต่อตัวการ

มาตรา ๘๐๗ ตัวแทนต้องทำการตามคำสั่งแสดงออกซึ่ง ฤๅ
โดยปริยายของตัวการ เมื่อไม่มีคำสั่งเช่นนั้น ก็ต้องดำเนินตาม
ทางที่เคยทำกันมาในกิจการค้าขายอันเขาให้ตนทำอยู่นั้น

๒๕๓

อนึ่งบทบัญญัติมาตรา ๖๕๕ ว่าด้วยการฝากทรัพย์สิน ท่านให้นำมาใช้ด้วยโดยอนุโลมตามควร

มาตรา ๘๐๘ ตัวแทนต้องทำการด้วยตนเอง เว้นแต่จะมีอำนาจใช้ตัวแทนช่วงทำการได้

มาตรา ๘๐๙ เมื่อตัวการมีประสงค์จะทราบความเป็นไปของการที่ได้มอบหมายแก่ตัวแทนนั้นในเวลาใดๆ ซึ่งสมควรแก่เหตุ ตัวแทนก็ต้องแจ้งให้ตัวการทราบ อนึ่ง เมื่อการเป็นตัวแทนนั้นสิ้นสุดลงแล้ว ตัวแทนต้องแสดงบัญชีด้วย

มาตรา ๘๑๐ เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นอันบันดาที่ตัวแทนได้รับไว้เกี่ยวกับการเป็นตัวแทนนั้น ท่านว่าตัวแทนต้องส่งให้แก่ตัวการทั้งสิ้น

อนึ่งสิทธิทั้งหลายซึ่งตัวแทนชวนชวยได้มาในนามของตนเอง แต่โดยฐานที่ทำการแทนตัวการนั้น ตัวแทนก็ต้องโอนให้แก่ตัวการทั้งสิ้น

มาตรา ๘๑๑ ถ้าตัวแทนเอาเงินซึ่งควรจะได้ส่งแก่ตัวการ ฤฯ ซึ่งควรจะใช้ ในกิจของตัวการนั้นไปใช้สอยเป็นประโยชน์ตนเสีย ท่านว่าตัวแทนต้องเสียดอกเบี้ยในเงินนั้นนับแต่วันที่ได้อำนาจไปใช้

12/10/2566

มาตรา ๘๑๒ ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นอย่างใด ๆ เพราะความ
ประมาทเลินเล่อของตัวแทนก็ดี เพราะไม่ทำการเป็นตัวแทน
ก็ดี ฤ็เพราะทำการโดยปราศจากอำนาจนอกเหนืออำนาจ
ก็ดี ท่านว่าตัวแทนจะต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๘๑๓ ตัวแทนผู้ใดตั้งตัวแทนช่วงตามที่ตัวการระบุไว้
ให้ตั้ง ท่านว่าตัวแทนผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบแต่เพียงในกรณีที่ดิน
ได้รู้ว่าตัวแทนช่วงนั้นเป็นผู้ที่ไม่เหมาะสมแก่กร ฤ็เป็นผู้ที่ไม่
สมควรไว้วางใจแล้วและมีโต้แย้งความนั้นให้ตัวการทราบฤ็มิได้
เลิกถอนตัวแทนช่วงนั้นเสียเอง

มาตรา ๘๑๔ ตัวแทนช่วงย่อมรับผิดชอบโดยตรงต่อตัวการ ฉนั้น
ใดกลับกันก็ฉนั้น

หมวด ๓

หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวการต่อตัวแทน

มาตรา ๘๑๕ ถ้าตัวแทนมีประสงค์ไร้ ตัวการต้องจ่ายเงิน
ทดรองให้แก่ตัวแทนตามจำนวนที่จำเป็น เพื่อทำการอันมอบ
หมายแก่ตัวแทนนั้นให้สำเร็จไป

มาตรา ๘๑๖ ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่ตน
นั้น ตัวแทนได้ออกเงินทดรองฤ็ออกเงินค่าใช้จ่ายไป ซึ่ง
พิเคราะห์ตามเหตุควรนับว่าเป็นการจำเป็นได้ ไร้ ท่านว่าตัว

แทนจะเรียกเอาเงินชดใช้จากตัวการ รวมทั้งดอกเบี้ยนับแต่วันที่ได้ออกเงินไปนั้นด้วยก็ได้

ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขมออบหมายแก่ตนนั้น ตัวแทนต้องรับภาระเป็นหนี้หนึ่งอย่างใด ซึ่งพิเคราะห์ตามเหตุควรนับว่าเป็นการจำแนกได้ไซ้ ท่านว่าตัวแทนจะเรียกให้ตัวการชำระหนี้แทนตนก็ได้ ถ้ายังไม่ถึงเวลากำหนดชำระหนี้จะให้ตัวการให้ประกันอันสมควรก็ได้

ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขมออบหมายแก่ตนนั้น เป็นเหตุให้ตัวแทนต้องเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใด มิใช่เป็นเพราะความผิดของตนเองไซ้ ท่านว่าตัวแทนจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนจากตัวการก็ได้

มาตรา ๘๑๗ ในกรณีที่มีบ้านหนึ่งตัวแทนถ้าไม่มีข้อสัญญาตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่าบ้านนั้นพึงจ่ายให้ต่อเมื่อการเป็นตัวแทนได้สุดสิ้นลงแล้ว

มาตรา ๘๑๘ การในหน้าที่ตัวแทนส่วนใดตัวแทนได้ทำมิชอบในส่วนนั้น ท่านว่าตัวแทนไม่มีสิทธิจะได้บ้าน

มาตรา ๘๑๙ ตัวแทนชอบที่จะยึดหนังสือทรัพย์สินอย่างใด ๆ ของตัวการอันตกอยู่ในเงื้อมมือตนเพราะเป็นตัวแทนนั้นเอาไว้ได้ จนกว่าจะได้รับเงินบันดาก้างชำระแก่ตนเพราะการเป็นตัวแทน

หมวด ๔

ความรับผิดของตัวการและตัวแทนต่อบุคคลภายนอก

มาตรา ๘๒๐ ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอก ในกิจการทั้งหลายอันตัวแทนฤๅตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานะตัวแทน

มาตรา ๘๒๑ บุคคลผู้ใดเจตนาเจตบุคคลอีกคนหนึ่งออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี รั้แล้วยอมให้บุคคลอีกคนหนึ่งเจต ตัวเขาเองออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้ นั้นจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริตเสมือนว่า บุคคลอีก คนหนึ่งนั้นเป็นตัวแทนของตน

มาตรา ๘๒๒ ถ้าตัวแทนทำการอันใดเกินอำนาจตัวแทน แต่ ทางปฏิบัติของตัวการทำให้บุคคลภายนอกมีมูลเหตุอันสมควรจะ เชื่อว่าการอันนั้นอยู่ภายในขอบอำนาจของตัวแทนไซ้ร้ ท่าน ให้ใช้บทบัญญัติมาตราก่อนนี้เป็นบทบังคับแล้วแต่กรณี

มาตรา ๘๒๓ ถ้าตัวแทนกระทำการอันใดอันหนึ่งโดยปราศจาก อำนาจก็ดี ฤๅทำนอกทำเหนือขอบอำนาจก็ดี ท่านว่ายอมไม่ ผูกพันตัวการเว้นแต่ตัวการจะให้สัตยาบันแก่การนั้น

ถ้าตัวการไม่ให้สัตยาบัน ท่านว่าตัวแทนย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยลำพังตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าบุคคล

ภายนอกนั้นได้รื้อยู่ว่าตนทำการโดยปราศจากอำนาจ ฤทำนอก
เหนือขออำนาจ

มาตรา ๘๒๔ ตัวแทนคนใดทำสัญญาแทนตัวการซึ่งอยู่ต่าง
ประเทศและมีภูมิลำเนาในต่างประเทศ ท่านว่าตัวแทนคนนั้น
จะต้องรับผิดชอบตามสัญญานั้นแต่ลำพังตนเอง แม้อำนาจของ
ตัวการจะได้เปิดเผยแล้ว เว้นแต่ข้อความแห่งสัญญาจะแย้งกัน
กับความรับผิดชอบของตัวแทน

มาตรา ๘๒๕ ถ้าตัวแทนเข้าทำสัญญากับบุคคลภายนอกโดย
เห็นแก่อามิสสินจ้างเป็นทรัพย์สินอย่างใด ๆ ฤประโยชน์อย่าง
อื่นอันบุคคลภายนอกได้ให้แล้วก็ดี ให้คำมั่นไว้ว่าจะให้ก็ดี
ท่านว่าตัวการหาต้องผูกพันในสัญญาซึ่งตัวแทนของตนได้ทำเช่น
นั้นไม่

หมวด ๕

ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน

มาตรา ๘๒๖ เหตุตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ ย่อมทำให้สัญญา
ตัวแทนระงับสิ้นไป คือ

- (๑) ตัวการถอนตัวแทน
- (๒) ตัวแทนบอกเลิกเป็นตัวแทน
- (๓) ตัวการฤตัวแทนตาย
- (๔) ตัวการกลายเป็นผู้ไร้ความสามารถ

มาตรา ๘๒๗ ตัวการจะถอนตัวแทน และตัวแทนจะบอกเลิกเป็นตัวแทนเสียในเวลาใดๆ ก็ได้ทุกเมื่อ

คู่สัญญาฝ่ายซึ่งถอนตัวแทน ฏาบอกเลิกเป็นตัวแทนในเวลาที่ไม่สะดวกแก่อีกฝ่ายหนึ่ง จะต้องรับผิดชอบคู่สัญญาฝ่ายนั้นในความเสียหายอย่างใดๆ อันเกิดแต่การนั้น เว้นแต่ในกรณีที่เป็นความจำเป็นอันมิอาจกล่าวล่วงเสียได้

มาตรา ๘๒๘ เมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปเพราะตัวการตายก็ดี ตัวการกลายเป็นผู้ไร้ความสามารถก็ดี ท่านว่าตัวแทนต้องจัดการอันสมควรทุกอย่างเพื่อจะปกป้องรักษาประโยชน์อันเขาได้มอบหมายแก่ตนไป จนกว่าทายาทภักุผู้แทนของตัวการจะอาจเข้าปกป้องรักษาประโยชน์นั้นๆ ได้

มาตรา ๘๒๙ เมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปเพราะตัวแทนตาย ท่านว่าทายาทของตัวแทนต้องบอกกล่าวแก่ตัวการ และจัดการอันสมควรทุกอย่างเพื่อจะปกป้องรักษาประโยชน์อันเขาได้มอบหมายแก่ตัวแทนไป จนกว่าตัวการจะอาจเข้าปกป้องรักษาประโยชน์นั้นๆ ได้

มาตรา ๘๓๐ อันเหตุที่ทำให้สัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปนั้น จะเกิดแต่ตัวการฏาตัวแทนก็ตาม ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง จนกว่าจะได้บอกกล่าวเหตุนั้นๆ

ไปยังคู่สัญญาฝ่ายนั้นแล้ว ฤๅจนกว่าคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะได้ทราบเหตุแล้ว

มาตรา ๘๓๑ อันความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทนนั้น ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต เว้นแต่บุคคลภายนอกหากไม่ทราบความนั้นเพราะความประมาทเลินเล่อของตนเอง

มาตรา ๘๓๒ ในเมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไป ตัวการชอบที่จะเรียกให้เวรคืนหนึ่งสัปดาห์อันจ่ายอย่างใด ๆ อันได้ให้ไว้แก่ตัวแทนนั้นได้

หมวด ๖

ตัวแทนค้าต่าง

มาตรา ๘๓๓ อันว่าตัวแทนค้าต่าง คือบุคคลซึ่งในทางค้าขายของเขายอมทำการซื้อ ฤๅขายทรัพย์สิน ฤๅรับจัดทำกิจการค้าขายอย่างอื่นในนามของตนเองต่างตัวการ

มาตรา ๘๓๔ ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่าตัวแทนค้าต่างชอบที่จะได้รับบำเหน็จโดยอัตราตามธรรมเนียม เพื่อกิจการค้าขายอันตนได้จัดการให้ตกลงไปในั้นทุกรายไป

มาตรา ๘๓๕ บทบัญญัติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยตัว^{12/10/25๕6}แทนนั้น ท่านให้ใช้บังคับถึงตัวแทนค้าต่างด้วย เพียงที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในหมวดนี้

มาตรา ๘๓๖ บุคคลผู้ไร้ความสามารถหาอาจจะทำการเป็นตัวแทนค้ำต่างได้ไม่ เว้นแต่จะได้รับการยินยอมให้ทำได้

มาตรา ๘๓๗ ในการที่ตัวแทนค้ำต่างทำการขายฤ็ขอฤ็จัดทำการกิจการค้าขายอย่างอื่นต่างตัวการนั้น ท่านว่าตัวแทนค้ำต่างย่อมได้ซึ่งสิทธิอันมีต่อกู้สัญญาอีก ฝ่ายหนึ่งใน กิจการ เช่นนั้น และตัวแทนค้ำต่างย่อมเป็นผู้ต้องผูกพันต่อกู้สัญญาฝ่ายนั้นด้วย

มาตรา ๘๓๘ ถ้ากู้สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ไซ้ร้ ท่านว่าตัวแทนค้ำต่างหาต้องรับผิดชอบ ต่อตัวการ เพื่อชำระหนี้ นั้นเองไม่ เว้นแต่จะได้อำนาจกำหนดในสัญญา ฤ็ว่ามีปริยายแต่ทางการที่ตัวการกับตัวแทนประพฤติก่อกัน ฤ็มีธรรมเนียมในท้องถิ่นว่าจะต้องรับผิดชอบเพียงนั้น

อนึ่งตัวแทนค้ำต่างคนใดเข้ารับประกันการปฏิบัติ ตามสัญญาโดยนับตั้งกล่าวมาในวรรคก่อนนั้นไซ้ร้ ท่านว่าตัวแทนคนนั้นชื่อว่า เป็นตัวแทนฐานประกัน ชอบที่จะได้รับบำเหน็จพิเศษ

มาตรา ๘๓๘ ถ้าตัวแทนค้ำต่างได้ทำการขายเป็นราคาค่าไม่สูงกว่าที่ตัวการกำหนด ฤ็ทำการซื้อเป็นราคาสูงไปกว่าที่ตัวการกำหนดไซ้ร้ หากว่าตัวแทนรับใช้เศษที่ขาดเกินนั้นแล้ว ท่านว่า ^{12/10/2566} การขายฤ็การซื้ออันนั้นตัวการก็ต้องรับขายรับซื้อ

มาตรา ๘๕๐ ถ้าตัวแทนค้าต่างได้ทำการขายได้ราคาสูงกว่า
ที่ตัวการกำหนด ญาติผู้ซื้อได้ราคาต่ำกว่าที่ตัวการกำหนด
ไซ้ ท่านว่าตัวแทนหาอาจจะถือเอาเป็นประโยชน์ของตนได้ไม่
ต้องคิดให้แก่ตัวการ

มาตรา ๘๕๑ ตัวแทนค้าต่างทำการไปอย่างไรบ้าง ท่านให้
แถลงรายงานแก่ตัวการ และเมื่อได้ทำการค้าต่างเสร็จลงแล้ว
ก็ให้แจ้งแก่ตัวการทราบมิให้ชักช้า

มาตรา ๘๕๒ เมื่อใดเขามอบหมายทรัพย์สินไว้แก่ตัวแทน
ค้าต่าง ท่านให้นำบัญชีหนี้ทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมายนี้
ลักษณะฝากทรัพย์สินมาใช้บังคับอนุโลมตามควร

อนึ่งในกรณีที่เป็นความจำเป็นอันมิอาจกล่าวล่วงเสียได้ ท่าน
ว่าตัวแทนค้าต่าง จะจัดการแก่ทรัพย์สินนั้นตามวิธีการตั้งบัญญัติ
ไว้ในมาตรา ๖๓๑ ว่าด้วยรับขนนั้นก็ได้

มาตรา ๘๕๓ ตัวแทนค้าต่างคนใดได้รับคำสั่งให้ขายญาติผู้
ทรัพย์สินอันมีรายการขานราคาของสถานแลกเปลี่ยน ท่านว่า
ตัวแทนคนนั้นจะเป็นผู้ซื้อญาติผู้ขายเองก็ได้ เว้นแต่จะมีข้อห้าม
ไว้ชัดเจนโดยสัญญา ในกรณีเช่นนั้น ราคาอันจะพึงใช้เงิน
แก่กันก็พึง กำหนดตามรายการขาน ราคาทรัพย์สิน นั้น ณสถาน

แลกเปลี่ยนในเวลาเมื่อ ตัวแทนคำต่างให้ คำบอกกล่าวว่าจะ
เป็นผู้ขอจากผู้ขาย

เมื่อตัวการรับคำบอกกล่าวเช่นนั้น ถ้าไม่บอกนั้นเสียใน
ทันที ท่านให้ถือว่าตัวการเป็นอันได้สนองรับการนั้นแล้ว

อนึ่งแม้ในกรณีเช่นนั้น ตัวแทนคำต่างจะคิดเอาว่าหนึ่ง
ก็ย่อมคิดได้

มาตรา ๘๔๔ ในระวางตัวการกับตัวแทนคำต่าง ท่านให้
ถือว่ากิจการอันตัวแทนได้ทำให้ตกลงไปนั้น ย่อมมีผลเสมือน
ดังว่าได้ทำให้ตกลงไปในนามของตัวการโดยตรง

ลักษณะ ๑๖

นายหน้า

มาตรา ๘๔๕ อันว่านายหน้านั้น คือบุคคลผู้กระทำการ
เป็นสื่อระวางบุคคลอื่น เพื่อเจรจาว่าขายในการทำกิจการ
ค้าขายอย่างใดอย่างหนึ่ง

กิจการที่นายหน้าทำ นั้น ท่านให้ถือเอาโดยปริยายว่ามี
บำเหน็จนายหน้า เว้นแต่จะพึงคาดหมายได้โดยพฤติการณ์
แห่งกรณีว่าย่อมทำให้แก่กันโดยไม่มีคิดค่าบำเหน็จ

มาตรา ๘๔๖ ตัวนายหน้าไม่ต้องรับผิดชอบถึงการชำระหนี้ตาม
สัญญาซึ่งได้เข้าทำกันเพราะตนเป็นผู้
12/10/2566

แต่ถ้านายหน้าไม่ได้บอกชื่อของฝ่ายหนึ่งให้รู้ถึงอีกฝ่ายหนึ่ง
ไซ้ ท่านว่าตัวนายหน้าย่อมต้องรับผิดชอบต่อการชำระหนี้แก่
ฝ่ายหลังนั้น

มาตรา ๔๔๓ การรับเงินกู้ยืมเงินหรืออย่างอื่นอันจะพึงชำระ
ตามสัญญา นั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่านายหน้าย่อมไม่มี
อำนาจที่จะรับแทนผู้เป็นคู่สัญญา

มาตรา ๔๔๔ ถ้าสัญญาอันจะได้ทำกันระวางคู่กรณีนั้นมิได้
เกิดขึ้นเพราะนายหน้าจัดการสำเร็จไซ้ ท่านให้สันนิษฐานไว้
ก่อนว่านายหน้าหาควรจะได้รับบำเหน็จค่านายหน้าไม่

มาตรา ๔๔๕ ถ้านายหน้าทำการให้แก่ฝ่ายหนึ่งอยู่แล้วไปทำ
การให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งด้วย เป็นการฝ่าฝืนสัญญาไซ้ ท่าน
ว่านายหน้านั้นย่อมเสียสิทธิที่จะฟ้องเรียกค่าบำเหน็จค่านายหน้า
ถ้าเรียกคดีใช้เงินใด ๆ อันตนได้ออกไป

ลักษณะ ๑๓

ปรานปรานอม

มาตรา ๔๕๐ อันว่าปรานปรานอมนั้น คือสัญญาซึ่งผู้เป็น
คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ถ้าจะมิฉะนั้น
12/10/2566
นั้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน

มาตรา ๘๕๑ อันสัญญาปรานีปรานอนนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ

มาตรา ๘๕๒ ผลของสัญญาปรานีปรานอนนั้น ย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ข้อมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงในสัญญานั้นว่าเป็นของตน

ลักษณะ ๑๘

การพนัน และขันต่อ

มาตรา ๘๕๓ อันการพนันทุกขันต่อนั้น ท่านว่าหาก่อให้เกิดหนี้ไม่ สิ่งที่ได้ให้กันไปในการพนันทุกขันต่อก็จะหวงคืนไม่ได้เพราะเหตุห้ามเล่นอย่างหน้าอย่างใดมิได้

ข้อบัญญัติที่กล่าวนี้ ท่านให้ ใช้ตลอดถึงข้อตกลงเป็นมูลหนี้อย่างหนึ่งอย่างใด อันฝ่ายข้างเสียพนันขันต่อหากทำให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อจะใช้หนี้เงินพนันทุกขันต่ออันนี้ด้วย

มาตรา ๘๕๔ อันการออกสลากกินแบ่งก็ดี ออกสลากกินรวบก็ดี ท่านว่าเป็นสัญญาอันจะผูกพันต่อเมื่อรัฐบาลได้ให้อำนาจ ฎาให้สัตยาบันแก่การนั้นเฉพาะราย นอกนั้นท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๘๕๓

มาตรา ๘๕๕ ตัวเงินฎาเอกสารอย่างอื่นทุกฉบับซึ่งออกให้เต็มจำนวนฎาแต่โดยส่วน เพื่อแทนเงินใด ๆ อันได้แต่ชนะ

พนันฤกษ์ขึ้นต่อนั้นก็ดี ออกให้เพื่อใช้เงินที่ขมมาใช้ในการ
พนันฤกษ์ขึ้นต่อเช่นว่านั้น ถ้าเพื่อใช้เงินที่ขมในเวลาฤกษ์สถานที่
เล่นเช่นนั้นก็ดี หากว่าออกให้แก่บุคคลผู้หนึ่งผู้ใดซึ่งกำลัง
เล่นการพนันฤกษ์ขึ้นต่อเช่นนั้นไซ้ ท่านว่าไม่สมบูรณ์

ลักษณะ ๑๕

บาปชี้เตีรspflicht

มาตรา ๘๕๖ อันว่าสัญญาบาปชี้เตีรspflicht นั้น คือสัญญาซึ่ง
บุคคลสองคนตกลงกันว่า สืบแต่ขึ้นไป ภายในชั่วเวลาที่กำหนด
อันใดอันหนึ่งให้ตัดทอนบาปชี้เตีรspflicht ทั้งหมดฤกษ์แต่บางส่วนอันเกิด
ขึ้นแต่กิจการค้าขายในระหว่างเขา ทั้งสองนั้นหักหนี้กลบลดกัน
แะ คงชำระเงินกัน แต่ส่วนที่เหลือ จำนวนคง เหลือโดยคุณภาค

มาตรา ๘๕๗ การนำตัวเงินลงเป็นรายการในบาปชี้เตีรspflicht
นั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าได้ลงด้วยเงื่อนไขว่าจะมีผู้
ชำระเงินตามตัวนั้น ถ้าแต่ละตัวเงินมิได้ชำระเงินไซ้ จะเพิก
ถอนรายการอันนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๘๕๘ ถ้าผู้สัญญามิได้ กำหนดกันไว้ว่าให้หักทอน
บาปชี้เตีรspflicht โดยระยะเวลาอย่างไรไซ้ ท่านให้ถือเอาเป็นกำหนด
หกเดือน

มาตรา ๔๕๕ คู่สัญญาฝ่ายใดจะเลิกสัญญาภายหลังเสร็จพัสดุ และให้หักทอนบัญชีกันเสียในเวลาใด ๆ ก็ได้

มาตรา ๔๖๐ เงินส่วนที่ผิดกันอยู่นั้นถ้ายังมีได้ชำระ ท่านให้คิดดอกเบี้ยนับแต่วันที่หักทอนบัญชีเสร็จเป็นต้นไป

ลักษณะ ๒๐

ประกันภัย

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๔๖๑ อันว่าสัญญาประกันภัย คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ ค่าสินไหมทดแทน ฤ็ใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น ฤ็ในเหตุอย่างอื่นในอนาคต ตั้งได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย

มาตรา ๔๖๒ ตามข้อความในลักษณะนี้

คำว่า “ผู้รับประกันภัย” ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะใช้ ค่าสินไหมทดแทน ฤ็ใช้เงินจำนวนหนึ่งให้

คำว่า “ผู้อาประกันภัย” ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย

คำว่า “ผู้รับประโยชน์” ท่านหมายความว่า บุคคลผู้จะ
พึงได้รับค่าสินไหมทดแทน ฤๅรับจำนวนเงินใช้ให้

อนึ่งผู้เอาประกันภัยและผู้รับประโยชน์นั้น จะเป็นบุคคล
คนหนึ่งคนเดียวก็ได้

มาตรา ๘๖๓ อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยมี
ได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยไว้นั้นไซ้ ท่านว่าย่อมไม่
ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา ๘๖๔ เมื่อคู่สัญญาประกันภัยยกเอาภัยใดโดยเงาะ
ขึ้นเป็นข้อพิจารณาในคราวกำหนดจำนวนเบี้ยประกันภัย และ
ภัยเช่นนั้นสิ้นไปหามิได้แล้ว ท่านว่าภavnนำแต่นั้นไปผู้เอา
ประกันภัยชอบที่จะได้ลดเบี้ยประกันภัยลงตามส่วน

มาตรา ๘๖๕ ถ้าในเวลาทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกัน
ภัยก็ดี ฤๅในกรณีประกันชีวิต บุคคลอันการใช้เงินยอมอาศัย
ความทรงจำพิฤมณะของเขานั้นก็ดี รู้อยู่แล้วละเว้นเสียไม่
เปิดเผยข้อความจริงซึ่งอาจจะได้จูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ย
ประกันภัยสูงขึ้นอีกฤๅให้บอกขัดไม่ยอมทำสัญญา ฤๅว่ารู้อยู่
แล้วแถลงข้อความเช่นนั้นเป็นความเท็จไซ้ ท่านว่าสัญญา
นั้นเป็นโมฆะ

มาตรา ๘๖๖ ถ้าผู้รับประกันภัยได้รู้ข้อความจริงดังกล่าวใน
 มาตรา ๘๖๕ นั้นก็ดี ถ้าผู้รับประกันภัยเห็นว่าข้อแถลงความเป็นความเท็จก็ดี
 ฤๅควรจะได้รู้เช่นนั้น หากใช้ความระมัดระวังดีจะพึงคาดหมาย
 ได้แต่่วินิจฉัยคดี ท่านให้ฟังว่าสัญญาเป็นอันสมบูรณ์

มาตรา ๘๖๗ อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้ามิได้ทำเป็น
 หนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ

กรมธรรม์ประกันภัยท่านให้ทำอย่างน้อยเป็นสองฉบับ และ
 ต้องส่งมอบแก่ผู้เอาประกันภัยฉบับหนึ่ง

กรมธรรม์ประกันภัย ต้องลงลายมือชื่อของผู้รับประกันภัย
 และมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย
- (๒) ภัยใดซึ่งผู้รับประกันภัยรับเสี่ยง
- (๓) จำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัย
- (๔) จำนวนเบี้ยประกันภัย และวิธีส่งเบี้ยประกันภัย
- (๕) วันเวลาเริ่มต้น และวันเวลาถึงที่สุดแห่งการ
 ประกันภัย

(๖) ชื่อสัญญาหรือชื่อของผู้รับประกันภัย

(๗) ชื่อสัญญาหรือชื่อของผู้เอาประกันภัย

(๘) ถ้ามีตัวผู้รับประกันภัย ชื่อของผู้รับประกันภัย

(๕) วันทำหนังสือสัญญาประกันภัย

(๑๖) สถานที่และวันที่ได้ออกกรมธรรม์ประกันภัย

มาตรา ๘๖๘ อันสัญญาประกันภัยทะเล ท่านให้บังคับตาม
บทบัญญัติแห่งกฎหมายทะเล

หมวด ๒

ประกันวินาศภัย

ส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๘๖๙ อันคำว่า "วินาศภัย" ในหมวดนี้ ท่านหมาย
รวมเอาความเสียหายอย่างวิบัติบังตาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้

มาตรา ๘๗๐ ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองรายทุกว่า
นั้นพร้อมกันเพื่อความวินาศภัยวันเดียวกัน และจำนวนเงิน
ซึ่งเอาประกันภัย รวมกันทั้งหมดนั้น ท่วมจำนวนที่วินาศจริงไซ้
ท่านว่าผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทน เพียง
เสมอจำนวนวินาศจริงเท่านั้น

ผู้รับประกันภัยแต่ละคนต้องจ่ายเงินจำนวนวินาศจริง แบ่ง
ตามส่วนมากน้อยที่ตนได้รับประกันภัยไว้

อันสัญญาประกันภัยทั้งหลาย ถ้าลงวันเดียวกัน ท่านให้
ถือว่าได้ทำพร้อมกัน

มาตรา ๘๘๑ ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองราย ฤกว่า
นั้นสืบเนื่องเป็นลำดับกัน ท่านว่าผู้รับประกันภัยคนแรกจะต้อง
รับใช้ความวินาศภัยก่อน ถ้าและจำนวนเงินซึ่งผู้รับประกันภัย
คนแรกได้ ใช้นั้นยังไม่คุ้มจำนวนวินาศภัยไซ้ ผู้รับประกัน
ภัยคนถัดไป ก็ต้องรับใช้ ส่วนที่ยังขาดอยู่นั้นต่อ ๆ กันไปจนกว่า
จะคุ้มวินาศ

มาตรา ๘๘๒ ผู้เอาประกันภัยจะเลิกสัญญาเสียแต่ก่อนที่
จะเริ่มเข้าสู่ช่วงแห่งภัยก็ได้ แต่ผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้
รับเบี้ยประกันภัยถึงจำนวน

มาตรา ๘๘๓ ถ้าในระวางอายุสัญญาประกันภัยนั้น มูลประ
กันภัยได้ลดน้อยถอยลงไปหนักไซ้ ท่านว่าผู้เอาประกันภัย
ชอบที่จะได้ลดจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยไว้ และลดจำนวน
เงินเบี้ยประกันภัย

การลดจำนวนเบี้ยประกันภัยนั้น ให้เป็นผลต่อในอนาคต

มาตรา ๘๘๔ ผู้รับประกันภัยหาอาจจะเรียกลดจำนวนค่าสิน
ไหมทดแทนอันตนจะต้องใช้นั้นได้ไม่ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้
ว่ามูลประกันภัยตามที่ คู่สัญญาได้ตกลงกันไว้ นั้นเป็นจำนวนสูง
เกินไปหนัก และคืนจำนวนเบี้ยประกันภัยกับทั้งดอกเบี้ยให้
บ้างบางส่วน

มาตรา ๘๗๕ ถ้าผู้เอาประกันภัยได้ส่งเบี้ยประกันภัยเพื่อการประกันภัยในวัตถุประสงค์แล้วโอนวัตถุประสงค์นั้นไปไซ้ ท่านว่าสิทธิที่จะรับค่าสินไหมทดแทนก็ย่อมโอนตามไปด้วย

ถ้าในการโอนเช่นนี้ช่องแห่งภัยเปลี่ยนแปลงไป ฤๅเพิ่มขึ้นหนึ่ใดไซ้ ท่านว่าสัญญาประกันภัยนั้นกลายเป็นโมฆะ

มาตรา ๘๗๖ ถ้าผู้รับประกันภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย ผู้เอาประกันภัยจะเรียกให้ส่งหลักทรัพย์เป็นประกันให้แก่ตนตามสมควรก็ได้ ถ้าและไม่ส่ง ผู้เอาประกันภัยจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

ถ้าผู้เอาประกันภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย ท่านให้ไซ้ชีวิตเดียวกันนี้บังคับตามควรแก่เรื่อง แต่กระนั้นก็ดีถ้าเบี้ยประกันภัยได้ส่งแล้วเป็นเหตุให้ การประกันภัย มีอายุไปชั่วระยะเวลาไม่น้อยเท่าใดไซ้ ท่านห้ามมิให้ผู้รับประกันภัยเลิกสัญญาก่อนระยะเวลานั้นสุดลง

มาตรา ๘๗๗ ผู้รับประกันภัยจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) เพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง
- (๒) เพื่อความมิบุบสลาย อันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งได้เอาประกันภัยไว้เพราะได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันความวินาศภัย

(๓) เพื่อบันดาค่าใช้จ่ายอันสมควรซึ่งได้เสียไป เพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งเอาประกันภัยไว้ นั้นมิให้วินาศ

อันจำนวนวินาศจริงนั้นท่านให้ ตีราคาณสถานที่และในเวลาซึ่งเหตุวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้น อนึ่งจำนวนเงินซึ่งได้เอาประกันภัยไว้ นั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักประมาณอันถูกต้องในการตีราคาเช่นนั้น

ท่านห้ามมิให้ คิดค่า สิ้นใหม่ทดแทน เกินไปกว่า จำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยไว้

มาตรา ๘๗๘ ค่าใช้จ่ายในการตีราคาวินาศภัยนั้น ท่านว่า ผู้รับประกันภัยต้องเป็นผู้ออกใช้

มาตรา ๘๗๙ ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับใช้ ในเมื่อความวินาศภัยเหตุอื่นซึ่งได้ระบุไว้ในสัญญา นั้นได้เกิดขึ้นเพราะความทุจริต ฤ็ความประมาท เกินเล่ออย่างอุกฤษฏ์ ของผู้เอาประกัน ภัยฤ็ผู้รับประกัน

มาตรา ๘๘๐ ถ้าความวินาศภัย นั้นได้เกิดขึ้นเพราะความผิดของบุคคลภายนอกไซ้ ผู้รับประกันภัยได้ ใช้ค่า สิ้นใหม่ทดแทนไปเป็นจำนวนเพียงใด ผู้รับประกันภัยย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยและ ของผู้รับประกัน ภัย ซึ่งมีต่อบุคคลภายนอกเพียงนั้น

ถ้าผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแต่เพียงบางส่วน
ไซ้ ท่านห้ามมิให้ผู้รับประกันภัยนั้นใช้สิทธิของตนให้เสื่อม
เสียสิทธิของผู้เอาประกันภัย ถ้าผู้รับประกันภัย ในการที่เขา
จะเรียกเอาค่าสินไหม ทดแทนจากบุคคล ภายนอกเพื่อเศษแห่ง
จำนวนวินาศนั้น

มาตรา ๘๘๑ ถ้าสัญญาประกันภัยมีข้อกำหนดไว้ว่า เมื่อเกิด
เหตุวินาศขึ้นผู้เอาประกันภัย ถ้าผู้รับประกันภัยต้องแจ้งเหตุ
แก่ผู้รับประกันภัยภายในระยะเวลาเท่าใดไซ้ หากผู้รับประกัน
ภัยได้รู้เหตุวินาศภายในเวลากำหนดโดยทางอื่นแล้ว ท่าน
ว่าผู้เอาประกันภัย ถ้าผู้รับประกันภัยไม่จำเป็นต้องส่งคำบอกกล่าว
เช่นนั้น

มาตรา ๘๘๒ ในการเรียกให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน ท่าน
ห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาสองปีนับแต่วันวินาศภัย

ในการเรียกให้ใช้เบี้ยประกันภัย ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดี
เมื่อพ้นเวลาสองปีนับแต่วันถึงกำหนดส่งใช้

ส่วนที่ ๒ วิธีเลิกการประกันภัยในการรับขน

มาตรา ๘๘๓ อันสัญญาประกันภัยในการรับขนนั้น ย่อม
คุ้มถึงความวินาศภัยทุกอย่าง ซึ่งอาจเกิดแก่ของที่ขนส่งในระหว่าง
เวลาดังแต่ผู้ขนแล้วได้รับของไป จนได้ส่งมอบของนั้นแก่ผู้รับตร

ส่ง และจำนวนค่าสินค้าหมดแทนนั้นต้องกำหนดตามที่ของซึ่ง
ขนส่งนั้นจะได้มีราคาเมื่อถึงตำบลอันกำหนดให้ส่ง

มาตรา ๘๘๔ ถ้าของซึ่งขนส่งนั้นได้เอาประกันภัยเมื่ออยู่ใน
ระหว่างส่งเคียวทางไป ท่านให้กิตมูลประกันภัยในของนั้นนับรวม
ทั้งราคาของณสถานที่และในเวลาที่ได้รับของ และ
ให้เพิ่มค่ารางวัลของไปยังสถานที่ส่งมอบแก่ผู้รับ ตราส่งกับทั้ง
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เนื่องด้วยการส่งของไปนั้นเข้าด้วย

ถ้าไรอันจะพึงได้ในเวลาเมื่อส่งมอบของนั้นย่อมจะคิดรวม
เข้าเป็นมูลประกันภัยได้ต่อเมื่อได้มีข้อตกลงกันไว้เช่นนั้นชัดเจน

มาตรา ๘๘๕ อันสัญญาประกันภัยในการรับขนนั้น ถึง
แม้การ ขนส่งจะต้องหยุดชะงักลงชั่วขณะฤจะ ต้องเปลี่ยนทาง
ฤเปลี่ยนวิธีขนส่งอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเหตุจำเป็นในระหว่างส่ง
เคียวทางก็ดี ท่านว่าสัญญานั้นก็ย่อมคงเป็นอันสมบูรณ์อยู่ เว้น
แต่จะได้ระบุไว้ในสัญญาเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๘๘๖ อันกรมธรรม์ประกันภัยในการรับขนนั้น นอก
จากที่ได้ระบุไว้แล้วในมาตรา ๘๖๗ ต้องมีรายการเพิ่มขึ้นอีก
ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ระบุทางและวิธีขนส่ง

(๒) ชื่อสัญญาหรือของผู้ขนส่ง

- (๓) สถานที่ซึ่งกำหนดให้รับและส่งมอบของ
 (๔) กำหนดระยะเวลาขนส่งตามแต่มี

ส่วนที่ ๓ ประกันภัยค้ำจุน

มาตรา ๘๘๗ อันว่าประกันภัยค้ำจุนนั้น คือสัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง และซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ

บุคคลผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนตามที่ตนควรจะได้ขึ้นจากผู้รับประกันภัยโดยตรง แต่ค่าสินไหมทดแทนเช่นว่านี้หากจะคิดเกินไปกว่าจำนวนอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องใช้ตามสัญญานั้นได้ไม่ ในคดีระวางบุคคลผู้ต้องเสียหายกับผู้รับประกันภัยนั้น ท่านให้ผู้ต้องเสียหายเรียกตัวผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดีด้วย

อนึ่งผู้รับประกันภัยนั้นแม้จะได้ส่งค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้ว ก็ยังหาหลุดพ้นจากความรับผิดชอบต่อบุคคลผู้ต้องเสียหายนั้นไม่ เว้นแต่ตนจะพิสูจน์ได้ว่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เอาประกันภัยได้ใช้ ให้แก่ผู้ต้องเสียหายแล้ว

มาตรา ๘๘๘ ถ้าค่าสินไหมทดแทนอันผู้รับประกันภัยได้ใช้ไปโดยคำพิพากษานั้นยังไม่คุ้มค่าวินาศภัยเต็มจำนวนไซ้ ท่าน

ว่าผู้เอาประกันภัยที่ยังคงต้องรับใช้จำนวนที่ยังขาด เว้นไว้แต่บุคคลผู้ต้องเสียหายจะได้ละเลยเสียไม่เรียกตัวผู้เอาประกันภัยเข้ามาสู่คดีด้วยดังกล่าวไว้ในมาตราก่อน

หมวด ๓

ประกันชีวิต

มาตรา ๔๔๘ ในสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้จ่ายเงินย่อมอาศัยความทรงชีพ ฐานะของบุคคลคนหนึ่ง

มาตรา ๔๔๙ จำนวนเงินอันจะพึงใช้หนี้ จะชำระเป็นเงินจำนวนเดียว ฤ็เป็นเงินรายปีที่ได้สุดแล้วแต่จะตกลงกันระหว่างคู่สัญญา

มาตรา ๔๕๑ ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้เป็นผู้รับประโยชน์เองด้วยไซ้ร้ ผู้เอาประกันภัยย่อมมีสิทธิที่จะโอนประโยชน์แห่งสัญญานั้นให้แก่บุคคลอื่นคนหนึ่งไว้ เว้นแต่จะได้ส่งมอบกรรมกรรมประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์ไปแล้ว และผู้รับประโยชน์ได้บอกกล่าว บอกร้างสื้อไปยังผู้รับประกันภัยแล้ว ว่าตนจำนงจะถือเอาประโยชน์แห่งสัญญานั้น

มาตรา ๔๕๒ ในกรณีเพิกถอนสัญญาตามความในมาตรา ๔๖๕ ผู้รับประกันภัยต้องคืนเงินให้แก่ผู้เอาประกันภัย ฤ็ทายาทของผู้นั้นเป็นค่าไถ่ถอนกรรมกรรมประกันภัย

มาตรา ๔๕๓ การใช้เงินอาศัยเหตุความทรงชีพ ฤ็มรณะ
ของบุคคลผู้ใด แม้ได้แสดงอายุ ของบุคคลผู้นั้นไว้ตลาด
เคลื่อนไม่ถูก ต้องเป็นเหตุให้ ใ้กำหนดจำนวน เบี้ยประกันภัย
ไว้ค่าไซ้ ท่านให้ลดจำนวนเงินอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้อง
ใช้นั้นลงตามส่วน

แต่ถ้าผู้รับประกันภัยพิสูจน์ ใ้ว่าในขณะที่ทำสัญญา นั้น อายุ
ที่ถูกต้องแท้จริงอยู่นอกจำกัดอัตราตามการค้าปรกติของเขาแล้ว
ท่านว่าสัญญา นั้นเป็นโมฆะ

มาตรา ๔๕๔ ผู้เอาประกันภัยชอบที่จะเลิกสัญญาประกันภัย
เสียในเวลาใด ๆ ก็ได้ด้วยการคงไม่ส่งเบี้ยประกันภัยต่อไป ถ้า
และได้ส่งเบี้ยประกันภัยมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีไซ้ ท่านว่า
ผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้รับเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย
ถ้ากรมธรรม์ ใ้เงินสำเร้งจากผู้รับประกันภัย

มาตรา ๔๕๕ เมื่อใดจะต้องใ้จำนวนเงินในเหตุมรณะของ
บุคคลคนหนึ่งคนใด ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใ้เงินนั้น
ในเมื่อมรณภัยอันนั้นเกิดขึ้น เว้นแต่

(๑) บุคคลผู้นั้นได้กระทำความผิดด้วยใจสมัครภายใน
ปีหนึ่งนับแต่วันทำสัญญา ฤ็

(๒) บุคคลผู้นั้นถูกผู้รับประโยชน์ฆ่าตายโดยเจตนา

ในกรณีที่ ๒ นี้ ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใช้เงินค่าไป
 ดอนกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัย ฤๅให้แก่ทายาทของผู้นั้น
 มาตรา ๘๕๖ ถ้ามีกรณีเกิดขึ้นเพราะความผิดของบุคคล
 ภายนอก ผู้รับประกันภัยหาอาจจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทน
 จากบุคคลภายนอกนั้นได้ ไม่ แต่สิทธิของฝ่ายทายาทแห่งผู้
 มรณะในอันจะได้ค่าสินไหมทดแทนจากบุคคล ภายนอกนั้นหา
 สูญสิ้นไปด้วยไม่แม้ทั้งจำนวนเงินอันจะพึงใช้ตามสัญญาประกัน
 ชีวิตนั้นจะหวนกลับมาได้แก่คนด้วย

มาตรา ๘๕๗ ถ้าผู้เอาประกันภัยได้เอาประกันภัยไว้โดย
 กำหนดว่าเมื่อตนถึงซึ่งความมรณะให้ใช้เงินแก่ทายาททั้งหลาย
 ของตนโดยมิได้เจาะจงระบุชื่อผู้หนึ่งผู้ใดไว้ ไซ้ จำนวนเงิน
 อันจะพึงให้นั้นท่านให้พึงเอาเป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมรดก
 ของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเจ้าหนี้จะเอาใช้หนี้ได้

ถ้าได้เอาประกันภัยไว้ โดยกำหนดว่าให้ใช้เงินแก่บุคคลคน
 ใดคนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ท่านว่าเฉพาะแต่จำนวนเงินเบี้ย
 ประกันภัยซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ส่งไปแล้วเท่านั้น จักเป็นสิน
 ทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมรดกของผู้เอาประกันภัย อันเจ้าหนี้
 จะเอาใช้หนี้ได้

ลักษณะ ๒๑

ตัวเงิน

หมวด ๑

บทเปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๘๘๘ อันตัวเงินตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้สามประเภท ๆ หนึ่ง คือตัวแลกเงิน ประเภทหนึ่ง คือตัวสัญญาใช้เงิน ประเภทหนึ่ง คือเช็ค

มาตรา ๘๘๙ ข้อความอันใดซึ่งมิได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายลักษณะนี้ ถ้าเขียนลงในตัวเงิน ท่านว่าข้อความอันนั้นไม่เป็นผลอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ตัวเงินนั้นไม่

มาตรา ๘๙๐ บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของคนในตัวยืมยอมจะต้องรับผิดชอบในความในตัวเงินนั้น

ถ้าลงเพียงแต่เครื่องหมายอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น แกงใด ๆ ลายพิมพ์มือ อังเอเป็นลายมือชื่อในตัวยืมไซ้ร้ แม้ถึงว่าจะมีพยานลงชื่อรับรองก็ตาม ท่านว่าทำให้ผลเป็นลงลายมือชื่อในตัวยืมนั้นไม่

มาตรา ๘๙๑ ถ้าบุคคลคนใดลงลายมือชื่อของคนในตัวยืม และมีได้เขียนแนบลงว่า กระทำถาวร แทน บุคคล อื่นคน หนึ่งไซ้ร้ ท่านว่าบุคคลคนนั้นยอมเป็นผู้รับผิดชอบในความในตัวเงินนั้น

มาตรา ๕๐๒ ถ้าตัวเงินลงลายมือชื่อของบุคคลหลายคน
ทั้งบุคคลซึ่งไม่อาจจะเป็นคู่สัญญาแห่งตัวเงินนั้นได้โดย
เป็นได้แต่ไม่เต็มผลไซ้ ท่านว่าการนี้ย่อมไม่กระทบกระทั่ง
ถึงความรับผิดชอบของบุคคลอื่น ๆ นอกนั้น ซึ่งคงต้องรับผิดชอบ
ตัวเงิน

มาตรา ๕๐๓ ในการใช้เงินตามตัวเงินท่านมิให้ให้วันผ่อน
มาตรา ๕๐๔ อันผู้ทรงหนี้ หมายความว่าบุคคลผู้มีตัวเงิน
อยู่ในเงื้อมมือ โดยฐานเป็นผู้รับเงิน ฤ็เป็นผู้รับสลักหลัง ถ้า
และตัวเงินสั่งจ่ายเงินให้แก่ผู้ถือ ๆ ก็นับว่าเป็นผู้ทรงเหมือนกัน

มาตรา ๕๐๕ บุคคลผู้ใดตัวแลกเงินไว้ในเงื้อมมือ ถ้า
แสดงให้ปรากฏสิทธิด้วยการสลักหลังไม่ขาดสาย แม้ถึงว่า
การสลักหลังรายชื่อจะเป็นสลักหลังลอยก็ตาม ท่านให้ถือ
ว่าเป็นผู้ทรงตัวแลกเงินโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อใดรายการ
สลักหลังลอยมีสลักหลังรายชื่อตามหลังไปอีก ท่านให้ถือว่า
บุคคลผู้ทีลงลายมือชื่อในการสลักหลังรายชื่อที่สุดนั้น เป็นผู้
ได้ไปซึ่งตัวเงินด้วยการสลักหลังลอย อนึ่งถ้าสลักหลังเมื่อขาด
มาเสียแล้ว ท่านให้ถือเสมือนว่ามีได้มีเลย

ถ้าบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดต้องปราศจากตัวแลกเงินไปจากเงื้อมมือ
๑๒/๑๐/๒๕๖๖
ตนเพราะเหตุใด ๆ ก็ตาม ท่านว่าผู้ทรงตัวแลกเงินซึ่งแสดงให้

ปรากฏสิทธิของตนในตัวตามวิธีการดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น
หาจำเป็นต้องสละตัวเงินไม่ เว้นแต่จะได้มาโดยทุจริตที่ได้มาด้วยความ
ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

มาตรา ๕๐๖ คำว่าคู่สัญญาคนก่อน ๆ นั้น รวมทั้งผู้ส่งจ่าย
ญาผู้ออกตัวเงิน และผู้สละหลังคนก่อน ๆ ด้วย

มาตรา ๕๐๗ เมื่อใดไม่มีที่ในตัวเงินซึ่งจะสละหลังได้คือไป
ไซ้ ทำอนุญาตให้เอากระดาษแผ่นหนึ่งผนึกต่อเข้ากับตัว
เงิน เรียกว่าใบประจำคือ นับเป็นส่วนหนึ่งแห่งตัวเงินนั้น

การสละหลังในใบประจำต่อครั้งแรกต้องเขียนคาบบนตัวเงิน
เดิมบ้าง บนใบประจำต่อบ้าง

หมวด ๒

ตัวแลกเงิน

ส่วนที่ ๑ การออกและสละหลังตัวแลกเงิน

มาตรา ๕๐๘ อันว่าตัวแลกเงินนั้น คือหนังสือตราสารซึ่ง
บุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ส่งจ่าย ส่งบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า
ผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลคนหนึ่ง ญาให้ใช้ตามคำ
ตั้งของบุคคลคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๘๐๘ อันตัวแลกเงินนั้น พึงมีรายการดังกล่าว
ต่อไปนี้ คือ

- (๑) คำแถลงว่าเป็น “ตัวแลกเงิน”
- (๒) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้จ่ายเงินเป็นจำนวนแน่นอน
- (๓) ชื่อ ฤๅชื่อผู้จ่าย
- (๔) วันถึงกำหนดที่จะต้องจ่ายเงิน
- (๕) สถานที่ใช้เงิน
- (๖) ชื่อ ฤๅชื่อผู้รับเงิน ฤๅคำแถลงว่าให้ใช้เงินแก่
ผู้ถือ
- (๗) วันและสถานที่ออกตัวเงิน
- (๘) ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๘๑๐ ตราสารอันมีรายการขาดตกบกพร่องไปจากที่
ท่านระบุบังคับไว้ในมาตราก่อนนี้ ย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตัวแลก
เงิน เว้นแต่ในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้

ตัวแลกเงินซึ่งไม่มีระยะเวลาใช้เงิน ท่านให้ถือว่าพึงใช้เงิน
เมื่อได้เห็น

ถ้าสถานที่ใช้เงินมิได้แถลงไว้ในตัวแลกเงิน ท่านให้ถือ
เอาภูมิลำเนาของผู้จ่ายเป็นสถานที่ใช้เงิน

ถ้าตัวแลกเงินไม่แสดงให้ปรากฏสถานที่ออกตัว ท่านให้
ถือว่าตัวเงินนั้นได้ออกณภูมิลำเนาของผู้ส่งจ่าย

ถ้าในตัวแลกเงินมิได้จัดแจ้งว่าออกตัวเงิน ท่านว่าผู้ทรง
ตัวแลกเงินผู้ทำการโดยสุจริตจะรอดวันเช่นนั้นลงก็ได้

มาตรา ๕๑๑ ผู้ส่งจ่ายจะเขียนข้อความกำหนดลงไว้ว่าจำนวน
เงินอันจะพึงไว้ชื้อให้ คิดดอกเบี้ยด้วยก็ได้ และในกรณีเช่น
นั้น ถ้ามิได้กล่าวลงไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่าดอกเบี้ยย่อมคิด
แต่วันที่ลงในตัวเงิน

มาตรา ๕๑๒ อันตัวแลกเงินนั้นจะออกสั่งให้ใช้เงินตาม
คำสั่งของผู้ส่งจ่ายก็ได้

อนึ่งจะสั่งจ่ายเอาจากตัวผู้ส่งจ่ายเอง ฤๅสั่งจ่ายเพื่อบุคคล
ภายนอกก็ได้

มาตรา ๕๑๓ อันวันถึงกำหนดของตัวแลกเงินนั้น ท่าน
ว่าย่อมเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ในวันใดวันหนึ่งที่กำหนดไว้ ฤๅ
- (๒) เมื่อสิ้นระยะเวลา อันกำหนดไว้ นับแต่วันที่ลงใน ตัว
นั้น ฤๅ
- (๓) เมื่อทรงถาม ฤๅเมื่อได้เห็น ฤๅ

(๔) เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่ได้เห็น

มาตรา ๘๑๔ บุคคลผู้ออกฤาสลักหลังตัวแลกเงินย่อมเป็น
 อันสัญญาว่า เมื่อตัวนั้นได้นำขึ้นโดยชอบแล้วจะมีผู้รับรอง
 และใช้เงินตามเนื้อความแห่งตัว ถ้าและตัวแลกเงินนั้นเขาไม่
 เชื้อถือ โดยไม่ยอมรับรองก็ดี ฤาไม่ยอมจ่ายเงินก็ดี ผู้สั่ง
 จ่ายรับสัญญาว่าจะใช้เงินแก่ผู้ทรง ฤาแก่ผู้สลักหลังคนใด ๆ
 ซึ่งต้องถูกบังคับให้ ใช้เงินไปตามตัวนั้น ถ้าหากว่าได้ทำถูกต้อง
 ตามวิธีการในข้อไม่รับรอง ฤาไม่จ่ายเงินนั้นแล้ว

มาตรา ๘๑๕ ผู้สั่งจ่ายตัวแลกเงินและผู้สลักหลังคนใด ๆ
 ก็ดี จะจดข้อกำหนดซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ลงไว้ชัดเจนในตัวนั้น
 ก็ได้ คือ

(๑) ข้อกำหนดลบสิ่งฤาจำกัดความรับผิดชอบของตนเองต่อ
 ผู้ทรงตัวเงิน

(๒) ข้อกำหนดยอมลดละให้ แก่ผู้ทรง ตัวเงินซึ่งนำที่ทั้ง
 หลายอันผู้ทรงจะพึงต้องมีแก่ตนบางอย่างฤาทั้งหมด

มาตรา ๘๑๖ บุคคลทั้งหลายผู้ถูกฟ้องในมูลตัวแลกเงิน หา
 อาจจะต้องผู้ทรงด้วยข้อต่อสู้ อันอาศัย ความเกี่ยวพัน กันเฉพาะ
 บุคคลระวางตนกับผู้สั่งจ่ายฤากับผู้ทรงคนก่อน ๆ นั้นได้ ไม่ เว้น
 แต่การโอนจะได้ มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล

มาตรา ๕๑๗ อันตัวแลกเปลี่ยนทุกฉบับ ถึงแม้ว่าจะมิใช่ออกให้แก่บุคคลเพื่อเขาสิ่งก็ตาม ท่านว่ายอมโอนให้กันได้ด้วยสลักหลัง

เมื่อผู้สั่งจ่ายเขียนลงในด้านหลังแห่งตัวแลกเปลี่ยนว่า “แลกเปลี่ยนไม่ได้” ดังนัยนี้ ฤ็เขียนคำอื่นอันได้ความเป็นกำหนดเช่นเดียวกันนั้นก็ดี ท่านว่าตัวเงินนั้นยอมจะโอนให้กันได้แต่โดยรูปการและด้วยผลอย่างวิธีโอนทรัพย์สินสามัญ

อนึ่งตัวเงินจะสลักหลังให้แก่ผู้จ่ายก็ได้ ไม่ว่าผู้จ่ายจะได้รับการรับรองตัวนั้นฤ็ไม่ ฤ็จะสลักหลังให้แก่ผู้สั่งจ่าย ฤ็ให้แก่คู่สัญญาฝ่ายอื่นใดแห่งตัวเงินนั้นก็ได้ ส่วนบุคคลทั้งหลายเหล่านี้ก็ยอมจะสลักหลังตัวเงินนั้นต่อไปอีกได้

มาตรา ๕๑๘ ตัวแลกเปลี่ยนอันสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ใดนั้น ท่านว่ายอมโอนไปเพียงด้วยส่งมอบให้กัน

มาตรา ๕๑๙ คำสลักหลังนั้นต้องเขียนลงในตัวแลกเปลี่ยนฤ็ใบประจำต่อ และต้องลงลายมือชื่อผู้สลักหลัง

การสลักหลังยอมสมบูรณ์ แม้ทั้งมิได้ระบุชื่อผู้รับประโยชน์ไว้ด้วย ฤ็แม้ผู้สลักหลังจะมีได้กระทำการอะไรยิ่งไปกว่าลงลายมือชื่อของตนที่ด้านหลังตัวแลกเปลี่ยนฤ็ที่ใบประจำต่อ ก็ยอม

พึงเป็นสมบุรณ์ด้วยกัน การสลักหลังเช่นนี้ท่านเรียกว่า “สลัก
หลังลอย”

มาตรา ๕๒๐ อันการสลักหลังย่อมโอนไปซึ่งบันดาสัททธาน
เกิดแต่ตัวแลกเงิน

ถ้าสลักหลังลอย ผู้ทรงจะปฏิบัติดังกล่าวต่อไปนี้ประการ
หนึ่งประการใดก็ได้ คือ

(๑) ตระอกความลงในที่ว่างด้วยเขียนชื่อของตนเอง ฤฯชื่อ
บุคคลอื่นผู้ใดผู้หนึ่ง

(๒) สลักหลังตัวเงินต่อไปอีก.ปนสลักหลังลอย ฤฯ
สลักหลังให้แก่บุคคลอื่นผู้ใดผู้หนึ่ง

(๓) โอนตัวเงินนั้นให้ไปแก่บุคคลภายนอกโดยไม่ตระอก
ความลงในที่ว่าง และไม่สลักหลังอย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา ๕๒๑ การสลักหลังตัวแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้
ถือนั้น ย่อมเป็นเพียงประกันสำหรับตัวผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๕๒๒ การสลักหลังนั้นต้องให้เป็นข้อความอันปราศ
จากเงื่อนไข ถ้าจะวางเงื่อนไขบังคับลงไว้อย่างใด ท่านให้
ถือเสมือนจะข้อเงื่อนไขนั้นมิได้เขียนลงไว้เลย

อนึ่งการสลักหลังโอนแต่บางส่วนท่านว่าเป็นโมฆะ

มาตรา ๕๒๓ ผู้สลักหลังคนใดระบุนำข้อความห้ามสลักหลัง
 สืบไปลงไว้แล้ว ผู้สลักหลังคนนั้นย่อมไม่ต้องรับผิดชอบบุคคล
 อื่นเขาสลักหลังตัวแลกเปลี่ยนนั้นให้ไปในภายหลัง

มาตรา ๕๒๔ ถ้าตัวแลกเปลี่ยนสลักหลังต่อเมื่อสิ้นเวลาเพื่อคัด
 คำนการไม่รับรอง ฤการไม่ใช้เงินนั้นแล้วไซ้ ท่านว่าผู้รับ
 สลักหลัง ย่อมได้ไปซึ่งสิทธิแห่งการรับรองตามแต่มีต่อผู้จ่าย
 กับสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่บันดาผู้ซึ่งสลักหลังตัวเงินนั้นภายหลังที่สิ้น
 เวลาเช่นนั้น

แต่ถ้าตัวเงินนั้นได้มีคัดคำนการไม่รับรองฤการไม่ใช้เงินมา
 แต่ก่อนสลักหลังแล้วไซ้ ท่านว่าผู้รับสลักหลังย่อมได้ไปแต่
 เพียงสิทธิของผู้ซึ่งสลักหลังให้แก่ตน อันมีต่อผู้รับรอง ต่อผู้
 สั่งจ่ายและต่อบันดาผู้ที่สลักหลังตัวเงินนั้นมาก่อนย้อนขึ้นไปจน
 ถึงเวลาคัดคำนเท่านั้น

มาตรา ๕๒๕ เมื่อใดความที่สลักหลังมีข้อกำหนดว่า “ราคา
 อยู่ที่เรียกเก็บ” ก็คือ “เพื่อเรียกเก็บ” ก็คือ “ในฐานะจัดการแทน”
 ก็คือ ฤความสำนวนอื่นใดอันเป็นปริยายว่าตัวแทนไซ้ ท่าน
 ว่าผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนจะใช้ สิทธิทั้งปวง อันเกิดแต่ตัวนั้นก็ย่อมได้
 ทั้งสิ้น แต่ว่าจะสลักหลังได้เพียงในฐานะเป็นตัวแทน

ในกรณีเช่นนั้น คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบอาจจะต่อผู้
 ผู้ทรงได้ แต่เพียงด้วยข้อต่อสู้อันจะพึงใช้ได้ ต่อผู้สลักหลังเท่า
 นั้น

มาตรา ๕๒๖ เมื่อใดความที่สลักหลังมีข้อกำหนดว่า “ราคาเป็นประกัน” ก็คือ “ราคาเป็นจำนำ” ก็คือ ถูกข้อกำหนดอย่างอื่นใดอันเป็นปริยายว่าจำนำไซ้ร้ ท่านว่าผู้ทรงตัวแลกเงินจะใช้สิทธิที่ปวงอันเกิดแต่ตัวนั้นก็ย่อมได้ทั้งสิ้น แต่ถ้าผู้ทรงสลักหลังตัวนั้นท่านว่าการสลักหลังย่อมใช้ได้เพียงในฐานะเป็นค้ำสลักหลังของตัวแทน

คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบหาอาจจะต่อสู้ผู้ทรงตัวแลกเงินด้วยข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันเฉพาะบุคคลกระวางตนกับผู้สลักหลังนั้นได้ไม่ เว้นแต่การสลักหลังจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล

ส่วนที่ ๒ การรับรอง

มาตรา ๕๒๗ อันตัวแลกเงินนั้นจะนำไปยื่นแก่ผู้จ่ายณที่อยู่ของผู้จ่าย เพื่อให้รับรองเมื่อไร ๆ ก็ได้ จนกว่าจะถึงเวลากำหนดใช้เงิน และผู้ทรงจะเป็นผู้ยื่นฎาเพียงแต่ผู้ที่ได้ตัวนั้นไว้ในมือจะเป็นผู้นำไปยื่นก็ได้

มาตรา ๕๒๘ ผู้ทรงตัวแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่วันผู้จ่ายได้เห็นนั้น ต้องนำตัวเงินยื่นเพื่อให้รับรองภายในหกเดือน นับแต่วันที่ถึงในตัวเงิน ๑๒/10/2566 ฎาภายในเวลาช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้สั่งจ่ายจะได้ระบุไว้

ถ้าและผู้ทรงละเลยเสียไม่นำตัวเงินไปยื่นเพื่อรับรองภายใน
ระยะเวลาดังกล่าวข้างบนนี้ไซ้ ท่านว่าผู้ทรงตัวเงินยอมเสีย
สิทธิของตนตามตัวเงินนี้ ในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่คู่สัญญาคน
ก่อน ๆ

มาตรา ๔๒๘ ผู้ทรงตัวแลกเงินมีสิทธิที่จะยื่นตัวเงินแก่ผู้จ่าย
ได้ในทันทีเพื่อให้รับรอง ถ้าและเขาไม่รับรองภายในเวลา
ยี่สิบสี่ชั่วโมงไซ้ ผู้ทรงก็มีสิทธิที่จะคัดค้าน

มาตรา ๔๓๐ ในการยื่นตัวแลกเงินเพื่อให้เขารับรองนั้น ผู้
ทรงไม่จำเป็นต้องปล่อยตัวนั้นให้ไว้ในมือผู้จ่าย

อนึ่งผู้จ่ายจะเรียกให้ยื่นตัวแลกเงินแก่ตนอีกเป็นครั้งทีสอง
ในวันรุ่งขึ้นแต่วันที่ยื่นครั้งแรกนั้นก็ได้ ท่านมิให้คู่สัญญาทั้ง
หลายผู้มีส่วนได้เสียยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ว่าผู้จ่ายมิได้ใช้สิทธิเรียก
ให้ยื่น เว้นไว้แต่จะมีระบุในคำคัดค้านว่าได้เรียกเช่นนั้น

มาตรา ๔๓๑ การรับรองนี้พึงกระทำด้วยเขียนลงไว้ในด้าน
หน้าแห่งตัวแลกเงินเป็นถ้อยคำสั้นนวนว่า "รับรองแล้ว" ฤๅความ
อย่างอื่นทำนองเช่นเดียวกันนั้น และลงลายมือชื่อของผู้จ่าย
อนึ่งแต่เพียง ลายมือชื่อของผู้จ่าย ลงไว้ในด้านหน้าแห่งตัวแลก
เงิน ท่านก็จัดว่าเป็นคำรับรองแล้ว

มาตรา ๕๓๒ ตัวแลกเปลี่ยนฉบับใดเขียนสั่งให้ใช้เงินในกำหนดระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่วันที่ตั้งในตัวเงินนั้น แต่หากมิได้ลงวันไว้ก็ดี ถ้าตัวเงินฉบับใดสั่งให้ใช้เงินในกำหนดระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็น แต่หากก็รับรองตัวนั้นมิได้ลงวันไว้ก็ดี ตัวแลกเปลี่ยนเช่นว่ามานี้ ท่านว่าผู้ทรงจะชดวันออกตัวฎาวันรับรองลงตามที่แท้จริงก็ได้ แล้วพึงให้ใช้เงินตามนั้น

อนึ่งท่านบัญญัติไว้ว่า ในกรณีให้ผู้ทรงทำการโดยสุจริต แต่ลงวันคลาดเคลื่อนไปด้วยสำคัญผิด และในกรณีลงวันผิดทุกสถาน หากว่าในภายหลังตัวเงินนั้นตกไปยังมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ตัวเงินจะเสียไปเพราะเหตุนี้ก็ไม่ ท่านให้คงเป็นตัวเงินที่ใช้ได้ และพึงใช้เงินกันเสมือนตั้งว่าวันที่ได้จดลงนั้นเป็นวันที่ถูกต้องแท้จริง

มาตรา ๕๓๓ ถ้าการรับรองมิได้ลงวัน ท่านให้ถือเอาวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาอันกำหนดไว้เพื่อรับรองนั้นเป็นวันรับรอง

มาตรา ๕๓๔ ถ้าผู้จ่ายเขียนคำรับรองลงในตัวแลกเปลี่ยนแล้ว แต่หากกลับซัดฆ่าเสียก่อนตัวเงินนั้น หลุดพ้นไปจากมือคนไซ้ ท่านให้ถือเอาวันอันว่าได้บอกยึดไม่รับรอง แต่ถ้าผู้จ่ายได้แจ้ง

12/10/2566

ความเป็นหนังสือไปยังผู้ทรง ถ้าคู่สัญญาฝ่ายอื่นซึ่งได้ลงนาม

ในตั๋วเงินว่าตนรับรองตั๋วเงินนั้นก่อนแล้วจึงมาซื้อค่ารับรองต่อ
ภายหลังไฉร้ ท่านว่าผู้จ่ายก็คงต้องผูกพันอยู่ตามเนื้อความที่
ตนได้เขียนรับรองนั่นเอง

มาตรา ๕๓๕ อันการรับรองนั้นย่อมมีได้สองสถาน คือรับ
รองตลอดไป ฤๅรับรองเพียงบ่ย

การรับรองตลอดไป ก็ย่อมตกลงโดยไม่แก่แย้งคำสั่ง
ของผู้สั่งจ่ายแต่อย่างหนึ่งอย่างใดเลย

ส่วนการรับรองเพียงบ่ยนั้นกล่าวเป็นเนื้อความทำผลแห่งตัว
เงินให้แยกไปจากที่เขียนสั่งไว้

กล่าวโดยเฉพาะก็คือว่า ถ้าคำรับรองมีเงื่อนไขก็ดี ฤๅรับ
รองแต่เพียงบางส่วนก็ดี ท่านว่าเป็นรับรองเพียงบ่ย

มาตรา ๕๓๖ คำรับรองเพียงบ่ยนั้น ผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนจะ
บอกปิดเสียก็ได้ และถ้าไม่ได้คำรับรองอันไม่เพียงบ่ย จะถือ
เอาว่าตัวเงินนั้นเป็นอันขาดความเชื่อถือรับรองก็ได้

ถ้าผู้ทรงรับเอาคำรับรองเพียงบ่ย และผู้สั่งจ่ายฤๅผู้สละ
หลังมิได้ให้อำนาจแก่ผู้ทรงโดยแสดงออกชัดฤๅโดยปริยายให้
รับเอาคำรับรองเพียงบ่ยเช่นนั้นก็ดี ฤๅไม่ยินยอมด้วยใน
ภายหลังก็ดี ท่านว่าผู้สั่งจ่ายฤๅผู้สละหลังนั้น ๆ ย่อมหลุดพ้น
จากความรับผิดชอบตัวเงินนั้น แต่บทบัญญัติที่นี้ท่านมิให้ใช้
ไปถึงการรับรองแต่บางส่วนซึ่งได้บอกกล่าวก่อนแล้วโดยชอบ

ถ้าผู้ส่งจ่าย ฤ็ผู้สตั็กหลัง ตั็เงินรับคั็บออก กล้็วการรับร็อง เบ็งบั็ยแล็วไม็ไ็ด้แย็งไปย็งผู้ทรงภ็ยในเว็ลาอันสมคว็ร ท่าน ใ็ให้ถ็ว่าผู้ส่งจ่าย ฤ็ผู้สตั็กหลังนั้นเป็นอันไ็ด้ยินยอมด็้วยกั็บการ นั้นแล็ว

มาตรา ๕๓๗ ผู้จ่ายไ็ด้ทำการรับร็องตั็วแตกเงิน แล็วยอมต็อง ผุ็กพันในอัน จะจ่ายเงิน จั็นวนที่ ร็บร็อง ตามเน็อ ความ แห็งคั็ รับร็องของต็น

สั็นที่ ๓ อาวั็ล

มาตรา ๕๓๘ ตั็วแตกเงินจะมีผู้คั็ประกั็นรับประกั็นการใ็ใช้ เงินท็งจั็นวนฤ็แต่บางสั็นก็ไ็ด้ ซึ่งท่านเรีย็กว็า “อาวั็ล”

อันอาวั็ลนั้นบุ็คคลภ็ยนอกค็นใดค็นหน็งจะเป็นผู้รับ ฤ็ แม้ค็สั็ญญาแห็งตั็วเงินนั้นผ็ยใดผ็ยหน็งจะเป็นผู้รับก็ไ็ด้

มาตรา ๕๓๘ อันการรับอาวั็ลยอมท็าใ็ให้ กั็นด็้วยเขียนลง ใน ตั็วเงินนั้นเอง ฤ็ที่ไปประจ็ำต็อ

ในการนั็งใ็ใช้ถ็ยคั็สำนวนว็า “ใ็ไ็ด้เป็นอาวั็ล” ฤ็ สำนวนอื่นใดท็านองเด็ยกั็นนั็ง แล็ลงลายม็ือช็อผู้รับอาวั็ล

อน็งเพียงแต่ลงลายม็ือช็อของผู้รับอาวั็ลในคั็นหน็าแห็งตั็ว เงิน ท่านก็ถ็ว็าเป็นคั็รับอาวั็ลแล็ว เว็นแต่ใ็กรณีท็าเป็น ลายม็ือช็อของผู้จ่าย ฤ็ผู้ส่งจ่าย

ในคำรับอาวัลตั้งระบุม่ารับประกันผู้ใด หากมิได้ระบุท่าน
ให้ถือว่ารับประกันผู้ส่งจ่าย

มาตรา ๕๔๐ ผู้รับอาวัลย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกัน
กับบุคคลซึ่งตนประกัน

แม้ถึงว่าความรับผิดชอบให้เงินอันผู้รับอาวัลได้ประกันอยู่นั้นจะ
ตกเป็นไรไม่ได้ด้วยเหตุใด ๆ นอกจากเพราะทำผิดแบบระเบียบ
ท่านว่าข้อที่สัญญารับอาวัลนั้นก็ยังคงสมบูรณ์

เมื่อผู้รับอาวัลได้ให้เงินไปตามตัวแลกเงินแล้ว ย่อมได้
สิทธิในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลซึ่งตนได้ประกันไว้ กับทั้ง
บุคคลทั้งหลายผู้รับผิดชอบแทนตัวผู้นั้น

ส่วนที่ ๔ การให้เงิน

มาตรา ๕๔๑ อันตัวแลกเงินนั้น ย่อมจะพึงใช้เงินในวัน
ถึงกำหนด และถึงกำหนดวันใดผู้ทรงตัวแลกเงินนำตัวเงินไปยื่นเพื่อ
ให้ใช้เงินในวันนั้น

มาตรา ๕๔๒ อันจะบังคับให้ผู้ทรงตัวแลกเงินรับเงินใช้ก่อน
ตัวเงินถึงกำหนดนั้น ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่

อนึ่ง ผู้จ่ายคนใดใช้เงินไป แต่ก่อน เวลาตัวเงินถึง กำหนด
ท่านว่าย่อมทำเช่นนั้นด้วยเสียงเคราะห์ของตนเอง

มาตรา ๕๔๓ อันการถึงกำหนดแห่งตัวแลกเปลี่ยนซึ่งสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาอันใดอันหนึ่งนับแต่วันได้เห็นนั้น ท่านให้กำหนดนับแต่วันรับรอง ฤ็วันค้ดค้กัน

ถ้าไม่มีค้ค้ค้กัน และค้รับรับรองมิได้งวัน ท่านให้ถือว่าผู้รับรองได้ให้ค้รับรับรองนั้นในวันท้ยกแห่งกำหนดเวลาซึ่งจำกัดไว้ตามกฎหมาย ฤ็ตามสัญญาเพื่อการยื่นตัวนั้น

มาตรา ๕๔๔ อันตัวแลกเปลี่ยนซึ่งให้ใช้เงินเมื่อได้เห็นนั้น ท่านว่าข้อมจะพึงใช้เงินในวันเมื่อยื่นตัว ทงนต้องยื่นให้ใช้เงินท่านภายในกำหนดเวลา ซึ่งบังคับไว้เพื่อการยื่นให้รับรองตัวเงินชนิดให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็นนั้น

มาตรา ๕๔๕ การใช้เงินจะเรียกเอาได้ต่อเมื่อได้เวนตัวแลกเปลี่ยนให้ ผู้ใช้เงินจะให้ผู้ทรงลงลายมือช้รับเงินในตัวเงินนั้นก็ไค้

มาตรา ๕๔๖ อันตัวแลกเปลี่ยนนั้น ถ้าเขาจะใช้เงินให้แต่เพียงบางส่วน ท่านว่าผู้ทรงจะบอกบ้ดเสี้ยไม่ยอมรับเอาก็ได้ ถ้าและรับเอาเงินที่เขาใช้แต่เพียงบางส่วน ผู้ทรงต้องบ้นท้กข้อความนั้นลงไว้ในตัวเงิน และส่งมอบไปรับให้แก่ผู้ใช้เงิน

มาตรา ๕๔๗ ถ้าตัวแลกเปลี่ยนมิได้ยื่นเพื่อกให้ใช้เงินในวันถึงกำหนดไซ้ ท่านว่าผู้รับรองจะเปล้ืองตนให้พ้นจากควมรับผิดชอบโดยวางจำนวนเงินที่ค้างชำระตามตัวนั้นไว้กได้

มาตรา ๕๔๔ ถ้าผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนยอมผ่อนเวลาให้แก่ผู้จ่าย
ไซ้ร้ ท่านว่าผู้ทรงสันสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้เป็นคู่สัญญาคน
ก่อน ๆ ซึ่งมีได้ตกลงในการผ่อนเวลานั้น

มาตรา ๕๔๕ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐๕
บุคคลผู้จ่ายเงินในเวลาถึงกำหนดย่อมเป็นอันหลุดพ้นจากความ
รับผิดชอบ เว้นแต่ตนจะได้ทำการฉ้อฉล ฤๅมีความประมาท
เลินเล่ออย่างร้ายแรง อนึ่งบุคคลซึ่งกล่าวนี้จำต้องพิสูจน์ให้เห็น
จริงว่าได้มีการสลักหลังติดต่อกันเรียบร้อยไม่ขาดสาย แต่ไม่
จำต้องพิสูจน์ลายมือชื่อของเหล่าผู้สลักหลัง

ส่วนที่ ๕ การสอดเข้าแก้หน้า

มาตรา ๕๕๐ ผู้สั่งจ่ายให้ผู้สลักหลังจะระบุบุคคลผู้หนึ่งผู้ใด
ไว้ก็ได้ว่าเป็นผู้จะรับรอง ฤๅจ่ายเงินยามประสงค์ ณสถานที่
ใช้เงิน

ภายในเงื่อนไขบังคับดังจะกล่าวต่อไปข้างนำ บุคคลผู้หนึ่งผู้ใด
จะรับรองผู้จ่ายเงินตามตัวแลกเปลี่ยนในฐานะเป็นผู้สอดเข้าแก้หน้า
บุคคลใดผู้ลงลายมือชื่อในคั้วนั้นก็ได้

ผู้สอดเข้าแก้หน้านั้นจะเป็นบุคคลภายนอกก็ได้ แม้จะ
เป็นผู้จ่ายตามบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบโดยตัวเงินนั้นอยู่แล้วก็ได้ ห้าม
แต่ผู้รับรองเท่านั้น

ผู้สอดเข้าแก้หน้าจำต้องให้คำบอกกล่าวโดยไม่วักข้ำ เพื่อ
ให้คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนเข้าแก้หน้านทราบการที่ตนเข้าแก้หน้า

(๑) การรับรองเพื่อแก้หน้า

มาตรา ๕๕๑ การรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้า ย่อมมีได้
ในบันดากรณีซึ่งผู้ทรงมีสิทธิได้เบียดก่อนถึงกำหนดตามตัวเงินอัน
เป็นต้นสามารถจะรับรองได้

การรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้านั้น ผู้ทรงจะบอกบัตเสีย
ก็ได้ แม้ถึงว่าบุคคลผู้ซึ่งบ่งไว้ว่าจะเป็นผู้รับรอง ฤๅใช้เงิน
ยามประสงค์นั้นจะเป็นผู้เสนอเข้ารับรองก็บอกบัตได้

ถ้าผู้ทรงยอมให้เข้ารับรองแล้ว ผู้ทรงยอมเสียสิทธิได้เบียด
ก่อนถึงกำหนดเอาแก่คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๕๕๒ อันการรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้านั้น ย่อม
ทำด้วยเขียนระบุความลงบนตัวแลกเงิน และลงลายมือชื่อ
ของผู้สอดเข้าแก้หน้าเป็นสำคัญ อนึ่งต้องระบุลงไว้ว่าการ
รับรองนั้นทำให้เพื่อผู้ใด ถ้ามิได้ระบุไว้เช่นนั้น ท่านให้ถือ
ว่าทำให้เพื่อผู้ส่งจ่าย

มาตรา ๕๕๓ ผู้รับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้าย่อมต้องรับผิดชอบ
ต่อผู้ทรงตัวเงินนั้น และรับผิดชอบต่อผู้สลับหลังทั้งหลายภายหลัง
คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนเข้าแก้หน้าอย่างเดียวกันกับที่คู่สัญญาฝ่ายนั้น
ต้องรับผิดชอบอยู่เอง

(๒) การใช้เงินเพื่อแก้หนี้

มาตรา ๕๕๔ อันการใช้เงินเพื่อแก้หนี้ย่อมมีได้ในบันดากรณีซึ่งผู้ทรงมีสิทธิไต่เบียดเมื่อตัวเงินถึงกำหนดฤกษ์ก่อนถึงกำหนดการใช้เงินนั้น ท่านว่าอย่างช้าที่สุดต้องทำในวันรุ่งขึ้นแต่วันท้ายแห่งกำหนดเวลาซึ่งจำกัดอนุญาตไว้ให้ทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน

มาตรา ๕๕๕ ถ้าตัวแลกเงินได้รับรองเพื่อแก้หนี้แล้วก็ได้มีตัวบุคคลระบุว่าเป็นผู้จะใช้เงินยามประสงค์แล้วก็ดี ผู้ทรงต้องยื่นตัวเงินนั้นต่อบุคคลนั้น ๆ ณสถานที่ใช้เงิน และถ้าจำเป็น ก็ต้องจัดการทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินอย่างช้าที่สุดในวันรุ่งขึ้นแต่วันท้ายแห่งกำหนดเวลาอันจำกัดไว้เพื่อทำคำคัดค้าน ถ้าไม่คัดค้านภายในกำหนดเวลานั้น ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายที่ได้ระบุดตัวผู้ให้เงินยามประสงค์ฤกษ์คู่สัญญาฝ่ายซึ่งได้มีผู้รับรองตัวเงินไว้แล้วนั้น กับทั้งบันดาผู้สลับหลังในภายหลังย่อมเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

มาตรา ๕๕๖ การใช้เงินเพื่อแก้หนี้นั้นใช้เพื่อคู่สัญญาฝ่ายใดต้องใช้งบเต็มจำนวนอันคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะต้องใช้ เว้นแต่ค่าชั่งส่วนลดตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖๘ (๔)

ผู้ทรงคนใดบอกปิดไม่ยอมรับเงินอันเขาใช้ให้ ท่านว่าผู้ทรงคนนั้นย่อม เสียดสิทธิในอันจะได้เบี้ยเอาแก่บุคคลทั้งหลายเหล่านั้นซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการใช้เงินนั้น

มาตรา ๕๕๗ การใช้เงินเพื่อแก้หนี้ต้องทำให้เป็นหลักฐานด้วยใบรับเขียนลงในตัวแลกเงิน ระบุความว่าได้ใช้เงินเพื่อบุคคลผู้ใด ถ้ามิได้ระบุตัวไว้ดังนั้น ท่านให้ถือว่าการใช้เงินนั้นได้ทำไปเพื่อผู้ส่งจ่าย

ตัวแลกเงินกับทั้งคำคัดค้านหากว่าได้ทำคัดค้าน ต้องส่งให้แก่บุคคลผู้ใช้เงินเพื่อแก้หนี้

มาตรา ๕๕๘ บุคคลผู้ใช้เงินเพื่อแก้หนี้ย่อมรับช่วงสิทธิทั้งปวงของผู้ทรงอันมีต่อกู้สัญญาฝ่ายซึ่งตนได้ใช้เงินแทนไป และต่อกู้สัญญาทั้งหลายผู้ต้องรับผิดชอบต่อกู้สัญญาฝ่ายนั้น แต่หาอาจจะสลักหลังตัวแลกเงินนั้นอีกต่อไปได้ไม่

อนึ่งบันดาผู้ซึ่งสลักหลังภายหลังกู้สัญญาฝ่ายซึ่งเขาได้ใช้เงินแทนไปนั้น ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

ในกรณีแห่งกันเขาใช้เงินเพื่อแก้หนี้ ท่านว่าการใช้เงินรายใดจะให้ผลปลดหนี้มากที่สุด ฟังนิยมเอารายนั้นเป็นดียิ่ง

ถ้าไม่ดำเนินตามวิธีดังกล่าวนี้ ท่านว่าผู้สอดเขาใช้เงินน้อยกว่าเขาซึ่งรู้ ย่อมเสียดสิทธิในอันจะได้เบี้ยเอาแก่บุคคลทั้งหลายซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

ส่วนที่ ๖ สิทธิไถ่เบียเพราะเขาไม่รับรองญาไม่ใช้เงิน

มาตรา ๕๕๕ ผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนจะใช้สิทธิไถ่เบียเอาแก่บ้านคา ผู้สตั๊กหลัง ผู้ส่งจ่าย และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งต้องรับผิดชอบตามตัวเงินนั้นก็ได้ คือ

ก) ไถ่เบียได้เมื่อตัวเงินถึงกำหนดในกรณีไม่ใช้เงิน

ข) ไถ่เบียได้แม้ทั้งตัวเงินยังไม่ถึงกำหนดในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าเขาบอกปิดไม่รับรองตัวเงิน

(๒) ถ้าผู้จ่ายหากจะได้รับรองญาไม่ก็ตาม ตกเป็นคนล้มละลาย ญาใต้งตวันการใช้หนี้ แม้การงตวันใช้หนี้นั้นจะมีได้มีคำพิพากษาเป็นหลักฐานก็ตาม ญาถ้าผู้จ่ายถูกยึดทรัพย์ และการยึดทรัพย์นั้นไร้ผล

(๓) ถ้าผู้ส่งจ่ายตัวเงินชนิดไม่จำเป็นต้องให้ผู้รับรองนั้น ตกเป็นคนล้มละลาย

มาตรา ๕๖๐ การที่ตัวแลกเปลี่ยนขาดรับรองญาขาดใช้เงินนั้น ต้องทำให้เป็นหลักฐานตามแบบระเบียบด้วยเอกสาร ฉบับหนึ่ง เรียกว่าคำคัคค่าน

คำคัคค่านการไม่ใช้เงินต้องทำในวันซึ่งจะพึงใช้เงินตามตัวนั้น ญาวันใดวันหนึ่งภายในสามวันต่อแต่นั้นไป

คำคัดค้านการไม่รับรองต้องทำภายในจำกัดเวลาซึ่งกำหนดไว้
เพื่อการยื่นตัวเงินให้เขารับรอง ฤภายใต้นสามวันต่อแต่นั้นไป

ในกรณีทั้งหลายซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๕๕๕ ข) (๒) นั้น ท่าน
ว่าผู้ทรงยังหาอาจจะใช้สิทธิโต้แย้งได้ไม่ จนกว่าจะยื่นตัว
เงินให้ผู้จ่ายใช้เงิน และได้ทำคำคัดค้านขึ้นแล้ว

ในกรณีทั้งหลายดังกล่าวไว้ในมาตรา ๕๕๕ ข) (๓) นั้น
ท่านว่าถ้าเอาคำพิพากษาซึ่งสั่งให้ผู้ส่งจ่ายเป็นคนล้มละลายออก
แสดงก็เป็นการเพียงพอที่จะทำให้ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิโต้แย้งได้

มาตรา ๕๖๑ คำคัดค้านนั้น ให้กรรมการอำเภอ เป็นผู้ทำการ
แทนกรรมการอำเภอเป็นผู้ทำ ในเมื่อผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนคำ
ร้องขอ

มาตรา ๕๖๒ ในคำคัดค้านต้องมีชื่อ ตำแหน่ง และลายมือ
ชื่อของพนักงานเจ้าหน้าที่ และนอกจากนั้นต้องมีสำเนาตัวเงินกับ
สำเนารายการสลักหลังทั้งหมดตรงก้อยตรงคำ กับระบบความซึ่ง
จะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ข้อฎาญข้อของคู่สัญญาทั้งฝ่ายที่คัดค้านและฝ่ายที่ถูก
คัดค้าน

(๒) ข้อความที่ทวงถามไปยังฝ่ายที่ถูกคัดค้าน และข้อ
แถลงว่าฝ่ายนั้นได้ละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามที่ทวงถาม ฎาแถลง

ว่าเป็นการพ้นวิสัยที่จะเข้าถึงตัวผู้นั้นได้ ฤ็ว่าไม่มีใครรู้ว่าผู้นั้น
ตั้งสำนักค้าขายฤ็มีภูมิลำเนาฤ็หลักแหล่งที่อยู่แห่งใด

(๓) สถานที่และวันที่ได้ทำคำทวงถามดังกล่าวมาใน (๒)
ฤ็ที่ได้พยายามทวงถามไม่เป็นผลสำเร็จ

(๔) ถ้ามีการรับรองฤ็จ่ายเงินเพื่อแก้หนี้ ให้แถลงลักษณะ
แห่งการแก้หนี้ ทั้งชื่อฤ็อายุหรือชื่อของผู้รับรองฤ็ผู้จ่ายเงินเพื่อ
แก้หนี้ และชื่อยุคกลซึ่งเขาเข้าแก้หนี้ให้

(๕) สถานที่และวันที่คำคัดค้าน

คำคัดค้านให้ส่งมอบแก่คู่สัญญาฝ่ายที่คัดค้าน และให้นาย
อำเภอรักษาต้นข้าวไว้

ส่วนคำบอกกล่าวการคัดค้านนั้น ให้พนักงานผู้ทำคำคัดค้าน
ส่งไปยังคู่สัญญาฝ่ายที่ถูกคัดค้าน

มาตรา ๕๖๓ ผู้ทรงต้องให้ คำบอกกล่าวการที่เขาไม่รับรอง
ตัวแลกเงินฤ็ไม่ใช้เงินนั้น ไปยังผู้สลักหลังถัดตนขึ้นไปกับทั้งผู้
สั่งจ่ายด้วยภายในเวลาสี่วันต่อจากวันคัดค้าน ฤ็ต่อจากวันยื่น
ตัวในกรณีที่มีข้อกำหนดว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน”

ผู้สลักหลังทุก ๆ คนต้องให้ คำบอกกล่าวไปยังผู้สลักหลัง
ถัดตนขึ้นไปภายในสองวัน ให้ทราบคำบอกกล่าวอันตนได้

รับ จดแจ้งให้ทราบข้อและสำนึกของผู้ที่ได้ให้คำบอกกล่าวมาก่อน ๆ นั้นด้วย ทำเช่นนี้ติดต่อกันไปโดยลำดับจนกระทั่งถึงผู้ส่งท้าย อนึ่งจำกัดเวลาซึ่งกล่าวมานั้น ท่านนับแต่เมื่อคนหนึ่ง ๆ ได้รับคำบอกกล่าวแต่คนก่อน

ถ้าผู้สกลหลังคนหนึ่งคนใดมิได้ระบุสำนึกของตนไว้ก็ดี ถ้าได้ระบุแต่อ่านไม่ได้ความก็ดี ท่านว่าสุดแต่คำบอกกล่าวได้ส่งไปยังผู้สกลหลังคนก่อนก็เป็นอันพอแล้ว

บุคคลผู้จะต้องให้คำบอกกล่าว จะทำคำบอกกล่าวเป็นรูปอย่างใดก็ได้ ทั้งสิ้น แม้เพียงแต่ด้วยส่งตัวแลกเงินคืนก็ได้ อนึ่งต้องพิสูจน์ได้ว่าได้ส่งคำบอกกล่าวภายในเวลากำหนด

ถ้าส่งคำบอกกล่าวเป็นหนังสือจดทะเบียนไปรษณีย์ หากว่าหนังสือนั้นได้ส่งไปรษณีย์ภายใน เวลากำหนด คือกล่าวมา นั้น 'ไซร์' ท่านให้ถือว่าคำบอกกล่าวเป็นอันได้ส่งภายในจำกัดเวลายังคับแล้ว

บุคคลซึ่งมิได้ ให้ คำบอกกล่าวภายในจำกัดเวลาดังได้ว่ามานั้นหาเสียสิทธิได้เสียไม่ แต่จะต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่ความประมาทเลินเล่อของตน แต่ท่านมิให้ ^{12/10/2566}คิดค่าสินไหมทดแทนเกินกว่าจำนวนในตัวแลกเงิน

มาตรา ๘๖๔ ด้วยข้อกำหนดเขียนลงไว้ว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำ
 คัดค้าน” ก็ดี “ไม่มีคัดค้าน” ก็ดี ฤๅสำนวนอื่นใดทำนองนั้น
 ก็ดี ผู้ส่งจ่ายผู้สลักหลังจะยอมปลดปล่อยผู้ทรงจากการทำ
 คำคัดค้านการไม่รับรองฤๅการไม่ใช้เงินก็ได้ เพื่อตนจะได้ใช้
 สิทธิไต่เบย

ข้อกำหนดอันนี้ยอมไม่ปลดผู้ทรงให้พ้นจากหน้าที่นำตัวเงินขึ้น
 ภายในเวลากำหนด ฤๅจากหน้าที่ให้คำบอกกล่าวตัวเงินขาด
 ความเชื่อถือแก่ผู้สลักหลังคนก่อนฤๅผู้ส่งจ่าย อนึ่งหน้าที่นำสืบ
 ว่าไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกำหนดเวลาจำกัดนั้น ย่อมตกอยู่กับแก่
 บุคคลผู้แสวงจะใช้ความชื่อนั้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ทรงตัวแลกเงิน

ข้อกำหนดอันนี้ ถ้าผู้ส่งจ่ายเป็นผู้เขียนลงไปแล้ว ย่อมเป็น
 ผลตลอดถึงคู่สัญญาทางปัจจุบันค้ำที่ได้ลงลายมือชื่อในตัวเงินนั้น
 ถ้าและทั้งมีข้อกำหนดดังนี้แล้ว ผู้ทรงชนทำคำคัดค้านไשר ท่าน
 ว่าผู้ทรงต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น หากว่าข้อกำหนด
 นั้นผู้สลักหลังเป็นผู้เขียนลง และถ้ามีคัดค้านทำขึ้นไשר ท่าน
 ว่าค่าใช้จ่ายในการคัดค้านนั้นอาจจะเรียกเอาใช้ได้จากคู่สัญญา
 อื่น ๆ บันดาที่ได้ลงลายมือชื่อในตัวเงินนั้น

มาตรา ๘๖๕ ในกรณีตัวเงินภายในประเทศ ถ้าผู้จ่ายบันทึกลง
 ลงไว้ในตัวแลกเงินเป็นข้อความบอกปิดไม่รับรองฤๅไม่ยอมใช้

เงิน ทั้งลงวันที่บอกปิด ลงลายมือชื่อไว้ด้วยแล้ว ท่านว่าคำ
 คัดค้านนั้นก็เป็นอันไม่จำเป็นต้องทำ และผู้ทรงต้องส่งคำบอก
 กล่าวหาความเชื่อถือไปยังบุคคลซึ่งตนจำนงจะโต้เบียดภายในสี่
 วันต่อจากวันเขาบอกปิดไม่รับรองนั้น

มาตรา ๕๖๖ คำบอกกล่าวหาความเชื่อถือในกรณีไม่รับรอง
 ฤ็ไม่ใช้เงินนั้น ต้องมีรายการคือ วันที่ลงในตั๋วแลกเงิน ชื่อ
 ฤ็ชื่อของผู้ส่งจ่ายและของผู้จ่าย จำนวนเงินในตัวเงิน วันที่
 ถึงกำหนดใช้เงิน ชื่อฤ็ชื่อและสำนักของผู้ทรงตัวเงิน วันที่
 คัดค้าน ฤ็วันที่บอกปิดไม่รับรองฤ็ไม่ใช้เงิน กับข้อความว่า
 เขาไม่รับรองฤ็ไม่ใช้เงินตามตัวเงินนั้น

มาตรา ๕๖๗ บันทึบบุคคลผู้ออกตั๋วแลกเงินก็ดี รับรองก็ดี
 สลักหลังก็ดี ฤ็รับประกันด้วยอาวัลในตัวแลกเงินก็ดี ย่อม
 ต้องร่วมกันรับผิดชอบผู้ทรง

ผู้ทรงย่อมมีสิทธิว่ากล่าวเอาความแก่บันฑิตบุคคลเหล่านี้เรียง
 ตัวฤ็รวมกันก็ได้ โดยมีพักต้องดำเนินไปตามลำดับที่คนเหล่านี้
 มาต้องผูกพัน

สิทธิเช่นเดียวกันนี้ย่อมมีแก่บุคคลทุกคนซึ่งได้ ลงลายมือ
 ๒/10/2566
 ชื่อในตัวเงินและเขาถือเอาตัวเงินนั้น

การว่ากล่าวเอาความแก่คู่สัญญาคนหนึ่ง ย่อมไม่ตัดหนทางที่จะเอาความแก่คู่สัญญาอื่น ๆ แม้ทั้งจะเป็นฝ่ายอยู่ในลำดับภายหลังบุคคลที่ได้ว่ากล่าวเอาความมาก่อน

มาตรา ๕๖๘ ผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนชอบที่จะเอาเงินใช้จากบุคคลซึ่งคนใช้สิทธิไล่เบียดนั้นได้ คือ

(๑) จำนวนเงินในตัวแลกเปลี่ยนซึ่งเขาไม่รับรองกับทั้งดอกเบี้ยด้วย หากว่ามีข้อกำหนดไว้ว่าให้คิดดอกเบี้ย

(๒) ดอกเบี้ยอัตราร้อยละห้านับแต่วันตัวเงินถึงกำหนด

(๓) ค่าใช้จ่ายในการคัดค้าน และในการส่งคำบอกกล่าวของผู้ทรงไปยังผู้สละหลังถัดจากตนและผู้ส่งจ่าย กับทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

(๔) ค่าชักส่วนลดซึ่งถ้าไม่มีข้อตกลงกันไว้ ท่านให้คิดร้อยละ ๑/๖ ในต้นเงินอันจะพึงใช้ตามตัวเงิน และไม่ว่ากรณีจะเป็นอย่างไร ท่านมิให้คิดสูงกว่าอัตรานี้

ถ้าใช้สิทธิไล่เบียดก่อนตัวเงินถึงกำหนด ท่านให้หักลดจำนวนเงินในตัวเงินลงให้ร้อยละห้า

มาตรา ๕๖๕ คู่สัญญาฝ่ายซึ่งเขาถือเอาและใช้เงินตามตัวแลกเปลี่ยน อาจเอาเงินใช้จากคู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบต่อกันได้ คือ

- (๑) เงินเต็มจำนวนซึ่งตนได้ใช้ไป
- (๒) ดอกเบี้ยในจำนวนเงินนั้น คิดอัตราร้อยละห้า นับแต่วันที่ได้ใช้เงินไป
- (๓) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อันตนต้องออกไป
- (๔) ค่าชดเชยส่วนลดจากต้นเงินจำนวนในตั๋วแลกเงิน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๖๘ (๔)

มาตรา ๕๖๐ คู่สัญญาทุกฝ่ายซึ่งต้องรับผิดชอบและถูกไล่เบี้ย อยู่ในฐานะจะถูกไล่เบี้ยได้นั้น อาจจะใช้เงินแล้วเรียกให้เขา สละตัวเงินให้แก่ตนได้ รวมทั้งค่าคัดค้าน และใบอนุญาตเซ็นรับเงินด้วย

ผู้สละให้หลังทุกคน ซึ่งเข้าถือเอา และใช้เงินตามตั๋วแลกเงินแล้วจะขีดฆ่า คำสละให้หลัง ของตนเอง และของเหล่าผู้สละให้หลัง ภายหลังตนนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๕๖๑ ผู้ส่งจ่ายก็ดี ผู้รับรองก็ดี ผู้สละให้หลังคนก่อนก็ดี ซึ่งเขาสละให้หลังฎาโอนตั๋วแลกเงินให้อีกทอดหนึ่งนั้น หากมีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนยอมต้องรับผิดชอบ ต่อเขาอยู่ก่อนแล้วตามตัวเงินนั้นได้ไม่

มาตรา ๕๖๒ ในกรณีใช้สิทธิไล่เบี้ยภายหลังการรับรองแต่บางส่วน ^{12/10/2561} ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายซึ่งใช้เงินอันเป็นจำนวนเขาไม่รับ

รองตัวเงินนั้น อาจจะเรียกให้จกระบุความที่ใช้เงินนั้นลงไว้ใน
 * ตัวเงิน และเรียกให้ทำใบรับให้แก่ตนได้ อนึ่งผู้ทรงตัวเงิน
 ต้องให้สำเนาตัวเงินอันรับรองว่าถูกต้องแก่คู่สัญญาฝ่ายนั้นพร้อม
 ทั้งคำคัดค้านด้วย เพื่อให้เขาสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยในภายหลัง
 ได้สืบไป

มาตรา ๕๗๓ เมื่อกำหนดเวลาจำกัดซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ได้
 ล่วงพ้นไปแล้ว คือ

(๑) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตัวแลกเปลี่ยนชนิดให้ใช้เงินเมื่อ
 ได้เห็น ฤๅในระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งภายหลังได้เห็น

(๒) กำหนดเวลาสำหรับทำคำคัดค้านการไม่รับรองฤๅการ
 ไม่ใช้เงิน

(๓) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตัวเพื่อให้ใช้เงิน ในกรณีที่มี
 ข้อกำหนดว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน”

ท่านว่าผู้ทรงยอมสินสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่เหล่าผู้สัดกหลัง
 ผู้สั่งจ่าย และคู่สัญญาอื่น ๆ ผู้ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้รับรอง

อนึ่งถ้าไม่ยื่นตัวแลกเปลี่ยนเพื่อให้เขารับรอง ภายในเวลาจำกัด
 ดังผู้สั่งจ่ายได้กำหนดไว้ ท่านว่าผู้ทรงยอมเสียสิทธิที่จะไล่เบี้ย
 ทั้งเพื่อการที่เขาไม่ใช้เงิน และเพื่อการที่เขาไม่รับรอง เว้น

แต่จะปรากฏจากข้อกำหนดว่า ผู้ส่งจำยอมเพียงแต่จะปลด
ตนเองให้พ้นจากประกันการรับรอง

ถ้าข้อกำหนดจำกัดเวลานั้นตัวแลกเงินนั้นมีอยู่ที่คำสัถหลัง
ท่านว่าเงาะ แต่ผู้สัถหลังท่านนั้น จะอาจเอาประโยชน์ในข้อกำหนด
นั้นได้

มาตรา ๕๑๔ การยื่นตัวแลกเงินก็ดี การทำคำคัดค้านก็ดี
ถ้ามีเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้มาซึ่งดวงมิให้ทำได้ภายใน
กำหนดเวลาจำกัดสำหรับกรณีนั้นไซ้ ท่านให้ยึดกำหนด
เวลาออกไปอีกได้

เหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้ตั้งว่ามานั้น ผู้ทรงจำต้อง
บอกกล่าวแก่ผู้สัถหลังคนถัดตนขึ้นไปโดยไม่ชักช้า และคำ
บอกกล่าวนั้นต้องเขียนระบุลงในตัวเงิน ฎาใบประจำต่อ ต้อง
ลงวันและลงลายมือชื่อของผู้ทรง การอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมานั้น
ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๕๖๓

เมื่อเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้สิ้นสุดลงแล้ว ผู้
ทรงจำต้องยื่นตัวเงินให้เขารับรองฎาใช้เงินโดยไม่ชักช้า และ
ถ้าจำเป็นก็ทำคำคัดค้านขึ้น

ถ้าเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้นั้น ยังคงมีอยู่ต่อไป
จนเป็นเวลากว่าสามสัปดาห์ภายหลังตัวเงินถึงกำหนดไซ้ ท่านว่า

จะให้สิทธิไล่เบียดได้ และถ้าเช่นนั้น การยื่นตัวเงินก็ดี การ
ทำคำคัดค้านก็ดี เป็นอันไม่จำเป็นต้องทำ

ในส่วนตัวเงินชนิดที่ให้ใช้เงินเมื่อใดเห็น ฤ็ให้ใช้เงิน
ในระยะเวลาอย่างหนึ่งอย่างใดภายหลังได้เห็นนั้น กำหนด
สามสิบวันเช่นว่ามานี้ ท่านให้นับแต่วันที่ได้รับได้ ฤ็ถ้าบอก
กล่าวเหตุจำเป็นอันมิอาจล่วงเสียดีนั้นแก่ผู้สัสักหลังคนตัด
ตน และถึงแม้ว่าจะเป็นการก่อนถึงกำหนดเวลายื่นตัวเงิน
ท่านก็ให้นับเช่นนั้น

ส่วนที่ ๗ ตัวแลกเปลี่ยนสำหรับ

มาตรา ๕๗๕ อันตัวแลกเปลี่ยนจะออกเป็นคู่ฉีกความด้องกัน
สองฉบับฤ็กว่านั้นก็อาจจะออกได้

คู่ฉีกเหล่านี้ต้องมีหมายลำดับลงไว้ในตัวตราสารนั่นเอง มิ
ฉะนั้นคู่ฉีกแต่ละฉบับย่อมให้ได้เป็นตัวแลกเปลี่ยนฉบับหนึ่งๆ แยก
เป็นตัวเงินต่างฉบับกัน

บุคคลทุกคนซึ่งเป็นผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยน อันมิได้ระบุว่าได้
ออกเป็นตัวเดีวนั้น จะเว้บให้ส่งมอบคู่ฉีกสองฉบับฤ็กว่า
นั้นแก่ตนก็ได้ โดยขอมให้ คิดค่าไ้จ่ายเอาแก่ตน ในการนี้ผู้

ทรงต้องว่ากล่าวไปยังผู้สละหลังคนถัดตนขึ้นไป และผู้สละ
หลังคนนั้นก็จำต้องช่วยผู้ทรงว่ากล่าวไปยังผู้สละหลังให้แก้ตน
ต่อไปอีก สืบเนื่องกันไปเช่นนี้ตลอดสายจนกระทั่งถึงผู้ส่ง
จ่าย อนึ่งผู้สละหลังทั้งหลายจำต้องเขียนคำสละหลังของตน
เป็นความเดียวกันลงในฉบับคู่มือใหม่แห่งตัวสำหรับนั้นอีกด้วย

มาตรา ๕๗๖ ถ้าผู้ทรงตัวแลกเงินสำหรับหนึ่งสละหลังคู่มือ
สองฉบับฤกว่านั้น ให้แก่บุคคลต่างคนกัน ท่านว่าผู้ทรงยอม
ต้องรับผิดชอบตามคู่มือเช่นนั้นทุก ๆ ฉบับ และผู้สละหลังภาย
หลังผู้ทรงทุก ๆ คนก็ต้องรับผิดชอบคู่มืออันตนเองได้สละหลัง
ลงไปนั้นเสมือนดังว่าคู่มือที่ท่านแยกเป็นตัวเงินต่างฉบับกัน

มาตรา ๕๗๗ ถ้าคู่มือสองฉบับฤกว่านั้นในสำหรับหนึ่ง ได้
เปลี่ยนมือไปยังผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกันไซ้ ใน
ระวางผู้ทรงเหล่านั้นด้วยกัน คนใดได้ไปเป็นสิทธิก่อน ท่าน
ให้ถือว่าคนนั้นเป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งตัวเงินนั้น แต่ความ
ใด ๆ ในบทมาตรานี้ไม่กระทบกระทั่งถึงสิทธิของบุคคลผู้ทำการ
โดยชอบด้วยกฎหมายรับรอง ฤใช้เงินไปตาม คู่มือ ฉบับซึ่งเขา
ยื่นแก้ตนก่อน

มาตรา ๕๗๘ ถ้ารับรองนั้นจะเขียนลงในคู่มือฉบับใดก็ได้
และจะต้องเขียนลงในคู่มือแต่เพียงฉบับเดียวเท่านั้น

ถ้าผู้ขายรับรองลงไปกว่าฉบับหนึ่ง และคู่ฉีกซึ่งรับรอง
เช่นนั้นตกไปถึงมือ ผู้ทรงโดยชอบ ด้วยกฎหมาย ต่างคนกันไซ้
ท่านว่าผู้ขายจะต้องรับผิดชอบตามคู่ฉีกนั้น ๆ ทุกฉบับ เสมือนดัง
ว่าแยกเป็นตั๋วเงินต่างฉบับกัน

มาตรา ๕๗๕ ถ้าผู้รับรองตั๋วเงินซึ่งออกเป็นสำรับใช้เงินไป
โดยมิได้ เรียกให้ส่งมอบคู่ฉีกฉบับ ซึ่งมีคำรับรองของตนนั้นให้
แก่ตน และในเวลาตั๋วเงินถึงกำหนด คู่ฉีกฉบับนั้นไปตกอยู่
ในมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนใดคนหนึ่งไซ้ ท่านว่า
ผู้รับรองจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงคู่ฉีกฉบับนั้น

มาตรา ๕๗๖ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายซึ่งกล่าว
มาก่อนนั้น ถ้าคู่ฉีกฉบับใดแห่งตั๋วเงินออกเป็นสำรับ ได้หลุด
พ้นไปด้วยการใช้เงินฤๅประการอื่นฉบับหนึ่งแล้ว ท่านว่าตัว
เงินทั้งสำรับก็ย่อมหลุดพ้นไปตามกัน

มาตรา ๕๗๗ คู่สัญญาซึ่งส่งคู่ฉีกฉบับหนึ่งไปให้เขารับรอง
ต้องเขียนแกลงลงในคู่ฉีกฉบับอื่นว่า คู่ฉีกฉบับนั้นอยู่ในมือ
บุคคลชื่อไร ส่วนบุคคลคนนั้นก็จำต้องสละตัวให้แก่ผู้ทรงโดย
ชอบด้วยกฎหมายแห่งคู่ฉีกฉบับอื่นนั้น

ถ้าบุคคลคนนั้นแนบฉบับที่ไม่ยอมให้ ท่านว่าผู้ทรงยังจะให้
สิทธิไต่เบี่ยงไม่ได้ จนกว่าจะได้ ทำคำคัดค้านระบุมความตั้งต่อไป

(๑) ว่าคู่ฉักฉบับซึ่งได้ส่งไปเพื่อรับรองนั้น เขาไม่สละให้
แก้ต้นเมื่อทรงถาม

(๒) ว่าไม่สามารถจะให้เขารับรองฯ ใช้เงินด้วยคู่ฉักฉบับ
อื่นได้

หมวด ๓

ตั๋วสัญญาใช้เงิน

มาตรา ๕๔๒ อันว่าตั๋วสัญญาใช้เงินนั้น คือหนังสือตราสาร
ซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ออกตั๋ว รับสัญญาจะใช้เงินจำนวน
หนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง ฎาให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีก
คนหนึ่ง อันเรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๕๔๓ ตั๋วสัญญาใช้เงินย่อมมีรายการดังจะกล่าวต่อ
ไปนี้ คือ

- (๑) คำแถลงว่าเป็น “ตั๋วสัญญาใช้เงิน”
- (๒) คำมั่นสัญญาอันปราศจากเงื่อนไขว่าจะใช้เงินเป็นจำนวน
แน่นอน
- (๓) วันตั้งนั้นถึงกำหนดใช้เงิน
- (๔) สถานที่ใช้เงิน
- (๕) ชื่อ ฎาญ์หอของผู้รับเงิน

- (๖) วันและสถานที่ออกตั๋วสัญญาใช้เงินนั้น
- (๗) ถายมือชื่อของผู้ออกตั๋ว

มาตรา ๕๔๔ ตราสารใดมีข้อความขาดตกบกพร่องไปจากที่ได้ระบุบังคับไว้ในมาตราก่อนนี้ไซ้ ตราสารนั้นท่านว่าหาสมบูรณ์เป็นตัวสัญญาใช้เงินไม่ เว้นแต่ในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ถ้าในตัวสัญญาใช้เงินฉบับใดมิได้ระบุเวลาใช้เงิน ท่านให้ถือว่าตัวฉบับนั้นพึงใช้เงินเมื่อใดเห็น

ถ้ามิได้ระบุสถานที่ลงไว้โดยเจกาะ ท่านให้ถือว่าสถานที่ออกตราสารนั้นเองเป็นสถานที่ใช้เงิน ทั้งนี้คือที่อยู่ของผู้ออกตั๋ว

ถ้าในตัวสัญญาใช้เงินมิได้ระบุสถานที่ออกตั๋ว ท่านให้ถือว่าตัวนั้นได้ออกณภูมิลำเนาของผู้ออกตั๋ว

ถ้ามิได้ลงวันออกตั๋ว ท่านว่าผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดผู้ทำการโดยสุจริตจะรดวันลงตามที่ถูกต้องแท้จริงก็ได้

มาตรา ๕๔๕ บทบัญญัติทั้งหลายในหมวด ๒ ว่าด้วยตั๋วแลกเงินนั้น ท่านให้ยกมาบังคับคดีตั๋วสัญญาใช้เงินด้วย เพียงที่ไม่ขัดกับสภาพแห่งตราสารชนิดนั้น

มาตรา ๕๒๖ ผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกันกับผู้รับรองตั๋วแลกเงิน

ตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็นนั้น ต้องนำยื่นให้ผู้ออกตั๋วจذبรักษายในจำกัดเวลาดังกำหนดไว้ในมาตรา ๕๒๕ กำหนดเวลานี้ให้นับแต่วันจذبรับรู้อะไรลงลายมือชื่อผู้ออกตั๋ว ถ้าผู้ออกตั๋วบอกปิดไม่ยอมจذبรับและลงวันไซ้ ภาวที่เขาบอกปิดเช่นนั้นว่าต้องทำให้เป็นหลักฐานขึ้นด้วยคำคัดค้าน และวันคัดค้านนี้ให้ถือเป็นวันเริ่มต้นในการนับกำหนดเวลาแต่ได้เห็น

หมวด ๔

เช็ค

มาตรา ๕๒๗ อันว่าเช็คอัน คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งเมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง ฤ็ให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง อันเรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๕๒๘ อันว่าเช็คอัน ย่อมมีรายการดังกล่าวต่อไปนี้

๑) คำแถลงว่าเป็น “เช็ค”

- (๒) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนงำให้ใช้เงินเป็นจำนวนแน่นอน
- (๓) ชื่อ ญาติหรือ และสำนักของธนาคาร
- (๔) ชื่อ ญาติหรือของผู้รับเงิน ฤๅคำแถลงว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ใด
- (๕) สถานที่ใช้เงิน
- (๖) วันและสถานที่ออกเช็คนั้น
- (๗) ลายมือของผู้ส่งจ่าย

มาตรา ๕๔๕ บทบัญญัติทั้งหลายในหมวด ๒ อันว่าด้วยตัวแลกเงินนั้น ท่านให้ยกมาบังคับคดีเช็คด้วยเพียงที่ไม่ขัดกับสภาพแห่งตราสารชนิดนี้

มาตรา ๕๕๐ ผู้ทรงเช็คต้องยื่นเช็คแก่ธนาคารเพื่อให้ใช้เงิน ถือว่าถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินในเมืองเดียวกันกับที่ออกเช็คต้องยื่นภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันออกเช็คนั้น ถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินที่อื่นต้องยื่นภายในสามเดือน ถ้ามีฉนั้นท่านว่าผู้ทรงสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สละหลังทิ้งบ่วง ทิ้งเสียสิทธิอันมีต่อผู้ส่งจ่ายด้วยเพียงเท่าที่จะเกิดความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ผู้ส่งจ่าย เพราะการที่ละเลยเสียไม่ยื่นเช็คนั้น

อนึ่งผู้ทรงเช็คของผู้ส่งจ่ายหลุดพ้นจากความรับผิดชอบแล้วนั้น
 12/10/2566
 ท่านให้รับวงสิทธิของผู้ส่งจ่ายคนนั้นอันมีต่อธนาคาร

มาตรา ๕๕๑ ธนาคารจำกัดต้องใช้เงินตามเช็ค ซึ่งผู้เคยค้ากับธนาคารได้ออกเบิกเงินแก่ตน เว้นแต่ในกรณีดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ไม่มีเงินในบัญชีของผู้เคยค้าคนนั้นเป็นเจ้าหนี้พอจะจ่ายตามเช็คนั้น ๆ

(๒) เช็คนั้นยื่นเพื่อให้ใช้เงินเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันออกเช็ค

มาตรา ๕๕๒ ธนาคารจำกัดต้องบอกปิดไม่ให้เงินตามเช็คอันเบิกเงินแก่ตน เมื่อกรณีเป็นดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าผู้สั่งจ่ายได้สั่งการใช้เงิน ๆ

(๒) ถ้าธนาคารได้รับคำบอกกล่าวจากผู้สั่งจ่ายตาย ๆ ภาย
คำบอกกล่าวไว้เช็คนั้นหายถูกลักไป

มาตรา ๕๕๓ ถ้าธนาคารเขียนข้อความลงลายมือชื่อบนเช็ค เช่นคำว่า “ใช้ได้” ๆ “ใช้เงินได้” ๆ คำใด ๆ อันแสดงผลอย่างเดียวกัน ท่านว่าธนาคารต้องผูกพันในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นในอันจะต้องใช้เงินแก่ผู้ทรงตามเช็คนั้น

ถ้าผู้ทรงเช็คเป็นผู้จัดการให้ธนาคารลงข้อความรับรองดังว่านั้น ท่านว่าผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังทั้งปวงเป็นอันหลุดพ้นจาก

12/10/2566
ความรับผิดชอบตามเช็คนั้น

ถ้าธนาคารลงข้อความรับรองดั่งนั้นโดยคำขอรับรองของผู้สั่งจ่าย
 ท่านว่าผู้สั่งจ่ายและปวงผู้สลักหลังก็หาหลุดพ้นไปไม่

มาตรา ๕๕๔ ถ้าในเช็คมีเส้นขนานคู่ขีดขวางไว้ข้างด้านหน้า
 กับมีถาไม่มีคำว่า “และบริษัท” ถาคำย้ออย่างใด ๆ แห่งข้อ
 ความนี้อยู่ในระหว่างเส้นทั้งสองนั้นไซ้ร้ เช็คนั้นชื่อว่าเช็ค
 ขีดคร่อมทั่วไป และจะจ่ายเงินตามเช็คนั้นได้แต่เฉพาะให้แก่
 ธนาคารเท่านั้น

ถ้าในระหว่างเส้นทั้งสองนั้นตรอกขอธนาคารอันหนึ่งอันใดลง
 ไว้โดยเฉพาะ เช็คนั้นชื่อว่าเช็คขีดคร่อมเฉพาะ และ
 จะจ่ายเงินตามเช็คนั้นได้เฉพาะให้แก่ธนาคารอันนั้น

มาตรา ๕๕๕ (๑) เช็คไม่มีขีดคร่อม ผู้สั่งจ่ายผู้ทรง
 คนใดคนหนึ่งจะขีดคร่อมเสียก็ได้ และจะทำเป็นขีดคร่อม
 ทั่วไปทุกขีดคร่อมเฉพาะก็ได้

(๒) เช็คขีดคร่อมทั่วไปผู้ทรงจะทำให้เป็นขีดคร่อมเฉพาะ
 เสียก็ได้

(๓) เช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ขีดคร่อมเฉพาะก็ดี ผู้ทรง
 จะเติมคำลงว่า “ห้ามเปลี่ยนมือ” ก็ได้

(๔) เชื้อขี้ต๋อรวมเงาะให้แก่ธนาคารใด ธนาคารนั้น จะขี้ต๋อรวมเงาะให้ไปแก่ธนาคารอื่นเพื่อเรียกเก็บเงินก็ได้

(๕) เชื้อที่ไม่มีขี้ต๋อรวมก็ดี เชื้อขี้ต๋อรวมทั่วไปก็ดี ส่งไปยังธนาคารใดเพื่อให้เรียกเก็บเงิน ธนาคารนั้นจะลงขี้ต๋อรวมเงาะให้แก่ตนเองก็ได้

มาตรา ๕๕๖ การขี้ต๋อรวมเชื้อตามที่อนุญาตไว้ในมาตรา ก่อนนั้น ท่านว่าเป็นส่วนสำคัญของเชื้อ ใครจะลบล้างย่อมไม่เป็นการชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๕๕๗ เชื้อขี้ต๋อรวมเงาะให้แก่ธนาคารกว่าธนาคารหนึ่งขึ้นไปเมื่อนำเบิกเอาแก่ธนาคารใด ท่านให้ธนาคารนั้นบอกมัดเสียยอใช้เงินให้ เว้นแต่ที่ขี้ต๋อรวมให้แก่ธนาคารในฐานะส่วนตัวแทนเรียกเก็บเงิน

ธนาคารใดซึ่งเขานำเชื้อเบิกขึ้นใช้เงินไปตามเชื้อที่ขี้ต๋อรวมอย่างว่านั้นก็ดี ใช้เงินตามเชื้ออันเขาขี้ต๋อรวมทั่วไปเป็นประการอื่นนอกจากใช้ให้แก่ธนาคารอันใดอันหนึ่งก็ดี ใช้เงินตามเชื้ออันเขาขี้ต๋อรวมเงาะเป็นประการอื่นนอกจากใช้ให้แก่ธนาคารซึ่งเขาเจาะจงขี้ต๋อรวมให้โดยเงาะ ฤๅแก่ธนาคารตัวแทนเรียกเก็บเงินของธนาคารนั้นก็ดี ท่านว่าธนาคารซึ่งใช้เงินไปดังกล่าวนี้จะต้องรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเชื้อ

นั้น ในการที่เขาต้องเสียหายอย่างใด ๆ เพราะการที่ตนใช้เงิน
ไปตามเช็คคั้งนั้น

แต่หากเช็คใดเขานำขึ้นเพื่อให้ ใช้เงิน และเมื่อขึ้นไม่
ปรากฏว่าเป็นเช็คขีดคร่อมก็ดี ญาไม่ปรากฏว่ามีรอยขีดคร่อม
อันใดกลับถึงญาแก่ ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมเป็นประการอื่นนอก
จากที่อนุญาตไว้โดยกฎหมายก็ดี เช็คเช่นนี้แล้วธนาคารใดใช้
เงินไปโดยสุจริตและปราศจากประมาทเดินแล้ว ท่านว่าธนาคาร
นั้นไม่ต้องรับผิดชอบถูกต้องมีหน้าที่รับใช้เงินอย่างใด ๆ

มาตรา ๕๕๘ ธนาคารใดซึ่งเขานำเช็คขีดคร่อมเบิกเงินใช้เงิน
ไปตามเช็คนั้นโดยสุจริตและปราศจากประมาทเดินแล้ว กล่าว
คือว่าถ้าเป็นเช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ ใช้เงินให้แก่ธนาคารอันใดอัน
หนึ่ง ถ้าเป็นเช็คขีดคร่อมเฉพาะก็ ใช้ให้แก่ธนาคารซึ่งเขาเจาะ
จงขีดคร่อมให้โดยเฉพาะ ญาใช้ให้แก่ธนาคารตัวแทนเรียก
เก็บเงินของธนาคารนั้นไซ้ ท่านว่าธนาคารซึ่งใช้เงินไปตาม
เช็คนั้นฝ่ายหนึ่ง กับถ้าเช็คตกไปถึงมือผู้รับเงินแล้ว ผู้สั่งจ่าย
อีกฝ่ายหนึ่งต่างมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกัน และเข้าอยู่ในฐานะ
อันเดียวกันเสมือนตั้งว่า เช็คนั้นได้ ใช้เงินให้แก่ผู้เป็นเจ้าของ
อันแท้จริงแล้ว

มาตรา ๘๘๘ บุคคลใดได้เช็คขีดคร่อมของเขามาซึ่งมีคำว่า “ห้ามเปลี่ยนมือ” ท่านว่าบุคคลนั้นไม่มีสิทธิในเช็คนั้นยิ่งไปกว่า และไม่สามารถให้สิทธิในเช็คนั้นต่อไปได้ดีกว่าสิทธิของบุคคลอันตนได้เช็คของเขามา

มาตรา ๑๐๐๐ ธนาคารใดได้รับเงินไว้เพื่อผู้เคยค้าของตนโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ อันเป็นเงินเขาใช้ให้ตามเช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ตนก็ดี หากปรากฏว่าผู้เคยค้านั้นไม่มีสิทธิ ฤ็ผู้มีสิทธิเพียงอย่างบกพร่องในเช็คนั้นไซ้ร้ ท่านว่าเพียงแต่เหตุที่ได้รับเงินไว้หากทำให้ธนาคารนั้นต้องรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้นแต่อย่างหนึ่งอย่างใดไม่

หมวด ๕

อายุความ

มาตรา ๑๐๐๑ ในคดีฟ้องผู้รับรองตัวแลกเงินก็ดี ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินก็ดี ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาสามปีนับแต่วันตั้งนั้น ๗ ถึงกำหนดใช้เงิน

มาตรา ๑๐๐๒ ในคดีผู้ทรงตัวเงินฟ้องผู้สลักหลังและผู้สั่งจ่าย ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันที่ไต่ลง
12/10/2566
 ในคำคัดค้านซึ่งได้ทำขึ้นภายในเวลาอันถูกต้องตามกำหนด ๗

นับแต่วันตั้งเงินถึงกำหนด ในกรณีที่มีข้อกำหนดไว้ว่า "ไม่
จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน"

มาตรา ๑๐๐๓ ในคดีผู้สละหลังทั้งหลายฟ้องโต้แย้งกันเอง
และโต้แย้งเอาแก่ผู้ส่งจ่ายแห่งตัวเงิน ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดี
เมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ผู้สละหลังเข้าถือเอาตัวเงินและ
ใช้เงิน ฎานับแต่วันที่ผู้สละหลังนั้นเองถูกฟ้อง

มาตรา ๑๐๐๔ เมื่ออายุความสลดหยุดลงเพราะการอันหนึ่ง
อันใด ซึ่งกระทำแก่คู่สัญญาแห่งตัวเงินฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ท่าน
ว่าย่อมมีผลสลดหยุดลงเพียงแต่แก่คู่สัญญาฝ่ายนั้น

มาตรา ๑๐๐๕ ถ้าตัวเงินได้ทำขึ้นฎาได้โอน ฎาสละหลังไป
แล้วในมูลหนี้อันหนึ่งอันใด และสิทธิในตัวเงินนั้นมาสูญสิ้น
ไปเพราะอายุความก็ดี ฎาเพราะละเว้นไม่ดำเนินการให้ต้อง
ตามวิธีใด ๆ อันจะพึงต้องทำก็ดี ท่านว่าหนี้เดิมนั้นก็ยังคง
มีอยู่ตามหลักกฎหมายอันแพร่หลายทั่วไป เท่าที่ลูกหนี้มิได้
ต้องเสียหายแต่การนั้น เว้นแต่จะจะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

หมวด ๖

ตัวเงินปลอม ตัวเงินถุกลัก และตัวเงินหาย

มาตรา ๑๐๐๖ การที่ลายมือชื่ออันหนึ่งในตัวเงินเป็นลายมือ
ปลอม ¹²ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความสมบูรณ์แห่งลายมือชื่อ
อื่น ๆ ในตัวเงินนั้น

มาตรา ๑๐๐๗ ถ้าข้อความในตัวเงินใด ฤๅในคำรับรอง
ตัวเงินรายใด มีผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญโดยที่คู่สัญญา
ทั้งสองผู้ต้องรับผิดชอบตามตัวเงินมิได้ยินยอม ด้วยหมดทุกคนไซ้
ท่านว่าตัวเงินนั้นก็เป้นอันเสีย เว้นแต่ยังคงใช้ได้ต่อคู่สัญญาซึ่ง
เป็นผู้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น ฤๅได้ยินยอมด้วยกับการ
แก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น กับทั้งผู้สัถ์หลังในภายหลัง

แต่หากตัวเงินใดใด มีผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ แต่
ความเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ประจักษ์ และตัวเงินนั้นตกอยู่ในมือ
ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายไซ้ ท่านว่าผู้ทรงคนนั้นจะเอา
ประโยชน์จากตัวเงินนั้นก็ได้เสมือนดังว่ามีได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง
แล้ว และจะบังคับกับการใช้เงินตามเนื้อความเดิมแห่ง
ตัวเงินก็ได้

กล่าวโดยนัย การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเช่นจะกล่าวต่อ
ไปนี้ ท่านถือว่าเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ คือ
แก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างใด ๆ แก้วันท้อง จำนวนเงินอันจะ
พึงใช้เวลาใช้เงิน สถานที่ใช้เงิน กับทั้งเมื่อตัวเงินเขารับรองไว้
ทั่วไปไม่เจาะจงสถานที่ใช้เงิน ไปเพิ่มความระบอบสถานที่ใช้เงิน
เข้าโดยที่ผู้รับรองมิได้ยินยอมด้วย

มาตรา ๑๐๐๘ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ เมื่อใดลายมือชื่อในตัวเงินเป็นลายมือปลอมก็ดี เป็นลายมือชื่อลงไว้โดยที่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของลายมือชื่อนั้นมิได้มอบอำนาจให้ลงก็ดี ท่านว่าลายมือชื่อปลอมฤตลงปราศจากอำนาจเช่นนั้นเป็นอันใช้ไม่ได้เลย ใครจะอ้างอิงอาศัยแสวงสิทธิหรืออย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อยึดหน่วงตัวเงินไว้ก็ดี เพื่อทำให้ตัวนั้นหลุดพ้นก็ดี ฤๅเพื่อบังคับการใช้เงินเอาแก่คู่สัญญาแห่งตัวนั้นคนใดคนหนึ่งก็ดี ท่านว่าไม่อาจจะทำได้เป็นอันขาด เว้นแต่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งจะพึงถูกยึดหน่วงฤๅถูกบังคับใช้เงินนั้นจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องตัดบทมิให้ยกข้อลายมือชื่อปลอม ฤๅข้อลงลายมือชื่อปราศจากอำนาจนั้นขึ้นเป็นข้อต่อสู้

แต่ข้อความใด ๆ อันกล่าวมาในมาตรานี้ ท่านมิให้กระทบกระทั่ง ถึงการให้สัตยาบันแก่ลายมือชื่อซึ่งลงไว้โดยปราศจากอำนาจแต่หากไม่ถึงแก่เปลี่ยลายมือปลอม

มาตรา ๑๐๐๙ ถ้ามีผู้นำตัวเงินชนิดจะพึงใช้เงินตามเขาสั่งนั้นมาเบิกต่อธนาคารใด และธนาคารนั้นได้ใช้เงินให้ไปตามทางค้าปรกติโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อไซ้ ท่าน

ว่าธนาคารไม่มีหน้าที่จะต้องนำสืบว่าการสลักหลังของผู้รับเงิน การสลักหลังในภายหลังรายใด ๆ ได้ทำไปด้วยอาศัยรับมอบอำนาจแต่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของคำสั่งหลังนั้น และถึงแม้ว่ารายการ สลักหลัง นั้นจะเป็น สลักหลัง ปลอม ฎาปราศจากอำนาจก็ตาม ท่านให้ถือว่าธนาคารได้ ใช้เงินไปถูกต้องระเบียบ

มาตรา ๑๐๑๐ เมื่อผู้ทรงตัวเงินซึ่งหาย ฎาถูกฉก ฎารบ เหตุแล้ว ในทันใดนั้นต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้ออกตัวเงินผู้จ่าย ผู้สมอ้างยามประสงค์ ผู้รับรองเพื่อแก้หนี้ และผู้รับอาวัลตามแต่มี เพื่อให้บอกปิดไม่ให้เงินตามตัวเงินนั้น

มาตรา ๑๐๑๑ ถ้าตัวเงินหายไปแล้วก่อนเวลาล่วงเลยกำหนดใช้เงิน ท่านว่าบุคคลซึ่งได้เป็นผู้ทรงตัวเงินนี้จะร้องขอไปยังผู้สั่งจ่ายให้ ๆ ตัวเงินเป็นเนื้อความเดียวกันแก่ตนใหม่อีกฉบับหนึ่งก็ได้ และในการนี้ถ้าเขาประสงค์จะวงประกันให้ไว้แก่ผู้สั่งจ่าย เพื่อไว้ทดแทนที่เขาหากจะต้องเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดในกรณีที่ตัวเงินซึ่งว่าหายนั้นจะกลับหาได้

อนึ่งผู้สั่งจ่ายรับคำขอร้องตั้งว่ามานั้นแล้ว หากบอกปิดไม่ยอมให้ตัวเงินคู่ฉบับเช่นนั้น อาจจะถูกบังคับให้ออกให้ก็ได้

ฉีกบณ ๒๒
หุ้นส่วนและบริษัท

หมวด ๑
บทเปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๑๐๑๒ อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทนั้น คือสัญญา ซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตกลงเข้ากัน เพื่อกระทำกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น

มาตรา ๑๐๑๓ ย่างห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทนั้น ท่านกำหนดเป็นสามประเภท คือ

- (๑) ห้างหุ้นส่วนสามัญ
- (๒) ห้างหุ้นส่วนจำกัด
- (๓) บริษัทจำกัด

มาตรา ๑๐๑๔ ห้ามมิให้ตั้งห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทขึ้น เพื่อทำการค้าในการรถไฟ ประกันภัย ธนาคาร ฤๅการที่ดินและจ่านอง เว้นไว้แต่จะตั้งขึ้นโดยประกาศพระราชทานพระบรมราชานุญาตพิเศษ

มาตรา ๑๐๑๕ บันดาสำนักการสำหรับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน
และบริษัททั้งหลายนั้น ให้เสนาบดีเจ้ากระทรวงชงบัญชาการ
จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทเป็นพนักงานออกกฎหมายข้อบังคับ
จัดตั้งขึ้น

มาตรา ๑๐๑๖ ห้างหุ้นส่วนญาบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตาม
บัญญัติแห่งลักษณะแล้ว ท่านจัดว่าเป็นบุคคลนิติสมมติต่าง
หากจากผู้เป็นหุ้นส่วน ญาผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากันเป็นห้าง
หุ้นส่วนญาบริษัทนั้น

มาตรา ๑๐๑๗ การจดทะเบียนนั้น ห้างหุ้นส่วนญาบริษัท
ตั้งสำนักการแห่งใหญ่ทำกิจการอยู่ณตำบลใดในพระราชอาณาจักร
ท่านให้จดทะเบียนณหออทะเบียนสำหรับตำบลนั้น

การแก้ไขข้อความที่ได้จดทะเบียนประการหนึ่งประการใดใน
ภายหลังก็ดี กับทั้งแก้ไขการอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดอันบท
บัญญัติแพ่งกนบังคับญานุญาตให้จดทะเบียนก็ดี ก็ต้องจด
ณหออทะเบียนแห่งเดียวกันนั้น

ถ้าข้อความที่จะจดทะเบียน ญาประกาศโฆษณาเกิดขึ้นใน
ต่างประเทศไซ้ ท่านให้นับกำหนดเวลาสำหรับการจดทะเบียน
ญาประกาศโฆษณาข้อความนั้นตั้งแต่เวลาเมื่อคำบอกกล่าวการนั้น
มาถึงตำบลที่จดทะเบียนญาดำบลที่จะประกาศโฆษณานั้นเป็นต้น
ไป

มาตรา ๑๐๑๘ ในการจดทะเบียน ท่านให้เสียค่าธรรมเนียม
ตามกฎข้อบังคับซึ่งเสนาบัดเข้ากระทรวงตั้งไว้

มาตรา ๑๐๑๙ ถ้าคำขอจดทะเบียน เอกสาร ซึ่งต้องจดทะเบียน
ไม่มีรายการบริบูรณ์ตามที่บังคับไว้ใน ลักษณะนี้ ให้จดทะเบียน
แข็งกัด้ ถ้าถ้ารายการอันใดซึ่งจดทะเบียนในคำขอฎาในเอกสาร
นั้นขัดกับกฎหมายกัด้ ถ้าถ้าเอกสารใดซึ่งกำหนดไว้ว่าให้ส่ง
ด้วยกันกับคำขอจดทะเบียนยังขาดอยู่มิได้ส่งให้ครบกัด้ ถ้า
ถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้ออื่นซึ่งกฎหมายบังคับไว้กัด้ นาย
ทะเบียนจะไม่ยอมรับจดทะเบียนกัด้ จนกว่าคำขอจดทะเบียน
ฎาเอกสารนั้นจะได้ทำให้บริบูรณ์ฎาแก้ไขให้ถูกต้อง ถ้าได้ส่ง
เอกสารซึ่งกำหนดไว้ นั้นครบทุกสิ่งอัน ฎาได้ปฏิบัติตามเงื่อนไข
ข้อนั้นแล้ว

มาตรา ๑๐๒๐ บุคคลทุกคน เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตาม
กำหนดในกฎข้อบังคับของเสนาบัดเข้ากระทรวงแล้ว ชอบที่
จะตรวจเอกสารซึ่งนายทะเบียนกลับรักษาไว้ได้ ฎาจะขอให้
นายทะเบียน ทำใบสำคัญ แสดง การจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วน ฎา
บริษัทใดๆ ให้กัด้ ฎาจะขอให้คัดสำเนาฎาเนื้อความในเอกสาร
ฉบับใดๆ ^{12/10/2566} พร้อมด้วยคำรับรองว่าแท้จริงมอบให้กัด้

มาตรา ๑๐๒๑ นายทะเบียนทุกคนจะต้องแต่งบอรรถการซึ่งได้ลงทะเบียนส่งไปลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เป็นคราวๆ ตามแบบซึ่งเสนเบตเจ้ากระทรวงจะได้กำหนดให้

มาตรา ๑๐๒๒ เมื่อได้พิมพ์โฆษณาตั้งแล้ว ท่านให้ถือว่าบันดาเอกสารและข้อความซึ่งลงทะเบียนอันได้กล่าวถึงในบอรรถการนั้น เป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวงไม่เลือกกว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องด้วยห้างหุ้นส่วนญาติด้วยบริษัทนั้น ญาติไม่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๐๒๓ ผู้เป็นหุ้นส่วนก็ดี ห้างหุ้นส่วนก็ดี ญาติบริษัทก็ดี จะถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกเพราะเหตุที่มีสัญญาเอกสาร ฤ็ข้อความอันบังคับให้จดทะเบียนตามลักษณะยังไม่ได้ จนกว่าจะได้ลงพิมพ์โฆษณาตั้งกล่าวแล้ว แต่ฝ่ายบุคคลภายนอกจะถือเอาประโยชน์เช่นนั้นได้

แต่ถึงกระนั้นก็ดี ผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น ห้างหุ้นส่วน บริษัทซึ่งได้รับชำระหนก่อนโฆษณาแนบยอมไม่จำกัดกัน

มาตรา ๑๐๒๔ ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันก็ดี ฤ็ในระหว่างผู้ถือหุ้นด้วยกันก็ดี ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับห้างหุ้นส่วนก็ดี ในระหว่างผู้ถือหุ้นกับบริษัทก็ดี ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบันดาสมุดบัญชีเอกสารของห้างหุ้นส่วนบริษัท ฤ็ของผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วน บริษัทใด ๆ นั้น ย่อมเป็นพยานหลักฐาน อันถูกต้องตามข้อความที่ได้บันทึกไว้ในนั้นทุกประการ

๓๗๓

หมวด ๒

ห้างหุ้นส่วนสามัญ

ตอนที่ ๑ บทวิภาษคดี

มาตรา ๑๐๒๕ อันว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น คือห้างหุ้นส่วนประเภทที่ผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคน ต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้สินทั้งปวงของหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด

ตอนที่ ๒ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง

มาตรา ๑๐๒๖ ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน

สิ่งที่นำมาลงหุ้นด้วยนั้นจะเป็นเงิน ฤๅทรัพย์สินอื่น ฤๅลงแรงงารก็ได้

มาตรา ๑๐๒๗ ในเมื่อมีกรณีเป็นข้อสงสัย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าสิ่งซึ่งนำมาลงหุ้นด้วยกันนั้นมีค่าเท่ากัน

มาตรา ๑๐๒๘ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดได้ลงแต่แรงงารของตนเข้าเป็นหุ้น และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนมิได้ตราค่าแรงไว้ ท่านให้คำนวณส่วนกำไร ของผู้ที่เป็นหุ้นส่วนด้วยลงแรงงารเช่นนั้น เสมอด้วยส่วน股息ของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งได้ลงเงินฤๅ
12/10/2566
ลงทรัพย์สินเข้าหุ้นในการนั้น

มาตรา ๑๐๒๕ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งเอาทรัพย์สินมาให้
ใช้เป็นการลงหุ้นด้วยไซ้ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน
คนนั้นกับห้างหุ้นส่วนในเรื่องส่งมอบและซ่อมแซมก็ดี ความ
รับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องก็ดี ความรับผิดชอบเพื่อการรอนสิทธิ
ก็ดี ข้อสำหรับขกเว้นความรับผิดชอบก็ดี ท่านให้บังคับตามมา
บัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ด้วยเข้าทรัพย์สิน

มาตรา ๑๐๓๐ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอันใดอันหนึ่งเป็นการลงหุ้นด้วยไซ้ ความเกี่ยวพันระหว่าง
ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นกับห้างหุ้นส่วนในเรื่องส่งมอบและซ่อมแซม
ก็ดี ความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องก็ดี ความรับผิดชอบเพื่
การรอนสิทธิก็ดี ข้อสำหรับขกเว้นความรับผิดชอบก็ดี ท่านให้
บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ด้วยข้อขาย

มาตรา ๑๐๓๑ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดละเลยไม่ส่งมอบส่วน
ลงหุ้นของตนเสียเลย ท่านว่าต้องส่งคำบอกกล่าวเป็นจดหมาย
จดทะเบียนไปรษณีย์ ไปยังผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้น ให้ส่งมอบ
ส่วนลงหุ้นของตนภายในเวลาอันสมควร มิฉะนั้นผู้เป็นหุ้น
ส่วนคนอื่น ๆ จะลงเนื้อเห็นพร้อมกัน ฤๅโดยเสียงข้างมากด้วย
กันสุดแต่ข้อสัญญา ให้เอาผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นออกเสียได้

๓๑๕

มาตรา ๑๐๓๒ ห้ามมิให้เปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิมแห่งห้างหุ้นส่วนประเภทแห่งกิจการ นอกจากด้วยความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนหมดด้วยกันทุกคน เว้นแต่จะมีข้อตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๓๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนมิได้ตกลงกันไว้ในคราวจัดการห้างหุ้นส่วนไซร์ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนยอมจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นได้ทุกคน แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดจะเข้าทำสัญญาอันใดซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนอีกคนหนึ่งทักท้วงนั้นไม่ได้

ในกรณีเช่นนี้ ท่านให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนยอมเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการทุกคน

มาตรา ๑๐๓๔ ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่ากรรมของห้างหุ้นส่วนนั้นจักให้เป็นไปตามเสียงข้างมากแห่งผู้เป็นหุ้นส่วนไซร์ ท่านให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งมีเสียงเป็นคะแนนหนึ่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนที่ลงเห็นด้วยมากถ้าน้อย

มาตรา ๑๐๓๕ ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าจะให้ผู้เป็นหุ้นส่วนหลายคนจัดการห้างหุ้นส่วนไซร์ หุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคนจะจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นก็ได้ แต่หุ้นส่วนผู้จัดการคนหนึ่งคนใดจะทำการอันใดซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการอีกคนหนึ่งทักท้วงนั้นไม่ได้

มาตรา ๑๐๓๖ อันหุ้นส่วนผู้จัดการนั้น จะเอาออกจากตำแหน่งได้ ต่อเมื่อผู้ เป็นหุ้นส่วนทั้งหลาย อันยินยอมพร้อมกัน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๓๗ ถึงแม้ว่าผู้ เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายได้ตกลงให้ ผู้ เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน เป็นผู้ จัดการห้างหุ้นส่วน ก็ได้ ผู้ เป็นหุ้นส่วนนอกจากผู้ จัดการย่อมมีสิทธิทุกคนที่จะได้ถามถึง การงานของห้างหุ้นส่วน ที่ตั้งอยู่ ณ ที่ใด ๆ ได้ทุกเมื่อ และมีสิทธิที่จะ ตรวจและคัดสำเนาสมุด บัญชี และเอกสารใด ๆ ของห้างหุ้น ส่วนได้ด้วย

มาตรา ๑๐๓๘ ห้ามมิให้ ผู้เป็นหุ้นส่วนประกอบกิจการอย่าง หนึ่งอย่างใดซึ่งมีสภาพคล้ายกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจ การของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนฤ็ประโยชน์ ผู้อื่นโดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรานี้ไซ้ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ขอมที่จะเรียกเอาผลกำไรซึ่งผู้ นั้นหาได้ ทั้งหมด ฤ็เรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่ห้างหุ้นส่วน ได้รับความเสียหายเพราะเหตุ นั้น แต่ท่านห้ามมิให้ ฟ้องเรียก เมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันทำการฝ่าฝืน

มาตรา ๑๐๓๕ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำต้องจัดการงารของห้างหุ้นส่วนด้วยความมัตรวังให้มากเสมือนกับจัดการงารของตนเองนั้น

มาตรา ๑๐๔๐ ห้ามมิให้ชักนำเอาบุคคลผู้อื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน โดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนหมดด้วยกันทุกคน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๔๑ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งโอนส่วนกำไรของตนในห้างหุ้นส่วนทั้งหมดก็ดี ฤๅแต่บางส่วนก็ดี ให้แก่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอันไซ้ ท่านว่าบุคคลภายนอกนั้น จะกลายเป็นเจ้าหุ้นส่วนด้วยก็หามิได้

มาตรา ๑๐๔๒ ความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนผู้จัดการกับผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอันนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยตัวแทน

มาตรา ๑๐๔๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนอันมิได้เป็นผู้จัดการเอื้อมเข้ามาจัดการงารของห้างหุ้นส่วนก็ดี ฤๅผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเป็นผู้จัดการกระทำล่วงขอบอำนาจของตนก็ดี ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยจัดการงารนอกสั่ง

มาตรา ๑๐๔๔ อันส่วนกำไรก็ดี ส่วนขาดทุนก็ดี ของผู้เป็น
หุ้นส่วนทุก ๆ คนนั้นย่อมเป็นไปตามส่วนที่ลงทุน

มาตรา ๑๐๔๕ ถ้าหุ้นส่วนของผู้ใดได้กำหนดไว้แต่เพียงข้าง
ฝ่ายกำไรว่าจะแบ่งเอาเท่าไร ถูกกำหนดแต่เพียงข้างขาดทุนว่า
จะยอมขาดเท่าไรนั้นไซ้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าหุ้นส่วน
ของผู้นั้นมีส่วนกำไรและส่วนขาดทุนเป็นอย่างเดียวกัน

มาตรา ๑๐๔๖ ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ว่าคนหนึ่ง คนใดที่มีสิทธิจะ
ได้รับบำเหน็จเพื่อที่ใดจัดการารของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่ เว้น
แต่จะได้มีความตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๔๗ ถ้าชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วน
ไปแล้วยังคงใช้เรียกขานติดเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนอยู่ ท่านว่าผู้
เป็นหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ตั้งชื่อของตนเสียได้

มาตรา ๑๐๔๘ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งจะเรียกเอาส่วนของตน
จากหุ้นส่วนอื่น ๆ แม้ในกิจการค้าขายอันใดซึ่งไม่ปรากฏชื่อ
ของตนก็ได้

ส่วนที่ ๓ ความเกี่ยวพันระหว่าง

ผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

มาตรา ๑๐๔๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจะถือเอาสิทธิใด ๆ แก่บุคคล
ภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นหาได้ไม่

มาตรา ๑๐๕๐ การใด ๆ อันผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้น ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนย่อมมีความผูกพันในการนั้น ๆ ด้วย และจะต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้อันได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะจัดการไปเช่นนั้น

มาตรา ๑๐๕๑ ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้วยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไป

มาตรา ๑๐๕๒ บุคคลผู้เข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนย่อมต้องรับผิดชอบในหนี้ใด ๆ ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย

มาตรา ๑๐๕๓ ห้างหุ้นส่วนซึ่งมิได้จดทะเบียนนั้น ถึงแม้จะมีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนคนหนึ่งในการที่จะผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ท่านว่าข้อจำกัดเช่นนั้นก็ห้ามผลถึงบุคคลภายนอกไม่

มาตรา ๑๐๕๔ บุคคลใดแสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนด้วยวาจาก็ดี ด้วยลายลักษณ์อักษรก็ดี ด้วยกิริยาที่ดี ด้วยยินยอมให้เขาใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนก็ดี ถ้ารู้แล้วไม่คัดค้านปล่อยให้เขาแสดงว่าตนเป็นหุ้นส่วนก็ดี ท่านว่าบุคคลนั้นย่อมต้องรับผิดชอบ

บุคคลภายนอกในบันดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนเสมือนเป็นหุ้นส่วน
 ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดตายไปแล้ว และห้างหุ้นส่วน
 นั้นยังคงดำเนินต่อไปในชื่อเดิมของห้าง ท่านว่าเหตุเพียงที่คงให้ชื่อ
 เดิมนั้นก็ดี ฤ็ใช้ชื่อของหุ้นส่วนผู้ตายควบอยู่ด้วยก็ดี หากทำ
 ให้ความรับผิดชอบแก่กองทรัพย์สินมรดกของผู้ตาย เพื่อหนี้ใด ๆ
 อันห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังมรณะนั้นไม่

ส่วนที่ ๔ การเลิกและชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญ

มาตรา ๑๐๕๕ ห้างหุ้นส่วนสามัญย่อมเลิกกันด้วยเหตุดัง
 กล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าในสัญญาทำไว้มีกำหนดกรณีอันใดเป็นเหตุที่จะเลิก
 กัน เมื่อมีกรณีนั้น

(๒) ถ้าสัญญาทำไว้เฉพาะกำหนดกาลใด เมื่อสิ้นกำหนด
 กาลนั้น

(๓) ถ้าสัญญาทำไว้เฉพาะเพื่อทำกิจการ อย่างหนึ่งอย่างใด
 แต่อย่างเดียว เมื่อเสร็จการนั้น

(๔) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งให้คำบอกกล่าวแก่ผู้
 เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ตามกำหนดตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๕๖

(๕) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งตาย ฤ็ล้มละลาย ฤ็
 ตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ

มาตรา ๑๐๕๖ ถ้าห้างหุ้นส่วนได้ตั้งขึ้นโดยไม่กำหนดการละอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นบุคคล ท่านว่าจะเลิกได้ต่อเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนหนึ่งบอกเลิก เมื่อสิ้นรอบปี ในทางภาษีเงินของห้างหุ้นส่วนนั้น และผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นต้องบอกกล่าวความจำนงจะเลิกล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหกเดือน

มาตรา ๑๐๕๗ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งร้องขอเมื่อมีกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังจะกล่าวต่อไป ศาลอาจสั่งให้ห้างหุ้นส่วนสามัญเลิกกันเสียก็ได้ คือ

(๑) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนหนึ่งนอกจากผู้ร้องฟ้องนั้น ล่วงละเมิดทบบังคับใด ๆ อันเป็นข้อสาระสำคัญซึ่งสัญญาหุ้นส่วนกำหนดไว้แก่ตน โดยจงใจฉ้อฉลเลออย่างมากร

(๒) เมื่อการค้าของห้างหุ้นส่วนนั้นจะทำไป ก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียว และไม่มีหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้อีก

(๓) เมื่อมีเหตุอันใด ๆ ทำให้ห้างหุ้นส่วนนั้นจะดำรงคงอยู่ต่อไปไม่ได้

มาตรา ๑๐๕๘ เมื่อเหตุอันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นเกี่ยวกับผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่ง ซึ่งตามความในมาตรา ๑๐๕๗ ฎามาตรา ๑๐๖๗ เป็นเหตุให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายนอกนั้นมีสิทธิจะเรียกให้เลิกห้างหุ้นส่วนได้ไซ้ ^{12910/256๑} ้นเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนเหล่านั้นยื่นคำร้อง

ท่านว่า ศาลจะสั่งให้ กักจัดหุ้นส่วน ผู้ต้นเหตุคนนั้น ออกเสียจาก
ห้างหุ้นส่วนแทนสั่งให้ เลิกห้างหุ้นส่วนก็ได้

ในการ แบ่งทรัพย์สินระหว่าง ห้างหุ้นส่วนกับผู้เป็น หุ้นส่วนซึ่ง
ถูกกักจัดนั้น ท่านให้ ตีราคาทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนตามราคา
ที่เป็นอยู่ในเวลาแรกยื่นคำร้องขอให้กักจัด

มาตรา ๑๐๕๕ ถ้าเมื่อสิ้นกำหนดกาลละซึ่งได้ตกลงกันไว้ และ
ผู้เป็นหุ้นส่วน ทั้งหลายถูกผู้เป็น หุ้นส่วน ซึ่งเคยได้จัดการอยู่ใน
ระหว่างกำหนดนั้นยังคงดำเนินการค้าของห้างหุ้นส่วนต่อไปโดย
มิได้ชำระบัญชีชำระเงินกันให้ เสร็จไปไซ้ ท่านให้ถือว่า
ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งปวงได้ตกลงลงทำการเป็นหุ้นส่วนกันสืบไป โดย
ไม่มีกำหนดกาลละ

มาตรา ๑๐๖๐ ในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา
๑๐๕๕ อนุมาตรา ๔ ฎอนมาตรา นั้น ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนที่ยังอยู่
รับข้อหุ้นของผู้ที่ออกจากหุ้นส่วนไปไซ้ ท่านว่าสัญญาหุ้นส่วน
นั้นก็ยังคงใช้ ได้ต่อไปในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนที่ยังอยู่ด้วยกัน

มาตรา ๑๐๖๑ ถ้าห้างหุ้นส่วนเลิกกันเมื่อใด ผู้เป็นหุ้นส่วน
ทั้งหลายต้องชำระบัญชีการค้าของห้างเมื่อนั้น

มาตรา ๑๐๖๒ การชำระบัญชีให้ทำโดยลำดับดังนี้ คือ

(๑) ให้ชำระหนี้ทั้งหลายซึ่งค้างชำระแก่บุคคลภายนอก

(๒) ให้خذใช้เงินทศรองและค่าใช้จ่าซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้ออกของตนไปเพื่อจัดการค้าของห้าง

(๓) ให้คันทุทรัพย์ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนได้ลงเป็นหุ้น ถ้ายังมีทรัพย์เหลืออยู่อีกเท่าไร ก็ให้เฉลี่ยแจกเป็นกำไร ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๓ ถ้าเมื่อใดชำระหนี้ซึ่งค้างชำระแก่บุคคลภายนอกและخذใช้เงินทศรองและค่าใช้จ่าแล้ว สิทธิที่ยังอยู่ไม่พอจะคืนแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนให้ครบจำนวนที่ลงหุ้นไว้ ส่วนที่ขาดนี้ คือขาดทุน ซึ่งต้องอีกเฉลี่ยช่วยกันขาด

ส่วนที่ ๕ การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ

มาตรา ๑๐๖๔ อันห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น จะจดทะเบียนก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ท่านบังคับให้มีรายการดังนี้ คือ

(๑) ชื่อห้างหุ้นส่วน

(๒) วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน

(๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทิ้งปวง

(๔) ชื่อและที่ สำนักรับ ทิ้งอาชวะ ของผู้เป็นหุ้นส่วนทุก ๆ

คน ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดมีชื่อหรือ ก็ให้ลงทะเบียนทั้งชื่อ และญี่ห้อด้วย

(๕) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ในเมื่อได้แต่งตั้งให้เป็นผู้
จัดการแต่เพียงบางคน

(๖) ถ้ามีข้อจำกัด อำนาจของ หุ้นส่วน ผู้จัดการ ประการใด
ให้ลงไว้ด้วย

(๗) ตราซึ่งใช้เป็นสำคัญของห้างหุ้นส่วน
ข้อความซึ่งลงทะเบียนนั้น จะลงรายการอื่น ๆ อีกอัน
คู่สัญญาเห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ต้องลงลายมือ ชื่อของผู้เป็น หุ้นส่วนทุก
คน และต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่งมอบ
ให้แก่ห้างหุ้นส่วนนั้นฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๐๖๕ ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจถือเอาประโยชน์แก่บุคคล
ภายนอกในบันดาสีทธิอันห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้นได้มา แม้
ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตน

มาตรา ๑๐๖๖ ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดในห้าง
หุ้นส่วนจดทะเบียน ประกอบการค้าขายอย่างหนึ่งอย่างใดอัน
มีสภาพเช่นเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับการค้าขายของห้าง
หุ้นส่วนนั้นไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนฤใเพื่อประโยชน์ผู้อื่น ฤใ
ไปเข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนอื่น ซึ่งมิว่าดฤใที่ประสงค์อย่าง
12/10/2566

เดียวกันกับห้างหุ้นส่วนนี้ เว้นไว้แต่จะได้รับความยินยอมของ
 ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด

แต่ข้อห้ามเช่นว่ามานี้ ท่านว่าจะไม่พึงใช้ได้ ถ้าหากผู้เป็น
 หุ้นส่วนทั้งหลายได้รู้อยู่แล้วในเวลาเมื่อลงทะเบียนห้างหุ้นส่วน
 นี้ว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งได้ทำการค้าขาย ฤ็เข้าเป็นหุ้น
 ส่วนอยู่ในห้างหุ้นส่วนอันมีวัตถุประสงค์ที่ประสงค์อย่างเดียวกัน และ
 ในสัญญาเข้าหุ้นส่วนที่ทำไว้ต่อกันนั้นก็ได้บังคับให้ถอนตัวออก

มาตรา ๑๐๖๗ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดกระทำการฝ่าฝืนต่อบ
 ทบัญญัติในมาตราก่อนนี้ไซ้ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียน
 นั้นชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรอันผู้นั้นหาได้ทั้งหมด ฤ็
 เรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายซึ่งห้างหุ้นส่วนได้
 รับเพราะเหตุนั้น

แต่ทั้งนี้ท่านห้ามมิให้ฟ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วัน
 ทำการฝ่าฝืน

อนึ่งบทบัญญัติมาตรานี้ไม่ลบล้างสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้ง
 หลายนอกนั้น ในอันจะเรียกให้เลิกห้างหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๘ ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน
 จดทะเบียนอันเกี่ยวแก่หนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อน

ที่ตนออกจากหุ้นส่วนนั้น ย่อมมีจำกัดเพียงสองปีนับแต่เมื่อ
ออกจากหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๕ นอกจากในกรณีทั้งหลายที่บัญญัติไว้ใน
มาตรา ๑๐๕๕ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนย่อมเลิกกันเมื่อ
ห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลาย

มาตรา ๑๐๗๐ เมื่อใดห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนผิดนัดชำระ
หนี้ เมื่อนั้นเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ชำระ
หนี้เอาแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ได้

มาตรา ๑๐๗๑ ในกรณีที่กล่าวไว้ในมาตรา ๑๐๗๐ นั้น ถ้า
ผู้เป็นหุ้นส่วนนำพิสูจน์ได้ว่า

(๑) สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน ยังมีพอที่จะชำระหนี้ได้ทั้ง
หมดทุกบางส่วน และ

(๒) การที่จะบังคับ เอาแก่ห้าง หุ้นส่วนนั้นไม่ เป็นการยาก
ฉะฉาน

ศาลจะบังคับให้เอาสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้ก่อน
ก็ได้ สุดแต่ศาลจะเห็นสมควร

มาตรา ๑๐๗๒ ถ้าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนยังมีได้เลิกกัน
ตราบิต เจ้าหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนเฉพาะตัวย่อมใช้สิทธิได้แต่
เพียงในผลกำไรฤาเงินซึ่งห้างหุ้นส่วนค้างชำระแก่ผู้เป็นหุ้นส่วน

คนนั้นเท่านั้น ถ้าห้างหุ้นส่วนนั้นเลิกกันแล้ว เจ้าหนี้ย่อม
ใช้สิทธิได้ตลอด จนถึง หุ่นของผู้ เป็น หุ่นส่วน คนนั้น อันมีใน
สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน

ส่วนที่ ๖ การควมห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนเข้ากัน

มาตรา ๑๐๗๓ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหนึ่ง จะควม
เข้าเป็นอันเดียวกัน กับห้างหุ้นส่วน จดทะเบียน อีกห้างหนึ่งก็ได้
โดยความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด เว้นแต่สัญญา
ซึ่งได้ตกลงกันไว้จะขัดขวางต่อการควมกันนั้น

มาตรา ๑๐๗๔ เมื่อห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างใดประสงค์จะ
ควมเข้ากันกับห้างอื่น ห้างหุ้นส่วนนั้นต้องโฆษณาการในหนังสือ
พิมพ์ซึ่งจำหน่ายในท้องถิ่นสองคราวเป็นอย่างน้อย และ
ส่งคำบอกกล่าวความประสงค์ที่จะควมเข้ากันนั้นแก่บันดาผู้ซึ่งรู้
ว่าเป็นเจ้าหนี้ยของห้าง และแจ้งความไปว่าถ้าเจ้าหนี้ยมีเหตุที่จะ
รังเกียจคัดค้านในภาระที่จะทำนั้น ก็ขอให้แสดงมาภายในสาม
เดือนนับแต่วันบอกกล่าว

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลานั้น ก็ให้ฟังถือว่าไม่
มีการคัดค้าน

ถ้ามีคัดค้านไฉน การที่ควมห้างหุ้นส่วนเข้ากันนั้นจะทำได้
เว้นแต่จะได้ให้หนี้ยที่เรียกร้องฤฯ ให้ หลักทรัพย์เป็นประกันเพื่อ
ชำระหนี้ยนั้นแล้ว

มาตรา ๑๐๗๕ เมื่อห้างได้ควบเข้ากันแล้ว ต่างห้างก็ต่างมี
หน้าที่จะต้องนำความนั้นไปจดลงทะเบียน ว่าได้ควบเข้ากันเป็น
ห้างหุ้นส่วนชั้นใหม่

มาตรา ๑๐๗๖ ห้างหุ้นส่วนใหม่นี้ย่อมชอบที่จะได้รับสิทธิ
และต้องอยู่ในความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนเดิมที่ได้ควบเข้ากัน
นั้น

หมวด ๓

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา ๑๐๗๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือห้างหุ้นส่วน
ประเภทหนึ่งซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองจำพวก ดังจะกล่าวต่อไป
นี้ คือ

(๑) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียว ฤ็หลายคนซึ่งมีจำกัดความรับ
ผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงิน ที่ตนรับ จะลงหุ้นในห้าง หุ้นส่วนนั้น
จำพวกหนึ่ง และ

(๒) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียว ฤ็หลายคนซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกัน
ในบันดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัดจำนวน อีกจำพวกหนึ่ง

มาตรา ๑๐๗๘ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านบังคับว่าต้องจด
ทะเบียน

การลงทะเบียนนั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อห้างหุ้นส่วน

(๒) ข้อแถลงความเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด และวัตถุประสงค์
ประสงค์ของห้างหุ้นส่วนนั้น

(๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาทั้งปวง

(๔) ชื่อ ภูมิลำเนา และอาชีพของผู้เป็นหุ้นส่วน
จำพวกจำกัดความรับผิด และจำนวนเงินซึ่งเขาเหล่านั้นได้ลง
หุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน

(๕) ชื่อ ภูมิลำเนา และอาชีพของผู้เป็นหุ้นส่วน
จำพวกไม่จำกัดความรับผิด

(๖) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ

(๗) ถ้ามีข้อจำกัด อำนาจ หุ้นส่วนผู้จัดการอันจะผูกพันห้าง
หุ้นส่วนนั้นประการใดให้ลงไว้ด้วย

ข้อความซึ่งลงทะเบียนนั้น จะลงรายการอื่น ๆ อีกอัน
คู่สัญญาเห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ต้องลงลายมือชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนทุก
คนและต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย

ให้พนักงานทะเบียน ทำใบสำคัญ แสดง การ จัดทะเบียน ส่ง
มอบให้แก่ห้างหุ้นส่วนนั้นฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๐๗๕ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ถ้ายังมีได้จดทะเบียน อยู่ครบโด ^๕ ท่านให้ถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งผู้เป็น หุ้นส่วนทั้งหมด ย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกันในอันคาน ^๕ ของห้างหุ้น ส่วนโดยไม่มีจำกัดจำนวน จนกว่าจะได้จดทะเบียน

มาตรา ๑๐๗๖ บทบัญญัติที่ไว้ด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใด ๆ หากมิได้ยกเว้น ฤ ^๕ แก่ไข เปลี่ยนแปลงไป โดยบทบัญญัติแห่ง หมวด ๓ ^๕ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบมีอยู่หลายคน ด้วยกัน ท่านให้ ใช้บทบัญญัติสำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญเป็น วิธีบังคับ ในความเกี่ยวพันระหว่างคนเหล่านั้นเอง และความเกี่ยว พันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเหล่านั้นกับห้างหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๗๗ ห้ามมิให้เอาชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วน จำพวก จำกัดความรับผิดชอบมาเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง

มาตรา ๑๐๗๘ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ ยินยอมโดย แสดงออกชัด ฤ ^๕ โดยปริยายให้ ใช้ชื่อ ของตน ระคนเป็นชื่อห้างไร ^๕ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นจะต้องรับผิดชอบ ต่อบุคคลภายนอก เสมือนตั้งว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัด ความรับผิดชอบนั้น

แต่ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกันเองนั้น ความรับผิดชอบของผู้เป็น หุ้นส่วนเช่นนั้น ท่านให้คงบังคับตามสัญญาหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๘๓ การลงหุ้นของผู้ เป็นหุ้นส่วน จำพวกจำกัด
ความรับผิดชอบ ท่านว่าต้องให้ลงเป็นเงินตราทรัพย์สินอย่างอื่น ๆ

มาตรา ๑๐๘๔ ห้ามมิให้ แบ่งเงินปันผลฤดออกเบียดให้ แก่ผู้
เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ นอกจากผลกำไรซึ่งห้าง
หุ้นส่วนทำมาค้าได้

ถ้าหุ้นของห้างหุ้นส่วนลดน้อยลงไปเพราะค่าขายขาดทุน ท่าน
ห้ามมิให้ แบ่งเงินปันผลฤดออกเบียดให้ แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวก
จำกัดความรับผิดชอบ จนกว่าหุ้นซึ่งขาดไปนั้นจะได้ คืนมาเต็ม
จำนวนเดิม

แต่ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบคนใดได้รับเงิน
ปันผลฤดออกเบียดไปแล้วโดยสุจริต ท่านว่าหาอาจจะบังคับให้
เขาคืนเงินนั้นได้ไม่

มาตรา ๑๐๘๕ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้
แสดงด้วยจดหมาย ฎาใบแจ้งความ ฎาด้วยวิธีอย่างอื่นให้
บุคคลภายนอกทราบว่าได้ ลงหุ้นไว้ มากกว่าจำนวนซึ่งได้ จด
ทะเบียนเพียงใด ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบเท่าถึงจำนวนเพียง
นั้น

มาตรา ๑๐๘๖ ข้อซึ่งตกลงกันในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลาย
เพื่อจะเปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สินที่ลงหุ้น ฎาเพื่อจะลด

จำนวนลงหุ้นแห่งผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัด ความรับผิดชอบหนึ่ง
คนใดนั้น ท่านว่ายังไม่เป็นผลแก่บุคคลภายนอกจนกว่าจะได้
จดทะเบียน

เมื่อได้จดทะเบียนแล้วไซ้ ข้อตกลงนั้นๆ ก็ย่อมมีผลแต่
เพียงเฉพาะแก่หุ้นอันห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังเวลาที่
ได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

มาตรา ๑๐๘๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่
เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัด ความรับผิดชอบเท่านั้น เป็นผู้
จัดการ

มาตรา ๑๐๘๘ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบผู้ใด
สอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการารของห้างหุ้นส่วน ท่านว่าผู้นั้น
จะต้องรับผิดชอบร่วมกันในบันดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้นโดย
ไม่จำกัดจำนวน

แต่การออกความเห็นและแนะนำที่ดี ออกเสียงเป็นคะแนน
นับในการตั้งและถอดถอนผู้จัดการตามกรณีที่มีบังคับไว้ในสัญญา
หุ้นส่วนนั้นก็ดี ท่านหาเห็นว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัด
การารของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่

มาตรา ๑๐๘๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบนั้น จะ
ตั้งให้เป็นผู้ชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนก็ได้

มาตรา ๑๐๕๐ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จะประกอบกิจการอย่างใดๆ เพื่อประโยชน์ตนๆเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกก็ได้ แม้กิจการเช่นนั้นจะมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันกับการค้าขายของหุ้นส่วนก็ไม่ห้าม

มาตรา ๑๐๕๑ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จะโอนหุ้นของตนไปจากความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นๆ ก็โอนได้

มาตรา ๑๐๕๒ การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดตายก็ดี ล้มละลายถูกต้องเป็นอันไร้ความสามารถก็ดี หาเป็นเหตุให้หุ้นส่วนจำกัดต้องเลิกกันไม่ เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๕๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดผู้ใดตาย ท่านว่าทายาทของผู้นั้นยอมเข้าเป็นหุ้นส่วนแทนที่ผู้ตาย เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๕๔ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดผู้ใดล้มละลาย ท่านว่าต้องเอาหุ้นของผู้นั้นในหุ้นส่วนออกขายเป็นสินทรัพย์ให้แก่กองล้มละลาย

มาตรา ๑๐๕๕ ตราบใดที่หุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เล็กน้อย
 ตราบนั้นเจ้าหนี้ของห้างย่อมไม่มีสิทธิจะฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วน
 จำพวกจำกัดความรับผิดได้

แต่เมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นได้เลิกกันแล้ว เจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิ
 ฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วน จำพวกจำกัดความรับผิดได้เพียงจำนวน
 ดังนี้ คือ

(๑) จำนวนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วน เท่าที่ยังค้างส่งแก่ห้าง
 หุ้นส่วน

(๒) จำนวน ลงหุ้น เท่าที่ผู้เป็น หุ้น ส่วนได้ถอนไปจาก
 สิทธิประโยชน์ของห้างหุ้นส่วน

(๓) จำนวนเงินปันผลและดอกเบี้ยซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับ
 ไปแล้วโดยทุจริตและฝ่าฝืนต่อบทมาตรา ๑๐๕๔

หมวด ๔

บริษัทจำกัด

ส่วนที่ ๑ สภาพและการตั้งบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๐๕๖ อนุบายบริษัทจำกัดนั้น คือบริษัทประเภท
 ซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน ผู้ถือหุ้นต่าง
 รับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงิน ที่ตน ยังสงไว้ ไม่ครบมูลค่า
 ของทุนที่ตนถือ

มาตรา ๑๐๕๗ บุคคลใด ๆ ตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปจะเริ่มก่อการ
และตั้งเป็นบริษัทจำกัดได้ด้วยเขาชื่อกำหนดหนังสือบริคณสนธิ
และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๑๐๕๘ หนังสือบริคณสนธินั้น ท่านบังคับให้มีข้อ
ความซึ่งกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อบริษัทอันคิดจะตั้งขึ้น ซึ่งต้องมีคำว่า "จำกัด"
ไว้ปลายชื่อนั้นด้วยเสมอไป

(๒) ที่สำนักงานของบริษัทซึ่งบอกทะเบียนนั้นจะตั้งอยู่ที่
ใดในพระราชอาณาเขต

(๓) วัตถุประสงค์ทั้งหลายของบริษัท

(๔) ถ้อยคำสำแดงว่า ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นจะมีจำกัด

(๕) จำนวนทุนเรือนหุ้นซึ่งบริษัทคิดกำหนดจะจดทะเบียน
แบ่งออกเป็นหุ้นมีมูลค่ากำหนดหุ้นละเท่าไร

(๖) ชื่อ สำนัก อาชวะ และลายมือชื่อของบันดาผู้เริ่ม
ก่อการ ทั้งจำนวนหุ้นซึ่งต่างคนต่างเข้าชื่อไว้คนละเท่าใด

มาตรา ๑๐๕๙ หนังสือบริคณสนธินั้น ท่านให้ทำเป็นต้น
ฉบับไว้ไม่น้อยกว่าสองฉบับ และให้ลงลายมือชื่อของบันดา
ผู้เริ่มก่อการและ ลายมือชื่อทั้งปวงนั้นให้มีพยาน ลงชื่อ รับรอง
ด้วยสองคน

หนังสือบริคณส์ซึ่งได้ทำนั้น ท่านบังคับให้นำฉบับหนึ่ง
ไปจดทะเบียน และมอบไว้ให้จดทะเบียนในส่วนพระราชอาณา
เขตซึ่งบ่งไว้ว่าจะบอกทะเบียนตั้งสำนักงานของบริษัทนั้น

มาตรา ๑๑๐๐ ผู้เริ่มก่อการทุกคนต้องลงชื่อชงหุ้น ๆ หนึ่ง
เป็นอย่างน้อย

มาตรา ๑๑๐๑ บุคคลทั้งหลายซึ่งเป็กรรมการของบริษัท
จำกัดจะรับผิดชอบโดยไม่จำกัดก็ได้ ถ้ากรณีเป็นเช่นนั้นไซ้ ท่านว่า
ต้องจดแถลงความรับผิดชอบเช่นนั้นลงไว้ในหนังสือบริคณส์ด้วย
อันความรับผิดชอบไม่จำกัดของผู้ปกรรมการนั้น ย่อม
ถึงที่สุด เมื่อล่วงเวลา สองปีนับแต่วันที่ ตัวเขาออกจาก ตำแหน่ง
กรรมการ

มาตรา ๑๑๐๒ ห้ามมิให้ โฆษณาชวนคนให้เข้าซื้อชงหุ้นก่อน
ได้จดทะเบียนหนังสือบริคณส์ของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๓ บันดาหนังสือชรวนและหนังสือบอกกล่าว
ป่าวร้อง ฤาหนังสืออย่างอื่นในการชวนให้เข้าชงชงหุ้นทุก ๆ
ฉบับ ต้องลงวันและลายมือชงชงของบันดาผู้เริ่มก่อการบริษัท
และต้องนำไปจดทะเบียนก่อน แล้วจึงโฆษณา

ในหนังสือเช่นกล่าวนั้นต้องแถลงความเหล่านี้ คือ

(๑) ชื่อความในหนังสือบริคณส์

(๒) จำนวนเงินที่จะต้องใช้ในหุ้นหนึ่ง ๆ ก่อนบริษัทจดทะเบียน

(๓) จำนวนและมูลค่าแห่งหุ้นบุริมสิทธิ ถ้าหากจะมีหุ้นเช่นนั้นในบริษัท ให้บอกสภาพและบุริมสิทธิซึ่งจะพึงได้แก่หุ้นนั้นสถานใดเพียงใด และเพราะเหตุใดจึงได้คิดจะให้หุ้นบุริมสิทธิเช่นนั้น

(๔) จำนวนและมูลค่าแห่งหุ้นสามัญทุกหุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งจะออกให้เหมือนกันได้ ใช้จ่ายเต็มค่าแล้วทุกได้ ใช้จ่ายบางส่วนแล้ว เพราะใช้ให้ด้วยอย่างอื่นนอกจากตัวเงิน ถ้าหากจะมีหุ้นเช่นนั้นในบริษัทให้ชี้แจงว่าจะถือเอาเป็นอันได้ ใช้จ่ายเงินแล้วเพียงใด และคิดจะออกหุ้นเช่นนั้นให้เพื่อแทนคุณแรงารดาตอบแทนทรัพย์สินอย่างไร

(๕) จำนวนเงินใช้จ่ายอุปราคาว่าจะใช้จ่ายในขั้นแรก

(๖) ถ้ามีเจตนาจะให้เงินแก่ผู้เริ่มก่อการคนใดคนหนึ่งหรือจำนวนเงินนั้นเท่าใดและจะให้เพราะเหตุใด

(๗) ผู้เริ่มก่อการได้ทำสัญญาเป็นข้อสำคัญไว้ประการใดบ้างทำในนามของตนเองก็ดี ฤในนามของบริษัทก็ดี อันเนื่องในก่อการฤจัดการบริษัทนั้น ฤเนื่องในการค้าขายของบริษัท

นั้นในภายภาคหน้า ให้แสดงรายการและสภาพทั้งกำหนดแห่งสัญญา
นั้น ๆ จงเต็มทุกประการ

มาตรา ๑๑๐๔ จำนวนหุ้นทั้งหมดซึ่งบริษัทคิดจะจดทะเบียน
นั้น ต้องมีผู้เข้าชื้อขอ ฎาออกให้กันเสร็จก่อนการจดทะเบียน
ของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๕ อันหุ้นนั้นห้ามมิให้ออกโดยราคาต่ำกว่า
กว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

การออกหุ้นโดยราคาสูงกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้ นั้น หากว่า
หนังสือบริคณฺสนธิให้อ่านจไว้ ก็ให้ออกได้ และในกรณี
เช่นนั้นต้องส่งใช้จำนวนที่ล้ำมูลค่าพร้อมกันไปกับการส่งใช้เงิน
คราวแรก

อนึ่งเงินส่งใช้ค่าหุ้นคราวแรกนั้น ต้องมิให้น้อยกว่าร้อยละ
ยี่สิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

มาตรา ๑๑๐๖ การที่เข้าชื้อขอหุ้นนั้นยอมผูกผู้เข้าชื้ออยู่
ในเงื่อนไขว่า ถ้าบริษัทตั้งขึ้นแล้วจะใช้จำนวนเงินค่าหุ้นนั้น ๆ
ให้แก่บริษัทตามหนังสือชชวนและข้อบังคับของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๗ เมื่อหุ้นชนิดซึ่งจะต้องลงเงินนั้นได้มีผู้เข้าชื้อ
ชื้อหมดแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องนัดบันดาผู้เข้าชื้อขอหุ้นมาประชุม
กันเป็นการประชุมใหญ่ ประชุมอันนี้ให้เรียกว่าประชุมตั้งบริษัท

อนึ่งให้ผู้เริ่มก่อการส่งรายการการตั้งบริษัท มีข้อความที่
เกี่ยวแก่กิจการอันจะพึงกระทำในที่ประชุมตั้งบริษัททุก ๆ ข้อ
ตามความในมาตราต่อไปนี้ ไปยังผู้เข้าชื้อชื้อหุ้นอย่างน้อย
เจ็ดวันก่อนวันนัดประชุม สำหรับรายการนี้ให้ส่งไปยังนาย
ทะเบียนด้วยในขณะเดียวกัน

มาตรา ๑๑๐๘ กิจการอันจะพึงทำในที่ประชุมตั้งบริษัทนั้น คือ

(๑) ที่ความตกลงตั้งข้อบังคับต่าง ๆ ของบริษัท

(๒) ให้สัตยาบันแก่บันดาศัญญาซึ่งผู้เริ่มก่อการได้ทำไว้
และค่าใช้จ่ายอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งเขาต้องออกไปในการเริ่มก่อ
บริษัท

(๓) วางกำหนดจำนวนเงินซึ่งจะให้แก่ผู้เริ่มก่อการ ถ้า
หากมีเจตนาจะให้

(๔) วางกำหนดจำนวนหุ้นบริษัทธิ ทั้งกำหนดสภาพ
และบริษัทธิแห่งหุ้นนั้น ๆ ว่าเป็นสถานใดเพียงใด ถ้าหาก
จะมีหุ้นเช่นนั้นบริษัท

(๕) วางกำหนดจำนวนหุ้นสามัญ ฤ็หุ้นบริษัทธิซึ่ง
ออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้ว ฤ็ได้ใช้ แต่บางส่วน
แล้ว เพราะใช้ให้ด้วยอย่างอื่นนอกจากตัวเงิน และกำหนด
ว่าเพียงใดซึ่งจะถือเอาเป็นว่าได้ใช้เงินแล้ว ถ้าหากจะมีหุ้น
เช่นนั้นบริษัท

ให้แถลงในที่ประชุมโดยเฉพาะว่า ซึ่งจะออกหุ้นสามัญ
หุ้นบริษัตรีสิทธิให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เงินแล้ว ชั่วนี้ เพื่อ
แทนคุณแรงงาน ฤๅตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด ให้พรรณนา
จักษุเงินทุกประการ

(๖) เลือกตั้งกรรมการและพนักงานสอบบัญชี อันเป็นชุด
แรกของบริษัท และวางกำหนดอำนาจของคนเหล่านั้นด้วย

มาตรา ๑๑๐๕ ผู้เริ่มก่อการฯ ผู้เข้าชื่อฯ จะออกเสียงลง
คะแนนไม่ได้ ถ้าตนมีส่วนได้เสียโดยเฉพาะในปัญหาที่ยกขึ้น
วินิจฉัยนั้น

อนึ่งมติของที่ประชุมตั้งบริษัทย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ที่
ประชุมจะได้ลงมติโดยเสียงข้างมาก อันมีคะแนนของผู้เข้า
ชื่อฯ รวมกันไม่น้อยกว่า กึ่งจำนวนผู้เข้าชื่อฯ ซึ่งมีสิทธิ
ลงคะแนนได้ และคิดตามจำนวนหุ้นรวมกันเมื่ออย่างต่ำเพียง
กึ่งหนึ่งในจำนวนหุ้นทั้งสิ้นของบริษัท

มาตรา ๑๑๑๐ เมื่อได้ประชุมตั้งบริษัทแล้ว ให้ผู้เริ่มก่อ
การบริษัทมอบการทั้งปวงให้แก่กรรมการของบริษัท

เมื่อกรรมการได้รับการแล้ว ก็ให้ลงมือจัดการเรียกให้ผู้
เริ่มก่อการและผู้เข้าชื่อฯ ทั้งหลายใช้เงินในหุ้นซึ่งจะต้องใช้
เป็นตัวเงินเรียกหุ้นหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้า ตามที่ได้

กำหนดไว้ ในหนังสือชวชนบอกกล่าวว่าร้องฎาหนังสือชวชนให้
ชื้อหุ้น

มาตรา ๑๑๑๑ เมื่อจำนวนเงินซึ่งว่าไว้ในมาตรา ๑๑๑๐ ได้ใช้
เสร็จแล้ว กรรมการต้องไปขอจดทะเบียนบริษัทนั้น

คำขอและข้อความที่ลงในทะเบียนนั้น ให้ระบุนายการตาม
ที่ได้ตกลงกันในที่ประชุมตั้งบริษัท ดังต่อไปนี้ คือ

(๑) จำนวนหุ้นทั้งสิ้นซึ่งได้มีผู้เช่าซื้อ ชื้อ ฎาได้จัดออก
ให้แล้วแยกให้ปรากฏว่าเป็นชนิดหุ้นสามัญเท่าใด หุ้นบุริมสิทธิ
เท่าใด

(๒) จำนวนหุ้นสามัญ ฎาหุ้นบุริมสิทธิซึ่งออกให้เหมือน
หนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้ว ฎาได้ใช้แต่บางส่วนแล้ว นอกจาก
ที่ใช้เป็นตัวเงิน และหุ้นที่ได้ใช้แต่บางส่วนนั้น ให้บอกว่า
ได้ใช้แล้วเพียงใด

(๓) จำนวนเงินที่ได้ใช้แล้วหุ้นละเท่าใด

(๔) จำนวนเงินที่ได้รับไว้เป็นค่าหุ้นรวมทั้งสิ้นเท่าใด

(๕) ชื่อ อาชวะ และที่สำนักของกรรมการทุกคน

(๖) ถ้าให้กรรมการ ต่างมีอำนาจ จัดการของ บริษัทได้โดย
ลำพังตัว ให้แสดงอำนาจของกรรมการนั้น ๆ ว่าคนใดมีเพียงใด

และบอกจำนวน ฤๅช้อกรรมการซึ่งจะลงชื่อเป็นสำคัญผูกพัน บริษัทได้นั้นด้วย

(๗) ถ้าตั้งบริษัทขึ้นชั่วคราวกำหนดอันหนึ่ง ให้บอกกำหนดอันนั้นด้วย

(๘) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง การลงทะเบียน จะมีรายการอย่างอื่นซึ่งกรรมการเห็นสมควร จะให้ทราบแก่ประชาชน ก็ลงได้

ในการขอจดทะเบียนนั้น ถ้าได้ทำข้อบังคับของบริษัทไว้ ประการใดบ้าง ต้องส่งสำเนาข้อบังคับนั้น ๆ ไปพร้อมกับทั้งสำเนารายการการประชุมตั้งบริษัท หนังสือทั้งสองนี้กรรมการต้องลงลายมือชื่อรับรองคนหนึ่งเป็นอย่างน้อย

ให้พนักงาน ทะเบียนทำใบสำคัญ แสดงการจดทะเบียนส่งมอบให้แก่บริษัทฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๑๑๒ ถ้าการจดทะเบียนมิได้ ทำภายในสามเดือน นับแต่ประชุมตั้งบริษัทไซ้ร้ ทำนว่าบริษัทนั้นเป็นอันไม่ได้ตั้งขึ้น และบันดาเงินที่ไต่รับไว้จากผู้เข้าช้อช้อหุ้น นั้นต้องให้คืนเต็มจำนวนมิให้ลดเลย

ถ้ามีจำนวนเงินเท่านั้นค้างอยู่มิได้ คืนในสามเดือนภายหลัง การประชุมตั้งบริษัทไซ้ร้ ทำนว่ากรรมการของบริษัทต้องรับผิดชอบ

ร่วมกันที่จะใช้ทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยย คิดตั้งแต่เวลาสิ้นกำหนดสามเดือนนั้น

แต่ถ้ากรรมการคนใดพิสูจน์ได้ว่า การที่เงินขาด ฤๅที่ใช้คืนเข้าไปมิได้เป็นเพราะความผิดของตนไซ้ กรรมการคนนั้นก็ไม่ต้องรับผิดในการใช้ต้นเงินฤๅดอกเบี้ยย

มาตรา ๑๑๑๓ ผู้เริ่มก่อการบริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกัน และโดยไม่จำกัดในบัดนาหนี้และการจ่ายเงิน ซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัทมิได้อนุมัติ และแม้จะได้มีอนุมัติ ก็ยังคงต้องรับผิดชอบอยู่เช่นนั้นไปจนกว่าจะได้จดทะเบียนบริษัท

มาตรา ๑๑๑๔ เมื่อบริษัทได้จดทะเบียนแล้ว ผู้เข้าช้อช้อหุ้นจะร้องฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนการที่ตนได้เข้าช้อช้อโดยยกเหตุว่าสำคัญผิด ฤๅต้องข่มขู่ ฤๅถูกหลวงล่อล่อนั้น ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่

มาตรา ๑๑๑๕ ถ้าหากว่าช้อบริษัทซึ่งตั้งไว้ในหนังสือบริคณสนธิพ้องกับช้อบริษัทอื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้วก็ดี ฤๅพ้องกับช้อซึ่งตั้งไว้ในหนังสือบริคณสนธิฉบับอื่นอันได้จดทะเบียนแล้วก็ดี ฤๅคล้ายคลึงกับช้อเช่นกล่าวนั้นจนน่าจะหลงใหลมหาชนหลงไปได้ก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้ที่มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใด

จะฟ้อง เรียกเอาค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เริ่มก่อการ บริษัทก็ได้ และจะร้องขอให้ศาลสั่งบังคับให้เปลี่ยนชื่อนั้นเสียใหม่ก็ได้

เมื่อศาลมีคำสั่งเช่นนั้นแล้ว ก็ต้องบอกชื่อซึ่งเปลี่ยนใหม่ นั้นจดลงทะเบียนแทนชื่อก่อน และต้องแก้ไขสำคัญการจดทะเบียนด้วยตามกันไป

มาตรา ๑๑๑๖ ผู้หนึ่งผู้ใดปรากฏจะได้สำเนาหนังสือบริคณีสันทิ และข้อบังคับบันดามี่ในบริษัทหนึ่งบริษัทใด ก็ชอบที่จะเรียกได้จากบริษัทนั้น เมื่อได้ชำระค่าให้ไม่เกินกว่าบาทหนึ่ง

ส่วนที่ ๒ หุ้นและผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๑๑๗ อันมูลค่าของหุ้น ๆ หนึ่งนั้น ท่านมิให้ต่ำกว่าหีสิบบาท

มาตรา ๑๑๑๘ อันหุ้นนั้น ท่านว่าจะแบ่งแยกหาได้ไม่

ถ้าบุคคลมีจำนวนแต่สองคนขึ้นไปถือหุ้น ๆ เดียวร่วมกัน ท่านว่าต้องตั้งให้คนใดคนหนึ่งเป็นจำนวนนี้แต่คนเดียวเป็นผู้ใช้สิทธิในฐานะเป็นผู้ถือหุ้น

อนึ่งบุคคลทั้งหลายซึ่งถือหุ้น ๆ เดียวร่วมกัน ต้องร่วมกันรับผิดชอบบริษัทในการส่งใช้มูลค่าของหุ้น

มาตรา ๑๑๑๕ หุ่นทุก ๆ หุ่นจำต้องให้ใช้ เป็นเงินจนเต็มค่า
เว้นแต่หุ่นซึ่งบอกตามบทบัญญัติมาตรา ๑๑๐๘ อนุมาตรา ๕ ฤ
มาตรา ๑๒๒๑

มาตรา ๑๑๒๐ บันดาเงินค่าหุ่นซึ่งยังจะต้องส่งอีกนั้น กรรมการ
การจะเรียกให้ผู้ถือหุ่นส่งใช้เสียเมื่อใดก็ได้ เว้นแต่ที่ประชุม
ใหญ่จะได้วินิจฉัยเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๑๒๑ การเรียกเงินค่าหุ่นแต่ละคราวนั้น ท่านบังคับ
ว่าให้ส่งค่าบอกกล่าวล่วงหน้าไม่ต่ำกว่ายี่สิบเอ็ดวัน ด้วยจดหมาย
ส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ และผู้ถือหุ่นทุกคนจะต้องใช้เงินตาม
จำนวนที่เรียกนั้น สุดแต่กรรมการจะได้กำหนดไปว่าให้ส่งไป
ยังผู้ใดณที่ใดและเวลาใด

มาตรา ๑๑๒๒ ถ้าและเงินอันจะพึงส่งใช้เป็นค่าหุ่นตามเรียก
นั้น ผู้ถือหุ่นคนใดมิได้ส่งใช้ตามวันกำหนดไซ้ ผู้นั้นจำต้อง
เสียดอกเบี้ยนับแต่วันที่กำหนดให้ส่งใช้จนถึงวันที่ได้ส่งเสร็จ

มาตรา ๑๑๒๓ ถ้าผู้ถือหุ่นคนใดละเลยไม่ส่งใช้เงินที่เรียก
ค่าหุ่นตามวันกำหนด กรรมการจะส่งค่าบอกกล่าวด้วยจดหมาย
ส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้นั้น ให้ส่งใช้เงินที่เรียกกับทั้ง
ดอกเบี้ยด้วยก็ได้

ในคำบอกกล่าวอันนี้ ให้กำหนดเวลาไปพอสมควร เพื่อให้ใช้เงินที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ย และต้องบอกไปด้วยว่าให้ส่งโฉนดสถานที่ใด อันนี้ในคำบอกกล่าวนั้น จะแจ้งไปด้วยก็ได้ แต่ถ้าไม่ใช่เงินตามเรียก บริษัทอาจจะริบเอาหุ้นนั้นเสีย

มาตรา ๑๑๒๔ ถ้าในคำบอกกล่าวมีข้อแฉงความถึงการริบหุ้นด้วยแล้ว หากเงินค่าหุ้นที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ยยังคงค้างชำระอยู่ตราบิต กรรมการจะบอกริบหุ้นนั้น ๆ เมื่อใดก็ได้

มาตรา ๑๑๒๕ หุ้นซึ่งริบแล้วนั้นให้เอาออกขายทอดตลาด โดยไม่ชักช้า ได้จำนวนเงินเท่าใดให้เอาหักใช้ค่าหุ้นที่เรียกกับดอกเบี้ยค้างชำระ ถ้ายังมีเงินเหลือเท่าใดต้องส่งคืนให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้น

มาตรา ๑๑๒๖ แม้ววิธีการริบหุ้นขายหุ้นจะไม่ถูกต้องด้วยระเบียบก็ดี ท่านว่าหาเป็นเหตุให้สิทธิของผู้ถือหุ้นซึ่งริบนั้นเสื่อมเสียไปอย่างไรไม่

มาตรา ๑๑๒๗ ให้บริษัททำใบหุ้น คือใบสำคัญสำหรับหุ้น ใบหนึ่งๆหลายใบ มอบให้เป็นคู่มือแก่ผู้ถือหุ้นจงทุก ๆ คน

เมื่อมอบใบหุ้นนั้น จะเรียกค่าธรรมเนียมก็ได้ สุดแต่กรรมการจะกำหนด แต่มิให้เกินห้าสิบสตางค์

มาตรา ๑๑๒๘ ในใบหุ้นส่วนทุก ๆ ใบ ท่านให้กรรมการลงลายมือชื่อเองคนหนึ่งเป็นอย่างน้อย และประทับตราของบริษัทเป็นสำคัญ

ในใบหุ้นนั้นต้องมีข้อความต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อบริษัท

(๒) เลขหมายหุ้นที่กล่าวถึงในใบหุ้นนั้น

(๓) มูลค่าหุ้นหนึ่งเป็นเงินเท่าใด

(๔) ถ้าและเป็นหุ้นที่ยังไม่ได้ใช้เงินเสร็จ ให้จดลงว่า
ได้ใช้เงินค่าหุ้นแล้วหุ้นละเท่าใด

(๕) ชื่อผู้ถือหุ้น ถ้าคำแถลงว่าได้ออกใบหุ้นนั้นให้แก่ผู้ถือ

มาตรา ๑๑๒๙ การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมืออื่น ๆ ด้วยแล้ว ท่านว่าเป็นโมฆะ อนึ่งหนังสือตราสารอันนั้นต้องแถลงเลขหมายของหุ้นซึ่งโอนกันนั้นด้วย

การโอนเช่นนี้จะนำมาใช้แก่บริษัทตามกฎหมายนอกไม่ได้ จนกว่าจะได้ทำหนังสือความที่โอนทั้งชื่อและที่อยู่ของผู้รับโอนนั้นไปลงทะเบียนผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๑๓๐ หุ้นใดเงินที่เรียกค่าหุ้นยังค้างชำระอยู่ หุ้
นบริษัทจะไม่ยอมรับจดทะเบียนให้โอนก็ได้

มาตรา ๑๑๓๑ ในระหว่างสิบสี่วันก่อนการประชุมใหญ่สามัญ
บริษัทจะปิดสมุดทะเบียนพักการโอนหุ้นเสียก็ได้

มาตรา ๑๑๓๒ ในเหตุบางอย่างเช่นผู้ถือหุ้นตายก็ดี ฤ
ล้มละลายก็ดี อันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นเป็นผู้มีสิทธิจะได้หุ้นจ
นั้น หากว่าบุคคลนั้นนำไปหุ้นมาเวนคืน เมื่อเป็นวิสัยจะทำได้
ทั้งได้นำหลักฐานอันสมควรมาแสดงด้วยแล้ว ก็ให้บริษัทรับ
บุคคลนั้นลงทะเบียนเป็นผู้ถือหุ้นต่อไป

มาตรา ๑๑๓๓ หุ้นซึ่งโอนกันนั้น ถ้าเป็นหุ้นอันยังมีได้
ส่งเงินไข้เต็มจำนวนค่าหุ้น ท่านว่าผู้โอนยังคงต้องรับผิดชอบใน
จำนวนเงินที่ยังมิได้ส่งไข้ให้ครบถ้วนนั้น แต่

(๑) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้อันหนึ่งอันใดของบริษัทซึ่ง
ได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังโอน

(๒) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดชอบออกส่วนไข้หนี้ เว้นแต่ความ
ปรากฏขึ้นแก่ศาลว่า บันดาผู้ที่ยังถือหุ้นของบริษัทอยู่นั้นไม่
สามารถออกส่วนไข้หนี้อันเขาจะพึงต้องออกไข้หนี้ได้

ในข้อความรับผิดชอบเช่นว่ามานั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องผู้โอนเมื่อ
พ้นสองปีนับแต่เวลาซึ่งได้จัด ฤควรจะได้จัดแจ้งการโอนนั้น
ลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๑๓๔ ใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือหุ้น จะออกได้ก็
แต่เมื่อมีข้อบังคับของบริษัทอนุญาตไว้ และจะออกให้ได้แต่
เฉพาะเพื่อหุ้นซึ่งได้ใช้เงินเต็มค่าแล้ว

มาตรา ๑๑๓๕ หุ้นชนิดที่มีใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือหุ้น ย่อม
โอนกันได้เพียงด้วยส่งมอบใบหุ้นแก่กัน

มาตรา ๑๑๓๖ ผู้ทรงใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ ย่อม
มีสิทธิจะมาขอเปลี่ยนเอาใบหุ้นชนิดระบุชื่อได้ เมื่อเวนคืน
ใบหุ้นฉบับออกให้แก่ผู้ถือหุ้นให้จัดฆ่าเสีย

มาตรา ๑๑๓๗ ถ้าข้อบังคับของบริษัท มีกำหนดไว้เป็น
องค์คุณอันหนึ่งสำหรับผู้จะเป็นกรรมการ ว่าจำเป็นต้องเป็นผู้
ถือหุ้นเป็นจำนวนเท่าหนึ่งเท่าใดไซ้ หุ้นเช่นนี้ท่านว่าต้องเป็น
หุ้นชนิดระบุชื่อ

มาตรา ๑๑๓๘ บริษัทจำกัดต้องมีสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นไว้
เป็นสำคัญ และในทะเบียนนั้นให้ลงรายการดังต่อไปนี้ คือ
(๑) ชื่อ สำนัก และอาชวะของผู้ทรงใบหุ้นชนิดระบุชื่อ
ทั้งเลขหมายและวันเดือนปีในใบหุ้นของผู้นั้น จำนวนหุ้นซึ่ง
ลงไว้ในใบหุ้นใบหนึ่งๆ และจำนวนเงินที่ได้ใช้แล้วในหุ้นหนึ่งๆ

(๒) เลขหมายและวันที่ลงในใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ และเลขหมายหุ้นซึ่งได้ลงไว้ในใบหุ้นนั้น ๆ

(๓) วันที่ได้ขจัดหนี้ใบหุ้นชนิดระบุชื่อ ฤๅชนิดออกให้แก่ผู้ถือ

มาตรา ๑๑๓๘ สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเริ่มแต่วันจดทะเบียนบริษัทนั้น ให้รักษาไว้ ณ สำนักงานของบริษัทแห่งที่ได้บอกทะเบียนไว้ สมุดทะเบียนนี้ให้เปิดให้แก่ผู้ถือหุ้นทั้งหลายดูได้ ในระยะเวลาทำการโดยไม่เรียกค่าธรรมเนียมอย่างหนึ่งอย่างใด แต่กรรมการจะจำกัดเวลาลงไว้อย่างไรพอสมควรก็ได้ หากไม่น้อยกว่าวันละสองชั่วโมง

ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ที่ยังคงเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ทั้งหมดในเวลาที่ประชุม และรายชื่อผู้ที่ขาดจากเป็นผู้ถือหุ้นจำเดิมแต่วันประชุมสามัญครั้งที่แล้วมานั้น ไปยังนายทะเบียนอย่างน้อยปีละครั้ง และมีให้ช้ากว่าวันที่สิบสี่ นับแต่การประชุมสามัญ บัญชีรายชื่อนี้ให้มีราชการบังคับที่ระบุไว้ในมาตราก่อนนั้นทุกประการ

มาตรา ๑๑๔๐ ผู้ถือหุ้นชอบที่จะเรียกให้ส่งมอบสำเนาทะเบียนเช่นว่านั้น ฤๅแต่ตอนหนึ่งตอนใดแก่ตนได้ เมื่อเสียค่าคัดสำเนาให้สิบสตางค์ต่อร้อยคำ

มาตรา ๑๑๔๑ สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เป็นพยานหลักฐานอันถูกต้องในข้อเท็จจริงความมั่นคงที่กฎหมายบังคับ ฎาให้อำนาจให้เอาลงในทะเบียนนั้น

มาตรา ๑๑๔๒ ถ้าบริษัทได้ออกหุ้นบริวารออกไปแล้ว ได้กำหนดไว้ว่าบริวารจะมีแก่หุ้นนั้น ๆ เป็นอย่างไร ท่านห้ามมิให้แก้ไขอีกเลย

มาตรา ๑๑๔๓ ห้ามมิให้บริษัทจำกัดเป็นเจ้าของถือหุ้นของตนเอง ฎาไว้กับอำนาจของตนเอง

ส่วนที่ ๓ วัตถุประสงค์ของบริษัทจำกัด

๑. บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๑๑๔๔ บันดาบริษัทจำกัด ให้มีกรรมการคนหนึ่ง ฎาหลายคนด้วยกันจัดการตามข้อบังคับของบริษัท และอยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง

มาตรา ๑๑๔๕ จำเดิมแต่ได้จดทะเบียนบริษัทแล้ว ท่านห้ามมิให้ตั้งข้อบังคับขึ้นใหม่ ฎาเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ ฎาข้อความในหนังสือบริคณสนธิแต่อย่างหนึ่งอย่างใด เว้นแต่จะได้มีการลงมติพิเศษ

มาตรา ๑๑๔๖ บันดาข้อบังคับอันได้ตั้งขึ้นใหม่ ฎาได้เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นหน้าที่ของบริษัท ที่จะจัดให้ไปจดทะเบียนภายในกำหนดสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้มีการลงมติพิเศษ

มาตรา ๑๑๔๗ บันดาข้อบังคับอันได้ตั้งขึ้นใหม่ ภายหนังสือ
บริกณสนธิ ฎาข้อบังคับซึ่งได้เปลี่ยนแปลงนั้น ให้บริษัทส่ง
มอบสำเนา คัพิมพ์ไว้วันเหอทะเลเบียน อย่างละ ห้าสิบฉบับในเวลา
เดียวกับที่ขอจดทะเบียน

มาตรา ๑๑๔๘ บันดาบริษัทจำกัด ต้องมีสำนักรบอ
ทะเลเบียนไว้แห่งหนึ่ง ซึ่งธุระการติดต่อและคำบอกรกล่าวทั้งปวง
จะส่งถึงบริษัทได้ณที่นั้น

มาตรา ๑๑๔๙ ทราบใดเห็นทั้งหลายยังมีได้ชำระเงินเต็ม
จำนวน ทานว่าทรานั้นบริษัทจะลงพิมพ์ฎาแสดงจำนวนต้นท
นของบริษัทในหนังสือ อย่างหนึ่งอย่างใด เช่นในคำบอกรกล่าวป่าว
ร้องกัถิ ในตัวเงินและบาญชีสิ่งของกัถิ ในจดหมายกัถิ ต้อง
แสดงไว้ให้ชัดเจนด้วยในที่เดียวกันว่า จำนวนเงินต้นท
นได้ชำระแล้วเพียงกส่วน

๒. การมการ

มาตรา ๑๑๕๐ ผู้เป็นกรมการจะพึงมีจำนวนมากน้อยเท่าใด
และจะพึงได้บำเหน็จเท่าใด ให้สุดแล้วแต่ที่ประชุมใหญ่จะ
กำหนด

มาตรา ๑๑๕๑ อันผู้เป็นกรมการนั้น เฉพาะแต่ที่ประชุม
ใหญ่เท่านั้นอาจจะตั้งฎาถอนได้

มาตรา ๑๑๕๒ ในเมื่อมีการประชุมสามัญครั้งแรกภายหลัง
แต่จตุระเบียงบวิษัทธิคดี และในเมื่อมีการประชุมสามัญครั้งแรก
ในปีทุกๆปีต่อไปก็ดี ผู้เป็นกรรมการต้องออกจากตำแหน่ง
โดยจำนวนหนึ่งในสามเป็ อัครา ถ้าและจำนวนกรรมการจะ
แบ่งออกให้ตรงเป็นส่วนสามไม่ได้ ก็ให้ออกโดยจำนวนใกล้
ที่สุดกับส่วนหนึ่งในสาม

มาตรา ๑๑๕๓ ตัวกรรมการที่จะต้องออกจากตำแหน่งในปี
แรกและปีที่สองภายหลังจตุระเบียงบวิษัทธิคดี ถ้ากรรมการ
มิได้ตกลงกันไว้เองเป็วิธีอื่นไชร้ ก็ให้จับสลากกัน ส่วนปี
หลังๆต่อไปให้กรรมการคนที่ได้อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดนั้นเป็
ผู้ต้องออก

กรรมการผู้ออกไปนั้น จะเลือกเข้ารับตำแหน่งอีกก็ได้

มาตรา ๑๑๕๔ ถ้ากรรมการคนใดล้มละลาย ถูกตกเป็ผู้
ไร้ความสามารถไชร้ ท่านว่ากรรมการคนนั้นเป็อันขาดจาก
ตำแหน่ง

มาตรา ๑๑๕๕ ถ้าตำแหน่งว่างลงในสภากรรมการโดยมิใช่
เพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามเวรไชร้ ท่านว่ากรรมการ
ซึ่งหลายจะเลือกผู้อื่นคงชนใหม่ให้เต็มท่ว่างก็ได้ แต่บุคคลที่
ได้เป็กรรมการใหม่เช่นนั้น ให้มีเวลาอยู่ในตำแหน่งได้เพียง
เท่ากับเนตเวลาที่กรรมการผู้ออกไปนั้นชอบที่จะอยู่ได้

มาตรา ๑๑๕๖ ถ้าที่ประชุมใหญ่ก่อนกรรมการผู้หนึ่งออกก่อนครบกาลที่กำหนดของเขา และตั้งคนอื่นขึ้นไว้แทนที่ไซ้ ท่านว่าบุคคลที่เป็นกรรมการใหม่นั้น ให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าที่กำหนดเวลาที่กรรมการผู้ถูกถอนนั้นชอบที่จะอยู่ได้

มาตรา ๑๑๕๗ การตั้งกรรมการขึ้นใหม่นั้น ตั้งใครเมื่อใด ท่านให้นำความไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วัน นับแต่วันที่ตั้งจริงทุกครั้ง

มาตรา ๑๑๕๘ นอกจากจะมีข้อบังคับของบริษัทไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่ากรรมการมีอำนาจดังพรรณามาไว้ในหกมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๑๑๕๙ ในจำนวนกรรมการนั้น แม้ตำแหน่งจะว่างไปบ้าง กรรมการที่มีตัวอยู่ก็ขอมบังคับการงารได้

มาตรา ๑๑๖๐ กรรมการทั้งหลายจะวางกำหนดไว้ก็ได้ว่า จำนวนกรรมการ เข้าประชุมกี่คน จึงจะเป็นองค์ประชุมบังคับการงารได้

มาตรา ๑๑๖๑ ข้อปฎักษาซึ่งเกิดเป็นปัญหาในประชุมกรรมการนั้น ให้ช้ขาดตัดสินเอาเสียงข้างมากเป็นใหญ่ ถ้าและคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้เป็นประธานเป็นผู้ออกเสียงช้ขาด

มาตรา ๑๑๖๒ กรรมการคนหนึ่งคนใดจะนัดเรียกให้ประชุมกรรมการเมื่อใดก็ได้

มาตรา ๑๑๖๓ กรรมการทั้งหลายจะเลือกกรรมการคนหนึ่ง
ขึ้นเป็นประธานที่ประชุม และจะกำหนดเวลาว่าให้อยู่ใน
ตำแหน่งเพียงใดก็ได้ แต่ถ้าหากมิได้เลือกกันไว้เช่นนั้น ฤ็ผู้
เป็นประธานไม่มาประชุมตามเวลาที่ได้นัดหมายไซ้ กรรมการ
ที่มาประชุมนั้นจะเลือกกันคนหนึ่งขึ้นเป็นประธานในการประชุม
เช่นนั้นก็ได้

มาตรา ๑๑๖๔ กรรมการทั้งปวงจะมอบอำนาจอย่างหนึ่ง
อย่างใดของตนให้แก่กรรมการด้วยกันบางคนซึ่งสมมติให้เป็นผู้
จัดการ ฤ็เป็นอนุกรรมการก็ได้ ในการใช้อำนาจซึ่งได้รับมอบ
หมายเช่นนั้น ผู้จัดการฤ็อนุกรรมการทุกคนต้องทำตามคำสั่ง
ฤ็ข้อบังคับซึ่งกรรมการทั้งหลายได้กำหนดให้ทุกอย่างทุกประการ

มาตรา ๑๑๖๕ ถ้าการมอบอำนาจมิได้กำหนดไว้เป็นอย่าง
อื่นไซ้ ข้อปฤ็กษาซึ่งเกิดเป็นปัญหาขึ้นในที่ประชุมอนุกรรมการ
ทั้งหลาย ให้ตัดสินเอาเสียงข้างมากเป็นใหญ่ ถ้าและ
คะแนนเสียงเท่ากันให้ผู้เป็นประธานชี้ขาด

มาตรา ๑๑๖๖ บันดาการซึ่งกรรมการคนหนึ่งได้ทำไป แม้ใน
ภายหลังความปรากฏว่าการตั้งแต่งกรรมการคนนั้นมีข้อบกพร่อง
อยู่บ้างก็ดี ฤ็เป็นผู้บกพร่องด้วยของคฤ็คุณควรแก้ตำแหน่ง
กรรมการก็ดี ท่านว่าการที่ได้ทำนั้นย่อมสมบูรณ์เสมือนดังว่า

บุคคลผู้นั้นได้รับการแต่งตั้งโดยถูกต้องและบริบูรณ์ด้วยของคุณ
ของกรรมการ

มาตรา ๑๑๖๗ ความเกี่ยวพันกันในระวางกรรมการ และ
บริษัท และบุคคลภายนอกนั้น ถ้ามิได้บังคับไว้เป็นอย่างอื่นใน
แผนกนี้ไซ้ ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมาย
นี้ว่าด้วยตัวแทน

มาตรา ๑๑๖๘ ความรับผิดชอบของบริษัทเพื่อผลแห่งการลเมิด
ซึ่งกรรมการของบริษัทได้กระทำไปในการจัดการงานนั้น ท่าน
ให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔๕ และ ๑๕๐ แห่งประมวล
กฎหมายนี้

มาตรา ๑๑๖๙ ถ้ากรรมการทำให้เกิดเสียหายแก่บริษัทฯ
จะฟ้องร้องเรียกเอาสินไหมทดแทนแก่กรรมการก็ได้ ฤๅใน
กรณีบริษัทไม่ยอมฟ้องร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดจะเอาคดี
นั้นขึ้นมาก็ได้

มาตรา ๑๑๗๐ เมื่อการซึ่งกรรมการคนใดได้ทำไปได้รับ
อนุมัติของที่ประชุมใหญ่แล้ว ท่านว่ากรรมการคนนั้นไม่ต้อง
รับผิดชอบในการนั้นต่อผู้ถือหุ้นซึ่งได้ให้อนุมัติฤๅต่อบริษัทอีกต่อไป
ท่านห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นซึ่งมิได้ให้อนุมัติด้วยนั้นฟ้องคดีเมื่อ
พ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ประชุมใหญ่ให้อนุมัติแก่การเช่นนั้น

๓. ประชุมใหญ่

มาตรา ๑๑๗๑ ให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นทั่วไปเป็นประชุมใหญ่ ภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนบริษัท และต่อนั้น ไปก็ให้มีการประชุมเช่นนี้ครั้งหนึ่ง เป็นอย่างน้อย ทุกระยะเวลา สิบสองเดือน

การประชุมเช่นนี้ เรียกว่าประชุมสามัญ

การประชุมใหญ่คราวอื่นนับแต่นั้นนอกจากนี้ เรียกว่าประชุม วิสามัญ

มาตรา ๑๑๗๒ กรรมการจะเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้ สุดแต่จะเห็นสมควร

มาตรา ๑๑๗๓ การประชุมวิสามัญจะต้องนัดเรียกให้มีขึ้นใน เมื่อผู้ถือหุ้นมีจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าแห่งจำนวน หุ้นของบริษัท ได้เข้าช่อกันทำหนังสือร้องขอให้เรียกประชุม เช่นนั้น ในหนังสือร้องขอนั้นต้องระบุว่าจะประสงค์ให้เรียก ประชุมเพื่อการใด

มาตรา ๑๑๗๔ เมื่อผู้ถือหุ้นยื่นคำร้องขอให้เรียกประชุม วิสามัญดังได้กล่าวมาในมาตราก่อนนี้แล้ว ให้กรรมการเรียก ประชุมโดยพลัน

ถ้าและกรรมการมิได้เรียกประชุมภายในสามสิบวันนับแต่วันยื่นคำร้องไซ้ ผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งเป็นผู้ร้อง ฤ็ผู้ถือหุ้นคนอื่น ๆ รวมกันได้จำนวนตั้งบังคับไว้วันจะเรียกประชุมเองก็ได้

มาตรา ๑๑๗๕ ถ้าบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่คราวนั้นให้ลงพิมพ์ โฆษณาอย่างน้อย สองคราวใน หนังสือพิมพ์ แห่งท้องที่ฉบับหนึ่งก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ฤ็ส่งทางไปรษณีย์ ไปยังผู้ถือหุ้นทุกคน บันดามีชื่อในทะเบียนของบริษัท ก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ในคำบอกกล่าวนั้น ให้ระบุสถานที่ วันเวลา และสภาพแห่งกิจการที่จะได้ประชุมปรึกษาหารือกันนั้นด้วย

มาตรา ๑๑๗๖ ผู้ถือหุ้นที่ทุกคนมีสิทธิจะเข้าประชุมในที่ประชุมใหญ่ได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นประมุขชนิดใดคราวใด

มาตรา ๑๑๗๗ ท่านให้ ใช้วิธีตั้งบัญญัติไว้ในมาตราต่อ ๆ ไปนี้บังคับแก่การประชุมใหญ่ เว้นแต่ที่ขัดกับข้อบังคับของบริษัทแต่มาตรา ๑๑๗๓ นั้น ท่านให้ ใช้เสมอไป แม้ถึงว่าจะมีข้อบังคับของบริษัทเป็นข้อความขัดกันก็ให้คงใช้

มาตรา ๑๑๗๘ ในการประชุมใหญ่ถ้าไม่มีผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุมรวมกันแทนหุ้นได้ ถึงจำนวนหนึ่งในสี่แห่งทุน ของบริษัท ^{12/10/2566} เป็นอย่างน้อยแล้ว ท่านว่าที่ประชุมอันนั้นจะปรึกษากิจการอันใดหาได้ไม่

มาตรา ๑๑๗๕ การประชุมใหญ่เรียกนัดเวลาใดเมื่อล่วงเวลานัดนั้นไปแล้วถึงชั่วโมงหนึ่ง จำนวนผู้ถือหุ้นซึ่งมาเข้าประชุมยังไม่ครบถ้วนเป็นองค์ประชุมตั้งบัญชีไว้ ในมาตรา ๑๑๗๔ นั้นใช่หรือ หากว่าการประชุมใหญ่นั้นได้เรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอ ท่านให้เลิกประชุม

ถ้าการประชุมใหญ่นั้นมิใช่ชนิดซึ่งเรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอใช่หรือ ท่านให้เรียกนัดใหม่อีกคราวหนึ่งภายในสิบวัน และการประชุมใหญ่ครั้งหลังนี้ท่านไม่บังคับว่าจำเป็นต้องครบองค์ประชุม

มาตรา ๑๑๘๐ ในการประชุมผู้ถือหุ้นทั่วไปเป็นประชุมใหญ่ทุก ๆ ครั้งให้ผู้เป็นประธานในสภากรรณการนั่งเป็นประธาน

ถ้าประธานกรรมการเห็นว่าไม่มีตัวที่ดี ถ้าไม่มาเข้าประชุมจนล่วงเวลานัดไปแล้วสิบห้านาทีก็ดี ให้ผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งอยู่ในที่นั้นเลือกตั้งผู้ถือหุ้นคนหนึ่งในจำนวนซึ่งมาประชุม ขึ้นนั่งเป็นประธาน

มาตรา ๑๑๘๑ ผู้นั่งเป็นประธานจะเลื่อนการประชุมใหญ่ใดๆ ไปเวลาอื่นโดยความยินยอมของที่ประชุมก็ได้ แต่ในที่ประชุมซึ่งได้เดือนนั้น^{๕๖๖} ท่านมิให้ปิดกษากิจการอันใดนอกไปจากที่ค้างมาแต่วันประชุมก่อน

มาตรา ๑๑๘๒ ผู้ถือหุ้นแต่ละคนย่อมมีคะแนนเสียง คือเสียงหนึ่งต่อหุ้นหนึ่งที่ตนถือ

มาตรา ๑๑๘๓ ถ้ามีข้อบังคับของบริษัททางเป็นกำหนดไว้ว่าต่อเมื่อ ผู้ถือหุ้นเป็นผู้ถือหุ้นแต่จำนวนเท่าใดขึ้นไปจึงให้ออกเสียงเป็นคะแนนได้ไซ้ ท่านว่าผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งไม่มีหุ้นถึงจำนวนเท่านั้น ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าร่วมกันให้ได้จำนวนหุ้นดังกล่าว แล้วตั้งคนหนึ่งในพวกของตนให้เป็นผู้รับฉันทะออกเสียงแทนในการประชุมใหญ่ใด ๆ ได้

มาตรา ๑๑๘๔ ผู้ถือหุ้นคนใดยังมีได้ชำระเงินค่าหุ้นซึ่งบริษัทได้เรียกเอาแต่ตนให้เสร็จสิ้น ท่านว่าผู้ถือหุ้นคนนั้นไม่มีสิทธิออกเสียงเป็นคะแนน

มาตรา ๑๑๘๕ ผู้ถือหุ้นคนใดมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษในข้ออันใดซึ่งที่ประชุมจะลงมติ ท่านห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นคนนั้นออกเสียงลงคะแนนด้วยในข้อนั้น

มาตรา ๑๑๘๖ ผู้ทรงใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ หากอาจออกเสียงเป็นคะแนนได้ไม่ เว้นแต่จะได้นำใบหุ้นของตนนั้นมาวางไว้แก่บริษัทแต่ก่อนเวลาประชุม

มาตรา ๑๑๘๗ ผู้ถือหุ้นทุกคนจะมอบฉันทะให้ผู้อื่นออกเสียงแทนตนก็ได้ แต่การมอบฉันทะเช่นนี้ต้องทำเป็นหนังสือ

ผู้รับฉันทะจะต้องเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ด้วย

มาตรา ๑๑๙๘ หนังสือตั้งผู้รับฉันทะนั้น ให้ลงวันและลง
ลายมือชื่อผู้ถือหุ้น และให้มีรายการดังต่อไปนี้ คือ

(๑) จำนวนหุ้นซึ่งผู้มอบฉันทะนั้นถืออยู่

(๒) ชื่อผู้รับฉันทะ

(๓) ตั้งผู้รับฉันทะนั้นเพื่อการประชุมครั้งคราวใด ฤๅตั้ง
ไว้ชั่วระยะเวลาเพียงใด

มาตรา ๑๑๙๙ อันหนังสือตั้งผู้รับฉันทะนั้น ถ้าผู้มีชื่อรับ
ฉันทะประสงค์จะออกเสียงในการประชุมครั้งใด ต้องนำไป
วางต่อผู้เป็นประธานแต่เมื่อเริ่ม ฤๅก่อนเริ่มประชุมครั้งนั้น

มาตรา ๑๑๙๐ ในการประชุมใหญ่ใด ๆ เมื่อมติอันหนึ่ง
อันใดได้คะแนนเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยแล้ว ชื่อว่าที่ประชุม
ได้ลงมติอันนั้น

มาตรา ๑๑๙๑ ในการลงมติในที่ประชุมใหญ่ใด ๆ ถ้าไม่มี
ผู้ถือหุ้นสองคนเป็นอย่างน้อยติดใจขอให้ลงคะแนนเสียงไว้
ทำนให้ถือว่าการที่ผู้เป็นประธานแสดงว่า ที่ประชุมได้ลงมติ
อันใดและจดลงไว้ในสมุดรายงานการประชุมของบริษัทนั้น เป็น
หลักฐานฟังได้ว่าได้มีมติอันนั้นแล้วจริง

มาตรา ๑๑๕๒ ถ้าผู้ติดใจขอให้ลงคะแนนเสียงไขว้ การลงคะแนนนั้นจะทำได้ด้วยวิธีใดสุดแล้วแต่ผู้เป็นประธานจะตั้ง

มาตรา ๑๑๕๓ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้เป็นประธานเป็นผู้ออกเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑๕๔ ถ้าที่ประชุมใหญ่ได้ลงมติอันใดเป็นลำดับกันสองครั้งประชุมแล้ว มติอันนั้นท่านให้ถือว่าเป็นมติพิเศษเมื่อได้ทำให้เป็นไปโดยวิธีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ข้อความที่จะนำเสนอให้ลงมติ นั้นได้ จดลงในคำบอกกล่าวนัดประชุมใหญ่ครั้งแรก

ที่ประชุมครั้งแรกได้ลงมติโดยคะแนนเสียงข้างมากไม่ต่ำกว่าสามในสี่ส่วนของจำนวนเสียงทั้งหมด

การประชุมใหญ่ครั้งหลังนั้น ได้นัดเรียกและได้ประชุมกันในเวลาไม่น้อยกว่าสิบวัน และไม่มากกว่าหกสัปดาห์ภายหลังกการประชุมครั้งแรก

ข้อความอันที่ประชุมครั้งแรกได้ลงมตินั้น ได้จดลงไว้เต็มจำนวนในคำบอกกล่าวนัดประชุมครั้งหลังด้วย

ที่ประชุม ครั้งหลังได้ ลงมติดำเนินตามมติของที่ประชุมครั้งแรก โดยคะแนนเสียงข้างมากนับได้สองในสามส่วนของจำนวนเสียงทั้งหมด

มาตรา ๑๑๕๕ การประชุมใหญ่นั้นถ้าได้นัดเรียก ๓ ชาติ
ประชุมกัน ๓ ชาติลงมติฝ่าฝืนบทบัญญัติในลักษณะนี้ก็ดี ๓
ฝ่าฝืนข้อบังคับของบริษัทก็ดี เมื่อกรรมการ ๓ ชาติหรือผู้หนึ่ง
คนใดร้องขึ้นแล้ว ให้ศาลเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่อัน
ผิดระเบียบนั้นเสีย แต่ต้องร้องขอภายในกำหนดเดือนหนึ่ง
นับแต่วันลงมตินั้น

๔. บัญชีงบดุล

มาตรา ๑๑๕๖ อันบัญชีงบดุลนั้น ท่านว่าต้องทำอย่างน้อย
ครั้งหนึ่งทุกรอบสิบสองเดือน คือเมื่อเวลาสุทธรอบสิบสองเดือน
อันจัดว่าเป็นขบปีในทางบัญชีเงินของบริษัทนั้น

อนึ่งงบดุลต้องมีรายการย่อแสดงจำนวนสินทรัพย์และหนี้สิน
ของบริษัทกับทั้งบัญชีกำไรและขาดทุน

มาตรา ๑๑๕๗ งบดุลนั้นต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีคนหนึ่ง ๓
หลายคนตรวจสอบแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ภายใน
สี่เดือนนับแต่วันที่ลงในงบดุลนั้น

อนึ่งให้ส่งสำเนา งบดุลไปยังบุคคลทุกคน บันดามีชื่อใน
ทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทแต่ก่อนวันนัดประชุมใหญ่ล่วงหน้าไม่
น้อยกว่าสามวัน

นอกจากนั้นให้มีสำเนา บคูลเปิดเผยไว้ใน สำนักงานของ บริษัทในระยะเวลาเช่นว่านั้น เพื่อให้ผู้ทรงไปหุ้นชนิดออกให้ แก่ผู้ถือหุ้นนั้นตรวจดูได้ด้วย

มาตรา ๑๑๕๘ ในเมื่อเสนอบคูล กรรมการต้องเสนอ รายงานต่อที่ประชุมใหญ่ แสดงว่าภายในรอบปีซึ่งพิจารณา กัน อยู่ นั้น การารของ บริษัทได้จัดทำไปเป็นประการใด

มาตรา ๑๑๕๙ บุคคลใดปรารถนาจะได้ สำเนาบคูลฉบับหลัง ที่สุดจากบริษัทใด ๆ ก็ชอบที่จะซื้อเอาได้ โดยราคาไม่เกินกว่า ฉบับละห้าสิบบาท

ให้เป็นหน้าที่ของ กรรมการที่จะส่งสำเนาบคูลทุกฉบับไปยัง นายทะเบียนไม่ช้า กว่า เดือนหนึ่ง นับ แต่ วันซึ่งบคูลนั้นได้รับ อนุมัติในที่ประชุมใหญ่

๕. เงินปันผลและดอกเบี้ย

มาตรา ๑๒๐๐ การแจกเงินปันผล ฤดอกเบี่ยนั้น ต้อง คิดตามส่วนจำนวนซึ่งผู้ถือหุ้นได้ส่งเงินแล้วในหุ้นหนึ่ง ๆ เว้น แต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในเรื่องหุ้นปริเมสสิทิ

มาตรา ๑๒๐๑ ห้ามมิให้จ่ายเงินปันผล ฤดอกเบี่ยนให้แก่ ผู้ถือหุ้น นอกจากจ่ายตามมติของที่ประชุมใหญ่ และเป็น เงินที่ชักมาแต่ผลกำไรซึ่งบริษัททำมาค่าได้เท่านั้น

มาตรา ๑๒๐๒ ถ้าหากบริษัทขาดทุน ห้ามมิให้จ่ายเงินปันผล
ฤๅดอกเบีย จนกว่าจะได้ทำให้ทุนที่ขาดเช่นนั้นคืนดีเสียก่อน

มาตรา ๑๒๐๓ ถ้าจ่ายเงินปันผล ฤๅดอกเบียไปโดยฝ่าฝืน
ต่อความในมาตราทั้งสองซึ่งกล่าวมาไซ้ร้ เจ้าแห่งหลายของ
บริษัทชอบที่จะเรียกเอาเงินจำนวนซึ่งได้แจกไปคืนมายัง บริษัท
ได้ แต่ว่าถ้าผู้ถือหุ้นคนใดได้รับเงินปันผลฤๅดอกเบียไปแล้ว
โดยสุจริต ท่านว่าจะกลับบังคับให้เขาจำคืนนั้นหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๐๔ การบอกกล่าวว่าจะปันผลอย่างไรๆ อันได้
อนุญาตให้จ่ายนั้น ท่านให้ โฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่
ฉบับหนึ่งสองครั้งเป็นอย่างน้อย ฤๅมิฉะนั้นให้มีจดหมายบอก
กล่าวไปยังตัวผู้ถือหุ้นบันดาปรากฏชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ถือหุ้นจง
ทุกคน

มาตรา ๑๒๐๕ เงินปันผลนั้น แม้จะค้างจ่ายอยู่ ท่านว่า
หาอาจจะคิดเอาดอกเบียแก่บริษัทได้ไม่

๖. สมุดและบัญชี

มาตรา ๑๒๐๖ กรรมการต้องจัดให้ถือบัญชีซึ่งกล่าวต่อไปนี้
ไว้ให้ถูกต้องจริงๆ คือ

(๑) จำนวนเงินที่บริษัทได้รับและได้จ่าย ทั้งรายการอื่น เป็นเหตุให้รับฎาจ่ายเงินทุกรายไป

(๒) สินทรัพย์และหนี้สินของบริษัท

มาตรา ๑๒๐๗ กรรมการต้องจัดให้จัดบันทึก ารายการการ ประชุม ทั้งข้อมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นและของที่ประชุม กรรมการลงไว้ในสมุดคงทุกครั้งอย่าให้ขาดได้ บันทึกเช่นนั้น อย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อได้ลงลายมือชื่อของผู้เป็นประธานแห่ง การประชุมซึ่งได้ลงมติ ฎาซึ่งได้ดำเนินการการประชุมก็ดี ฎาได้ ลงลายมือชื่อของผู้เป็นประธานแห่งการประชุมถัดจากครั้งนั้นมา ก็ดี ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักฐานอันถูกต้องแห่ง ข้อความที่ได้จัดบันทึกลงในสมุดนั้นๆ และให้สันนิษฐานไว้ ก่อนว่าการลงมติและการดำเนินของที่ประชุมอันได้จัดบันทึกไว้ นั้นได้เป็นไปโดยชอบ

ส่วนที่ ๔ การสอบบัญชี

มาตรา ๑๒๐๘ ผู้สอบบัญชีนั้น จะเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท ก็ได้ แต่บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการการที่บริษัททำโดยสถาน อื่นอย่างหนึ่งอย่างใด นอกจากเป็นแต่ผู้ถือหุ้นใน บริษัท เท่านั้น แล้ว^{12/10}ท่านว่าจะเลือกเอามาเป็นตำแหน่งผู้สอบบัญชีหาได้ไม่ กรรมการก็ดี ฎาผู้อื่นซึ่งเป็นตัวแทนฎาเป็นลูกจ้างของบริษัท

ก็ดี เวลาอยู่ในตำแหน่งนั้นๆ ก็จะเลือกเอามาเป็นตำแหน่งผู้
สอบบัญชีของบริษัทหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๐๘ ผู้สอบบัญชีนั้น ให้ที่ประชุมสามัญเลือกตั้ง
ใหม่ทุกปี

ผู้สอบบัญชี คนซึ่งออกไปนั้น จะเลือกกลับเข้ารับตำแหน่ง
อีกก็ได้

มาตรา ๑๒๑๐ ผู้สอบบัญชีควรจะได้薪金เท่าใด ให้ที่
ประชุมใหญ่กำหนด

มาตรา ๑๒๑๑ ถ้ามีตำแหน่งว่างลงในจำนวนผู้สอบบัญชีให้
กรรมการนัดเรียกประชุมวิสามัญ เพื่อให้เลือกตั้งขึ้นใหม่ให้
ครบจำนวน

มาตรา ๑๒๑๒ ถ้ามิได้เลือกตั้งผู้สอบบัญชีโดยวิธีดังกล่าว
มา เมื่อผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าห้าคนร้องขอ ก็ให้ศาลตั้งผู้สอบ
บัญชีประจำปีนั้น และกำหนด薪金ให้ด้วย

มาตรา ๑๒๑๓ ให้ผู้สอบบัญชีทุกคนเข้าตรวจสอบสรรพ
สมุดและบัญชีของบริษัทในเวลาอันสมควรได้ทุกเมื่อ และ
ในการอันเกี่ยวข้องกับสมุดและบัญชีเหล่านั้นให้ได้ตามสอบสวน
กรรมการ ญาติผู้^๒อื่นๆ ซึ่งเป็นตัวแทน ญาติผู้^๒เป็นลูกจ้างของบริษัท
ได้ไม่ว่าคนหนึ่งคนใด

มาตรา ๑๒๑๔ ผู้สอบบัญชีต้องทำรายการว่าด้วยงบดุลและบัญชีอื่นต่อที่ประชุมสามัญ

ผู้สอบบัญชีต้องแถลงในรายการเช่นนั้นด้วยว่าตนเห็นว่า งบดุลได้ทำโดยถูกต้องครบถ้วนว่า สำแดงให้เห็นการงารของบริษัทที่เป็นอยู่ตามจริงและถูกต้องทุกประการ

ส่วนที่ ๕ การตรวจ

มาตรา ๑๒๑๕ เมื่อผู้ถือหุ้นในบริษัทมีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมด ทำเรื่องราร้องขอให้เสนาบดีเข้ามาตั้งผู้ตรวจอันทรงความสามารถ จะเป็นคนเดี่ยวฤหลายคนที่ตามไปตรวจการงารของบริษัทจำกัดนั้น และทำรายการยื่นให้ทราบ

ก่อนที่จะตั้งผู้ตรวจเช่นนั้น เสนาบดีจะบังคับให้คนทั้งหลายผู้ยื่นเรื่องรารวางประกัน เพื่อรับออกเงินค่าใช้จ่ายในการตรวจนั้นก็ได้

มาตรา ๑๒๑๖ กรรมการก็ดี ลูกจ้างและตัวแทนของบริษัทก็ดี จำต้องส่งสรรพสมุดและเอกสารทั้งปวงซึ่งตนเก็บรักษาเอาไว้ในอำนาจแห่งตนนั้นให้แก่ผู้ตรวจ

ผู้ตรวจคนหนึ่งคนใดจะให้กรรมการ ลูกจ้าง และตัวแทนของบริษัทสภายัดแล้วสอบถามทำให้การในเรื่องอันเนื่องด้วยการงารของบริษัทนั้นก็ได้

มาตรา ๑๒๑๗ ผู้ตรวจต้องทำรายงานยื่น และรายงานนั้น จะเขียนญาติพิมพ์สุดแต่เสนาบตีเจ้าน้ำที่จะบัญชา สำเนารายการ นั้นให้เสนาบตี ส่งไปยังสำนักงานบริษัที่ซึ่งได้จดทะเบียนไว้ กับทั้งส่งแก่ผู้ถือหุ้นซึ่งยื่นเรื่องราวขอให้ตรวจนั้นด้วย

มาตรา ๑๒๑๘ ค่าใช้สอยในการตรวจเช่นนี้ ผู้ยื่นเรื่องราว ขอให้ตรวจต้องใช้ทั้งสิ้น เว้นแต่ถ้าบริษัท ในคราวประชุม ใหญ่ครั้งแรกเมื่อตรวจสำเร็จลงแล้ว ได้ยินยอมว่าจะจ่าย จากสินทรัพย์ของบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๑๙ เสนาบตีเจ้าน้ำที่โดยลำพังตนเอง จะตั้งผู้ ตรวจคนเดี่ยวๆหลายคนให้ไปตรวจการของบริษัทเพื่อทำรายงาน ยื่นต่อรัฐบาลก็ได้ การตั้งผู้ตรวจเช่นว่ามานั้นจะพึงมีเมื่อใด สุดแล้วแต่เสนาบตีจะเห็นสมควร

ส่วนที่ ๖ เพิ่มทุนและลดทุน

มาตรา ๑๒๒๐ บริษัทจำกัดอาจเพิ่มทุนของบริษัทขึ้นได้ด้วย ออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๒๒๑ บริษัทจำกัดจะออกหุ้นใหม่ให้เหมือนหนึ่ง ว่าได้ใช้เต็มค่าแล้วก็ได้ใช้แต่บางส่วนแล้วด้วยอย่างอื่น นอก จากให้ใช้เงินตั้งเงินนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะทำตามมติพิเศษของ ประชุมผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๒๒๒ ถ้าหากว่าที่ประชุมใหญ่มิได้วินิจฉัยไว้เป็น
สถานอันใด บันดาหุ้นที่ออกใหม่ นั้นต้องเสนอให้แก่ผู้ถือ
หุ้นทั้งหลายตามส่วนจำนวนหุ้นซึ่งเขาถืออยู่

คำเสนอเช่นนั้น ต้องทำเป็นหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ถือหุ้น
ทุกๆ คน ระบุจำนวนหุ้นให้ทราบว่าผู้นั้นชอบที่จะซื้อได้กี่หุ้น
และให้กำหนดวันว่าถ้าพ้นวันนั้นไปมิได้มีคำสนองมาแล้ว จะ
ถือว่าเป็นอย่างอื่นไม่รับซื้อ

เมื่อวันที่กำหนดล่วงไปแล้วก็ดี ถ้าผู้ถือหุ้นได้บอกมาว่า
ไม่รับซื้อหุ้นนั้นก็ดี กรรมการจะเอาหุ้นเช่นนั้นออกเสนอให้
บุคคลภายนอกเข้าซื้อชอกได้

มาตรา ๑๒๒๓ บันดาหนังสือชงวน หนังสือบอกกล่าวบ้าง
ร้อง ถ้าหนังสืออย่างอื่นชงวนให้บุคคลภายนอกเข้าซื้อ
หุ้นใหม่นั้น กรรมการทั้งหลายต้องลงลายมือชื่อ และลงวัน
แล้วนำไปจดทะเบียนก่อนแล้วจึงโฆษณา

หนังสือเช่นกล่าวมานั้น ต้องมีรายการเหล่านี้ คือ

(๑) ชื่อ อาชวะ และสำนัก ทั้งของกรรมการและของผู้
สอบบัญชีทั้งหลาย

(๒) ข้อความในหนังสือบริคณเสนาธิ

(๓) ทูนของบริษัทที่ได้จดทะเบียนแล้ว จำแนกให้ปรากฏ จำนวนหุ้นสามัญและหุ้นบริวารสิทธิ และหุ้นที่ไร้ค่าแล้วด้วย อย่างอื่นนอกจากที่ใช้เป็นตัวแทน

(๔) ยอดจำนวนที่ได้ใช้ตัวแทนเข้าในทุน

(๕) ใจความของงบดุลฉบับหลังที่สุด แสดงสินทรัพย์ และหนี้สินของบริษัท

(๖) จำนวนหุ้นซึ่งจะออกใหม่มาถ้อยเท่าใด เป็นจำนวนเงินเท่าใด และวัตถุประสงค์ซึ่งออกหุ้นใหม่นั้น เพื่อการอื่นใด

(๗) เงินค่าหุ้น ซึ่งจะต้องส่งใช้ เมื่อขอช้อนหุ้นละเท่าใด อนึ่งเงินจำนวนซึ่งจะต้องใช้ เช่นนี้ถ้ามิให้กำหนดน้อยกว่าร้อยละสิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

(๘) ถ้าหุ้นใหม่นั้นเป็นหุ้นบริวารสิทธิทั้งหมดทุกแต่บางส่วน ต้องแสดงว่าบริวารสิทธิจะมีแก่หุ้นเช่นนี้สถานใด

(๙) ถ้ามีหุ้นใหม่ซึ่งออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้ว ฎาได้ใช้แต่บางส่วนด้วยอย่างอื่น นอกจากใช้เป็นตัวเงิน ต้องแสดงให้ปรากฏว่ามีจำนวนหุ้นและเป็นมูลค่าเท่าใด และหุ้นเหล่านั้นได้จัดไม่เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เงินแล้วเพียงใด เพื่อแทนคุณแรงจรรยาตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด

มาตรา ๑๒๒๔ บริษัทจำกัดจะลดทุนของบริษัทลงด้วยลดมูลค่าแต่ละหุ้น ๆ ให้ต่ำลง ฤๅลดจำนวนหุ้นให้น้อยลงโดยมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้นก็ได้

มาตรา ๑๒๒๕ อันทุนของบริษัทนั้นจะลดลงไปให้ถึงต่ำกว่าจำนวนหนึ่งในสี่ของทุนทั้งหมดหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๒๖ เมื่อบริษัทประสงค์จะลดทุน ต้องโฆษณาความประสงค์นั้นในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่เจ็ดครั้งเป็นอย่างน้อย และต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังบันดาผู้ซึ่งบริษัทรู้ว่าเป็นเจ้าหนี้ของบริษัท บอกให้ทราบรายการซึ่งประสงค์จะลดทุนลงและขอให้เจ้าหนี้ผู้มีข้อคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดในการลดทุนนั้นส่งคำคัดค้านไปภายในสามเดือนนับแต่วันที่บอกกล่าวนั้น

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาสามเดือน ก็ให้พึงถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้าหากมีเจ้าหนี้คัดค้าน บริษัทจะจัดการลดทุนลงไม่ได้จนกว่าจะได้ใช้หนี้ ฤๅให้ประกันเพื่อหนี้รายนั้น

มาตรา ๑๒๒๗ ถ้ามีเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดละเลยเสียมิได้คัดค้านในการที่บริษัทจะลดทุนลง เพราะเหตุว่าตนไม่ทราบความและเหตุที่ไม่ทราบนั้นมีได้ เป็นเพราะความผิดของเจ้าหนี้คนนั้นแต่อย่างใดไซ้ ท่านว่าผู้ถือหุ้นทั้งหลายบันดาที่ได้รับเงินคืน

ไปตามส่วนที่เหลือลงนั้น ยังคงจะต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้เช่น
นั้นเพียงจำนวนที่ได้รับทุนคืน ปัจจุบันเวลาสองปีนับแต่วันที่ได้จัด
ทะเบียนการจดทะเบียนนั้น

มาตรา ๑๒๒๔ มติพิเศษซึ่งอนุญาตให้เพิ่มทุนฤดูกาลทุนนั้น
บริษัทต้องจดทะเบียนภายในสิบส่วนนับแต่วันที่ได้ลงมติขึ้น

ส่วนที่ ๗ หักหุ้น

มาตรา ๑๒๒๕ บริษัทจะออกหุ้นกู้ไม่ได้ เว้นแต่มีมติพิเศษ

มาตรา ๑๒๓๐ จำนวนเงินที่จะออกหุ้นกู้ขึ้น ท่านมิให้เกิน
จำนวนเงินอันได้ส่งให้เข้าในทุนของบริษัทแล้ว

ถ้าบัญชีบุคคลครั้งที่สุดแสดงจำนวนสินทรัพย์ว่าลดน้อยลง
ไปกว่าจำนวนเงินอันได้ส่งให้เข้าในทุนของบริษัทแล้วไซ้ ท่าน
มิให้กำหนดจำนวนเงินที่จะออกหุ้นกู้ให้เกินไปกว่าจำนวนราคา
สินทรัพย์นั้น

มาตรา ๑๒๓๑ มูลค่าหุ้นกู้ ใบหนึ่งท่านมิให้ต่ำกว่าห้าสิบบาท
หุ้นกู้ทุก ๆ หุ้นต้องส่งให้เป็นเงิน

มาตรา ๑๒๓๒ ก่อนที่จะออกหุ้นกู้ ท่านให้จัดทะเบียน
มีรายการตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ยอดจำนวนเงินที่จะกู้
- (๒) ยอดจำนวนหุ้นกู้
- (๓) มูลค่าหุ้นกู้หุ้นหนึ่งเท่าใด
- (๔) อัตราดอกเบี้ย
- (๕) วิธีไถ่คืนหุ้นกู้ และกำหนดเวลาที่จะต้องไถ่คืน
- (๖) ถ้าบริษัทได้ออกหุ้นกู้ไว้ก่อนแล้ว ต้องแสดงจำนวนเงินที่บริษัทยังเป็นหนี้เพราะหุ้นกู้เท่านั้น
 - (๑) กำหนดราคาที่จะออกหุ้นกู้
 - (๒) วิธีส่งเงินใช้ค่าหุ้นกู้ และกำหนดเวลาที่จะต้องส่งใช้
 - (๓) เงินทุนเรือนหุ้นของบริษัทที่ได้ออกเป็นหุ้น และยอดเงินที่ได้ส่งใช้เข้าทุนแล้ว
- (๑๐) ราคาสิทธิประโยชน์ของบริษัทดังที่แสดงไว้ในงบดุลครั้งล่าสุด

มาตรา ๑๒๓๓ หนังสือชชวนบอกกล่าวว่ามีร่องฏาหนังสืออย่างอื่นซึ่งชชวนให้เขาซื้อหุ้นกู้ การกรรมการทั้งหลายต้องลงลายมือชื่อ ลงวัน และจดทะเบียนเสียก่อนแล้วจึงโฆษณา และต้องมีข้อความตามรายการที่ไว้ในมาตรา ๑๒๓๒

มาตรา ๑๒๓๔ บทบัญญัติมาตรา ๑๑๑๔ ว่าด้วยหุ้น และบทบัญญัติแต่มาตรา ๑๑๒๗ จนถึงมาตรา ๑๑๓๐ กับมาตรา

๑๑๓๒ จนถึงมาตรา ๑๑๓๖ ว่าด้วยใบหุ้นนั้น ท่านให้ใช้บังคับแก่หุ้นที่ อนุโลมตามควรแก่บท

มาตรา ๑๒๓๕ ใบสำคัญสำหรับหุ้นทุก ๆ ใบต้องมีข้อความตามรายการที่ไว้ในอนุมาตรา ๑ ถึง ๕ แห่งมาตรา ๑๒๓๒

ส่วนที่ ๘ เลิกบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๒๓๖ อันบริษัทจำกัดย่อมเลิกกันด้วยเหตุดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าในข้อบังคับของบริษัทมีกำหนดกรณีอันใดเป็นเหตุที่จะเลิกกัน เมื่อมีกรณีนั้น

(๒) ถ้าบริษัทได้ตั้งขึ้นไว้เฉพาะกำหนดกาลละใด เมื่อสิ้นกำหนดกาลนั้น

(๓) ถ้าบริษัทได้ตั้งขึ้น เฉพาะ เพื่อ ทำ กิจ การ อย่าง หนึ่ง อย่างใดแต่อย่างเดียว เมื่อเสร็จการนั้น

(๔) เมื่อมีมติพิเศษให้เลิก

(๕) เมื่อบริษัทล้มละลาย

มาตรา ๑๒๓๗ นอกจากนั้นศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดด้วยเหตุต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าทำผิดในการยื่นรายการประชุมตั้งบริษัท ฤๅทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท

(๒) ถ้าบริษัทไม่เริ่มทำการภายในปีหนึ่งนับแต่วันจดทะเบียน
 ฤหยุตทำการถึงปีหนึ่งเต็ม

(๓) ถ้าการค้าของบริษัททำไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียวและ
 ไม่มีทางหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้

(๔) ถ้าจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงเจ็ดคน
 แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีที่เกิดในการยื่นรายการประชุมตั้ง
 บริษัท ถ้าทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท ศาลจะสั่งให้ยื่น
 รายการประชุมตั้งบริษัท ฤให้มีการประชุมตั้งบริษัทแทนสั่ง
 ให้เลิกบริษัทก็ได้แล้ว แต่จะเห็นควร

ส่วนที่ ๕ การควบบริษัทจ้ กัดเข้ากัน

มาตรา ๑๒๓๘ อันบริษัททั้งแกคั้นจะควบเข้ากันมิได้ เว้น
 แต่จะเป็นไปโดยมติพิเศษ

มาตรา ๑๒๓๘ มติพิเศษซึ่งวินิจฉัยให้ความบริษัทจ้ กัดเข้า
 กันนั้น บริษัทต้องนำไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับตั้งแต
 วันลงมติ

มาตรา ๑๒๔๐ บริษัทต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งห้อง
 ที่เจ็ดครั้งเป็นอย่างน้อย และส่งคำบอกกล่าวไปยังบันดะผู้ซึ่ง
 บริษัทรู้ว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของบริษัทด้วยจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์
 บอกให้ทราบรายการที่ประสงค์จะควบบริษัทเข้ากัน และขอ

ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีข้อคดีค้านอย่างหนึ่งอย่างใดในการควบบริษัทเข้า
กันนั้น ส่งคำคัดค้านไปภายในหกเดือนนับแต่วันที่บอกกล่าว

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาเช่นว่านั้น ก็ให้พึง
ถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้าหากมีเจ้าหน้าที่คัดค้าน บริษัทจะจัดการควบเข้ากันมิได้จน
กว่าจะได้ชี้แจงให้เป็นที่ยุติได้ให้ประกันเพื่อหย่อน

มาตรา ๑๒๔๑ บริษัทได้ควบเข้ากันแล้วเมื่อใด ต่างบริษัท
ต้องนำความไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ควบเข้ากัน
และบริษัทจำกัดอันใดตั้งขึ้นใหม่ด้วยควบเข้ากันนั้น ก็ต้อง
จดทะเบียนเป็นบริษัทใหม่

มาตรา ๑๒๔๒ จำนวนทุนเรือนหุ้นของบริษัทใหม่ั้น ต้อง
เท่ากับ ยอดรวม จำนวน ทุน เรือนหุ้น ของบริษัท เดิมอัน มาควบ
เข้ากัน

มาตรา ๑๒๔๓ บริษัทใหม่ย่อมได้ไปทั้งสิทธิ และความ
รับผิดชอบตามีอยู่แก่บริษัทเดิมอันได้มาควบเข้ากันนั้นทั้งสิ้น

ส่วนที่ ๑๐ หนังสือบอกกล่าว

มาตรา ๑๒๔๔ อันหนังสือบอกกล่าวซึ่งบริษัทจะพึงส่งถึง
ผู้ถือหุ้นนั้น ถ้าว่าได้ส่งมอบให้แล้วถึงตัวก็ดี ฤๅส่งไปโดยทาง
ไปรษณีย์ สลักหลัง ถึงสำนัก อาศัย ของผู้ถือหุ้น ดังที่ ปรากฏใน
ทะเบียนของบริษัทแล้วก็ดี ท่านให้ถือว่าบริษัทได้ส่งมอบแล้ว

มาตรา ๑๒๔๕ หนังสือบอกกล่าวใด ๆ เมื่อได้ส่งโดยทางไปรษณีย์สลักหลังถูกต้องแล้ว ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ส่งถึงมือผู้รับในเวลาส่งหนังสือเช่นนั้นจะควรไปถึงได้ตามทางกวดปรกดีแห่งไปรษณีย์

ส่วนที่ ๑๑ การถอนทะเบียนบริษัทร้าง

มาตรา ๑๒๔๖ (๑) เมื่อใดนายทะเบียนบริษัทที่มีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่า บริษัทใดมิได้ทำการค้าขายยกยู่ประกอบการงวแล้ว ท่านให้นายทะเบียนมีจดหมายส่งทางไปรษณีย์ไปยังบริษัทนั้น เพื่อได้ถามว่ายังทำการค้าขายยกยู่ประกอบการงวอยู่ประการใดฤหาไม

(๒) ถ้านายทะเบียนส่งจดหมายไป แล้วมิได้รับตอบภายในเวลาเดือนหนึ่งไซ้ เมื่อสิ้นเวลาเดือนหนึ่งนั้นแล้ว ภายในสิบสี่วันต่อแต่นั้นไปให้นายทะเบียนมีจดหมายฉบับหนึ่งส่งจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังบริษัท อึ่งท้าวความถึงจดหมายฉบับแรกและแถลงว่ายังมิได้รับตอบหนังสือนั้น กับว่าถ้ามิได้รับตอบจดหมาย ฉบับที่สองนี้ภายในเดือน หนึ่งนับแต่วันที่ตั้งในจดหมายนั้นแล้ว จะได้ออกแจ้งความโฆษณาเพื่อการจัดซื้อบริษัทนั้นออกเสียจากทะเบียน

(๓) ถ้านายทะเบียนได้รับตอบจากบริษัทว่า บริษัทมิได้ทำการค้าขาย ฤ็าประกอบกิจการ แล้วก็ดี ฤ็ามิได้รับตอบ จดหมายฉบับที่สองนั้นเป็น ประการหนึ่ง ประการใดภายในเดือน หนึ่งนับแต่วันที่ส่งไปก็ดี นายทะเบียนจะโฆษณาในหนังสือพิมพ์ แห่งท้องที่ และให้คำบอกกล่าวแก่หนังสือจดทะเบียนไปรษณีย์ ไปยังบริษัทก็ได้ ว่าเมื่อล่วงเวลาสามเดือนนับแต่วันบอกกล่าว บริษัทนั้นจะถูกขจัดชื่อออกจากทะเบียนและจะต้องเลิก เว้น แต่จะแสดงเหตุให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(๔) ถ้าในกรณีที่เกิดถึงชำระสะสางบัญชีเลิกบริษัท นายทะเบียนมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่ามีตัวผู้ชำระบัญชีทำการ อยู่ก็ดี ฤ็ากองการของบริษัทได้ชำระสะสางตลอดแล้ว แต่ รายงานแถลงบัญชี อันทำนบงคับไว้ว่าผู้ชำระบัญชีจะพึงต้องทำ นั้น ยังมีได้ทำขึ้นสำหรับระยะเวลา หกเดือน อันนับแต่วัน นายทะเบียน ทำคำบอกกล่าว เรียกเอา รายงานบัญชี และ ส่งทาง ไปรษณีย์ ไปยังบริษัท ฤ็าส่งไปยังผู้ชำระบัญชีสถานทีอัน มีรากฐานเป็นสำนักงานชั้นที่สุดของเขานั้นก็ดี ทำนว่านายทะเบียน จะโฆษณาในหนังสือพิมพ์ แห่งท้องที่ และส่งคำ บอกกล่าวไปยัง บริษัทเช่นอย่างที่ได้กล่าวมาในอนุมาตราก่อนนี้ก็ได้

(๕) เมื่อสิ้นกำหนดเวลาดังจดแจ้งไปในคำบอกกล่าวแล้ว แล้ว ถ้าบริษัทมิได้แสดงมูลเหตุมาเป็นอย่างอื่นก่อนนั้น ท่าน

ว่านายทะเบียนจะขจัดข้อบริษัทออกเสียจากทะเบียนก็ได้ และในการนี้ให้ออกแจ้งความโฆษณาในหนังสือ ราชกิจจานุเบกษา และบริษัทนั้นก็ให้ เป็นอันเลิกกัน ตั้งแต่เมื่อโฆษณาแจ้งความในหนังสือราชกิจจานุเบกษานั้น แต่ว่าความรับผิดชอบของกรรมการของผู้จัดการและของผู้ถือหุ้นทุก ๆ คนมีอยู่เท่าไร ก็ให้คงมีอยู่อย่างนั้นและพึงเรียกบังคับได้ เสมือนดังว่าบริษัทยังมีได้เล็ก

(๖) ถ้าบริษัท ฤๅผู้ถือหุ้น ฤๅเจ้าหน้าที่ใด ๆ ของบริษัทรู้สึก ว่าต้อง เสียหาย มีเป็น ชรรม เพราะ การ ที่ บริษัท ถูก ขจัด ชื่อ จากทะเบียนนั้นไซ้ เมื่อบริษัท ฤๅผู้ถือหุ้น ฤๅเจ้าหน้าที่ร้อง ต่อศาล และศาลพิจารณาได้ความเป็นที่พอแก่ใจว่าในขณะที่ขจัดข้อบริษัทจากทะเบียน นั้นบริษัท ยังทำการค้าขาย ฤๅยังประกอบ การงารอยู่ก็ดี ฤๅมิฉะนั้นเห็นเป็นเหตุชดเชยในการที่จะให้บริษัทนั้นได้กลับคืนขึ้นทะเบียนก็ดี ท่านว่าศาลจะสั่งให้กลับ ขจัดข้อบริษัทคืนเข้าสู่ทะเบียนก็ได้ และถ้าเช่นนั้นท่านให้ถือ ว่าบริษัทนั้นได้คงตั้งขึ้นยังตลอดมาเสมือนดังว่ามีได้มีการขจัดข้อออกเลย อนึ่งด้วยคำสั่งอันนั้นศาลจะสั่งและวางข้อกำหนดไว้ เป็นประการใด ๆ ตามที่เห็นเป็นยุติธรรมด้วยก็ได้ เพื่อจัดให้บริษัทและมันดาบุคคลอื่น ๆ เข้าสู่ฐานะอันใกล้เคียงที่สุดกับฐานะเดิม เสมือนดังว่าบริษัทนั้นมีได้ถูกขจัดข้อออกจากทะเบียนเลย

๔๔๑

หมวด ๕

การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน
ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๒๔๗ การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ฤ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฤ บริษัทจำกัดซึ่งล้มละลายนั้น ให้จัดทำไป ตามบทกฎหมายลักษณะล้มละลายที่คงใช้อยู่ตามแต่จะทำได้

เสนาบดี เจ้านายที่ระออก กฤ ข้าราชการ ว่าด้วยการชำระบัญชี ห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่ออกได้

มาตรา ๑๒๔๘ เมื่อกล่าวถึงประชุมใหญ่ในหมวดนี้ ท่าน หมายความดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและห้างหุ้นส่วน จำกัด ก็คือการประชุมหุ้นส่วนทั้งปวง ซึ่งอาศัยคะแนนเสียงข้าง มากเป็นใหญ่ในการวินิจฉัย

(๒) ถ้าเกี่ยวกับบริษัทจำกัด ก็คือการประชุมใหญ่ตามที่ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๗๑

มาตรา ๑๒๔๙ ห้างหุ้นส่วนก็ดี บริษัทก็ดี แม้จะได้เลิกกัน แล้วก็ให้ ฟังถือว่ายังคงตั้งอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อการชำระ บัญชี

มาตรา ๑๒๕๐ นำที่ของผู้ชำระบัญชี คือชำระสะสางการ
ของห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทนั้นให้เสร็จไป กับจัดการใช้หนี้เงิน
และแจกจ่ายสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๕๑ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด ในเมื่อเลิกกัน
เพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลาย หุ้นส่วนผู้จัดการห้าง ฤๅ
กรรมการของบริษัทยอมเข้าเป็นผู้ชำระบัญชี เว้นไว้แต่ข้อ
สัญญาของห้าง ฤๅข้อบังคับบริษัทจะมีกำหนดไว้เป็นสถานอื่น
ถ้าไม่มีผู้ชำระบัญชีตั้งไว้มา และเมื่อพนักงานอัยการ ฤๅ
บุคคลอื่นผู้มีส่วนได้เสียในการร้องขอ ทานให้ศาลตั้งผู้ชำระ
บัญชี

มาตรา ๑๒๕๒ หุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการบริษัทมีอำนาจ
โดยตำแหน่งเดิมฉันทัด เมื่อเป็นผู้ชำระบัญชีก็ยังคงมีอำนาจ
อยู่ฉันทัดนั้น

มาตรา ๑๒๕๓ ภายในสิบวันนับแต่ได้เลิกห้างเล็กบริษัท
ฤๅถ้าศาลได้ตั้งผู้ชำระบัญชึ้นับแต่วันที่ศาลตั้ง ผู้ชำระบัญชี
ต้องกระทำดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) บอกกล่าวแก่ประชาชนโดยประกาศโฆษณาในหนังสือ
พิมพ์แห่งท้องที่สองครั้งเป็นอย่างน้อย ว่าห้างหุ้นส่วนนั้น ฤๅ
บริษัทนั้นได้เลิกกันแล้ว และให้ ผู้เป็นเจ้าของหนี้ทั้งหลายยื่นคำ
ทวงหนี้แก่ผู้ชำระบัญชี

(๒) ส่งคำบอกกล่าวอย่างเดียวกันเป็นจดหมายลงทะเบียน ไปรษณีย์ไปยังเจ้าหนี้ทั้งหลายทุก ๆ คน บันดามีชื่อปรากฏใน สมุดบัญชี ฎาเอกสารของห้างฎาบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๕๔ การเลิกหุ้นส่วนฎาบริษัทนั้น ผู้ชำระบัญชี ต้อง นำบอกให้ จดทะเบียนภายใน สิบสี่วันนับแต่วันที่ เลิก กัน และในการนี้ ต้องระบุนชื่อผู้ชำระบัญชีทุก ๆ คน ให้จดลงทะเบียน ไว้ด้วย

มาตรา ๑๒๕๕ ผู้ชำระบัญชีต้องทำบุคคลขึ้นโดยเร็วที่สุดที่เป็นวิสัยจะทำได้ ส่งให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบลงสำคัญว่าถูกต้อง แล้วต้องเรียกประชุมใหญ่

มาตรา ๑๒๕๖ ชุระการอันที่ประชุมใหญ่จะพึงทำนั้น คือ

(๑) รับรองให้หุ้นส่วนผู้จัดการ ฎากรรมการบริษัทคงเป็นผู้ชำระบัญชีต่อไป ฎาเลือกตั้งผู้ชำระบัญชีใหม่ขึ้นแทนที่ และ

(๒) อนุมัติบัญชีบุคคล

อนึ่งที่ประชุมใหญ่จะสั่งให้ ผู้ชำระบัญชีทำบัญชีตราครุฑพัสสิน ฎาให้ทำการใด ๆ ก็ได้สุดแต่ที่ประชุมจะเห็นสมควร เพื่อชำระสะสางกิจการของห้างหุ้นส่วนฎาบริษัทให้เสร็จไป

มาตรา ๑๒๕๗ ผู้ชำระบัญชีซึ่งมิใช่เป็นชั้นเพราะศาลตั้งนั้น ท่านว่าจะถอนเสียจากตำแหน่งและตั้งผู้อื่นแทนที่ก็ได้ ในเมื่อ

ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายออกเสียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ฤๅที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้นได้ลงมติตั้งนั้น แต่ศาลย่อมสั่งก่อนผู้ชำระบัญชีจากตำแหน่งและตั้งผู้อื่นแทนที่ได้ ไม่เลือกที่จะเป็นผู้ชำระบัญชีซึ่งศาลตั้งฤๅมิใช่ศาลตั้ง ในเมื่อมีคำร้องขอของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างคนใดคนหนึ่ง ฤๅของผู้ถือหุ้นในบริษัท มีหุ้นรวมกันนับได้ถึงหนึ่งในสี่สิบแห่งทุนของบริษัท โดยจำนวนที่ส่งใช้เงินเข้าทุนแล้วนั้น

มาตรา ๑๒๕๘ เมื่อมีการเปลี่ยนตัวผู้ชำระบัญชีใหม่ครั้งใด ผู้ชำระบัญชีต้องนำความจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้เปลี่ยนตัวกันนั้น

มาตรา ๑๒๕๙ ผู้ชำระบัญชีทั้งหลายย่อมมีอำนาจดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) แก่ต่างว่าต่างในนามของห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัท ในอรรถคดีพิพาทอันเป็นแห่งฤๅอาญาทั้งปวง และทำปรานีปรานอมยอมความ

(๒) ดำเนินกิจการของห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทตามแต่จำเป็น เพื่อการชำระสะสางกิจการให้เสร็จไปด้วยดี

(๓) ขายทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัท

(๔) ทำการอย่างอื่น ๆ ตามแต่จำเป็น เพื่อชำระบัญชีให้เสร็จไปด้วยดี

มาตรา ๑๒๖๐ ข้อจำกัดอำนาจของผู้ชำระบัญชีอย่างใด ๆ จะอ้างเป็นสมบัตินต์ต่อบุคคลภายนอกหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๖๑ ถ้ามีผู้ชำระบัญชีหลายคน การใด ๆ ที่ผู้ชำระบัญชีกระทำ ย่อมไม่เป็นอันสมบัตินต์นอกจากผู้ชำระบัญชีทั้งหลายจะได้ทำร่วมกัน เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่ศาลาจะได้ กำหนดอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นในเวลาตั้งผู้ชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๖๒ ถ้ามีมติของที่ประชุมใหญ่ ศาลาบังคับของศาลให้อำนาจผู้ชำระบัญชีให้ทำการแยกกันได้ ท่านว่าต้องนำความจด ทะเบียน ภายใน สิบสี่วัน นับแต่วัน ลงมติ ศาล ออกคำสั่งบังคับนั้น

มาตรา ๑๒๖๓ ค่าธรรมเนียม ค่าภาระติดพัน และค่าให้จ่ายซึ่งต้องเสียโดยควรในการชำระบัญชีนั้น ท่านว่าผู้ชำระบัญชีต้องจัดการใช้ ก่อนหนี้เงินรายอื่น ๆ

มาตรา ๑๒๖๔ ถ้าเจ้าหนี้คนใดมิได้มาทวงถามให้ ไขหนี้ ผู้ชำระบัญชีต้องวางเงินเท่าจำนวนหนี้ นั้น ตามบทแห่งประมวลกฎหมายว่าด้วยวางทรัพย์ สืบแทนชำระหนี้

มาตรา ๑๒๖๕ ผู้ชำระบัญชีจะเรียกให้ ผู้เป็นหุ้นส่วนศาลาถือหุ้นส่งให้เงินลงหุ้นอันเป็นส่วนยังค้างชำระอยู่นั้นก็ได้ และเงินที่ค้างชำระนี้ ถึงแม้จะได้ตกลงกันไว้ ก่อนโดยสัญญาเข้า

มาตรา ๑๒๗๐ การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญสำเร็จ
ลงเมื่อใด ผู้ชำระบัญชีต้องเรียกประชุมใหญ่เมื่อนั้น และต้อง
แสดงรายการต่อที่ประชุมให้ทราบวิธีที่ได้ดำเนินการชำระบัญชี

เมื่อที่ประชุมใหญ่ได้ให้อนุมัติแล้ว ผู้ชำระบัญชีต้องนำ
ข้อความใน รายการประชุม นั้นไปจดลง ทะเบียนภายใน สิบวัน
นับแต่วันประชุม

มาตรา ๑๒๗๑ ท่านให้มอบสมุด บัญชี และเอกสาร
ทั้งหลาย ของห้าง หุ้นส่วน สามัญ ซึ่งได้ชำระบัญชี นั้นไว้แก่
นายทะเบียนในเวลาเดียวกันกับที่ไม่จดทะเบียน และให้
นายทะเบียนรักษาสมุด บัญชี และเอกสารเหล่านั้นไว้สืบปี
นับแต่วันชำระบัญชีเสร็จ

สมุดบัญชีและเอกสารเหล่านี้ ให้บันดาบุคคลผู้มีส่วนได้
เสียด้วยตรวจดูได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๒๗๒ ท่านห้ามมิให้ฟ้อง

- (๑) ห้างหุ้นส่วนสามัญ
- (๒) ผู้เป็นหุ้นส่วนสามัญหรือหุ้นคนใดคนหนึ่งในฐานะเช่นนั้น
- (๓) ^{2/}ผู้ชำระบัญชีคนใดคนหนึ่งในฐานะเช่นนั้น

เมื่อพ้นเวลาสองปีนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนการชำระบัญชีเสร็จ

มาตรา ๑๒๗๓ บทบัญญัติแต่มาตรา ๑๑๗๒ จนถึงมาตรา ๑๑๙๓ กับมาตรา ๑๑๙๕ มาตรา ๑๒๐๗ เหล่านี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่การประชุมใหญ่ซึ่งมีขึ้นในระหว่างชำระบัญชี อนุโลมตามควรแก่บท

ลักษณ ๒๓

สมาคม

มาตรา ๑๒๗๔ อันว่าสัญญาตั้งสมาคมนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหลายคนตกลงเข้ากัน เพื่อทำการอันใดอันหนึ่งร่วมกัน อันมิใช่เป็นการหาผลกำไรแบ่งปันกัน

มาตรา ๑๒๗๕ บันดาสมาคมต้องมีข้อบังคับและต้องจดทะเบียน

มาตรา ๑๒๗๖ อันข้อบังคับของสมาคมนั้น อย่างน้อยต้องระบุข้อความที่กล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อสมาคม
- (๒) วัตถุประสงค์ของสมาคม
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของสมาคม
- (๔) ระเบียบวิธีรับสมาชิกเข้าสมาคมและระเบียบวิธีกำจัด

สมาชิกออกจากสมาคม

(๕) ระเบียบวิธีจัดการสมาคม โดยมีกรรมสัมปาทิก ฤ
กรรมการ ฤวิธีอื่นอย่างใด

มาตรา ๑๒๗๗ การจดทะเบียนเป็นสมาคมนั้น ต้องทำเป็น
หนังสือ และต้องมีสมาชิกของสมาคมลงลายมือชื่อไม่น้อยกว่า
สามคน กับต้องมีข้อบังคับของสมาคมส่งไปด้วยสามฉบับ

มาตรา ๑๒๗๘ การจดทะเบียนเป็น สมาคมตั้งสำนักงานแห่ง
ใหญ่ทำกิจการอยู่นอกที่แห่งใดในพระราชอาณาเขต ท่าน
ให้จดทะเบียนนอกทะเบียนสำหรับ ที่อยู่ที่แห่งนั้น ต่อไปภาย
หลังจะแก้ไขข้อความ ที่ได้จดทะเบียนไว้อย่างหนึ่งอย่างใด ก็ดี
จะจดทะเบียนข้อความใด ๆ อันบังคับไว้ในหลักหมั้นนี้ว่าให้จด
ทะเบียนก็ดี ก็ต้องจดทะเบียนแห่งเดียวกันนั้น

มาตรา ๑๒๗๙ ในารจดทะเบียน ท่านบังคับว่าต้องจด
ระบุข้อความซึ่งกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อสมาคม
- (๒) วัตถุประสงค์ของสมาคม
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของสมาคม
- (๔) ชื่อ สำนัก และชำระของมั่นคงบุคคลซึ่งได้รับมอบ

1๒/10/2566
หมายเป็นผู้จัดการ

ของสมาคม นอกจากที่ประชุมสมาชิกของสมาคมจะได้ลงมติ
แก่การนั้นเป็นเสียงข้างมาก

อนึ่ง ต้องส่งสำเนาข้อบังคับที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม
ใหม่เช่นนั้น สามฉบับไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับตั้งแต่วันที่
ที่ได้ลงมติ

มาตรา ๑๒๙๔ การเปลี่ยนตัวบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็น
ผู้จัดการสมาคมนั้น ต้องจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับตั้งแต่วันที่
ที่ได้เปลี่ยน

ถ้านายทะเบียนไม่พอใจว่าผู้จัดการใหม่นั้นเป็นบุคคลอันมี
หลักฐานสมควรตั้งว่าไว้ในมาตรา ๑๒๙๐ จะไม่ยอมรับจดทะเบียน
การเปลี่ยนแปลงนั้นก็ได้

มาตรา ๑๒๙๕ บันดบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้
จัดการนั้น ได้ชื่อว่าเป็นผู้แทนของสมาคมในกิจการอันเกี่ยวกับ
บุคคลภายนอก

มาตรา ๑๒๙๖ ความเกี่ยวพันในระหว่างสมาคมกับบุคคลซึ่ง
ได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการก็ดี กับบุคคลภายนอกก็ดี ท่าน
ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยตัวแทน

มาตรา ๑๒๙๗ ถ้าสมาชิกผู้จัดการของสมาคมคนหนึ่ง
คนใด ^{12/10/2566}กระทำการเพื่อค้ำใจ ความประสงค์ร่วมกันนั้นโดยลเมิต
ท่านว่าสมาคมต้องรับผิดชอบกับผู้ผิดในผลแห่งการลเมิตนั้น

มาตรา ๑๒๘๘ ถ้ามีระเบียบจะพึงส่งเงินค่าบำรุงเป็นระยะเวลาอย่างไร ท่านว่าเงินค่าบำรุงนี้ถึงกำหนดจะต้องใช้เต็มจำนวนเมื่อเริ่มต้นระยะเวลาบำรุงนั้นทุกครั้งไป

มาตรา ๑๒๘๙ สมาชิกทุกคนจะออกจกสมาคมเมื่อใดก็ชอบที่จะออกได้ แต่ต้องใช้เงินค่าบำรุงที่ค้างชำระอยู่ในขณะนั้นให้เสร็จ

มาตรา ๑๒๙๐ นอกจากจะได้มีข้อบังคับบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว ท่านว่าความรับผิดชอบของสมาชิกในสมาคมแต่ละคนจำกัดเพียงจำนวนเงินค่าบำรุงที่สมาชิกนั้นค้างชำระอยู่

มาตรา ๑๒๙๑ ถ้าสมาคมลงมติโดยฝ่าฝืนต่อข้อบังคับของสมาคมเองก็ดี ฝ่าฝืนต่อกฎหมายก็ดี เมื่อสมาชิกคนหนึ่งคนใดถูกฟ้องงานอัยการร้องขอ ท่านให้ศาลเพิกถอนมตินั้นเสีย แต่การที่สมาชิกจะร้องขอต่อศาลเช่นนั้น ต้องร้องอย่าให้เนิ่นช้าเกินกว่าหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดีนั้น

มาตรา ๑๒๙๒ สมาคมข่มขู่เล็กกันด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้ามีข้อบังคับ ของสมาคมกำหนดไว้ ให้เลิกในกรณีอันใด เมื่อมีกรณีอันนั้น

(๒) ถ้าตั้งสมาคมขึ้นโดยมีกำหนดกาลละอันใด เมื่อสิ้นกำหนดกาลอันนั้น

(๓) ถ้าสมาคมได้ตั้งขึ้นเพื่อทำกิจการอันหนึ่งอันเดียว เมื่อการอันนั้นสำเร็จแล้ว

(๔) เมื่อที่ประชุมใหญ่แห่งสมาคมได้ลงมติให้เลิก

(๕) เมื่อสมาคมต้องล้มละลาย

(๖) เมื่อศาลสั่งให้เลิก

มาตรา ๑๒๕๓ ในกรณีอื่นใดอันหนึ่งซึ่งระก่กล่าวต่อไปนี้ เมื่อพนักงานอัยการฎาทุกคดี ๆ ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ ศาลจะสั่งให้เลิกสมาคมและตั้งผู้ทำระบายขึ้นคนหนึ่ง ฎาหลายคนก็ได้ คือว่า

(๑) ถ้าวัตถุประสงค์ที่ประสงค์ของสมาคมผิดต่อกฎหมาย ฎากลายเป็นผิดต่อกฎหมาย

(๒) ถ้าจะจัดการสมาคมนั้นต่อไปอีกไม่ได้ ไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ

(๓) ถ้าปรากฏว่าผู้ซึ่งจัดการสมาคมนั้นเป็นบุคคลอื่นมิใช่ผู้จัดการที่ได้จัดทะเบียนไว้

(๔) ถ้าปรากฏว่า สมาคมนั้นเป็น ภัยอันตรายต่อ สันติภาพของประชาชน ฎาอาจจะกลายเป็นภัยอันตรายเช่นนั้น

(๕) ถ้าสมาคมเอง ฤๅสมาชิกคนหนึ่งคนใด ฤๅผู้จัดการของสมาคมกระทำฝ่าฝืนต่อกฎหมายเพื่อดำเนินการร่วมกันนั้น

มาตรา ๑๒๕๔ บทบัญญัติทั้งหลายอันว่าด้วยการชำระบัญชีเลิกห้างหุ้นส่วนและบริษัทนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับในการชำระบัญชีสมาคม อนึ่งโดยสมควรแก่บท

มาตรา ๑๒๕๕ เมื่อได้ชำระบัญชีแล้ว ถ้ามีสินทรัพย์เหลืออยู่เท่าใด จะแบ่งให้แก่สมาชิกของสมาคมนั้นไม่ได้ สิทธิประโยชน์จะต้องโอนไปให้แก่บุคคลนิติสมมติอื่น ตามที่ได้ระบุไว้ในข้อบังคับของสมาคม ถ้าถ้าไม่ได้ระบุไว้ก็ตามแต่สมาคมจะตกลงในที่ประชุมใหญ่

มาตรา ๑๒๕๖ ถ้าในข้อบังคับของสมาคมฤๅที่ประชุมใหญ่มิได้ระบุบุคคลนิติสมมติใดไว้ ให้เป็นผู้รับสินทรัพย์ที่เหลือไซ้ ท่านว่าสินทรัพย์ที่เหลือนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๑๒๕๗ เสนาบติเจ้ากระทรวงการปกครองท้องที่มอำนาจที่จะออกกฎข้อบังคับ เพื่อตั้งสำนักงานจดทะเบียน และเพื่อกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะต้องเสียในการจดทะเบียน

อนึ่งเสนาบดินนมีอำนาจที่จะอนุญาตยกเว้นการจดทะเบียนฤๅยกเว้นค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนแก่สมาคมใด ๆ ได้ด้วยเมื่อปรากฏว่าเป็นสมาคมตั้งขึ้นเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่นว่าเป็นสมาคมที่การกุศล ฤๅการศาสนา เป็นต้น

๔๕๕

ประกาศใช้หนังสือสัญญา
ระหว่างกรุงสยาม กับ ญี่ปุ่น
วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๖

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี
ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือ
เกล้า ๆ สั่งว่า

ด้วยหนังสือสัญญา ว่าด้วยทางพระราชไมตรี, ทางค้าขาย
และการเดินเรือ ซึ่งได้แก้ไขหนังสือสัญญาแต่ก่อน ในระหว่าง
กรุงสยามกับญี่ปุ่นฉบับ ๑ กับโปรโตคอล ซึ่งลงชื่อวันเดียวกัน
๒ ฉบับ ว่าด้วยอำนาจศาลที่จะใช้ละเพาะภาค ฉบับ ๑ ว่าด้วย
ผลอย่างชาติที่โปรตอย่างอื่น ๑ ผู้ทำการแทนเสนาบดีว่าการต่างประเทศ
ผู้มีอำนาจเต็มฝ่ายสยามกับอัครราชทูตญี่ปุ่นผู้มีอำนาจเต็ม
ฝ่ายญี่ปุ่น ได้ลงชื่อกันไว้ ณ กรุงเทพ ๆ วันที่ ๑๐ มีนาคม
พระพุทธศักราช ๒๔๖๖ ตรีศตศักราช ๑๙๒๔ นั้น มีข้อสัญญา
กันว่าจะได้ใช้ตามหนังสือสัญญาและโปรโตคอลทั้งสองนี้ ตั้ง
แต่วันที่ ๑ ต่อจากวันที่ได้ แลกเปลี่ยน สัตยาบันต่อกัน เป็นต้น
สืบไป

หนังสือสัญญาฉบับทั้งโปรโตคอลทั้งสองท่อนี้ ได้มีพระราช
 สัตยาบัน ณวันที่ ๓ พฤษภาคม พ. ศ. ๒๔๖๗ แล้ว และผู้ทรง
 สำเร็จราชการแผ่นดินประเทศญี่ปุ่น ได้ประทานสัตยาบัน
 ณวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ. ศ. ๒๔๖๗ แล้ว และสัตยาบัน
 ทั้ง ๒ ฝ่ายนี้ เสนาบดีว่าการต่างประเทศกับอัครราชทูตญี่ปุ่น
 ได้แลกเปลี่ยนต่อกันแล้วที่ศาลาว่าการต่างประเทศ ณกรุงเทพฯ ฯ
 เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ. ศ. ๒๔๖๗ เวลา ๔ นาฬิกาครึ่งเที่ยง
 อนึ่งตามความที่กล่าวแล้วข้างต้น ว่าจะให้ใช้หนังสือสัญญา
 และโปรโตคอลทั้งสองนี้ ตั้งแต่วันที่ ๗ ต่อจากวันที่แลกเปลี่ยน
 สัตยาบันต่อกันเป็นต้นสืบไปนั้น จึงเป็นอันให้เริ่มใช้หนังสือ
 สัญญาและโปรโตคอลทั้งสองนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ธันวาคม
 พ. ศ. ๒๔๖๗ สืบไป

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งให้เจ้าพนักงานทุกกระทรวง
 ทบวงการ และบรรดาผู้ซึ่งมีการเกี่ยวข้องกับข้อความที่กล่าวไว้
 ในหนังสือสัญญาฉบับโปรโตคอลทั้งสองนี้ว่า ให้ถือตามกระทำ
 ตามความในสัญญาและโปรโตคอลทั้งสองนี้ว่าทุกข้อทุกประการ
 ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ธันวาคมศกนี้ เป็นต้นสืบไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
 เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

๔๕๗

หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับญี่ปุ่น
ลงชื่อกันที่กรุงเทพฯ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๔๖๖
ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันกันที่กรุงเทพฯ
วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๔๖๗

สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม และสมเด็จพระเจ้าราชาธิราชกรุง
ญี่ปุ่น มีพระราชประสงค์ที่จะกระทำให้ทางพระราชไมตรีและ
ความเข้าใจอันดี ซึ่งมีต่อกันอยู่โดยผาสูกในระหว่างทั้ง ๒
ประเทศนั้นใหม่มั่นคงยิ่งขึ้น และทรงเชื่อมั่นว่าทางที่จะให้สัมความ
ปรารถนาอันนี้ ไม่มีอย่างอื่นดีซึ่งกว่าที่จะแก้ไขบรรดาหนังสือ
สัญญาที่ได้มีต่อกันอยู่แต่ก่อน จึงได้ทรงตกลงจะ
กระทำการแก้ไขนั้นให้เป็นอันสำเร็จ โดยถือความสมธรรมชาติ
และให้ประโยชน์ซึ่งกันและกันโดยเสมอภาคเป็นหลัก และ
เพราะฉะนั้นจึงได้ทรงแต่งตั้งผู้อำนาจอัครราชทูตทั้งสองฝ่าย คือ

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามนั้น พระวรวงศ์เธอ พระองค์
เจ้าไตรภพประพันธ์ เกรียงราชอัครราชทูตอันเป็นที่เชิดชูยิ่ง
ช่างเผือก ประถมภรณ์ ผู้ทำการแทนเสนาบดีว่าการต่างประเทศ
ของพระองค์

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้าราชาธิราชกรุงญี่ปุ่นนั้น โจโนสุเกะยาตา, บุษิอิ, เครื่องราชอิสริยาภรณ์อาทิตย์อุทัยชั้น ๓ อัครราชทูตพิเศษผู้มีอำนาจเต็มของพระองค์ ถิ่นสำนักรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรสยาม ผู้ซึ่ง เมื่อได้สำเนาหนังสือมอบอำนาจให้ตรวจดูซึ่งกันและกันและได้เห็นว่าเป็นอันถูกต้องแบบอย่างดีแล้ว ได้ปรึกษาคงกันทำสัญญาเป็นข้อดังต่อไปนี้

ข้อ ๑

กรุงสยามกับกรุงญี่ปุ่น จะต้องมีความสงบราบคาบเรียบร้อยกันอยู่เสมอ และจะต้องเป็นไมตรีกันอยู่เป็นนิรันดร์ คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาในญี่ปุ่นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะต้องมีเสรีภาพที่จะเข้าไป และเดินทาง และอาศัยอยู่ในอาณาเขตรและดินแดนของประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง และทำการค้าขายและการหัตถกรรม และซื้อขายสินค้าทุกชนิดอันจะพึงค้าขายได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และทำการในทางศาสนา ทางศึกษา และทางทานการกุศล และเป็นเจ้าของหรือเช่า และอยู่ในเรือน, โรงงานหัตถกรรม, โรงเก็บสินค้าและร้าน และใช้ผู้นับพระเป็นตัวแทนตามที่ตนจะเลือกตั้ง และเช่าที่ดินสำหรับใช้เป็นที่อยู่ ^{12/10/1906} การที่ทำการค้าขาย, ทำการอุตสาหกรรม, ทำการศาสนา, และทำการทานกุศล และเพื่อการอย่างอื่น ๆ อันชอบด้วย

กฎหมายและเพื่อใช้เป็นสุสาน และทำการล้างๆ ทิ้งไปอันเกี่ยว
ข้องหรือจำเป็นแก่การค้าขาย โดยมีกำหนดอย่างเดียวกันกับ
ชาวเมือง แต่ต้องยอมตนอยู่ใต้อำนาจกฎหมายและข้อบังคับ
ต่างๆ ซึ่งได้ตั้งขึ้นไว้ในประเทศนั้น

คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
จะไม่ต้องถูกบังคับโดยอ้างเหตุใดๆ เป็นอันขาด ที่จะให้เสีย
ค่าภาระ หรือภาษีอากรภายในอย่างใดๆ นอกจากหรือยิ่งกว่า
ที่ชาวเมืองของประเทศนั้นได้เคยเสียอยู่ หรือจะได้เสียต่อไป

คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง
เมื่ออยู่ในอาณาเขตมณฑลและดินแดน ของประเทศ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะ
ต้องได้รับความคุ้มครอง บำรุงกัน และความมั่นคง อันหนักแน่น
อย่างยิ่งเป็นนิจสำหรับภพตัวและทรัพย์สินสมบัติ และในกระบวนการ
นั้นจะต้องมีสิทธิทั่วไปและสิทธิพิเศษเช่นเดียวกับที่ได้ไว้เมื่ออยู่ถูก
จะได้ ให้มีขึ้นแก่คนในบังคับซึ่งเป็นชาวเมือง แต่ต้องยอมตัว
อยู่ในอำนาจข้อลักษณะต่างๆ ซึ่งมีบังคับไว้สำหรับคนในบังคับซึ่ง
เป็นชาวเมืองนั้นด้วย

แต่คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
เมื่ออยู่ในอาณาเขตมณฑลและดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะต้อง
ได้รับความยกเว้นจากการเกณฑ์เป็นทหารไม่ว่าทางบกหรือทางน้ำ

ไม่ว่าในกองทหารประจำการสามัญ หรือในกองทหารรักษา
การประจำชาติ หรือในเหล่าทหารมิถิเซียก็ดี และทั้งยกเว้น
จากการต้องส่งเสียเงินโดยประการต่าง ๆ อันบังคับให้เสียแทน
การเกณฑ์ตัวเป็นทหาร และยกเว้นจากการต้องออกเงินให้
กู้ยืมชนิดที่เป็นการบังคับ หรือการเรียกเกณฑ์เอาเงิน หรือ
ออกเงินเพื่อการทหารอย่างใด ๆ ทั้งสิ้น

คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่ทั้งสองฝ่าย เมื่อ
อยู่ในอาณาเขตและดินแดนของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่ จะ
ต้องมีเสรีภาพบริบูรณ์ในทางถือศาสนาได้ตามชอบใจตน และ
เมื่อปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับต่าง ๆ แล้ว จะต้องมี
สิทธิ์เพื่อประกอบการสักการบูชาตามลัทธิที่ตนนับถือได้ จะ
เป็นการกระทำเฉพาะบุคคล ฤๅในท่ามกลางสาธารณชนก็ได้

ในการทั้งปวงที่เกี่ยวกับทางประกอบการอุตสาหกรรมและ
ทางทำมาหากิน และทางอาชีพะทั้งหลายรวมทั้งการเข้าถือ, ถือ
อยู่และจำหน่ายเสียซึ่งสิทธิเป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติทุกประเภท
นั้น คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
ตลอดทั่วทุกแห่งไปใน อาณาเขต และดินแดนของประเทศ อีก
ฝ่ายหนึ่งนั้น ^{12/10/2566} จะต้องตั้งอยู่ในฐานะอย่างเดียวกัน กับคนใน

บังคับ หรือพลเมืองของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง
นั้นทุกประการ

ข้อ ๒

บรรดาเคหะสถาน โรงเก็บของ โรงงานหัตถกรรมและร้าน
และสมบัติอย่างอื่น ๆ ทั้งหลายของคนในบังคับประเทศที่ทำสัญญา
ใหญ่หนึ่งฝ่ายใด ซึ่งอยู่ในอาณาเขตและดินแดนของ
ประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง รวมทั้งสถานที่ต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องซึ่งใช้
สำหรับเป็นที่อยู่หรือสำหรับการค้าขายที่นั่น ต้องให้หนังสือ
ว่าเป็นที่เจ้าของที่นั้น ห้ามมิให้เข้าไปตรวจหรือค้นเรือน
โรงร้านและสถานที่เหล่านั้นแห่งหนึ่งแห่งใด หรือตรวจสอบ
สรรพสมุดหนังสือหรือบัญชีในนั้น เว้นไว้แต่ที่จะกระทำตาม
ลักษณะและตามแบบระเบียบที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายและกฎข้อ
บังคับต่าง ๆ สำหรับคนในบังคับซึ่งเป็นชาวเมืองนั้น

ข้อ ๓

ในระหว่างอาณาเขตและดินแดนของทั้งสองฝ่ายที่ทำสัญญา
ใหญ่นี้ จะต้องยอมให้มีการค้าขายและการเดินเรือไปมาได้
โดยสะดวกเต็มที่ทั้งหมดเสมอกันทั้งสองฝ่าย

คนในบังคับประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ต้องฝ่ายใดฝ่ายที่ต้อง
ไปมาหากันได้ตามอำเภอใจ โดยสะดวกและปราศจากกักขังตราขาย

พร้อมกับกำปั่นและสินค้ายังสถานที่ ท่าและลำน้ำทุกแห่งในอาณาเขตและดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งได้เปิดให้มีการค้าขายและการเดินเรือต่อเมืองต่างประเทศอยู่แล้ว หรือที่จะได้เปิดต่อไปภายหลัง และเมื่อได้ข้อมปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศที่เข้าไปนั้นแล้ว จะต้องได้รับผลแห่งสิทธิทั่วไป สิทธิพิเศษ เสรีภาพและประโยชน์ที่โปรด กับทั้งผลแห่งการพ้นจากและยกเว้นจากภาระต่างๆ ในการค้าขายและการเดินเรือ เหมือนกันกับที่คนในบังคับซึ่งเป็นชาวเมืองนั้นได้รับอยู่ในบังคับ หรือจะได้รับต่อไปในภายหน้า

ข้อ ๔

ประเทศที่ทำสัญญาใหญ่ทั้งสองฝ่ายตกลงกันว่าจะไม่กระทำการขัดขวางต่อการค้าขายระหว่างประเทศทั้งสอง โดยห้ามหรือจำกัดการส่งสินค้าชนิดใดๆ เข้าไปในเมืองออกจากเมือง หรือผ่านเมือง เว้นไว้แต่ประการต่างๆ ดังต่อไปนี้ ซึ่งถ้าแม่จะห้ามหรือจำกัดด้วยประการนั้นๆ แล้วจะต้องเป็นอันใช้ข้อซึ่งห้ามหรือจำกัดนั้น บังคับบังคับประเทศทั้งหลายได้ทั่วทุกประเทศ หรือมิฉะนั้น ก็บังคับประเทศที่ตกอยู่ในลักษณะการอย่างเดียวกันนั้นได้ คือ

๑ การห้าม หรือจำกัด^๕ เองด้วยเครื่องอาวุธยุทโธปกรณ์^๕ ในเวลามีเหตุการณ์อันไม่ปรกติ

๒ การห้ามหรือ จำกัด^๕ เพื่อเหตุแห่งความปลอดภัยของสาธารณชน หรือเพื่อเหตุแห่งการสาธารณสุข

๓ การห้ามหรือจำกัดสิ่งใด ๆ อันเป็นของผูกขาดของรัฐบาล อยู่แล้วในเวลานี้ หรือจะได้เป็นเช่นนั้นขึ้นต่อไปในภายหน้า

๔ การห้ามหรือจำกัด เพื่อป้องกันปศุสัตว์ หรือพฤษชาติอันมีประโยชน์ ให้ปราศจากโรคและแมลงร้าย ฤกาฝาก ร้ายต่าง ๆ

๕ การห้ามหรือจำกัดสิ่งของต่าง ๆ อันคล้ายคลึงกับสิ่งของภายในเมือง ซึ่งตามกฎหมายบ้านเมืองห้ามมิให้ทำขึ้นหรือขาย หรือส่งไปมาในบ้านเมืองนั้น หรือถ้าแม้ให้กระทำเช่นนั้นก็ได้ ก็โดยมีข้อขัดกันจำกัดอันคล้ายคลึงกันเหมือนกัน

ข้อ ๕

คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่^๕ นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะต้องมีเสรีภาพที่จะไปยังศาลยุติธรรมของประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อเรียกร้องหรือป้องกันสิทธิของตน และจะต้องมีเสรีภาพ^๕ เท่าเทียมกันกับคนในบังคับซึ่งเป็นชาวเมืองนั้น และกับคนในการที่บังคับหรือพลเมืองของชาติที่โปรดให้^๕ ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ในการที่จะเลือกและใช้ผู้รู้กฎหมายทนายความและผู้แทนสำหรับให้ไปทำการเรียกร้องและป้องกันสิทธิของตนต่อหน้าศาลนั้น ๆ

การที่คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะเข้าไปทำการเหล่านี้ดีติดต่อกับศาลยุติธรรมของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะต้องไม่ถูกบังคับให้ปฏิบัติตามข้อลักษณะหรือความบังคับอย่างใด ๆ ซึ่งมีได้ไว้แก่คนในบังคับซึ่งเป็นชาวเมืองนั้น หรือแก่คนในบังคับหรือพลเมืองเองชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๖

บริษัทจำกัดสินใช้ และบริษัทหุ้นส่วนอย่างอื่น ๆ และสมาคมซึ่งได้ตั้งขึ้นแล้ว หรือซึ่งจะตั้งขึ้นในภายหน้าตามกฎหมายของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ย่อมได้รับอนุญาตในอาณาเขตและดินแดนของประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง ให้ปฏิบัติตามสิทธิของตนได้ และให้ขึ้นศาลเพื่อเป็นโจทหรือจำเลยได้ตามกฎหมายของประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง

ในการที่บรรดา องค์คณะหรือบริษัทหรือสมาคม ซึ่งได้ตั้งขึ้นตามกฎหมายของประเทศที่ได้ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ^{12410/3} จะเข้าไปทำการเหล่านี้กับศาลยุติธรรมของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะต้องไม่ถูกบังคับให้ปฏิบัติตามข้อลักษณะหรือ

ความบังคับอย่างใด ๆ ซึ่งมีได้ใช้ แก่องค์คณะหรือบริษัทหรือ
สมาคมแห่งหนึ่งเมืองนั้น หรือแก่องค์คณะหรือบริษัทหรือ
สมาคมของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๗

คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ต่างฝ่ายถ้อยที่
ต้องได้รับประโยชน์ ใน อาณาเขตและดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่ง
เสมอเหมือนกับคนในบังคับ ซึ่งเป็นชาวเมืองและตั้งกับคนใน
บังคับหรือพลเมืองของชาติที่โปรดให้ได้รับประโยชน์อย่างยิ่ง
ในการตั้งปวงซึ่งเกี่ยวข้องกับภาษีผ่านด่านภายใน กับ การเก็บ
สินค้าไว้ในที่พัก กับเงินอนุญาตแก่กุลการค้าขาย กับ การให้
มีความสะดวกต่าง ๆ กับ การตรวจและตีราคาสินค้า และการคืน
ภาษีสินค้าอันส่งกลับออกไปนอกเมือง

ข้อ ๘

กรุงญี่ปุ่นนับถือว่า กรุงสยามมีอิสรภาพในการตั้งปวง ซึ่ง
เกี่ยวข้องกับพัสดุศัตราเก็บภาษีสินค้าเข้าออก การคืนภาษีสินค้า
กลับออกไปนอกเมือง และสรรพากรผ่านด่านภายใน และ
ช่วยสาอากรอื่น ๆ ตั้งปวง มีลักษณะเป็นข้อสำคัญว่าจะต้องประ
พฤกติให้เป็นผลเสมอเหมือนประเทศอื่น ๆ ในข้อเหล่านี้แล้ว

กรุงบูโนยอมให้กรุงสยามเพิ่มอัตรภาษีให้สูงขึ้นกว่าที่ได้กำหนดไว้ ในสัญญาซึ่งมีอยู่ในปัจจุบันนี้ มีลักษณะเป็นข้อสำคัญต่อไปอีกว่าประเทศอื่น ๆ ที่มีสิทธิจะรับผลประโยชน์ตามพิกัดภาษีที่มีอยู่นั้นยอมให้เพิ่มอัตรภาษีเช่นนี้ด้วยดี และไม่เรียกร้องเอาผลประโยชน์หรือสิทธิพิเศษแลกเปลี่ยนอย่างใดด้วย

ข้อ ๗

ในกรณีต่างของใด ๆ เข้ามาในอาณาเขต และดินแดนของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หากว่าสิ่งของนั้น ๆ เกิดขึ้น หรือทำขึ้นในอาณาเขตและดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่งแม้ในเวลาเข้ามาจะมาแต่แห่งใดก็ดี ห้ามมิให้เรียกเก็บภาษีศุลกากรอย่างอื่น หรือสูงกว่าที่เรียกเก็บแต่สิ่งของเช่นนั้นอันเกิดขึ้นหรือ ทำขึ้นณะต่างประเทศอื่น ๆ แม้ในเวลาเข้ามาจะมาแต่แห่งใดก็ดี

ส่วนศุลกากรหรือภาษีหรือค่าภาระประเภทใด ๆ ก็ดี ที่จะพึงเรียกเก็บในอาณาเขตและดินแดนของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เนื่องแต่สิ่งของอันนำออกไปยังอาณาเขตและดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่ง นั้น ห้ามมิให้เรียกเก็บ
 12/10/2566
 ประการใด ๆ อย่างอื่น หรือสูงกว่าที่ต้องเสียอยู่แล้วในเวลา

หรือจะต้องเสียต่อไปในภายหน้า สำหรับสิ่งของเช่นกันอัน
นำออกไปยังต่างประเทศอื่น ๆ นั้น

ข้อ ๑๐

บรรดาสິงทั้งปวงอันเป็นของที่จะนำเข้าไปได้โดยชอบด้วย
กฎหมายที่มีอยู่ในเวลานี้ หรือในเวลาต่อไปภายหน้า ยังทำเรือ
ในอาณาเขตและดินแดนของกรุงสยามโดยเรือสยามหรือเรือ
ของประเทศอื่นนั้น ก็ให้นำเข้าไปโดยเรือญี่ปุ่นยังทำเรือเหล่านั้น
ได้ดั่งกัน โดยไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรหรือค่าการประการ
ใด ๆ อย่างอื่นหรือสูงกว่าที่เก็บจากของที่นำเข้าไปโดยเรือสยาม
หรือเรือของประเทศอื่น และเพื่อเป็นการตอบแทนซึ่งกัน
และกัน บรรดาสິงทั้งปวงอันเป็นของที่จะนำเข้าไปได้โดยชอบ
ด้วยกฎหมายที่มีอยู่ในเวลานี้ หรือในเวลาต่อไปภายหน้า ยัง
ทำเรือในอาณาเขตและดินแดนของกรุงญี่ปุ่นโดยเรือญี่ปุ่น หรือ
เรือของประเทศอื่นนั้น ก็ให้นำเข้าไปโดยเรือสยามยังทำเรือ
เหล่านั้นได้ดั่งกัน โดยไม่ต้อง เสียภาษีศุลกากรหรือค่าการ
ประการใด ๆ อย่างอื่นหรือสูงกว่าที่เก็บจากของที่นำเข้าไปโดย
เรือญี่ปุ่นหรือเรือของประเทศอื่น การที่ถ้อยที่ถ้อยตอบแทน
ซึ่งกันและกันโดยเสมอภาคเช่นนี้ จะต้องเป็นอันใช้ได้โดย

ไม่เล็กลงว่าสิ่งของเหล่านั้น ตรงมา จากถิ่นเดิมของสิ่ง ของนั้น ๆ
หรือมาจากแห่งอื่น ๆ

โดยนัยอย่างเดียวกันนี้ ในการเกี่ยวข้องกับนำสิ่ง
ของออกไปนอกประเทศ ก็จะต้องปฏิบัติให้เสมอภาคบริบูรณ์
เพื่อว่า ภาษีชั้นใน และภาษีขาออกก็ดี เงินอนุญาตเก็บกูด
การค้าขาย และเงินค่าคืนภาษีสินค้าอันส่งกลับออกไปก็ดีที่จะ
ต้องเสียและได้รับในอาณาเขตและดินแดนของประเทศที่กำ
ลัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เนื่องด้วยการนำสิ่งของใด ๆ
อันจะพึงจะนำออกไปได้โดยชอบด้วยกฎหมายในเวลาหนึ่ง หรือ
ต่อไปภายหน้านั้น จะได้เป็นอันให้เสียและให้ได้รับเป็นอัตรา
สม่ำเสมออย่างเดียวกัน ไม่ว่าการที่นำออกไปนั้น จะได้นำ
ออกไปโดยเรือสยามเรือญี่ปุ่น หรือเรือของประเทศอื่น ก็ดี
และไม่ว่าจะนำออกไปสู่ท่าเรือแห่งใด จะเป็นท่าเรือของประเทศ
ที่กำลัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือจะเป็นท่าเรือของ
ประเทศอื่น ก็ดี

ขี ๑๑

ไม่ให้เก็บภาษีก่ารวางเรือ ค่าท่า ค่านำร่อง ค่าประกาศ
ค่าด่านป้องกันโรค หรือภาษีทศลายหรือทำนองเดียวกัน ไม่ว่า
ประเภทหรือเรียกชื่ออย่างใด ๆ ซึ่งจะเรียกเก็บในนามหรือเพื่อ

ประโยชน์ของรัฐบาล หรือข้าราชการ หรือเอกชน หรือองค์
 คณะ หรือสถานใด ๆ หนึ่งที่ทำไว้ในอาณาเขตและดินแดนของ
 ฝ่ายหนึ่ง จากเรือของอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าแม้การที่เก่านั้นในกรณี
 อย่างเดียวกันไม่เรียกเก็บให้เท่าเทียมกัน หรือไม่เรียกเก็บโดย
 ลักษณะอย่างเดียวกันจากเรือทั่วไปของชาติพื้นเมืองนั้น หรือ
 เรือของประเทศอื่นก็ดี การปฏิบัติให้สม่ำเสมอเช่นนั้น ให้ใช้
 ปฏิบัติเป็นการตอบแทนซึ่งกันและกัน แก่เรือแต่ละฝ่ายไม่ว่า
 เรือนั้นจะมาถึงจากท่าเรือหรือแห่งใดก็ตาม และไม่ว่าจะออกไป
 สู่อะไรก็ตาม

ข้อ ๑๒

ในการทิ้งปวงที่เกี่ยวกับเรือเข้า ออก หยุดกลับที่ บรรทุก
 และขนสินค้าลงเรือขึ้นจากเรือ ที่เมืองท่า ที่ท้องนา ท่อ ที่ทอด
 สมอ ที่อ่าวกำบังหรือที่ลำน้ําของประเทศทั้งสองนี้ จะต้องไม่
 ให้สิทธิพิเศษแก่เรือของประเทศอื่นออกไปจากที่จะได้ ให้แก่
 เรือของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งนั้นเหมือนกัน ความตั้งใจของ
 ประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ มีอยู่ว่าในกระบวนที่ว่านี้ ตั้งใจจะ
 ให้เรือแต่ละฝ่ายได้รับผลปฏิบัติอย่างที่ได้ให้แก่เรือของชาติที่
 โปรดให้ ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๑๓

การค้าขายตามชายทะเลของประเทศทั้งสองที่ทำสัญญาใหญ่ นั้น เป็นอันเว้นเสียจากข้อความในสัญญานี้ และต้องเป็นไปตามกฎหมายและกฎข้อบังคับต่าง ๆ ของกรุงสยาม หรือกรุงญี่ปุ่นตามแต่กรณี แต่เป็นที่เข้าใจกันว่า คนในบังคับและเรือสยามในอาณาเขตและดินแดนของกรุงญี่ปุ่น และคนในบังคับและเรือญี่ปุ่นในอาณาเขตและดินแดนของกรุงสยาม จะต้องได้มีสิทธิในการอันนี้เหมือนกันกับที่คนในบังคับหรือพลเมืองและเรือของประเทศอื่น ๆ ได้รับหรือจะได้รับต่อไปตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น

ข้อ ๑๔

เรือรบหรือเรือค้าขายลำใด ๆ ของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งถูกพายุหรือมีเหตุทุกข์ภัยอย่างอื่น ๆ จำเป็นต้องเข้ากำบังอาศัยในท่าเรือแห่งใดแห่งหนึ่งของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว ต้องมีเสรีภาพในการที่จะแต่งเรือใหม่ทดแทนในการที่จะหาเสบียงและของใช้ที่จำเป็นทุกอย่าง และในการที่จะออกเรือเดินทะเลต่อไปอีก โดยไม่ต้องใช้ค่าธรรมเนียมอันใดยิ่งกว่าที่เรือของประเทศนั้นจะพึงต้องใช้ แต่อย่างไร ๆ

กิต ถ้าเป็นการที่นายเรือค้าขายมีความจำเป็นจะต้องจำหน่ายสินค้าเสียส่วนหนึ่งเพื่อที่จะได้เงินมาใช้จ่ายแล้ว นายเรือจะต้องอนุญาตตามข้อบังคับ และพิกัตภายในท้องที่ซึ่งนายเรือได้ไปถึงอยู่นั้นด้วย

ถ้าเรือรบหรือเรือสินค้าลำใดลำหนึ่งของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ติดคนหรืออับปางตามฝั่งทะเลของอีกฝ่ายหนึ่ง เจ้าพนักงานท้องที่ต้องรีบบอกเหตุที่เกิดขึ้นแก่พนักงานกงสุลของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งที่อยู่ในตำบลนั้น หรือพนักงานกงสุลที่อยู่ในตำบลที่ใกล้เคียงที่สุด

ถ้าบนหรือเรือที่ติดคนหรืออับปางเช่นนั้นและส่วนใด ๆ ของเรือกับ หังเครื่องตกแต่งใช้ สร้อยหังปวงสำหรับเรือ และเครื่องเรือทุกอย่าง กับสิ่งของและสินค้าที่ช่วยมาได้จากเรือ หังของสิ่งใด ๆ ซึ่งหากได้หังลงทะเลหรือเงินที่ได้จากการขายของนั้น ๆ ถ้าหากได้ขายกับหังหนังสือที่คนพบบนกำปั่นหรือเรือซึ่งได้ติดคนหรืออับปางหังปวงเช่นนั้น ต้องส่งคืนให้แก่เจ้าของเรือหรือตัวแทนเจ้าของเรือในเวลาที่มาเรียกกลับไป

ถ้าเจ้าของเรือหรือตัวแทนเช่นนั้นไม่อยู่นั้นแล้ว สมบัติที่นำมาแล้วหรือเงินที่ได้จากการจำหน่ายสมบัตินั้น ๆ และ

หนังสือที่ค้นพบบนเรือนั้น ต้องส่งให้พนักงานกงสุลผู้มีหน้าที่
ของประเทศทำสัญญาใหญ่ซึ่งเป็นเจ้าของเรือที่อับปางหรือติด
ตื้นนั้น ต่อเมื่อพนักงานกงสุลมาขอรับรองจะรับไปภายในเวลาซึ่ง
กำหนดไว้ในกฎหมาย กฎ และข้อบังคับของประเทศที่เรือมา
อับปางหรือติดตื้นอยู่นั้น และพนักงานกงสุลเช่นว่านั้นก็ เจ้า
ของเรือหรือตัวแทนเช่นว่านั้นก็ จะต้องใช้เงินแต่เพียงเป็นค่า
ใช้จ่ายในการเก็บรักษาสมบัตินั้น กับทั้งค่าใช้จ่ายในการช่วย
เรือหรือค่าใช้จ่ายในการอื่น ๆ ซึ่งจะพึงต้องใช้เหมือนกันในการ
อับปางของเรือแห่งประเทศนั้นเอง

สิ่งของและสินค้าที่ช่วยมาได้จากการอับปางนั้น ต้องดเว้น
ไม่เก็บภาษีศุลกากรทุกอย่าง ยกเสียแต่ที่ได้ปรากฏชัดว่าเจ้า
ของเอาของนั้นไปจำหน่ายให้ คนในเมืองไว้สรอยจึงจะต้องเสีย
ภาษีตามธรรมเนียม

ในการที่เรือของคนในบังคับประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่าย
หนึ่งได้ถูกพายุพัดเข้าไปติดตื้นหรืออับปางอยู่ในอาณาเขตและ
ดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าเจ้าของเรือหรือตัวแทนเจ้าของเรือ
นั้นไม่ได้ยอถือนั้นหรืออยู่แต่เรียกร้องให้ทำเช่นนั้น พนักงาน
กงสุลผู้มีหน้าที่ของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้และซึ่งเป็นเจ้าของ

เรื่อนั้นมีอำนาจที่จะเข้าช่วยเป็นธุระว่ากล่าว เพื่อจะให้ได้ช่วย
เกื้อหนุนแก่กันในบังคับประเทศของตนตามการที่จำเป็น

ข้อ ๑๕

เรือรบของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะ
เข้าไป, จะพักอยู่, และจะซ่อมเรือในท่าเรือและที่แห่งใด ใน
ประเทศอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งยอมให้เรือรบของประเทศอื่น ๆ เข้าไป
ได้นั้นก็ได้ แต่เรือรบนั้นจะต้องยอมทำตามข้อบังคับทั้งหลาย
ในที่นั้นและจะได้รับเกียรติยศ และประโยชน์และสิทธิพิเศษ
และความยกเว้นต่าง ๆ เหมือนกันกับที่ให้มีอยู่แล้ว หรือจะได้
ให้มีต่อไปในภายหน้าแก่บรรดาเรือรบของประเทศอื่นประเทศใด
ประเทศหนึ่ง

ข้อ ๑๖

ในการที่เกี่ยวกับเบเตนด, เครื่องหมายการค้าขาย, ยี่ห้อ
การค้าขาย สิทธิในแบบอย่างต่าง ๆ และสิทธิในสำเนาทั้งปวงนั้น
คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเมื่อ
ได้กระทำการตามแบบพิธีซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายแล้ว จะ
ต้องได้รับความคุ้มครอง บังคับในอาณาเขตและดินแดนของ
อีกฝ่ายหนึ่งเสมอเหมือนกับคนในบังคับซึ่งเป็นชาวเมืองหรือคน
12/10/2566

ในบังคับหรือพลเมืองของชาติซึ่งโปรดให้ได้รับประโยชน์ใหญ่
ยิ่งในกรณีนั้น ๆ

ข้อ ๑๗

ประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะตั้งกงสุลเข
เนอราล กงสุล ไวซกงสุล แลพนักงานหรือผู้แทนกงสุลอื่นๆ
ให้ไปอยู่ณเมืองและเมืองท่าในอาณาเขตและดินแดนของประ
เทศอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งได้ข้อมให้พนักงานอย่างเดียวกันของประเทศ
อื่น ๆ ไปตั้งอยู่นั้นก็ได้

แต่อย่างไรก็ดี พนักงานและผู้แทนกงสุลเช่นว่านี้จะต้องไม่
เข้าทำการตามตำแหน่งจนกว่าจะได้รับความเห็นชอบและอนุมัติ
ของรัฐบาลซึ่งตนไปประจำอยู่ด้วยนั้น

พนักงานและผู้แทนกงสุลเช่นว่านี้ จะต้องมีสิทธิทำการได้
เต็มตามอำนาจ และมีเกียรติยศและสิทธิพิเศษและได้รับความ
ยกเว้นและพ้นจากการะหุกอย่าง ซึ่งให้มีอยู่แล้วหรือจะ
ได้ให้ มีต่อไปในภายหน้าแก่พนักงานกงสุลทั้งหลายของชาติซึ่ง
โปรดให้ได้รับประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๑๘

ถ้าคนในบังคับคนใดของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่าย
ใดถึงแก่ความตายลงในอาณาเขตหรือดินแดนของประเทศอีก

ฝ่ายหนึ่ง โดยไม่มีผู้ใดในประเทศที่ถึงแก่ความตายนั้นปรากฏ
ทราบกันว่าเป็นทายาท หรือเป็นผู้จัดการพินัยกรรม ซึ่งผู้ตาย
ได้แต่งตั้งไว้แล้ว เจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้มีหน้าที่จะต้องแจ้งความ
แก่พนักงานกงสุลแห่งประเทศของผู้ที่ถึงแก่ความตาย ซึ่งอยู่
ไกลเคียงที่สุดให้ทราบโดยพลัน เพื่อจะได้รับแจ้งความที่จะ
ต้องแจ้งให้ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบโดยทันที

ถ้ามีคนในบังคับคนใดของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่ขึ้น ฝ่าย
ใดถึงแก่ความตาย ลงในอาณาเขตหรือดินแดนของประเทศอีก
ฝ่ายหนึ่ง โดยไม่มีผู้ใดท่ง ๆ ถึงแก่ความตายนั้น มีสิทธิตาม
กฎหมายของบ้านเมืองของผู้ที่ถึงแก่ความตายที่จะเข้ารับและ
จัดการทรัพย์สินปรตก ฉะนั้นให้เจ้าพนักงานกงสุลอันมีหน้าที่แห่ง
ประเทศของผู้ที่ถึงแก่ความตายนั้น เมื่อได้ปฏิบัติถูกต้องตาม
แบบพิธีการที่จำเป็นทุกอย่างแล้ว มีอำนาจเจ้าพิทักษ์และจัด
การทรัพย์สินปรตกนั้น ตามวิธีการและความซัดคั้นซึ่งกฎหมาย
ของบ้านเมืองที่ทรัพย์สินสมบัติของผู้ที่ถึงแก่ความตายตกอยู่นั้น
บัญญัติไว้

ข้อความข้างบนนี้ให้ เป็นอันใช้ได้ เหมือนกัน ในกรณีเมื่อมี
คนในบังคับคนใดของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่ขึ้น ฝ่ายใดได้ถึง
แก่ความตายลงภายนอกอาณาเขตและ ดินแดนของประเทศอีก

ฝ่ายหนึ่ง แต่มีทรัพย์สินสมบัติอยู่ภายในอาณาเขตและดินแดน
นั้นโดยมิได้มีผู้ใดในนั้นมี สิทธิที่จะเข้ารักษาและ จัด การทรัพย์สิน
มรดกนั้น

อนึ่งเป็นที่เข้าใจกันว่า ในสรรพการที่เกี่ยวแก่การจัดการ
ทรัพย์สินมรดกของผู้ที่ได้ถึงแก่ความตาย บรรดาสិทธิทั่วไป,
สิทธิพิเศษ, ประโยชน์ที่โปรดให้ความพินการอย่างใด ๆ ซึ่ง
ประเทศที่ได้ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ ให้ไว้ แล้วหรือ
จะได้ให้ต่อไป แต่เจ้าพนักงานกงสุลของต่างประเทศใด ๆ นั้น
จะต้องได้แก่เจ้าพนักงานกงสุลของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้
ฝ่ายหนึ่งด้วยกันโดยทันที และไม่มีเงื่อนไขแต่อย่างหนึ่งอย่างใด

ข้อ ๑๘

ตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนหนังสือสัตยาบันกันแล้ว นับไป
อีก ๗ วัน หนังสือสัญญานี้จะต้องใช้ แทนหนังสือสัญญาลง
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๑๘๘๘ แลโปรดโคลงลงวัน ๆ เดียว
กันต่อท้ายสัญญา นั้น กับ ทั้งความตกลงและความยินยอมกันทั้ง
ปวงอันเนื่องมาจากหนังสือสัญญานั้น ทั้งนี้ที่ได้ตกลงกันทำไว้
หรือที่มีอยู่ในระหว่างประเทศที่ได้ ทำ สัญญาใหญ่นี้ทั้งสองฝ่าย
และตั้งแต่วันเดียวกันกับที่กล่าวแล้วนั้นไป หนังสือสัญญา,
โปรดโคลง^{๒๕๖๔}แลความตกลง และความยินยอมทั้งหลายที่ว่านั้น
เป็นอันเลิก ไม่เป็นเครื่องผูกพันแก่กันอีกต่อไป

ข้อ ๒๐

หนังสือสัญญาจะต้องเป็นอันเริ่มใช้กันได้ ในวันที่เจ็ดต่อจากวันที่ได้แลกเปลี่ยนหนังสือสัตยาบันนั้นไป และต้องใช้ได้มีกำหนดสิบปีนับตั้งแต่วันที่เริ่มใช้นั้นไป

ถ้าประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่แจ้งความตั้งใจที่จะเลิกสัญญา ล่วงหน้าสิบสองเดือน ก่อนวันสิ้นกำหนดสิบปีที่กล่าวมาแล้วนั้น สัญญาจะเป็นอันใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นกำหนดปีหนึ่งนับตั้งแต่วันที่ประเทศซึ่งทำสัญญาใหญ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะได้บอกเลิกสัญญา

แต่เป็นอันเข้าใจกันอย่างชัดเจน ว่าการที่บอกเลิกสัญญานี้เช่นนั้นจะไม่นำมาซึ่งผลอันทำให้หนังสือสัญญาหรือโปรโตคอล หรือความตกลง หรือความยินยอม อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวมาในข้อ ๑๕ ข้างบนนี้แล้วนั้น กลับมีอายุอันอีกได้

ข้อ ๒๑

หนังสือสัญญาจะต้องทำสัตยาบันต่อกัน และจะต้องแลกเปลี่ยนหนังสือสัตยาบันกันที่กรุงเทพฯ หรือกรุงโตเกียว แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยเร็วที่จะกระทำได้

12/10/2566

ในการที่จะทำให้เป็นหลักฐานมั่นคง ผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่าย ได้ลงชื่อและประทับตราหนังสือสัญญาไว้เป็นสำคัญ

หนังสือสัญญาที่ได้ทำไว้ เป็นสองฉบับข้อความ ต้องกันเป็น
ภาษาอังกฤษ ณกรุงเทพฯ เมื่อวันที่สิบของเดือนที่สิบสองแห่ง
พระพุทธศักราชสองพันสี่ร้อยหกสิบหก ตรงกับวันที่สิบของ
เดือนที่สามแห่งปีที่สิบสามของรัชกาล ตะอิโห และตรงกับวัน
ที่สิบเดือนมีนาคม ขริศตศักราช พันเก้าร้อยยี่สิบสี่.

(ประทับตราและลงพระนาม) ไตรทศประพันธ์
(ประทับตราและลงชื่อ) ซี. ยาดา

ข้อความต่อท้ายสัญญา

โปรดทอด ว่าจะด้วยอำนาจศาลสำหรับใช้แก่คนญี่ปุ่น
และคนอื่น ๆ ที่สมควรอยู่ในบึงกันญี่ปุ่น ในกรุงเทพฯ

ในขณะเมื่อจะลงชื่อกันวันนี้ ในหนังสือสัญญาใหม่ว่าด้วย
การค้าขาย และการเดินเรือในระหว่างกรุงสยามกับกรุงญี่ปุ่นนั้น
ผู้มีอำนาจเต็มของทั้งสองประเทศที่ทำสัญญาใหญ่ขึ้นได้ตกลงกัน
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑

วิธีอำนาจศาลซึ่งได้ตั้งไว้ในกรุงสยาม แต่ก่อน มาจน บัดนี้
สำหรับใช้ต่อคนในบังคับญี่ปุ่นกับทั้งสิทธิพิเศษและความยกเว้น

และพื้นที่ต่างๆ ซึ่งคนในบังคับญี่ปุ่นในกรุงสยามเคยได้มีอยู่
บัดนี้ เป็นส่วนหรือเป็นของสำหรับกับวีรอำนาจอศาลที่กล่าวนั้น
ต้องเป็นอันเลิกขาดและสิ้นสุดลงในวันที่เจ็ดต่อจากวันที่ได้เลิก
เปลี่ยนสัตยาบันของสัญญาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และตั้งแต่นั้น
สืบไป บรรดาคนในบังคับญี่ปุ่นก็ดี และบุคคลหรือองค์กรคณะ
หรือบริษัทหรือสมาคมทั้งหลายก็ดี ซึ่งสมควรอยู่ในความบง
กั้นของญี่ปุ่นในกรุงสยามนั้นต้องขึ้นอยู่กับอำนาจศาลฝ่ายสยาม

ข้อ ๒

ตั้งแต่นั้นไปจนเวลาที่ประกาศใช้ประมวลกฎหมายฝ่ายสยาม
ทั้งหลาย กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายกระบวนพิจารณากับพระ
ธรรมนูญศาลทั้งหลายนี้ ก็มีกำหนดไม่เกินกว่าห้าปีภายหลัง
ประกาศนั้น ฝ่ายกรุงญี่ปุ่นก็เห็นสมควรที่จะกระทำเพื่อ
ประโยชน์ในการยุติธรรมเมื่อใด ก็ให้หยุดหรือลงสุดเขียนเป็น
หนังสือ ผู้พิพากษาแห่งศาลซึ่งพิจารณาความค้างอยู่ยังไม่แล้ว
ในคดีที่คนในบังคับญี่ปุ่น หรือบุคคล หรือองค์กรคณะ หรือ
บริษัท หรือสมาคมที่สมควรอยู่ในบงกั้นของญี่ปุ่นเป็นจำเลย
หรือผู้ต้องหา นั้น ถอนคดีที่ค้างระคั้งอยู่ในศาลสยามใด ๆ ก็
ได้ เว้นไว้แต่ศาลฎีกาถอนไม่ได้

คดีเช่นนั้นเมื่อถอนแล้วจะได้ย้ายมาให้พนักงานทูตหรือกงสุลพิจารณาตัดสิน อำนาจศาลฝ่ายสยามในคดีเช่นนี้จะไม่มีแต่ขณะนั้นไป คดีใดๆ ที่ได้ถอนแล้วดังนี้ พนักงานทูตและกงสุลจะได้ว่ากล่าวให้สำเร็จไปตาม กฎหมายญี่ปุ่น ที่สมควร จะใช้ได้ ยกไว้แต่คดีความนั้นจะมีข้อบังคับไว้อยู่ในประมวลกฎหมายทั้งหลายของกรุงสยามซึ่งได้ประกาศใช้แล้ว และเนื้อความในบทกฎหมายนั้นได้แจ้งความให้สถานทูต ญี่ปุ่น ณกรุงเพนงฯ ทราบแล้ว ฉะนั้นอำนาจหรือกรรมสิทธิ์ที่คู่ความจะได้หรือจะเสียนั้นจะต้องเป็นไปตามกฎหมายไทย

เพื่อประโยชน์ที่จะชำระคดีเช่นนั้น กับทั้งที่จะบังคับตามคำพิพากษาซึ่งได้มีใน คดีเช่นนั้น อำนาจศาลของทูตหรือกงสุลญี่ปุ่นในกรุงสยามจะคงมีอยู่ต่อไป

ถ้ากรุงญี่ปุ่นคิดเห็นภายในเวลาอันสมควรตั้งแต่วันประกาศใช้ประมวลกฎหมายทั้งหลายที่กล่าวแล้ว ว่ามีข้อรังเกียจอยู่ในประมวลกฎหมายนั้นๆ คือ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ประมวลกฎหมายกระบวนพิจารณา และพระธรรมนูญศาลทั้งหลายแล้ว รัฐบาลสยามจะพยายามที่จะแก้ไขข้อรังเกียจเช่นนี้ด้วย

ข้อ ๓

คนในบังคับญี่ปุ่น หรือบุคคล หรือองค์คณะ หรือบริษัท หรือสมาคม ซึ่งสมควรอยู่ในบังคับของญี่ปุ่นที่เป็นคู่ความนั้น จะร้องอุทธรณ์ คดีคำพิพากษาของศาลซึ่งพิจารณาคดีชั้นแรก แล้ว ศาลอุทธรณ์กรุงเทพฯ จะต้องพิจารณาพิพากษาคดีนั้น

การอุทธรณ์ ในปัญหากฎหมายนั้น จะต้องร้องอุทธรณ์ คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ต่อศาลฎีกา

คนในบังคับญี่ปุ่นหรือบุคคล หรือองค์คณะ หรือบริษัท หรือสมาคมซึ่งสมควรอยู่ในบังคับของญี่ปุ่นที่เป็นจำเลย หรือผู้ต้องหาในคดีที่เกิดขึ้นในหัวเมืองทั้งหลายนั้นจะร้องขอขยับศาลก็ได้ ถ้าศาลเห็นว่าควรขยับแล้ว ก็พิจารณาคดีนั้นต้องพิจารณาคดีกรุงเทพฯ หรือต่อหน้าผู้พิพากษาแห่งศาลในกรุงเทพฯ ซึ่งสมควรจะพิจารณาคดีนั้น

ข้อ ๔

เพื่อสำหรับป้องกันความยากลำบากอันจะเกิดขึ้นได้ในการเปลี่ยนแปลงขยับอำนาจศาลตามความที่คิดไว้ในสัญญาโปรโตคอลนี้ จึงได้ยินยอมตกลงกันว่า

(ก) บรรดาคดีทั้งหลายที่ฟ้องกันภายหลังจากวันที่เจ็ดต่อจากวัน ^{12/10/2566} เลิกเปลี่ยนแปลงขยับอำนาจศาลแห่งหนังสือสัญญาที่กล่าวมาข้างต้น

นี้ไป จะต้องขนฟองและพิพากษาในศาลสยาม ไม่เลือก
ว่าเหตุที่เกิดเป็นคดีนั้นจะมีขึ้นก่อนหรือภายหลังวันที่ ๗ ต่อจาก
วันที่เลิกเปลี่ยนสัตยาบันที่วามาแล้วนั้นไป

(ข) บรรดาคดีทั้งหลาย ที่ชำระค้างอยู่ต่อหน้าพนักงานทูต
หรือกงสุลญี่ปุ่นในกรุงสยามเมื่อณวันที่กล่าวแล้วนั้น จะคง
ชำระต่อหน้าพนักงานนั้นอีกต่อไป จนคดีเหล่านั้น จะได้ ว่ากล่าว
ให้แล้วกันถึงที่สุด และอำนาจของพนักงานทูตและกงสุล
ญี่ปุ่นต้องมีอยู่เต็มที่เพื่อประโยชน์นั้น

ในการที่เกี่ยวกับคดีใดๆ ที่พนักงานทูตหรือกงสุลญี่ปุ่นต้อง
พิจารณาตามความในวรรค (ข) ของข้อ ๔ นี้ก็ดี หรือในคดี
ใดๆ ที่พนักงานญี่ปุ่นที่วานั้นพึงได้ถอนมาตามความที่กล่าวไว้ใน
ข้อ ๒ นี้ก็ดี ถ้าพนักงานทูตหรือกงสุลเช่นว่านี้จะขอแล้ว เจ้า
พนักงานฝ่ายสยามจะต้องช่วยในการทุกอย่างที่เกี่ยวกับคดีนั้นๆ

ในการที่จะกระทำให้เป็นหลักฐานมีนัยคง ผู้มีอำนาจเต็มทั้ง
๒ ฝ่ายได้ลงชื่อลงประทับตราที่สิ่งนี้ไว้เป็นสำคัญ

หนังสือนี้ได้ไว้เป็นสองฉบับซึ่งความต้องกัน ณกรุงเพทฯ
เมื่อวันที่สิบของเดือนที่สิบสองแห่งพระพุทธศักราช สองพัน
12/10/2566
สี่ร้อยหกสิบหก ตรงกับวันที่สิบของเดือนที่สามแห่งปีที่สิบสาม

ของรัชกาลตะอิโห และตรงกับวันที่สิบเดือนมีนาคม ตรีศต
ศักราช พันเก้าร้อยยี่สิบสี่

(ประทับตราและลงพระนาม) ไทวทศประพันธ์

(ประทับตราและลงชื่อ) ช. ยาดา

ข้อความต่อท้ายสัญญา
ไปรโตคด ว่าด้วยผลอย่างชาติที่ไปรตอย่างยิ่ง

ในขณะที่จะลงชื่อกันวันนี้ ในหนังสือสัญญาใหม่ว่าด้วย
การค้าขาย และการเดินเรือในระหว่างกรุงสยามและกรุงญี่ปุ่น
นั้น ผู้มีอำนาจเต็มของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่ทั้งสองฝ่ายได้
ตกลงกันดังต่อไปนี้

ในการที่จะใช้ข้อความที่บัญญัติการได้รับผลอย่างชาติที่ไปรต
อย่างยิ่ง ลงไว้ในหนังสือสัญญาซึ่งได้ลงชื่อกันวันนี้ และ
ในกิจการทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับการค้าขาย การเดินเรือ และการ
อุตสาหกรรมนั้น นอกจากจะได้บังคับไว้อย่างอื่นในหนังสือ
สัญญานี้แล้ว ประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะ
ไม่เสียดกกระทำการอย่างใดให้รัฐบาล หรือคนชาติ หรือเรือ
กำปั่น ของประเทศอื่นได้เปรียบ และรัฐบาลหรือคนชาติ หรือ

เรือกำปั่น ของ ประเทศ ที่ทำ สัญญา อีกฝ่ายหนึ่ง เสียเปรียบ ดังนี้
เป็นอันขาด

ในการที่จะกระทำให้เป็นหลักฐานมั่นคง ผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่าย ได้ลงชื่อและประทับตราหนังสือไว้เป็นสำคัญ

หนังสือนี้ได้ทำไว้เป็นสองฉบับข้อความเหมือนกัน ณ กรุง
เทพฯ เมื่อวันที่สิบของเดือนที่สิบสองแห่งพระพุทธศักราช
สองพันสี่ร้อยหกสิบหก ตรงกับวันที่สิบของเดือนที่สาม แห่ง
ปีที่สิบสามของรัชกาล ตะอิโซ ตรงกับวันที่สิบเดือนมีนาคม
คริสต์ศักราช พันเก้าร้อยยี่สิบสี่

(ลงพระนาม) ไตรทศประพันธ์

(ลงชื่อ) ช. ยาดา

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ วันที่ ๒๕ ธันวาคม)

ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ
ให้ ใช้สัญญา ว่าด้วยการเดินรถไฟ ระหว่างพระราช
อาณาจักรสยาม กับ กลันตัน, ไทรบรี, เปอร์ลิสและ
สหรัฐมลายู.

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี
ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือ
เกล้า ๆ สั่งว่า

ด้วยหนังสือสัญญาว่าด้วยการเดินรถไฟ ซึ่งได้ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ นายพลเอก พระเจ้าน้องยาเธอ กรม
หลวงกำแพงเพชรอัครโยธิน ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงแห่ง
กรุงสยาม เป็นผู้แทนรัฐบาลสยามฝ่ายหนึ่ง กับ เซอร์ ลอเรนซ์
นันท์ กิลมาร์ดี ผู้สำเร็จราชการสหรัฐมลายู แทนรัฐบาลของ
ประเทศสหรัฐมลายู, กลันตัน, ไทรบรี และ เปอร์ลิส อีก
ฝ่ายหนึ่ง ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้ลงพระนามและนามกันแล้ว เมื่อ
วันที่ ๖ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ตรงกับปี จริศ
ตศักราช ๑๙๒๒ และหนังสือสัญญานี้มีกำหนดให้ ใช้ตั้งแต่
วันที่ ๖ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ตรงกับปี จริศ
ตศักราช ๑๙๒๒ เป็นต้นไปนั้น

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ๗ สั่งให้เจ้าพนักงานทุกกระทรวงทบวงการ และบรรดาผู้ซึ่งมีการเกี่ยวข้องกับข้อความที่กล่าวไว้ในหนังสือสัญญาฯ ให้ถือตามกระทำตามความในสัญญาที่ว่านทุกประการ ตั้งแต่วันที่ ๖ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ตรงกับปี อริศตศักราช ๑๙๒๒ เป็นต้นสืบไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

คำแปล

สัญญาระหว่างรัฐบาลสหรัฐอเมริกา กับ รัฐบาลสยาม เพื่อความสะดวกในการเดินรถไฟ ระหว่างพระราชอาณาจักรสยาม กับ กัตตันตัน, ไทรบุรี, เปอร์ลิส และสหรัฐมลายู

สัญญาทำเมื่อวันที่ ๖ เดือนพฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ตรงกับปีมฤคศักราช ๑๙๒๒ ระหว่าง นายพลเอก พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงกำแพงเพชรอัครโยธิน ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม แทนรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงสยามฝ่ายหนึ่ง กับ เซอร์ลีโอเรนซ์ นันส์ กิลมาร์ต, เค.ซี.บี. ผู้สำเร็จราชการสหรัฐมลายู แทนรัฐบาลของประเทศสหรัฐมลายู, กัตตันตัน, ไทรบุรี และเปอร์ลิส อีกฝ่ายหนึ่ง

ด้วยทั้งสองฝ่ายมีความประสงค์จําแนงหมาย จะให้การเดินรถไฟระหว่างพระราชอาณาจักรสยามฝ่ายหนึ่ง กับ กัตตันตัน, ไทรบุรี, เปอร์ลิส, และสหรัฐมลายูอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นไปด้วยความสะดวก กับทั้งมีความประสงค์จะทำความตกลงซึ่งกันและกันในเรื่องการใช้พระราชกำหนดกฎหมายว่าด้วยการเก็บภาษีของพระราชอาณาจักรสยามกับของประเทศแดนต่อแดนซึ่งจะได้กำหนดต่อไปนี้

ทั้งสองฝ่ายจึงทำสัญญากันมีข้อความดังจะกล่าวต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ บรรยายศัพท์

ข้อ ๑. ศัพท์ต่างๆ ที่ใช้ในสัญญาดังจะกล่าวต่อไปนี้ ให้พึงเข้าใจความตามที่บรรยายนั้น เว้นไว้แต่ข้อความในเนื้อเรื่องจะกล่าวเฉพาะเป็นอย่างอื่น

คำว่า “พระราชอาณาจักรสยาม” เพื่อความสะดวกในต่อไปนี้จะใช้เรียกว่า “ประเทศสยาม”

คำว่า “ประเทศแดนต่อแดน” ถ้าเมื่อเพ่งเล็งถึงสถานที่ร่วมที่ป่าดงเบซาร์ หมายความว่า เป็นแผ่นดินของ เปอร์ลิส และถ้าเมื่อเพ่งเล็งถึงสถานที่ร่วมที่ สุหังยโกโล็ค หมายความว่า เป็นแผ่นดินของกัลันตัน

คำว่า “สถานีร่วม” หมายความว่า เป็นสถานีรถไฟระหว่างประเทศซึ่งแห่งหนึ่งตั้งอยู่ที่ ป่าดงเบซาร์ ในดินแดนแห่งพระราชอาณาจักรสยามส่วนหนึ่ง และในดินแดนของ เปอร์ลิส ส่วนหนึ่งคาบเกี่ยวกัน กับ อีกแห่งหนึ่งตั้งอยู่ที่ สุหังยโกโล็ค ในดินแดนของพระราชอาณาจักรสยามฝ่ายเดียว และซึ่งค่าใช้จ่ายทั้งหลายในการสร้างสถานีทั้งสองนี้ กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม กับ กรมรถไฟแห่งสหรัฏฐมาตุ ช่วยกันแบ่งเสีย

คำว่า “บริเวณสถานีร่วม” หมายความว่า บริเวณถึงบรรดา สำนักงาน, ที่ทำการ, ห้องพัก, คลังไว้สินค้า, โรงเรือน, สถานที่, ตานสถานี, ที่ๆ

ล้อมรั้วไว้ ทางตลอดทางหลัก, และชานชลา อันซึ่งได้จัดไว้
เป็นที่สำหรับคนโดยสานชั้นลง ฤๅบรรทุกสินค้า ไปมาผ่านใน
บริเวณสถานี่ร่วม

คำว่า “ทางร่วม” หมายความว่าทางรถไฟตั้งอยู่ในระหว่าง
สถานี่ร่วมกัน และอยู่ใน พระราช อาณาเขตร์ของประเทศสยาม
กับในเขตร์ของประเทศแดนต่อแดน

คำว่า “ด่านภาษี” หมายความว่าถึงบรรดา ห้องใด ๆ, สำนัก
งาน, ที่ทำการ, ห้องพัก, คลังไว้สินค้า, โรงเรือน, สถานที่ลานสถานี่,
ฤๅที่ ๆ ล้อมรั้วไว้ ทั้งปวงบรรดาที่ตั้งอยู่ภายในบริเวณสถานี่ร่วม
และซึ่งใช้เป็นสำนักงานด่านภาษี ฤๅเป็นที่สำหรับเก็บสำภาระ
ฤๅสินค้าที่เจ้าพนักงานด่านภาษีจะต้องตรวจตราดูแล

ตอนที่ ๒ การให้กฎหมายว่าด้วยการเก็บภาษี

ข้อ ๒. (ก) ที่สถานี่ร่วม การเก็บภาษีใด ๆ ให้พึงอนุโลม
ใช้ตามกฎหมายและกฎข้อบังคับต่าง ๆ อันว่าด้วยการเก็บภาษี
ของประเทศสยามและของประเทศแดนต่อแดน คือ ต่างฝ่าย
ต่างให้กฎหมายของฝ่ายประเทศตน

(ข) ให้ประเทศสยามมีอำนาจจัดตั้งด่านภาษีมี่เจ้าพนักงาน
ศุลกากรชั้นหนึ่งที่สถานี่ร่วม ฤๅจะอยู่ในส่วนหนึ่งส่วนใดของ
สถานี่ร่วม ซึ่งมีได้ตั้งอยู่ในเขตร์แดนของตนได้ และให้

ประเทศแดนต่อแดนทุกประเทศ มีอำนาจตั้งเจ้าพนักงาน
ศุลกากรรักษขนนที่สถานร่วม ฤๅจะอยู่ในส่วนหนึ่งส่วนใดของ
สถานร่วมซึ่งมิได้ตั้งอยู่ในเขตแดนของตนได้เช่นเดียวกัน แต่
ว่าด่านภาษีนั้น ๆ ต้องอยู่ใกล้เขตติดต่อกับเขตแดนของประเทศ
ตนด้วยกันทั้งสองฝ่าย

(ค) เจ้าพนักงานศุลกากรรักษทั้งสองฝ่ายนี้ จะต้องปฏิบัติ
จัดการในเรื่องการเก็บภาษีที่ภายในบริเวณสถานร่วม ซึ่ง
รัฐบาลทั้งสองฝ่ายได้ตั้งแต่งตนให้อยู่ประจำนั้น ให้เป็นไป
ตามกฎหมายและกฎข้อบังคับต่าง ๆ ว่าด้วยการเก็บภาษีซึ่งให้อยู่
ในประเทศแห่งตน กล่าวคือ ฝ่ายประเทศสยามก่อนอนุโลมให้
ตามกฎหมายของประเทศสยาม ฝ่ายประเทศแดนต่อแดนก็
อนุโลมให้ตามกฎหมายของประเทศแดนต่อแดน เหมือนหนึ่ง
ว่าสถานร่วมนั้นตั้งอยู่ภายในดินแดนของประเทศสยาม ฤๅ
ของประเทศแดนต่อแดนนั้น

ข้อ ๓. (ก) เขตห้ามขายบริเวณของสถานร่วมทุกแห่ง มี
ปรากฏในแผนที่ระบายสีไว้เป็นสำคัญแนบอยู่ท้ายสัญญา นี้แล้ว

(ข) ตามแนวบริเวณสถานร่วมทุกแห่ง ให้จัดการห้าม
เขตร์ทำเป็นรั้วกันไว้ แล้วคอยดูแลรักษา เพื่อกันไม่ให้บุคคล
เดินถาปนสินค้าเข้าออกได้หลายทาง นอกแต่เฉพาะทางช่อง
ประตูที่ทำไว้สำหรับ ส่วนการตรวจตรารักษาระเบียบการเข้า

ออกทางประตูบรรดาที่เปลวไวนั้น ให้พึงจัดตามอนุมัติฤๅความเห็นชอบของหัวหน้าบังคับบัญชาการแห่งกรมสกุลการของฝ่ายประเทศสยาม และของฝ่ายประเทศเดนมาร์กต่อแดน ค่าใช้จ่ายในการกั้นรั้วและทำประตูเหล่านี้นั้นตลอดจนค่าบำรุงรักษา ให้เบิกจ่ายเงินจากกรมสกุลการของประเทศสยามและของประเทศเดนมาร์กต่อแดนโดยแบ่งครึ่งฝ่ายละเท่ากัน

ข้อ ๔. การปลูกปักษีรักษาที่ดินฤๅโรงเรือนอันตั้งอยู่ภายนอกบริเวณสถานีร่วม ให้เป็นหน้าที่โดยเฉพาะของเจ้าพนักงานสกุลการฤๅเจ้าพนักงานแพนก่อนของประเทศ ผู้เป็นเจ้าของปกครองท้องที่แห่งที่ตั้งสถานนั้น

ข้อ ๕. การดูแลตรวจตราทางร่วม ให้เป็นหน้าที่โดยเฉพาะของเจ้าพนักงานสกุลการฤๅเจ้าพนักงานแพนก่อนของประเทศผู้เป็นเจ้าของปกครองท้องที่อันทางร่วมตั้งอยู่ แต่ให้กรมสกุลการของประเทศสยาม ฤๅของประเทศเดนมาร์กต่อแดนมีสิทธิจัดเจ้าพนักงานสกุลการฤๅแห่งกรมของตน ควบคุมกำกับบรรดาขบวนรถไฟทั้งหลายที่ผ่านไปมาได้ โดยไม่ต้องเสียเงินค่าโดยสาร ในขบวนรถไฟที่เดินผ่านทางร่วมนี้ ให้เจ้าพนักงานสกุลการผู้กั้นรั้วมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวเหมือนหนึ่งว่าทำการอยู่ในสถานีร่วมฉะนั้น

ตอนที่ ๓ เจ้าน้ำทิ

ข้อ ๖. เจ้าพนักงานสุลการักษ์ซึ่งประเทศที่ไม่ใช่เป็นเจ้าของ
สถานี่ร่วมจะตั้งแต่งให้ยู่ประจำสถานี่ร่วม ตามความในสัญญา
นั้นนมีฐานะดังจะกล่าวต่อไปน

(ก) จะต้องแต่งเครื่องแบบและถืออาวุธ ตามกฎข้อบังคับ
ของประเทศที่เป็นผู้ตั้งแต่งตน แต่ห้ามมิให้ถืออาวุธปืน เว้น
ไว้แต่ในเวลาควบคุมกำกับขบวนรถไฟ ฤฯ เพื่อสินค้าในเวลา
ค้าคน ฤฯ เพื่อห้องคลังเงิน

(ข) ส่วนนำที่ทางการและการปฏิบัติการ เจ้าพนักงานเหล่านี้
จะต้อง อยู่ในใต้บังคับบัญชาโดยเฉพาะของ เจ้าพนักงานผู้ใหญ่
ซึ่งเป็นหัวหน้ากำกับตามที่ประเทศนั้น ๆ ใต้ตั้งแต่งตนให้ทำการ
แต่ถ้ามีข้อโต้เถียงแตกต่างกันในวิธีปฏิบัติการอันเกี่ยวกับการ
เก็บภาษีซึ่งจำต้องว่ากล่าวกันให้ตกลงขาดเต็ดในทันทีแล้ว ให้
ฟัง คำชี้ขาดของ หัวหน้าเจ้าพนักงานสุลการักษ์ฝ่าย ที่เป็นผู้รักษา
สินค้าซึ่งเป็นฝ่ายต้นเหตุยกข้อแตกต่างขึ้นโต้เถียง

(ค) ให้มีฐานะเท่ากันกับเจ้าพนักงานสุลการักษ์ของประเทศ
ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานี่ร่วม และให้ได้รับความคุ้มครอง
ของประเทศนั้นเท่าเทียมเสมอกันกับเจ้าพนักงานสุลการักษ์ของ

ประเทศประจำท้องที่ในกิจการที่กระทำตามหน้าที่ (ในการให้ความคุ้มครองนี้ ประเทศผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานร่วม จะเรียกร้องค่าเสียหายอย่างใดจากประเทศอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้)

(ข) ให้มีโอกาสร้องเจ้าพนักงาน สุลการักษ์ ประจำท้องที่ของประเทศแห่งที่ตั้งสถานร่วมเพื่อขอความช่วยเหลือทุกสิ่งทุกอย่างได้ทุกเมื่อ และถ้าเมื่อเจ้าพนักงาน สุลการักษ์ของประเทศประจำท้องที่เรียกร้องขอความช่วยเหลือบ้าง เจ้าพนักงานอีกฝ่ายหนึ่งก็จะต้องให้ความช่วยเหลือเช่นเดียวกัน (ในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันนี้ ประเทศหนึ่งจะเรียกร้องค่าเสียหายอย่างใดจากอีกประเทศหนึ่งไม่ได้)

(ง) ให้ได้รับความชดเชยไม่ต้องเสียค่าภาษีอากรอย่างใดให้แก่ประเทศผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานร่วม (ความชดเชยนี้ให้หมดจดไปถึงครอบครัวของเจ้าพนักงานซึ่งอยู่รวมด้วยกันนั้นด้วย)

(จ) ถ้าแม่เจ้าพนักงาน สุลการักษ์ ฤๅครอบครัวของเจ้าพนักงานผู้นั้นซึ่งอยู่รวมด้วยกันก็ดี ของประเทศที่ไม่ใช่เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานร่วมกระทำผิดกฎหมายของประเทศผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานร่วมด้วยประการใด ๆ ผู้กระทำผิดนั้น จะ

ต้องถูกฟ้องและรับโทษตามกฎหมายของประเทศผู้เป็นเจ้าของ
ปกครองท้องถิ่น

ข้อ ๗. ถ้าหัวหน้าบังคับบัญชาการแห่งกรมสกุลการ ของ
ประเทศสยามแจ้งแก่หัวหน้าบังคับบัญชาการแห่งกรมสกุลการของ
ประเทศเดนมาร์กเดนมาร์กดี ๆ ถ้าหัวหน้าบังคับบัญชาการแห่งกรม
สกุลการของประเทศเดนมาร์กเดนมาร์กดี แจ้งแก่หัวหน้าบังคับบัญชา
การแห่งกรมสกุลการของประเทศสยามก็ถือว่า เจ้าพนักงานสกุล
การรักษ์คนใดซึ่งประจำอยู่ละสถานีร่วมเป็นผู้ที่ไม่พึงปรารถนาด้วย
เหตุใด ๆ ก็ดี ให้ฝ่ายที่ได้รับแจ้งความจัดการย้ายเจ้าพนักงาน
ผู้นั้น ไปเสียจากสถานีร่วมทันที

ตอนที่ ๔ ด้านภาษี

ข้อ ๘. (ก) ที่สถานีร่วมทุกแห่ง เจ้าพนักงานสกุลการรักษ์
ของประเทศที่ไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีนั้น จะได้รับ
มอบสถานที่ ภายในเขตรัสนั้นร่วมจากกรมรถไฟซึ่งปกครอง
ดูแลการรถไฟของประเทศผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมนั้น
ตามแต่จะต้องการเพื่อให้เป็นสำนักงานสำหรับทำการ

(ข) ไม่ว่าที่แห่งใดเมื่อจะต้องร่วมมือกันจัดการตรวจภาษี
ระหว่างเจ้าพนักงานสกุลการรักษ์ของประเทศสยามและของประเทศ
เดนมาร์กเดนมาร์กดี ให้เจ้าพนักงานของประเทศทั้งสอง ให้ด้าน
ภาษีแห่งเดียวกัน

(ค) ประเทศสยามและประเทศแดนต่อแดน ซึ่งไม่ใช่
 เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานี่ร่วมกัน มีอำนาจที่จะติดตราแผ่น
 ดินญาปิดประกาศ ญาแจ้งความใด ๆ อันเกี่ยวข้องต้องใช้ใน
 ราชการณะที่สำนักงานซึ่งกันไว้สำหรับให้ เจ้าหน้าที่ของตนทำการ
 ญาซึ่งใช้ร่วมกันกับเจ้าพนักงานของประเทศผู้เป็นเจ้าของแห่งที่
 ตั้งสถานี่ร่วมกันได้

ตอนที่ ๕ การตรวจสำภาระและสินค้า

ข้อ ๘. (ก) นอกจากจะต้องปฏิบัติกรตามข้อต่าง ๆ ดังจะ
 ได้กล่าวไว้ต่อไปในสัญญา นี้ ให้หัวหน้าบังคับบัญชาการแห่ง
 กรมศุลกากร ของประเทศสยาม และของประเทศ แดนต่อแดน
 ตกลงกันจัดการตามที่เห็นจำเป็นและสมควร เพื่อให้ขบวนรถ
 คนโดยสารและขบวนรถสินค้าได้เดินทางสถานี่ร่วมไปโดยเร็ว
 ที่สุดที่จะไปได้ และเพื่อให้คนโดยสารที่โดยสารไปกับขบวน
 รถเร็ว ได้เดินทางต่อไปกับขบวนรถเดิมที่มาถึงสถานี่ร่วมนั้นได้

(ข) เพื่อให้ได้ผลดังกล่าวข้างบน ให้หัวหน้าบังคับบัญชา
 การแห่งกรมศุลกากรจะเป็นฝ่ายเดียว ญาทั้งสองฝ่ายก็ตาม
 ออกกฎข้อบังคับว่าด้วยจำนวนเจ้าพนักงานศุลการักษ์ ที่จะประจำ
 12/10/2566
 สถานี่ร่วม, เวลาทำการ, นำที่ของเจ้าพนักงาน, กำหนดเวลาอย่าง

มากที่จะให้ กับการตรวจตราสำเร็จไป, แลวิธี การตรวจภาพสำหรับ คัดเลือก, ขนลง, ตรวจ, ชั่ง, บรรจุ, และส่งสำภาระและสินค้า ต่าง ๆ ทุกชนิด

ข้อ ๑๐. (ก) ภายในบริเวณสถานีร่วมศุลกากรในขบวนรถไฟ ซึ่งเดินบนทางร่วม ให้เจ้าพนักงานศุลกากรรักษ์ของฝ่ายประเทศ สยามและฝ่ายประเทศแคนดอแดนมีอำนาจทำหน้าที่ในการตรวจ ภาพเกี่ยวกับสำภาระและสินค้า ซึ่งส่งออกไปจากศุลกากรเข้ามา ในประเทศของตนตามกฎหมายและกฎข้อบังคับต่างๆ ของประเทศที่ ตั้งแต่งตนให้ มีหน้าที่ทำการ

(ข) การกระทำหน้าที่เช่นนี้ เจ้าพนักงานศุลกากรรักษ์จะต้อง ใช้ความพิเคราะห์ระวังถึงผลประโยชน์ส่วนใหญ่ในทางรัษฎากร ทั้งของฝ่ายประเทศสยาม และ ของฝ่ายประเทศแคนดอแดน

(ค) ให้เจ้าพนักงานศุลกากรรักษ์ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของฝ่าย ประเทศสยามและของฝ่ายประเทศแคนดอแดน ในการป้องกัน และสืบสวนกรณีเหตุที่มีการฝ่าฝืนกระทำผิดต่อกฎหมายภาพ และกฎข้อบังคับต่างๆ ของประเทศทั้งสอง และเพื่อให้ได้ ผลเป็นไปดังกล่าวนี้ เจ้าพนักงานเหล่านั้นจะต้อง

(๑) แจ้งเหตุการณ์ทั้งหลายอันสมควรจะเป็นความรู้ ให้แก่ เจ้าหน้าที่อีกฝ่าย ๑ ทราบโดยเร็ว

(๒) แสดงบรรดาสรรพสมบัติบัญชี, สมุดบันทึก, และเอกสารต่าง ๆ ในความอารักขาของตนแก่เจ้าหน้าที่ เมื่อหัวหน้าเจ้าพนักงานสุภกรักษ์ประจำสถานีร่วมใด ๆ ได้มีคำสั่งแล้ว แต่ไม่ต้องให้เวรสมุดฎาเอกสารนั้น ๆ ออกไปจากด้านที่ทำการภาน

(๓) อนุญาตให้เจ้าหน้าที่คิดสำเนาบัญชีบรรทึก ฎาเอกสารนั้น ๆ ได้

ข้อ ๑๑. (ก) บรรดารถไฟทุกขบวนที่บรรทุกสินค้า, ภาระ มีประกันและไม่มีประกัน และลงไปรษณีย์ซึ่งบรรทุกอยู่ในรถภาระ, รถสินค้า, ฎารถไปรษณีย์ก็ตาม, เมื่อมาถึงสถานีร่วมจะต้องมีบัญชีเบิกส่งฎารายการแสดงของนั้น ๆ โดยละเอียด

(ข) สำหรับรถบรรทุกฎารถตู้ฎารถคนโดยสารคันหนึ่ง ๆ จะต้องมีบัญชีเบิกส่งฎารายการละเอียด เฉพาะรถคันหนึ่งแยกออกต่างหาก บัญชีฎารายการนี้ ให้ทำตามแบบพิมพ์และมีสำเนาจะเป็นจำนวนสักกี่ฉบับแล้วแต่กรมสุภการซึ่งเกี่ยวข้องกับการตรวจของฎาสินค้านั้น ๆ จะต้องการ

(ค) เมื่อเจ้าพนักงานรถไฟได้ยื่นบัญชีเบิกส่งฎารายการเลื่อยคั้น ๆ แล้วก็ดี ให้กรมสุภการของประเทศสยาม ฎาของประเทศ แตนต่อแดน คงมีสิทธิที่จะเรียกเอกสาร อย่างอื่น

หลักฐาน และวัตถุพยานตามที่เห็นสมควร จากเจ้าของ, ญาติผู้รับสินค้า, สำภาระ, ฤๅถูกไปรษณีย์ ฤๅจากผู้เป็นนายหน้าแทนเจ้าของ ๆ เหล่านี้ได้อีก

ข้อ ๑๒. บรรดาสินค้าฤๅครุภัณฑ์ของผู้โดยสารที่บรรทุกไป ฤๅหัตถ์ภาระที่ผู้โดยสารถือไปเองในขบวนรถเร็ว และถูกไปรษณีย์ก็ดี เมื่อขบวนรถถึงสถานีร่วม ให้เจ้าพนักงานศุลกากรักษ์ของประเทศสยามและของประเทศแดนต่อมตรวจทันที เว้นไว้แต่จะได้ ตรวจกันมาก่อนแล้วใน ขบวน รถไฟ ที่ตามทางการตรวจนั้นถ้าได้ ตรวจร่วมกันไปเป็นครั้งเดียวหมดแล้วได้มากที่สุดเพียงไรยิ่งดี และเมื่อเป็นที่พอใจแล้วว่าการได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายภาษีและกฎข้อบังคับของประเทศแห่งตนแล้ว ให้เจ้าพนักงานผู้ตรวจมอบสำภาระ, สินค้า, ฤๅถูกไปรษณีย์นั้น ๆ คืนให้แก่เจ้าพนักงานรถไฟเพื่อจะได้ ส่งต่อไปยังสถานีปลายทาง

ข้อ ๑๓. (ก) สำภาระ, สินค้า, และถูกไปรษณีย์ นอก จากที่กล่าวในข้อ ๑๒. เมื่อมาถึงสถานีร่วม ให้ตั้งอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานศุลกากรักษ์ของประเทศซึ่งสิ่งนั้น ๆ จะส่งออกไป เมื่อเจ้าพนักงานฝ่ายนั้นเป็นที่พอใจว่าการได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายภาษีและกฎข้อบังคับของประเทศแห่งตน

แล้ว ให้ส่งสิ่งนั้น ๆ ต่อไปยังเจ้าพนักงานศุลกากรักษ์ของประเทศซึ่งสิ่งนั้นจะผ่านเข้าไป และเมื่อเจ้าพนักงานชุดหลังนี้เป็นที่พอใจแล้วว่า การได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายและกฎข้อบังคับของประเทศแห่งตนแล้ว ก็ให้มอบสิ่งนั้น ๆ คืนให้แก่เจ้าพนักงานรถไฟ เพื่อจะได้ส่งต่อไปยังสถานีรับปลายทาง

(ข) เวลามอบสำภาระ, สินค้า, ฤาถูกไปรษณีย์ให้แก่กัน ให้เจ้าพนักงานศุลกากรักษ์ และ เจ้าพนักงานรถไฟ ส่งใบอนุญาตเปิดช่องฤารายการดังกล่าวไว้ในข้อ ๑๑ ฤาจะส่งสำเนาที่ถูกต้องแทนก็ได้ ผู้มอบจะให้เจ้าพนักงานศุลกากรักษ์ฤาเจ้าพนักงานรถไฟซึ่งเป็นผู้รับสำภาระ, สินค้า, ฤาถูกไปรษณีย์ประทับตรา ในใบอนุญาตเปิดช่องฤารายการ ฤาในสำเนาที่ได้ เพื่อจะได้แสดงว่าได้รับมอบสำภาระ, สินค้า, ฤาถูกไปรษณีย์ ตามวันและเวลาที่ได้ประทับตรานั้น

(ค) การมอบสำภาระ, สินค้า และถูกไปรษณีย์ ต้องจัดให้เป็นไปโดยปราศจากความเกียจคร้านของต้องกังวลของผู้ส่ง ฤาของ ^{12/10/2566}คนกลางอื่น ๆ ให้เจ้าพนักงานรถไฟฝ่ายเดียวเท่านั้นเป็นธุระช่วยเหลือ

ทั้งนี้ให้เป็นที่เข้าใจว่า ข้อความที่กล่าวมาแล้ว ไม่เป็นข้อขัดขวางที่จะมิให้เจ้าของ ฤๅผู้รับของ ฤๅผู้เป็น นายหน้าแทนเจ้าของมา ดูแล จัดการ เปิดหีบ ก่อให้ เจ้าพนักงาน สุลการักษ์ ตรวจของของตน

ข้อ ๑๔. (ก) หัวหน้าบังคับบัญชาการแห่งกรมศุลกากรของประเทศสยาม และของประเทศแดนต่อแดน อาจจะทำความตกลงกันได้ว่า บรรดาสำภาระ, สินค้า ฤๅถุงไปรษณีย์ซึ่งอยู่ในห่อวัตถุ ที่เจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศสยาม ฤๅกลันตัน ไทรบุรี, เปอร์ลิส ฤๅ สหรัฐมลายู ได้ประทับตราไว้ ฤๅอยู่ในรถที่ เจ้าพนักงานได้ สิ้น ฤๅญแจไว้แล้ว เมื่อเวลาส่งนั้น ก็นำให้ขนส่งผ่านสถานีร่วมเดินทางต่อไปยังสถานีขังนำที่เจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศผู้เป็นเจ้าของสถานีขังนำนั้นได้ โดยเจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศที่ได้ทำความตกลงกัน ไม่ต้องตรวจสำภาระ, สินค้า, ฤๅถุงไปรษณีย์นั้น ๆ ณ ที่สถานีร่วมอีก เว้นแต่ เจ้าพนักงานศุลการักษ์นั้นจะเห็น เป็นกรณีจำเป็น เพื่อทำการสืบสวน ฤๅพยายามจะสืบสวนหาเหตุการณ์อื่น ๆ ฤๅจริต

(ข) ถ้าได้มีความตกลงกันดังเช่นกล่าวมาแล้วก็ให้หีบห่อวัตถุที่ประมัยตราแล้ว ฤๅารถที่ สิ้น ฤๅญแจแล้วแก่กัน โดยนัยดังกล่าวไว้ในข้อก่อน แต่เจ้าพนักงานศุลการักษ์ซึ่งเป็นฝ่ายผู้รับ

ห่อวัตถุ ฤๅรณนั้นมิใช่ที่ จะบรรเทิก ลงใน บาณชีเบ็กกล่อง ฤๅใน
 บาณชีรายการตามที่กล่าวในข้อ ๑๑. ได้ ว่าห่อวัตถุฤๅรณนั้นๆ
 ได้รับมอบมาโดยมีตราประทับ ฤๅได้สิ้นกฤษฎ์แล้วไว้แล้ว แต่
 ถ้ามีความสงสัยเห็นเป็นกาณ์จำเป็นจะต้องตรวจสอบสิ่งของที่บรรจุนั้น
 เพื่อทำการสืบสวน ฤๅพยายามจะสืบสวนเหตุการณ์อันทุจริต
 ก็ให้ เจ้าพนักงานศุลกากรักษ์ของประเทศที่ สิ่งของจะส่ง ออกไป
 เป็นผู้ทำลายตราห่อวัตถุ ฤๅไขกฤษฎ์เจรดต่อหน้าเจ้าพนักงานของ
 ประเทศที่สิ่งของนั้นๆ จะผ่านเข้าไป แล้วให้ เป็นหน้าที่ของ
 เจ้าพนักงานชุดหลังนี้ที่จะต้องประทับตราห่อวัตถุฤๅสิ้นกฤษฎ์
 ใหม่ เมื่อเจ้าพนักงานชุดแรกได้ตรวจเสร็จแล้ว

ข้อ ๑๕. สิ่งของที่จะกล่าวต่อไปนี้ อนุญาตให้ ส่งเข้ามาฤๅ
 ส่งออกไปได้ทุกเมื่อ โดยไม่ต้องเสียภาษี

(ก) เชื้อเพลิง, น้ำมันหยอดเครื่อง, ของใช้ต่างๆ สำหรับ
 ตามเพลิง และสำหรับล้าง ฤๅซ่อมแซมเครื่องล้อเลื่อน, รถพ่วง
 ฤๅรถจักรี่สำรอง ซึ่งกรรมรถไฟของประเทศที่ไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของ
 แห่งที่ตั้งสถานที่ร่วม ได้ส่งเข้ามาใช้ ในการรถไฟของตน
 ที่สถานที่ร่วม

(ข) ^{12/10/566} เครื่องแบบและอาวุธของเจ้าพนักงานศุลกากรักษ์ ฤๅ
 ของเจ้าพนักงานรถไฟของประเทศที่ไม่ใช่ ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่

ตั้งสถานีร่วม และเครื่องครุภัณฑ์, เครื่องมือต่าง ๆ สมุดหนึ่งสื่อ และของอื่น ๆ สำหรับใช้ในที่ทำการด้านภาษี ฤๅที่ทำการรถไฟ ของประเทศนั้น อันตั้งอยู่ในบริเวณสถานีร่วม

(ค) เครื่องนุ่งห่ม, เครื่องครุภัณฑ์ และเครื่องเรือน ฤๅ เครื่องใช้ สร้อยต่าง ๆ สำหรับบ้านของเจ้าพนักงานสกุลารักษ์ ฤๅ ของเจ้าพนักงานรถไฟของประเทศที่ไม่ใช่ผู้ เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้ง สถานีร่วมซึ่งทำงานอยู่ และรวมทั้งสำหรับครอบครัวของเจ้า พนักงานนั้น ๆ ซึ่งอยู่ด้วยกันณที่สถานีร่วมด้วย

ข้อ ๑๖. (ก) เจ้าพนักงานสกุลารักษ์ของประเทศสยามและ ของประเทศแดนต่อแดน มีสิทธิที่จะเฝ้ารักษารถและสถานี ที่ทั้งหลาย ที่เก็บ สินค้า ซึ่งตนได้รับมอบหมายไว้สำหรับตรวจ ฤๅ ส่งต่อไป

(ข) มีสิทธิที่จะเข้าไปในรถฤๅสถานีอื่น ๆ ภายในบริเวณ สถานีร่วมได้ แต่ต้องบอกล่วงหน้าให้เจ้าพนักงานสกุลารักษ์ของ ประเทศที่ปกครองสถานีร่วมนี้ทราบเสียก่อน

(ค) มีสิทธิที่จะเข้าตรวจดู การขนของลง, การซึ่งของ, การขนของขึ้น, และกิจการอย่างอื่น ๆ สำหรับงานในประเภทที่ เจ้าพนักงานรถไฟมีหน้าที่ทำ

ตอนที่ ๖ การจดบรรทึกสำนวนความผิด
และการฟ้องลงโทษ

ข้อ ๑๗. เมื่อเจ้าพนักงานสุลการักษ์ของประเทศที่ไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมฤทางร่วม พบผู้กระทำผิดต่อกฎหมายที่ถูกลงข้อบังคับของประเทศ แห่งตนภายใน สถานีร่วม ฤในทางร่วม ให้เจ้าพนักงานผู้นั้นใช้กฎหมายนั้นบังคับคดี และให้ใช้อำนาจตามกฎหมายอนุญาต เพื่อทำการไต่สวน, บรรทึกสำนวนความผิด, บัดของกลาง, จับผู้กระทำผิด, ส่งคนร้ายฤของกลางไปยังเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เฉพาะกับเหตุการณ์ฟ้องผู้กระทำผิด, จำหน่ายของกลางที่รับไว้, ยอมไกล่เกลี่ยเปรียบเทียบ, และทำการอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อระงับปราบปรามเหตุการณ์ที่จริตต่าง ๆ ในเรื่องลอบลักหนีภาณีให้น้อยลง

ข้อ ๑๘. ความผิดที่บุคคลได้กระทำในสถานีร่วมฤในทางร่วมอันฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และกฎข้อบังคับของประเทศที่ไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมนั้น ให้ชำระในศาลของประเทศนั้น และให้ลงโทษตามกฎหมายของประเทศนั้นได้

ข้อ ๑๙. เมื่อเจ้าพนักงานสุลการักษ์ของประเทศสยาม และของประเทศแดนต่อแดนฝ่ายละคน ทำการร่วมมือกันตามที่

กล่าวมาแล้ว จับผู้กระทำผิดฐานนำสิ่งของลอบลักหนีภาษี เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายภาษีของประเทศทั้งสองแล้วใช้ ให้เจ้าพนักงานของประเทศที่สิ่งของนั้นส่งออกไปเป็นผู้จัดการไต่สวน และฟ้องร้องก่อน แต่ต้องระวังป้องกันสิทธิและผลประโยชน์ของประเทศซึ่งสิ่งของนั้นจะผ่านเข้าไปด้วย

ข้อ ๒๐. เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำการแทนประเทศที่ไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมร้องขอมา ให้เจ้าหน้าที่ของประเทศผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมปฏิบัติดังจะกล่าวต่อไปนี้

(ก) จัดการ ไต่สวน, ตรวจ, ค้น, ยึด และจับกุมตามที่เห็นจำเป็นเพื่อระงับปราบปรามผู้กระทำผิดฝ่าฝืน กฎหมายภาษีของประเทศที่ไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมให้น้อยลงแล้วบรรเทาความเสียหายให้แก่เจ้าหน้าที่ของประเทศนั้น

(ข) จัดการ แจ้งความตักเตือนหมาย ของเจ้าพนักงาน ฤๅส่งคำพิพากษาของศาลของประเทศที่ไม่ใช่ผู้ เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานี ร่วมให้ แก่บุคคลผู้ ที่มีส่วนได้ ส่วนเสีย เกี่ยวกับในคดีนั้น ๆ

ข้อ ๒๑. ประเทศสยามและประเทศแดนต่อแดน ต่างฝ่ายต่างรับจะจัดการในคำขอร้องต่างๆ ดังกล่าวไว้ในข้อ ๒๐. ให้ เป็นไปโดยพลัน และคำพิพากษาของศาลของประเทศที่ไม่ใช่ผู้

เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมในคดีฝ่าฝืนกฎหมายภาษี ก็จะทำให้ได้รับผลบังคับในประเทศผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมโดยเร็วพลัน.

ตอนที่ ๗ ความรับผิดชอบโดยเฉาะ
ที่เกี่ยวข้องกับกรมรถไฟ

ข้อ ๒๒. ให้กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม และกรมรถไฟของประเทศสหรัฐอเมริกา ปฏิบัติการในสิ่งที่เห็นจำเป็น เพื่อให้เป็นผลดังจะกล่าวต่อไปนี้

(ก) จัดการให้เป็นที่วางใจว่า บรรดาสัมภาระของผู้โดยสาร, สินค้า และถุงไปรษณีย์ ทั้งหลายที่ส่งไปมาโดยทางรถไฟระหว่างประเทศสยามกับประเทศแดนต่อแดน จะต้องผ่านเข้าไปในบริเวณสถานีร่วม

(ข) จัดการป้องกันไม่ให้คนโดยสาร, สำภาระ, สินค้า, ถุงไปรษณีย์ เข้ามาถู้ออกไปจากบริเวณสถานีร่วมโดยทางอื่น นอกจากทางประตูซึ่งทำไว้สำหรับเข้าออก

(ค) จัดการ ป้องกันมิให้ สำภาระ, สินค้า, ถุงไปรษณีย์ ที่รักษาไว้ในสถานที่ทำการของเจ้าพนักงานศุลกากรักษ์ ซึ่งจัดไว้เป็นลำดับตาม ^{12/10/2566}ที่ปรากฏว่าจะส่งสิ่งของนั้นไปแล้ว เคลื่อน

ที่ไปไว้เสียก่อนซึ่งจัดไว้สำหรับสำภาระ, สินค้า, ภาชนะไปรษณีย์ อันที่จะส่งไปยังตำบลอื่นสลับกัน โดยมีได้รับความยินยอมของเจ้าพนักงาน สุดการักษ์ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ เกี่ยวข้องแก่สิ่งของนั้น ๆ โดยตรง.

ข้อ ๒๓. กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยามและกรมรถไฟของประเทศสหรัฐอเมริกาจักต้องแจ้งความให้ เจ้าพนักงาน สุดการักษ์ ประจำสถานีร่วมต่าง ๆ ทราบ บรรดาการเปลี่ยนแปลงประจำรายการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวก็ตาม ในกำหนดเวลาเดินรถไฟ ทั้งขบวนรถโดยสารและขบวนรถสินค้าเสมอทุกคราวที่เปลี่ยนแปลงและต้องให้ทราบถึงกำหนดเวลาที่ขบวนรถโดยสารขบวนรถสินค้าพิเศษจะเดินไปมาจากสถานีร่วมด้วยเสมอ เพื่อเจ้าพนักงาน สุดการักษ์จะได้มาคอยรับขบวนรถเมื่อเวลารถนั้น ๆ มาถึงสถานี.

ข้อ ๒๔. ถ้ากรมรถไฟของประเทศใด เพิกเฉยฎาละเลย ไม่ปฏิบัติตามความที่กล่าวในข้อ ๒๒ ฎา ข้อ ๒๓ ของสัญญานี้ กรมรถไฟของประเทศนั้นจักต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายอันเป็นเหตุซึ่งเนื่องมาจาก ความเพิกเฉยละเลย นั้นให้แก่ประเทศสยาม ฎาประเทศแดนต่อแดน ฎาประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วแต่เรื่อง.

ข้อ ๒๕. การที่มีเจ้าพนักงานศุลกากรักษ์ของประเทศสยาม
 ฤาของประเทศแดนต่อแดน เพื่ารักษาและด่านภาษานั้น ก็
 เพื่อประสงค์เพียงป้องกันรักษาผลประโยชน์ในทางราชการของ
 ประเทศนั้น ๆ เท่านั้น ถ้าหากมีสำภาระ, สินค้า, ฤาลงไปรษณีย์
 สูญฤาเสียหายไปด้วยประการใด ๆ ก็ดี ความรับผิดชอบ
 ของกรมรถไฟต่อเจ้าของฤาผู้รับ ก็ยังคงเป็นอยู่ตามเดิมไม่
 เปลี่ยนแปลงอย่างใดมิได้เลย

ข้อ ๒๖. (ก) สัญญาให้เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ ๖ พฤศจิกายน
 พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ตรงกับปีคฤศตศักราช ๑๙๒๒ และ
 ให้มีอายุให้ได้เป็นเวลา ๑๐ ปี นับตั้งแต่วันเริ่มใช้เป็นต้นไป

(ข) เมื่อพ้นกำหนด ๑๐ ปีแล้ว ให้มีอายุต่อไปเป็นปี ๆ
 จนกว่าคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิก ถ้ามีการบอกเลิก
 เช่นนี้แล้ว ให้สัญญาสิ้นสุดอายุ เมื่อถึงกำหนด ๑ ปี นับจาก
 วันที่ได้แจ้งความบอกเลิกนั้น.

เพื่อเป็นพยานหลักฐาน ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงแห่ง
 กรุงสยาม กับ ผู้สำเร็จราชการ สหรัฐมลายู ได้ลงนามและ
 ประทับตราประจำตำแหน่งไว้เป็นสำคัญ แต่ณวันที่ ๖ เดือนพฤศ
 จิกายนพระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ตรงกับปีคฤศตศักราช ๑๙๒๒.

(ลงพระนาม) บุรฉัตรไชยการ

12/10/2566

ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม

(ลงนาม) เอต. เอน. กิลมาร์ด์

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๔๖๖)

๕๐๘

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในท้องที่มณฑลมหาสารคาม

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ซึ่งว่า “ เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติม
เพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกต่อไป เมื่อเห็น
ว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนั้น ” นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลมหาสารคาม
เพิ่มขึ้นอีก ๑๕ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และ
กำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๔ ธันวาคม มี ๒๑๘)

๕๐๕

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
มหาราษฏร์	แพร่	เมืองแพร่	แม่ห้วย วังหงส์
	ลำปาง	ร้องกวาง แม่ทะ เกาะคา	ไผ่โตน ห้วยเสือ ดอนไฟ ลำปางหลวง นาแก้ว แม่ปืม ไหลหิน ทุ่งงาม เสริมชัย เสริมขวา วังพร้าว แม่กัวะ สมัย
	น่าน	เมืองงาว เมืองน่าน	บ้านแหง แม่ต๋ับ เมืองจ้ง นาขาว

12/10/2566

๕๑๐

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในท้องที่มณฑลราชบุรี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ซึ่งว่า “เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติม
เพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกรำไป เมื่อเห็น
ว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดั่งนั้น” นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลราชบุรี
เพิ่มขึ้นอีก ๗ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และ
กำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป
ประกาศแต่วันที่ ๖ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวงเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๔ ธันวาคม หน้า ๒๒๑)

๕๑๑

บัญชีเพิ่มเติมห้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
ราชบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	ปราณบุรี บางสะพาน	ปากคลอง เมืองเก่า ตำหรุ กรูด บางสะพานน้อย นาพร้าหัก อ่างทอง

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

ในตำบลหลุมข้าว ซึ่งยุบไปพร้อมกับตำบลสำโรง ท้องที่
อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ด้วยมณฑลนครราชสีมาแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครอง
ได้ยุบตำบลหลุมข้าว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
ซึ่งยังไม่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ไปพร้อมกับตำบลสำโรง ท้องที่อำเภอเดียวกัน ซึ่งได้ประกาศ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑๕
มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๕ แล้ว เหตุฉะนั้นตำบลหลุมข้าวเดิมซึ่ง
ยุบไปขึ้นตำบลสำโรงและรวมเรียกว่าตำบลสำโรงนั้น ก็ให้เป็น
อันว่าได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
แล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๖ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

๕๑๓

ประกาศ

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
ออกโดยพระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว
พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ ฉบับที่ ๔

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุภโยจกเกษม เสนาบดีกระทรวง
พระคลังมหาสมบัติ ขอประกาศตามความในพระราชบัญญัติ
ธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ ฉบับที่ ๔
ให้ทราบทั่วกันว่า

ด้วยตามความในประกาศลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๕
มีว่า เมื่อมีผู้นำธนบัตรมาแลกเงินที่กรมธนบัตร ให้เจ้าพนักงาน
งานจดจ่ายเงินตราตามจำนวนเงินที่แจ้งในธนบัตรนั้นต่อไปอีก ๒
ปี นับแต่วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๕ เป็นต้นไป

และด้วยเหตุว่า เป็นการสมควรที่จะขยายกำหนดเวลาทั้งด
จ่ายเงินตรารับแลกธนบัตรต่อไปอีก

เพราะฉะนั้น เมื่อมีผู้นำธนบัตรมาแลกเงินที่กรมธนบัตร ให้
เจ้าพนักงานงานจดจ่ายเงินตราตามจำนวนเงินที่แจ้งในธนบัตรนั้นต่อ
ไปอีกสองปี นับตั้งแต่วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็น
ต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๖ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

12/10/2566

สุภโยจกเกษม

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๒๐ ธันวาคม หน้า ๒๒๔)

ประกาศกรมสาธารณสุข
กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษ
ซึ่งจะต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๔๖๘

ตามความในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ มาตรา ๕ อธิบดีกรมสาธารณสุขขอประกาศโดยอนุมัติของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษ ซึ่งเห็นว่าจะต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๔๖๘ ดังต่อไปนี้

ฝิ่นยา (Medicidal Opium) สองหมื่นกรัม (๒๐,๐๐๐ กรัม)
ในของปรังต่อไปนี้

ผง (Powder) ทิงเจอร์ (Tincture)

เอ็กสแตร์กัตต์ (Extract) ลิควิดเอ็กสแตร์กัตต์ (Liquid Extract)

ลิควอร์ (Liquor) และเม็ดกลม (Pills)

มอร์ฟีน (Morphine) พันกรัม (๑,๐๐๐ กรัม)

ในของปรังต่อไปนี้

ทาร์เตรต (Tartrate)

ผง (Powder)

ซัลเฟต (Sulphate)

ผง (Powder)

เม็ดสำหรับกินแรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๖ กรัม

เม็ดแบนสำหรับฉีด (Hypodermic Tablets) แรงขนาด
เม็ดละ ๐.๐๖๕ กรัม, ๐.๐๓๒ กรัม, ๐.๐๑๖ กรัม, ๐.๐๑๑ กรัม,
๐.๐๐๘ กรัม, ๐.๐๐๕๔ กรัม, และ ๐.๐๒ กรัม

กับอะโทรปีน ซัลเฟต เป็นเม็ดแบนสำหรับฉีด (Hypodermic
Tablets with Atropine Sulphate)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๓๒ + ๐.๐๐๐๖๕ กรัม, ๐.๐๑๖ +
๐.๐๐๐๔๓ กรัม, ๐.๐๐๘ + ๐.๐๐๐๓๒ กรัม, ๐.๐๐๕๔ + ๐.๐๐๐๒๖
กรัม, ๐.๐๑๐๘ + ๐.๐๐๐๕๓ กรัม

กับสตรีกนิน ซัลเฟต (with Strychnine Sulphate)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๖ + ๐.๐๐๑๐๘ กรัม,

กับเออร์กอตินินไซเตรต (with Ergotamina Citrate)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๑ + ๐.๐๐๐๖๕ กรัม,

อัมพูล์ส์ (Ampoules) แรงขนาดอัมพูล์ส์ละ ๐.๐๓ กรัม,
๐.๐๒ กรัม, ๐.๐๑ กรัม, ๐.๐๑๕ กรัม, และ ๐.๐๑๖ กรัม,

กับอะโทรปีน ซัลเฟต (with Atropine Sulphate)

แรงขนาดอัมพูลส์ละ ๐.๐๑ + ๐.๐๐๐๓ กรัม. และ ๐.๐๑๕ + ๐.๐๐๐๔ กรัม

ไฮโปยูนิตล์ (Hypo Units) แรงขนาดหลอดละ ๐.๐๑๖ กรัม

ไฮโปยูนิตล์ กับอะโทรปีน (Hypo Units with Atropine)

แรงขนาดหลอดละ ๐.๐๑๖ + ๐.๐๐๐๔ กรัม

ไฮโดรคลอไรด์ (Hydrochloride)

ผง (Powder)

เม็ดแบนสำหรับฉีด (Hypodermic Tablets)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๓๒ กรัม, ๐.๐๑๖ กรัม, ๐.๐๒ กรัม

๐.๐๑๑ กรัม, ๐.๐๐๘ กรัม, และ ๐.๐๑ กรัม

กับอะโทรปีน ซัลเฟต (with Atropine Sulphate)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๑ + ๐.๐๐๐๕ กรัม

อัมพูลส์ (Ampoules) แรงขนาดอัมพูลละ ๐.๐๑ กรัม และ ๐.๐๒ กรัม

กับอะโทรปีน ซัลเฟต (with Atropine Sulphate)

แรงขนาดอัมพูลละ ๐.๐๒ + ๐.๐๐๓ กรัม

กับสโคโพลามีน (with Scopolamine)

12/10/2566

แรงขนาดอัมพูลละ ๐.๐๑๕ + ๐.๐๐๐๑๒ กรัม

เฮโรอิน ไฮโดรโคลไรด์ (Heroin Hydrochloride)สองร้อยห้าสิบกรัม (๒๕๐ กรัม)

ในของปรุ้งต่อไปนี้

ผง (Powder)

เม็ดแบนสำหรับกิน แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑ กรัม, ๐.๐๐๒๖
กรัม, ๐.๐๐๘ กรัม, ๐.๐๑๕ กรัม, และ ๐.๐๐๕๔ กรัม

เม็ดแบนสำหรับฉีด (Hypodermic Tablets)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๑ กรัม ๐.๐๐๕๔ กรัม ๐.๐๐๒๗ กรัม
๐.๐๐๒๖ กรัม, ๐.๐๑๖ กรัม, ๐.๐๐๘ กรัม, และ ๐.๐๐๖๕ กรัม

โคเคอีน (Cocaine) สี่ร้อยกรัม (๔๐๐ กรัม)

ในของปรุ้งต่อไปนี้

ไฮโดรโคลไรด์ (Hydrochloride)

ผง (Powder)

ติงเจอร์โคคา (Tincture Coca)

ลิควิดเอ็กซ์แทรกต์โคคา (Liquid Extract Coca)

เม็ดแบนสำหรับฉีด (Hypodermic Tablets)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๓๒ กรัม, ๐.๐๒ กรัม, ๐.๐๑๖ กรัม,
๐.๐๑๑ กรัม, และ ๐.๐๐๖๕ กรัม

อัมพูเลส (Ampoules) แรงขนาดอัมพูเลส ๐.๐๑ กรัม,
๐.๐๒ กรัม, ๐.๐๓ กรัม, และ ๐.๐๕ กรัม

โคเดอีน (Codeine) ห้าร้อยกรัม (๕๐๐ กรัม)

ในของปรังค์ต่อไปนี้

อัลกาลอยด์ (Alkaloid)

ซัลเฟต (Sulphate)

ผง (Powder)

ไฮโดรคลอไรด์ (Hydrochloride)

ผง (Powder)

ฟอสเฟต (Phosphate)

ผง (Powder)

เม็ดสำหรับแทงฉีด (Hypodermic Tablets)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๖ กรัม, ๐.๐๓๒ กรัม

เม็ดสำหรับกิน แรงขนาด ๐.๐๐๘ กรัม กับทาร์

แปนโตปอน (Pantopon) ร้อยกรัม (๑๐๐ กรัม)

ในของปรังค์ต่อไปนี้

12/19/2566

ผง (Powder)

๕๑๕

อิมปูลส์ (Ampoules)

แรงขนาด ๐.๐๑ กรัม กับสะโคโปลามีน

กรมสาธารณสุข

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

รังสิต

อธิบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๑ ธันวาคม หน้า ๒๒๕)

๕๒๐

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

ในท้องที่มณฑลพิษณุโลก

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ซึ่งว่า “เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติม
เพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกต่อไป เมื่อ
เห็นว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนี้” นั้น บัดนี้สมควรใช้พระ
ราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลพิษณุโลก
เพิ่มขึ้นอีก ๑๑ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และ
กำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๑๖ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

ข้างวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๑ ธันวาคม หน้า ๒๓๐)

๕๒๑

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ไ้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
พิษณุโลก	พิษณุโลก	เมืองพิษณุโลก	บ้านไร่ โคกสลุต สนามคลี
		บางระกำ	บ้านปังกอก
	อุตรดิตถ์	ท่าปลา	หนองกลาง น้ำหมัน ผาเลือด จะรมี หาดหล้า
	สุโขทัย	กึ่งตานหอย	ท่าแฝก บ้านค่าน

พระราชกฤษฎีกา

ว่าด้วยการตัดถนนในที่เพลิงไหม้

ตำบลตรอกซุง

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศ
พระราชกฤษฎีกาให้ทราบทั่วกันว่า ในการเกิดเพลิงไหม้ขึ้น
ที่ตำบลตรอกซุง ท้องที่อำเภอสาทร จังหวัดพระนคร เมื่อวันที่
๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ นั้น ทรัพย์สินสมบัติของประชาชน
เป็นอันตรายเสียหายเป็นอันมาก ทั้งนี้ก็เพราะพื้นที่ในละแวก
นั้นมีบ้านเรือนปลูกสร้างเบียดเสียดจับซ้อนกัน ไม่มีถนนหน
ทางใหญ่ ๆ เพียงพอให้เป็นที่ทางทำการป้องกันอันตรายได้สะดวก
ทันทั้งนี้ และทั้งยังเป็นตำบลที่ไม่สะอาดพอ เป็นเหตุให้เกิด
โรคภัยไข้เจ็บได้ สมควรที่จะมีถนนผ่านเข้าไปในละแวกนี้
ให้พอควร เพื่อเป็นประโยชน์แก่มหาชนสัญจรไปมา และ
เพื่อบำรุงความสะอาดให้เรียบร้อย และช่วยเหลือป้องกันกัน
อันตรายในเวลาที่มีเหตุให้สะดวกยิ่งขึ้น และเมื่อการตัดถนนสำเร็จ
แล้วก็จะเป็ผลประโยชน์แก่ที่ดินเหล่านั้นด้วย ดังเคยปรากฏมา
แล้วแต่ก่อน ๆ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวง
มหาดไทยเป็นเจ้าหน้าที่ตัดถนนในละแวกนี้ขึ้น ๓ สาย คือ

สายที่ ๑ ต้นเตี้ยแนวสายออกไปออกถนนตรอกไก่ เป็นถนน
ขนาดกว้าง ๑๐ เมตรหรือ ๕ วา ยาวโดยประมาณ ๒๓๓ เมตร
หรือ ๑๑๖ วา ๒ ศอก

สายที่ ๒ ต้นเตี้ยถนนเจริญกรุงไปบรรจบถนนสายที่ ๑ เป็น
ถนนขนาดกว้าง ๑๐ เมตรหรือ ๕ วา ยาวประมาณ ๒๓๓ เมตร
หรือ ๑๑๖ วา ๒ ศอก

สายที่ ๓ ต้นเตี้ยถนนสายที่ ๑ ไปออกถนนสุรศักดิ์ เป็น
ถนนขนาดกว้าง ๑๐ เมตรหรือ ๕ วา ยาวประมาณ ๑๕๓ เมตร
หรือ ๘๖ วา ๒ ศอก ตามซึ่งเจ้าพนักงานได้ปักกรวยไว้ในที่ดิน
แล้ว ดังหมายไว้ในแผนที่หมายเลข บ. ๑๔ ซึ่งกระทรวง
มหาดไทยได้สำรวจขึ้นทุก กล้า ๆ ถวดย ได้ทรงพระราชวินิจฉัย
ชอบด้วยพระราชดำริแล้ว

เพราะฉะนั้นห้ามมิให้เจ้าของที่ดินอันมีเขตหมายไว้ในแผนที่
ซึ่งถูกแนวถนนนี้ผ่านไป ทำการปลูกสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงใน
เขตซึ่งหมายเส้นไว้ใน แผนที่ ภายหลัง แต่วัน ประกาศ พระราช
กฤษฎีกากั้นนี้อีกเป็นอันขาด ส่วนที่ดินที่อยู่ในกรรมสิทธิ์ที่
ถูกถนนนี้ควรจะได้รับประโยชน์ใช้ได้เพียงไรนั้น ให้เป็น
ตั้งนี้ คือ

๑ ถ้าที่ดินของผู้ใดที่ต้องถูกถนนนั้น ยังมีเนื้อที่เหลืออยู่ไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของเนื้อที่ดินติดต่อกับถนนทั้ง ๒ ข้าง หรือแต่ข้างใดข้างหนึ่งแล้ว รัฐบาลจะไม่ต้องใช้ค่าที่ดินให้ เพราะเหตุว่าการทำถนนเข้าไปในเนื้อของผู้ใด เจ้าของที่อาจได้รับผลจากการทำถนนอยู่ด้วย ซึ่งกระทำให้ที่ดินมีราคาสูงขึ้นและสามารถจะปลูกเรือนที่อยู่หรือให้พักให้ร้านค้า ผลประโยชน์ได้มากทดแทนกันอยู่แล้ว

๒ ที่ดินของผู้ใดถูกทำถนนเสียหายหมดจำนวนเนื้อที่อย่างหนึ่ง หรือที่ดินเหลือน้อยกว่ากึ่งจำนวนเนื้อที่ ๆ ถูกทำถนนอย่างหนึ่ง หรือที่ดินขึ้นใดที่เหลือติดต่อกันยาวตามถนนต่ำกว่า ๔ วา กว้างยื่นแต่ถนนเข้าไปต่ำกว่า ๕ วา หรือรวมเนื้อที่ทั้งสิ้นต่ำกว่า ๒๐ ตารางวา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานรับซื้อที่ดินที่ต้องถูกทำถนน รวมทั้งที่ดินที่เหลืออยู่นั้นตามราคาธรรมดาที่ซื้อขายกันในที่ใกล้เคียงในครั้งที่สุดก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ เว้นไว้แต่เจ้าของเห็นว่าจะยึดถือกรรมสิทธิ์ที่ดินที่เหลืออยู่ได้ประโยชน์คุ้มแก่การที่ต้องเสียไปในการทำถนนแล้ว จะไม่ขายที่ดินที่เหลือนั้นให้แก่เจ้าพนักงานก็ได้ เมื่อเจ้าของได้เลือกเอาทางที่ไม่ขายแทนที่จะได้รับประโยชน์ ในค่าที่ดินที่เจ้าพนักงานจะขอเช่นนั้นแล้ว ก็อย่าให้เจ้าหน้าที่จ่ายค่าเสียหายในการที่ถูกทำถนนสำหรับรายนั้นเลย

๓ การกำหนดราคาที่ดินตามที่ว่ามาในข้อ ๒ นั้น ถ้าเจ้าของที่ดินรายใดไม่ยอมตกลงตามราคาที่เจ้าพนักงานกำหนด โดยไต่ราคาเกินกว่าที่ซื้อขายกันตามธรรมดาแล้ว ให้เจ้าของที่ดินกับเจ้าพนักงานตั้งคนกลางข้างละคนปรึกษากำหนดราคากัน คนกลางพร้อมกันตกลงอย่างไรก็ให้เป็นไปตามความตกลงของคนกลาง ถ้าคนกลางทั้ง ๒ ฝ่ายปรึกษาไม่ตกลงกันให้คนกลางเลือกตั้งผู้ขาดอีกคนหนึ่ง ผู้ขาดตัดสินอย่างไรให้ถือว่าคำตัดสินนั้นเป็นเด็ดขาดจะฟ้องร้องไม่ได้ ถ้าหากว่าจะมีการใช้จ่ายเพราะต้องตั้งคนกลางนั้น ฝ่ายใดที่กำหนดราคาไปลดจากความตกลงของคนกลาง ให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้เสีย ถ้าถึงกันให้เสียคนละกึ่ง

๔ การที่จะวินิจฉัยว่าที่ดิน ยังมีเนื้อที่เหลือ จากการทำถนนสามารถจะทำประโยชน์ได้หรือไม่ได้ และเจ้าพนักงานควรจะรับซื้อหรือไม่ควรซื้อนั้น ถ้ามีการโต้เถียงกันในระหว่างเจ้าพนักงานและเจ้าของที่เกิดขึ้นนอกจากหลักที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ แล้ว ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้วินิจฉัยเด็ดขาดและที่ดินที่ต้องถูกทำถนนนั้นจะแยกเป็นกี่โฉนดก็แปลงก็ตาม ถ้าเนื้อที่นั้นติดต่อกันเป็นเส้นเดียวกันไปรวมอยู่ในกรรมสิทธิ์เจ้าของผู้เดียวกัน ให้วินิจฉัยรวมเป็นเจ้าของเดียว ห้ามมิให้แยกวินิจฉัยเป็น

รายละเอียดที่ ๆ ไม่ได้ติดต่อเป็นพื้นเดียวกันได้ จึง
ให้แยกวินิจฉัยเฉพาะแปลงที่ต้องถูกกำหนดเสียหายเท่านั้น

๕ ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดปลูกสร้างบ้านเรือนหรือวัตถุอื่นเนื่องจากที่
อยู่อาศัยอย่างใดลงในที่ ๆ จะทำถนนก่อนวันประกาศพระราช
กฤษฎีกานี้ เจ้าของบ้านเรือนโรงเหล่านั้นจะต้องรื้อถอนไปให้
เสร็จภายในกำหนดที่เจ้าพนักงานจะบอกล่วงหน้าให้ทราบ อย่าง
น้อย ๖๐ วัน และให้เจ้าพนักงานคิดค่าเสียหายเฉพาะการรื้อ
ถอนให้พอสมควรแก่ราคาตามอายุของซึ่งปลูกสร้างปรากฏอยู่ใน
เวลานี้ ให้เป็นหน้าที่ช่างสุขาภิบาลเป็นผู้ตรวจตราและกำหนด
ราคาค่าเสียหาย แต่ถ้าเจ้าของจะเห็นว่าราคานั้นไม่สมควร จะ
ขออนุญาตตั้งนายช่างคนใดคนหนึ่งมาปรึกษาหารือกะประมาณรา
คาพร้อมกันนายช่างกรมสุขาภิบาลด้วยก็ได้ แต่จะต้องเป็นนาย
ช่างที่มีวิชาความรู้ในการก่อสร้างโดยมีประกาศนียบัตรความรู้มา
แสดงเป็นสำคัญด้วย เมื่อนายช่างทั้ง ๒ ฝ่ายกะราคาไม่ตกลง
กัน ให้เลือกผู้ซึ่งขาดโดยทำนองราคาที่ดินนั้น ส่วนผู้ที่ปลูก
สร้างลงภายหลังวันประกาศพระราชกฤษฎีกานี้ จะขอร้อง
อย่างใดไม่ได้ และเจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะสั่งให้ย้ายถอนไป
ให้เสร็จตามเวลาอันสมควร โดยไม่ให้ค่าเสียหายอย่างหนึ่ง
อย่างใดด้วย

๖ ให้เจ้าพนักงานแจ้งความให้เจ้าของที่หรือเจ้าของบ้านเรือน ซึ่งถูกทำถนนนี้ไปทำความตกลงแก่ใดที่หนึ่ง แล้วแต่เจ้าพนักงานจะกำหนด ถ้าเจ้าของที่และเจ้าของบ้านเรือนจะไปเองไม่ได้ จะแต่งตั้งผู้แทนไปกระทำความตกลงด้วยมีใบมอบฉันทะเป็นหลักฐานก็ได้ เมื่อผู้แทนได้ตกลงอย่างไรต้องอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าของ ถือว่าเป็นอันยินยอมตามความตกลงของผู้แทนทุกประการ

๗ ถ้าเจ้าของไม่ไปเอง และไม่แต่งตั้งผู้แทนไปตามกำหนดในครั้งแรกให้เจ้าพนักงานแจ้งความ บอกกำหนดให้ไปอีกเป็นครั้งที่ ๒ ให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน ถ้าเจ้าของที่ยังไม่ไปหรือไม่แต่งตั้งผู้แทนตามกำหนดครั้งหลังนี้แล้ว ให้ถือว่าเจ้าของที่ไม่มีข้อคิดใจอย่างไร ให้เจ้าพนักงานกำหนดราคาและค่าเสียหายที่ควรจะได้ตามสมควร แล้วให้เจ้าพนักงานแจ้งความกำหนดนัดให้เจ้าของมารับเงินที่ให้กำหนดให้นั้น เจ้าของที่ ๆ ไม่ได้ไปกระทำความตกลงและไม่แต่งตั้งผู้แทนไปกระทำความตกลงต่อเจ้าพนักงานตามกำหนดนั้น จะฟ้องร้องอย่างไรไม่ได้ แต่การแจ้งความ และกำหนดนัดหมาย ใด ๆ หนึ่ง ให้เจ้าพนักงานกระทำโดยมีลายลักษณ์อักษรให้ เป็นหลักฐานไว้เสมอทุกครั้ง

๘ ถ้าเจ้าของที่ดินและบ้านเรือนโรงผู้หนึ่งผู้ใดแกล้งขัดขวาง
 ไม่ยินยอมให้ใช้ที่ดินนั้น หรือแกล้งหนึ่งหนึ่งขบถพลัว
 ไม่มารับเงินราคาค่าเสียหาย หรือไม่จัดการอย่างหนึ่งอย่าง
 ใดตามกำหนดคำสั่ง หรือแม้จะมีคดีฟ้องร้องว่ากล่าวกันยังโรง
 ศาล ก็ไม่เป็นเหตุขัดขวางต่อการทำถนนในที่ดินตามเส้นหมาย
 ในแผนที่นี้ เพื่อมิให้การทำถนนเป็นที่ลัดขัดข้องอยู่ได้ เมื่อ
 เจ้าพนักงานได้กระทำการไปโดยชอบด้วยพระราชกฤษฎีกานี้แล้ว
 ผู้หนึ่งผู้ใดจะมาฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายอย่างหนึ่ง อย่างใดก่อน
 ที่ได้กระทำความตกลงราคากับเจ้าพนักงานไม่ได้เป็นอันขาด

๙ บรรดาที่ดินที่รับซื้อไว้ตามพระราชกฤษฎีกานี้ ถ้าเหลือ
 จากที่ได้ทำถนนแล้ว ให้เจ้าพนักงานจัดการจำหน่ายขายเสีย
 โดยวิธีประกาศประมูลราคา เมื่อได้เงินมาน้อยเท่าใดให้นำ
 ส่งพระคลังมหาสมบัติ หักใช้รายจ่ายในการทำถนน หรือจะส่ง
 ที่ดินนั้น ๆ ต่อกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ให้จัดการจำหน่าย
 หักใช้รายจ่ายในการทำถนนอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ สุดแล้วแต่
 เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กับเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหา
 สมบัติจะเห็นสมควร

๑๐ ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าหน้าที่จัดการ ให้
 เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกานี้ทุกประการ

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๖๑ เป็นปี
 ที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

๕๒๕

ประกาศ

เลื่อนชั้นหน้าตำบลปลวกแก้ว อำเภอบ้านค่าย
จังหวัดระยองที่ยุบรวมขึ้นกับตำบลมาบข่า
ท้องที่อำเภอเดียวกัน ขึ้นจัดเก็บเป็นนาฟางลอย
ชั้นจัตวาอัตราไร่ละ ๖๐ สตางค์ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๗

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราช
โองการเหนือเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศ
ทราบทั่วกันว่า ทางกรมฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลปลวกแก้ว
อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง รวมขึ้นอยู่กับตำบลมาบข่าใน
ท้องที่อำเภอเดียวกัน แต่อัตราเงินอากรค่าน้ำตำบลปลวกแก้ว
ได้จัดเก็บอยู่ในประเภทนาฟางลอยชั้นเบญจจะ ตำบลมาบข่า
จัดเก็บเป็นนาฟางลอยชั้นจัตวา เป็นการต่างกันอยู่ สอบสวน
ได้ความว่า การทำนาในตำบลปลวกแก้วที่ยุบนั้นมีความเจริญขึ้น
กว่าแต่ก่อน ได้ผลเมล็ดข้าวคล้ายคลึงกับตำบลมาบข่า สมควร
จะเลื่อนชั้นหน้าขึ้นจัดเก็บเงินอากรค่าน้ำให้เหมือนกับตำบลมา
บข่า ซึ่งได้รวมเป็นตำบลเดียวกัน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

๕๓๐

ให้เลื่อนขึ้นที่นาตำบลปลวกแก้ว อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
ขึ้นจัดเก็บเงินอากรค่านา เป็นนาฟงลอยขึ้นจัดไว้ใน อัตราไร่ละ
๖๐ สตางค์ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๒๒ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ ธันวาคม หน้า ๒๔๐)

๕๓๑

ประกาศเพิ่มเติมไม้ประเภทหวงห้าม
ในท้องที่มณฑลต่าง ๆ ซึ่งได้ประกาศใช้กฎข้อบังคับ
วางระเบียบวิธีจัดการรักษาป่า พ.ศ. ๒๔๕๖ ทุกมณฑล

ตามความในพระราชบัญญัติรักษาป่า พระพุทธศักราช ๒๔๕๖
มาตรา ๘ ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสนาบดีมีอำนาจ
เพิ่มเติมชนิดไม้ประเภทหวงห้ามเข้าใหม่ หรือถอนของเก่าออก
ตามความเห็นสมควรได้นั้น

บัดนี้เห็นว่าต้นลานเป็นต้นไม้ที่มีค่า การตัดทำควรจะให้อยู่
ในความควบคุมและตรวจตราของเจ้าหน้าที่ เพื่อสงวนประโยชน์
และพืชพรรณไว้ให้ถาวรต่อไป จึงให้รวมต้นลานเข้าเป็นไม้
ประเภทหวงห้ามชนิดที่ ๒ ในท้องที่มณฑลต่าง ๆ ซึ่งได้ประกาศ
ใช้กฎข้อบังคับวางระเบียบวิธีจัดการรักษาป่า พ.ศ. ๒๔๕๖ ทุก
มณฑล ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

กระทรวงเกษตราธิการ

ประกาศมาณวันที่ ๒๒ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาพลเทพ

12/10/2566

เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ ธันวาคม มา ๒๔๒)

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
 ในท้องที่อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี สำหรับ
 ตำบลหาดเจ้าสำราญ ซึ่งโอนไปขึ้นอำเภอหนองจอก
 และตำบลนาพันสาม ซึ่งโอนไปขึ้นอำเภอคลองกระแซง

มณฑลราชบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้เปลี่ยนแปลงท้องที่อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี คือโอนตำบลหาดเจ้าสำราญไปขึ้นอำเภอหนองจอก และโอนตำบลนาพันสามไปขึ้นอำเภอคลองกระแซง ทั้ง ๒ ตำบลนี้ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ แล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ สำหรับตำบลหาดเจ้าสำราญ และตำบลนาพันสาม ซึ่งขึ้นอยู่กับท้องที่อำเภอบ้านแหลมเดิมก็ได้ยกไปขึ้นอยู่ในท้องที่อำเภอหนองจอก และอำเภอคลองกระแซงตรงกับทำเนียบท้องที่ทางราชการฝ่ายปกครองแล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ ธันวาคม หน้า ๒๔๓)

๕๓๓

ประกาศ

แก้ไขพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวทหารเรือ พ.ศ. ๒๔๕๘

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ตามพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวทหารเรือ พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๕ สำหรับนายทหารชั้นสัญญาบัตรในข้อ ๑ อย่างที่ ๒ ว่าด้วยหมวกกันแดดนั้น ให้เลิกใช้ตราพระครุฑพาทองติดที่หน้าหมวกเสีย

และการแต่งกายตามกำหนดในตารางแห่งมาตรา ๒๕ นั้น บางอย่างให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ดังนี้

หมายเลข ๕ “ครึ่งยศ (ขาว)” ให้เรียกว่า “ครึ่งยศ” และ “หมวกแพรขน” เปลี่ยนเป็น “หมวกกันแดด”

หมายเลข ๔๒ “ครึ่งยศ” ให้เรียกว่า “ครึ่งยศขาว” นอกจากนั้นให้คงอยู่ตามเดิม

ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

ศาลาว่าการกระทรวงทหารเรือ

ประกาศมาณวันที่ ๒๗ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

อัญญาภิ

12/10/2566

นายพลเรือเอกผู้สำเร็จราชการกระทรวงทหารเรือ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๔ มกราคม มา ๒๘๘)

๕๓๔

ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติจัดการป้องกันไข้ทรพิษ

พระพุทธศักราช ๒๔๕๖

ในมณฑลอยุธยา นครราชสีมา ภูเก็ต และพิศณุโลก

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามความในมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดการป้องกันไข้ทรพิษ พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มีความว่า ถ้าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ในมณฑลใดเมื่อใด จะได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเป็นสำคัญนั้น

บัดนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติจัดการป้องกันไข้ทรพิษ พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ในมณฑลอยุธยา นครราชสีมา ภูเก็ต และ พิศณุโลก ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๖ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ วันที่ ๔ มกราคม หน้า ๒๕๕)

ประกาศ

ว่าด้วยการค้าขายทางบกกับประเทศพม่า

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดัรัสเหนือเกล้าฯ ตั้งว่า

โดยที่ความตกลงในระหว่างสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ กับ มิสเตอร์ อี. เอ็ม. ซาเตา ปี ค.ศ. ๑๘๘๗ (พ.ศ. ๒๔๒๕) นั้น ได้บอกเลิกแก่กัน เป็นอันหมดอายุตั้งแต่วันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ แล้ว ตั้งแต่วันที่กล่าวนั้นมา กรุงเทพมหานครจะมีสิทธิ์ที่จะกลับเก็บภาษีศุลกากร จากสินค้าที่เข้าออกโดยทางพรมแดนสยามพม่า ตอนซึ่งกำหนดไว้โดยเฉพาะในความตกลงดังกล่าวนั้น ตามข้อความแห่งหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีซึ่งไว้ช้อยู่ในได้ตามเดิม

แต่โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่า ตามพฤติการณ์ที่เป็นอยู่ในเวลานี้ การค้าขายทางบกกับประเทศพม่า ทางพรมแดนสยามพม่าตอนที่กล่าวข้างต้นนั้น ในบัดนี้ยังสมควรให้ดำเนินไปโดยมีต้องเก็บภาษีศุลกากรฝ่ายไทยไปก่อนตามเดิม จนกว่าจะถึงเวลาซึ่งจะได้ประกาศต่อไปในกาลภายหน้า ว่าให้จัดเก็บภาษีศุลกากรดังกล่าวนี้

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า การค้าขายทางบกกับพม่า ทางพรมแดนตอนที่กล่าวแล้วนั้น ให้เป็นอันยังต้องมีต้องเก็บภาษีศุลกากรฝ่ายไทยไปก่อน จนกว่าจะได้ประกาศให้ทราบอย่างอื่นต่อไป แต่ให้พึงเข้าใจว่า การนำสินค้าเข้าออกทางพรมแดนสยามพม่านั้น จะต้องอยู่ในบังคับจวามต้องห้าม หรือจำกัดต่างๆ ซึ่งได้กำหนดไว้แล้ว หรือซึ่งจะได้กำหนดขึ้นต่อไปตามกฎหมาย

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นที่ ๑๕ แห่งรัชกาลปัจจุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๘ มกราคม หน้า ๓๐๑)

๕๓๓

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในตำบลบ้านเตอใต้ อำเภอมีไชย จังหวัดหนองคาย
ซึ่งยุบไปพร้อมกับตำบลหินโงม

ด้วยมณฑลอุดรแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลบ้านเตอใต้ ท้องที่อำเภอมีไชย จังหวัดหนองคาย ไปรวมกับตำบลหินโงม ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้รวมเป็นตำบลเดียวกันนี้ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลบ้านเตอใต้เดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบลหินโงมแล้วด้วย

ประกาศเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๓

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๒๕ มกราคม หน้า ๓๐๓)

๕๓๘

ประกาศ

แก้พระราชกำหนดเครื่องแต่งกาย

ราตรีสโมสรในพระราชสำนัก

เจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดีเสนาบดีกระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมสั่งว่า ตามประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแต่งกายในพระราชสำนัก ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ว่าด้วยเครื่องแต่งกายเวลาเย็นคือ ราตรีสโมสร ซึ่งให้ใช้เสื้อกั๊กสีหนังฟอกนั้น ยังไม่เหมาะแก่การ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกเสีย ให้เปลี่ยนใช้เสื้อกั๊กผ้าขาวตัดคุม ๔ เม็ด ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๐ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี

มหาเสวกเอก เสนาบดีกระทรวงวัง

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๕ มกราคม หน้า ๓๐๔)

ประกาศพระบรมราชโองการ

พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ใช้รั้วไฟ
หลวงทางขนาดย่อมที่ตำบลหัวหวาย เพื่อรับส่งสินค้า

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศพระราชกฤษฎีกาว่า ให้ทราบทั่วกันว่า จำเดิมที่กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยามได้สร้างทางรถไฟขนาด ๖๐ ซม. เป็นทางแยกไปในบ้ายาว ๒๘ กิโลเมตรจากสถานีหัวหวายนั้นก็โดยมุ่งประโยชน์แห่งการตัดบรรทุกไม้เพื่อใช้ในกิจการของกรมรถไฟหลวงโดยเฉพาะ

บัดนี้บรรดาพ่อค้าในตำบลนั้นได้แสดงความประสงค์ร้องขออนุญาตใช้รั้วไฟขนาดย่อมเพื่อบรรทุกส่งสินค้า ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยามได้นึกความกว้างบังคมทูลพระกรุณา ทรงทราบได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท

จึงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้รั้วไฟสายย่อมที่สถานีหัวหวายนี้รับส่งสินค้า เพื่อเป็นประโยชน์แก่สาธารณะชนได้แต่วันที่ ๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ นี้เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕)

๕๕๐

ประกาศ

เพิ่มเติมเครื่องแต่งกายครั้งยศชาว

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้เพิ่มเติมเครื่องแต่งกายเสื้อปักทองเสนาหลวงรักษาพระองค์ประเภทครั้งยศชาวอีกประเภทหนึ่ง คือ

เสื้อปักเหล่าต่าง ๆ เว้นแต่เหล่าม้าหลวงและเหล่าพรานหลวงให้แต่งกายดังนี้

หมวก ให้ใช้หมวกกันแดดสีขาว (แบบหมวกกันแดดของทหารเรืออย่างเก่าแต่ไม่สอดสีประจำเหล่า)

กางเกง กางเกงขาวขาวหรือกางเกงขมิ้น

นอกจากนี้ให้แต่งตามพระราชกำหนดในประเภทครั้งยศ

เสื้อปักเหล่าม้าหลวง และเหล่าพรานหลวงให้ใช้กางเกงขาวขาวหรือกางเกงขมิ้น นอกจากนี้ให้แต่งตามพระราชกำหนดในประเภทครั้งยศ

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๔ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

12/10/2566

เจ้าพระยาวรามรามพ ม.ร.

นายพลเสือบ้า อุปนายกเสือบ้า

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ปี ๑๐๖)

๕๔๑

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

ในท้องที่มณฑลราชบุรี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า "เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกรำไป เมื่อเห็นว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดั่งนั้น" นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลราชบุรี เพิ่มขึ้นอีก ๓ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๒๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ หน้า ๓๐๗)

12/10/2566

๕๔๒

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่เสพระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
ราชบุรี	เพ็ชรบุรี	คลองกระแซง บ้านแหลม	สามะโรง หนองพลับ แหลมผักเบี้ย

ประกาศตั้งคนกลางฝ่ายสยาม ซึ่งเป็นสมาชิก
ในศาลประจำคนกลางนครกรุงเทพฯ

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าไฉตรทศประพันธ์ เสนาบดีว่าการ
ต่างประเทศ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ๆ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้า ๆ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

ด้วยตามหนังสือสัญญาระหว่างนานาประเทศ ที่ได้ข่มนุกัน
นครกรุงเทพฯครั้งที่ ๑ ทำสัญญาเพื่อจะรับซื้ออ่าววาทในระหว่างนานา
ประเทศโดยมิตรภาพ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๔๒
ข้อ ๒๓ และสัญญาอย่างเดียวกัน ที่ตกลงในที่ข่มนุมนครกรุงเทพฯ
ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๐ ข้อ ๔๔ นั้น มี
ความต้องกันว่า ประเทศที่เข้าชื่อในหนังสือสัญญานี้ มีอำนาจ
ที่จะเลือกผู้ซื้อเสียดีและความรู้อันปรากฏแล้วว่า สมควร
ในธรรมเนียมระหว่างนานาประเทศนั้น ตั้งเป็นสมาชิกคนกลาง
ได้ไม่เกินกว่า ๔ คนต่อประเทศหนึ่ง และให้อยู่ในตำแหน่งนี้
คราวหนึ่งหกปี และเมื่อครบกำหนดแล้ว จะตั้งใหม่หรือ
ตั้งซ้ำอีกได้คราวละหกปีสืบไป ดังนี้

ดอกเตอร์ เจมส์ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้เป็น
สมาชิกคนกลางฝ่ายสยามในศาลประจำคนกลาง นครกรุงเทพฯใน

๕๔๔

เวลาที่ ๑ นายนั้น บัดนี้ได้ครบกำหนดหกปี ในวันที่ ๑ มกราคม
ศกนี้แล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้ดอกเตอร์ เจมส์
เป็นสมาชิกคนกลางฝ่ายสยามต่อไปอีกหกปี นับตั้งแต่วันที่
กล่าวมาแล้ว กับทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้ดอกเตอร์
เฟรนซิส โบว์ส แสร์ เป็นสมาชิกคนกลางฝ่ายสยามในศาล
ประจำคนกลาง ณ กรุงเฮกอีก ๑ นาย มีกำหนดหกปี นับตั้งแต่
วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ หน้า ๓๑๐)

๕๔๕

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

ในท้องที่มณฑลอยุธยา

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ซึ่งว่า “ เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติม
เพื่อขยายการใช้ ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกรำไป เมื่อเห็น
ว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดั่งนั้น ” นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลอยุธยาเพิ่ม
ขึ้นอีก ๗๓ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้
ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๒๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จงวางเอก เสนาบดี

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ น้ ๓๑๓)

๕๕๖

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใ้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	เสนา	เจ้าเจ็ด ชานา บ้านแถว บ้านกะทุม บ้านใหญ่
		กรงเก่า	คลองสวนพลู หันตรา
		บางปะอิน	บ้านสามเรือน บ้านหัว บ้านบางประแดง ขนอนหลวง บ้านคลองจิก
		อภัย ผักไห่	บ้านหีบ ลาดชิด ท่าดินแดง
	อ่างทอง	บางแก้ว	บ้านมหาไถย ตลาดกรวด บ้านช่อ บ้านอิฐ

12/10/2566

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อยุธยา	อ่างทอง	บางแก้ว โพธิ์ทอง ป่าโมกข์	บ้านรี หัวไผ่ คลองวีว ศาลาแดง โพสะ จำปหล่อ ห้วยลิงตก บางเจ้าฉ่า องครักษ์ ศาลาดีน บางปลากด โรงช้าง สายทอง ปะขาว บางโพงแพง ป่าโมกข์ เอกราช ตะพูน บางแพ ไผ่ดำ แม่ลา
	สิงห์บุรี	สิงห์	

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อยุธยา	สิงห์บุรี	สิงห์	พักทัน โพธิ์ทะเล คอทราย บ้านระจัน
	ลพบุรี	เมืองลพบุรี บ้านเช่า	โพตรุ ทางสลาด ตงพลับ สายห้วยแก้ว หัวไผ่
	สระบุรี	ท่าวุ้ง โลกสำโรง ปากเพรียว	ลาดสาลี บ้านเป็ก หัวสำโรง ดิลัง บ้านลู่ พังลาว
		เสาไห้	เสาไห้ สิบตะ โลกสะอาด ม่วงลาว ต้นตาล ศาลาไร่ลาว

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อยุธยา	สระบุรี	เสาไห้	หนองสีดา ม่วงหวาน หนองกบ ขุนไชลอน ท่าศาลา
	ประทุมธานี	หนองแค บางกะดี สามโคก	หนองปลาเจ็ง บางหลวงไหว้พระ บางเขยง บ้านงิ้ว ท้ายเกาะ บางโพเหนือ ท่าไม้ตาเหตุ
		ลาดหลุมแก้ว	

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในตำบลแม่พู่ อำเภอเมืองเถิน จังหวัดลำปาง
ซึ่งยุบไปพร้อมกับตำบลเวียงมอก

ด้วยมณฑลมหาสารากรู้แจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้
ยุบตำบลแม่พู่ ท้องที่อำเภอเมืองเถิน จังหวัดลำปาง ไปรวม
กับตำบลเวียงมอก ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้
รวมเป็นตำบลเดียวกันนี้ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถม
ศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๖ ใน
คราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลแม่พู่เดิม ก็ไปรวมอยู่ใน
ตำบลเวียงมอกแล้วด้วย

ประกาศมาณวันที่ ๒๖ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ หน้า ๓๑๘)

ประกาศให้ใช้ความตกลงทางเศรษฐกิจเฉพาะภาค
ระหว่างสยามกับเยอรมนี ซึ่งได้ลงนามกัน ณกรุงเบอร์ลิน
วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๖

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรี
สินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ
สั่งว่า

โดยที่ตามความตกลงทางเศรษฐกิจเฉพาะภาค ฉบับ ๑ โปร
โตคอล ฉบับ ๑ และข้อความต่อท้ายอีกฉบับ ๑ ซึ่งอัครราชทูต
ผู้สำเร็จราชการสยาม กับรัฐเลขาธิการ กระทรวงการต่าง
ประเทศผู้สำเร็จราชการเยอรมัน ได้ลงนามกันไว้ ณกรุง
เบอร์ลินเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๖ นั้น
มีความอยู่ว่าจะได้ใช้ตามความในหนังสือทั้งสามฉบับนี้ ตั้งแต่
วันที่ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันต่อกันเป็นต้นสืบไป และ

โดยที่ความตกลงกับโปวโตคอลและข้อความต่อท้ายที่วานั้น
ได้กระทำสัตยาบันกันแล้วทั้งสองฝ่าย และสัตยาบันทั้งสอง
ฝ่ายนี้ได้แลกเปลี่ยนต่อกัน ที่ศาลาว่าการต่างประเทศเยอรมัน
ณกรุงเบอร์ลิน เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ศกนี้ เวลา ๕ นาฬิกา
หลังเที่ยงนั้นแล้ว

๕๕๒

ความตกลงเศรษฐกิจเฉพาะกาลพร้อมทั้งโปรโตคอลและข้อความต่อท้ายทั้งสามฉบับนี้ จึงเป็นอันใช้ได้ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๗ นี้เป็นต้นสืบไป

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งให้เจ้าพนักงานทุกกระทรวง ทบวงการ และบันดาผู้ซึ่งมีการเกี่ยวข้องกับข้อความที่กล่าวไว้ในหนังสือทั้งสามฉบับนั้น ให้นำถือตามกระทำตามความใน ความตกลงและโปรโตคอลกับข้อความต่อท้ายทั้งสามฉบับนั้นทุก ข้อทุกประการ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ศกนี้ เป็นต้นสืบไป

ประกาศมาแต่ณวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มีนาคม หน้า ๓๑๘)

ความตกลงทางเศรษฐกิจเฉพาะภาค

รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กับ รัฐบาลแห่งเยอรมนี มีมโนเรตที่จะวางระเบียบการสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ระหว่างสยามกับเยอรมนี จนกว่าจะถึงเวลาที่จะได้ทำสัญญาว่าด้วยการค้าขายในระหว่างประเทศทั้งสองให้เป็นการแน่นอนนั้น จึงได้แต่งตั้งผู้มีอำนาจเต็ม คือ—

ฝ่ายรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามนั้น

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจรูญฯ อัครราชทูตพิเศษ ผู้มีอำนาจเต็ม ของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม และกรุงปารีสและ
ฝ่ายรัฐบาลแห่งเยอรมนีนั้น

บารอน ฟอน มัลต์ซัน รัฐเลขาธิการกระทรวงการต่างประเทศ

ผู้ซึ่งเมื่อได้ส่งหนังสือมอบอำนาจให้ตรวจดูซึ่งกัน และกัน และเห็นเป็นอันถูกต้องตามแบบอย่างดีแล้ว ได้ตกลงกัน ดังต่อไปนี้ —

ข้อ ๑

บันดาพลเมืองเยอรมัน และสมาคมกับบริษัทเยอรมัน ใน
12/10/2566
กรุงสยาม จะต้องได้รับประโยชน์แห่งสิทธิพิเศษ เนื่องใน

การเดินทางและการนำสินค้าเข้าออกนั้น ทุกอย่างทุกประการ ตามที่มีอยู่แล้วระดับนี้ ญาติที่จะพึงมีขึ้นต่อไปในภายหน้า สำหรับ ให้เป็นส่วนประโยชน์ของพลเมือง ญาติคนในบังคับแห่งชาติ ที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยี่งั้น และจะไม่ต้องถูกบังคับ ให้เสียภาษีศุลกากรสินค้าขาเข้า ญาติขาออก โดยพิกัตอัตรา อย่างอื่น ญาติสูงกว่าที่พลเมืองญาติคนในบังคับของชาติที่โปรดให้ ได้ประโยชน์อย่างยี่งั้น ย่อมเสียอยู่ และในบันดากิจการอัน เกี่ยวกับภาษีอากรภายใน และ ญาติอากรเฉพาะท้องถิ่น

คนในบังคับเยอรมันจะไม่ต้องรับภาระค่าภาษีอากร ญาติภาระ ใด ๆ อย่างอื่น ญาติสูงกว่าที่เรียกเก็บจากคนในบังคับสยาม

พลเมืองเยอรมันและสมาคมกับบริษัทเยอรมัน ในกรุง สยามเมื่อได้ปฏิบัติตามแบบวิธีที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแล้ว จะ ต้องได้รับประโยชน์แห่งความคุ้มครองป้องกันเสมอ เหมือนกัน พลเมืองญาติคนในบังคับของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยี่งั้น นั้น ในกิจการอันเกี่ยวกับเบ็ดเตล็ด เครื่องหมายการค้าขาย ยี่ห้อค้าขาย แบบอย่างต่างๆ และสิทธิในสำเนาทั้งปวง

ในระหว่างอายุความตกลงนี้ พลเมืองเยอรมันและสมาคม และบริษัทเยอรมัน อันประกอบกิจการพาณิชย์ การค้าขาย และการเงินนั้น เมื่อปฏิบัติตามลักษณะของกฎหมายไทยว่าด้วยการค้าขายการเดินทางเรือการอพยพเข้ามาในบ้านเมือง การแปรสัญชาติ การตำรวจ และการรักษาความมั่นคงทั่วไป ซึ่งเป็นกฎหมายใช้ อยู่แล้วขณะบัดนี้ ถ้าจะพึงบัญญัติขึ้นไปในภายหน้า ก็ดี จะต้องมีเสรีภาพที่จะเข้าไปและเดินทางและอาศัยอยู่ และประกอบกิจการต่าง ๆ ในกรุงสยาม และมีสิทธิที่จะเช่าที่ดินและ เรือและสถานอันปลูกสร้างต่าง ๆ สำหรับใช้เป็นที่อยู่ ถ้าเป็นที่ทำการค้าขาย ถ้าทำการหัตถกรรม ถ้าทำการเกี่ยวกับศาสนา และจะเป็นเจ้าของ ถ้าจำหน่ายการเช่าเช่นว่านั้น และสิ่งทรัพย์สินอย่างอื่น ๆ ก็ได้ โดยมีลักษณะบังคับอย่างเดียวกับคนใน บังคับสยาม

ข้อความว่าด้วยการให้แกลอย่างชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์ อย่างยิ่ง ^{12/10/2566} ซึ่งมีบัญญัติไว้ในความตกลงนี้ ไม่ให้ใช้ก้ำกั้วไปถึง ประโยชน์พิเศษที่สัญญาภาคีอันยิ่งใหญ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ให้อยู่

แล้วฤาจะพึงให้ต่อไป แก่ชาติอื่นฐานเป็นการเข้าร่วมกันเป็น
คณะเพื่อถือพิทักษ์อิสรภาพซึ่งสุดการอย่างเดียวกัน ฤาใช้ก้าวเท้า
ไปถึงที่เรียกกันว่า การค้าขายชายแดนระยะสั้น ฉะนั้น

ข้อ ๔

การค้าขายตามชายทะเล และการจับสัตว์น้ำตามชายทะเล
ในน่านน้ำของสัตตญะภาคีอันยิ่งใหญ่ทั้งสองฝ่ายนั้น เป็นอันเว้น
เสียจากข้อความในความตกลงนี้ และการเหล่านั้น จะต้องเป็น
ไปตามบังคับแห่งกฎหมาย และ กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสยาม
และเยอรมนีแต่ละฝ่ายแล้วแต่กรณี แต่อย่างไรก็ดี เป็นที่
เข้าใจกันว่า ในการเหล่านี้ คนในบังคับสยามและสมาคมและ
บริษัทสยาม และพลเมืองเยอรมัน และสมาคมและบริษัท
เยอรมัน จะต้องได้รับประโยชน์แห่งกิจต่าง ๆ ซึ่งคนในบังคับ
ฤาพลเมืองของชาติอื่น ๆ ได้รับอยู่แล้ว ฤาจะพึงได้รับต่อไป
ตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเช่นว่านั้น

ข้อ ๕

สัตตญะภาคีอันยิ่งใหญ่แต่ละฝ่าย จะตั้งกงสุลเขเนอราล กง
สุล ไวสกงสุล และ พนักงาน ฤา ผู้แทนกงสุลอื่น ๆ ให้ไปอยู่
ณบ้านดาเมืองและเมืองท่าของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นอันยอมให้
พนักงานอย่างเดียวกันของประเทศอื่น ๆ ไปอยู่นั้นก็ได้

พนักงานและผู้แทนกงสุลเช่นว่านี้ จะต้องมีสิทธิที่จะทำการตามอำนาจได้ทุกประการและจะต้องได้รับประโยชน์แห่งเกียรติยศและสิทธิพิเศษ และทั้งได้รับความยกเว้น และความพ้นภาระทุกอย่าง ซึ่งให้มีอยู่แล้ว ฤฯจะพึงให้มีต่อไปแก่พนักงานและผู้แทนกงสุลของชาติที่โปรดให้ได้รับประโยชน์อย่างยิ่ง เว้นไว้แต่พนักงานและผู้แทนกงสุลเยอรมันในกรุงสยาม จะใช้สิทธิทั่วไปฤฯสิทธิจำเพาะซึ่งเป็นสิทธิพิเศษ แม้แต่อย่างหนึ่งอย่างใด ในศาลสยาม ฐานที่ตนเป็นผู้ครองตำแหน่งเช่นว่านั้นหาได้ไม่ และทั้งจะต้องไม่มีอำนาจศาลอันเนื่องแต่สภาพนอกอาณาเขต แม้แต่ประการใด ๆ ด้วย

ข้อ ๖

บันดาสิทธิทั่วไปและสิทธิพิเศษทั้งหลาย ซึ่งกรุงสยามให้แก่พลเมืองเยอรมัน และสมาคมและบริษัทเยอรมัน ตามความตกลงนี้มีอยู่อย่างไร คนในบังคับสยามและสมาคมและบริษัท สยามใน เยอรมัน จะ ต้องได้รับ ประโยชน์ เช่น เดียว กัน เหมือนกัน หากเป็นที่เข้าใจกันว่า ในกิจการใดๆ ที่กรุงสยามให้ผลเสมอเหมือนคนชาติแห่งตนไซ้ ในกิจการนั้นๆ ฝ่ายเยอรมัน ^{12/10/2566} จะต้องให้ผลเสมอเหมือนชาติที่โปรดให้ได้รับประโยชน์อย่างยิ่ง

ความตกลงนี้ พร้อมทั้งโปรโตคอลและข้อความต่อท้าย ซึ่งได้ลงนามวันเดียวกัน จะต้องได้รับสัตยาบัน และสัตยาบันทั้งสองฝ่ายจะต้องแลกเปลี่ยนต่อกันและกรุงเบอร์ลิน ภายในระยะเวลาหกเดือน ความตกลงนี้จะต้องใช้กันตั้งแต่วันที่แลกเปลี่ยนสัตยาบันกันนั้นเป็นต้นไป และจะได้ใช้ยู่เป็นเวลาสองปี ตั้งแต่วันนั้นไป และต่อ ๆ นั้นไปจนกว่าจะครบกำหนดหกเดือนตั้งแต่วันที่สัตยูญะภาคีอันยิ่งใหญ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะได้แจ้งความตั้งใจที่จะเลิกความตกลงนี้ให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ

เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการนี้ ผู้ลงนามข้างท้ายนี้ ซึ่งได้รับมอบอำนาจโดยถูกต้องสำหรับการนี้ ได้ลงนามและประทับตราในหนังสือนี้ไว้เป็นสำคัญ

หนังสือนี้ ได้ทำเป็นสองฉบับ เป็นภาษาอังกฤษและกรุงเบอร์ลินเมื่อวันที่ ยี่สิบแปด เดือนกุมภาพันธ์ พระพุทธศักราชสองพันสี่ร้อยหกสิบหก ตรงกับวันที่ ยี่สิบแปด เดือนเฟบรูอารีคริสต์ศก พันเก้าร้อยยี่สิบสี่

ลงพระนาม)
ประทับตรา) จรูญ ฯ

ลงนาม)
ประทับตรา) มัลดีชาน

ไปวโศกต

รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กับ รัฐบาลแห่งเยอรมนี มีมโนรตเพื่อจะหลีกเลี่ยงมิให้มีความเข้าใจผิดเกิดขึ้นได้ ด้วยประการใด ๆ ในข้อที่ว่า ความตกลงทางเศรษฐกิจจะเพาะกาล ซึ่งได้ลงนามกันวันนั้น จะมีผลกระทบถึงหนังสือสัญญาแวร์ไฮล์ยส์อย่างไบบ้างนั้น จึงได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ ๑

ภายในเขตจำกัดอันระบุไว้ในปฏิญญาพิเศษณะเพาะเรื่องซึ่งรัฐบาลสยามได้ยื่นให้แก่รัฐบาลเยอรมันในวันเดียวกันนั้นเป็นอันไม่ให้ใช้ความในวรรค ๑๘ ของข้อความต่อท้ายฉบับที่ ๒ แห่งภาค ๘ ของหนังสือสัญญาแวร์ไฮล์ยส์

ข้อ ๒

ความตกลงทางเศรษฐกิจจะเพาะกาล ซึ่งลงนามกันวันนั้นไว้ช้อยู่ตราบิต เป็นอันไม่ให้ใช้ความในข้อ ๒๖๔, ๒๖๕, ๒๖๖, ๒๖๗, ๒๗๑, ๒๗๓ (วรรค ๑) ๒๗๔, ๒๗๕, ๒๗๖, ๒๗๗, ๒๗๘ ๒๘๐, ๓๐๖ (วรรค ๕), ๓๒๓, ๓๒๔, ๓๒๕, ๓๒๖, และ ๓๒๗ แห่งภาค ๑๐ ของหนังสือสัญญาแวร์ไฮล์ยส์

โปรโตคอลนี้ เป็นส่วนหนึ่งแห่งความตกลงทางเศรษฐกิจ
 ฉะเพาะกาล ซึ่งลงนามกันวันนี้ และเป็นอันใช้ได้อย่างเดียวกัน
 เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการนี้ ผู้ลงนามข้างท้ายซึ่งได้รับ
 มอบอำนาจโดยถูกต้องสำหรับกรณี ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามและ
 ประทับตราหนังสือไว้เป็นสำคัญ

หนังสือนี้ได้ทำไว้เป็นสองฉบับ เป็นภาษาอังกฤษและกรุง
 เบอร์ลิน เมื่อวันที่สี่สิบแปด เดือนกุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช
 สองพันสี่ร้อยหกสิบหก ตรงกับวันที่สี่สิบแปดเดือนเพบรูอารี
 คริสตศก พันเก้าร้อยยี่สิบสี่

ลงพระนาม }
 ประทับตรา } จรูญ

ลงนาม }
 ประทับตรา } มัลดีชาน

ข้อความต่อท้าย

ในขณะที่จะลงนามกันวันนี้ ในความตกลงทางเศรษฐกิจ
 ฉะเพาะกาลระหว่างรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กับ รัฐบาล
 แห่งเยอรมนี และเพื่อจะตกลงกันเสียให้เสร็จสิ้น ในบันดา
 12/10/2466

ปัญหาทั้งหลายซึ่งยังคงอยู่ ฤๅอาจจะพึงเกิดขึ้นได้ในระหว่างประเทศทั้งสอง เนื่องแต่ความตกลงที่กล่าวแล้วข้างบน ฤๅเนื่องแต่สัญญาแวร์ไฮลีย์ส นั้น ผู้มีอำนาจเต็มของสัญญาภาคีอันยิ่งใหญ่ทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

มาตรา ๑

รัฐบาลเยอรมัน เพื่อจะแสดงพยานพิสุทธภาพพร้อมเพรียงซึ่งตนมีอยู่ด้วยความตั้งใจจริงจริง สำหรับที่จะกำจัดอุปสรรคทั้งหลายซึ่งยัง จะพึง เป็นเครื่องกีดขวาง ต่อทางที่จะกลับ ดำเนินความสัมพันธ์ฉันมิตรภาพบริบูรณ์ในระหว่างประเทศทั้งสองได้ั้น ยอมรับ เป็นกรณีที่จะใช้ ค่าทดแทนให้แก่รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม เป็นส่วนหนึ่งต่างหาก และยิ่งขึ้นไปกว่ากรณีซึ่งรัฐบาลเยอรมันมีอยู่แล้ว ตามความภาค ๘ แห่งหนังสือสัญญาแวร์ไฮลีย์ส นั้น ฐานเป็นค่าทดแทนการที่ได้ยึดทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ของไทยในอาณาเขตเยอรมัน ในระหว่างสงคราม ค่าทดแทนรายนี้ได้ตกลงกันแล้วด้วยหนังสือฉบับนี้ และได้กำหนดจำนวนไว้ในที่นี้ด้วยว่า เป็นจำนวน (๒,๐๐๐,๐๐๐) บาท เงินจำนวนนี้จะต้องเอาเงินชำระบำนาญทรัพย์สิน สิทธิ และ ผลประโยชน์ของเยอรมันในกรุงสยามนั้นให้ แต่อย่างเดี๋ยวจะทำอย่างอื่นไม่ได้ แต่จะต้องไม่ถือว่า การที่

ได้ทำความตกลงนั้น รัฐบาลเยอรมันได้ทำความเสียหายให้
 แก่ตน แม้แต่อย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ในอันที่จะใช้ตามความ
 ในข้อ ๒๕๙ แห่งสัญญาแวร์ไฮล์ยี่สนั้น

ข้างฝ่ายรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม ก็จะต้องถอน
 คดีเรียกร้องซึ่งตนได้ฟ้องรัฐบาลเยอรมัน และ ฌนาการ์ ดีเรค
 ซิโยนแดร์ ดิสคอนโต เกสเลส์ซาฟต์ณะกรุงเบอร์ลิน เปน
 จำเลย ต่อศาลผสมคนกลางระหว่างเยอรมันกับสยามณะกรุง
 ปารีสนั้นโดยพลัน

มาตรา ๒

เพื่อให้เป็นการสะดวกแก่ทางทานการกุศล ซึ่งสภาภชาต
 เยอรมันดำเนินอยู่นั้น รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม ยอม
 รับเป็นกรณีว่า ถ้าหากยังมีได้ทำเช่นนั้นแล้ว จะปล่อยปลด
 เงินจำนวนหกร้อยเจ็ดสิบ (๖๗๐) บาท ซึ่งเป็นเงินเหลืออยู่ใน
 ฌนาการ์ ในบัญชีรายได้ของสภานั้น ณะเมื่อเกิดเหตุสงครามขึ้น
 และซึ่งรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามได้ยึดไว้ภายหลัง เมื่อ
 ได้ประกาศสงครามแล้วนั้น

มาตรา ๓

จนกว่าจะได้ทำสัตยาบันความตกลงทางเศรษฐกิจเฉพาะกาล

และโปรโตคอล กับข้อความต่อท้ายกันแล้วทั้งสองฝ่าย รัฐบาล

ของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม ขอมตกลงที่จะออกหนังสือ
อนุญาตให้บันเดาพลเมืองเยอรมันที่ได้ยื่นคำร้องขอมาลงจดหมาย
เหตุไว้แล้วนั้น เข้ามาในกรุงสยามได้เป็นการชั่วคราวและทั้งจะ
รับคณะกรรมการพิเศษชั่วคราวฝ่ายเยอรมันนั้นด้วย

มาตรา ๔

เมื่อได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันความตกลงทางเศรษฐกิจเฉพาะ
กาลต่อกันแล้ว สัญญะก่อกันซึ่งใหญ่ทั้งสองฝ่ายจะต้องกลับ
ดำเนินความสัมพันธ์ทางทูตต่อกันแลกัน เป็นปรกติโดยพลัน

มาตรา ๕

ข้อความต่อท้ายฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งแห่งความตกลง ซึ่ง
ได้ลงนามกันวันนี้ และเป็นอันใช้ได้อย่างเดียวกับ

เพื่อเป็นพยานหลักฐานในกรณี ผู้ลงนามข้างท้ายนี้ ซึ่งได้
รับมอบอำนาจโดยถูกต้องสำหรับการนี้ ได้ลงนามและประทับ
ตราในหนังสือฉบับนี้ ณ วันที่ ยี่สิบแปด เดือนกุมภาพันธ์
พระพุทธศักราช สองพันสี่ร้อยหกสิบหก ตรงกับวันที่ ยี่สิบแปด
เดือนเพbruari คริสต์ศก พ้นแก่ร้อยยี่สิบสี่

ลงพระนาม }
ประทับตรา } จรูญ

ลงนาม }
ประทับตรา } มัตต์ซัน

๕๖๔

ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติโอนมัติคนต่างด้าว
ที่เป็นศัตรูแต่ก่อน พ.ศ. ๒๔๖๒

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรี
สินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ประกาศให้ทราบ
ทั่วกันว่า

ด้วยทรงพระราชดำริเห็นว่า บัดนี้ไม่มีมูลเหตุอันสมควร
ที่จะใช้ความในพระราชบัญญัติโอนมัติคนต่างด้าวที่เป็นศัตรู แต่
ก่อน พ.ศ. ๒๔๖๒ นั้นอีกต่อไปแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า พระราชบัญญัติโอนมัติ
คนต่างด้าวที่เป็นศัตรูแต่ก่อนนั้น ให้ยกเลิกเสียแต่บัดนี้ไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๓
เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มีนาคม หน้า ๓๓๒)

๕๖๕

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในตำบลวังศาลา ท้องที่อำเภอท่ามะกา จังหวัดราชบุรี
ซึ่งโอนไปขึ้นอำเภอวังขนาย จังหวัดกาญจนบุรี

มณฑลราชบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้โอน
ตำบลวังศาลา ท้องที่อำเภอท่ามะกา จังหวัดราชบุรี ไปขึ้น
อำเภอวังขนาย จังหวัดกาญจนบุรี แต่ตำบลวังศาลานี้ได้ประ
กาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑
ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ แล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้
พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ สำหรับตำบลวังศาลา
ซึ่งขึ้นอยู่กับท้องที่อำเภอท่ามะกาเดิม ก็ได้โอนไปขึ้นอยู่ใน
ท้องที่อำเภอวังขนาย จังหวัดกาญจนบุรี ตรงกับทำเนียบท้องที่
ทางราชการฝ่ายปกครองแล้วด้วย

ประกาศแต่วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

12/10/2566

ชางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มีนาคม หน้า ๓๓๓)

๕๖๖

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในท้องที่มณฑลอุบลราชธานี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ซึ่งว่า “ เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติม
เพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่นๆ ได้ อีกรำไป เมื่อเห็น
ว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดั่งนั้น ” นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลอุบลราชธานี
เพิ่มขึ้นอีก ๒๕ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และ
กำหนดให้ ใช้ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยารัชมังคลาภิเษก

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ วันที่ ๑ มีนาคม น้ ๓๓๔)

๕๖๗

บัญชีเพิ่มเติมห้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อุบลราชธานี	อุบลราชธานี	บึง	กุดเซียงหมี่ ปลาค้าว คึมใหญ่
		ยะโสทร	ส้มฝ่อ ห้องแซง
		สุวรรณวารี	ลาดควาย ห้วยยาง หนามแท่ง นาโพกลาง
	ขุขันธ์	ห้วยเหนือ	ลำโรงปล้น สะเตาใหญ่ ตะเคียน จะกง หัวเสือ กู่ สะโน
		น้ำอ้อม	สังเม็ก สี่แก้ว

12/10/2566

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อุบลราชธานี	สุรินทร์	เดชอุดม เมืองสุรินทร์ สังขะ	แก้ง โพง ตาเกา เข้ต่อน ตาเบา บัวเชด แจนแวน

๕๖๕

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บอกกำหนดให้ ใช้พระราชบัญญัติรักษาคล่อง

พระพุทธรศักราช ๒๔๔๕ (ร.ศ. ๑๒๑)

สำหรับคล่องสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มณฑลนครไชยศรี

โดยอาศัยความในมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติรักษาคล่อง
พระพุทธรศักราช ๒๔๔๕ (ร.ศ. ๑๒๑) และโดยที่ได้พิจารณาเห็น
ว่า การก่อสร้างประตูน้ำคล่องสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดสร้างขึ้น เพื่อ บำรุงการ เพาะปลูก
ให้เจริญและสะดวกแก่การไปมาของประชาชนต่อไปนั้น ได้คำ
เร่งเรียบร้อยบริบูรณ์แล้ว เสนาบดีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึง
ขอประกาศว่า พระราชบัญญัติรักษาคล่อง พระพุทธรศักราช
๒๔๔๕ (ร.ศ. ๑๒๑) ให้ใช้สำหรับคล่องสองพี่น้อง จังหวัด
สุพรรณบุรี ในมณฑลนครไชยศรี เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งเดือน
นับแต่วันที่ได้ออกประกาศนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ มีนาคม พระพุทธรศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาพลเทพ

เสนาบดีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๑๕ มีนาคม น้ ๓๔๐)

๕๓๐

ประกาศ

เรื่องยาเสพติดให้โทษ

ขอประกาศโทษนาจำนวนยาเสพติดให้โทษ ตามความใน มาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ซึ่งได้นำเข้ามา ได้ขายไป และที่ยังคงเหลืออยู่เมื่อสิ้นปี ตามที่ได้รายงานไปยัง สันนิบาตชาติ สำหรับปีปฏิทินศักราช ๑๕๒๓ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๖๖) ดังจะอยู่ในบัญชีต่อไปนี้

กรมสาธารณสุข

ประกาศมาณวันที่ ๖ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๗

รังสิต

อธิบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ มีนาคม น้ ๓๓๗)

(๕๗๐ ก.)

บัญชีรายงานประจำปี จำนวนยาเสพติดให้โทษ ซึ่งมีอยู่
และได้นำเข้ามา ปีคฤศตศักราช ๑๙๒๓ (พ.ศ. ๒๔๖๕-๖๖)

รับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม คฤศตศักราช ๑๙๒๓ (พ.ศ. ๒๔๖๕-๖๖)				
ชื่อยาเสพติด ให้โทษ	ยอดคงเหลือเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม คฤศตศักราช ๑๙๒๒ (พ.ศ. ๒๔๖๕) ยกมา		ยาที่กรมสาธารณสุข ส่งขออนำเข้ามา จากต่างประเทศ	รวมรับ
	ยาตามบัญชีผู้ถือ ใบอนุญาต ๑	ยาที่กักอยู่ที่กรม ศุลกากร ๒		
	๓	๔	๕	๖
มอร์ฟีน	๕๒๔๐.๑๙๕๒	๔๑๔๙๓.๕๖๗๕	๖๗๑.๔๕๔	๔๗๓๕๕.๒๑๑๑
โคเคอิน	๕๙๕๓.๖๖๔๓	๕๐๐๕.๑๓๔๖	๒๗.๔๐	๑๑๙๕๐.๑๕๙๕
เฮโรอิน	๖๒๙.๒๐๒๙	๑๙๐.๑๐	—	๘๑๙.๓๐๒๙
ฝิ่นยา	๑๐๔๕๖๐.๖๕๓๒	๒๙๑๗๗.๑๑๔	—	๑๓๒๗๓๗.๗๖๗๒
ไดโอนิน	—	๓๐.	—	๓๐.

(๕๗๖ ข.)

บัญชีรายงานประจำปี ยาเสพติดให้โทษ ที่ได้จ่ายในปี คฤศตศักราช ๑๕๒๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖)

จ่ายในระหว่างปี คฤศตศักราช ๑๕๒๓ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๖)

ชื่อยาเสพติดให้โทษ	ขาดมบัญชีของผู้ถือใบอนุญาตที่เหลือเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ค.ศ. ๑๕๒๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕) จ่ายคืนให้แก่ผู้ถือใบอนุญาต	ยาที่กักอยู่ที่กรมศุลกากรส่งคืนประเทศเดิม	ยาที่กักอยู่ที่กรมศุลกากรจ่ายให้แก่ผู้ถือใบอนุญาตโดยจำกัดจำนวน	ยาที่ยึดที่จ่ายคืนให้แก่ผู้ถือใบอนุญาต	ยาที่ทำลายโดยคำสั่งของอธิบดีกรมสาธารณสุข	ยารั่วแห่งเสียไป	ยาที่คลังยาเสพติดให้โทษได้ขายไป	รวมจ่าย
	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒
มอร์ฟีน	๒๘๖๒.๓๕๕๘	๒๑๓.๕๗	๘๖๓.๓๘๔	๑.๘๐	๔๕๕.๗๒๗๒	.๑๕๕	๑๒๐.๕๗๔	๔๕๕๗.๕๗๐
โคเคอีน	๕๗๕.๕๑๑	๖๕๒.๐๕	๔๖๓๐.๑๒๖	๕๒.	๑๔.๘๔๑๑	.๐๓	๑๐๒.๕๖๔	๖๔๒๗.๕๒๒๑
เฮโรอีน	๔๔๖.๐๒๔๗	-	๕๘.๕๐	.๔๘	.๐๖๔๘	-	๑๖.๔๔๖	๕๒๑.๕๑๕๕
ฝิ่นยา	๔๐๖๖๓.๕๖๕	๑๕๐๘.๓๒	๕๘๔๘.๘๘	๑๐๐.	๘๔๕.๐๑	๒๔.๘๘๓๒	๒๖๕๕.	๕๒๐๔๕.๖๖๒๒
ไดโอนีน	-	-	๓๐	-	-	-	-	๓๐.

“หมายเหตุ” ๑ ยาที่ได้รับชื้อจากกองโอสถศาลารัฐบาล มีรวมอยู่ในช่อง ๗ คือ มอร์ฟีน ๕๘๐.๒๘ กรัม โคเคอีน ๔๔๕๕.๒๕ กรัม ฝิ่นยา ๑๑๕๓.๐ กรัม และเก็บรักษาไว้ที่กองยาเสพติดให้โทษ ลงมาบัญชีเป็นของโอสถศาลารัฐบาล

๒ ได้ยึดและทำลายยา ซึ่งเงินเป็นเจ้าของ รวม ๒๒ ราย ที่มีเนือยาเสพติดให้โทษเจือปนอยู่ และไม่ทราบจำนวนยาเสพติดให้โทษจึงไม่แสดงจำนวนในรายการรับและจ่าย

(๕๗๐ ข.)

บัญชีรายงานประจำปี จำนวนยาเสพติดให้โทษที่คงเหลืออยู่
เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ค.ศ. ๒๕๖๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖)

คงเหลือเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ค.ศ. ๒๕๖๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖)					
ชื่อยาเสพติดให้โทษ	ยาอยู่ที่คลังยาเสพติดให้โทษ		ยาที่อยู่กรมศุลกากร		รวมคงเหลือ
	ยาลำจำนวนและขโมย	ยาที่ขโมยจากกองโสตศึกษา รัฐบาลและที่กรมสาธารณสุข ซึ่งขโมยจากต่างประเทศ	ยาที่จะทำลาย	ยาริบและขายเจ้าของทอดทิ้ง	
	๑๓	๑๔	๑๕	๑๖	๑๗
มอร์ฟีน	๗๗๘.๖๔๐๒	๑๖๔๖.๕๘๗	๑๕๐๐.๗๑๔	๓๘๕๑๐.๘๕๕๕	๔๒๘๓๗.๒๔๑๑
โคเคอิน	๒๘๑.๘๘๕	๔๔๕๗.๘๕๕๒	๖๓๕.๒๕๒	๓๐๘๓.๗๐๖๖	๘๔๖๒.๖๗๖๘
เฮโรอิน	๑๐๓.๘๗๕๓	๒.๕๑๒	๑๘๐.๑๐	—	๒๘๖.๓๘๗๓
ฝิ่นยา	๗๖๘๓.๕๓๑	๕๑๕๓๕.๖๖	๒๑๕๖๕.๘๑๕	๑๐๓.๑๐	๘๐๖๕๒.๑๐๕
โคโคอิน	—	—	—	—	—

กฎเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเรือผ่านประตูน้ำคลองสองพี่น้อง
จังหวัดสุพรรณบุรี มณฑลนครไชยศรี

ตามความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติรักษาคลองพระ
พุทธศักราช ๒๔๕๕ (ร.ศ. ๑๒๑) มีว่า แก่คลองใดได้จัดการ
ซ่อมแซมและรักษาให้เป็นการสะดวกแก่การไปมาของประชาชน
แล้ว ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการมีอำนาจที่จะตั้งกฎข้อ
บังคับกำหนดพิกัดอัตราเก็บค่ารักษาคลองนั้น ๆ จากเรือแพที่
อาศัยไปมาในคลองนั้นได้ตามเห็นสมควร และให้มีอำนาจที่
จะเลิกกฎเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตรานั้นเมื่อใดอย่างไรได้ตามที่เห็น
สมควรนั้น

โดยที่กฎเสนาบดีเช่นเดียวกับนี้ เสนาบดีกระทรวงเกษตรา
ธิการได้เคยออกไว้แล้ว ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พระพุทธศักราช
๒๔๕๓ (ร.ศ. ๑๒๕) ให้ใช้สำหรับประตูน้ำต่าง ๆ

บัดนี้การก่อสร้างประตูน้ำคลองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
สำเร็จใช้ทดน้ำในลำคลองสองพี่น้องสะดวกแก่การไปมาของประ
ชาชนแล้ว

๕๗๒

เพราะฉะนั้นเสนาบดีกระทรวงเกษตรราชการจึงออกกฎฉบับนี้
ว่าให้ใช้กฎเสนาบดีกระทรวงเกษตรราชการลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม
พระพุทธศักราช ๒๔๕๓ (ร.ศ. ๑๒๕) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม
เรือผ่านประตูน้ำนั้น สำหรับประตูเกิดคลองสองพี่น้อง เมื่อพ้น
กำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็น
ต้นไป

กฎให้ไว้ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาพลเทพ

เสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ มีนาคม หน้า ๓๔๒)

๕๓๓

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

ในท้องที่มณฑลนครสวรรค์

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ซึ่งว่า “เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติม
เพื่อขยายการใช้ ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกต่อไป เมื่อเห็น
ว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนั้น” นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลนครสวรรค์
เพิ่มขึ้นอีก ๒ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และ
กำหนดให้ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๑๑ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวงเอก เสนาบดี

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๑ วันที่ ๑๕ มีนาคม หน้า ๓๔๓)

๕๓๔

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใส่พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครสวรรค์	นครสวรรค์	ปากน้ำโพ	นครสวรรค์ออก ท่าทอง

พระราชบัญญัติงบประมาณประจำ
พุทธศักราช ๒๕๖๘

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรี
สินทรมหาวชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ
สั่งว่า ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณพุทธ
ศักราช ๒๕๕๖ มีความว่า เมื่อได้พระราชทานพระบรมราชานุญาต
งบประมาณประจำปีไปยังกระทรวงพระคลังมหาสมบัติแล้ว
ให้ข้าราชการในงบประมาณอันได้รวบรวมแล้ว ตราเป็นพระ
ราชบัญญัติประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา นั้น

บัดนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติดัง
ต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติ
งบประมาณประจำพุทธศักราช ๒๕๖๘ ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑
เมษายนตลอดไปจนถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

มาตรา ๒ งบประมาณรายได้และรายจ่ายอันได้รับพระรา
ชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้ตั้งรับและจ่ายในพุทธศั
กราช ๒๕๖๘ นั้น มีรายการและจำนวนเงินดังนี้

เงินรายได้ ๕๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

12/19/2566

เงินรายจ่าย ๕๔,๘๗๕,๒๓๘ บาท

เงินรายจ่ายสูงกว่ารายได้ ๓,๘๗๕,๒๓๘ บาท

๕๗๖

เงินจ่ายพิเศษ

จ่ายจากเงินคงพระคลัง ๕,๒๗๕,๖๐๐ บาท

มาตรา ๓ ให้เสนาบดี กระทรวงพระคลังมหาสมบัติรักษา
ราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมาณวันที่ ๒๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๒ มีนาคม หน้า ๓๔๖)

๕๗๗

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในท้องถิ่นมณฑลนครราชสีมา

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ซึ่งว่า “เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติม
เพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่นๆ ได้ อีกรูปไป เพื่อเห็น
ว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดั่งนั้น” นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องถิ่นมณฑลนครราชสีมา
เพิ่มขึ้นอีก ๘๗ ตำบล ซึ่งรวมกับที่ให้ประกาศแล้วเป็นอันหมด
ทั้งหมดแล้ว จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนด
ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๑๗ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
เจ้าพระยาธรรมศักดิ์
จางวางเอก เสนาบดี

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๒ มีนาคม หน้า ๓๔๘)

๕๗๘

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติระบอบศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครราชสีมา	นครราชสีมา	เมืองนครราชสีมา	หัวทะเล มะเริง โพนกรัง พทรา สี่สาก
		กิ่งจอหอ กิ่งท่าช้าง	หนองงูเหลือม หนองระเวียง
		สูงเนิน	มะเกลือใหม่ มะเกลือเก่า นากลาง โค้งยาง เมืองเก่า โนนเค่า ไผ่แดง มะขามทะเลสอ บึงขเหล็ก เสมา ลาดบัวขาว
		จันทัก	

12/10/2566

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครราชสีมา	นครราชสีมา	<p>จันทน์</p> <p>โนนดาว</p> <p>ด่านขุนทด</p> <p>บัวใหญ่</p> <p>เมืองพิมาย</p> <p>กิ่งปะชะ</p>	<p>บางพระ</p> <p>ไร่นองยาง</p> <p>กักบัง</p> <p>พันคง</p> <p>คลังพลู</p> <p>สำโรง</p> <p>บ้านวัง</p> <p>มะดิง</p> <p>หนองบัวตะเกียด</p> <p>ด่านใน</p> <p>ดำนนอก</p> <p>ประทาย</p> <p>แก่งสนามนาง</p> <p>ท่าหลวง</p> <p>ประสุก</p> <p>บ้านขย</p> <p>กระเบื้องนอก</p> <p>บ้านจวน</p> <p>บ้านงัว</p> <p>หนองหวอ</p> <p>ตรงดงเคียน</p>

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครราชสีมา	นครราชสีมา	ปักธงชัย	ตะขบ จังหวัด หัวกระป๋อง บ้านบัว สวายจิก บ้านสองชั้น ห้วยราช บถนนยาง บ้านประสาธน์ บ้านคงพลอง บ้านพระครุ บ้านตะเมนไชย บ้านโคกม้าย บ้านไทร บ้านจันทน์ บ้านบึงกุ บ้านจรเข้มาก ปะคำ ละหารทราย ตาเป๊ก
	บุรีรัมย์	เมือง	
		คลอง	
		นางรอง	
12/10/2566			

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครราชสีมา	บุรีรัมย์	พุดไทยสง	มะเฟือง บ้านจอ บ้านทองหลาง บ้านคู้ บ้านคู้ บ้านเล่า นาเสียว บ้านนครสวรรค์ บ้านยางหวาย กุดตัม บ้านค้าย
	ชัยภูมิ	เมือง	หนองนาแซง ชดอง บ้านขัว ตลาดแรง บ้านขาม หนองโคน กุดน้ำใส เกาะหาร
		จัตุรัส	

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครราชสีมา	ชัยภูมิ	จัตุรัส	หนองบัวบาน หนองบัวใหญ่ บ้านยางกลัด
		กิ่งบ้านเขวม	ดอนตาล บ้านเพชร
		ผักปัง	โอด บ้านหัน บ้านมอญ บ้านแก้ง บ้านเต่า บ้านเพชร
		กิ่งบ้านยาง	กวางโตน หนองบัวแดง โนนคูน กุดเลาะ โนนกอก คอนไทย คอนสาร บ้านเบา

๕๘๓

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

ในท้องที่มณฑลพม่าจีนบุรี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า "เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกต่อไป เมื่อเห็นว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนั้น" นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลพม่าจีนบุรีเพิ่มขึ้นอีก ๑๗ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวงเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๔๖๕)

๕๘๔

บัญชีเพิ่มเติมห้องที่ไว้ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
ปราจีนบุรี	ฉะเชิงเทรา	เมืองฉะเชิงเทรา	บ้านใหม่
		บางคล้า	บางกระเจ็ด
	ปราจีนบุรี	พนมสารคาม	หนองยาว
		ศรีมหาโพธิ์	ศรีมหาโพธิ์
			หนองโพรง
			โคกมอญ
		บ้านสร้าง	กระท่อมแพ้ว
			บางเตย
		ประจันตคาม	โพธิ์งาม
	นครนายก	วังกระโจม	เขาพระ
		องครักษ์	องครักษ์
	กบินทร์บุรี	กบินทร์บุรี	นาแหม
			ย่านรี
			บ่อทอง
		อรัญประเทศ	โคกสูง
		กิ่งวัดนา	โนนหมากเค็ง
			หันทราย

12/10/2566

๕๘๕

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในท้องที่มณฑลจันทบุรี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ซึ่งว่า “ เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติม
เพื่อขยายการใช้ ในอำเภอและตำบลอื่นๆ ได้อีกต่อไป เมื่อ
เห็นว่าเปนกาลสมควรที่จะเกิดดังนั้น ” นั้น บัดนี้สมควรใช้พระ
ราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลจันทบุรี
เพิ่มขึ้นอีก ๒๒ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และ
กำหนดให้ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวงเอก เสนาบดี

12/10/2566 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๑ วันที่ ๒๒ มีนาคม ปี ๓๔๖)

๕๘๖

บัญชีเพิ่มเติมห้องที่จัดพระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
จันทบุรี	จันทบุรี	ท่าใหม่	หนองบัว สองพี่น้อง บ่อ ซ่ง วังจะอ้าย วังแฉ่ม ปัทวี
		ท่าประดู่	แดง นาตาขวัญ ตะพง ทับมา ตรอกยายจ๋า แกลง ปากน้ำประแส กล้า เนินพ้อ ซากกะโดน บ้านนา

12/10/2566

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
จันทบุรี	ระยอง	แกลง บ้านค่าย	ทุ่งควายกิน บึงบอ หนองสพาน บ้านตาขัน

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในตำบลโนนคอม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
ซึ่งขยับไปรวมขึ้นตำบลโนนหัน

ด้วยมณฑลอุดรแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ขยับตำบล
โนนคอม ท้องที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ไปรวมขึ้น
ตำบลโนนหัน ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้รวม
เป็นตำบลเดียวกันนี้ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียว
กันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถม
ศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลโนนคอมเดิมก็ไปรวมอยู่ในตำบล
โนนหันแล้วด้วย

ประกาศเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

นางวางเดก เสนาบดี

ประกาศเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์

อาศัยอำนาจซึ่งมอบไว้ในพระราชบัญญัติมาตราซึ่งดวงวัด พระพุทธศักราช ๒๔๖๖ เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์ขอประกาศ ให้มีมหาชนผู้สมัครใช้เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ตามวิธี เมตริกทราบทั่วกันว่า เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามความประสงค์ ของพระราชบัญญัติที่กล่าวนั้นให้บรรดาราษฎรพ่อค้าผู้ซื้อขาย ซึ่งมีเครื่องชั่งตวงวัดตามวิธีเมตริก (อันยังมีได้มีคำรับรองของเจ้า พนักงาน) อยู่ในความปกครองของตน เพื่อให้ในกิจการต่อ เนื่องกับผู้อื่นฤในพาณิชย์กิจใด ๆ ปฏิบัติการดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) บรรดาเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ตามวิธีเมตริก ซึ่งไม่ได้ตรึงติดกับสถานที่และไม่ใหญ่โตเหลือเกินแล้ว ให้ผู้ เป็นเจ้าของฤผู้ปกครอง นำไปยังสำนักงานกลาง ซึ่งตั้งอยู่ ณกระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้เจ้าพนักงานสำรวจและทำการให้ คำรับรอง

(๒) บรรดาเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ตามวิธีเมตริก ที่ตรึงติดกับที่ฤใหญ่โตยกเว้นจะยกเว้นคนที่ได้ใบ ให้ผู้เป็น เจ้าของฤผู้ปกครองแจ้งต่อสำนักงานกลาง เมื่อเจ้าพนักงานจะ ได้ตรวจเห็นว่าควรจะต้องตรวจเครื่องนั้น ๆ โดยวิธีใด

๕๕๐

(๓) ทั้งสองข้อนี้ให้ผู้นับ เจ้าของ ฤๅผู้ปกครอง เครื่องซึ่ง
ดวง วัด ตามวิธีเมตริกในท้องที่อำเภอพาดูร์ด จังหวัดพระนคร
มณฑลกรุงเทพฯ ฯ ปฏิบัติภายในกำหนดแต่วันที่ ๑๖ ถึงวันที่ ๓๐
เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๘

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๗ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

พิทยาลงกร

เช่นแทนเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ มีนาคม หน้า ๓๖๐)

๕๕๑

ประกาศ

แก้ไขเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชสกุล

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบ
ทั่วกันว่า ตามความในประกาศเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๕
ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้สืบสายแต่ราชสกุล ใช้คำว่า
“นครเทพ” ต่อท้ายนามสกุลอีกชนชั้นหนึ่ง บัดนี้ทรงพระ
ราชดำริห์พิจารณาเห็นว่า คำว่า “นครเทพ” นั้น เป็นคำใช้นำ
นามมหานครอันเป็นราชธานี เช่น ใช้ว่า “กรุงเทพมหานคร
บวรทวารวดี ศรีอยุธยา” เป็นนามของพระนครศรีอยุธยา เมื่อ
เป็นราชธานี และใช้ว่า “กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์”
เป็นนามของพระมหานครราชธานีในปัจจุบันนี้ คำว่า “นครเทพ”
จึงหมายความว่า เป็น ๒ แห่งอยู่ คือว่า พระนครศรีอยุธยา หรือ
พระนครอมรรัตนโกสินทร์นี้ ไม่ใช่ตัวแห่งใด ก็พระบรมราช
วงศ์นี้ เดิมเป็นสกุลมหากษัตริย์อันอยู่ในพระนครศรีอยุธยา
เมื่อเป็นราชธานี ควรจะใช้นามให้ตรงกับมูลเหตุแห่งพระราช
พงศาวดารให้ชัดเจน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ดำรัสสั่งว่า
ให้เปลี่ยนนาม “นครเทพ” ใช้นามว่า “นอยุธยา” แทน
ตั้งแต่วันมหาจักรีที่ ๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๖๕ เป็นต้นสืบ
ไป

12/10/2566

ประกาศมาลงวันที่ ๒๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๓

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๕ มีนาคม มา ๔๖๐๕)